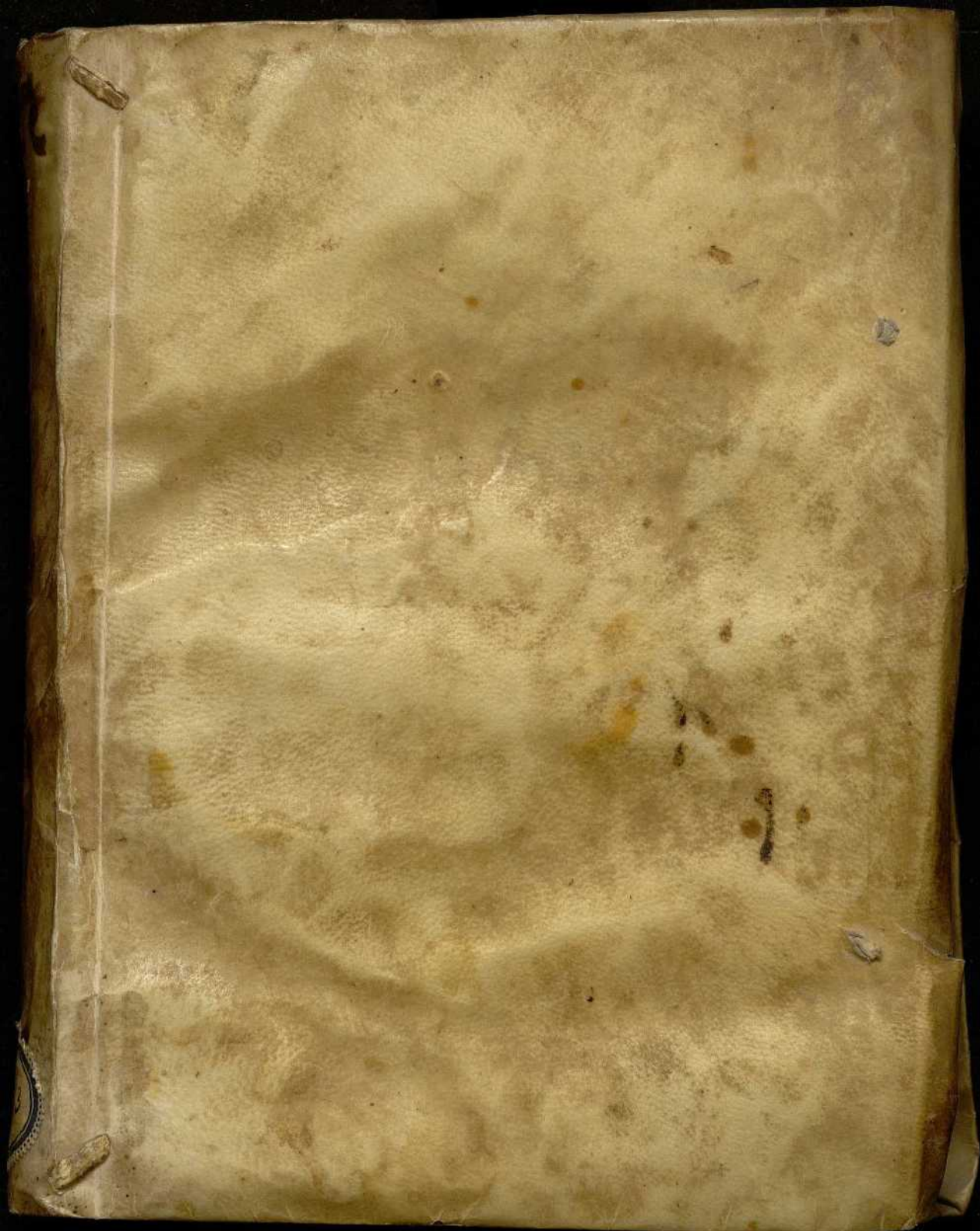

天
地
人
三
才
圖
說
卷
一
上

N2 A
— 1 - 313

University of
ORANAI
Sala A
Room G1
Table
Number 343

263-16

Handwritten signature or scribble in black ink.

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

University of Toronto
ORANGE
Date A
Page G1
Table
Index 313

26-3-16

26-3-16

7-11-6-2

R. P. DOCTORIS *B. 1. 502*

AVGVSTINI

DE HERRERA

GORMATIENSIS

SOCIETATIS IESV

IN VNIVERSITATE COMPLVTENSI PRÆ

marij Theologiæ Professoris

Este libro es del Col.º de la Comp.º de Hos.º de Granada.

TRACTATVS

DE SCIENTIA DEI

AD PRIMAM PARTEM D. THOMÆ

Quæstione 14.

Anno

1672

CVM PRIVILEGIO:

Compluti: Apud Franciscum Garcia Fernandez, Typo-
pographum Vniuersitatis.

AVANTIN

COMMITTEE

02 JUL 1951

LIBRARY

ADRIAN VAN BENTHUYZEN

2000

5701

CSA.

CUM PRIVILEGIO

ILLVSTRISSIMO, AC RE-
uerendissimo D. D. Fr. Ioanni de
Molino, & Nauarrete, Seraphicæ
Religionis Præclarissimo Alumno.
Olim Lectori Iubilato: Visitatoris,
Definitoris, & Prouincialis muneribus
conspicuo. Cæsareo Conciona-
tori, & Confessario. Post modum ad
Girgenti Episcopatum electo. Nunc
vero Præsuli Palentino. Comiti de
Pernia. Caroli Secundi Re-
gis Catholici à Con-
filijs, &c.

VM EA SEMPER FVERIT
cognitionis naturæ (Illustris-
sime Domine) vt vni fratrum
collatus honor, alterius etiam
honor, & decus sit: ideo non
modo qui honoris accipit be-
neficium, verum, & qui fratris gloriatur honore,
sua-

suauissima gratitudinis obstringi lege par est. Præ-
sertim dum beneficium non exiguum, sed maxi-
mum, & tota animi propensione confertur. Fratri
meo impense fauisti: dignum iudicasti, qui tua
opera præclaris præficeretur muneribus: tuo du-
ctu, & commendatione Regius, Cæsareusque
Ecclesiastes electus, ad alia munera non minus
spectabilia, te suggerente, Regio iam eminet de-
stinatus iudicio: & quod mihi maius est, pro te
sufficitur ad hæc munia. Maximum quidem do-
num: eximium sanè largitus es honorem: in me
tantam beneficiorum vim redundare non abnuā.
Me ergo tibi quam maxima possum studio glo-
rioso gratitudinis iure semper deuinctum profite-
bor. Tibi huius libelli in gratitudinis signum non,
vt donum offero, sed tributum: vsque adeo enim
me totum tibi votum est mancipari, vt omnia nō
iam mea, vt offeram, sed tua, vt à te accipiā, ex op-
tem. Verum enim vero, vt te Patronum eligerem
sat erat, si, transmissis gratitudinis nominibus, tuā
famam agnoscerem, vt & tanto Tuo patrocinio
superbirem, & huius exigui operis æternitati con-
sulerem. Theologico operi cuius nominis præ-
scriptionem summis votis expeterem, nisi tui,
Illustrissime Domine, qui tot per annos Theolo-
giæ abstrusiora arcana non modo penetraisti feli-
citer, verum, & alijs utilissimè reueraisti? Tui præ-
stantissimi ingenij subtilitas, sacratioris eruditio-

nis grauitas, explicationis perspicuitas, & rationū
soliditas cunctos rapiebant in admirationem, &
plausus. Et merito quidem. Sed, me iudice, aliud
est, quod maiorem apud omnes de te veneratio-
nem iure debeat excitare: excelsæ nimirum tuæ
mentis, non ad Scholasticas modo difficultates in-
genij perspicacissima acies; sed ad omnia ferme
munera, quæ mente exercentur, aptum natum,
felicissimumque ingenium. Mirabile sanè quod
cū tottis immerfus Theologiæ videreris, integer
superesses suggestui: dum totus scripturæ vacares,
ne in minimo quidem te Scholastico subtraheres
muneri. Nihil in te subtilitatis Scotus, nihil elo-
quentiæ desiderauit Chrysostomus, quoniam nec
grauis Theologiæ seueritas minuit elegantiae ni-
torem, nec eloquentiæ amœnitas de rigida scho-
læ lege, vel minimi temperauit. Sacram euan-
gelij tubam te Germania mirata est. Dum à tuo
ore Cæsarea Curia, ipseque Cæsar totis penderent
animis, non modo Hispaniæ regnum; verum, &
aliæ Europæ regiones tuæ prædicationis eloquē-
tissimis vocibus personarunt. Hæc naturæ orna-
menta, & si te ad summum venerationis euehe-
bant fastigium, non in te principem obtinere lo-
cum. Omnibus his excelsior tua suspiciebatur pru-
dentia: prudentiam vero virtus religiosa excelle-
bat, omnibus (te vno excepto) procul omni am-
biguitate mirabilis. Sūmo regimine, summoque

regimine, summoque Consilio Visitatoris, Definitoris, & Prouincialis præclara gessisti munera. Et quidem dum superior munere, superior præ omnibus vitæ sanctitate eminebas. Cuius rei non mediocre testimonium: fuisse scilicet in Seraphica familia aliorum regimini admotum. Qui enim fieri posset, ut non rectissime, & foelicissime præsit, qui in ea degit republica, in qua semper ad gubernacula, etiam minima, optime omnium eligitur. Tot litterarum, prudentiæ, & virtutis ornamentis instructus, non propria sponte, sed Regio Consilio, & obedientia religiosa compulsus, difficiliora subiisti munera. Cæsareæ Maiestati a confessionibus, & concionibus adfuit: ubi modestiæ, Religionis, prudentiæ, integritatis, omniumque aliarum virtutum, tot in te, tamque illustres emicuerunt radij, ut Cæsari religio fuerit in te sibi vni retinere, & non potius (tametsi dolens) plurimorum utilitati donare. Hoc etiam nostræ Catholicæ Regnæ in conscientia fuit: idcirco ut utriusque animas his molestis exsolueretur scrupulis, te primo ad Girgentinam in Sicilia: deinde ad Palentinam in nostra Hispania Episcopalem Sedem euexit, quæ te letabunda excipiens sibi de tanta foelicitate gratulatur. Viuas, Illustrissime Princeps: viuas Nestoreos foelicissimos annos. Quod ut pro omnium votis eueniat, Deum Optimum Maximum precari non desinam, ut in te

San-

Sanctissimi Præsulis perfectissimo exemplari no-
stra Hispania : imò per sæcula plura (aurea qui-
dem te vno superstite) vniuersa Dei congaudeat
Ecclesia. VALE.

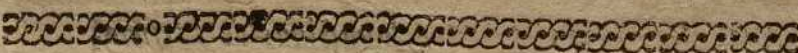
Illustrissimæ Dominationis tuæ

Minimus seruus, & filius

Augustinus de Herrera

Aprobación de los Superiores.

CON Licencia de los Superiores de la Religión del Ordinario; y del Supremo Consejo de Castilla; y aprobaciones del Doctor D. Francisco Campuzano, Catedrático de Vísperas de la Universidad de Alcalá; y del Reuerendísimo Padre Fr. Francisco de los Arcos, de la Sagrada Religión de la Santísima Trinidad Redención de Cautiuos, Prouincial, que ha sido, y oy Predicador de su Magestad, y de la Junta de Calificadores de la Suprema, y General Inquisición.

Suma del Priuilegio.

Tiene Priuilegio el P. Doctor Augustin de Herrera de la Compañia de Iesus, por tiempo de diez años, para imprimir vn libro intitulado *Tractatus de Scientia Dei*; como mas largamente consta.

Suma de la Tassa.

TAssaron los Señores del Consejo este libro, intitulado *Tractatus de Scientia Dei*, à leis mrs. cada pliego, como consta del testimonio.

Errata sic corrige.

PAg. 9. lin. 10. *lib. 2. de Anima* lege *lib. 2. Physicorum.*
Pag. 20. l. 2. *imperfecta* lege *imperfectior.* Pag. 153.
lin. 27. *durans* lege *durantem.* Pag. 153. lin. 34. *mutatio* lege *mutatio.* Pag. 162. lin. 34. *coexisteret* lege *coexistere.* Pag. 244. lin. 28. *hoc* lege *hec.* Pag. 293. lin. 16. *pussetur* lege *pulsetur.* Pag. 295. lin. 7. *poter* lege *poster.* Pag. 295. lin. 18. *SS.* lege *sententia.* Pag. 295. lin. 32. *ascensus* lege *assensus.* Pag. 296. lin. 19. *fastis* lege *factis.*

Liber hic inscriptus *Tractatus de Scientia Dei*, demptis his mendis suo exemplari responderet. Datum Compluti die 3. Septembris anno 1672.

Dr. D. Franciscus Ignatius de Porres.

Corrector Vniuersitatis.

IN

I N D E X

QVÆSTIONVM, ET

SECTIONVM.

QVÆST. I.

De Existentia Scientiæ Dei.

- S**ECT. 1. Euidens est lumine naturæ existentia Scientiæ Di-
uinæ. Pag. 2.
SECT. 2. Examinatur ratio D. Thomæ utentis immate-
rialitate ad ostendendam intellectualem. Pag. 3.
SECT. 3. Nostra explicatio. Pag. 11.
SECT. 4. Magis illustratur præcedens doctrina ostendendo repug-
nare substantiam completam spiritualem, quæ intellectu sua non
fit. Pag. 13.
SECT. 5. Solvuntur adversariorum argumenta. Pag. 17.

QVÆST. II.

Utum in Deo actus primus intelligendi reperiatuꝛ.

- SECT. 1. Nonnulla supponuntur. Pag. 24.
SECT. 2. Non datur in Deo potentia plusquam Logica respectu
intellectionis necessariæ. Pag. 20.
SECT. 3. Quæ potentia datur in Deo respectu intellectionis con-
tingentis: necnon respectu intellectionis necessariæ, supposita
distinctione virtuali inter intellectionem necessariam, & intel-
lectum. Pag. 32.
SECT. 4. Utum intellectus Divinus sit principium virtuale intel-
lectionis ab eo virtualiter distinctæ. Pag. 34.
SECT. 5. Reliqua, quæ ad hanc quæstionem spectant, absolvun-
tur. Pag. 38.
QVÆ

INDEX.

QVÆST. III.

De obiecto materiali Diuini intellectus.

- SECT. 1. Quod sit obiectum materiale Diuinæ intellectiōis, & præsertim increatum. Pag. 43.
SECT. 2. Vtrum Deus cognoscat creaturas secundum suum esse proprium, & formale, & non solum secundum esse eminentiale, quod habent in Deo? Pag. 46.
SECT. 3. Solvuntur obiectiones. Pag. 49.

QVÆST. IV.

De obiecto formali physice motiuo, & intentionaliter determinatiuo Diuinæ intellectiōis.

- SECT. 1. Nonnulla præmittuntur. Pag. 58.
SECT. 2. De obiecto formali physice motiuo Diuinæ Scientiæ. Pag. 62.
SECT. 3. Solutio argumentorum. Pag. 65.
SECT. 4. De obiecto formali intentionaliter motiuo. Pag. 68.
SECT. 5. An creaturæ sint obiectum, vel physice, vel intentionaliter determinatiuum intellectiōis Diuinæ ad eas terminata. Pag. 76.

QVÆST. V.

De obiecto intentionaliter motiuo terminatiue Diuinæ intellectiōis: siue de obiecto, in quo Deus se, & creaturas cognoscit.

- SECT. 1. Præmittuntur aliqua. Pag. 80.
SECT. 2. Proponitur conclusio vniuersalis, & deinde ad obiectum moti-

INDEX.

- motuum terminatiue cognitionis Diuinæ, prout terminate
ad Deum, contrahitur. Pag. 85.
SECT. 3. Probatum peculiariter omne prædicatum Diuinum esse
obiectum formale terminatiue Diuinæ cognitionis. Pag. 89.
SECT. 4. Solvuntur argumenta, quæ contendunt non posse crea-
turas esse obiectum formale terminatiuum Diuinæ cogniti-
onis: & prius sit satis argumentis ab authoritate desump-
tis. Pag. 94.
SECT. 5. Argumentis à ratione petitis solutio adhibetur. P. 98.

QVÆST. VI.

De cognitione Diuina vnius in alio.

- SECT. 1. Vtrum Deus cognoscat vnum prædicatum in alio? Pag. 103.
SECT. 2. Vtrum Deus cognoscat creaturas in se ipso? Pro cuius
dubij resolutione aliqua præmittuntur. Pag. 107.
SECT. 3. Nostra sententia. Pag. 110.
SECT. 4. Vtrum Deus cognoscat se increaturis? Pag. 117.
SECT. 5. Vtrum Deus cognoscat vnum ex alio? Pag. 122.
SECT. 6. Vtrum Deus habeat scientiam strictæ, & rigore se-
ceptæ. Pag. 128.

QVÆST. VII.

De Proprietatibus Scientiæ Diuinæ.

- SECT. 1. Veritas, certitudo, & euidentiæ Diuinorum æuum ex-
plicatur. Pag. 131.
SECT. 2. De vniuersalitate Diuinæ cognitionis, vbi ratio com-
prehensionis explicatur. Pag. 135.
SECT. 3. De simplicitate, & æqualitate Diuinarum intellectio-
num. Pag. 143.
SECT. 4. De æqualitate Diuinarum intellectuum vbi; an sim-
plex apprehensio Deo repugnet? Pag. 148.

QVÆ.

INDEX

QVÆST. VIII.

De immutabilitate Scientiæ Diuinæ: ubi de præscientia futurorum in æternitate.

- SECT. 1. Prænotantur aliqua de Diuina præscientiâ in æternitate. Pag. 151.
SECT. 2. Vtilis doctrina tradditur, circa naturam propositionum, durationem significantium. Pag. 154.
SECT. 3. Inferitur ex dictis Diuinæ Sciētix immutabilitas. P. 160.
SECT. 4. An futura sunt in æternitate, & æternitas in futuris? Pag. 161.

QVÆST. IX.

Quotuplex sit Scientia Diuinæ

- SECT. 1. Duæ diuisiones Scientiæ Diuinæ. Pag. 168.
SECT. 2. Aliæ diuisiones. Pag. 175.

QVÆST. X.

Quo consistat rerum futuritio.

- SECT. 1. Nonnulla præmittuntur. Pag. 186.
SECT. 2. Refellitur scientia de statibus obiectiuis, & præsertim explicatio Patris Sebastiani Izquierdo. Pag. 185.
SECT. 3. Proponitur nostra sententia. Pag. 191.
SECT. 4. Futuritio nequit consistere in aliquo de præsentibus. Pag. 191.
SECT. 5. Prosequitur idem intentum. Pag. 201.
SECT. 6. Aliæ probationes contra nostros RR. Pag. 206.
SECT. 7. Propositiones de futuro contingente habent veritatem determinatam præscindendo ab omni de præsentibus absolute existente distincto ab obiecto affirmato. Pag. 211.
SECT. 8. Traduntur aliqua regulæ dialecticæ ad dissoluendâ plura aduersariorum sophismata. Pag. 222.
SECT.

INDEX.

- SECT. 9. Ex prædictis dialecticis notationibus plurimum sophismatum solutio deducitur. Pag. 225.
SECT. 10. Argumenta Thomistarum proponuntur, & dissoluntur. Pag. 237.

QVÆST. XI.

De Scientia absoluta Dei circa futura contingentia.

- SECT. 1. Deus cognoscit certo, & infallibiliter futura contingentia absoluta. Pag. 245.
SECT. 2. In quo Deus cognoscat futura contingentia absoluta. Pag. 248.
SECT. 3. Conciliatur scientia absoluta contingens cum libertate. Pag. 256.
SECT. 4. Vtrum scientia visionis sit causa rerum? Pag. 265.
SECT. 5. Solvuntur adversariorum argumenta ab autoritate deducta. Pag. 276.
SECT. 6. Solvuntur argumenta. Pag. 282.
SECT. 7. De Ideis Divinis. Pag. 247.

QVÆST. XII.

An detur in Deo notitia certa, & infallibilis conditionatorum contingentium?

- SECT. 1. Nonnulla præmittuntur, & status quæstionis proponitur. Pag. 292.
SECT. 2. Probatur ab autoritate scientia conditionata contingens. Pag. 296.
SECT. 3. Probatur à ratione nostra sententia. Pag. 299.
SECT. 4. Solvuntur objectiones ab autoritate. Pag. 300.
SECT. 5. Solvuntur objectiones à ratione. Pag. 307.

QVÆST. XIII.

Reijcitur pro obiecto formali scientiæ conditionatæ quodlibet decretum conditionatum.

- SECT. 1. Status quæstionis, & variorum sententiæ proponuntur. P. 312.
SECT.

INDEX.

- SECT. 2. Nostra sententia cum nonnullis probationibus, quæ ex hæcenus dictis deducuntur. Pag. 214.
- SECT. 3. Probatur nostra sententia ex Scriptura. Pag. 317.
- SECT. 4. Probatur nostra sententia ex Augustino, & alijs Patribus, necnon rationibus ex eorum verbis elicitis. Pag. 321.
- SECT. 5. Solvuntur argumenta adversariorum ab autoritate desumpta. Pag. 327.
- SECT. 6. Solvuntur argumenta à ratione petita, & prius, quæ ex supremo Dei dominio desumuntur. Pag. 338.
- SECT. 7. Argumentum desumptum ex perfectione gratiæ Divinæ, & ex perfectione Dei, ut primi liberi proponitur, & dissolvitur. Pag. 347.
- SECT. 8. Tertium argumentum contendens Scientiam Mediam inutilem esse ad munera, quibus adhibetur, obijcitur, & respondetur. Pag. 352.
- SECT. 9. Alia argumenta proponuntur, & dissolvuntur. Pag. 358.

QVÆST. XIV.

Quod sit determinativum Scientiæ Mediæ.

- SECT. 1. Difficultas de determinativum Scientiæ Mediæ, & diversæ sententiæ proponuntur. Pag. 364.
- SECT. 2. Breuiter iudiciū fertur de sententijs propositis. P. 368.
- SECT. 3. Explicatur determinativum Scientiæ Mediæ. Pag. 374.
- SECT. 4. Illationes ex dictis. Pag. 378.
- SECT. 5. Solvuntur obiectiones, quæ opponuntur vi determinatiuæ futuri puri conditionati. Pag. 380.
- SECT. 6. Solvuntur argumenta, quæ contendunt consensum absolutum non determinare Scientiam Mediam pro casu purificationis hypothese. Pag. 386.

QVÆST. XV.

An sit aliquod medium distinctum ab obiecto conditionato, in quo Deus illud cognoscatur.

- SECT. 1. Diversæ sententiæ proponuntur. Pag. 392.
- SECT. 2.

INDEX.

- SECT. 2. Recens alia cogitatio proponitur. Pag. 395.
SECT. 3. Scientiam futurorum contingentium contingentem esse debere à priori, & à posteriori probatur. Pag. 400.
SECT. 4. Deregitur æquivocatio, cui hæc sententia adiicitur. P. 408.

QVÆST. XVI.

De obiecto materiali Scientiæ Mediæ.

- SECT. 1. Quid ex parte hypothesis possit attingi per Scientiam Mediam. Pag. 413.
SECT. 2. Vtrum ex parte hypothesis Scientiæ Mediæ, alia Scientia Media se tenere possit? Siue, an dari possit Scientia Media reflexa? Pag. 427.
SECT. 3. Quid possit attingi per Scientiam Mediam ex parte conditionati, ubi præsertim agitur de Scientia Media actuum Divinorum. Pag. 441.
SECT. 4. De directione scientiæ conditionatæ actuum Divinorum. Pag. 448.
SECT. 5. Quid se teneat ex parte notæ illationis, siue quid affirmetur per particulam *Si*? Vbi de conditionalibus disparatis. Pag. 459.
SECT. 6. Illationes ex dictis. Pag. 466.

QVÆST. XVII.

De proprietatibus Scientiæ Mediæ.

- SECT. 1. De multiplicitate Scientiæ Mediæ. Pag. 469.
SECT. 2. De impedibilitate Scientiæ Mediæ. Pag. 475.
SECT. 3. De prioritate Scientiæ Mediæ respectu actuum Divinæ voluntatis. Pag. 482.

TRACTATUS DE SCIENTIA DEI.

DE SCIENTIA DEI AGUNT MAGISTER
in 1. dist. 35. & adhunc locum eius Interpretes. D. Tho-
mas, tum ibi, tum eadem distinct. ad Annibaldum: nec
non quaest. 2. de veritate: & 1. contra Gentes a cap. 44.
Usque ad 57. & etiam 1. part. quaest. 14. Ad qua loca
agunt de hac materia omnes, qui Angelicum Praecepto-
rem interpretantur.

QVÆST. I.

De Existentia Scientia Dei.

SECT. I.

Evidens est lumine natura existentia Scientia Divina.

VPLICITER ACCIPITVR HOC NO-
men *Scientia* apud Authores. Primò ma-
gis latè pro notitia certa, & evidenti alicui-
us obiecti, præscindendo ab eo quod hæc
notitia per demonstrationem comparetur,
siue ex principijs deducatur. Secundò mo-
do accipitur *Scientia* magis contractè, &

sciende: nimirum pro notitia certa, & euidenti, per demonstrationem, à principijs ad conclusionem procedentem, partam, & adquisitionem. Nunc de Scientia iuxta primam acceptionem, agemus: postea vero de Scientia iuxta secundam, & magis rigidam acceptionem, sermo erit.

2 Adeo certum est Deum optimum maximum notitiam certam, & euidentem omnium rerum habere, quæ communiter sub nomine scientiæ intelligitur, vt hæc veritas supponenda potius, quam disputanda sit. Id primo notum est naturæ lumine: ipso enim duntaxat instructi cognoscimus Deum supremum, & perfectissimum rerum omnium, quæ à se distinguntur, artificem esse. At nequit esse perfectus artifex absque cognitione illius, quod exequitur, vt etiam ex terminis liquet. Ergo Scientia Dei naturæ li lumine nobis innotescit.

3 Confirmatur ex alijs perfectionibus Deo conuenientibus, nobisque euidenter notis v. g. liberalitate, misericordia. Iustitia, &c. Quæ omnes cognitionem important. Ergo euidens est Deum notitia rerum præditum esse. Denique probatur ex eo quod cognoscens perfectius sit, quam non cognoscens. Sed Deus est perfectissimus ens. Ergo cognoscens.

4 Constat etiam hæc veritas innumeris scripturæ testimonijs, quæ cuique obvia erunt. Esther 14. *Domine qui habes omnium Scientiam.* Iob. 9. dicitur de Deo *Sapiens corde est, & fortis robore.* Psalm. 146. *Sapientia eius non est numerus.* Psalm. 138. *Tu cognouisti omnia nouissima, & antiqua.* Verum in his testimonijs non est diutius immorandum: cum nihil ferè crebrius ingeminent scripturæ, quam Deum omnia cognoscere, nihilque diuinam sapientiam latere posse.

5 Verum contra euidentiā, qua nobis de Diuina Scientia constat, obijcitur ab aliquibus. De ratione intelligentis est producere verbum, vel saltem de ratione perfectissimi intelligentis. At Deus nequit lumine naturali cognosci euidenter vt productus verbi. Ergo neque vt intellectus.

6 Facile respondetur, quod, licet permittamus esse de ratione intelligentis producere Verbum: hoc tamen non est euidens, & lumine naturæ notum. Cumque ex euidentiā vnius conceptus solum euidens sit quod euidenter est de tali conceptu: inde fit ex euidentiā conceptus intellectui non inferri euidentiā conceptus producentis Verbum sub hoc conceptu *producentis Verbum* sed solum sub primo conceptu *intelligentis*.

7 Ad argumentum igitur in forma distinguo maiorem. De conceptu intelligentis est euidenter, producere verbum: nego est de conceptu intelligentis; non tamen euidenter, permitto maiorem. Deinde maioris claritatis gratia distinguo minorem. Non potest Deus euidenter cognosci vt productiuus Verbi sub his terminis *productiuus verbi*, concedo minorem sub alijs terminis videlicet *intelligens* nego minorem. Et deinde nego consequentiam, vel distinguo consequens. Non potest Deus euidenter cognosci vt *intellectiuus*, sub expressione *producentis verbum* concedo: sub expressione *intelligentis*, nego consequentiam.

SECT. II.

Examinatur ratio D. Thomæ vtentis immaterialitate ad ostendendam intellecturalitatem.

8 **D**ivus Thomas tum hac quæst. 14. tum in 1. dist. 35. quæst. 1. art. 1. & 1. Contra Gentes cap. 44. & de verit. quæst. 2. art. 2. & opusc. 3. cap. 28. & 35. probat Deum esse summè cognoscituum, quia est summè immaterialis, in hunc modum. Immaterialitas est ratio intellecturalitatis, seu essendi cognoscituum; sed Deus est summè immaterialis. Ergo, & summè perfectissimèque cognoscituum. Consequentia est bona & minorè iam aliunde probatā supponit Angelicus Præceptor. Maiorem autem, ad quā reuocatur difficultas, aliter, & aliter probat Angelicus Doctor.

9 Primo: cognoscencia à non cognoscentibus in eo distinguuntur, quia non cognoscencia nihil habent, nisi suam formam tantum; cognoscens vero natum est habere formam etiam alterius rei: nam species obiecti cogniti, quæ in esse representatiua est res cognita, est quodammodo forma rei cognita. Sed capacitas habendi formas alterius rei prouenit ab immaterialitate. Ergo facultas cognoscitiua prouenit ab immaterialitate. Minor, in qua est difficultas, probatur. Capacitas habendi formam alterius rei est illimitatio, & extensio, sicuti impotentia habendi aliam formam, est limitatio, & coarctatio. Sed limitatio, & coarctatio prouenit rebus à materia, siue à materialitate. Ergo illimitatio, & extensio, proueniet ab immaterialitate: & consequenter capacitas habendi formam alterius rei, quæ quidem capacitas est extensio, & illimitatio, proueniet ab immaterialitate.

10 Paulo aliter probat idē intentū D. Thomas 1. Contra

Gentes cap. 14. Intellectus dum actu intelligit fit vnū cum re intellecta. Sed res fit intellecta in actu per abstractionem à materia: nam fit intellecta per speciem, quæ abstrahit à materia. Ergo intellectus, dum actu intelligit, fit vnū cum re immateriali, seu abstrahente à materia. Ergo fit immaterialis.

11 Probat etiam hoc idem assumptum D. Thomæ in hac eadem quæstione 14. ab inductione in hunc modum. Plantæ non cognoscunt propter suam materialitatem, vt ait Philosophus lib. de Anima textu 124. Sensus cognoscitiuus est, quia receptiuus est specierum sine materia. Et intellectus adhuc magis cognoscitiuus est, quia magis separatus est à materia. Vnde cum Deus in summo immaterialitatis gradu sit, sequitur, quod ipse sit etiam in summo gradu intellectualitatis.

Hanc probationem D. Thomæ inefficacem putant ex antiquis O Kam. Gabriel. Basol. & Ariminensis in 1. distinct. 35. art. 1. & ex modernis Puente Hurtado in manuscriptis de Scientia, & Arriaga in 1. part. disp. 15. sect. & subsect. 1. Mediam viam tenet Auerſa iudicans prædictum D. Thomæ discursum solum probabilibus; non vero certis niti principijs. Thomistæ omnes hanc ratiocinationem iudicant efficacem; imò aliqui demonstratiuam esse volunt. Alij vero anthores, quos recensere longum esset, hanc ratiocinationem esse efficacem absolutè pronuntiant, non tamen eam demonstratiuam esse decernunt.

12 Hunc Doctoris Angelici discursum obscurum esse, & eius intelligentiam non satis perviam, satis ostendunt variaz authorum interpretationes, nec satis rem declarantes, & multum inter se dissentientes.

13 Hæc tã multiplex rationis D. Thomæ expositio oritur ex eo quod nequeat eius discursus in hac partē accipi prout sonare verba videntur, & iuxta sensum, quē prima frōte præferunt, vt singulas probationes expendent patebit. Etenim prima probatio desumpta ex eo quod limitatio, & coarctatio proueniat à materia, & ideo immaterialitas sit ratio, quare cognoscēs possit accipere formas aliarū rerū, esseque quodāmodo illas, siquidē nō est limitatū, & coarctatū ad propriū duntaxat esse, & ad propriā formā. Si verba, vt iacent, accipienda forēt, ita mihi intelligēda videretur. Esse cognoscēs obiecta dicit nō esse quid singulare, & indiuiduū, sed esse plura, quia cognoscēs sit intentionaliter obiecta cognita. At nō esse quid singulare, sed plura, prouenit formaliter ab immaterialitate. Ergo esse cognoscens obiecta prouenit ab immaterialitate.

Minor probatur. Esse non singulare, & indiuiduum, sed plura, pro-
uenit ab eo, à quo prouenit defectus indiuiduationis, & singulari-
tatis. Cum autem indiuiduatio proueniat à materia, defectus
indiuiduationis, & singularitatis à defectu materia proueniet: qui
defectus immaterialitas est: & consequenter non esse singulare, &
indiuiduum, sed esse indifferens ad esse plura repretentatiue, pro-
ueniet formaliter ab immaterialitate.

14 Hæc ratio ita proposita nihil firmum habet. Nam indi-
uiduationem sumi à materia difficillimum est, & mihi falsum: so-
lum enim concedam dici indiuiduationem sumi à materia, quate-
nus quoad nos diuersitas subiecti est signum distinctionis: non ve-
ro, vel quia indiuiduatio proueniat formaliter à materia, vel ab
ordine, & respectu ad illam.

15 Secundo, licet demus indiuiduationem sumi à materia
in his rebus, quæ in aliquo subiectantur: minime vero in alijs, quæ
immunes sunt à receptione subiecti. Quæ propter ex eo quod res
non sit in materia non inferitur carentia indiuiduationis: siquidem
res à subiecto independentes indiuiduationem, & singularitatem
aliunde desumunt. Hæc doctrina est expressa D. Thomæ in 1. p.
quæst. 3. art. 2. Vbi ad probandum Deum dicere materiam pri-
mam obijcit tercio loco sequens argumentum. *Materia est princi-
pium indiuiduationis. Sed Deus videtur esse indiuiduum: non enim
de multis prædicatur. Ergo est compositus ex materia, & forma.*
Huic argumento respondet in eodem art. 2. ad 3. *Formæ, quæ sunt
receptibiles in materia indiuiduantur per materiam, quæ non potest
esse in alio, cum sit primum subiectum substantiæ. Forma vero quan-
tum est de se, nisi aliquid aliud impediat, recipi potest à pluribus. Sed
illa forma (attende) quæ non est receptibilis in materia, sed est per se
subsistens, ex hoc ipso indiuiduatur, quod non potest recipi in alio: &
huiusmodi forma est Deus, unde non sequitur, quod habeat materiã.*
Ecce quomodo defectus materia non arguit defectum indiuidua-
tionis, neque infert vniuersalitatem. Non ergo iuxta hæc p. in-
cipia D. Thom. ex immaterialitate inferitur illimitatio, & exten-
sio, quæ opponitur indiuiduationi. Aliunde ergo, quam ex imma-
terialitate deducenda est præfata extensio.

16 Tercio. Demus indiuiduationem entitatiuam sumi à ma-
teria. Caterum quem admodum intellectum esse per intellectu-
nem aliud à se, est pura metaphora: cum solum sit repretentatiue
aliud, non vero realiter: quod quidem recte, & sincere explicatum,
non est aliud, quam repretentare aliud: ita similiter solum meta-

phorica, non vero realiter, & verè, esse plures representatione, seu esse indifferens ad esse representatione plura, erit defectus singularitatis, & indiuiduationis. Ergo loquendo in sensu reali, & non metaphorico, quantumvis indiuiduatio proueniat formaliter à materia, poterit componi cum indiuiduatione esse plura per representationem. Limitatio ergo, quæ prouenit à materia, quatenus materia est principium indiuiduationis impertinenter se habet ad excludendam extensionem, & illimitationem representationem.

17 Secunda ratio desumpta ex 1. contra Gentes cap. 44. mirum intelligens fieri vnum cum intellectu in actu, & rem fieri intellectum in actu per abstractionem à materia: consequenterque intelligens fieri ipsam rem intellectam, prout abstrahentem à materia: ex quo videtur deduci intelligens esse intelligens, prout est immateriale, siquidem est idem cum re intellecta, prout abstrahente à materia. Hæc inquam ratio, si ad speciem accipiat, vel chimericam continet doctrinam, vel inutilem ad questionis intentum.

18 Duo continentur in prædicto argumento. Primum est intellectum fieri vnum cum re intellecta. Secundum est rem fieri intellectam, suè proximè intelligibilem per speciem abstractam à materia. Vtrumque ex his duobus difficillimum est: ea sigillatim euoluamus.

19 Circa primum ergo: nempe intellectum, suè intelligēs, esse idem cum re intellecta in esse representationis: dum id dicitur, vel affirmatur aliqua vera identitas inter intellectum actuatum specie, & ipsum obiectum ad extra, v. g. lapidem; vel aliqua vera identitas inter intelligens, & speciem, quæ in phrasi D. Thomæ appellatur *res intellecta*. Vel denique solum affirmatur intelligens esse representatione obiectum representationem: hoc est habere in se representationem obiecti modo, quo imago Cæsaris est representatione Cæsar, id est imago, & representatio Cæsaris. Si hoc vltimum duntaxat contineatur in illa identitate in esse intentionali, & intelligibili; idem erit sumere pro antecedenti identitatem intelligentis cum obiecto intellecto in esse intelligibili, ac sumere pro argumento intellectum esse intelligentem, & representantem obiectum. Sicut ergo in eo quod intellectus representet obiecta non explicatur sufficienter immaterialitas: per inde non explicabitur in eo quod fiat *res intellecta in esse intentionali, & intelligibili*.

30 Si verò in prædictis verbis D. Thomæ affirmetur aliæ
Qua vera identitas inter intellectum, & speciem, quæ dicitur *res in
tellecta*, vel inter intellectum ut actuum specie, & obiectum, quod
intelligitur, v.g. lapidē, videtur affirmari insignis chimæra. Quid
enim magis repugnans, & implicatorium, quam reperiri veram, &
realem identitatem inter intellectum, & speciem aliunde venientem,
vel inter speciem, & lapidem?

21 Carmelitani Salmanticenses de Scientia disp. 2. dub. 2.
tenent cognoscantia ita recipere in se aliorum formas, scilicet
species intentionales, ut intellectus actus specie lapidis identifi-
ficetur cum lapide, & cum specie representatiua illius: non quidem
in esse naturali, & entitativo; sed in esse intelligibili, & inten-
tionali. Contra hanc sententiam lato calamo scribit Illustrissimus
Godoy in r.p. tom. 1. tract. 3. disp. 22. §. 3.

Verum, tametsi sententiam Salmanticensium in ipsis legerim;
& eorum verba sensum, in quo ab Illustrissimo Godoy intelligun-
tur, sonare videantur, fateor mihi non satis constare an Salmanti-
censes sensu, quo impugnantur, loquuti fuerint; quoniam in eo sen-
su eorum sententia non solum falsa, verum absurdissima est: talis
que, ut à nostris Scholis eliminari, & ad Platonis, Anaxagoræ, vel
Empedoclis iam inde à multis sæculis diruta, & solo æquata gim-
nasia, amandari deberet.

22 Afferunt Carmelitani intellectum actuum specie idē-
tificari eū specie, non in esse entitativo, & reali; sed in esse intelli-
gibili, & intentionali. Hoc assertum potest explicari distinguendo
virtualiter in specie prædicatū entis, seu physice entitatis, & præ-
dicatū representationis, seu actiue representabilitatis lapidis;
tametsi hæc prædicata inter se realiter identificentur: itemque
distinguendo in lapide prædicatū entis, & prædicatū intrinse-
cæ representabilitatis. Deindeque asserendo, semel posita specie
in intellectu, intellectum identificari verè, & realiter cum specie;
non quidem secundum prædicatū entis realis; sed secundum
prædicatū representabilitatis: adeò, ut ex duobus prædicatis spe-
ciei, cum vno identificetur intellectus, nimirum cum represen-
tabilitate obiecti; & ab altero distinguatur, videlicet à ratio-
ne physica entis reperta in specie, similiterque intellectum,
posita specie, identificari verè, & realiter cum representabi-
litate intrinseca lapidis, quæ est ipse lapis; licet non cum
ratione entis, quantumvis identificata cum representabili etc.

23 In hoc sensu impugnantur Salmanticenses, ab Illustris-

filio Godoy. Verum difficillimè credam viros eruditos, & doctos tam egregiè delirasse, ut putauerint in humanis ex duobus predicatis, cum speciei, cum obiecti realiter inter se identificatis, aliud cum intellectu identificari; aliud ab eodem intellectu distinguui: ipsumque intellectum veram identitatem, licet aduentitiam; habere cum esse representatiuo speciei, & cum representabilitate intrinseca obiecti: item dari identitatem inter extrema separabilia: nec non inter extrema, quorum vnum recipitur in alio, & ab eo causatur, vti species, quæ recipitur in intellectu & ab eo materialiter causatur. Quis cordatus credet humanum intellectum, dum per assini speciem actuatur, tunc re vera identificari, & cum ipsa specie, & aliquo vero predicato assini, quod prædicatum verè, & à parte rei non distinguitur ab assino. Denique longè difficilius credam Salmanticenses existimasse Deum se ipsum (iuxta eos) intelligibilem ab intellectu beatorum, ob idque habentem secum identificatam rationem speciei sui ipsius, realiter secundum prædicatum verum, & reale intelligibilitatis identificari cum intellectu Beatorum, nec non Deum, identificari cum intelligibilitate passiva malitiæ formalis peccati. Hæc enim omnia vsque ad oî implicatoria, absurda nimò, & ridicula videntur, vt mihi religio sit de viris Theologis tam indigne sentire.

24 Propterea existimo Salmanticenses, (& si fatear, eorum verba oppositum sonare) minimè tradidisse hanc veram, & realem identitatem; sed solum docuisse intellectum vt specie impressa actuatum esse representatiuè obiectum: non quidem quia identificetur intellectus cum esse representatiuo speciei, aut cum representabilitate passiva obiecti; sed quia obiectum in esse representabilis proximè per speciem, dicit speciem vt actuantem intellectum: sicut intellectus, vt actu cognoscens, dicitur esse obiectum in esse cogniti: non quia intellectus, vel identificetur cum cognitione, vel cum cognoscibilitate passiva obiecti; sed quia per idem omnino constituitur obiectum in esse cogniti, quo constituitur intellectus in esse cognoscens. In hac ergo doctrina nihil est, quod à commune sensu deniet. Secundum, quod in discursu D. Thomæ continetur, videlicet obiectum fieri intelligibile per speciem abstrahentem à materia, infra videbimus, quam parum (si ad speciem sumatur) ad præsentem difficultatem conducatur.

25 Tertia ratio D. Thomæ ab inductione desumpta, & authorit. Philosophi innixa, easdem patitur difficultates. Et in primis dixisse Philosophum plantas non sentire propter suam materialis

rialitatem, non satis expressum lego, ubi Philosophus citatur. Erit sanè de mente Philosophi: neque renuam concedere eo secundo Physicorum libro tradit ab Aristotele: quia haud difficile credam D. Thomæ in Aristotelis doctrina versatissimo, eiusque verba, & sententias perfectè calenti, utpotè qui totam Aristotelis, & aliorum antiquorum mentem, quam tumvis arcanam, funditus exantlavit, facile patere, quod nos latet. Verum, quod plantæ non sentiant propter suam materialitatem, non omnino apertè à Philosopho doceri videtur.

26 Philosophus lib. 2. de Anima textu in aliquibus editionibus 121. & in alijs 123. qui textus, & in margine D. Thomæ, & omnibus authoribus citantur, hæc habet iuxta antiquam translationem. *Et propter quid plantæ non sentiunt habentes quamdam partem animalem, & patientes à tangibilibus. Et namque frigescunt, & calescunt. Causa enim est non habere medietatem, neque huiusmodi principium possibile recipere species sensibilibus: sed pati cum materia.* Paulo aliter vertit verba Aristoteles translatio Michaelis Sophiani: ita enim habet. *Constat etiam cur plantæ non sentiant, cum tamen habeant quamdam partem animæ, atque à tangibilibus aliquid patiantur: quippe, quæ frigescant, & calescant? Causa huius est, quia non habent medietatem, neque eius modi principium, quod sit idoneum ad recipiendas species sensibilibus: sed patiuntur cum materia.*

27 In his verbis iuxta unam, & alteram translationem (quibus utitur D. Thomas) solum docet Philosophus plantas non sentire, quia non habent medium proportionatum ad recipiendas species intentionales: quia propter plantæ solum habent recipere calorem & frigiditatem, alias vè qualitates similes, sicuti recipit materia. Non vero ait ideo non recipere species, quia plantæ sunt materiales.

28 Nec expositio, quam huic textui adhibet D. Thomas lect. 24. interpretatur hæc verba sensu, quo in nostra questione ea intellexisse videtur. Nam ad præsentem textum solum docet D. Thomas, quod iuxta Philosophum tunc dicitur forma recipi cum materia, quando *patiens habet eandem dispositionem ad formam, quam habet agens.* Tunc verò forma dicitur recipi sine materia cum dispositio materialis patientis ad recipiendum non est similis dispositioni materiali, quæ est in agente. Unde concludit, & ideo forma recipitur in patiente sine materia in quantum patiens assimilatur agenti secundum formam, & non secundum materiam.

29 Ex hac expositione ad Aristotelis textum solum infer-

tur eatenus dici sensus recipere species sine materia præcise quatenus dispositiones, quæ requiruntur in sensibus ad recipiendas species coloris v. g. non sunt similes dispositionibus, quæ se tenent ex parte subiecti coloris mittentis species. Hoc autem quid refert ad inferendam intellectualitatem ex immaterialitate.

30 His omnibus consideratis constanter censeo aliter, quam verba D. Thomæ ad speciem apparent, accipi debere, vt eius discursus efficacia dignoscatur. Tota igitur difficultas devolvitur ad explicandum quid sub nomine *Immateriale* intelligat D. Thomas; nam aliter, & aliter hunc terminum *immateriale* Authores in præsentī difficultate interpretantur. Cum autem *immateriale* per oppositionem ad *materiale* dicatur, explicandum est quod nam sit *materiale*, de quo est sermo in præsentī.

31 Plures ex magis litteralibus Thomistis accipiunt *materiale* prout sonat: id est pro corporeo, seu pro eo, quod spirituali opponitur: quā acceptionem potius supponunt, quā explicant.

Alij sequuti Heruum sub nomine *materialis*, seu *materialitatis*, intelligunt corpoream molem constantem ex partibus homogeneis, & confusis non distinctis organizatione. Ita ex nostris expresse Herice in 1. p. tract. de Scientia disp. 1. cap. 3. Ita etiam cum modico discrimine sentiunt Suarez. Ruiz de Montoya, & Ribas, apud Ribadeneira de Scientia disp. 1. cap. 2. num. 21.

32 Alij sub nomine *materialitatis* intelligunt *imperfectū*: & consequenter *immateriale*, quod excludit aliquā imperfectionem, magisque *materiale* quod magis ab imperfecto recedit. Ita Ribadeneira de Scientia disp. 1. cap. 2. à §. 2.

33 Alij tenent sub nomine *materialis* quod corporeū est; sub nomine autem *immaterialis* non omne quod est incorporeum; sed quod habet spiritualitatem positivam: id est *immaterialitatem* constitutivam rerum in gradu, cæteris paribus, eminentiori super præres corporeas. Ita P. Quiros in 1. p. tract. de Scientia disp. 34. sect. 3.

34 Alij sub nomine *materialis* intelligunt rem excedentē conditionem materiæ primæ in agendo, & in recipiendo. Ita Illustrissimus Godoy in 1. p. tract. 3. disp. 22. per totam, & eius compendiator Gonet, tum tract. de essentia, & attributis disp. 2. artic. 2. §. 1. tum tract. de Scientia disp. 1. art. 1. §.

1. Aliæ sunt explicationes minoris notæ,
quas recensere non
vacat.

SECT. III.

Nostra explicatio.

35 **V**T melius Doctoris Angelici mentē assequi valeamus. Notandum est 1. apud ipsum tum 2. Contra Gentes cap. 68. tū quæst. de spiritualibus creaturis art. 2. in corpore *immateriale*, apud ipsum non accipi (prout ad rem præsentem attinet) aut pro independente à corpore, aut pro excludente absolutè materiā; sed pro eo, quod non est omnino materiale. Esse autem omnino materiale, idem est apud ipsum S. Doctorem, ac esse materiā immersum, & ab ea comprehensum.

36 Cæterum illæ formæ (ait S. Thomas) sunt immerse materiæ, & ab ea comprehenduntur, *quæ in nullam operationem possunt nisi ad quas se extendunt qualitates, quæ sunt dispositiones materiæ: ut calidum, frigidum, humidum, & siccum, grave, & leue, & his similia, sicut formæ elementorum. Vnde istæ sunt formæ omnino materiales, & totaliter immerse materiæ.* Omnes igitur aliæ formæ, quæ eleuantur supra actiuitatem qualitatem, quæ sunt dispositiones materiæ, sunt aliquo modo immateriales. Vnde deducitur immaterialitatem sumi hic pro recessu per eleuationem ad has qualitates: & etiā deducitur, quod sicuti in hoc recessu potest esse magis, & minus, ita similiter maior, & minor immaterialitas potest esse.

37 Secundo notandum est eatenus formas substantiales esse magis, vel minus perfectas, quatenus magis, vel minus eleuantur supra actiuitatem harum qualitatum, & quatenus cum maiore, vel minore connexionione cum his qualitatibus, maiore, vel minore dependentia à qualitatibus prædictis, operantur. Hoc constat: tum quia ex terminis videtur evidens operari cum minori dependentia à qualitatibus, quæ sunt connaturales infimæ omniū substantiarum, nempe materiæ primæ, esse minus sapere conditiones materiæ primæ, & magis eleuari supra illam, consequenterque, & esse perfectius operari, & arguere maiorem perfectionē in forma sic operante. Tum etiam probatur ex eleganti ex cursu, quem prædicto loco facit D. Thomas à formis elementorū, ad supremas intelligentias procedens: ubi ostendit, quo formæ magis independentes à qualitatibus commemoratis operantur, eo crescere in perfectione, & in excellentia facultatis operatiuæ.

38 His fundamentis innititur probatio D. Thomæ, quam sic intelligo. Cognoscere dicit operari cum aliquo excessu perfectionis, ad operationem formarum omnino materialium, quæque materia immerguntur, & ab ea comprehenduntur. Sed formæ, eo magis perfecte operantur, quo eleuantur in suis operationibus supra actiuitatem qualitatuum, quæ sunt dispositiones materiae, & quatenus operantur magis independenter ab his qualitatibus. Ergo cognoscere, siue posse cognoscere, fundatur in aliquo immaterialitatis gradu. Rursus: quo crescit immaterialitas, crescit perfectio in operando. Ergo summè immateriale erit summè cognoscituum. Hæc vltima illatio probatur hac ratione. Ea ratio, qua crescit ratio fundans aliam, crescit alia. Sed ratio immaterialis, dum attingit aliquem gradum determinatum, fundat rationem cognoscitiui. Ergo si Deus est summè immaterialis, per in de erit summè cognoscitiuus.

39 Restat modo ostendere hunc D. Thomæ discursum prout ita explicatum, eundem esse cum probationibus supra propositis, quasque iuxta sonum verborum diximus intelligi nõ debere.

40 Primam probationem, quam proposuimus sect. 2. num. 9. sic intelligo. Cognoscencia à non cognoscitiuis distinguuntur in eo quod cognoscitiua effectiue per speciem impressam, & formaliter per expressam, fiant repretentatiue plura, seu repretentent plura; quod quidem perfectio est, seu perfectionis quædam extensio, siue illimitatio. Sed limitatio perfectionis in operando prouenit à materia, seu materialitate, quatenus eo minus perfecte operantur formæ, quo minus excedunt actiuitatem qualitatuum disponentium materiam primam, & quo magis dependenter à qualitatibus materiam primam disponentibus exercent suas operationes. Ergo perfectio cognoscitiui, quæ est quædam extensio, & illimitatio perfectionis in operando, fundatur in aliquo gradu immaterialitatis, prout immaterialitas dicit excessum supra dispositiones materiae, & prout dicit minorem dependentiam ab eis dispositionibus. Ergo perfectissimum immateriale erit perfectissimè cognoscituum. Consequentia est bona, & præmissæ manent in superioribus probatæ.

41 Secunda probatio, quam proposuimus eadem sect. 2. num. 10. & habetur apud Sanctum Thomam 1. Contra Gentes cap. 44. ita mihi explicari posse videtur. Per eandem formam constituitur intellectus proxime intellectiuius, quæ obiectum co-

Hijui;

Rituitur proxime intelligibile: nempe per speciem impressam receptam modo apto ad producendam speciem expressam. Sed proxima intelligibilitas obiecti dicit aliquem gradum immaterialitatis. Ergo intellectum esse proxime intellectivum constituitur per aliquem gradum immaterialitatis. Maior est certa, & consequentia bona. Minor probatur. Proxima intelligibilitas obiecti est potestas, ut intelligens fiat representatiue plura, sed fieri representatiue plura, est aliqua operatio excedens actiuitatem qualitatuum materiae primae, & non adaequate immediate pendens à qualitatibus materiae primae: ergo proxima intelligibilitas obiecti est aliquis excessus supra actiuitatem qualitatuum materiae primae, & aliqua minor dependentia ab illis, & consequenter aliquis gradus immaterialitatis. Ergo perfecta immaterialitas arguet perfectam vim cognoscitiuam.

42 Tertia ratio D. Thomae, quam proposuimus num. 117 eiusdem sectionis, facilius potest ex dictis intelligi. Sic igitur se habet. Plantae ex eo praecisse non cognoscunt, quia & minus excedunt actiuitatem qualitatuum disponentium materiam, & quia operantur magis dependenter à dispositionibus materiae primae, ut videtur certum in Philosophia. Sed in hoc consistit immaterialitas, ut iam dictum est. Ergo plantae ex eo praecisse non sunt cognoscituae, quia sunt magis materiales, quam sensitivae. Ergo immaterialitas in tali gradu est tota, & adaequata ratio defectus non cognoscitiui. Ergo immaterialitas, quae tollat illam materialitatem, erit ratio cognoscitiui. Summa ergo immaterialitas erit ratio inferens summam vim cognoscitiuam. Haec pro mea tenuitate in obsequium Angelici Praeceptoris proponere decreui, ne tam celebris eius ratio, vel reiecta, vel penitus omissa videretur.

SECT. IV.

Magis illustratur praecedens doctrina ostendendo repugnare substantiam completam spiritualem, quae intellectiua non sit.

43 **P**ROBatur haec conclusio rationi D. Thomae insistendo. Omnis substantia spiritalis completa ex suo conceptu est cog-

cognoscitiua non per cognitionem materiale[m] duntaxat. Ergo per cognitionem spirituale[m], quæ est intellectio. Consequentia est bona, & minor certa ex suppositione maioris, nã cognitio substantiæ spiritualis complete, cum sit immanens, & aliunde substantia spiritualis completa nullum dicat ordinem ad quantitatem, non est unde possit esse materialis, cum penitus a corpore indepēdens sit. Iam vero maior; videlicet omnem substantiam completam spirituale[m] esse ex suo conceptu cognoscitiuam, probatur. Omnis substantia completa spiritualis est ex suo conceptu perfectior substantia corporea. Sed, si non esset cognoscitiua, non esset ex suo conceptu perfectior omni substantia corporea. Ergo omnis substantia spiritualis est ex suo conceptu cognoscitiua. Minor est certa. Nã cum dentur substantiæ corporeæ cognoscitiuæ, nempe brutæ & aliunde omne cognoscituum perfectius sit non cognoscituum: si substantia spiritualis cognoscitiua non esset, non esset perfectior brutis cognoscitiuis.

44 Cæterum omnem substantiam spirituale[m] perfectiorē esse substantia corporea, probatur primo ex D. Augustino in tract. ad Psalm. 145. ubi ex spiritualiter probat animam rationalem excedere omnes res corporeas in perfectione. Ita enim loquitur de nostra anima. *Natura anima præstantior est, quam natura corporis: excellit multum: res spiritualis est: res incorporea est: vltima est substantia Dei.*

45 Idem videtur constare ex Irenæo lib. 2. c. 54. ubi refellit errorē Gnosticorum asserentium Deum esse corporeum, cū tamen Angelos, & se ipsos spirituales esse existimarent. Ex quibus eorum positionibus arguit contra ipsos, inferri ex eorum doctrina Angelos, & ipsos Gnosticos esse perfectiores Deo. Ergo sentit Irenæus spirituale esse perfectius corporeo: nã, vt ratiocinatio Irenæi vim habeat, ita debet confici: omne spirituale est perfectius corporeo. Sed, iuxta Gnosticos, Angelus est spiritualis; Deus vero corporeus. Ergo iuxta Gnosticos Angeli perfectiores sunt Deo.

46 Probatur deinde ratione. Omnis substantia corporea, vel involuit materiā primā, vel saltē dicit ordinē ad quantitatem, quæ, vt talis, est proprietas connaturalis materiæ primæ. Substantia autem completa spiritualis, neque materiā primā involuit, neque hūc intrinsicum ordinem dicit ad quantitatem. Sed hic secundus conceptus essentialiter habet positivē excedere in perfectione illum primum conceptum. Ergo substantia spiritualis essentialiter habet excedere in perfectione substantiam corpoream. Consequentia est bona,

bona, & maior certa. Minor probatur. Materia est imperfectissima omniū substantiarū. Sed involuere substantiā adeo imperfectā, vel dicere ordinē alligationis ad illam, est imperfectius omni substantia completa neque constante ex illa, neque alligata illi. Ergo substantia completa immaterialis excedit in perfectione omnem substantiam materialem. Minor huius discursus videtur adeo clarescere alia probatione non indigeat.

47 Secunda ratio, quæ solet adduci, desumitur ex eo quod spiritualitas sit perfectio simpliciter simplex, ideoque tribuatur Deo, cum autem ea sit perfectio simpliciter simplex, quæ est melior ipsa, quam non ipsa, videtur legitime deduci omne spirituale excedere in perfectione, quod spirituale non est.

48 Verum hac ratio, ut benè notauit Arriaga, inefficax est: quia, ut aliqua ratio sit perfectio simpliciter simplex, non requiritur, quod positivè sit melior ipsa, quàm non ipsa: sed quod ipsa ita dicat perfectionē, ut positivè nō dicat imperfectionē, licet eam permittat, & non ipsa dicat positivè imperfectionē, tametsi permittat aliunde aliquā adeo magnā perfectionē, ut superet quod non est ipsa. Hac ratione *incorruptibile* est perfectio simpliciter simplex, quia dicit aliquā perfectionē, & non dicit positivè imperfectionē cū tamē *corruptibile*, quod positivè imperfectionē dicit, possit coniungi cū gradu intellectuini v.g. in homine, quo excedat aliquid incorruptibile nēpē cōlū. Pari ergo ratione posset dici in nostro casu *spirituale* esse perfectionē simpliciter simplicē, quia *materiale* dicit imperfectionē positivè, scilicet *spirituale*, tametsi materiale possit coniungi cū prædicato aliquo, ratione cuius excedat in perfectione aliquid immateriale. Ommissa ergo hac probatione, superiores sufficiant pro veritate omniū ferè Philosophorū mēribus insita, & de qua vno, vel altero excepto Recētiore nullus hucusq; dubitauerat.

49 Ceterū nō saluari substantiā cōpletā spirituale perfectionē esse omni substantia non spirituali, nisi sit cognoscitiva, probatur. Aliquæ substantiæ corporeæ sunt cognoscitivæ, videlicet bruta. Ergo ut substantia spiritualis completa excedat in perfectione omnem substantiam corpoream, opus est quod excedat aliquam substantiam cognoscitivam. Hoc certum est. Pergo ulterius. At qui nihil non cognoscitivum est perfectius cognoscitivum, imò omne cognoscitivum est perfectius non cognoscitivum. Si ergo omnis substantia cōpleta spiritualis est perfectior aliqua substantia cognoscitiva, necessario ea substantia spiritualis completa debet esse cognoscitiva. Tota igitur probatio devolvitur ad minorem sub

sub sumpta n. videlicet nihil non cognoscituum posse excedere in perfectione cognoscituum: imò omne cognoscituum esse perfectius non cognoscituum.

50 Hoc probatur: viuentia omnia ex ratione viuentium excedunt omnia non viuentia. Ergo, & magis perfecta viuunt excedunt minus perfecte viuentia. Sed cognoscere est viuere perfectiori, quàm est ea, quàm habere possunt non cognoscitua, videlicet vita vegetatiua. Ergo omne cognoscituum perfectius est omni non habenti vitam, quæ in facultate cognoscitiua consistit. Ergo omne cognoscituum excedit in perfectione non cognoscituum.

51 Ex his duabus propositionibus inferitur omne immateriale esse intellectuum, consequenterque repugnare substantiam completam spiritualem non intellectuam. Sic igitur conficitur discursus: cognoscituum cognitione spirituali est intellectuum: nam cognitio spiritualis intellectio est. Sed omnis substantia spiritualis completa est cognoscitiua cognitione spirituali. Ergo intellectiua. Probatur minor ex dictis. In primis omnis substantia spiritualis completa, vt iam probauimus, est cognoscitiua. Deinde hæc cognitio non potest esse materialis, cum non connectatur cum quantitate corporea, cum cognoscere, totum intra facultatem cognoscitiuam transigatur. Ergo substantia completa spiritualis necessario est cognoscitiua cognitione spirituali. Ergo intellectiua.

52 Ex hac, & præcedenti sectione facile constat D. Thomam, licet sub nomine immaterialis recessum à conditionibus materiæ primæ intellexerit, nihilominus sub nomine perfecte immaterialis ens omnino spirituale intelligere voluisse: quia tacite supponit substantiam omnino recedentem à conditionibus materiæ primæ esse spiritualem: si enim non esset hæc Angelici Doctoris mens, vt putat F. Ioannes à S. Thoma, & ante docuerat P. Herice, non esset contra Angelicum Præceptorem asserere posse dari substantiam omnino, & perfecte spiritualem, quæ non esset cognoscitiua, neque substantiam corpoream perfecte intellectuam: quod alienum est à veritate. Deinde S. Doctor dum varijs in locis ex immaterialitate, intellectualitatem deducit, supponit immaterialitatem Dei aliunde probatam. At S. Thomas in antecedentibus probat absolutam immaterialitatem entitatiuam, prout dicit spiritualitatem, & prout corporeo opponitur. Ergo de hac immaterialitate loquitur S. Thomas.

SECT. V.

Soluntur aduersariorum argumenta.

52 **O**B. 1. Gratia habitualis non est cognoscitiua, & tamen est perfectior homine cognoscitiuo. Ergo non omne cognoscitiuum excedit in perfectione non cognoscitiuum.

53 Concesso antecedente: distinguo consequens. Ergo non omne cognoscitiuum est perfectius non cognoscitiuo. Si utrumque sit substantia completa, nego: si non sit, omitto. Itaque cum accidens totum ordinetur ad subiectum perficiendum, eius perfectio mensuratur penes modum, quo afficit, & exornat subiectum. Cum autem gratia habitualis sit radix omnium habituum supernaturalium, cum ad intellectum, tum ad voluntatem spectantium, & etiam constituat subiectum dignum amore amicabile, hoc sufficit, ut superet quamlibet perfectionem supernaturalem. At vero cum perfectio substantiæ completæ iuxta facultatem ad suas operationes pensanda sit, & nulla sit operatio adeo perfecta, ac est cognitio, ad quam ordinatur: hinc deducitur omnem substantiam completam cognoscitiuam perfectiorem esse substantia completa non cognoscitiua.

54 Ob. 2. Cum P. Quiros (qui quidem putat non omnem substantiam incorpoream esse intellectuam; sed solum eam, quæ titulo excellentiæ, materialis non est) existimat enim non omne immateriale excedere in perfectione materiale. Sic igitur arguit. Potest dari de potentia absoluta substantia immaterialis imperfectior materiali. Ergo immateriale ex conceptu suo non excedit in perfectione materiale. Antecedens probatur primo: quia immaterialitas solum dicit exclusionem materiæ, & ordinis ad illam, sine solum dicit negationem impenetrabilitatis, & extensionis. At hoc non dicit in suo conceptu perfectionem aliquam, ob quam non possit reperiri inentitate minus perfecta, quam est substantia materialis. Ergo potest dari substantia immaterialis imperfectior materiali.

55 Confirmatur. Priuatio, & ens rationis, sunt quid immateriale, prout immateriale dicit ordinem ad materiam primam, & quantitatem; & tamen sunt quid imperfectius substantiis materialibus. Ergo immateriale potest esse imperfectius materiali.

56 Confirmatur secundo. Non est dabilis natura ita imperfecta, qua imperfectior dari non possit. Ergo est dabilis substantia imperfectior substantia materiali. Sed hæc necessario immaterialis esset. Ergo est dabilis substantia immaterialis imperfectior substantia materiali.

57 Respondeo *immateriale*, licet negatiuo modo explicetur, non consistere in negatione, sed in predicato quodam positivo habente essentialem repugnantiam cum impenetrabilitate, & cum exigentia dependendi à materia, & à quantitate. Hoc autem predicatum positivum dicit ex se perfectionem, obquam nequit ab entitate materiali superari propter rationem conclusionis, nimirum, quia dependere à materia prima omnium substantiarum imperfectissima, maxima imperfectio est. Cōsequenterque substantiam aliquam esse immunem ab eiusmodi dependentia, & connectione, fundat positivam perfectionem.

58 Ad primam confirmationem desumptam ex ente rationis, & priuatione, respondeo primo, quod cū ens rationis sit quod solum habet esse obiective in intellectu, inde fit ens rationis nullum habere esse intrinsecum, sed solum pure extrinsecum, videlicet esse cognitum, id autem quod solum habet esse extrinsecum, & nulla ratione intrinsecum, solum debet mensurari eius perfectio secundum esse extrinsecum.

59 Fateor ergo ens rationis secundum esse extrinsecum, nempe secundum cognitionem spirituale illud efformantem, esse incorporeum, & immateriale; imò, & positivè spirituale: id autem ipsum, quod diximus de cognitione spirituali, dicemus etiam de ente rationis secundum esse extrinsecum eius: an vero accidens spirituale excedat in perfectione substantiam materiale, infra dicemus.

60 Hæc solutio supponit, quod vulgo dicitur, videlicet dari cognitionem affirmantem ens rationis representando ex parte obiecti aliquid repugnans, distinctumque ab omni possibili. Cæterum verius in Philosophia reputavi, & etiam modo reputo nullam dari cognitionem, quæ ex parte obiecti representet aliquid impossibile; sed potius debere dici omnem cognitionem representare prædicata vera, & realia; eam vero cognitionem, quæ efformare dicitur ens rationis, solum habere representare prædicata vera aliter, ac sunt in se, tenente se ly *aliter*, ac sunt in se non ex parte obiecti, sed ex parte modi ea representandi. Quam obrem non datur ens rationis eo sensu, quo in obiectione continetur: siquidem
nihil

nihil datur, sine realiter, sine obie&iu&, quod solum habeat esse obie&iu& in intellectu: & consequenter non datur ens ratio- nis, quod & sit incorporeum, & minus perfectum substantia mate- rialia.

61 Idem maiori firmitate sentio de carentia, aut priuatio- ne rei. Etenim constantissime apud me statui minime esse à parte rei carentiam aliquam distinctam ab omni positiuo, quæ sit exclu- sium Petri v.g. vel, aut obie&tu&, aut verificatiu& huius actus *Petrus non existit*: sed hunc actum habere pro obie&to negative ex parte actus enuntiato ipsum Petrum verum, & realem, ab ipso; que Petro verum formaliter reddi: similiterque, propriè loquen- do, nullum esse exclusiu& Petri, nec dici debere dari rationem formalem, quare Petrus non sit: sed solum non dari formalem ra- tionem, quare sit in rerum natura. Verum de his alibi forsam per- optinagemus.

62 Respondeo secundo, gratis admissis ente rationis, & priuatione distinctis ab entibus positiuis, argumentum aduer- sariorum vim non habere: quia licet demus immateriale, vt sic in tota sua vniuersalitate acceptum non arguere perfectionem su- perantem omne materiale; nihilominus substantia completa im- materialis arguit hanc excellentiam, quam contendimus, quia substantia immaterialis est perfectio simpliciter simplex, tamen- si immateriale, vt sic, non sit talis perfectio, in sensu, quo mo- do loquimur, vnde ad confirmationem in forma: admissio ante- cedente, distinguo consequens. Ergo immateriale, vt sic accept- tum in tota sua latitudine, non arguit perfectionem: omitto im- materiale, vt repertum in substantia completa: nego consequen- tiam.

63 Ad secundam confirmationem, transmissio antecedent- te, nego consequentiam. Nam licet nulla sit substantia, quæ infra se alias imperfectiores non habeat; male inde inferitur posse dari substantiam imperfectiorem omni materiali: quia gradus ge- nericus substantiæ materialis est imperfectior gradu generico substantiæ immaterialis: supponere autem gradum substantiæ immaterialis non esse inferius, est supponere quod probari de- beat. Nec ex eo quod, qualibet specie assignata, possit dari alia species minus perfecta, rectè inferitur, quod, dato quolibet genere, aliud genus inferius debeat dari. Etenim ex hoc pro- baretur posse dari creaturam irrationalem perfectiorem ra- tionali; nam eodem modo posset argui. Nulla est substantia;

ita imperfecta, quæ intra se alias imperfectiores non habeat. Ergo est dabilis substantia non irrationalis imperfecta omni substantia irrationali. At substantia non irrationalis, est rationalis. Ergo esset dabilis substantia rationalis imperfectior irrationali. Et idem argumentum posset efformari circa substantiam non intellectuam. Ergo hoc argumentum plane inefficax est.

64 Ob. 2. non omne immateriale est cognoscituum, ut patet in pluribus accidentibus spiritualibus. Ergo immateriale non arguit intellectuum. Concesso antecedente, distinguo consequens immateriale, ut sic, concedo: immateriale quod sit substantia completa; nego consequentiam iuxta doctrinam supra dictam.

65 Ex hac doctrina deducitur etiam solutio ad aliud argumentum, quod communiter circumfertur hac ratione. Personalitates diuinæ sunt substantiæ spirituales, & tamen non sunt intellectuales. Ergo non omnis substantia spiritualis est cognoscitua. Respondeo igitur personalitates diuinæ, ut virtualiter distinctas ab essentia, non esse substantias completas, sed incompletas virtualiter, tamen cum substantia completa identificentur realiter, videlicet cum tota persona.

Deinde potest responderi secundo non esse de ratione substantiæ spiritualis esse intellectiuam, sed vel esse intellectiuam, vel identificari realiter cum intellectu substantia: quod autem identificatur cum aliquo non potest non esse æque perfectum; ac est id cum quo identificatur.

66 Ob. 3. Ratio spiritualitatis solum dicit penetrabilitatem ex se, sed penetrabilitas, adhuc ut coniuncta cum ratione substantiæ, non dicit vim intellectiuam radicalem. Ergo ratio spiritualis, adhuc ut coniuncta cum substantia, non dicit eam vim intellectiuam. Minor probatur. Penetrabilitas, seu spiritualitas, ut abstrahens à substantia, & accidenti, eam vim intellectiuam non dicit. Ratio etiam substantiæ, ut abstrahens a corporali, & spirituali, non dicit eam vim intellectiuam. Deinde in coniunctione utriusque ex his prædicatis non apparet ratio eam vim intellectiuam includens. Ergo penetrabilitas, adhuc ut coniuncta cum substantia non dicit eam vim intellectiuam.

67 Deinde addit Artiaga: nulla est implicatio in eo quod datur aliqua substantia spiritualis productiua solum alicuius lucis spiritualis, sicuti datur substantia materialis solum productiua lucis materialis. Ergo non implicat substantia spiritualis non intellectu-

68 Respondeo concessa maiore, negando minorem. Ad huius probationem, concessa maiore, quoad utramque partem: nego minorem. Nam cum substantia immaterialis debeat esse perfectior, ut saepe diximus, omni substantia materiali, etiam cognoscitiva, & nihil non cognoscitivum possit esse perfectius cognoscitivum: hinc inferitur substantiam spirituales debere esse cognoscitivam. Quod autem haec vis cognoscitiva non resplendeat in quolibet praedicato seorsim, nimirum, neque in praedicato substantiae, ut sic, neque in praedicato immaterialis, ut sic, minime probat, non reperiri in coniuncto utriusque praedicati, sicuti haec non est bona consequentia. *Non repugnat supernaturale non intellectivum, nec repugnat substantia non intellectiva. Ergo non repugnat substantia supernaturalis non intellectiva.* Et etiam iuxta communem sententiam, licet non repugnet substantia distincta à Deo, nec intellectio distincta; repugnat tamen substantia, quae sit sua intellectio distincta à Deo: quae enim seorsim considerata aliquam perfectionem non inducunt; ut coniuncta tamen, & inter se identificata, eam perfectionem inducere valent.

69 Ad id, quod additur: videlicet non apparere rationem, quare substantia, ut coniuncta cum immaterialitate arguat vim cognoscitivam, respondeo eam rationem esse, quam supra expendimus, videlicet perfectionem excedentem omnem substantiam materialem, etiam cognoscitivam, debere esse cognoscitivam, & substantiam cognoscitivam, excedere in perfectione omnem substantiam non cognoscitivam.

70 Quod opponebat Arriaga vim non habet: facile enim negatur posse dari substantiam completam spirituales productivam duntaxat lucis (spiritualis: nam ut supra ostendimus, non salvatur in substantia non cognoscitiva posse excedere in perfectione substantiam cognoscitivam, quantumvis materialem. Qua propter ut substantia spiritualis excedat in perfectione (cuius excessus necessitatem iam supra ostendimus) substantiam materialem etiam cognoscitivam, necessarium est, quod cognoscitiva sit, & non solum lucis, vel alterius qualitatis productiva.

71 Ob. 4. Non implicat substantia spiritualis non operativa operatione spirituali. Ergo non implicat substantia spiritualis, quae non sit intellectiva. Antecedens probatur. Non implicat substantia materialis corporea non operativa materiali operatione. Ergo neque implicat substantia spiritualis non operativa, operatione spirituali. Consequentia videtur bona a paritate rationis. Antecedens autem probatur ex D. Thoma, iuxta quem

in 2. distinctione 2. quæst. 2. art. 3. Cælum Empyreum operatiuum non est.

72 Huic argumento desumpto ab authoritate D. Thomæ; cuius doctrinam in hac quæstione propugnandam suscepimus, respondeo primo transmissio antecedente, negando consequentiam. Non enim ex eo quod possit dari substantia immaterialis non operatiua, id ipsum inferre licet de substantia immateriali; nam substantia immaterialis dicit in suo conceptu perfectionem, quæ saluari non potest absque virtute operatiua: cum autem hanc perfectionem non exprimat substantia materialis: ideo ab vna ad alteram non valet consequentia.

73 Secundo posset responderi cum Illustrissimo Godoy D. Th. non negare Cælo Empyreo ætuitatem radicalem, sed solum proximam, & immediatam, seu virtutem expeditam. Itaque potest dici iuxta D. Thomam Cælum Empyreum de facto nullum præstare influxum: non quia virtutem non habeat; sed potius quia cum sit virtuosissimum, si suæ virtuti illuminatiuæ relinqueretur, illuminaretur orbis independenter à lumine solis. *Ad secundum dicendum* (ait S. Doctor loco præallegato art. 3. in solut. ad 2.) *quod lux Cæli Empyreici non est per modum fulgoris irradiantis in alia corpora & ideo nec illuminationem in alia corpora influit: Cuius ratio est, quia cum sit virtuosissimum, & maximum, sine lumine solis omnia illuminaret.*

74 Respondeo 3. cum Magistro Cornejo D. Thom. hanc sententiam, quam docuerat in sententiarijs, aperte retractasse in Summa 1. p. q. 66. art. 3. ad 2. & quod li. 6. art. 19. nam in his locis docet Cælum Empyreum influere sine motu, in quantum inter omnia corpora supremum obtinet locum, licet sibi sententia opposita aliquando placuerit. Ergo D. Thomas placitum nobis obiectum aperte retractauit.

75 Sed contra hanc solutionem obijcit ipse Cornejo, nec non Illust. Godoy D. Thomam, licet primam sententiam mutauerit, illam fateri probabilem. Probabile ergo erit etiam iuxta D. Thomam posse dari substantiam completam materialem, quæ non possit exercere ullam materialem operationem. Ergo, si ex hac substantia efficax argumentum desumi valet ad adstruendam possibilem substantiam spiritualem non intellectuam, siue non potentem habere operationem spiritualem, probabile erit iuxta sententiam D. Thomæ non necessario ex substantia completa spirituali inferri vim intellectuam.

76 Hæc impugnatio (ni fallor) patitur æquiuocationem: qua detecta, alia solutione opus nō erit. Dupliciter potest aliquid esse probabile iuxta sententiam alterius. Primo iuxta sententiam alterius directam circa obiectum quæstionis. Secundo modo iuxta sententiam reflexam circa probabilitatem, vel improbabilitatem alterius opinionis. Primō modo est probabile iuxta sententiam Societatis de efficacia extrinseca auxiliorum repugnare creaturam, respectu cuius non sit aliquod auxilium efficax ad illam conuertendam: quia probabile est componi necessitatem vagam efficaciam alicuius auxilij cum eo quod auxilium non sit ab intrinseco efficax: non tamen (iuxta hanc acceptionem) est probabile in sententia Societatis requiri physicam prædeterminationem ad consensum liberam: siquidem ne probabiliter quidem coherere possunt, & quod auxilium efficax non possit ab intrinseco esse efficax, & quod requiratur physica prædeterminatio efficax ab intrinseco.

77 Cæterum iuxta secundam acceptionem verum est in sententia Societatis probabile esse, requiri physicam prædeterminationem: hoc est ipsa Schola Societatis, quæ directè tenet repugnare physicam prædeterminationem, simul reflexè docet sententiam oppositam, utpote ab eximijs, & litteris, & virtute viris propugnata probabilissimam esse: quin ex inde ad authores Societatis spectet prædeterminationem oppugnantibus argumentis facere satis, cum hoc onus prædeterminantibus duntaxat incumbat.

78 Hac igitur ratione iuxta sententiam D. Thomæ in summa Theologica retractantem quod in sententiarijs docerat, probabile est Cælum Empyreum, non esse operatiuum; non quia cælum esse operatiuum probabiliter cohereat cum doctrina summæ, sed quia reflexè indicauit Angelicus Præceptor sententiam iam à se retractatam probabilem nihilominus remanere. Ex eo autem quod Angelicus Præceptor iudicet sententiam aliquam, à qua absolute dissentit, esse probabilem, nec ipsi, nec eius defensoribus incumbit eam cum doctrina D. Thomæ conciliare.

79 Hic disputari solet, an detur in Deo scientia stricte accepta prout est notitia ex principijs deducta. Verum de hoc commodius agemus, dum an reperiatur in Deo
cognitio vnius ex alio disqui-
ramus.

QVÆST. II:

Vtrum in Deo actus primus intelligendi reperiatur?

Pura, ni fallor, sunt in hac quaestione de nomine, quam de re: ideo, explicatis terminis, breuius quam alij à prædicta difficultate me expediam.

SECT. I.

Non nulla supponuntur.

IN Diuinis datur, iuxta plures, & graues Theologos, non solum intellectio essentialis tribus personis communis, verum etiam intellectio notionalis propria solius Patris. Nos in hac quaestione ab intellectione notionali (cuius examen ad tractatum de Trinitate spectat) præsciudicamus: & solum de intellectu essentiali disputamus.

2 Suppono 1. communiter in intellectiōibus creatis quatuor esse, quæ se tenent ex parte actus primi intelligendi. Primo se tenet substantia ipsa intellectiua, quæ, si distinguatur ab intellectu, erit actus primus remotus intelligendi. Secundo se tenet ipse intellectus, seu facultas intellectiua: quæ quidem, si ab anima distinguatur, erit actus primus proximus vitalis respectu intellectiōis. Tertio se tenent species intelligibiles, quæ vices gerunt obiecti, vt intellectum determinent ad intellectiōem eliciendā. Quarto denique se tenent habitus inclinantes, & adiuvantes intellectum, vt intellectiōem eliciat. De omnibus his dubium est: vtrum videlicet detur in Deo actus primus proximus, actus primus remotus, habitus, vel species in ordine ad intelligendum in actu secundo?

3 Noto 2. tripliciter posse concipi dari actum primum in Deo. Primo per rationem nostram: hoc est, quod nos concipiamus cum aliquo fundamento in rebus Deum esse in actu primo ad suam intellectiōem, cum reuera neque realiter, neque virtualiter, actus primus in Deo reperiatur. Secundo potest concipi in Deo actus primus virtualiter modo, quo reperitur distinctio vir-

tua

tualis in diuinis; licet distinctio realis releganda sit. Tertio denique potest apprehendi in Deo actus primus realiter, & verè: sicuti asseruntur Iulitia, Misericordia, & plures aliæ rationes, quæ de Deo in vero, & reali sensu enuntiantur.

4 Noto 3. duplicem esse in Deo intellectionem: necessariam vnam, etiam quoad denominationem; aliam vero, quæ quoad denominationem contingens est. Exemplum prioris est intellectio, quæ Deus se ipsum vt existentem intelligit, quæ necessario denominat Deum intelligentem se ipsum. Exemplum posterioris est cognitio existentie Petri, quæ contingenter denominat Deum cognoscentem Petrum vt existentem. Nam cum contingens sit Petrum existere, contingens similiter est quod Deus affirmet Petrum existere. De vna, & altera cognitione controuersia est.

5 Noto denique 4. duplicem esse potentiam: aliam logicam; physicam aliam. Potentia logica nihil aliud est, quam non repugnantia alicuius, idest (vt in metaphysica magis ex professione explicatur) non inferri duo contradictoria expositione illius, cuius potentia logica datur: quæ potentia neque positivè, neque negativè distinguitur à parte rei à suo actu. Hoc pacto respectu Dei datur potentia logica ad existendum: quia ex prædicatis Dei nulla duo contradictoria inferuntur. Potentia physica dicitur illa, quæ realiter exercetur per suum actum secundum: ita, vt detur verus transitus à potentia ad actum, & ab actu primo ad actum secundum: modo, quo potentia visiva in Petro exercetur realiter per visionem.

6 Hæc potentia physica iterum duplex est: alia per modum principij: alia non per modum principij. Potentia physica per modum principij est, quæ influit aliqua ratione in id, in ordine ad quod rationem potentie sortitur. V. g. potentia comburendi in igne, & potentia productiva in Patre respectu filij. Potentia non per modum principij est, quæ nullum influxum, aut originem, importat, vt vnibilitas vnus extremi cum alio. Quæstio ergo nostra non procedit de potentia logica; sed de potentia physica.

7 Verum quia, vt monuimus, præsens quæstio multum habet de nomine, cum ferè tota sita sit in explicatione horum terminorum: *Potentia plusquam logica ad intelligendum*, ex quorum terminorum varia acceptione, oritur opinionum diuersitas: ideo arbitror prædictos terminos amplius explicari debere, & quæ certa in hac materia sunt, prius statuere, vt postea, in quo sit opinio, quum discrimen, facilius dignoscatur.

8 Certum ergo est Deum nullum influxum realiter in suam cognitionem exercere; cum enim identificetur cum suis actibus essentialibus adæquate; & nihil in se ipsum possit realiter influere: deducitur per legitimam consequentiam Deum in suos actus essentielles nullum influxum realem habere.

9 Certum similiter est Deum per suam intellectionem, qualiscumque ea sit, siue necessaria, siue contingens, non exerceri informativè, vel receptivè: quando quidem Deus neque intellectionem recipit, neque sibi unit.

10 Nihilominus negari non potest respectu cognitionis contingentium potentiam habere, quæ non sit mera non repugnantia metaphysica intellectionis; sed addat veram, & realem indifferentiam ad cognoscendum: hoc est coniungibilitatem ipsius Dei, tam cum denominatione cognoscentis existentiam Petri v.g. quam cum denominatione non cognoscentis huiusmodi existentiam; ac per consequens, licet Deus, & prædicta potentia distinguantur à prædicta intellectione; possint tamen non identificari cum illa quoad denominationem. Quia propter ea potentia non est purè logica, cum non sit pura non repugnantia intelligendi; sed ulterius addat indifferentiam ad intelligendum: in hac enim indifferentia consistit contingentia intellectionis quoad denominationem.

11 Porro cum hoc genus indifferentiæ absque distinctione reali non detur in creatis: inde fit indifferentiam Dei ad intelligendum contingenter (supposita intellectione contingenti adæquate intrinseca Deo) ab aliquibus potentiam physicam appellari, quia non est pure logica, modo quo Petrus est potens esse animal rationale; ab alijs vero logicam nominari duntaxat, quia non est potentia, quæ versetur circa exercitium realiter, & physice distinctum. Ex quibus infero apud hos Authores nullum de re discrimen versari; sed solum de nomine, quo prædicta indifferentia appellanda sit.

SECT. II.

Non datur in Deo potentia plusquam logica respectu intellectionis necessaria.

12 **P**Robatur hæc conclusio. Respectu extremorum, inter quæ datur omnimoda identitas, tam realis, quam virtualis, nulla

nulla alia potentia datur in vno respectu alterius, quā non repugnantia metaphysica, seu logica illius. Sed inter Deū, & intellectiōnem necessariam datur omnimoda identitas realis, & virtualis. Ergo in Deo respectu intellectiōnis necessaria non datur potentia, plusquam logica. Consequentia est legitima. Probo maiore, postea minorem probaturus. Potentia merē logica nihil aliud est, quam formalis exclusio cōtradictionis in existentia alicuius. Sed identitas realiter, & virtualiter identificata cum alia, nihil aliud habet, nisi esse formalem exclusionem contradictionis in existentia illius. Ergo nihil aliud habet, quam esse potentiam logicam illius, cum quo virtualiter identificatur. Maior est certa. Minor ē probo. Quod verificatur de aliqua entitate, verificatur de illa, cum qua realiter, & virtualiter identificatur: & qualiter se habet entitas respectu sui, se habet respectu illius, cum qua identificatur realiter, & virtualiter. Sed respectu sui nullo alio modo est potentia, nisi excludendo formaliter contradictionem à se. Ergo respectu illius, cum quo realiter, & virtualiter identificatur, nullo alio modo est potentia, nisi formaliter excludendo contradictionem. At hoc est esse potentiam merē logicam. Ergo nullo alio modo respectu extremi secum virtualiter identificati est potentia, nisi logica.

13 Probo iam minorem illam, videlicet, inter Deum, & intellectiōnem necessariam dari omnimodam identitatem realē, & virtualem. Inter prædicata diuina realiter identificata ponenda est maior identitas, & summa, quæ excogitari potest: nisi aliud ex fide constet, vel manifestē ex naturali ratione conuincatur. At in Deo capacitas ad intelligendum intellectiōne necessaria, & ipsa intellectiō necessaria identificantur realiter. Ergo, nisi fides obstat, vel manifesta ratio conuincat oppositum, asserenda est inter capacitatem intelligendi, & intellectiōnem necessariam, summa, & perfecta identitas. At qui neque fides docet, neque ratio conuincit Deo, & intellectiōni necessaria, conuenire prædicata cōtradictoria, in quo stat defectus omnimodæ identitatis virtualis. Ergo inter Deum, & intellectiōnem necessariam, ponenda est summa, & perfectissima identitas, etiam virtualis.

14 Tota difficultas sita est in illa minori propositione, videlicet, *neque fides docet, neque ratio conuincit Deo, & intellectiōni necessaria conuenire prædicata contradictoria*: cuius potissimi probatio est argumentorum, quæ oppositum probare cōeundant, plena solutio: quam iam subijcio,

15 Ob. 1. Deus ratione intellectiōis necessariæ actualis intelligit actualiter. Deus non intelligit actualiter ratione capacitatis ad intelligendum. Ergo capacitati ad intellectiōem, & ipsi intellectiōi conueniunt prædicata contradictoria.

16 Respondeo: realiter, & ex parte obiecti, Deum ratione suæ capacitatis ad intelligendum, & posse, & actu intelligere veritates necessarias Deo; & etiam ratione intellectiōis actualis necessariæ posse, & intelligere easdem veritates. Nam capacitas, & intellectiō sunt penitus omnino idem ex parte obiecti. Solum ergo ex nostro imperfecto modo cognoscendi prouenit, quod Deus sub expressiōe capacis ad intelligendum non cognoscatur ex parte modi, ut intelligens actualiter.

17 Ob. 2. Verbum Diuinum procedit ex intellectiōe necessaria existente in Patre. Sed Verbum Diuinum nō procedit ex capacitate intelligendi. Ergo capacitati, & intellectiōi conueniunt prædicata contradictoria. Minor probatur. Capacitas in Deo ad intelligendum est natura diuina. Sed Verbum Diuinum (ut communiter docent Theologi contra Durandum) non procedit per naturam. Ergo Verbum Diuinum non procedit ex intellectiōe.

18 In primis cum PP. doceant Verbum procedere per intellectum, si hoc argumentum aliquid probaret, probaret utique naturam Diuinam distingui ab intellectu; non vero intellectum distingui ab intellectiōe. Verum omisso hoc.

19 Respondeo Theologos contra Durandum solum contendere nō ita Verbum procedere à natura, ut non procedat per intellectum, & intellectiōem. Quod vero procedat ab intellectiōe, intellectu, & natura, propter omnimodam identitatem virtutalem inter hæc extrema, non est contra Theologos, qui Durandum impugnant.

20 Ob. 3. Intellectiōi necessariæ Dei non repugnat contingentia ex prædicato intellectiōis Diuinæ: nam alioquin omni intellectiōi Diuinæ contingentia repugneret. Sed capacitati Diuinæ ad intelligendum repugnat contingentia. Ergo conueniunt illis prædicata contradictoria.

21 Respondeo facili ex hoc argumento tantum conuinci prædicato intellectiōis Diuinæ, ut comprehendens necessariæ, & contingentem, prædicata contradictoria conuenire; non tamen intellectiōi necessariæ secundum prædicatum specificum intellectiōis necessariæ: nam non repugnantia contingentia non

competit, positivè intellectiōni necessariæ; sed præcisiuè ab ipso prædicato necessitatis: quod est idem, ac dicere quod non repugnat dari intellectiōnem Diuinam, quæ contingens, & non necessaria sit.

22 Ad argumentum in forma concessa maiori, & minori: neganda est consequentia: quia non repugnare illi contingentiam ex prædicato præcisse intellectiōnis, & repugnare contingentia, non sunt prædicata contradictoria.

23 Ob. 4. difficilius. Aliqua intellectiō necessaria est in Deo distincta virtualiter ab alia intellectiōne, etiam necessaria. Ergo aliqua saltem ex illis distinguitur virtualiter ab essentia, prout essentia est prima formalitas in Deo reperta. Consequentia est bona. Antecedens probatur. In Deo datur cognitio trium personarum, in ipsis personis nō solum terminatiue, verum etiā de terminatiue. At hæc cognitio, & est necessaria, & est distincta virtualiter à cognitione, ex qua procedit verbum. Ergo dantur in Deo duæ intellectiōnes necessariae virtualiter inter se distinctæ. Probo minorem, postea maiorem probaturus. Cognitio, ex qua procedit Verbum, vel non cognoscit Spiritum Sanctum, vel, si cognoscit, cognoscit quidem, non ex determinatione obiectiua Spiritus Sancti (cum pro signo cognitionis, ex qua procedit Verbum, non dum intelligatur Spiritus Sanctus) sed ex determinatione obiectiua essentia, vel, si velis, Patris, & Filij. Ergo cognitio, qua Deus cognoscit Spiritum Sanctum in ipso Spiritu Sancto determinatiue, vel ex determinatione obiectiua Spiritus Sancti, distinguitur virtualiter à cognitione ex qua procedit Verbum.

24 Probo iam maiorem illam: videlicet dari in Deo cognitionem trium personarum ex determinatione obiectiua ipsarum. Nulla est veritas obiectiua, quæ non sit sufficiens ad determinandum Deum, ut ipsam cognoscat. Ergo veritas obiectiua identificata cum personalitatibus diuinis sufficiens est ad determinandum Deum, ut eam cognoscat. At qui Deus debet cognoscere necessario ex determinatione obiecti omni veritatem habentem sufficientem vim determinatiuam Dei ad eam veritatem cognoscendam. Ergo in Deo datur cognitio trium personarum in ipsis personis; non solum terminatiue, verum etiam determinatiue.

25 Huic argumento responderi potest primo Deum non habere cognitionem personarum ex determinatione obiectiua ipsarum personarum; sed duntaxat habere cognitionem personarum in

in se ipsis *terminatiue*, non tamen in se ipsis *determinatiue*, siue ex personarum obiectiua determinatione: quia tunc obiectiua veritas determinat ad sui cognitionem, quando ea obiectiua veritas non habet ex prædicatis intrinsecis supponere sui cognitionem omnino perfectam, & intuitiuam: quando vero eam cognitionem supponit, nõ potest ad aliam cognitionem virtualiter distinctã determinare: quia hæc secunda cognitio esset essentialiter superflua: cū omnino eadem ratione ex parte modi representandi attingeretur obiectum per vnum, ac per alterum actum: obindeque secundus actus, vt pote primū essentialiter supponens, esset natura sua superflus. Cum autem Verbum, & Spiritus Sanctus, supponant essentialiter cognitionem, ex qua procedit Verbum, & quæ omnia, quæ sunt in Deo, perfectissime attingit: hinc deducitur secundã cognitionem Verbi, & Spiritus Sancti obiectiue determinatã à Verbo, & Spiritu Sancto, esse essentialiter superfluã, & otiosã, vt pote essentialiter supponentem cognitionem, ex qua procedit Verbum representans idem obiectum eadem penitus ratione.

26 Respondeo secundo iuxta principia, quæ alibi defendo, cognitionem essentialem, ex qua procedit Verbum, & quæ remote præcedit ad Spiritum Sanctum, cognoscere Verbum, & Spiritum Sanctum in se ipsis, non solum *terminatiue* verum, & *determinatiue*: quia id ipsum, quod posterius est originaliter cognitione, potest esse prius obiectiue. Non enim, vt ostendi tract. de Prædestinatione, & infra etiam dicam quæstionibus de Scientia Media, repugnat mutua prioritas, quarum vna obiectiua, altera physica sit. Deinde, vt aliquid determinet Deum ex se determinatum ad cognoscendum omne cognoscibile, non requiritur, nisi quod sit cognoscibile, & potens terminare cognitionem: Cum autem omnes personæ Trinitatis possint in signo cognitionis eam terminare, etiam eandem cognitionem Diuinam determinare, valebunt.

27 Replicabis. Pro signo, quo intelligitur Pater produciens Verbum per intellectiõnem, nondum intelligitur Spiritus Sanctus. Ergo nondum habet Spiritus Sanctus veritatem obiectiuam intrinsecam potentem determinare cognitionem, ex qua procedit Verbum. Respondeo distinguendo antecedens. Pro signo, pro quo Pater produciens Verbum per intellectiõnem, nondum intelligitur Spiritus Sanctus ordine physico, seu originatiuo, concedo, ordine obiectiuo, & terminatiuo obiectiue, & intentionaliter, nego antecedens, & in eodem sensu, nego consequentiam.

28 Itaque duplex est ordo, alter originatiuus, alter obiectiuus. In ordine originatiuo, prior est Pater, vt cognoscens omnia necessaria, quam Filius; & rursus Pater, & Filius, vt amantes omnia intrinseca Deo, præcedunt Spiritum Sanctum, qui quidem in ordine originatiuo subsequitur ad omnia iam commemorata. Caterum in ordine obiectiuo prius est totus Deus, & totum, quod necessarium est Deo, & deinde in signo sequente est cognitio necessaria, ex qua procedit Verbum. Nec hoc aliquid contra communem Theologorum sententiam continet: quia cum præcedentia pure obiectiua non sit proprie præcedentia: hinc inferitur omnia necessaria Dei non proprie, sed improprie, & secundum quid præcedere ad Verbum.

29 Ob. 5. directe contra conclusionem, Deus realiter intelligit. Ergo realiter potest intelligere; quia ab actu ad potentiam recte valet consequentia. Sed realiter posse intelligere, est habere realem potentiam intelligendi. Ergo datur in Deo potentia realis intelligendi.

30 Respondeo distinguendo primum consequens: realiter potest intelligere potentia logica: concedo: potentia physica: nego consequentiam. Et quidem eodem modo posset probari dari in Deo actum primum physicum existendi, seu potentiam physicam ad existendum: siquidem posset argui eadem forma; Deus realiter existit. Ergo Deus realiter potest existere. Eo igitur pacto, quo huic, poteris pariter tuo argumento solutionem adhibere.

31 Sed instabis. Deus non solum logicè, & metaphysicè; verum physicè realiter intelligit. Ergo non solum logicè; verum, & physicè potest intelligere: quia ab actu ad potentiam valet consequentia. Verum, facta instantia in existentia Dei. Respondeo; concedendo antecedens, & negando consequentiam; quia ab actu solum valet consequentia ad potentiam logicam; minime vero ad potentiam physicam. Quam obrem, ex eo quod Deus realiter physicè intelligat, inferitur logicè posse intelligere realiter, & physicè; non vero quod realiter physicè possit intelligere, seu quod habeat potentiam physicam ad realiter intelligendum.

dum: de qua potentia physica
dubium est.

(?)

SECT. III.

*Quæ potentia detur in Deo respectu intellectiōis contingē-
tis: necnon respectu intellectiōis necessariæ, supposita
distinctione virtuali inter intellectiōem ne-
cessariam, & intelle-
ctum.*

32 **C**ertum est Deum non intelligere contingenter in actu secundo, & quoad denominationem, per *posse intelligere*, quando quidem, si non existeret mundus, adhuc Deus posset antecederenter intelligere, & nihilominus nō intelligeret: similiterque Deo contingens est actu intelligere existentiam rerum contingentium; non tamen est contingens; sed necessarium *posse* antecederenter intelligere; quæ propter, etiam facta suppositione de eo quod actus contingentes intelligendi, & volendi, adæquate realiter idē rificentur cum Deo, non intelliget Deus contingenter per *posse intelligere*, licet intelligat per id, quod adæquate realiter identificatur cum *posse intelligere*.

33 Explicatur hoc exemplo intellectiōis necessariæ respectu volitionis necessariæ, iuxta sententiā eas virtualiter distinguentem. Iuxta hanc sententiā Deus non vult realiter per intellectiōem; licet velit per id, quod est realiter intellectiō, nec intelligit per volitionem, tamen si intelligat per intellectiōem, quæ est realiter volitio: nec (iuxta hanc sententiā) Verbum procedit realiter per volitionem; nec Spiritus Sanctus per intellectiōnem, licet Verbum procedat per intellectiōem, quæ est realiter volitio, & Spiritus Sanctus per volitionem, quæ est realiter intellectiō. Pariter igitur in nostro casu Deus nō intelliget contingenter existentiam mundi per *posse intelligere*, licet intelligat eam existentiam per intellectiōem contingentem realiter adæquate identificatam cum *posse intelligere*.

34 Hac eadem ratione, supposita distinctione virtuali inter intellectum, & intellectiōem necessariam, Deus non intelliget se ipsum per facultatem intelligendi, sed per ipsam intellectiōnem, tamen si realiter adæquate intellectiō identificetur cum *posse intelligere*, siue cum intelligendi facultate. Cum enim, si detur distin-

Distinctio virtualis inter facultatem intelligendi, & intellecti-
onem, potius Deus intelligat realiter, quia potest, quam possit quia
intelligit: ideo intelligere determinatur à facultate intelligendi,
& non e contra: quia propter per facultatē intelligendi constitui-
tur Deus determinatus proximē, ut intelligat per intellectiōnem
necessariam; non vero constituitur formaliter intelligens.

35 Certum est 2. In Deo respectu intellectiōis contingen-
tis dari veram potestatem indifferentiā ad intelligendum, & non
intelligendum: alioquin non esset intellectio contingens. Quam ob-
rem Deus ex se verē, & realiter est potens affirmare, & non af-
firmare existentiam mundi: & ideo, si sub nomine potentia physi-
ca vera potestas indifferentiā veniat intelligenda, cum Deus ve-
rē sit indifferens ad intelligendam, & non intelligendam existen-
tiam mundi, physicam potentiam habebit ad intelligendum, & nō
intelligendum.

36 Certum est 3. & deducitur ex dictis. Deum neque res-
pectu intellectiōis necessariā, quantumvis virtualiter distinctā
ab intellectu: neque respectu intellectiōis contingentis adaqua-
tē intrinsecā Deo, habere potentiam physicā, prout potentia
physica, & actus primus physicus dicunt distinctiōnem realem ab
actu secundo, seu à termino, siue exercitio illius potestatis: quan-
do quidem certum est intellectum diuinum à nulla sua intellectiō-
ne realiter distingui.

37 Certum est denique 4. intellectum diuinum, tam res-
pectu intellectiōis necessariā, ex suppositione distinctiōis virtua-
lis, quam respectu intellectiōis contingentis, non habere poten-
tiam purē logicā, seu purē metaphysicā, prout potentia purē
logica dicit adeo purā non repugnantiam extremi, & exercitij,
ut ea potentia per se ipsam realiter exerceatur. Pater hoc ex di-
ctis: quia Deus non intelligit contingenter per ipsam facultatem
intelligendi, ut supra probauimus. Ergo si sub nomine poten-
tiae purē logicae intelligatur potentia intelligendi, per quam fo-
maliter Deus intelligat, Deus non habebit potentiam purē logicā,
neque respectu intellectiōis contingentis, neque respectu intel-
lectiōis necessariā virtualiter distinctā ab intellectu diuino.
Haec sunt, quae de re in hac difficultate reperio.

38 Restat modo quaestio de nomine: nimirū quo titulo ap-
pellanda sit facultas diuina ad intellectiōem virtualiter ab ea fa-
cultate distinctā. Nam si à potentijs, & facultatibus creatis argu-
mentū sumere velimus: cum in creatis non sit medium inter facul-
tatem

tatem distinctam realiter à suo exercitio, quæ est potentia physica, & facultatem, quæ per se ipsam formaliter exercetur, quæ est potentia purè logica: hæc facultas diuina, de quo est sermo, nec erit physica, nec logica; sed media inter vnam, & alteram: siquidem neque realiter distinguitur ab *intelligere*, neque Deus intelligit per facultatem intelligendi distinctam virtualiter ab intellectu: quæ propter dicendum est Deum respectu intellectus virtualiter distincta ab intellectu, quem supponimus ex tractatu de Essentia, & Attributis, omnino virtualiter identificari cum Diuina Essentia, habere potentiam, quæ neque est simpliciter physica, neque pure logica, sed media inter vnam, & alteram propter rationem traditam.

39 Vltcrius dico Deum respectu cognitionis contingentis habere veram potentiam indifferentiæ: quia Deus realiter est indifferens ad intelligendum, & non intelligendum contingenter. An vero sit hæc indifferentia appellanda physica potentia: respondeo posse appellari physicam in ratione indifferentiæ: quia Deus physice, & realiter indifferens est ad intelligendū, sicut habet physicam, & veram libertatem ad decernendum, & non decernendum. Nec in his quæstionibus de nomine *ultra* immorari debemus.

SECT. IV.

*Vtrum intellectus diuinus sit principium virtuale intellectus
tionis ab eo virtualiter distinctæ?*

40 **D**Ve difficultates involuuntur in hoc dubio. Prima est de nomine: videlicet, quid sub nomine principij virtualis veniat intelligendum? Secunda: an dentur à parte rei ea prædicata, quæ ad rationem principij virtualis requiri, & sufficere dixerimus. Verum explicata prima difficultate, facillimè secunda expedietur.

41 Igitur circa primam difficultatem nimis obscure procedunt authores. Ex quo fit nimis egrè posse definiri, si eorum iudicio standum sit, secundam difficultatem. Aliqui enim, si eorum mens rectè expendatur, ad virtualitatem idem, ac ad realitatem requirunt. Alij vero adeo paucis contenti sunt.

ut ferè nulla sit entitas creata, quæ alia quolibet virtualiter non sit. Ut igitur fixo incedamus pede, examinandum est, quid requiratur, ut detur aliqua ratio, non realiter, nec solum formaliter per intellectum; sed virtualiter: modo quo distinctio virtualis inter Essentiam Divinam, & Paternitatem realis non est; & tamen distinctionem purè formalem per intellectum excedit.

42 Dari aliquid virtualiter nihil aliud est, ut ipsi termini præferant, quam dari æquivalenter. Unde dari aliquam rationem, non realiter; sed virtualiter, erit æquivalere realiter illi rei in ordine ad eius munera. Ob hanc rationem entitas suscipiens duo prædicata contradictoria dicitur continere distinctionem virtualement: quia simplicitas, & idemitas illius entitatis æquivaleret distinctioni reali in munere suscipiendi prædicata contradictoria.

43 Ceterum quanta æquivalentia necessaria sit ad virtualitatem, difficilè ad modum definitur. Nam entitatem A v. g. æquivalere entitati B in ordine ad omnia munera, omniaque prædicata, impossibile est. Si enim A. haberet omnia prædicata, quæ habet B, exercereque posset omnia eius munera: non virtualiter; sed realiter, & verè esset B. Si vero ad essendum virtualiter B sufficeret æquivalere illi in ordine ad aliquod duntaxat munus, & prædicatum, nulla esset entitas, quæ non esset virtualiter qualibet alia: cum nulla sit entitas, quæ non habeat aliquod prædicatum alteri commune.

44 Explicatur hoc. Et claritatis gratia ponamus prædicata distinctionis realis esse hæc quatuor. *Possè habere operationes diversas. Possè terminare cognitiones distinctas. Suscipere prædicata contradictoria. Constituerè multiplicitem.* Tunc sic. Omne id, de quo verificentur hæc quatuor prædicata, erit distinctio realis formalis: & de nullo verificabuntur, de quo non perinde verificetur esse distinctionem realem formalem. Ergo nunquam potest dari distinctio virtualis, quæ sit æquivalentia distinctionis realis formalis in ordine ad hæc quatuor munera, seu prædicata; sed solum in ordine ad aliquod, vel aliqua ex illis: quia si daretur æquivalentia in ordine ad hæc quatuor prædicata, omnia prædicata distinctionis realis formalis, inveniuntur in distinctione virtuali: proindeque non virtualis; sed realis esset distinctio. Ergo solum potest dari æquivalentia in ordine ad aliquod, vel aliqua prædicata.

45 Præterea, nec sufficit æquivalentia in ordine ad aliqua prædicata ex his: quia nulla est entitas, de qua nobis constet, quantumvis simplex, quæ terminare non possit cognitiones diuersas, & habere plures operationes. Ergo nulla est entitas, quæ non admitteret distinctionem virtuales simpliciter talem. Et saltem omnes entitates, de quibus nobis constat, & operationes diuersas elicere, & cognitiones distinctas terminare, haberent distinctionem virtuales simpliciter talem: quod quidem falsum est. Ergo ad virtualitatem neque requiritur æquivalentia in ordine ad omnia munera, & prædicata: nec sufficit æquivalentia in ordine duntaxat ad aliqua. Ad quod autem, & quæ munera, & prædicata, requiretur, & sufficiet æquivalentia, vt ratio, quæ non est realiter alia, dicatur esse virtualiter, & simpliciter illa, haud facile est discernere, & circumscribere.

46 Censeo ergo, si omnino sincerè, & ingenuè loquendum sit, nunquam absolutè, & sine restrictione dicendum esse vnam rationem esse virtualiter aliam, sed cum addito, & limitatione: videlicet in ordine ad hoc, vel illud munus. Iam vero vsus obtinuit, vt, quia semper, cum de entitate simplici loquimur, & eam admittere distinctionem virtuales asserimus, hoc in ordine ad susceptionem duplicis prædicati contradictorij pronunciemus: absolutè dicatur inter Essentiam Diuinam, & Personalitates distinctionem virtuales intercedere, quin opus sit addere *in ordine ad suscipienda prædicata contradictoria*: non quia conceptus distinctiones virtualis ex se certus, & constans sit; sed quia semper sub intelligimur loqui de distinctione virtuali in ordine ad hoc munus, de quo in his rebus datur potissima controuersia.

47 Ex dictis infero minus aptè inquire: an A. v. g. sit virtualiter B. nihil aliud addendo; sed designari debere munus, seu prædicatum, in ordine ad quod A sit, vel non sit virtualiter B: & tunc nihil aliud interrogari, nisi an verè, & realiter A præstet illud munus, vel habeat illud prædicatum. Cæterum, si absolute interrogetur an A, sit virtualiter B, respondendum esse non absolute; sed cum restrictione: videlicet esse virtualiter B in ordine ad tale prædicatum determinatè: non autem in ordine ad aliud.

48 Ex quo etiam deducitur lenem esse quæstionem, quæ inquit: vtum intellectus sit principium virtuale intellectiōis, nisi tandem recidat quæstio in eam, quam iam tractauimus: nimirum an intellectui, & intellectiōi diuinæ conueniant prædicata

contradictoria: & qua ratione verè, & realiter comparentur inter se? Semel enim statuto quo pacto comparentur inter se, facile deducetur in ordine ad quæ prædicata intellectus diuinus respectu intellectiōis æqualeat principio reali.

49 Dico ergo 1. Intellectus diuinus respectu intellectiōis contingentis est principium virtuale illius quoad munus transeundi ab statu indifferentiæ ad statum determinationis formalis ad intelligendum: siue quoad munus constituendi se in actu secundo intelligentem: quia re verà intellectus diuinus indifferens ex se ad intelligendum, & non intelligendum obiectum contingens, constituitur à se ipso intelligens prædictum obiectum.

50 Dico 2. Ex suppositione quod intellectus diuinus distinguatur virtualiter ab intellectiōe necessaria, intellectus diuinus est principium virtuale intellectiōis necessariae in ordine ad munus se exercendi vitaliter, quoniam per se ipsum formaliter realiter exerceatur: quia eatenus (ut supra diximus) distinguuntur virtualiter intellectio, & intellectus, quatenus intellectus non intelligit per se ipsum; sed per intellectiōem; tamen si intellectio sit realiter intellectus: modo quo Pater refertur ad Filium per relationem, non autem per Essentiam, licet Essentia sit verè, & realiter relatio referens Patrem ad Filium. Si tamen difficile appareat intellectum diuinum non se ipso esse intelligentem obiecta necessaria: hoc solum opponitur suppositioni de distinctione virtuali inter intellectum diuinum, & intellectiōem necessariam; non autem cōclusioni, quæ solū loquitur facta eiusmodi suppositione.

51 Dico 3. Intellectus diuinus neque respectu intellectiōis contingentis, neque respectu intellectiōis necessariae, quantumvis virtualiter distincta ab intellectu, est principium virtuale in ordine ad munus producendi. Facile constat hæc conclusio ex prædictis principiis. Esse principium virtuale quoad munus producendi est verè, & realiter producere. Sed intellectus non producit realiter ullam intellectiōem diuinam. Ergo respectu nullius intellectiōis est principium virtuale quoad munus producendi. Consequentia est legitima, & minor certa. Maior autem continet doctrinam generalem supra ex professio stabilitam.

52 Sed rogabis: quid dicendum sit circa intellectiōem cōtingentem iuxta sententiam, quæ denominationē intelligendi contingenter, complet per aliquid extrinsecum? Respondeo in hac sententia intellectiōem contingenter denominantem, adæquate identificari cū Deo, adæquateque distingui à cōnotato extrinsecos:

quod connotatum, siue complementum, non est intellectio, sed est constitutum aliquod denominationis intelligentis. Et hoc connotatum est aliquid creatum adæquatè distinctum à Deo, siue hoc, siue illo modo explicetur.

53 Dico ergo Deum respectu intellectiois contingenter denominantis ut distinctæ adæquatè à complemento extrinseco, & inadæquatè à denominatione, non habere rationem principij, adhuc virtualis, nisi solum in ordine ad munus habendi eam intellectioem: quia omnino adhuc virtualiter identificantur inter se: quam ob rem non æquivalet principio reali, in ordine ad aliquod munus, præter hoc quod est habere à se, & non ab alio eam intellectioem. At vero respectu connotati, seu complementi, habet Deus rationem principij realis, modo, quo Deus cuiuslibet creaturæ principium est, ea ratione, qua creatura rationem creaturæ sortita fuerit. Cæterum respectu denominationis intelligentis indiuisum sumptæ, Deus est principium inadæquatè, quatenus est principium illius extrinsecè completis denominationem in essentialis.

SECT. V.

Reliqua, quæ ad hanc quæstionem spectant, absoluuntur.

54 **D**atur in Deo principium intellectiois per rationem cum fundamento in re. Verum antequam hanc conclusionem probemus, animaduertendum est, idem, quod apud nos est *virtualiter* esse, apud plures ex Thomistis *per rationem cum fundamento in re*. Quare plures ex ipsis asserentes dari inter Essentialitatem, & Personalitates distinctionem rationis cum fundamento in re, sub nomine fundamenti intelligunt susceptionem duplicis prædicati contradictorij. Pari ratione, dum aliqui asserunt intellectum esse principium intellectiois per rationem cum fundamento in re, idem affirmant, ac authores ex nostris asserentes intellectum esse principium virtuale intellectiois. Nos vero aliter principium per rationem cum fundamento in re intelligimus. Solum enim contendimus nos apprehendere, & concipere intellectum diuinum admodum principij realis, & per species principij: & hoc non ex nostra voluntate fingendi; sed quia datur aliqua analogia, siue proportio, siue aliquod aliud fundamentum desumptum ex modo intelligendi, quo alij intellectus nobis notiores proposita sibi objecta respiciunt.

35 Hac ratione explicata conclusio probatur facile. Vt datur principium per rationem cum fundamento in rebus, solum requiritur quod nos, dum cognoscimus Deum intelligere, illum apprehendamus ad modum principij realiter influentis in suam cognitionem, & quod ad ita cognoscendum habeamus aliquod fundamentum, ita, vt hoc non sit pro merito libito nostro. Sed nos, dum apprehendimus Deum intelligere, illum apprehendimus ad modum creaturarum intelligentium: quæ quidem per intellectionem à se productam intelligunt. Præterea, cum nos pro hoc statu non per species proprias Deum cognoscamus, sed per species intellectus creati, & intellectus creatus per formam à se productam intelligat, hoc est sufficiens fundamentum, vt Deum ad modum principij respectu intellectionis apprehendamus. Ergo datur in Deo principium intellectionis cum fundamento in re.

36 Confirmatur. Sumpto fundamento à rebus creatis, à quibus species ad cognoscendas res diuinas desumimus, intellectionem diuinam apprehendimus admodum formæ distinctæ realiter à Deo, ipsum Deum reddentis formaliter intelligentem; & propterea cognoscimus Deum non aliunde; sed à se ipso habere quod intelligat. Ergo apprehendimus intellectionem quasi oriri à Deo, ipsumque Deum intelligentem constituere. Sed in ijs, quæ ex nostro imperfectissimo concipiendi modo duntaxat dependent, ultra distineri opus non est.

37 Restat modo ad totius quæstionis resolutionem breuiter dicere quid sentiendum sit de alijs comprincipijs ad intellectionem initio quæstionis enumeratis: nempe de intellectu superaddito, habitu, & speciebus.

38 Sit nostra conclusio. Nullum ex his comprincipijs datur in Deo realiter. Probatur. Omnia hæc comprincipia arguunt imperfectionem in capacitate ad intelligendum. Ergo non dantur in Deo. Antecedens probatur. Munus potentie intellectiue superadditæ est adiuuare principij radicalis insufficientiam ad efficiendum se solo intellectionem: munus habitus est potentiam reddere facilem, cum secundum se considerata eam facilitatem non habeat. Munus denique speciei est iuuare potentiam cognoscitiuam, quatenus ea potentia nequit se sola sine auxilio obiecti intellectionem elicere. Sed omnia hæc munera arguunt imperfectionem in facultate cognoscitiua. Ergo prædicta comprincipia arguunt eandem imperfectionem in facultate intellectiua.

39 Probatur 2. Hæc comprincipia solum dantur

quando datur realiter potentia intellectiva, quæ sit principium physicum intellectiōis. At Deus, ut probauimus, non est principium physicum intellectiōis. Ergo neque realiter dantur com-
principia enumerata.

60 Ob. pro potentia intellectiua. Datur in Deo hoc prædicatum *esse intelligentē ut quod*; quod quidem prædicatum solū conuenit principio remoto: datur insuper hoc prædicatum *esse facultatem immediatam intelligendi incomplebilem per aliam*, quod prædicatum solū conuenit principio proximo, & *ut quo*. Ergo datur in Deo utrumque principium. Ergo datur principium proximum superadditum principio remoto.

61 Respondeo principium remotum in esse principij remoti duo dicere, nempe, & esse id, quod exercetur *ut quod*, & deinde nō immediatē se exercere; sed mediante alia facultate immediata: qua propter, licet Deus intelligat *ut quod*; non tamen est principium remotum, quia non se exercet mediante alio. Vnde infertur Deum esse id quod intelligit *ut quod*, & *ut quo*; non tamen esse principium proximum, & remotum.

62 Ob. pro habitu. Nihil aliud est operari ex habitu, quā operari facile. Deus ita operatur. Ergo operatur ex habitu. Respondeo operari ex habitu non solum dicere operari facile; sed etiam quod principium, seu quasi principium operans, sit capax operandi difficile, & quod hæc difficultas ratione comprincipij vincatur. Hoc autem repugnat Deo.

63 Ob. pro specie. Munus speciei est determinare intellectum, ut cognoscat obiectum. At quodlibet obiectum determinat Deum ad sui cognitionem. Ergo gerit munus speciei respectu Dei. Respondeo munus speciei non esse hoc dumtaxat; sed etiam quod simul cum potentia de se insufficienti ad eliciendam intellectiōem, constituat plenam sufficientiam informando potentiam, & concurrente cum illa vero concursu: quod etiam repugnat Deo.

64 Plura alia pro specie opponit Illustrissimus Godoy in 1. p. tract. de Scientia disp. 24. §. 7. multis contendens dari speciem in Deo respectu intellectiōis, eamque in Essentia diuina consistere: quia Essentia diuina, & est in qua omnia cognoscuntur, & insuper influit effectiue virtualiter in intellectiōem: non solum per modam potentia, verum etiam per modum virtutis in quo virtuali influxu per modum virtutis, speciei munus consistit

65 Verum cum ipse author tract. de Essentia, & attributis
inter

inter essentiam, & attributa non admittat distinctionem virtuale, quæ in susceptione duplicis prædicati contradictoriij consistat; sed solum distinctionem rationis rationatæ cum fundamento in re: quæ quidem solum in nostro imperfecto concipiendo modo fundetur, consequenter non admitte influxum virtuale essentia in intellectiōem, prout influxus virtualis à purè mentali, siuè nostro concipiendi modo distinguitur.

66 Hinc infero frustra hunc perdoctum authorem tanto studio ad niti rationem speciei Diuinæ essentia tribuere, cum tãdem negato influxu virtuali, prout à purè mentali discernitur, de nomine duntaxat sit decertandum: quod quidem non nimis opere se monstratur. Omnes concedimus, qui distinctionem strictè virtualem inter essentiam, & attributa à Deo relegamus, Deum ex vi suæ essentia determinatum esse in actu secundo ad se cognoscendum: ita ut cognitio, qua Deus se intelligit, sit ab essentia per identitatem realem, & etiam virtualem intrinsecam. Vterius omnes fatemur quid quid in creatis præstant intellectus, & species per influxum in ordine ad determinandam existentiam intellectiōnis, præstantius, & perfectius exhiberi per formalem identitatem ab essentia Diuina respectuè ad Diuinam intellectiōem. Denique cum ad concipiendum essentiam per modum potentia, & speciei cum fundamento in re, ex vna parte non requiratur aliqua distinctio virtualis intrinseca, aut aliquod prædicatum, siuè munus, intrinsecam virtuale distinctionem exposcens, & ex alia parte ad decernendam fundamenti sufficientiam nullum sit hætenus à Theologorum concilio conditum ius, aut vlla præfixa certa, cõstans, & infallibilis regula, sufficiet pro fundamento concipiendi essentiam Diuinam ad modum potentia, habitus, & speciei, in creatis hæc tria in intellectiōem influere. Quam obrem de quo in præsentiarum possit esse in re quæstio, fateor, ignoro.

67 Sed dices cum præfato authore quæstionem esse an verè, & realiter in Deo sit species impressa ad se cognoscendum, debereque planè concedi: quia esse speciem impressam alicuius obiecti verè, & realiter, solum inuoluit hæc tria: *Representare obiectum intellectui: vnire intellectui obiectum in esse intelligibilis: & denique ex parte obiecti ad intellectiōem concurrere.* At essentia diuina representat se ipsam intellectui, & vnitur per identitatem sibi ipsi in omni modo essendi, consequenterque in esse intelligibilis. Et denique ex parte obiecti concurrat esse siuè virtuale ad intellectiōem diuinam, Ergo Essentia diuina verè, & realiter

liter gerit omnia munera speciei impressæ. Habet ergo formaliter rationem speciei impressæ, vti habet verè, & realiter rationem intellectus.

68 In primis hæc ratio dirimendi quæstionem propositâ, eam detorquet ad philosophiam, quatenus asserit ad conceptum speciei impressæ sufficere iam commemorata: nihilque ulterius opus esse: ideoque iam non tam erit quæstio, quo pacto essentia Divina se habet respectu ad cognitionem: quam, statuto modo, quo se habet, ulterius inquirere: an aliquid aliud exigit ratio speciei impressæ, necnè? Verum quidquid de hoc sit.

69 Ad rationem allegatam facile respondetur: munus speciei impressæ non esse representare formaliter obiectum intellectui; sed activè, quatenus unita intellectui, simul cum illo producit, siue elicit intellectionem. Cum autem non vere producat intellectionem: imò ne virtualiter quidem, prout virtualiter distinguitur à mentaliter, & purè per rationem. Hinc fit quod hoc munus representandi obiectum, prout opus est ad speciem impressâ, non conveniat verè, & realiter essentia, sed solummodo mentaliter, & per rationem. Non ergo erit realiter species impressa; sed solum nostro modo concipiendi. De quo contentio non est.

70 Hoc ipsum clarius cernitur in tertio munere speciei impressæ ab hoc Authore assignato: nimirum ex parte obiecti ad intellectionem concurrere: quem concursum probat ex efficientia virtualiqua essentia Divina virtualiter effectivè producit intellectionem. Dum autem sub nomine efficientiæ virtualis solum intelligitur ab hoc Authore efficientia nostro concipiendi modo, plane deducitur non verè, & propriè concurrere; sed solum nostro modo concipiendi. Quo ergo pacto erit species formaliter, si solum nostro modo concipiendi gerit munera speciei impressæ. Erit igitur essentia Divina species impressa, non realiter, & verè; sed apparenter, & solum nostro modo concipiendi.

QVÆST. III.

De obiecto materiali Divina intellectionis.

Cum non modo ex parte cognoscentis; verum etiam ex parte obiecti cogniti, intellectionis natura innoteat: ideo in præsentium, postquam in præcedentibus

tibus de cognoscete tractauimus, de obiecto Diuinae intelligentie agemus. In hac questione de obiecto materiali sermo erit. In sequentibus vero obiectum formale examinabimus.

SECT. I.

*Quod sit obiectum materiale Diuinae intelligentie: & prae-
sertim increatum*

O Biectum materiale in presenti non accipimus per oppositionem ad obiectum formale, sed per praecisionem ab illo, & ab obiecto pure materialiter abstracto. Hoc est obiectum materiale appellamus omne id, quod à Diuino intellectu attingitur. Quam obrem idem est, iuxta hanc acceptionem, querere, quod sit obiectum materiale Diuini intellectus, ac inuestigare quid Deus cognoscat, siue illud in se, ac propter se; siue in alio, siue propter aliud attingat.

2 Deum cognoscere quid quid cognoscibile est, videtur facile probari, tum ab autoritate ex illis verbis ad Hebræ. 4. *omnia nuda sunt, & aperta oculis eius*: tum à ratione. Nam intellectus summus, & infinite perfectus debet se extendere ad omnia: alioquin erit limitatus: debet etiam excludere omnem ignorantiam: ille enim, qui aliquid ignorat, non potest esse infinite sapiens. Et etiam: quia, si aliquod obiectum Deus non attingeret, vel esset ex defectu cognoscibilitatis obiecti, vel ex debilitate potentiae, vel quia illud cognoscere argueret imperfectionem in cognoscente. At qui obiecto cognoscibili non deficit cognoscibilitas, neque Diuina vis cognoscitiua debilitate aliqua laborat. Neque cognoscere obiectum imperfectionem arguit, cum potius omnia scire, perfectio maxima sit. Ergo nullum est caput: quare Deus non valeat cognoscere quidquid cognoscibile est. Hoc dictum sit in generali: loquendo autem seorsim de Deo, & creaturis.

3 Sit prima conclusio, Deus cognoscit se ipsam integre, & complete secundum omnem omnino rationem: siue essentialem, siue notionalem, siue absolutam, siue relatiuam: ita, ut nihil prorsus sit in Deo, quod ipse clariissime non intueatur. Probat hanc conclusio primo ab autoritate. 1. ad Corinth. 2. *Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei*. Deinde à ratione. 1. quia
esset

esset imperfectus, si obiectum perfectissimum ignoraret. 2. quia, cum Deus debeat se amare, utpote dignum infinito amore, debet perfecte se cognoscere. 3. quia cum sit summè beatus, & beatitudo dicat visionem perfectam summi boni, debet se per visionem perfectissimam possidere, & ob plurimas alias rationes, quas ad rem, & fide certam, & lumine naturæ notam, congerere, operæ pretium non duxi. Hæ omnes rationes probant non solum Deum se cognoscere; verum & necessario: cum & sapiens, & amans; & beatus necessario perfectissimè sit. Verum licet de hac veritate nulli Philosopho, nedum Theologo Catholico, dubitare fas sit, nonnullæ tamen sunt obiectiuncule, à quibus nos expedire necessarium est.

4 Ob. 1. Quod est obiectum cognitionis debet distingui à cognitione. Sed Deus nequit distingui à sua cognitione. Ergo nequit esse obiectum suæ cognitionis. Maior probatur. Cognitionis est imago, & similitudo obiecti. Ergo distincta ab obiecto: nihil enim potest esse imago, & similitudo sui ipsius. Propter hoc argumentum P. Herice asseruit quod, licet Deus se cognoscat; non tamen est propriè loquendo obiectum suæ cognitionis: quia putat de ratione obiecti esse distinctionem, non tamen de ratione cogniti: quam obrem concedit aliquid esse cognitum; non tamen esse cognitionis obiectum.

5 Lenis obiectio, & quæ ad modum loquendi dumtaxat spectat: & quam Arriaga, & Ribadeneira merito rident. Respondeo ergo non esse de ratione obiecti distingui ab eo, cuius est obiectum: nec esse de ratione omnis cognitionis esse imaginem obiecti; sed tantum hoc reperiri in cognitione, quæ alterius à se distincti cognitio est: non enim de ratione representationis ut sic est esse propriè loquendo imaginem, aut similitudinem obiecti; sed tantum notitiam illius.

6 Ob. 2. Impossibilis est cognitio, quæ præcisè cognoscat se ipsam. Ergo cognitio Divina, prout præcisè terminata: ad Deum, est impossibilis: siquidem prout terminata ad Deum ad nihil distinctum à Divina cognitione terminatur. Antecedens probatur. Cognitio, quæ nihil aliud ostendat, quam se existere, inutilis est: & ex ipsis terminis apparet stulta. Præterea erit & non erit reflexa: cum directè tendat in se ipsam. Ergo cognitio prædicta non est admittenda.

7 Respondeo stultam fore cognitionem, quæ hæc præcisè ratione tenderet in se ipsam. *Cognosco me ipsam, siue ego existo: non*
autem

autem esse stultam cognitionem, quæ licet ex parte obiecti nihil distinctum à se ipsa cognoscat; repræsentat tamen prædicata, quæ nõ sunt formaliter cognitio: & hoc inuenitur in cognitione Diuina, quæ de Deo identificato adæquatè cum cognitione, dicit esse Iustum, Omnipotentem, Imensum, &c. Ad id, quod additur, videlicet hanc cognitionem fore reflexam, quia se cognoscit, & non fore reflexam, quia est directæ cognitio sui: respondeo eam cognitionem esse reflexam: quia, vt sit reflexa, solum requiritur, quod cognoscat cognitionem; non tamen quod non tendat directè in se ipsam, ea enim vocatur cõmuniter loquendo cognitio directæ, ad distinctionem reflexæ, quæ solum cognoscit obiectum, quod cognitio non est.

8 Sed instabis. Ex hac doctrina sequitur cognitionẽ Diuinam reflectere supra se: rursusque hanc reflexionem cognosci, & iterum, & iterum sine termino. Ergo daretur in Deo infinitum reflexionum: quod semper vitandum est. Respondeo cognitionem Diuinam per vnicum simplicissimum intuitum videre se ipsam: quare ex parte cognitionis Diuinæ non est multiplicitas, adhuc virtualis, nedum infinitas. Cæterum nos possumus cognoscere Diuinam cognitionem vt reflectentem supra se, & etiam vt reflectentem supra reflexionem, & vt reflectentem supra cognitionẽ reflexionis, & sic sine termino: quod quidem solum probat infinitũ syncategorematicum nostrarum diuersarum expressionum, quibus possumus cognitionem Diuinam magis, & magis vt reflexam cognoscere: quod absurdum non est.

9 Ob. 3. si Deus cognosceret se, cognosceret distinctionem virtuales, quæ est inter essentiam, & relationes. Sed hanc distinctionem virtuales nequit Deus cognoscere. Ergo neque se ipsum. Probat minor. Cognoscere essentiam vt distinctam virtualiter à relationibus, est illam à relationibus præscindere, cum non sit potior præcisio, quam cognoscere vt distincta extrema, quæ sunt realiter identificata. Sed in Deo nõ datur cognitio præcisiva. Ergo neque cognitio distinctionis virtualis. Cõfirmatur. Si Deus cognosceret distinctionem virtuales, quæ est inter Essentiam, & Paternitatem, affirmaret de essentia *communicari*, secus de Paternitate, & affirmaret de Paternitate *referre*, potius quam de essentia. Ergo saltem in affirmatione haberet Deus cognitionem præcisivam.

10 Respondeo falsum esse, quod cognoscere extrema vt distincta virtualiter, sit præscindere in sensu intento ab arguente: quia

quia cognoscere hac ratione distinctionem virtualem solum est cognoscere entitatem Diuinam omnino simplicem suscipere predicata contradictoria, & præbere fundamentum intellectui humano, ut essentiam, & Paternitatem cognoscat ad modum distinctorum; non tamen Deus cognoscit essentiam ad modum distincta realiter à Paternitate: & ulterius cognoscit sufficienti claritate, ut negare non possit identitatem inter ea extrema. Quam obrem non præciudit Deus præcisione opposita perfectissimæ cognitioni. Ad confirmationem planè fateor Deum posse præciudere in affirmatione essentiam à Paternitate. Verum hoc solū arguit cognoscere Deum essentiam, & Paternitatem ut sunt in se: siquidem à parte rei essentia communicatur, & non refert, & relatio refert, & non communicatur. Cognoscere igitur, & affirmare id ipsum, est cognoscere res ut sunt in se.

SECT. II.

Utrum Deus cognoscat creaturas secundum suum esse proprium, & formale, & non solum secundum esse eminentiale, quod habent in Deo?

Dubitari apud Catholicos non potest Deum cognoscere creaturas, cum nihil magis in scripturis sæpius asseratur, quam Deum omnia cognoscere: & auctoritates, quæ communiter allegantur ad probandum Deum cognoscere creaturas secundum suum proprium esse, saltem conuincunt Deum cognoscere creaturas siue secundum proprium, siue secundum esse eminentiale, quod habent. Dubium ergo potest esse an Deus creaturas cognoscat etiā secundū esse, secundū quod à Deo distinguuntur.

12 Aureolus apud Capreolum in 1. dist. 35. quæst. 2. contra omnes Theologos oppositum asserentes, tenet Deum non ita cognoscere creaturas, ut ipsæ terminent formaliter Diuinam intelligentiam, sed denominatiue, quatenus Diuina essentia continens in se eminenter creaturas, formaliter terminat Diuinum intuitum. Idemque videtur sentire Pasqualigus d. 23. sect. 4. num. 28. Verum id non docuisse Aureolum, sed esse Capreoli imposturā, defendit cū alijs. P. Ortega in 1. p. tract. de Scientia cōtrou. 2. disp.

2. di sp. 4. quæst. 1. certam. 1. Sed quidquid sit de mente Aureoli recte intellecta; apud Capreolum tamen Deus iuxta Aureolum nō cognoscit duo obiecta; nec sunt duo cognita terminantia Dei intellectiōnem; sed vnicum, nempe Deus, in quo, non verē, & formaliter, primario, aut secundario; sed æquiuallenter, & denominatiuē, creaturæ cognoscantur. Quod explicat exemplo intuentis in speculo imaginem suā; hic enim non videt duo, nempe imaginem, & se ipsum, sed solum formaliter videt imaginem, & ratione illius denominatiuē videtur ipse; hoc est denominatur visus, licet formaliter, & re vera, non se videat in speculo. Hac igitur ratione dicit Deum non formaliter videre, aut cognoscere creaturas; sed solum se ipsum; & quia Deus continet æquiuallenter creaturas, creaturas in Deo visas denominari.

13 Hanc ipsam sententiam tribuunt nonnulli Aueroi, Auicenz, Platoni, & Aristoteli. & quod longe mirabilius est eandem sententiam, quatenus negantem Deo distinctam cognitionem omnium minimarum creaturarum videtur D. Hieronymus docuisse in cap. 1. Habac. Verum eximium, & maximum hunc Ecclesiæ Doctorem benigne Theologi interpretantur, quos infra sequemur. Non enim vnquam in animum inducam exhibere tam clarum Catholicæ Ecclesiæ lumen huius erroris vmbra fuisse, vel leuiter obscuratum.

Sit nostra conclusio. Deus omne omnino ens, siuē increatum, siuē creatum, siuē magnum, siuē exiguum, clarē distinctē, & formaliter attingit. Hac conclusio, prout docet Deum cognoscere se ipsum formaliter integrē, & perfectē, à nemine negatur. Quatenus vero tradit Deum omnes creaturas quācumque minimas, & villissimas, formaliter perfectē intueri, & non solum denominatiue ratione Deitatis ipsas eminenter continentis, probatur.

14 Primo ex scriptura varijs in locis à fere omnibus Theologis hac de re scribentibus allegatis. Gen. 1. *vidit Deus cūctā, quæ fecerat, & erāt valde bona.* Eccl. 16. *Ecce cœlū, & cœli cœlorū, & abyssus, & vniuersa terra, & quæ in eis sunt, in conspectu eius.* Prou. 16. *Omnes viæ hominis patent oculis eius.* Iob. 28. *Finis mundi intuetur, & omnia, quæ sub cœlo sunt, respicit.* Ad Hebr. 4. *Nō est vlla creatura inuisibilis in cōspectu eius, omnia autē nuda, & apertā sunt oculis eius.* Plura alia testimonia possēt facile cōgeri, quæ cōsultō omitto, & quia breuitatem affecto, & quia nemo clarē Catholicus, vno excepto Aureolo, de hac veritate dubitauit.

Ob eandem rationem ab authoritate Patrum abstinco: quia omnes hanc eandem veritatem, vel supponunt, vel discretissime tradunt. Vide si placet P. Didacum Ruiz in presenti, & Dionisium Petaulum tom. 1. dogmat. lib. 4. cap. 3.

15 Probatur deinde à ratione eadem conclusio. Primo: quia Deus comprehendit suam omnipotentiam. At hoc non fit absque cognitione formali creaturarum. Ergo eas cognoscit. Probatur minor. Non potest cognosci virtus productiva ut talis, nisi cognoscatur terminus talis potentia: nam virtus, ut virtus productiva alicuius termini, in tali conceptu dicit in obliquo terminum: non enim potest vnum cognosci ut comparatur ad aliquem terminum, quin cognoscatur terminus, ad quem fit comparatio. Ergo nequit cognosci omnipotentia ut aliqua ratione productiva creaturam, quin verè, & realiter creaturæ cognoscantur.

16 Prob. 2. Deus producit has creaturas præ alijs omnino liberè, potens quamlibet ex relictis producere, omisis quas modo producit. Ergo Deus cognoscit distinctè omnes creaturas, eas discernens inter se. Antecedens est certum, consequentia probatur. Qui liberè eligit vnum extremum inter alia habens potestatem proximam eligendi quodlibet aliud, opus est ut cognoscat ea extrema ut distincta. Ergo, si Deus liberè eligit hanc creaturam inter omnes alias possibiles, necesse est quod omnes clarè, & distinctè cognoscat, & inter se discernat. Antecedens est certum: nam libertas proxima ad electionem inter extrema inuoluit extremorum cognitionem.

17 Probatur 3. eadem conclusio. Deus præcognoscit quod decernit, & vult, & etiam quod liberè non decernit potens decernere. Sed Deus decernit liberè hanc creaturam secundum omnem suam differentiam individualem, & liberè omittit decernere aliam. Ergo Deus cognoscit hanc creaturam secundum omnia sua prædicata, & etiam alias creaturas, quas non decernit. Consequentia est bona, & minor certa, siquidem, dum decernit, non decernit suam essentiam, sed creaturam, quæ re vera contingenter est exitura: neque illam decernit in confuso, sed distinctè secundum omne, quod habet, alioquin aliquod prædicatum creaturæ esset casuale respectu Dei.

18 Iam verò maior facile probatur ex communi Philosophorum axiomate, necnon ex eo quod omne voluntarium est à cognoscente singula. Deinde ex hoc etiam capite probatur cognosce-

noscere debere quod omittit libere decernere : nam si nihil volitum, quin præcognitum, nihil intelligetur proximè potens amari, usque dum intelligatur cognitum. Præter quam quod Deus, dum omittit decernere, cognoscit se omittere decretum illius creature, cum posset illam decernere. At hoc nequit intelligi, nisi Deus cognoscat id, quod non decernit. Ergo Deus cognoscit, & quod libere decernit, & quod libere non decernit.

20 Probatur denique 4. Quia Deum cognoscere omnia; commendat eius sapientiam, cum magis perfectum sit cognoscere, & scire, quam ignorare : & ex alia parte nulla imperfectio tribuitur Deo ex eo quod cognoscat creaturas secundum suum proprium esse, quod habent. Ergo ea cognitio concedenda est Deo. Quod Deo nulla imperfectio tribuatur ex eo quod cognoscat creaturas, patebit ex solutione argumentorum, quam iam subijceo.

SECT. III.

Soluntur obiectiones.

61 **O**B. 1. D. Aug. lib. 83. quæstion. quæst. 46. ubi hæc habet loquens de Deo : *non enim extra se quāquam possum intuebatur. ut secundum id constitueret quod constituebat. nam hoc opinari sacrilegum est.* Videtur ergo Augustinus negare Deum aliquid extra se cognoscere, consequenterque negare Deum cognoscere creaturas, quæ quidem sunt extra Deum, quando quidem ab eo distinguuntur.

22 Respondeo cū Ribadeneira, Illustrissimo Godoy, & pluribus alijs (omissis alijs interpretationibus) D. Augustinum solū prædictis verbis negare Deum, dum constituit creaturas, habere exemplar distinctum ab ipso Deo, ad quod, opus Deo sit respicere, ut creaturam ad illius similitudinem efformet. Etenim hoc exemplar, vel ut ipsum efformaretur alio indigeret, & sic abiremus in infinitum; vel, si non indigeret, etiam Deus non indigeret illo ad aliud efformandum. Præter quam quod, si Deus, ut operaretur creaturam, alia creatura ut exemplari indigeret, non esset perfectè operativus, quod asserere sacrilegum est.

23 Ob. 2. D. Hieronym. qui in illud Habacuc. 1. *nardi sunt oculi tui, ne videant malum*, hæc habet difficilia verba. *Ceterum absurdum est ad hoc Dei deducere maiestatem, ut sciat*

per momenta singula quot nascantur culices, quotque moriantur; &c. & paucis interiectis: ex quo liber ille apocripus sultitia commendandus est, in quo scriptum est quemdam Angelum nomine Tyro praeesse reptilibus: quibus verbis videtur Doctor Maximus negare Deo distinctam cognitionem omnium creaturarum.

24 Verum, licet P. Vazquez apertè pro sua innata ingenuitate fateatur D. Hieronymum prædictis verbis Deo negasse distinctam rerum omnium minimarum cognitionem; cum tamen alij gravissimi Doctores in saniori sensu tanti Doctoris accipiant verba, cum illis responderi potest Hieronymum non negare Deo minimarum rerum perfectissimam cognitionem, sed solum negare illam specialem providentiam erga creaturas irracionales habere, quam exercet circa rationales illis imponendo præcepta, ferendo leges indicendo poenas, & præmia promittendo, impertiendoque auxilia ad operandum: alijs congrua, & alijs inefficacia. Ita interpretantur D. Hieronymum Magister in 1. dist. 39. §. 4. Hugo de Sancto Victore in summa tract. 1. cap. 1. quos pie sequitur Illusterrimus Godoy tract. de Scientia disp. 26. §. 2. num. 23. Quam interpretationem valde probabilem reddunt verba illa Apostoli 1. ad Corinth. cap. 9. *Numquid de bobus cura est Deo?* In quibus verbis tametsi quoad speciem videatur Apostolus Deo negare providentiam circa irracionales; nihilominus firmiter tenendum est Apostolum solum negasse Deo circa boves, ceteraque irracionales eam specialem curam, quam habet circa rationalia. Pari ergo ratione, & in simili sensu D. Hieronymus debet interpretari præsertim cum ipse Maximus Doctor supra cap. 10. Matth. disserte affirmet in Deo cognitionem omnium rerum quantumvis minimarum, & epist. 3. eolum. 29. Deum mirabilem prædicat in minimis animalibus, ut pulice, musca, & alijs. Sedit ergo Sanctus Doctor omnia hæc secundum proprium esse à Deo formalissimè cognosci.

25 Ob. 3. Deus ante productionem creaturæ solum potest cognoscere creaturæ possibilitatem. At creaturæ possibilitas adæquatè identificatur cum Deo. Ergo Deus ante quam producat creaturam, solum potest cognoscere quod adæquatè identificatur cum Deo, & consequenter nihil cognoscere poterit distinctum à Deo. Consequentia est bona. Minor est communissima apud plures Theologos, & Philosophos. Maior vero probatur. Pro priori ad productionem creaturæ, & ad decretum de eius existentia, solum potest cognosci Deo creaturam possibile esse.

Sed

Sed creaturam possibilem esse est adæquatè eius possibilitas. Ergo propriori ad decretum de creaturæ existentia, solum potest cognosci eius possibilitas.

26 Huic argumento tum Thomistæ, tum plures ex nostris existimantes rei possibilitatem ab ipsa possibili re distingui realiter, quia possibilitatem rerum cum Deo adæquatè identificant, respondere tentant negando maiorem primi syllogismi, videlicet Deum propriori ad decretum solum cognoscere rei possibilitatem. Ad huius maioris probationem distinguunt maiorem. Deus propriori ad decretum solum potest cognoscere creaturam esse possibilem sumpto *creaturam esse possibilem*, ut *quod*, & ut *quo* concedo: sumpto præcisè ut *quo* nego maiorem. Et deinde distinguo minorem: creaturam esse possibilem ut *quod*, & ut *quo* est adæquatè possibilitas nego: creaturam esse possibilem ut *quo* concedo minorem. Et nego consequentiam.

27 Itaque, iuxta hos authores, licet Deus, vel secundum rationem omnipotentiam, vel secundum suam scientiam, sit adæquata possibilitas creaturæ cuiuslibet, v. g. Anti-Christi. Attamen ipse Anti-Christus secundum quod distinguitur à Deo, & consequenter à sui possibilitate, est id *quod* possibile constituitur, & denominatur ab ipso Deo. Quam ob rem licet ratio *qua* constituitur Anti-Christus possibilis, adæquatè distinguatur ab Anti-Christo, nihilominus Anti-Christum esse possibilem, secundum quod dicitur, non solum id, *quo*, verumetiam id, *quod* possibile denominatur, & constituitur, dicit aliquid distinctum à possibilitate, nimirum ipsum Anti-Christum. Cumque Deus propriori ad decretum debeat cognoscere *Anti-Christum esse possibilem* secundum quod dicitur tum ut *quo*, tum etiam ut *quod*, siquidem debet adæquatè cognoscere Petrum esse possibilem: inde deducitur Deum debere ultra se ipsum cognoscere etiam ipsam creaturam secundum esse proprium, secundum quod distinguitur à Deo.

28 Hæc solutio mihi insufficiens videtur: existimo enim, semel statuto possibilitatem rei ab ipsa re adæquatè distingui, minime Deum aliquid posse affirmare de re possibili secundum esse proprium, quod habet: quàm obrem similiter ex eo antecedente de possibilitate necessario distincta à re possibili, legitime inferri sententiam, Aureoli concedi debere. Vnumque, & præcipuum, apud me argumentum ad negandum possibilitatem à re possibili, & futuritionem, siue absolutam, siue conditionatam, à re futura necessario distinguere debere, desumitur ex eo quod ex opposito inferatur cog-

noscere rem esse possibilem, aut futuram, esse cognoscere duntaxat possibilitatem, & futuritionem: quod ex professo ostendam, dum de rei futuritione questio instituitur. Ideo modo omitta, & reiecta hac apud plures ex RR. communissima solutione. Ad præcedens argumentum, concessa maiori primi syllogismi, videlicet pro priori ad decretum cognosci duntaxat rei possibilitatem: nego minorem, videlicet possibilitatem creaturæ identificari cum Deo: nam in mea sententia, licet omnipotentia possit merito appellari possibilitas aliqua extrinseca creaturarum; nihilominus quodlibet ens se ipso est possibile intrinsece, veritatemque huius propositionis *si existat creatura, existet absque contradictione* est ipsa creatura possibilis, & non aliquid ab ea distinctum, ut infra magis ex professo probabimus.

29 Hac doctrina de possibilitate intrinseca creaturarum evanescunt plurima argumenta, quæ fiunt contra cognitionem Divinam de creaturis possibilibus: nam ferè omnia supponunt rerum possibilitatem adequatè identificari cum Deo. Quam obrem, negato hoc apud Thomistas, & plures nostros RR. fixo principio, ruunt argumenta, quæ illi nituntur.

30 Huius generis est argumentum, quod hac ratione efformatur. Nequit Deus videre creaturas secundum esse proprium, nisi illas videat ut in se sunt, alioquin falleretur. At creaturæ ante decretum de earum existentia nihil sunt in se, cum pro illo signo solū habeant esse extrinsecè possibiles. Ergo ante decretum de existentia rerum nō videt Deus creaturas secundum esse proprium. Huic argumento respondetur concedendo maiorem, & distinguendo minorem. Creaturæ ante decretum de earum existentia nihil sunt in se absolutè, concedo: nihil sunt in se conditionatè, nego minorem: nam antecedenter ad decretum verificatur de ipsis creaturis quod si existerent, existerent absque contradictione: quæ propositio ab ipsis creaturis possibilibus formaliter redditur vera, ut infra videbimus.

31 Pari ratio dicendum est pro signo antecedenti ad decretum esse duo se ipsis distincta inter se, nempe Deum, & creaturam: quia pro eo signo creatura à se ipsa habet quod si existeret distingueretur absolutè à Deo, consequenterque se ipsa distinguitur conditionatè à Deo: cum igitur non constituitur distincta à Deo formaliter adequatè per ipsum Deum; sed per se ipsam: quia se ipsa est possibilis, cessat argumentum deductum ex eo quod, cum pro illo signo non detur formaliter nisi

nisi Deus, non possint dari duo distincta, nempe Deus, & creatura.

32 Vltcrius iuxta nostram sententiam tribuentem creaturæ possibilitatem intrinsecam distinctam à Deo, facile intelligitur cognitionem diuinam de creaturis vt possibilibus terminū connexionis habere, siquidem connectitur intrinsecè, & essentialiter cum ipsa creatura vt possibili, hoc est connectitur absolutè ex parte actus, & conditionatè ex parte obiecti cum ipsa creatura: quia eadem ratione connectitur, qua repræsentat. Cum igitur Scientia Diuina de creaturis vt possibilibus, repræsentet eas absolutè ex parte actus, & conditionatè ex parte obiecti: hac eadem ratione connectitur cum illis. Quam obrem cessat argumentum contra cognitionem rerum possibilium petiitum ex eo quod ea cognitio cum nullo à se distincto connecteretur, quod fieret prædictam cognitionem vt terminatam ad creaturam non fore ex se potius veram, quam falsam. Cessat inquam prædictum argumentum, cum ei cognitioni terminum connexionis assignemus.

33 Cæterum, licet hæc omnia ita se habeant, restat nihilominus potissimum argumentum semper molestum, semperque ob terminorum inopiam difficile, si ad formæ iustas regulas redigatur.

34 Obijcitur ergo vltimo. Quod verè, & simpliciter non est, sed esset, non est absolutè cognoscibile, sed esset, cum cognoscibilitas, vel sit ipsa Essentia, vel illius proprietas, & proprietas non possit esse simpliciter deficiente simpliciter essentia. At qui res purè possibilis non est simpliciter, & absolutè, sed esset. Ergo neque absolutè est cognoscibilis, sed esset, si existeret. Ergo de facto non cognoscit Deus res purè possibiles; sed cognosceret si existerent.

35 Hoc argumentum non minus militat aduersus eos, qui possibilitatem rerum distinguunt à re possibili, quam aduersus nos possibilitatem cum re possibili identificantes. In vtraque enim sententia concedendum est Deum cognoscere aliquid, quod reuera non existit, illudque non solum cognoscere secundum esse extrinsecum, quod habet in possibilitate, verum etiam secundum esse intrinsecum, quod non habet in se; sed haberet, si existeret: quam obrem in vna, & alia sententia, quod secundum se non est, sed esset, est cognoscibile secundum se.

36 Nec satis facit Illustrissimus Godoy tract. de Scientia

disp. 26. §. 4. asserens creaturas cognoscere Deo ante decretum de earum existentia secundum esse quidditativum, seu secundum quod sunt *ens*, acceptum non participialiter, qua ratione est concretum existentia; sed nominaliter, quo modo est concretum Essentia. Itaque asserit hic author cum alijs, quos citat ibidem num. 69. quamlibet creaturam in statu possibilitatis esse ens actu secundum esse essentia, seu secundum connexionem prädicatorum, & hanc realitatem Essentia, ut actu creaturis possibilibus convenientem sufficere, ut obiectivè sint vera, & actu in se ipsis terminativè ab æterno cognoscantur: quia secundum illud esse quidditativum sunt ab æterno: non accepto *sunt* existentialiter, sed purè quidditativè.

37 Non est animus hanc sententiam de *esse* quidditativo actuali modo refellere; longamenim, & accuratam discussionem exposcit; sed solum contendo hanc sententiam propositam difficultatem non minuire: quod quidem breviter sic ostendo, utendo argumento, quod ultimo loco hic author sibi opponit.

38 Tam necessaria est hæc veritas *Existentia hominis: est illi ratio existendi*, quam ista, *Homo est animal rationale*. Sed prior veritas ab æterno cognoscitur, quin existentia hominis actu sit ab æterno. Ergo secunda veritas actu ab æterno cognoscetur ab ipso, quin essentia, aut quidditas hominis actu sit ab æterno.

39 Huic argumento respondet num. 89. concessa maiori, distinguendo minorem; prior veritas ab æterno cognoscitur, quin existentia hominis actu sit ab æterno secundum actualitatem existentia exercitam, conced. secundum actualitatem signatam: neg. Minorem, & consequentiam: quam distinctionem explicat asserendo, quod non solum essentia hominis, v.g. sua habet prædicata quidditativa de illa actu ab æterno enuntiata per propositionem necessariam, essentialem, & æternæ veritatis, sed etiam existentia hominis suam habet quidditatem, quæ de illa necessario enuntiatur: ac proinde considerata existentia secundum actualitatem signatam, est ab æterno Verbo *est* vniante pro essentia existentia: in quo dicit decretum fuisse nostrum Albertinum constituentem quoad hoc discrimen inter essentias, & existentias creaturarum: considerata vero (subdit immediate) existentia secundum actualitatem exercitam, sic non est ab æterno, sed in tēpore incepta.

40 Hæc solutio, pace tanti authoris, ferè intacta relinquit argumenti difficultatem. Nam, semel distinctis inter se actualitate signata existentia, & actualitate exercita eiusdem existentia: ex quibus prima, utpote essentialis, & quidditativa, est ab æterno, secus

Secus vero secunda: rursus conficitur argumentum de actualitate exercita eadem prorsus ratione, nimirum. Tam necessaria est hæc veritas actualitas exercita existentia est actualitati signata ratio existendi exercitè, quam ista. Actualitas signata est actualitas signata. Sed prior veritas cognoscitur ab æterno à Deo, quin actualitas exercita actu sit ab æterno. Ergo secunda veritas actu ab æterno cognoscetur, quin actualitas signata actu sit ab æterno.

41 Declaratur vis argumenti. Vel quæ admodum distinguatur, iuxta hos authores, realiter, & à parte rei actualitas essentia, & actualitas existentia, distinguuntur etiã actualitas quidditativa, & signata existentia, & actualitas exercita eiudè existentia, vel nò. Si primũ, rursus inquirò de actualitate exercita: an in alias duas actualitates discernenda sit, & sic in infinitũ, vel nò. Primũ est manifestum absurdũ. Si dicatur secundũ. Ergo actualitas exercita vt distincta ab actualitate signata, & quidditativa, nulla ratione est ab æterno. At qui actualitatẽ exercitã, prout distinctã ab actualitate signata, & quidditativa esse ita distinctã, esseque rationẽ existendi exercitè, est veritas necessaria. Ergo ista veritas *actualitas exercita distinguitur ab actualitate signata, & est ratio existendi exercitè* cognoscitur à Deo ab æterno. Reddit ergo iterũ argumentum. Tã necessaria est hæc veritas *actualitas exercita distinguitur ab actualitate signata, & est illi ratio existendi exercitè*, quã ista: *actualitas signata est actualitas signata*. Sed prior veritas cognoscitur ab æterno à Deo, quin actualitas exercita actu sit ab æterno. Ergo secunda veritas actu ab æterno cognoscetur, quin actualitas signata actu sit ab æterno. Itaque siue hac, siue illa ratione explicetur, semper necessario deueniendum est ad aliquã actualitatem, quæ secundum aliquid sui non sit ab æterno, & nihilominus secundum id ipsum, quod ab æterno non est, à Deo ab æterno cognoscatur, in qua tota argumenti difficultas consistit.

42 Respondeo ergo cum communi nostrorum authorum rem posse esse cognoscibilem, quin absolutè, & simpliciter sit. Nam esse rem verè cognoscibilem, non importat aliquid ex parte obiecti, quod defecto absolutè, & simpliciter sit; sed quod esset, si existeret. Cum enim actu cognosci rem cognitione vera, solum dicat cognitionem existere, & rem esse, sicuti cognoscitur: ita rem esse cognoscibilem, solum dicit, & posse existere cognitionẽ abique eo quod ex tali cognitione inferatur aliqua repugnãtia in obiecto, & quod obiectum possit esse sicuti per cognitionẽ representatur. Vt ergo obiectũ possit cognosci verè vt possibile solũ opus est posse

existere eam cognitionem absque repugnantia obiecti, & quod obiectum possibile sit. Cum ergo nihil ex his exigat quod obiectum sit absolutè, & simpliciter; hinc deducitur obiectum esse cognoscibile, non importare quod obiectum sit absolutè, & simpliciter.

43 Ad argumentum igitur in forma: nego maiorem: quia esse cognoscibile est esse cum limitatione, ita ut in hac propositione v. g. *Petrus est verè cognoscibilis*. *Ly est* non accipiatur necessario per statum, & absolutè, sed iuxta modum, quo verè cognosci potest. Quam obrem Petrum esse cognoscibilem ut possibilem, nō dicit quod Petrus absolutè, & simpliciter sit; sed quod sit possibilis. Ad probationem insinuatam respondeo cognoscibilitatem esse proprietatē entis iuxta modū, quo verè cognoscibile est: ita ut esse verè cognoscibile ut existēs, fundetur in existentia: esse autē cognoscibile ut possibile, fundetur in eo quod possibile sit.

44 Sed adhuc instabis. Ea ratione, qua res est, est cognoscibilis. Sed res purè possibilis absolutè, & simpliciter non est; sed esset. Ergo non est absolutè cognoscibilis. Distinguo maiorem. Ea ratione, qua res est, ea ratione est cognoscibilis, tenēte se ea ratione ex parte modi cognoscendi: ita, ut si solum sit possibilis, solum possit verè cognosci ut possibilis, & non ut existens, concedo: tenente se ea ratione ex parte capacitatis ut cognoscatur hac, vel illa ratione, nego maiorem. Et concessa minori, distinguo consequens. Ergo res purè possibilis non est absolutè cognoscibilis; sed esset cognoscibilis ut existens: concedo: ut purè possibilis, nego consequentiam: quia, dum dicitur res absolutè cognoscibilis ut possibilis *ly absolutè*, ratione termini sequenti, videlicet *cognoscibilis ut possibilis* alienatur ad significandum præcisè cognitionem posse existere, & rem esse possibilem, ut supra diximus.

45 Hic solet disputari utrum, & qua ratione Deus cognoscat carentias, & chimeras? Verum exacta harum dubitationū resolutio exigit præmittere duas alias in metaphysica difficilissimas quæstiones. Nimirum in quo consistat rerum defectus, siue carentia; & etiam in quo consistat ens rationis? Videlicet an cognitio, quæ dicitur attingere ens rationis, debeat cognoscere aliud quod obiectum distinctum ab omni possibili, vel sufficiat attingere obiectum, vel obiecta realia, & possibilia distorto modo, & aliter, ac sunt in se: tenente se *ly aliter* ex parte modi cognoscendi, & non ex parte obiecti cogniti. Non vacat modo has quæstiones purè philosophicas pro dignitate tractare: breuiter tamen quid sentiam sine contentione exponam.

46 Docui in Philosophia nullum esse à parte rei rerum defectum, entitativum, seu formale exclusivum, sed verificativum propositionis negativæ v. g. *Petrus non existit* esse ipsum Petrum negativè ex parte actus acceptum: quia propter iuxta meam sententiam cognoscitur res deficere, non per cognitionem alicuius non esse obiectivi; sed per negationem mentalem, seu per actum negativum modo tendentem, circa esse positivum Petri. Hac sententia supposita, dico Deum cognoscere defectus rerum non per cognitionem alicuius defectus obiectivi; sed per actum negantem ipsum esse positivum rei, quæ dicitur deficere.

47 Cæterum circa ens rationis, & chimæras etiam sentio nihil cognoscibile esse, quod ens reale entitativè non sit: de nominari vero ens rationis quatenus aliter, ac sunt in se entitates reales cognoscuntur, vel negando aliquid de se ipso, vel affirmando de distincto ab ipso. Vel saltem apprehensivè ita referendo, ut coniungantur separata, vel saparentur distincta. At vero Deus ne hac quidem ratione chimæras, vel ens rationis potest cognoscere: quia Deus non fallitur in suis cognitionibus: imo neque apprehendit res aliter, ac sunt in se; sed id ipsum quod creatura attingit modo imperfecto, licet verum enuntiando, Deus cognoscit per actum omnino ex parte obiecti, & ex parte modi attingentem sicuti est in se. Id circo, licet creatura neget identitatem inter hominem, & lapidem per actum aliqua ratione representantem hominem, & lapidem ad modum unius, negantemque prædictam identitatem. Deus id ipsum cognoscit per actum hominem, & lapidem omnino ut sunt in se representantem, quin vlla ratione res aliter, ac est in se Divino intellectui obijciatur. Sed de his plura, si faxit Deus, dabimus in Philosophia.

QVÆST. IV.

De obiecto formali physicè motivo, & intentionaliter determinativo Divinae intellectiōis.

QUod sit obiectum formale Divinae intellectiōis gravissima in hoc tractatu controuersia est. Verum cū eius difficultas ex diversa terminorum acceptione, inconstantique usu huius vocis *motio*, & *motivum* plerumque oriatur, sensum quæstionis, qua maxima potuero perspicuitate

cuitate aperiam, vt facilius quid in hac quaestione tenendum sit,
decerpere valeam.

SECT. I.

Nonnulla præmittuntur.

1 **O**bjectum formale cognitionis est quod, dum est obiectum, mouet ad eam cognitionem. Obiectum autem materiale, prout à formali distinguitur, est quod purè terminat cognitionem, quin moueat ad illam. Ex quo deducitur ad rationem obiecti formalis requiri, & quod obijciatur intellectui, & quod, dū ita obijcitur, intellectum moueat ad cognitionem habendam, cuius dicitur obiectum formale. Tota igitur difficultas sita est in explanatione motionis, ratione cuius obiectum in esse obiecti formalis constituitur. Ad cuius explanationem.

2 Duplex obiectum motuum distinguendum est: aliud physicè motuum, aliud intencionaliter motuum. Obiectum physicè motuum est illud, à quo in genere physico cognitio habet suum esse, v. g. quando quis cognoscit obiectum, quod vel per se; vel per speciem sui concurret physicè ad cognitionem. In hoc casu illud obiectum non solum terminat eam cognitionem, verum etiam physicè mouet ad illam: quia ea cognitio physicè, & realiter, habet suum esse ab obiecto.

3 Cum autem cognitio dupliciter possit intelligi habere suum esse physicè ab obiecto, vel originaliter, vt cognitio albedinis habita per proprias species immixtas ab obiecto: vel identicè, vt cognitio representans se ipsam: ideo duplex obiectum physicè motuum potest distinguì: aliud motuum physicè originaliter, aliud motuum physicè identicè: tamen si identitas (vt verum fatear) improprie solum motionis nomen sortitur.

4 Obiectum motuum intencionaliter respectu alicuius assensus dicitur illud, quod attingitur ab assensu vt ratio assentiendi obiecto, ad cuius assensum mouet: id est, illud obiectum, propter quod præstatur assensus. Verum quid sit esse rationem obiecti assentiendi, seu propter quam præstatur assensus, haud facile potest explicari.

5 Ratio huius difficultatis forsam inde oritur quod Authores nō satis distinxerint duplicem modum mouendi obiectiue ad intel.

intellectionem : quos quidem in praesentiarum distinguere ad quaestionis plenam intelligentiam semper necessarium duxi.

6 Igitur dupliciter potest aliquod obiectum mouere ad sui intellectionem, & assensum. Primo *terminatiue*. Secundo non solum *terminatiue*, verum etiam *determinatiue* : Tunc obiectum mouet *terminatiue* quando obiectum, cui praestatur assensus, terminat assensum innitentem ex modo tendendi ipsius obiecti veritati, quiescendo in illa ad instar assensus praestiti primis principijs, v. g. quando quis assentitur huic principio. *Quodlibet est, vel non est* : assensus respondens his terminis ita quiescit in ea veritate, vt ex modo tendendi in ea sufficientem reperiatur certitudinem, quin aliunde eruat sufficientiam ad assentiendum : quod quidem non contingit in hoc assensu. *Anti-Christus existet, si quidem Deus ita reuelauit* : in quo iudicio ex modo tendendi ipsius actus assensus conclusionis non innititur ipsius conclusionis veritati; sed alijs veritatibus, vnde haurit totam suam firmitatem, & securitatem in assentiendo.

7 Motio hac ratione explicata, & accepta, nullum influxum, ne obiectuum quidem significat, sed dumtaxat modum tendendi, quo intellectus quiescit in obiecti veritate. Qua propter dum, iuxta hanc acceptionem, dicitur assensus tendere in obiectum propter se ipsum. *Ly propter* non solum non significat influxum realem obiecti in cognitionem; verum ne influxum quidem obiectuum. Solum enim significatur per *ly propter* modus peculiaris tendendi in aliquam veritatem in ea omnino quiescendo : inopia tamen vocum, & terminorum: quia laboramus, cogit nos vti voce motionis intentionalis; tamen si motio aliquem influxum significare videatur. Quam obrem motio huius generis solum secundum quid *motio* debet appellari.

8 Alio modo dicitur aliquod obiectum mouere ad sui assensum: nimirum, quando verè, & realiter aliqua vera ratione cognitio sit *quia* datur obiectum, potius quam obiectum *quia* existit cognitio. Hac ratione in sententia Societatis Deus videt rem *quia* existit, potius quam existit *quia* videtur. Etenim Deus non solum videt rem, & assentitur ipsi propter ipsam, quatenus assentitur ipsi propter ipsam *ly propter* significante modum tendendi innitentem ipsi rei, verum significante *ly propter* influxum obiectuum rei in Diuinam cognitionem in genere determinatiui. Est enim verum Deus videt rem *quia* existit, potius quam e conuer-

9 Cum ergo plures ex authoribus huius distinctionis motionis intentionalis non meminerint: hinc forsam ortum duxit, tum sententiarum diuersitas, tum in explicatione obscuritas. Nam plures, qui absolute asserunt Deum plusquam intentionaliter moueri ex aliquibus obiectis ad eorum cognitionem, non id dicunt, quia asserere audeant obiectum physicè mouere Deum ad sui cognitionem; sed quia in assensu Diuino præter modum assentiendi sistendo in ipsa veritate, vterius reperiunt aliquem influxum obiectiui ab obiecto prestitum. Plures vero, qui nullam veram motionem concedant obiecto, ideo id faciunt, quia sub nomine motionis solum physicam agnoscunt, motionem vero obiectiuam per modum obiectiui influxus non satis à modo assentiendi distinguunt, vel si distinguunt, solum sub nomine motionis intentionalis motionem determinatiuam agnoscunt, eamque negant cuiuslibet obiecto respectu Diuinæ cognitionis.

10 Inter has duas motiones hoc notatu dignum versatur discrimen: quod in motione per modum influxus obiectiui, v.g. in motione, qua Deus ab existentia Petri mouetur, & determinatur, vt illum, existere videat, est verum dicere *Deus videt Petrum existere, quia existit*, & non e conuerso, vt existentia Petri secundum se accepta sit id, quod est ratio obiectiue determinans Deum ad visionem, ideoque visio est obiectiue à visione, daturque vera prioritas obiectiua existentie Petri respectu visionis diuinæ.

11 Caterum quando non datur motio per modum influxus obiectiui, sed solum ex parte modi tendendi assensus iudicantis vnum propter aliud, tum ly *propter*, cum non significet influxum; sed modum tendendi, non sufficit ad prioritatem obiectiuam conficiendam, quia assentire existentie Petri terminatiue propter ipsam; & non esse existentiam Petri terminatiue propter assensum, solum significat assensum terminari intentionaliter tali modo ad existentiam Petri, & existentiam Petri non terminari intentionaliter ea ratione ad assensum: quod independentem à prioritate obiectiua verissimum est, eo solum quod existentia Petri non sit assensus, aut representatio sue cognitionis.

12 Vterius animaduertendum est id ipsum, quod apud nos vocatur *obiectum formale physicè motiuum* vocari à Thomistis *obiectum primarium motiuum*: quia sub nomine motionis intelligunt aliquam efficientiam, saltem virtualem; licet, si sensus illius termini virtuale penitus exprimitur, ferè numquam ultra nostrum concipiendi modum aliquid reperiemus. Id autem, quod

nos vocamus: *Obiectum intentionaliter motiuum*, appellatur à Thomistis *obiectum primum terminatiuum*, seu *obiectum formale terminatiuum*, quia ubi nulla efficientia physica, vel virtutalis, datur, motionem adhuc intentionalem non agnoscunt.

13 Denique, cum supra statuerimus Deum cognoscere, tum se, tum creaturas omnes: & dum se cognoscit, cognoscere essentiam, attributa, & relationes: de cognitione Diuina terminata ad omnia hæc obiecta inquirimus modo: quodnam habeat obiectum formale motiuum, tam physice motiuum, quam intentionaliter determinatiue, siue intentionaliter pure terminatiue motiuum.

14 Plures sunt circa hanc controuersiam Authorem sententia, verum, vt supra pramonui, cum plures Authores parum distincte procedant, non satis liquido eorum patet iudicium. Etenim plurimi solum inquirunt quod sit obiectum formale Diuini intellectus, & licet conclusionem vniuersalem statuunt, nihilominus in quaestione decursu aliter, & aliter se explicant. Quo difficillimum est eorum mentem dilucide proponere.

15 Primo P. Herice tract. 1. disp. 4. cap. 1. negat cognitioni Diuinæ prout essentiam Diuinam cognoscenti habere propriè loquendo obiectum, licet re vera essentiam cognoscat: quia putat de ratione obiecti non solum esse quod cognoscatur, sed quod aliqua ratione distinguatur à cognitione: & inter scientiā, & essentiam ne virtualem quidem distinctionem agnoscit.

16 Parum distant ab hæc sententia Salmanticenses: qui apud Illustrissimum Godoy in 1. p. tract. 3. disp. 25. §. 6. num. 92. asserunt essentiam Diuinam non esse obiectum formale Diuinæ intellectus formaliter, sed solum eminenter: & in hoc fundant Diuinam intellectiōem nulla prorsus ratione, aut formaliter, aut virtualiter, aut per rationem distingui ab essentia Diuina.

17 P. Gaspar de Ribadeneira tract. de Scientia. disp. 3. cap. 2. & 3. docet intellectiōem Diuinam habere pro obiecto physice motiuo Diuinam essentiam, quatenus est à Diuina essentia constitutiue, & identice realiter formaliter: quod existimat sufficere ad rationem obiecti physice motiui. Verum loquens de obiecto formali motiuo intentionaliter censet quodlibet cognitum à Deo esse obiectum formale talis cognitionis: quia cuilibet veritati assentitur Deus innitendo ipsi. An vero creaturæ, sint obiectum motiuum intentionaliter non solum terminatiue, verū, & determinatiue, quatenus obiectiue præcedat in genere determinatiui ad Diuinam intellectiōem, non decernit. Caterum vt

colligitur ex alijs suis tractatibus manuscriptis absolutè negat quamlibet creaturam secundum suum proprium esse obiectivè determinare Divinam intellectionem.

18 Thomistæ omnes, & etiam plures ex nostris excludunt ab obiecto formali motivo Divinæ scientiæ ens creatum, asseruntque solum ens Divinum esse obiectum formale motuum Divinæ intellectionis. Verum hi Authores inter se divisi sunt: nam aliqui volunt obiectum formale motuum solum esse Divinam essentiam prout ab attributis, & relationibus virtualiter distinctam. Aliqui censent etiam attributa ingredi obiectum formale; non autem relationes. Alij vero omne quod verè, & realiter Deus est, siue sit essentiale, siue notionale, siue absolutum, siue relatum, ad obiectum formale motuum Divinæ intellectionis volunt spectare. Authores harum sententiarum vide, si placet, apud Illustrissimum Godoy, & P. Ribadeneira locis citatis.

19 Ultima sententia tenet obiectum formale motuum intellectionis Divinæ esse omne verum: consequenterque *ens* prout ad Deum, & ad creaturas extenditur. Pro hac sententia citantur O Kamus, Gabriel, & Durandus ex antiquis. Ex novioribus autè Molina, & Rada, refragante tamen Illustrissimo Godoy disp. 25. §. 3. Eandem sententiam tenet Albiz, & plures ex nostris RR. Porro, qua ratione, quantumvis univèrsaliter loquantur, de obiecto formali motivo intelligi debeant plures ex his Authoribus, & in quo sensu aliqui negent, aliqui vero concedant rationem obiecti formalis tum Deo, tum creaturis, in decursu questionis magis patebit.

SECT. II.

De obiecto formali physicè motivo Divinæ scientiæ.

20 **S**it nostra conclusio. Intellectio Divina nullū habet obiectū physicè motuum aliter quā identicè. Explicatur, & probatur simul hæc conclusio. Physicè movere obiectū ad intellectionem Divinam aliter quā identicè, est obiectum aliquam efficientiā physicā exercere, vel realiter, vel virtualiter, circa intellectionē. Sed nullā efficientiam ex his exercet aliquod obiectū circa intellectionē Divinam. Ergo Intellectio Divina nullū habet obiectum physicè motuum aliter quam identicè. Consequentia est bona.

& maior constat ex supra dictis. Minor autē probatur per partes. In primis nullum obiectū proprie loquendo verē physicē insuit in cognitionem Diuinā. Deinde nullum obiectum insuit virtualiter physicē in Diuinā intellectionem. Ergo nullum obiectum exercet, vel physicam, vel virtualem efficientiam in Diuinā intellectionem, prout opus est ad motionem physicam.

21 Minor, ad quam reuocatur tota difficultas, probatur. Efficientia virtualis requisita ad motionem physicam debet esse aliqua æquivalentia ad efficientiam physicam in ordine ad munus illud, ratione cuius illi conuenit physicē mouere. Sed talis æquivalentia non datur. Ergo neque datur virtualis efficientia prout opus est ad physicam motionem. Minor probatur. Eatenus dicitur vnum mouere physicē ad aliud, quatenus id, quod mouet, vere & physicē, & loquendo in sensu reali, est ratio, quare existat aliud, ad quod mouet, potius quam ē conuerso. Sed nullum obiectum ita se habet respectu intellectionis diuinæ, vt in sensu reali intellectio diuina sit quia datur obiectum (sumpto quia in genere physico) potius quam vice versa. Ergo inter obiectum, & intellectionem diuinā non datur æquivalentia ad physicam efficientiā in ordine ad munus, ratione cuius quod physicē efficit dicitur physicē mouere.

22 Explicatur hic discursus iterum, atque iterum tradendo doctrinam, ex cuius, vel inaduertentia, vel neglectu ubi *virtualitas*, vel *æquivalentia* occurrunt, sæpē numero, & in discriminatione termini accipiuntur, & sine scopo argumenta iaculantur. Hic terminus *virtualitas*, vel *æquivalentia* denotat id, quod est virtualiter aliud, illi æquualere. Cum autem æquivalentia possit esse in ordine ad hoc, vel illud munus, in ordine ad hoc, vel illud prædicatum: non possumus ex æquivalentia, vel virtualitate aliquid certo deducere, nisi liquido constet in ordine ad quod munus, vel prædicatum vnum alteri dicatur æquualere. Etenim, licet vnum æquualeat alteri in ordine ad vnum munus determinatum, malè ex inde deduceremus vnum esse æquualenter aliud in ordine ad aliud munus diuersum, vel in ordine ad omnia.

23 Hinc inferitur, vt possimus certo explorare an Essentia Diuina identificata realiter cum sui intellectione moueat physicē Deum ad sui intellectionem ex eo, quod Essentia Diuina virtualiter, vel æquualenter efficiat intellectionem, prius examinari debere: an hæc identitas realis Essentiæ, & intellectionis Diuinæ, æquualeat efficientiæ in ordine ad munus, siue prædicatum,

tum, ratione cuius id, quod efficit, dicitur physicè mouere. Si enim æquivaleret in ordine ad hoc munus, proculdubio moueret physicè. Si vero in ordine ad hoc munus non æquivaleret, quæcumque in ordine ad alia munera æquivalens sit, minimè motio physica poterit illi iure aliquo tribui. Quem admodum, licet Angelus sit eminenter homo in ordine ad munus intelligendi: quia tamen non æquivaleret homini in ordine ad munus sentiendi, vel in ordine ad prædicatum sensitui, in quo consistit esse animal, ideo Angelus est intellectuius, non autem, aut sensituius, aut animal. Ergo ut essentia Diuina identificata realiter cum Diuina intellectione moueat physicè ad intellectiorem ratione efficientiæ virtualis, opus est hanc identitatem æquivalere efficientiæ in ordine ad illud munus, seu prædicatum, ob quod id, quod efficit, dicitur physicè mouere.

24 Iam vero quod identitas inter intellectiorem, & essentiam non æquivaleret efficientiæ in ordine ad munus, siue prædicatum, ratione cuius vnum dicitur physicè mouere ad aliud: probatur. Æquivalere hac ratione est verè, & realiter, & non solum æquualenter, id, ad quod est motio, existere, quia physicè datur id, quod mouet, potius quam è conuerso, sumpto *quia* in genere physico. Sed intellectio Diuina non existit physicè quia existit essentia, potius quam è conuerso. Ergo identitas inter intellectiorem, & essentiam non æquualeret efficientiæ in ordine ad munus, siue prædicatum, ratione cuius vnum dicitur physicè mouere ad aliud. Consequentia est bona, & minor videtur certa: siquidem ut vnum existat physicè *quia* existit aliud, potius quam è conuerso, opus est vnum esse physicè, & realiter rationem physicam existendi alterum, potius quam è conuerso: quod quidem inuoluit prioritatem in genere physico respectu alterius. At physicè, & realiter essentia non præcedit intellectiorem secum identificatam, nec essentia est ratio physica existendi intellectiorem, potius, quam è conuerso: cum solum sit ratio identicè, & constitutivè existendi intellectiorem. Ergo intellectio Diuina non existit quia existit essentia potius, quam è conuerso, sumpto *quia* in genere physico.

25 Probo iam maiorem illam, videlicet hoc, quod est identitatem æquivalere efficientiæ in ordine ad munus mouendi, exigere quod id, ad quod est motio, realiter, & physicè sit quia datur id quod mouet, potius quam è conuerso, sumpto *quia* in genere physico. Hoc inquam probatur. Mouere physicè A, ad B, potius quam

quam ē conuerso B ad A. est quod B sit physicē motiue ab A, potius quam ē contra. Ergo æquualere identitatem efficientiæ sufficienti modo, vt datur vera motio, erit, ita æquualere identitatem efficientiæ, vt verē, & realiter, vnum sit ab alio physicē, potius quam ē conuerso.

26 Hinc inferes rectē dixisse Ribadeneira Essentiam Diuinam eatenus mouere physicē ad sui intellectiōem, quatenus intellectio habet esse ab essentia constitutiue, & identicē, & non aliter. Hoc inquam verum est, quatenus verum est intellectiōem habere esse identicē ab essentia: & similiter verum est intellectiōem Diuinam non habere esse physicē ab essentia aliter, quam identicē. Cæterum an habere esse intellectiōem ab essentia identicē, rectē appelletur motio, nec nē? quaestio est de nomine. Circa quā existimo impropriē dumtaxat identitatem appellari motionem physicam. Tum, quia motio physica vnius respectu alterius dicit illud alterum non se habere respectu primi, sicuti primum respectu secundi: quod quidem non euenit, dum omnimoda identitas reperitur, etiā virtualis intrinseca. Tum etiā, quia motio physica ex ipsis terminis aliquem influxum, vel physicam principiatōnem significare videtur, quæ inter extrema penitus identificata minime reperitur.

SECT. III.

Solutio argumentorum.

27 **O**B. 1. Ratio obiecti formalis, quam Deo Theologi concedunt, sumitur ex ratione obiecti motiui, quæ in creaturis reperitur, & per analogiam ad illam explicatur. Sed in creaturis datur ratio obiecti formalis physicē motiui respectu cuiuslibet intellectiōis. Ergo etiā intellectio diuina Diuinæ Essentiæ habet obiectum formale physicē motiuum.

28 In primis, transmissa maiori, potest minor absolutē negari. Nam non est necessarium omnem creatam cognitionem habere obiectum physicē motiuum: siquidem potest Deus infundere cognitionem alicuius obiecti, quin obiectum cognitiui, & cui præstatur assensus, vllatenus physicē moueat ad suam cognitionem, aut per se, aut per speciem à se immixtam. In eo enim casu Deus posset supplere munus, & speciei, & obiecti in ordine
E ad

ad influxum cognitionis. Non ergo est de ratione intellectiōis creatura habere obiectum physicè motuum.

29 Deinde respondeo distinguendo maiorem. Obiectum formale, quod Theologi concedunt cognitioni Diuinæ, sumitur per analogiam, & similitudinem ad obiectum creatum: per similitudinem in omnibus, nego: per similitudinem in ratione terminandi quiescendo in ipso: concedo maiorem. Et concessa minori, nego consequentiam.

30 Ob. 2. Licet essentia diuina non efficiat realiter diuinam intellectiōem, efficit tamen virtualiter, & eminenter. Sed ad motionem physicam sufficit efficientia virtualis, & per eminentiam. Ergo essentia Diuina mouet physicè ad Diuinam intellectiōem. Minor probatur. Quod perinde se habet, ac si efficeret: adeo sufficit ad motionem, ac si realiter efficeret: alioquin nō perinde se habebit. Ergo ad motionem physicam sufficit efficientia virtualis.

31 Respondeo ex supra dictis distinguendo maiorem. Essentia Diuina efficit virtualiter Diuinam intellectiōem: ita vt hæc virtualitas, seu æquiualentia, sit in ordine ad munus, ratione cuius id, quod efficit, mouet physicè: nego: in ordine ad munus præcisè essendi intellectiōem ab essentia, prout esse ab essentia præscindit ab esse ab essentia per identitatem, vel per influxum: concedo maiorem. Et deinde distinguo minorem. Ad motionem physicam sufficit efficientia virtualis: per virtualitatem, & æquiualentiam in ordine ad munus præcisè essendi intellectiōem ab essentia vt cumque: nego: per æquiualentiam in ordine ad omnia munera efficientiæ, concedo minorem. Et nego consequentiam. Ad minoris probationem, distinguo antecedens. Quod perinde se habet in omnibus, ac si efficeret, adeo sufficit ad motionem physicam, ac efficientia realis: concedo: quod perinde se habet solum in munere assignato: nego antecedens.

32 Ob. 3. Obiectum formale physicè motuum intellectiōis est, quod vel per se ipsum gerit munus speciei, vel mediante specie sui intellectum ad intelligendum secundat. Sed Diuina essentia, vt distincta virtualiter ab attributis, & relationibus, est species, qua intellectus Diuinus secundatur ad intellectiōem, & cum ipso, ex parte principij ad intellectiōem concurrit. Ergo essentia Diuina sic sumpta, est obiectum formale intellectiōis Diuinæ. Maior est ipsa definitio obiecti formalis phy-

sec̃ motiui. Minor autem videtur à Theologis, vt c̃erta sup̃poni.

33 Concessa maiore, nego minorem: nam, vt supra quest. 2. sect. 5. late probaui, nullatenus in Deo datur species, neque propriè loquendo essentia Diuina fungitur munere speciei: siquidem munus speciei est concurrere effectiue cū intellectu loco obiecti, vel supplendo concursum illius, & adiuuando intellectum. Sed essentia Diuina neque concurret effectiue, aut realiter, aut virtualiter, propriè loquendo, ad intellectiōem: nec adiuuat insufficiētiā intellectus Diuini, cum se ipso sufficientissimus sit. Ergo non est species. Recole superius dicta. quest. 2. sect. 5.

34 Ex dictis, tum hac, tum præcedentibus sectionibus, nō difficilè constat parum, vel nihil quoad rem ipsam, tametsi quoad speciem plurimum opponantur, Authores quoad hanc partem inter se dissidere, nam Thomistæ, qui tanto studio rationem obiecti physicè motiui Diuinæ essentia adscribunt: ideo id faciunt: quia putant essentiam Diuinam obtinere rationem speciei impressæ respectu Diuinæ intellectiōis: & hoc quidem eo dicunt, quia tenent essentiam Diuinam virtualiter efficere Diuinam intellectiōem. Cum autem, si rursus discutiamus in quo consistat hic influxus virtualis, solum concedant Diuinæ essentia realem identitatē cum intellectiōe: consequenterque intellectiōem esse à Diuina essentia constitutiuè supplendo concursum speciei, seu, vt melius loquamur, absque indigentia specierum: insuperque à nobis concipie sententiam admodum influentis in cognitionem: quæ omnia etiam, & nos, qui motionem physicam negamus, planè concedimus: hinc deducitur vtramque sententiam in re conuenire, solumque in modo loquendi dissidere.

35 Vtèrius animaduertendum est D. Thomam, & alios, qui rationem obiecti formalis soli essentia videntur adscribere, reliquisque alijs denegare: ideo hoc defendere, quia ad rationem obiecti formalis, vltra hoc quod est assentiri obiecto propter se, vterius requirunt cognitionem habere esse realiter ab obiecto: & cum cognitio Diuina, & attingat essentiam propter se, & habeat esse ab essentia constitutiuè realiter: ideo essentiam iudicant formale obiectū appellari debere: quod placitum solū opponetur nostræ sententiæ quatenus asserat ad rationē obiecti formalis vt sic, requiri cognitionem habere esse physicè ab obiecto: quod quidem magis de modo loquendi, quam de re ipsa dissensio est.

36 Cæterum si D. Thomas, & alij Authores intelligantur, dum de obiecto formali loquuntur, non loqui de obiecto formali in tota sua latitudine accepto; sed de obiecto formali physice motiuo, non renuam concedere essentiam Diuinam esse obiectum formale omnium, quæ cognoscuntur in essentia: quia ea cognitio habet esse ab essentia: quod sufficit ad physicam motionem non omnino stricte acceptam. At vero, si toto cum rigore loquendum sit, absolutè debet negari intellectui Diuinæ obiectum formale physice motiuum.

SECT. IV.

De obiecto formali intentionaliter determinatiuo

37 **T**Ria diximus cognosci à Deo. Primum est essentia Diuina: sub cuius nomine intelligimus omne, quod realiter, & virtualiter, cum Diuina essentia identificatur, siue distinguatur, siue non distinguatur ex nostro præcise modo concipiendi. Secundum est ea omnia, quæ virtualiter intrinsecè à Diuina essentia distinguuntur; quales sunt personalitates, & in plurium sententia attributa Diuina, vel saltem aliquod eorum. Tertio denique sunt creaturæ; tam vt possibiles, quam vt aliquando existentes. De cognitione ergo Diuina prout ad hæc omnia terminatur, dubitatur modo, quod non habeat obiectum formale, non physice motiuum, neque duntaxat intentionaliter determinatiue motiuum, quatenus videlicet intellectus cognoscat illud in eo quiescendo, eiusque innitendo intrinsecæ veritati; verumetiam quod determinatiue obiectiue præcedat ad eam cognitionem, eam determinando, in eamque obiectiue influendo.

38 Sit ergo prima nostra conclusio. Essentia Diuina non solum non est obiectum formale physice motiuum respectu intellectus essentia; verum neque obiectum formale intentionaliter motiuum determinatiue. Probatur conclusio. Essentiam Diuinam mouere determinatiue ad sui intellectionem, dicit intellectionem esse obiectiue, quia datur essentia, potius quam essentia, quia datur eius intellectio. At hoc est falsum. Ergo, & quod essentia moueat intentionaliter determinatiue ad sui intellectionem. Consequentia est bona, & maior certa iuxta explicationem terminorum initio questionis propositam. Etenim obiectum determinare obiectiue cognitionem exigit prioritatem obiecti-
uam

tiam obiecti ad cognitionem: quod nihil aliud est, quam cognitio-
nem dari, quia datur obiectum; potius quam e conuerso, sumpto
quia in genere obiectiuo.

39 Iam vero quod hoc non possit verificari inter essen-
tiam Diuinam, & eius intellectionem, probatur. Inter essentiam
Diuinam, & eius cognitionem, nulla datur distinctio virtualis in-
trinseca; sed potius omnimoda identitas realis, & intrinsecè vir-
tualis. Sed inter extrema penitus realiter, & virtualiter identifi-
cata, nequit verificari vnum dari, quia datur aliud, potius quam
e conuerso. Ergo nequit verum esse dari intellectionem, quia da-
tur essentia, potius quam dari essentiam, quia datur intellectio.
Consequentia est bona. Et maior mihi constat ex tract. de Essen-
tia, & attributis. Præter quam quod etiam à pluribus Thomistis
negatur inter essentiã, & intelligere distinctio per ratione cū fun-
damento in re: quodque fundamentum consistit solum in eo quod
intellectus humanus ductus ex eo quod in humanis *esse*, & *intelli-
gere* realiter semper distinguuntur, ansam arripit ad concipien-
dam essentiam Diuinam, vt distinctam à sua intellectione.

40 Quod autem inter prædicata realiter, & virtualiter in-
trinsece identificata nequeat reperiri vnum esse, quia datur aliud,
potius quam e conuerso, facile probatur. Dari intellectionem,
quia datur essentia, & non e conuerso, est conuenire essentia, &
intellectioni prædicata contradictoria. Sed vbi datur omnimo-
da identitas, etiam virtualis intrinseca, non datur susceptio du-
plicis prædicati contradictorij. Ergo neque quod vnum sit, quia
datur aliud, & non vicissim. Consequentia est bona. Maiorem pro-
bo, postea minorem probaturus. Si B. non sit ratio existendi A.
eo modo quo A. est ratio existendi B. rursus rogo: An A sit ra-
tio existendi A, eo modo, quo A est ratio existendi B. vel non
est ratio ea ipsa ratione. Si sit ratio. Ergo A est ratio existendi A.
& B. non est ratio existendi A. Ergo A. & B. conueniunt esse ratio-
nem, & non esse rationem existendi A, quæ sunt prædicata contra-
dictoria. Si autem A non sit ratio existendi A, eo modo quo A est
ratio existendi B. Ergo B. conuenit habere pro ratione A. & A
conuenit non habere pro ratione A. Ergo conueniunt illis oppo-
sita. Probo iam maiorem superioris syllogismi, videlicet rebus
realiter, & virtualiter identificatis non posse conuenire prædica-
ta contradictoria. Nam nihil aliud intelligimus nomine distinc-
tionis virtualis intrinsece, nisi in prædicatis realiter identificatis
capacitatem suscipiendi prædicata contradictoria. Sed identitas

virtualis est exclusio distinctionis virtualis. Ergo est exclusio capacitatis suscipiendi prædicata contradictoria.

41 Obijcies aduersus hanc conclusionem. Intellectus determinatus ad cognoscendum omne, quod est, ea ratione, qua est; ex eo cognoscit rem, *quia* res ita est: ita vt ly *quia*, non solum significet modum assentiendi; verum etiam rationem vltimo determinantem prædictum intellectum. At qui Deus est ex se determinatus ad cognoscendum omne, quod est, ea ratione, qua fuerit. Ergo ex eo cognoscit Deus se esse Deum; quia est Deus: sumpto *quia* in genere determinatiue.

42 Reliqua constant præter maiorem, quam sic probo. Ea est ratio determinans obiectiue ad cognoscendum aliquod, quæ debet prudenter reddi, si interrogetur, cur cognoscatur illud. Sed si interrogaremur: cur Deus ex se determinatus ad cognoscendum omne obiectum ea ratione, qua fuerit, cognoscit hoc obiectum determinatum, nulla alia melior reddetur responsio, quam *quia ita est*. Ergo intellectus determinatus ad cognoscendum omne obiectum ea ratione, qua fuerit, ex eo cognoscit rem, quia ita est, sumpto *quia* in genere determinatiue.

43 Respondeo negando maiorem vniuersaliter sumptam; quia licet intellectus sit determinatus ex se ad cognoscendum omne verum ea ratione, qua fuerit verum, potest etiam ipse intellectus esse determinatio formalis ad intellectionem: qui se ipso sit intelligens in a se secundo, in prædicto autem casu obiectum non determinat influendo obiectiue. Sed determinabit formaliter, quia intellectus, intellectio, & obiectum, idē realiter, & virtualiter sunt.

44 Hinc ad probationem maioris: distinguo maiorem. Ea est ratio determinans obiectiue ad cognitionem, quæ debet prudenter reddi, si interrogetur cur cognoscatur illud obiectum: accepta particula *cur* in interrogatione in genere determinatiue obiectiue concedo: si accipiatur particula *cur* in alio sensu: nego maiorem. Et deinde distinguo minorem. Sed, si interrogaremur *cur* Deus, &c. responderemus *quia ita est*. Si particula *cur* in interrogatione acciperetur in genere determinatiue obiectiue: nego minorem vniuersaliter sumptam: quia casu quo intellectus sit intelligens se ipsum, non datur *cur* in genere determinatiue obiectiue. Qua propter in illo casu negandum esset suppositum prædictæ interrogationis.

45 Ceterum hoc non tollit, quod si mihi interrogetur *cur* Deus cognoscat de se esse triam, & vnum apte respondeam: *quia ita*

Ita est. Verum in illa interrogatione non accipitur *cui* in genere determinatiuo, sed solum in genere rationis reddendæ à me: id est solum quatit, qui ita interrogat. Qua ratione ostendere possim illi Deum se ita cognoscere: seu qua ratione, procedendo à notioribus ad minus nota, possim probare Deum se cognoscere, vt trinū. Vnde neque ex interrogatione, neque ex responsione, argui potest vis determinatiua in genere obiectiuo.

46 Sit secunda Conclusio. Intellectio Diuina prout terminata ad relationes, videlicet Paternitatem, Filiationem, & sp̃s rationem; necnon prout terminatur ad attributa, si supponantur virtualiter intrinsecè distincta ab essentia, habet obiectum motiuum intentionaliter: non autem physicè motiuum. Pars negatiua huius conclusionis facile probatur. Nam, vt iam ostendimus, ad motionem physicam requiritur aliquis physicus influxus. At relationes, & attributa, non physicè influunt vlla ratione in Diuinam intellectiōem. Ergo neque physicè mouent ad illam. Hoc intelligendum est de obiecto formali propriè physicè motiuo. Loquendo autem de motione physica minus propria, videlicet per identitatem, certum est cognitionem relationum identificari realiter cum relationibus: non vero virtualiter intrinsecè. Quam obrem relationes erunt, minus stri&è loquendo, obiectum formale physicè realiter motiuum: non autem physicè motiuum realiter virtualiter.

47 Difficilior est prima pars conclusionis: nimirum relationes esse obiectum motiuum intentionaliter determinatiuum. Eam tamen sic ostendo. Semel statuta distinctione virtuali inter essentiam, & relationes, necnon attributa, nihil probat relationes, & attributa non determinare obiectiue ad sui intellectiōem. Ex alio capite congruentius est, quod determinent. Ergo de facto determinant. Prima pars antecedentis probatur. Si aliquid obstreret, maxime quod intellectio horum obiectorum, vt pote virtualiter identificata cū essentia, supponeretur saltem virtualiter ad relationes, & attributa. Sed hoc non impedit, quominus Personalitates, & attributa determinēt obiectiue intellectiōē Diuinā. Ergo nihil probat personalitates, & attributa nō determinare intellectiōē Diuinā. Cōsequētia est bona, & maior videtur certa: quia nō apparet alia ratio, quare personalitates, & attributa nō determinent intellectiōē, nisi quia iā præintelligatur intellectio. Minus ergo prob. Intellectio non in genere obiectiuo, sed solū in genere physico potest præsupponi ad personalitates, vel quatenus absolutū

præcedit ad relatiuum, vel quatenus intellectio prioriori originis debeat intelligi ante personalitates. Sed vnum præsupponi ad aliud in genere physico, non tollit quod subsequatur in genere obiectiuo. Ergo intellectiorem præsupponi ad relationes, & attributa, non tollit attributa, & relationes determinare obiectiue ad horum obiectorum intellectiorem. Hæc vltima minor constat in nostris principijs, iuxta quæ non repugnat mutua prioritas, quarum vna sit in genere physico, & altera in genere obiectiuo, modo quo Scientia Media in genere directiuo, & prædefinitio regulata per Scientiam Mediam, præcedunt in genere effectiuo ad consensum: & nihilominus consensus in casu auxiliij, tum ad Scientiam Mediam, tum ad prædefinitionem, quæ per eam regulatur, in genere obiectiuo præcedit.

48 Quod verò congruentius sit relationes, & attributa, intellectiorem eorum obiectiue determinare, probatur. Hoc quod est obiectiue determinare Deum ad cognitionem alicuius obiecti, nihil aliud videtur requirere, nisi quod Deus sit determinatus ad cognoscendum omne cognoscibile: quod illud obiectum sit cognoscibile, & quod non sit illud obiectum in signo incapaci determinandi: præsertim cum de ratione cuiuslibet veritatis obiectiue sit determinare posse suam cognitionem, nisi oppositum positiuè conuincatur. Sed Deus est determinatus ad cognoscendum omne cognoscibile. Deinde Personalitates, & Attributa, & cognoscibilia sunt, & non sunt in signo inepto ad determinandum obiectiue eorum intellectiorem, quia signum posterioritatis in genere physico potest esse signum prioritatis in genere obiectiuo. Ergo congruentius est personalitates, & relationes determinare obiectiue sui intellectiorem. Aduersus hanc conclusionem.

49 Ob. 1. In Trinitate non intelliguntur personalitates antequam intelligatur essentia, cum potius essentia sit prius, quod intelligitur in diuinis. Sed per nos essentia est omnino virtualiter intellectio Diuina. Ergo personalitates non intelliguntur ante intellectiorem. At qui, si personalitates determinarent intellectiorem, intelligerentur ante intellectiorem Diuinam. Ergo personalitates non determinant obiectiue Diuinam intellectiorem. Minor subsumpta facile probatur. Nam obiectum determinans sui cognitionem est ratio in genere obiectiuo, quare cognoscatur potius, quam è conuerso. Sed hoc est intelligi aliqua ratione prius quam intellectio. Ergo si personalitates determinarent obiectiue Diuinam intellectiorem, intelligerentur ante intellectiorem Diuinam.

50 Hanc obiectionem præoccupavi ipsa conclusionis probatione. Respondeo ergo iuxta doctrinam datam distinguendo maiorem: in diuinis non intelliguntur personalitates prius, quam essentia: prioritate vera; seu prioritate originis, concedo: prioritate pure obiectiua, nego maiorem. Et concessa minori: distinguo consequens. Ergo personalitates non intelliguntur ante intellectionem originatiue, & propriè, concedo: pure obiectiue, nego consequentiam.

51 Hac ipsa doctrina fit satis alij argumento; quo vtitur Illustrissimus Godoy: videlicet intellectionem Diuinam non posse determinari ab attributo volitionis necessariæ: quia præsupponeretur volitio ad intellectionem: cum potius intellectio volitionem præcedere debeat. Respondetur igitur (admissa præcedentia directiua intellectionis respectu volitionis) intellectionem Diuinam præcedentem ad volitionem in genere directiuo, posse subsequi ad volitionem in genere obiectiuo propter rationem iam traditam.

52 Nec obstat quod opponit aduersus hanc solutionem Illustrissimus hic Author: videlicet obiectum motiuum debere causare efficienter cognitionem per formalem, aut virtuale influxum; quia propter deberent personalitates, & attributa efficienter (saltem virtualiter) causare Diuinam intellectionem: quod quidem nemo concedet. Hæc igitur instantia non vrget. Primo, quia hic non loquimur de obiecto formali motiuo physice; sed de motiuo intentionaliter determinatiue. Obiectum autem motiuum intentionaliter determinatiue nullum influxum physicum, aut realem, aut intrinsecè virtualem exposcit.

53 Secundo: quia, vt iam diximus, influxus virtualis, potest maxima cum latitudine explicari. Etenim cum dari influxum virtuale sit dari æquiualentem, & hac æquiualentia possit esse in ordine ad aliud, & aliud, facile potest responderi dari virtuale influxum in ordine ad prædicatum essendi obiectum rationem quare existat intellectio, præscindendo ab eo quod sit ratio physica, vel obiectiua: ex qua æquiualentia minime infertur quod non possit determinare pure obiectiue, quin determinet in genere physico.

54 Ob. 2. Essentia Diuina per modum obiecti sufficienter determinat Deum ad cognoscendas personalitates. Ergo non est necesse Personalitates determinare obiectiue ad sui cognitionem: Consequentia videtur bona. Nam, semel supposito, quod essentia
sit

sit sufficiens obiectum determinatiuum, superfluum erit aliud obiectum determinatiuum. Ergo non debet admitti. Antecedens autem facile videtur probari. Nam essentia Diuina, utpote identificata realiter cum personalitatibus, nequit perfecte cognosci, quin ut ita identificata cognoscatur. Non potest autem cognosci ita identificata incognitis personalitatibus. Ergo essentia Diuina per modum obiecti sufficienter determinat Deum ad cognoscendas personalitates.

55 Respondeo per eandem in diuibilem cognitionem cognosci personalitates ex determinatione obiectiua essentiae, & ex obiectiua determinatione ipsarum personalitatum: ita tamen, ut determinatio obiectiua essentiae numquam possit esse sufficiens se sola: quia licet ipsa se sola inferat perfecte debere personalitates cognosci, non tamen debere cognosci ex ea duntaxat determinatione: quia essentia infert personalitates habere veritatem obiectiuam secum virtualiter identificatam, existentemque in signo non potestiori in genere obiectiuo: cumque in his predicatis consistat vis determinatiua in genere obiectiuo, ipsa essentia, ut virtualiter distincta à personalitatibus, habet ex se personalitates determinare obiectiuè ad sui cognitionem, consequenterque habet essentialiter non se sola determinare obiectiuè ad cognitionem personalitatum.

56 Respondeo secundo proprie, & in rigore loquendo, essentiam Diuinam respectu cognitionis necessariam nullam determinationem obiectiuam exercere: quia essentia Diuina, ut supponimus ex tract. de essentia, & Attributis, ne virtualiter quidem distinguitur ab intellectione necessaria. Vbi autem omnimoda identitas etiam virtualis reperitur, determinatio, aliter, quam pure idéitice interuenire non potest ob rationem in precedentibus traditam. Quam obrem determinatio in genere obiectiuo releganda est ab essentia respectu intellectionis necessariae, adhuc prout extenditur ad personalitates.

57 Hinc ad superius argumentum in forma respondendum est negando primum antecedens: vel, quia, licet demum essentiam determinare obiectiuè ad cognitionem personalitatum; non tamen determinat sufficienter se sola, ut constat ex doctrina primae solutionis, vel quia essentia Diuina nulla ratione determinat obiectiuè sui cognitionem, adhuc prout ad personalitates extenditur, propter omnimodam identitatem adhuc virtualem, ut deducitur ex secundae solutionis doctrina. Nec obstat quod opponitur: videlicet non posse cognosci essentiam incognitis personalitatibus. Hoc enim non probat essentiam determinare obiectiuè

et iné ad cognitionem personalitatum; sed Deum se ipso formaliter esse determinatum ad totum Deum cognoscendum ad modum, quo determinatus est, ut sit Deus.

58 Ob. 3. cum Illustrissimo Godoy. D. Tho. q. 2. de verit. art. 3. ad 7. hæc habet: *Dicendum quod ex parte cognoscentis omnino eadem cognitione cognoscit Deus se esse Deum, & esse Patrem; sed non est idem, quo cognoscit ex parte cogniti: cognoscit enim se esse Deum deitate, & se esse Patrem Paternitate, quæ secundum modum intelligendi non idem est quod Deitas.* Ex quibus verbis prædictus Author hoc conficit argumentum. Si Paternitas, ut distincta ab essentia, esset Deus ratio cognoscendi Paternitatem ex parte patris, non esset maior identitas in ratione cognoscendi ex parte cognoscentis, quam ex parte cogniti. Sed iuxta D. Thomam ex parte cognoscentis est omnimoda identitas; non autem ex parte cogniti, prout cognoscit se esse Deum, & se esse Patrem. Ergo ratio cognoscendi Paternitatem ex parte cognoscentis non est Paternitas; sed essentia, ut distincta à Paternitate.

59 Agrè admodum vim huius argumenti percipio: nec facile capio, qua ratione, vel quoad leuissimam apparentiam, possit maior propositio suaderi in sensu quo D. Thom. negat eandem identitatem ex parte cogniti, ac est ex parte cognitionis. Etenim dum D. Thomas prædictis verbis asserit Deum cognoscere se esse Deum Deitate, & Patrem Paternitate: vel ita intelligendum est ut ly *Deitate*, & *Paternitate* appellet supra *esse Deum*, & *Patrem*, vel supra *cognoscit*. Si hoc secundo modo. Ergo Deitas, & Paternitas sunt rationes habendi cognitionem, quæ est eadem omnino iuxta D. Thomam circa *esse Deum*, & *esse Patrem*; & consequenter Paternitas erit obiectum motuum. Si vero ly *essentia*, & *Paternitate* appellent (prout appellare debent) supra *esse Deum*, & *esse Patrem*, tunc sensus erit: Deum cognoscere se constitui essentia in esse Dei, & se constitui Paternitate in esse Paternitatis. Ex quo fiet S. Doctorem solum docere prædictis verbis cognitionem representantem Deum, ut Deum, & ut Patrem, esse eandem terminari vero ad duo obiecta: quia cognoscit Deum esse Deum per Deitatem, & Patrem per Paternitatem distinctam virtualiter à Deitate. Cæterum, ut cognitio sit eadem, & obiectum duplex, qua ratione obstat Personalitatem Patris esse rationem mouentem ad hanc cognitionem? Alij viderint. Vnde argu-
mento proposito respondeo negando
maio rem.

SECT. V.

*An creaturæ sint obiectum, vel physicè, vel intentionaliter de-
terminatum intellectus Diuinæ ad eas
terminatæ?*

60 **S**It nostra conclusio: Creaturæ non sunt vlla ratione obiectum formale physicè motuum Diuinæ intellectus, obiectum nihilominus sunt formale motuum intentionaliter determinatiue. Explicatur, & probatur hæc conclusio. In primis creaturæ nullum influxum, vel realem, vel proprie virtuale, prout ad rem præsentem opus est, exercere valent circa Diuinam intellectus: & ideo non sunt obiectum physicè motuum. Deinde exercent determinationem obiectiuam. Ergo determinant obiectiue; non autem physicè, intellectus Diuinam, quæ circa illas versatur.

61 Quod autem creaturæ determinent obiectiue earum Diuinam cognitionem, probatur eadem ratione, qua relationes determinare probauimus. Habere rem veritatem obiectiuam in signo diuerso à cognitione, & non posteriori obiectiue ad Diuinam cognitionem, est habere vim determinandi obiectiue Deum ad rei cognitionem. Sed creaturæ, prout distinctæ realiter à Deo, habent veritatem obiectiuam in diuerso signo, & non posteriori obiectiue ad signum Diuinæ cognitionis. Ergo creaturæ habent vim determinandi Deum obiectiue ad earum cognitionem. Consequentia est bona. Minor exigebat plenior probationem: quam infra per otium, Deo fauente, dabimus. Modo eam breuiter probamus. Habere veritatem obiectiuam est posse terminare actum verum, seu posse esse obiectum actus veritatis affirmantis, seu esse ea ratione, qua per actum potest affirmari. At quælibet res, siue existens, siue pure possibilis, & potest terminare actum verum affirmantem esse possibilem, & se ipsa, & ex prædicatis intrinsicis, est possibilis, quatenus se ipsa habet non involuere duo contradictoria, seu esse id, quod est. Ergo quælibet creatura possibilis, nedum existens, habet veritatem obiectiuam. Deinde hæc veritas obiectiua est in diuerso signo, ac cognitio Diuina, cum ab ea realiter distinguatur. Et denique non præcedit ad illam cognitio Diuina in genere obiectiuo. Ergo quælibet creatura pro signo distincto, & non posteriori obiectiue ad Diui-

Diuinam cognitionem, habet veritatem obiectiuam. Non ulterius immoror in huius propositionis probatione, cum alterius loci sit ostendere quamlibet creaturam habere intrinsecam veritatem obiectiuam, & in hac quaestione, non tam hac veritas ostendi debet, quam ea supposita, ulterius probare non dedecere Diuinæ cognitionis perfectionem, à creatura obiectiuè determinari.

62 Probo iam maiorem nostræ probationis. Vt intellectus ex se necessitatus ad cognoscendum omne cognoscibile, determinetur ad aliquid defacto cognoscendum, sufficit prædictum obiectum esse cognoscibile, eamque cognoscibilitatem habere signo non impedito ad exercendam eam determinationem. Sed signum non impeditum ad eam determinationem exercendam est signum distinctum à signo cognitionis, & non posterius illa in genere obiectiuo. Ergo, ut res possit determinare Deum ad sui cognitionem, sufficit habere veritatem obiectiuam pro signo distincto à signo cognitionis, & non posteriori ad prædictæ cognitionis signum.

63 Aduersus hanc conclusionem posset primo argui contendendo res creatas antequam existant nullam habere in se veritatem obiectiuam: quia vel sunt purè possibiles, vel futuræ. Si possibiles, solum ab omnipotentia videntur habere possibilitatem. Si vero futuræ, à decreto, & non à se ipsis, censentur à pluribus in esse futurarum constitui. Qua propter omnia argumenta, quibus contenditur res non à se ipsis formaliter, aut possibiles, aut futuras constitui, pariter aduersus nostram militant conclusionem. Verum id generis argumenta infra soluemus, dum ostendamus rerum futuritionem, tam absolutam, quam conditionatam, cum ipsis rebus futuris identificari: consequenterque cuiuslibet rei creatæ possibilitatem ab ipsa re penitus esse indistinctam.

64 Secundo posset obijci aduersus hanc conclusionem non posse creaturam precedere Diuinam essentiam. Cum autem cognitio possibilium sit cognitio necessaria, & aliunde, iuxta nos, scientia Deo necessaria ab eius essentia, ne virtualiter quidem, distinguatur: deducitur plane creaturas possibiles secundum veritatem ipsis intrinsecam, à Deoque distinctam, precedere essentiam Dei, quod ex terminis videtur absurdum.

65 Pro responsione huius argumenti, duplex distinguenda est sententia circa creaturarum possibilitatem à Deo distinctam. Alia est, quæ Deum cum ea creaturarum possibilitate intrinsecè, & essentialiter connectit. Alia, quæ Deum ab eiusmodi connexione absoluit. Iuxta hanc secundam sententiam cognitio

Diuina de creaturarum possibilitate non est Deo necessaria, sed contingens: cum Deo, quatenus est ex se, contingens sit, iuxta hanc sententiam, creaturâ esse possibile. Qua propter in hac sententia cognitio de possibilitate creaturarum, non identificatur virtualiter cum essentia; ideoque præcedere possibilitatem in hac sententia ad hanc cognitionem, non est præcedere ad essentiam Diuinam; sed ad aliquam terminationem Deo contingentem: in quo exigua est difficultas.

66 In sententia vero, quæ Deum conexum cum rerum possibilitate constituit, vrget præsens argumentum: cum in ea sententia cognitio, qua Deus se cognoscit, cognoscere quoque debeat cuiuslibet rei possibilitatem: consequenterque cognitio possibilitatis rerum, vt pote Deo necessaria ab eius essentia debet esse virtualiter indistincta. Respondeo ergo vt supra, dum de cognitione attributorum, & personalitatum sermo esset, optimè posse creaturam vt possibilem esse priorem prioritate purè obiectiua: in hoc enim nulla reperitur implicatio, vt supra dictum est.

67 Ob. 3. Nequit creatura esse obiectum motuum intentionaliter actus Diuini. Ergo non poterit creatura determinare obiectiue cognitionem Diuinam. Antecedens probatur. Ego obiectum motuum intentionale non est pure terminare intellectionem: alias non esset distinctio inter obiectum motuum, & pure omnino terminatum. Ergo obiectum motuum intentionale aliquid exercet in intellectionem præter illam terminare. Sed impossibile est creaturam exercere aliquid in cognitionem Diuinâ ultra hoc quod est terminare. Ergo creatura nequit esse obiectum motuum intentionaliter Diuinæ cognitionis. Probatur minor subsumpta, in qua est difficultas. Exercere creaturam aliquid in Diuinâ cognitionem; ultra hoc, quod est pure terminare, est exercere aliquâ veram causalitatem in Diuinam cognitionem, sed creatura nequit veram causalitatem exercere in Diuinâ cognitionem. Ergo neque exercere aliquid ultra hoc, quod est pure terminare. Consequentia est legitima, & minor videtur certa: siquidem creatura nulla vera ratione potest causare Deum. Maior igitur probatur, omne exercitium obiecti in cognitionem, quod exercitium non sit causare cognitionem, includitur in hoc, quod est terminare cognitionem. Ergo omne exercitium ultra pure terminare, erit causare. Hoc argumento vtitur Illustrissimus Godoy.

68 Confirmat vltcrius argumentum. Aut motio intentionalis exercetur à veritate creata interminationem actinam cognitionis;

nitionis Diuinæ, aut solum in terminationem passiuam. Neutrum dici potest. Ergo neque quod creatura sit obiectum primum terminatum, aut motuum intentionale intellectus Diuinæ. Minor pro secunda parte videtur certo constare. Nam obiectum motuum debet aliqua ratione moueri. Sed terminatio passiuæ intellectus Diuinæ non est ipsa intellectio, sed ex parte obiecti se tenet. Ergo moueri ad terminationem passiuam non sufficit ad saluandum obiectum motuum. Prima pars minoris videlicet motionem obiecti creati non posse exerceri in terminationem actiuam cognitionis. Probatur. Terminatio intellectus Diuinæ actiue considerata, est aliquid increatum. Ergo taliter à se, vt repugnet esse dependenter ab entitate creata. Sed moueri à veritate creata est ab illa dependere vera, & reali dependentia. Ergo repugnat intellectui Diuinæ secundum terminationem actiuam moueri intentionaliter à veritate creata.

69 Respondeo ex doctrina iam sæpius tradita, negando primum antecedens, quod quidem continet intentum argumenti. Ad huius probationem, transmissio toto entimemate: nego minorem subsumptam. Ad huius minoris probationem, negatur maior; siquidem obiectum ultra terminare, exercet in obiectum determinare obiectiue, siue influere obiectiue. Determinare autem, siue influere cum addito diminvente *obiectiue*, non est verè causare; sed impropriè. Ad probationem huius maioris nego etiam maiorem: nam hoc, quod est determinare obiectiue, neque est propriè causare, neque includitur in hoc, quod est præcise terminare.

70 Ad confirmationem fateor, vellem quod hic author magis explicaret qua ratione distinguit terminationem actiuam à passiuam. Equidem ego terminationem actiuam voco terminationem, qua cognoscens cognoscit obiectum, terminationem vero passiuam, qua obiectum est cognitum à cognoscente. Cum autem ego semper indicauerim idem esse cognoscens cognoscere obiectum, ac obiectum cognosci à cognoscente: sicuti idem significat. *Ego amo Deum, ac Deus amatur à me*: ideo existimo nullatenus distingui inter se terminationem actiuam, & passiuam. Dicere autem quod, sicut in Trinitate distinguuntur inter se productio actiua, & passiuæ, ita pariter in scientia Diuina distingui debent terminatio actiua, & passiuæ, absque fundamento dicitur: siquidem obiectum distinctum realiter à Deo cognoscente, non constituitur intrinsece per cognoscentem, sicuti Filius in Diuinitate distinctus

distinctus realiter à Patre constituitur per generari, quemadmodum Pater per *actiue generare*. Cum autem nihil simile accidat in scientia, non est cur distinguamus terminationem actiuam, & passiuam: nisi forsam ipsum obiectum vocetur ab hoc Authore *terminatio passiuæ*.

71 Sed quidquid sit de hoc, dico motionem intentionalem exerceri ab obiecto in terminationem actiuam identificatam cum Deo: hocque minime repugnare. Ad probationem in oppositum, respondeo Deum, quantumvis à se physicè, & realiter, posse esse obiectiue à creatura: quia esse à creatura obiectiue, non est propria dependentia; sed valde impropria, quæ minime repugnat Deo: sicut in sententia communissima Deus connectitur cum possibilitate creaturarum: quæ connexio est aliqua dependentia impropria: quia tamen impropria est, non putatur Deum vlla ratione dedecere.

QVÆST. V.

De obiecto intentionaliter motiuo terminatiue Diuinæ intellectiōis: siue de obiecto, in quo Deus se, & creaturas cognoscit.

Etimus hucusque de obiecto mouente diuinam intellectum, siue physicè, siue intentionaliter determinatiue. Restat modo inuestigare obiectum mouens purè terminatiue: quatenus videlicet sit ratio assentiendi, præscindendo ab eo quod, siue physicè, siue obiectiue præstet influxum in diuinam intellectiōem. Hoc idem continetur sub alijs terminis, sub quibus hæc eadem quæstio tractari solet. Videlicet. In quo Deus cognoscat quod per suam cognitionem attingit. Ideo placuit sub vtroque titulo præsentem examinare difficultatem.

SECT. I.

Premittuntur aliqua.

Notandum est primo: esse obiectum motiuum terminatiue nihil aliud esse, vt supra monuimus q. 3. initio, nisi esse rationem,

nem, cui nititur assensus: quod quidem non petit obiectum praecedere, siue physicè, siue intèntionaliter ad assensum; sed solum hæc motio consistit in modo tendendi a sensu assentientis obiecto innitendo ipsi ex parte modi affirmandi, siue innitendo ipsi, assentiendo alteri obiecto v. g. quando assentitur aliquis huic principio. *Quodlibet est, vel non est*; in hoc casu independenter ab eo quod obiectum iudicatum influat physicè, vel obiectiue in assensum, ipse assensus ex modo tendendi, ita quiescit in illa veritate, vt innittatur ipsi, ipsique propter ipsam assentiatur. Quando autem habeo actum respondentem his terminis. *Anti Christus veniet, siquidem Deus ita reuelauit*: ex modo etiam tendendi praestatur assensus existentiae futurae Anti-Christi, non innitendo ipsi; sed innitendo Diuinæ reuelationi, propterquam praestatur assensus.

2 Notandum est secundo: hos terminos *cognosci in se*, & *cognosci in alio* dupliciter explicari à Theologis. Primo vt *cognosci in se*, solum sit cognosci obiectum vt est in se, & non admodum, seu per speciem alterius v. g. quando cognoscitur albedo in se ipsa. *Cognosci in alio* erit, iuxta hanc acceptionem, cognosci obiectum, non vt est in se; sed ad modum, & per speciem alterius, cum quo aliquam similitudinem, licet exiguam habeat. V. g. quando cognoscitur Angelus ad modum iuuenis. Hanc acceptionem horum terminorum *cognosci in se*, & *cognosci in alio* explicuit D. Thom. 1. 2. p. quaest. 14. art. 5. dum dixit tunc cognosci aliquid in se, quando cognoscitur per speciem propriam, & immediatam sui: tunc vero cognosci in alio, quando cognoscitur per speciem propriam, & immediatam alterius.

3 Secundo accipitur hoc, quod est *cognosci in se*, & *cognosci in alio* ita, vt tunc dicatur cognosci obiectum in se, quando ita directe, & immediatè attingitur obiectum sicuti est in se, vt non præcise cognoscatur ex vi cognoscibilitatis alterius, seu quatenus intellectus ducatur præcise ex alterius cognoscibilitate. Tunc autem in hac acceptione dicitur terminus cognosci in alio: quando cognoscitur ex manu ductione alterius: seu quando non attingitur ex vi propriae cognoscibilitatis, vt distinctè à cognoscibilitate alterius, in quo cognoscitur. V. g. quando ego assentior existentiae futurae Anti-Christi ex vi Diuinæ reuelationis. In hoc inquam casu non cognosco Anti-Christi existentiam ex vi suæ veritatis obiectivæ, sed ex vi reuelationis, ita, vt tota ratio cognoscendi Anti-Christum futurum, sit Deum ita reuelasse. Hac eadem ratione: qui dicunt res

futuras non habere futuritionem intrinsecam adhuc inadaquatam; sed totam, & adequatam rei futuritionem in aliquo Diuino consistere: pariter tenentur dicere Deum cognoscere res vt futuras, non in se ipsis, sed in ipsa futuritione: nam cum totum *esse res futuras* sit actus Diuinus: & Deus cognoscat res futuras esse propter ipsum *res esse futuras*: hinc deducitur Deum cognoscere res futuras vt tales, non in se ipsis, sed in actu Diuino, qui est earum futuritio.

4 Caterum, licet hanc duplicem explicationem huius termini *cognosci in se*, & *cognosci in alio* apud plures legerim, & bene percipiam *cognosci in alio*, prout significat *cognosci admodum alterius* distinctum esse à *cognosci in alio*, prout *cognosci in alio* significat assentire innittendo alteri veritati: siquidem potest quis cognoscere rem, vt est in se, v. g. A. innittendo alteri veritati connexæ cum veritate A. licet simul innitatur ipsi veritati A. in quo casu cognoscetur A. in alio, iuxta secundam acceptionem; non autem iuxta primam. Licet, inquam, hoc ita sit, non tamen facile capio, quæ ratione *cognosci in se* prout significat cognosci sicuti est, & non admodum alterius, non sit cognosci in se, prout *cognosci in se* significat assentiri veritati propter se, & ipsi innittendo. Etenim tam præstatur assensus veritati propter se, & innittendo ipsi, quando veritas, vel ex terminis est euidentis, vt quodlibet est, vel non est, vel quando cognoscitur per speciem propriam. Rursus speciem esse propriam non requirit esse immixtam ab obiecto, vt patet in Angelis, qui dicuntur cognoscere res in se ipsis, & per species proprias, licet species habeant infusas à Deo.

5 Appellatur ergo species propria, quæ est causatiua cognitionis adeo claræ, & perfectæ, & penetratiuæ obiecti, sicut est cognitio, quæ causatur per speciem immixtam ab obiecto. Ergo hoc, quod est cognosci in se, & propter se, tandem reuocatur ad cognitionem, quæ sit tam clara, & distincta, ac est cognitio proueniens ab specie immixta ab obiecto, vt patet in cognitione Angelica habita vi speciei infusæ à solo Deo. Atqui cognitio attingens rem omnino sicuti est, & non admodum alterius, est cognitio adeo clara, ac est cognitio per species proprias. Ergo omnis cognitio attingens rem sicuti est, & non admodum alterius, est cognitio rei in se, & propter se, & habens eam rem pro obiecto formali terminatiuo.

6 Confirmatur. Cognosci rem, & non per species alienas, est cognosci in se, & propter se, & equivalenter ad cognitionem per species proprias in ordine ad claritatem. At quotiescumque cognoscitur res, sicuti est, cognoscitur nō per species alienas. Ergo in ordine ad claritatem cognoscitur equivalenter per species proprias. Ergo cognoscitur in se, & propter se.

7 Hinc infero: si re, & quoad veritatem loquendo, idem est se (quidquid Thomistae reclamant) inquirere: an Deus cognoscat creaturas in se ipsis, & propter se; ac investigare: an Deus vere, & proprie attingat creaturas, uti sunt in se clarē, & distinctē secundum esse proprium illarum.

8 Ob id forsam Gonetius, ubi supra, asseruit cognosci rem in alio, modo quo videtur paries in albedine, quae quidem visio proprie non attingit substantiam parietis, sed duntaxat colorem: paries enim solum videtur improprie, & moraliter: pari ergo ratione Thomistae negantes cognitioni Divinae attingere creaturas in se ipsis, vel idem, quod Gonetius, affirmant, vel sibi ipsis, recte explicatis terminis, contradicunt.

9 Noto 3. idem esse cognoscere obiectum in se ipso, ac ipsum obiectum esse motuum intentionale terminativum suae cognitionis. Probatur. Mouere obiectum terminativē, est obiecto praestari assensum innittendo eius veritati intrinsecā. At cognoscere obiectum in se ipso, est illud cognoscere etiam vi suae intrinsecae cognoscibilitatis. Ergo obiectum mouere terminativē, est cognosci obiectum in se ipso.

10 Confirmatur. Cognosci obiectum in se ipso non est praecise quod obiectum secundum esse proprium terminet cognitionem: nam hac ratione omne, quod vere, & realiter cognoscitur, cognosceretur in se ipso. Sed ulterius addit quod ita cognoscatur, ut intellectus assentiendo ipsi, non praecise alteri veritati obiective ostendenti secundā innittatur; sed potius innittatur ipsius obiecti intrinsecae veritati, ut realiter distincta à veritate obiectivae aliorum obiectorum. At hoc est mouere terminativē, siquidem mouere terminativē est quod ex modo terminandi praecise reddat securum cognoscentem. Ergo obiectum cognosci in se idē est, ac mouere terminativē ad sui cognitionem.

11 Noto 4. Cognoscibilitatem intrinsecam rei, seu eius obiectivam intrinsecam veritatem eandem esse cum eius essentia: quia res eatenus potest terminare cognitionem veram de eo, quod sic, vel aliter est, quia ita est: praesentim respectu Dei se ipso

determinari ad cognoscendum omne verum ea ratione, qua verum est. Quam obrem, cum idem sit querere: an Deus cognoscat res in se ipsis? quam inquirere: an habeant intrinsecam veritatem obiectiuam? Idem erit disputare, an res cognoscatur in se ipsa? ac discutere an res prout distincta ab alijs, habeat aliquod esse intrinsecum, & proprium distinctum realiter ab omni, quod ipsi extrinsecum est? His ergo suppositis, variae sunt Authorum sententiae.

12. Et primum circa modum, quo Deus se cognoscit: aliqui tenent Deum, tum quoad essentiam, & attributa, tum quoad relationes, se cognoscere in essentia: ita, vt essentia sola sit obiectum motuum terminatiuum respectu cognitionis respicientis Diuina praedicata. Alij censent praedicata absoluta esse obiectum formale terminatiuum: non autem relationes. Alij denique omne praedicatum Diuinum obiectum motuum terminatiuum appellant. Itaque Authores supra citati circa obiectum physicè motuum Diuinæ cognitionis terminatæ ad Deum, eodem formæ modo de obiecto motui physicè, ac de obiecto terminatiuum motui opinantur. Prætera circa obiectum motuum terminatiuum Diuinæ cognitionis prout terminatæ ad creaturas, triplex est sententia.

13. Prima tenet Deum cognoscere creaturas in se ipso; non autem immediate in se ipsis: consequenterque creaturas non esse obiectum motuum terminatiuum suæ intellectionis: sed Deum duntaxat talis obiecti motui terminatiuum rationem sortiri. Haec est sententia Thomistarum, pro eaque citant aliquos ex nostris, vt sunt Suarez, Molina, Valencia, Granados, & Abertinus. Verum existimo hanc conclusionem vniuersaliter acceptam non esse alicuius ex nostris Authoribus. Etenim nostri Authores ferè unanimi consensu existimant Deum non in decreto aliquo; sed in se ipsis futura libera, tam absoluta, quam conditionata, cognoscere. Ergo creaturæ, saltem vt futuræ, in se ipsis cognosci à Deo, nostrorum Authorum consentiens assertio est. Dum ergo affirmant creaturas non cognosci à Deo in se ipsis, solum loquuntur de cognitione creaturarum vt possibilem.

14. Secunda sententia è regione opposita tenet Deum non cognoscere creaturas in se ipso, nisi cum limitatione postea adhibenda, sed in se ipsis. Hanc defendit Vazq. in 1. p. disp. 60. cap. 3. Bec. cap. 10. quæst. 14. & Alarcon tract. de Scientia Dei disp. 2. cap. 3. Eamque communiter defendunt quotquot afferunt Deum cum creaturarum possibilitate in connexum esse. Hi enim Authores

cum

cum sentiant Deum ex se indifferentem esse, tam ad possibilitatem, quam ad impossibilitatem cuiuslibet creaturæ, rectè utique ex hac suppositione inferunt Deum non esse medium potius possibilitatem, quam impossibilitatem creaturæ suadens: nec in Deo, potius ut possibilem, quam ut impossibilem, & repugnantem creaturam apparere. Nihilominus non desunt aliqui RR. qui iudicent Deum in se ipso, quantumvis à creaturis, ut possibilibus absolutum, creaturas, ut posibles cognoscere, quando defacto posibles sunt: quod quidem difficillimum est, nisi voces ad proprium sensum desistant.

15 Tertia sententia docet creaturas (intellige, ut posibles) cognosci tum in Deo, tum in se ipsis. Ita Albiz disp. 5. sect. 6. num. 18. & sect. 12. num. 3. Herice disp. 5. cap. 4. & Pater Franciscus de Lugo lib. 1. de Deo vno disp. 28. cap. 4. & est communior hodie inter RR. Societatis. In quo vero Deus cognoscat futura tam absoluta, quam conditionata, infra ex professo discutietur.

SECT. II.

Proponitur conclusio vniuersalis; & deinde ad obiectum motuum terminatiue cognitionis Diuinæ, prout terminata ad Deum, contrahitur.

16 **S**IT Nostra vniuersalis Conclusio: omne omnino obiectum per Diuinum intellectum attactum est eius obiectum formale motuum intentionaliter terminatiue. Probatur: Cuiuslibet obiecto assentitur Deus propter ipsum, & innitendo eius veritati obiectiue. Ergo quodlibet obiectum est motuum terminatiue. Consequentia est bona iuxta præmissam explicationem. Antecedens probatur. Quodlibet obiectum cognoscit Deus in sua obiectiua veritate. Sed obiecto cognito in sua veritate obiectiua præstatur assensus propter ipsum, & illi innitendo. Ergo cuiuslibet obiecto per Diuinum intellectum attacto assentitur Deus propter ipsum, & eius obiectiue veritati innitendo. Consequentia est bona, & minor certa. Siquidem, dum obiectum videtur in sua obiectiua intrinseca veritate, videtur in se ipso, apparet sicuti in se est, & assensus tendit ad ipsum, assentien-

do ipsi, in ipso. Hoc autem est formalissime assentiri ipsi propter se, & ei innittendo. Maior autem, videlicet Deum quodlibet obiectum in sua veritate obiectiva cognoscere, probatur. Quodlibet obiectum est cognoscibile in sua vera cognoscibilitate. Sed quodlibet obiectum habet veritatem intrinsecam, & hæc intrinseca veritas est vera cognoscibilitas eius obiecti. Ergo quodlibet obiectum est cognoscibile in sua intrinseca veritate. Consequentia est bona; & maior exterminis vera. Minor autem per partes probatur. Porro duplicem partem continet minor: & quod omne omnino ens habeat intrinsecam veritatem obiectivam, & quod veritas obiectiva intrinseca, sit vera illius cognoscibilitas.

17 Prima ergo. minoris pars: nempe quodlibet obiectum habere intrinsecam veritatem obiectivam, probatur. Quodlibet obiectum habet intrinsecam essentiam. Sed intrinseca essentia cuiuslibet rei est sua intrinseca veritas. Ergo quodlibet obiectum habet intrinsecam veritatem. Consequentia est bona, & minor certa: siquidem veritas intrinseca rei est verum esse intrinsecum, & intrinsece constitutum rei: si ergo quodlibet obiectum habet intrinsecum, & verum esse, & essentiam, habebit etiam intrinsecam veritatem. Quod autem habeat quodlibet ens intrinsecam essentiam, infra per otium ostendetur. Modo autem sic brevitè probo. Quodlibet ens non pure extrinsece est quod est, nec pure extrinsece distinguitur ab eo, quod non est. Sed esse quod est, & distingui ab eo, quod non est, est habere essentiam. Ergo quodlibet ens non pure extrinsece, sed intrinsece habet essentiam. Minor est certa, & consequentia bona. Minor probatur. Si pure extrinsece ens esset quod est, ens esse quod est v.g. *Petrum* (quem suppono pure possibilem) *esse Petrum* esset aliquid adæquate realiter distinctum à Petro. At hoc est falsum. Ergo. Probo. Id est *Petrum esse Petrum*, quod cognoscit Deus, quando cognoscit *Petrum esse Petrum*. Sed quando Deus id cognoscit, non affirmat, neque cognoscit præcise aliquid distinctum à Petro, alioquin Deus non cognosceret creaturas secundum proprium esse, sed secundum esse extrinsecum. Ergo *Petrum esse Petrum* non est præcise aliquid distinctum adæquate à Petro, & ipsi extrinsecum. Hanc rationem alibi fusius prosequemur.

18 Secunda pars illius minoris, videlicet veritatem intrinsecam rei esse intrinsecam illius cognoscibilitatem: probatur; Verum, & cognoscibile verè, idem omnino sunt. Ergo veritas,

& cognoscibilitas idem etiam debent esse inter se. Nam, ubi constituta idem omnino sunt, ratio constituens eadem debet esse. Sed esse verum, & esse cognoscibile verè, idem omnino sunt. Ergo veritas, quæ est ratio constituens verum, & cognoscibilitas, quæ est ratio constituens cognoscibile, idem penitus debent esse.

19 Huic probationi refragatur, tum Illustrissimus Godoy, tum noster Ribad. iste quatenus docet res pure possibles nihil esse intrinsece; sed solum extrinsece in omnipotentia, aut in scientia Divina. Etenim, iuxta ipsum, Deus constituit formaliter possibile in esse possibilis, & distinctum ab omni eo, quod non est ipsum. Quam obrem extrinsece duntaxat est, quod est, & etiam extrinsece præcise distinguitur ab eo, quod non est. Quamvis autem Deus sit ratio constituens Petrum possibilem in esse talis, & distincti ab alijs, & ideo sit ipsum *esse Petrum*, ut quo, ipse nihilominus Petrus distinctus extrinsece ab alijs, est id, quod & est Petrus, & distinguitur ab alijs. Quando autem Deus indicat Petrum esse possibilem, non solum cognoscit *Petrum esse possibilem*, sumptum, ut quo, verum etiam *Petrum esse possibilem* acceptum, ut quod. id est cognoscit Deus, & rationem constituentem Petrum in esse possibilis, & ipsum Petrum, qui in esse possibilis constituitur. Hanc solutionem latè rejicienda est infra, dum rerum futuritionem accurate examinemus.

20 Illustrissimus Godoy aliter huic probationi respondere tentat, ut colligitur ex eius doctrina: asserendo nimirum veritatem intrinsecam rei possibilis esse cognoscibilitatem illius respectu intellectus creati; non autem respectu intellectus increati, & Divini; quia licet creatura possit intentionaliter moveri ex veritate intrinseca obiecti creati v. g. ex hac veritate *quodlibet est*, vel *non est*. Ideo est, quia cognitio creata non debet esse summe perfecta. At, cum cognitio increata infinite perfecta debeat esse, inde fit debere moveri etiam terminatiuè ex obiecto infinite perfecto; alioqui summe perfecta non erit: id circo veritas obiectiva creata est cognoscibilitas intrinseca obiecti respectu ad intellectum creatum, secus vero ad intellectum summe, & infinite perfectum.

21 Hæc solutio non aliter melius impugnatur, quam ostendendo falso niti fundamento: videlicet cognitionem infinitam arguere infinitatem in obiecto motu intentionaliter terminatiuè. Sic igitur fundamenti falsitatem ostendit. Si ob aliquam rationem repugnaret cognitioni perfectissimæ

motuum purè terminatiuè, quod esset finitum: maxime quia motuum huiusmodi specificaret actum, vel intrinsecè constituendo illum, vel propriè illum causando, vel solum extrinsecè, & vt purè terminus. At nullo ex his capitibus. Ergo absolutè ex nullo capite repugnat actui infinito motuum intentionale finitum. Consequentia est bona, & maior continet doctrinam aduersariorum: qui, vt excludant omne obiectum formale purè creatum, ad specificationem actus ex obiecto formali semper recurrunt.

22 Minor igitur per partes seorsim probatur. In primis opus non est actum specificari ab obiecto formali constitutiuè, & intrinsecè, vt ex se patet: siquidem opus non est quod obiectum sit ipse actus. Deinde neque necesse est quod obiectum pure terminatiuum causet verè, & propriè actum, cuius obiectum formale terminatiuum est. Nam obiectum terminatiuum, vt dicitur, distinguitur ab obiecto physicè motiuo, non dat esse actui physicè, & realiter: imò neque intentionaliter determinatiuè, sed solum habet terminare actum tendentem in obiectum, & quiescendo in eo, quatenus eius innittitur veritati. Ergo obiectum formale pure terminatiuè non opus est specificare actum illum verè causando, seu habendo esse physicè ab illo.

23 Denique non argui infinitatem in obiecto motiuo terminatiue ex eo quod specificet extrinsecè actum infinite perfectum: probatur à priori, & à posteriori. A priori quidem: quia specificare extrinsece solum est esse terminum connexionis. At prædicatum Diuinum potest connecti cum aliquò finito, & limitato. Ergo ad specificandum extrinsece non requiritur infinitas, aut summa perfectio in specificatiuo. Consequentia est bona, & maior communiter apud Theologos recepta. Minor autem etiam est certa, vel apud ipsos Thomistas, siquidem Deus connectitur cum possibilitate creaturarum, & qualibet voluntas efficax, quæ libetque scientia visionis connectuntur cum existentia creata, decretata, & visa. Deinde etiam probatur à posteriori: quia scientia Diuina, licet non intrinsece, aut causatiuè: attamen purè extrinsece etiam specificatur ab obiecto purè omnino materiali: quod quidem potest esse quid creatum. Ergo specificatiuum extrinsecum actus Diuini, non petit infinitatem, aut summam perfectionem.

24 Probatur 2. eadem conclusio ratione deducta ex explicatione supra tradita huius termini *cognosci in se*, & *propter se*. Cognosci rem in se, & propter se est cognosci cognitione adeo clara, & distinctiua rei, ac est cognitio, quæ habetur per proprias
spe-

species. Sed Deus omnia cognoscibilia cognoscit secundum proprium eorum esse, omnino clare, & distincte, & sicuti sunt in se. Ergo Deus omne cognoscibile cognoscit in se, & propter se. Consequentia est legitima. Minorem contra Aureolū omnes iam Catholici supponunt. Maior autem constat ex supra dictis, dum terminos *cognosci in se, & cognosci in alio* explicuimus.

25 Ceterum præter rationes, quæ vniuersaliter probant omne obiectum attactum à Diuina cognitione attingi in se, & esse obiectum motuum terminatiuè, sunt peculiæ probationes ad ostendendum Deum habere pro obiecto motuo *terminatiuè* prædicata Diuina virtualiter distincta ab essentia.

SECT. III.

Probatur peculiariter omne prædicatum Diuinum esse obiectum formale terminatiuè Diuinæ cognitionis.

26 **P**robatur ergo hoc intentum. Primo: quia quodlibet prædicatum Diuinum, adhuc prout virtualiter distinctum ab essentia, & secundum id, quod virtualiter addit supra essentiam, est adeo perfectum, ac est essentia. Ergo, adhuc, prout ita virtualiter distinctum, potest esse obiectum motuum terminatiuè. Antecedens, præter quam quod ad præsentem quæstionem supponitur, probatur. Nam Paternitas, adhuc prout virtualiter distincta ab essentia, exigit identitatem cum essentia; & est constitutiva Diuinæ personæ. Sed hæc prædicata involuunt Diuinam, & infinitam perfectionem. Ergo Paternitas, adhuc prout virtualiter distincta ab essentia, habet infinitam perfectionem.

27 Probo iam consequentiam, nempe ex inde deduci esse obiectum motuum terminatiuè Diuinæ cognitionis. Obiectum in se summè, & infinite perfectum, est per se ipsum, & ut ita perfectum, proportionatum obiectum potentia infinite cognoscitiuæ. Sed obiectum ea ratione, qua est proportionatum potentia cognoscitiuæ, est cognoscibile à tali potentia cognoscitiua. Ergo relatio Diuina, quæ, prout distincta virtualiter ab essentia, est infinite perfecta, prout ita virtualiter distincta, per se ipsam est cognoscibilis à Diuina scientia. At obiectum, quod secundum se acceptum, & per se, est infinite, & perfecte cognoscibile, est cognoscibile in se, & per se attingibile. Ergo personalitas prout vir-

tua;

tualiter distincta ab essentia, est in se, & per se cognoscibilis à Deo: quod quidē, ut supra diximus, est esse obiectū motiū terminatiue.

28 Secundo probatur eadem conclusio ratione, quam sibi obijcit Illustrissimus Godoy. Personalitates possunt esse obiectum formale terminatiue Diuinæ voluntatis. Ergo & Diuinæ cognitionis. Consequentia est bona apud hunc Authorem. Antecedens probatur. Deus non solum se amat, quia Deus est; sed etiā quia Trinus, & quia Omnipotens. Ergo amor Diuinus non solum mouetur ab essentia, verum etiam à personalitatibus, omnipotentia, & reliquis attributis. Ergo personalitas, & attributa, sunt obiectum formale Diuinæ voluntatis.

29 Hinc argumento respondet hic Author disp. 25. §. ultimo à num. 142. concedendo personalitates, & attributa esse rationem formalem terminandi Diuinam voluntatem comparatiue ad peculiarem affectū; negando vero exinde inferri esse rationem amandi comparatiue ad ipsam potentiā, seu voluntatē, prout est facultas amandi plura nāque (ait) obiecta, quæ formaliter comparantur ad actus, quos specificant, & ad inuicem distinguunt, materialiter se habent respectu potentiæ. Vnde ex eo quod Deus possit se amare, quia sapiens, sapientia formaliter obiectiue se habente, solum sequitur sapientiam secundum bonitatem, quam superaddit essentiæ, esse rationem formalem terminandi illum peculiarem actum amoris; non autem quod sit ratio formalis terminatiua voluntatis Diuinæ: sicut homo distinctus ab equo, est ratio formalis terminandi cognitionem sui. Et tamen veritas peculiaris hominis, prout ab equo distincti, non formaliter se habet comparatione intellectus, sed materialiter: nam intellectus respicit hominem, & equum sub ratione entis.

30 Hæc solutio, & eius doctrina alio totius questionis sensum detorquere videntur. Agitur in presenti de obiecto formali intellectionis Diuinæ: & de hoc obiecto formali agimus realiter accepto; non autem de conceptu communi, in quo conueniunt omnia formalia obiecta: nam hæc ratio communis, prout sic communis, non appellatur obiectum formale, sed ratio formalis *sub qua* continentur omnia obiecta formalia. Patet hoc in exemplo adducto ab hoc Authore. Nam, licet voluntas humana nihil possit amare, nisi sub ratione boni, siue hoc bonum sit creatum, siue increatum, & ob hanc rationē. *Bonum, ut sic* sit ratio formalis *sub qua* continentur omnia obiecta formalia: nihilominus nemo negat bonitatem Diuinam, & etiam bonitatem creatam, esse obiectum formale volun-

voluntatis creata, quia voluntas creata, & potest amare Deū propter se, & etiam creaturam propter se ipsam, & id, quod potest attingi ut obiectum formale per actus alicuius potentia, dicitur esse obiectum formale alicuius potentia, licet nō respectiue ad omnes; respectiue tamen ad aliquos actus illius potentia: quia tamen sufficit, ut humana voluntas moueatur, quodlibet bonum, ut tale appareat: ideo ratio *Boni* ut sic, dicitur. *Ratio formalis sub qua* id est ratio illa communis, in qua conueniunt, & sub qua continentur omnia obiecta formalia.

31 Si ergo prædicto discurrendi modo standū sit, qui quidē apud Theologos, & Philosophos est cōmunis, iam nobis quicquid petimus conceditur. Nos enim in hac questione nō contendimus aut essentia, aut relationes Diuinas, aut hanc, vel illā creaturā, esse rationem cōmunē, in qua cōueniunt omnia obiecta formalia Diuinæ intellectiōis, sed solū intendimus quodlibet ens, & præsertim Diuinū, esse obiectū formale alicuius Diuinæ intellectiōis. Dū ergo hoc nobis cōcedat Illustrissimus hic Author, cessat disputatio.

32 Verum ex hac ipsa doctrina infero male assignari ab hoc Authore pro obiecto formali (adhuc accepto obiecto formali pro ratione formali *sub qua* intellectus Diuini) essentia Dei; sed debere assignari *ens Diuinū*; prout logicē cōmune omnibus Diuinis prædicatis. Probo hanc illationem. Illa est ratio formalis *sub qua* obiectiua intellectus Diuini, in qua cōueniunt omnia obiecta formalia actuū intellectus Diuini, ut obiecta formalia sunt talia actuū. Sed sola ratio entis Diuini logicē cōmunis omnibus prædicatis Diuinis, est ratio, in qua conueniunt omnia prædicata Dei. Ergo sola ratio entis Diuini logicē cōmunis omnibus prædicatis Diuinis, est ratio formalis obiectiua *sub qua* intellectus Diuini. Consequentia est bona. Probo maiore, postea minore probaturus. Ex eo ratio veri est ratio formalis obiectiua *sub qua* intellectus humani, quia omnia obiecta formalia intellectus humani cōueniunt in ratione veri, & ratio veri sufficit ad obiectum formale; & ideo bonum est ratio formalis obiectiua, *sub qua* humanæ voluntatis; quia est ratio, in qua conueniunt omnia obiecta formalia voluntatis humanæ; & ratio boni sufficit ad mouendā humanā voluntatē; & idē est, de qualibet alia ratione formali *sub qua*, ut ex pendentī cōstabit. Ergo sub nomine rationis formalis obiectiue *sub qua* nō aliud intelligimus, nisi rationē, in qua cōueniunt obiecta formalia.

33 Probo iam minorem illam, videlicet solam rationem entis Diuini logicē communem, esse in qua conueniunt obiecta formalia

malia Diuini intellectus, prout terminati ad Deum ipsum. Obiectum formale actus peculiaris Diuini amantis Deum præcisse quatenus est omnipotens, est sola omnipotentia, quam modo supponimus distingui virtualiter ab essentia, ita vt essentia non sit propterquam amatur Deus per illum actum. Ergo omnipotentia, prout terminat formaliter illum actum, non claudit essentiam. Ergo nihil claudit commune omnibus prædicatis. Ergo solum prout sic attracta, conuenit cum reliquis prædicatis logice in ratione entis Diuini. Ergo sola ratio entis Diuini logice communis, est in qua conueniunt obiecta formalia Diuini intellectus, prout terminati ad Deum. Et denique, licet asseratur essentiam esse rationem formalem *sub qua* propter transcendentiam realem, qua in omnibus prædicatis Diuinis realiter inuenitur: negari tamen non poterit ens Diuinum logice commune, æquo iure posse vocari rationem formalem *sub qua* intellectus Diuini, sicuti ratio entis, & veri, vt sic, est ratio formalis *sub qua* intellectus humani. Aduersus hoc assertum.

34 Ob. 1. Attributa, & relationes non ratione sui, sed ratione essentiae attinguntur à Diuino intellectu. Ergo sunt obiectum pure materiale, & consequenter non attinguntur, aut in se, aut propter se: ideoque non erunt obiectum motiuum, adhuc terminatiue. Consequentia est bona. Antecedens probant aduersarij. Primo: quia essentia Diuina est species respectu Diuini intellectus in ordine ad cognitionem totius Dei. Sed quod cognoscitur per essentiam, tanquam per speciem, non cognoscitur in se, nec propter se, sed in essentia, & propter essentiam. Ergo quidquid est in Deo, solum cognoscitur in essentia, & propter essentiam. Consequentia est bona, & maiorem aliunde probatam supponunt. Minor igitur sic probatur. Species, quæ non est per se primo ordinata ad repræsentandum, sed ad essendum, primo repræsentat se, alia autem ratione sui, vel quia illa eminenter, aut radicaliter continet, vel quia in illis intime includitur, vel quia cum eis identificatur. Sed Diuina essentia, vt distincta ab attributis, & relationibus (quæ sola est species, qua Diuinus intellectus intelligit) non est per se primo ordinata ad repræsentandum alia: hæc enim ordinatio est imperfectio solienti intentionali conueniens. Ergo primo repræsentat se ipsam: alia autem ratione sui. Ergo non repræsentat attributa, & relationes in se ipsis, sed in essentia.

35 Nego assumptum argumenti. Ad eius probationem: nego maiorem: quia, vt sæpe dixi, essentia Diuina minime gerit mu-

nus speciei: quia Deus se ipso est plenissime sufficiens ad cognoscendum, & speciei manus proprium est adiuuare principij iusuf. ficientiar. Recole quæ supra diximus quæst. 2. sect. vltima.

36 Respondeo secundo permittendo essentiam Diuinam esse speciem, & obinde concedendo maiorem. Deinde nego minorem. Ad huius probationem respondeo etiam dupliciter. Primo negando maiorem, videlicet speciem, quæ non est per se primo ordinata ad representandum; sed ad essendum, primo representare se, & secundo alia: hoc inquam nescio quo firmo fundamento nitatur. Nam ea species, quæ primo per se ordinatur ad essendum, prout *esse* distinguitur à *representare*, tametsi ordo entitatus prior sit ordine representationis, potest nihilominus ordo representationis æqualiter respicere tum se, tum alia virtualiter à se distincta: nescio enim quare prius vnum, quam aliud respicere debeat. Aliter etiam, & verius, respondeo transmissa maiori, negando minorem, videlicet Diuinam essentiam (casu quod sit species) prius per se ordinari ad essendum, quam ad representandum: cum inter essentiam, vt habentem *esse*, & ipsam, vt habentem *representare*, nulla sit, ne virtualis quidem distinctio; sed per nostrum concipiendi modum. Non est vnde prouenire possit ordinari per se primo ad essendum, & non ad representandum, & secundo ad representandum; non autem ad essendum.

37 Ob. 2. Si attributa, & personalitates essent primarium obiectum terminatiuè, essent etiam obiectum formale motiuum. At qui sola essentia est obiectum formale motiuum. Ergo attributa, & personalitates, non sunt obiectum formale terminatiuum. Maiorem probant: quia ad obiectum motiuum non requiritur quod species mittatur ab obiecto: siquidem Angelus cognoscens alium per speciem non causatam ab alio; tamen dicitur habere alterum Angelum pro obiecto motiuo ex eo præcise, quod species immissa à Deo, habet per se representare illum Angelum. Respondeo hoc argumentum non militare contra me, quia assero omne obiectum formale esse motiuum intentionaliter terminatiuè, vt supra explicui

sect. 2.

SECT. IIII.

Soluuntur argumenta, quæ contendunt non posse creaturas esse obiectum formale terminatum Diuina cognitionis : & prius sit satis argumentis ab authoritate desumptis.

38 **O**B. r. D. Dionisium de Diuinis nominibus cap. 7. Vbi ait : *Non secundum visionem singulis se immittit, sed secundum causam continentiam scit omnia.* Et infra. *Diuina sapientia se ipsam cognoscens scit alia.* Et rursus. *Deus, ea quæ sunt, noscit, non rerum notitias, sed sui.* Ex quibus verbis hoc conficitur argumentum à Thomæ Illustrissimo Godoy, & Gonero. Iuxta D. Dionisium Deus non cognoscit creaturas se illis immittendo, sed secundum causam continentiam. Sed cognoscere creaturas se illis immittendo, est cognoscere creaturas in se ipsis, & cognoscere creaturas secundum causam continentiam, est cognoscere illas in sua causa, nempe omnipotentia. Ergo Deus iuxta D. Dionisium non cognoscit creaturas in se ipsis, sed in se ipso. Minor probatur. Imprimis certum videtur cognosci rem secundum causam continentiam esse cognoscere rem in causa. Tunc sic. D. Dionisius negat Deum per visionem se immittere creaturis, & hoc negat per oppositionem ad hoc quod est Deum cognoscere rem secundum causam continentiam. Sed cognoscere rem secundum causam continentiam est cognoscere rem in causa. Ergo D. Dionisius negat Deum cognoscere creaturas se illis immittendo, prout immittere se illis, dicit oppositionem ad cognosci in causa. Ergo prout immittere se creaturis dicit cognoscere creaturas in se ipsis. Ergo D. Dionisius solum concedit Deo cognoscere creaturas in Deo, & negat cognoscere creaturas in se.

39 Respondeo D. Dionisium in his verbis principaliter contendere Deum non accipere scientiam à rebus ipsis, nec ex rerum existentia discere, nec successiue scientiam comparare. Vt hoc probet, asserit Deum in se ipso, & à se ipso, habere scientiam omnium rerum: id est à nullo alio distincto à se accipit scientiam, sed potius in se ipso per identitatem habet scientiam omnium rerum, & hoc confirmat: quia Deus ex se est causa omnium rerum. Vt autem sit rerum causa, debet præcognoscere omnia, quæ causare potest, & hæc cognitio debet non esse causata à rebus ipsis. Fateor in huius

ius intenti probationem videri D. Dionisium dicere Deum in se ipso omnia cognoscere, & quidem hoc assertum esse de mente Dionisij mihi probabilius est. Sed non obinde censeo Dionisium negare Deum cognoscere res in se ipsis; sed solum inficiari Deum cognoscere res discendo ex creaturis, & successivè scientiam comparando, quasi egeat iuvamine creaturarum. Dum igitur negat Deum singulis creaturis se immittere, non negat Deo omnem cognitionem, quæ non sit formaliter cognitio in Deo; sed ex eo quod Deus omnia cognoscat in se ipso unico intuitu, infert Deum non habere cognitionem successivè comparatam à creaturis; nec indigere iuvamine creaturarum ad cognoscendum.

40 Itaque non ita opponit inter se Dionisius cognitionem, quam Deo negat, & cognitionem, qua Deus cognoscit omnia in se, ut solum hanc admittat, & omnem aliam, quæ non sit formaliter hæc, rejiciat, sed ex eo quod habeat cognitionem omnium rerum in se, infert nunquam rem aliquam ignorare, aut successivè scientiam comparare. Patet hoc ex verbis ipsius Dionisij, qui ita ait: *Ipsa enim se ipsam omnium causa cognoscens collocatio, ubi eorum quæ ab ipsa sunt, & quorum est causa ignorantia; quæ verba iuxta collocationem Græcam in Latinum ab Scoto conversa, sic Dionisius Carthusianus, clarius, & ad Latinum idioma conformius coordinat, & interpretatur: id est: Cum causa prima, seu sapientia eius se ipsam sciat esse omnium causam, ubi, vel quomodo poterit in ea collocari, aut esse ignorantia suorum effectuum.*

41 Gonetuset vt à Deo omnem cognitionem creaturarum in se ipsis excludat, tria ponderat. Primum est, iuxta Dionisium Deum secundum visionem non se immittere singulis creaturis, sed immittere se creaturis non est accipere scientiam à creaturis: cum potius hac ratione creaturæ se immitterent Deo, sed est Deum non attingere creaturas in se ipsis. Ergo Dionisius negat Deum cognoscere creaturas in se ipsis. Secundum est, Dionisium negare Deum cognoscere ea, quæ sunt, rerum notitia, & solū admittere ea cognoscere notitia sui. Cum igitur cognitio rei in se ipsa, sit immediate notitia rei, videtur Dionisius prædictam cognitionem Deo denegare. Tertio denique ponderat non posse Deo concedi cognitionem rei in se, & in Deo: quia iam non esset vera illa exclusiva, non notitia rei, sed sui.

42 Respondeo ad primum: sensum illorum verborum non se immittit longe diversum esse ab eo, quem Gonetuset specie delusus contendit, nam loco illius termini, non secundum visionem legit

Ioannes Scotus, non secundum speciem, & Dionysius Carthusianus hanc versionem explicans, sic ait, non secundum speciem singula contemplans: id est unumquodque cognoscens non secundum similitudinem à rebus acceptam, & subdit. Vnde alia habet translatio: non ex his quæ sunt, ea percepta nouit; alia vero: non secundum visionem singulis se immittens. Ex quibus verbis colligitur loco illius termini visionem, posuisse Dionysium in originali Græco terminum aliquem significantem cognitionem à rebus acceptam. Non ergo negauit Dionysius (si his versionibus standum sit) Deum se immittere creaturis, sed se immittere per speciem, vel cognitionem acceptam à creaturis, quæ cognitio sub nomine visionis intelligi debet, cuius non leue fundamentum est in hoc capite nunquam vsum fuisse Dionysium nomine visionis ad significandam scientiam Diuinam.

43 Ad 2. & 3. respondetur illa verba, quæ adducit Gonetius *Deus ea quæ sunt nescit non rerum notitia; sed sui paulo aliter me ea inuenisse*: nempe: dixerat D. Dionysius non esse in Deo duplicem scientiam, aliam, quæ se necessario cognoscat; & aliam, quam successiue adquirat ex rerum existentia, nam si hoc esset, aliqua Deo inesset ignorantia. Statuit ergo Dionysius unicam realiter in Deo esse scientiam æternam, & inuariabilem. Loquens igitur de hac scientia, ait Dionysius. *Hac igitur Deus existentia cognoscit: non scientia existentium, sed ipsa sua.* Vide quo modo Dionysius solum negat Deo scientiam successiue adquisitam ex ipsa rerum temporanea existentia. Audi Dionysium Dionysium interpretantem. *Hac ergo Deus existentia cognoscit, &c. Id est Deus cognoscit ea, quæ sunt, scientia æternali, non scientia existentium: id est, non scientia à rebus accepta; sed ipsa sua: id est sua scientia, seu cognitione increata, quæ est sua substantia.*

44 Ob. 2. D. Augustinum lib. 83. qq. quæst. 46. ubi ait. *Sacrilegum esse asserere quod Deus exeat extra se ad aliquid cognoscendum.* Respondeo D. Augustinum intelligi debere de scientia, quæ sit extra Deum, vel quæ non sit ipse Deus, seu accipiatur physice à creaturis, & in hoc sensu intelligendum esse, Deum non cognoscere res, nisi in se: id est, scientia, quæ sit in ipso Deo per identitatem. Eadem ratione intelligo D. Ambrosium, dum tract. in Symbol. ita ait. *Licet omnia cœlestia, & terrestria, ac minima quæque prospiciat Deus, nihil tamen extra intelligere: sed singula in se intueri dicitur.* Singula ergo Deus debet intueri in se, & non aliter potest cognoscere: quia singula intuetur per scientiam secum identificatam, & non aliunde acceptam.

45 Sed instat Gonetius, & alij Thomistæ. Si sufficeret ad asserendum Deum non cognoscere creaturas cognitione propria creaturarum, cognitionem, quam Deus habet circa creaturas, non esse per species à creaturis immixtas: etiam Angeli dicerentur non cognoscere creaturas cognitione propria creaturarum, siquidem cognoscunt creaturas per species non immixtas ab obiecto; sed à Deo infusas: & nihilominus Angeli dicuntur cognoscere obiecta per cognitionem propriam eorum. Ergo ad saluandas loquutiones Patrum negantium Deo cognitionem propriam creaturarum, non sufficit cognitionem non fieri per species immixtas ab obiecto.

46 Respondeo Patres non ut cumque negassent Deo cognitionem, quæ sit propria creaturarum, sed cognitionem, quæ non sit in ipso Deo per identitatem, sed aliunde prouenientem. Cum autem Angelus habeat cognitionem, quæ non sit in ipso Angelo per identitatem: sed aliunde proueniat. Hinc fit cognitioni Angelinon posse negari esse propriam obiecti cogniti eo sensu, quo Patres id negant cognitioni Diuinæ.

47 Hic non dissimulabo Gonetum plus contendere suis argumentis, quam par erat. Nam hac disputatione 2. de Scientia Dei art. 2. §. 2. n. 59. postquam ad reiiciendam cognitionem Diuinam creaturarum in se ipsis, usus est autoritate D. Thomæ, ita explicat Deum in se ipso, ut obiecto primario, & immediato, cognoscere creaturas. Illud censetur esse obiectum formale, & primum alienius potentie, vel operationis, quod primario, & immediate ab illa attingitur, & independenter ab alio prius attracto, ut constat in potentia visiva, cuius obiectum formale, & primum est color, quem per se primario attingit, secundarium vero, & materiale, paries, vel aliud subiectum colore affectum.

48 Ex hac explicatione colligitur non aliter, iuxta Gonetum, Deum cognoscere creaturas in se, nisi modo, quo videtur paries ratione coloris. Sed propriè, & rigoroze loquendo, dum dicitur paries videri, nihil videtur physicè, & realiter, nisi color: quia obiectum hac ratione remotum: propriè, & rigoroze loquendo non attingitur. Ergo Deus non cognoscit creaturas, sed solum, si in rigore loquendum sit, cognoscit se ipsum: quod est incidere in sententiam Aureoli. Si ergo id probare contendunt rationes Gonetii, ut videtur ex ipsius verbis patere, multum probant: & quod nimium probat, nihil probat iuxta vulgare Scholasticum pro-
verbum.

49 Ob. 3. plures authoritates D. Thomæ, quibus aperte asserit Deum duntaxat esse primum intellectum respectu ad cognitionem Diuinam. Ergo creatura non, per se primo, sed secundo, & in Deo, cognoscuntur duntaxat. Verum hæ authoritates non suadent quod aduersarij contendunt. Nam in phras. D. Thomæ *res intellecta, & primum intellectum* accipiuntur ferè semper, non pro intellectu, ut quod, sed pro intellectu, ut quo, seu pro specie, qua res intelligitur. Constat hæ acceptio ex ipso Angelico Fratreptore 1. sentent. dist. 35. q. 1. art. 2. in corp. ubi hæc habet. *Similiter intellectum primum est ipsa rei similitudo, quæ est in intellectu, & est intellectam, secundum quod est ipsa res, quæ per similitudinem illam intelligitur. Si ergo consideretur intellectum primum, nihil aliud intelligit Deus, nisi se: quia non respicit species rerum, per quas cognoscat, sed per essentiam suam.* Ecce quomodo D. Thomas, dum dicit Deum esse primum intellectum, solum docet non indigere speciebus; sed suam essentiam munus specierum supplere: non quia propriè efficiat, sed quia non indiget efficiencia.

SECT. V.

Argumentis à ratione petitis solutio adhibetur.

50 O B. 1. In cognitionibus diuinis debet vitari in ordinatio, & superfluitas. Sed, si creatura essent obiectum formale terminationum, esset in cognitionibus diuinis, & superfluitas, & in ordinatio. Ergo creatura nequeunt esse obiectum formale terminationum. Minor probatur: quia superfluitas est, quod creatura moueat ad id, ad quod Deus sufficienti sine mouet. & in ordinatio est creaturam mouere cognitionem Diuinam, cum Deus à se ipso sufficienter moueatur. Ergo creaturam mouere ad cognitionem Diuinam, adhuc terminatiuè, superfluitas, & in ordinatio est.

51 Respondeo concedendo maiorem, & negando minorem. Ad huius probationem: in primis potest negari antecedens: quia licet Deus a se ipso, utpote connexo (iuxta nostram sententiam) cum creaturarum possibilitate, admittatur sufficienter determinatus ad cognoscenda possibilis, determinari etiam aliunde, non est superfluitas, sed perfectio, & infinitas, in vi cognosciti-

ut: quæ se extendit ad cognoscenda omnia obiecta, quatenus cognoscibilia sunt, præfertim, quia de ratione perfectionis vis cognoscitur: est necessario cognoscere: & ideo eo ipso, quod obiectum sit in se, præcindendo ab alijs, cognoscibile sine imperfectione: non solum non erit imperfectio illud cognoscere ea ratione, etiam in consortio cognitionis vi alterius medijs; verum etiam esset imperfectio in sufficientiæ non illud ita cognoscere. Ex quo deducitur Deum cognoscere creaturas in se ipsis, neque superficialitatem, neque in ordinationem continere.

52 Respondeo secundo: negando id, quod supponitur in antecedenti, videlicet Deum a se ipso sufficienter moveri obiectivè ad cognitionem creaturæ: quia, cum cognitionem Divinam moveri terminativè ex veritate obiectiva intrinseca creaturæ, sit modus tendendi actus, implicat dari hunc modum tendendi, quin moveatur ex veritate obiectiva intrinseca creaturæ. Quia propter implicat Deum sufficienter movere adhuc actum: siquidem implicat hunc actum moveri obiectivè terminativè ex solo Deo. Deinde hunc actum tendere tali modo quiescendo in veritate obiectiva, & illi innittendo, licet etiam innitatur Deo, est perfectio, & claritas in actu, qua careret, si solum innitteretur Deo, ut obiecto aliqua ratione prius cognito: cum autem repugnet Deo actus cognoscens obiectum, & non cognoscens omnino perfectè: hinc deducitur Deum non solum non sufficienter movere adhuc actum, qui de facto exillit, verum, neque posse se solo movere ad aliquem actum cognoscentem creaturam: quia actus, qui ex solo Deo moveretur, & non ex ipsa veritate obiectiva creaturæ, esset actus imperfectus, subindeque repugnans Deo. Recole, quæ diximus hac ipsa quæst. 1. sect. 2. Vbi ostendimus Deum cognoscere quodlibet obiectum in se ipso, perfectionem esse in ipso actu, qui ex veritate obiectiva movetur.

53 Ob. 2. Si Deus cognosceret creaturam in se ipsa, hæc cognitio esset ex pluribus capitibus imperfecta. Ergo Deus non ita cognoscit creaturam. Probatur antecedens. Hæc cognitio erit absolutè finita. Siquidem cognitio finita tam ex parte obiecti materialis, quàm formalis, absolutè, & simpliciter est finita. Deinde haberet imperfectionem assentiendi, propter vile motum, nempe propter ipsam creaturam. Denique: quia quod movetur ex alio, habet esse ab alio. Sed actus Divinus non potest habere esse ab aliquo finito, & creato. Ergo neque movetur ex veritate obiectiva creata.

54. His tribus obiectiunculis, quæ vel unicam iustam obiecti-
onem non implent, respondeo negando assumptum: ad eius pri-
mam probationem: respondeo hanc cognitionem, non finitam;
sed infinitam esse quia, licet, prout præcise attingens creaturam
propter se, neque habeat obiectum materiale, neque formale in-
finitum: non ob id deficit infinitas, quæ provenit, tum ex infini-
tate cognoscentis identificati cum hac intellectione, tum ex cla-
ritate infinita, quæ suum obiectum attingit. Tum denique ex eo
quod hæc eadem cognitio identificatur realiter, & virtualiter
cum cognitione eiusdem creaturæ in Deo perfectissime cognito,
vt infra dicemus: quod sufficit, vt hæc cognitio infinita sit. Vt enim
hac infinitate gaudeat, non requiritur, quod omne suum obiectum,
vel materiale, vel formale infinitum sit: sufficiunt enim quæ supra
enumerauimus: imò in sententia, quæ Deum existimat inconnec-
tum cum possibilitate creaturarum, cognitio eiusmodi possibi-
litalis non illam attingit in Deo, licet etiam ea cognitio attingat
Deum in se ipso. Addo insuper quod eo solum quod hæc cogni-
tio habeat identitatem realem cum Deo; habet sufficientem infi-
nitatem.

55. Ad secundam probationem: respondeo non esse imper-
fectionem assentire propter motiuium vile in esse entitatio, dum-
modo habeat, non vilem, seu laxam; sed perfectam, & strictam con-
nexionem cum obiecto, cui præstatur assensus, qualem habet res
secum ipsa: hoc enim motiuium in ratione motiui suadentis, non vi-
le, sed perfectissimum est.

56. Ad 3. probationem: respondeo id, quod mouetur ab
alio purè terminatiue, non habere esse ab alio propriè, vel, si ma-
ius, dicito habere esse ab alio terminatiue: habere autem esse ab
alio *terminatiue*, imperfectio non est: quia solum per hæc verba
significatur, non vtique obiectum dare aliquod esse assensui: sed
solum terminare assensum tali modo tendentem, vt ei obiecto in-
nitatur, in eoque perfectissime quiescat intellectus.

57. Ob. 4. Cognitio specificatur ab obiecto formali. At
cognitio infinita Dei non potest specificari ab obiecto finito, &
limitato. Ergo neque habere pro obiecto formali aliquid fini-
tum, & limitatum. Consequentia est bona, & maior videtur certa
apud Scholasticos, cum actus ab obiecto formali diuersificen-
tur. Minor probatur. Specificari est accipere speciem, &
essentiam: sed nihil finitum, & limitatum potest tribuere spe-
ciem, aut essentiam enti infinite perfectionis, quale est actus.

Diuis.

Diuinus. Ergo nihil finitum, & limitatum, potest specificare actum Diuinum.

58 Respondeo cum communi nostrorum authorum: obiectum formale non specificare causatiue, siquidem obiectum pure terminatiue formale non causat physice actum; neque specificare formaliter, quando quidem obiectum non constituit per identitatem actum: ad quarum specificationum genus requiritur tanta perfectio in specificante, ac est in specificato. Solum ergo obiectum formale specificat extrinsece, & illatiue: quatenus hoc esse obiectum huius actus, & non aliud, arguit tendentiam in hoc obiectum esse diuersam à tendentia in aliud obiectum, & quatenus pertinere hunc actum ad hanc virtutem potius quam ad aliam, sumitur ex obiecto formali reduplicatiue, vt attacto. Ad specificandum autem hac ratione non requiritur tanta perfectio in specificante, ac est in specificato: quia optime potest actus, vel à principio, vel à claritate, vel ab intensiōe, maxime perfectus, habere obiectum formale minus perfectum. Quia propter ad argumentum in forma distinguenda est maior. Cognitio specificatur, vel causatiue, vel formaliter ab obiecto formali: nego. Specificatur pure extrinsece, & illatiue modo explicato: concedo maiorem. Et, in hoc sensu negata minori, negatur consequentia.

59 Vel, si mauis, poteris respondere aliter distinguendo maiorem. Cognitio specificatur ab obiecto formali secundum se: nego reduplicatiue vt attacto: concedo maiorem, & distinguo minorem. Cognitio Diuina non potest specificari ab obiecto finito: specificatiue accepto: concedo: reduplicatiue, vt attacto, nego minorem: & nego consequentiam. Vbi ad præcauendum æquiuocationem aduertendum est nos non dicere cognitionem Diuinā specificari ab obiecto, quod sit finitum, adhuc reduplicatiue, vt attactum, sed obiectum, quod in se est finitum, posse, reduplicatiue vt attactum specificare: quia reduplicatiue vt attactum, dicit formaliter ipsam Diuinam cognitionem.

60 Ob. 4. Cognitio creaturarum in ipsis creaturis non est summe perfecta. Ergo imperfecta. Probatur antecedens. Perfectior est cognitio creaturarum in Deo. Ergo cognitio creaturarum in se ipsis non est summe perfecta. Antecedens probatur. Cognitio creaturarum in Deo aequat in obiecto materiali, & excedit in formali. Ergo est perfectior.

61 Respondeo hos actus idem realiter, & virtualiter esse: quia propter, vt recte notat F. Ribadencira, si arguens loquatur

in sensu reali, vel virtuali intrinsecè, negandum est suppositum videlicet dari vnum, & alium actum plusquam pure ratione nostra distinctos. Si vero loquatur arguens in sensu formali per nostros actus præscindentes vnum actum ab alio, tunc dicendum est vnum actum esse magis perfectum, quàm aliud præcisiuè: quia enus actus habens creaturam pro obiecto formali, præscindit ab alio, præscindit etiam à perfectione alterius. Quod autem vnus actus præscindat nostro modo concipiendi ab alterius perfectione, inconueniens non est; nam etiam omnipotentia præscindit nostro modo concipiendi à perfectione iustitiæ, & nihilominus, non est magis perfectus Deus Omnipotens, quam Deus Omnipotens, & Iustus, quia realiter idem sunt.

62 Ob. 5. Bonum, vt præscindit à bono creato, & increato, non potest esse obiectum formale voluntatis Diuinæ. Ergo verum prout præscindit à vero creato, & increato, nō potest esse obiectum formale intellectus Diuini. Illationem esse rectam supponitur ab aliquibus Thomistis, & antecedens probat, tum multis D. Thomæ testimonijs, tum etiam aliquibus argumentis, à quibus modo abstinco, quia hæc difficultas de obiecto formali Diuinæ voluntatis tractatum de voluntate Dei, vt propriam sedem exposcit.

63 Respondeo ergo omisso antecedente negando consequentiam. Deus enim non tenetur amare bonum finitum, præsertim valde exiguum, tenetur tamen cognoscere omne verum quātūvis viliissimum, & despicatissimum; etiamque peccatum, quod omnium malorum maximum est. Hoc autem plane conuincit non rectè ab vna ad alteram potentiam paritatem desumi: hinc potest dici Deum non posse moueri ad amandum ex bonitate finitæ: quia ratio postulat infinitam maiestatem non moueri ad amandum ex motino, quod potest non amari; & quod amare perfectio simpliciter simplex non est: & etiam quia Deus non potest capere gaudium ex bono creato. At vero cum cognoscere sit perfectio simpliciter simplex, & cognoscere rem creatam in se ipsa, sit etiam perfectior quia est peculiaris claritas, & hoc non sit capere gaudium, aut voluptatem de creatura, non est ratio quare Deus non possit cognoscere creaturam in se ipsa. Licet eam propter se amare non valeat.

64. Alia argumenta opponuntur contra hanc conclusionē, quæ solum militat aduersus asserentes totam creaturam possibilitatē desumi, non ab ipsis creaturis, sed à Deo, ita vt Deus, & creaturas in esse possibilium constituat, & actus affirmantes earum possibilitatē formaliter verificet. Verum cū nos constanter teneamus possibi-

fatē rerū ab ipsis rebus possibili bus indistinctā esse, & consequēter, ipsas creaturas habere in se ipsis veritatem obiectiuam, non tenemur his argumentis facere satis: imō censeo ea argumenta efficacia esse. Verum eorum vis non mihi suadet, quod contendunt: nimirum Deum non cognoscere creaturas in se ipsis; sed potius falsitas huius consequentis me inter alia conuincit ad negandū antecedens, ex quo deducuntur: videlicet creaturas, nec à se ipsis possibiles, neque intrinsecam obiectiuam veritatem habere.

QVÆST. VI.

De cognitione Diuina vnius in alio.

TRIA quærentur in hac controuersia. Primum, An Deus cognoscat vnum prædicatum Diuinum in alio? Secundum: An cognoscat creaturas in se ipsis? Tertium: An cognoscat se in creaturis? De his igitur in hac quaestione nobis agendum est.

SECT. I.

Vtrum Deus cognoscat vnum prædicatum in alio?

D Eum in sua essentia cognoscere quidquid cum ea realiter identificatur, videtur communiter supponi. Fateor ita auctores asserere, dum sub his terminis proponitur quaestio. Verū dum in tractatu de Trinitate inquiritur ex quorū cognitione procedat Verbum, aliter, & aliter auctores circa hanc quaestionē sentire videntur. Cū enim alij dicant Verbū procedere ex sola cognitione essentiae, vt Scotus. Alij ex cognitione essentiae, solius primæ personæ, vt Puteanus, & alij, quos refert Arrubal. Alij ex cognitione primæ, & secundæ Personæ, non autē tertiæ vt P. Vazquez. Alij denique ex cognitione omnium, quæ realiter sunt in Deo, cū inquā, hæc sit sententiarū varietas, videtur etiā hos auctores distinguere virtualiter intrinsece diuersas cognitiones in Deo. v.g. loquamur de sententia Scoti asserentis Verbum solum procedere per se ex cognitione essentiae. In hac, inquā, sententia videtur dēi debere prius virtualiter, antequam Pater intelligatur produciens Filium, esse in Deo scientiam, & cognitionem essentiae;

non autem esse in eo signo scientiam personarum; quia nondum personae intelliguntur. Ergo iuxta hanc sententiam scientia personarum non est virtualiter scientia essentiae, quae datur in primo signo: nam, si esset virtualiter eadem, ex ea procederet Verbum, Verbumque procederet ex cognitione personarum. Ergo Deus non cognoscit personas usque ad signum, in quo existunt. Ergo quia solum cognoscit eas in se ipsis: non autem in essentia: si enim eas cognosceret in essentia, cognosceret in primo signo, in quo cognoscitur essentia.

2 Non deerunt forsan, qui conciliare tentent Deum in essentia Personalitates cognoscere, ita, ut nulla sit in Deo scientia essentiae, quae non sit etiam cognitio Personarum in essentia: & etiā Verbum non procedere per se ex scientia personarum: quia existiment Verbum Diuinum dici procedere per se ex cognitione eorum obiectorum, quae ipsum loquitur; & ex alio capite teneant Verbum non loqui omnes personas: & ideo dici non procedere per se ex cognitione omnium personarum: quia *ly per se* solum denotat Verbum non loqui, nisi essentiam. Caterum, quidquid sit de hac difficultate processione Verbi; placuit hoc notare, tum quia omnia fere argumenta, quae contendunt Verbum non procedere ex cognitione huius, vel illius obiecti; pariter probant Deum pro primo signo non cognoscere personas in essentia. Tum etiam ut appareat non omnino certum esse Deum in sua essentia personalitates cognoscere. Hoc magis constabit solutione argumentorum.

3 Sit ergo nostra conclusio. Deus cognoscit in sua essentia omnia sua praedicata. Probat. Omnia praedicata Diuina, quantumvis virtualiter intrinsecè, imò si velis, formaliter ex natura rei distincta ab essentia, realiter tamen, & verè, cum essentia identificantur. At in essentia cognoscuntur omnia cum ipsa realiter necessario identificata. Ergo omnia praedicata necessaria Dei cognoscuntur in eius essentia. Maior est de fide, & consequentia legitima. Minor etiam facillè ostenditur. Id cognoscitur in essentia, quod essentia demonstrat, & ostendit. Sed essentia obiectiue demonstrat quidquid cum ea realiter necessario identificatur. Ergo in essentia cognoscuntur omnia, quae cum ipsa identificantur. Probat. minor. Identitas, ut talis, ostendit extrema realiter identificata. Sed essentia se ipsa est identitas cum omni praedicato, cum quo identificatur. Ergo essentia ostendit omne praedicatum, cum quo realiter identificatur. Licet hac conclusio videatur omnino certa, nihilominus aduersus illam.

4 Ob. Pro signo, pro quo intelligitur essentia in Patre, seu pro primo signo essentiae, non datur identitas essentiae cum Filiatione, neque determinatio essentiae ad identitatem cum Filiatione. Ergo, licet cognoscatur essentia secundum omne, quod habet in signo essentiae, non demonstrat Filium: siquidem eatenus posset demonstrare Filium, quatenus demonstraret aliquam identitatem cum Filio, vel saltem determinationem ad eam identitatem. Antecedens probatur. Pro signo essentiae non intelligitur Filius, cum prius intelligatur Pater constitutus per essentiam, & Paternitatem, quam existat Filius. Ergo non intelligitur identitas. Probo hanc consequentiam. Pro signo, pro quo intelligitur vnum esse aliud, intelligitur vnum, & aliud identificari inter se. Ergo pro signo, pro quo non intelligitur vtrumque extremum, non intelligitur vnum esse aliud, & consequenter non intelligitur identitas. Si ergo pro signo essentiae, nondum intelligitur Filius, neque intelligitur identitas essentiae cum Filio.

5 Deinde neque intelligitur in essentia secundum se determinatio ad identitatem cum Filio. Nam haec determinatio sub alio nomine est ipsa identitas; nam identitas nihil aliud est, quam determinatio formalis, ut vnum sit aliud. Ea ergo ratione, qua non intelligitur in signo essentiae identitas cum filio, neque intelligi potest determinatio formalis, ut essentia sit Filius. Alia autem determinatio in essentia ad identitatem, praeter determinationem formalem, non videtur excogitabilis. Si ergo non intelligitur in signo essentiae determinatio formalis, quae sola potest reperiri, nulla prorsus determinatio ad identitatem cum Filio erit in essentia secundum se considerata.

6 Respondeo essentiam Divinam secundum se considerare tam esse identitatem sui cum Filio, non identitatem pro omni signo, sed identitatem pro signo Filij; sicuti in sententia multorum decretum Divinum ab aeterno existens, est creatio rei in tempore: ita, ut Deus ab aeterno sit per illud decretum creans Angelum, non pro aeternitate, sed pro tempore determinato. Hac ipsa ratione essentia est identitas sui cum Filio: non utique identitas, quae identificet pro omni signo. Sed quae identificet pro signo congruenti.

7 Aliter etiam, & forsitan melius responderi potest. Essentiam se ipsa esse identitatem sui cum Filio, esseque identitatem pro signo essentiae; non tamen identitatem pro vno signo exigere extremum identificatum esse pro illo signo. Quem admodum enim

incommuniore sententia actio existit in signo priori ad terminum productum, & tamen in signo actionis, & actio producit terminum, & terminus pro illo signo habet denominationem producti, non tamen denominationem existentis: ita pariter identitas essentia cum Filio consistens in ipsa essentia, ut virtualiter distincta à Filiatione, in suo signo identificat essentiam cum Filio existente pro signo sequente: quia identitas realis, quæ non est etiam identitas virtualis, non petit extrema identificata esse simul naturæ, sed solum esse simul duratione.

8 Sed instabis: identitas extremorum est idem, non solum realiter, verum etiam formaliter, cum extremis, quæ per ipsam identificatur. Sed cum identitate formali non stat diversitas signorum. Ergo nequit identitas essentia cum Filio esse in signo, in quo Filius non sit. Respondeo negando minorem: nam quodlibet extremum distinctum virtualiter ab alio, adhuc, ut ita distinctum virtualiter, habet identificari realiter cum illo, quia propter, ut ita distinctus, habet in se ipso, formaliter identitatem cum alio extremo, à quo virtualiter distinguitur. Etenim sicut datur duplex identitas realis: alia purè realis, alia etiam virtualis, videlicet, quæ excludit oppositionem prædicatorum, ita similiter est duplex identitas formalis, seu mentalis: alia vi cuius unum sub tali conceptu apparet necessario identificatum realiter cum alio; alia quæ sub tali conceptu apparet, ut idem realiter, & virtualiter, seu ut excludens omnem oppositionem prædicatorum. Hæc secunda est simpliciter loquendo identitas formalis; illa vero prima, solum est identitas formalis. Secundum quid. Igitur identitas realis, ut talis non apparet necessario, ut identificata realiter, & virtualiter, cum extremis cum ipsa identificatis, ob idque non omnis identitas realis sub conceptu identitatis realis, identificatur simpliciter formaliter cum extremis.

9 Sit secunda conclusio. Deus non solum in essentia cognoscet alia prædicata; verum in quodlibet eorum, tum essentiam, tum quolibet alia prædicata cognoscit v. g. Deus non solum in sua essentia cognoscit attributa, & relationes, verum in omnipotentia (adhuc data suppositione, quod virtualiter ab essentia distinguatur) cognoscit essentiam, alia attributa, & relationes: & in Paternitate alias relationes, attributa, & essentiam, ita ut in quolibet prædicato Divino reliqua omnia Deus necessario cognoscat. Probatur hæc conclusio eadem ratione, qua superior probata est. Id cognoscit Deus in aliquo obiecto, quod prædicatur

cum obiectum exhibendo se intellectui, manifestat. Sed quodlibet pradicatum Diuinum, dum se exhibet intellectui Diuino cognoscendum in se ipso perfectissime, vt iam probatum est, ostendit eidem intellectui Diuino veritatem, & existentiam aliorum pradicatum Dei. Ergo in quolibet pradicato Diuino cognoscuntur reliqua alia pradicata. Maior est iam probata, & consequentia est legitima. Minor probatur facile. Quodlibet obiectum, dum ostendit identitatem sui cum aliquo, ostendit illud aliquod: cum identitas, vt talis cognosci nequeat sine illo, cuius identitas est. Sed quodlibet pradicatum Diuinum, dum obijcitur Diuino intellectui perfectissime illud cognoscenti, ostendit intellectui Diuino identitatem sui cum reliquis pradicatis diuinis, siquidem cum illis se ipso necessario identificatur. Ergo quodlibet pradicatum Diuinum, dum se exhibet intellectui Diuino cognoscendum perfectissime, ostendit alia pradicata Dei.

10. Duplex argumentum huic secundae conclusioni opponi potest. Primum non posse vnum, & idem obiectum per eandem virtualiter cognitionem attingi in se, & in alio. Secundum non posse absque infinita reflexione actuum cognosci relationes in essentia, & essentiam in relationibus. Vtrumque argumentum examinabimus, & soluemus, dum cognitionem Dei in creaturis tradiderimus: ibi enim distinctius, & argumenti vis proponitur, & argumento solutio adhibetur.

SECT. II.

Utrum Deus cognoscat creaturas in se ipso: Pro cuius dubij resolutione aliqua praemittuntur.

II. **C**irca hanc difficultatem diuersas inuenio sententias. Prima absolute negat Deum in se ipso creaturas posibles cognoscere tanquam in medio demonstrationis, nimirum tanquam in obiecto, quod demonstrat Deo possibilitatem creaturarum: quia nullum pradicatum Diuinum cum creaturarum possibilitate connectitur. Ita fere omnes, qui Deo, negant connectionem cum possibilitate creaturarum: quos citatos reperies apud Ribadeneira tract. de Scientia disp. 7. cap. 1. n. 3. secunda absolute docet: Deū in se ipso, vtpote conexo cū creaturis, vt possibilebus, cognoscere creaturas posibles, vt in medio earū demonstrante

trante possibilitatem. Ita tenent omnes, qui hanc connexionem defendunt, quos apud eundem Ribadeneira ibidem reperies.

12 Ex autoribus negantibus Deo cognitionem creaturarum in se ipso, vt in medio demonstratio, fere nullus est, qui in aliquo sensu non concedat Deum creaturas in se ipso cognoscere: quæ conclusio aliter, & aliter explicatur à suis autoribus. In hoc tamen omnes conuenire videntur: videlicet Deum ex cognitione sui præcise determinatum esse ad cognoscendas creaturas; non quidem determinatione omnino absoluta, sed determinatione quasi conditionata, pro casu, quo creaturæ possibiles sint: ita, vt data creaturarum possibilitate iam pro tali casu, non solum inferatur cognitio creaturarum ex repugnantia in Deo aliquid ignorandi. Sed ex eo quod Deus cognoscat se ipsum: quia Deum se ipsum cognoscere necessitat ipsum, vt creaturas cognoscat eo ipso quod possibiles sint, ita, vt, data possibilitate creaturarum, ipse Deus vt cognitus, titulus sit ad creaturarum possibilitatem cognoscendam.

13 Hæc determinatio varie explicatur; nam aliqui volunt Deum in casu possibilitatis creaturarum eas cognoscere in sua essentia. Ita Scotus: qui quidem diuersimode à varijs explicatur. Alij volunt Deum cognoscere creaturas in se ipso, vt speculo, & specie expressa: quod quidem nequit congrue explicari, nisi asserendo Deum cognoscere creaturas in se ipso, vt in formali representatione. Alij tenent Deum cognoscere creaturas in se ipso, tanquam in specie. Nam omnipotentia, vt coniuncta cum intellectu, gerit munus speciei impressæ in ordine ad cognitionem creaturarum. Alij censent omnipotentiam ad eam cognitionem determinare, quia, posita possibilitate creaturarum, iam creaturæ, vt possibiles, pertinent ad omnipotentiam, vt illius obiectum, & omnipotentia nequit omnino perfecte penetrari, quin cognoscatur quidquid ad illam qualibet ratione spectat: siquidem omnipotentia debet determinare Deum ad cognitionem omnino perfectam, & omnipotentia penetratiua: cognitio autem perfecta, & penetratiua attingere debet quidquid pertinet ad suum obiectum. Denique Ripalda, & Albiz expeditius, & clarius in hac difficultate opinantur; asserunt enim Deum esse indifferentem ex se ad possibilitatem, & impossibilitatem creaturarum: semel tamen data possibilitate, iam Deo inesse aliquam denominationem ad æquate intrinsecam ipsi Deo, quæ est denominatio *potentis absolute* producere creaturam. Deus ergo, iuxta hos autores, dicitur cog-

nos

noscere creaturas posibles in se ipso: nō quidem in se, vt anteuertente hanc intrinsecam denominationem; sed in se ipso, vt iam adæquate intrinsece denominato in esse absolute potentis producere creaturam. Licet enim Deus secundum se præcisse, in connexus sit cum possibilitate creaturarum; attamen reduplicatiue, vt intrinsece adæquate denominatus in esse potentis absolute producere creaturas, connectitur intrinsece, & essentialiter cum earū possibilitate: consequenterque est medium demonstratiuū illius. Vide Ribad. loco citato, vbi accurate, & Authores refert, & eorum sensum examinat.

14 In primis aduertendum est genuinum, & proprium sensum huius quæstionis esse: vtrum creaturæ cognoscantur in Deo secundum prædicata necessaria ipsi considerato. Hoc notare placuit propter sententiam, quam supra retulimus ex Albiz, videlicet data possibilitate creaturarum, aduenire Deo denominationem adæquate intrinsecam potentis absolute producere: in qua denominatione Deus possibilitatem creaturarum cognoscit: hæc namque cogitatio ad rem præsentem non est: non enim quaerimus: an creaturæ cognoscantur in Deo, vt induente aliquam denominationem intrinsecam Deo contingentem, & cum possibilitate connexam; sed an cognoscantur creaturæ in Deo secundum se accepto, & secundum prædicata ipsi omnino necessaria considerato.

15 Quid autem sentiendum sit de veritate huius sententiæ Magistri Albiz, breuiter dicam. In primis censeo satis hac ratione saluari auctoritates Dionisij, & aliorum Patrum asserentium creaturas cognosci in Deo: quia ipsi nō dicunt cognosci in Deo, secundum prædicata ipsi omnino necessaria considerato. Quam obrem opus non est, vt Patrum auctoritati consulatur, asserere Deum, quatenus est ex se, & secundum sua prædicata necessaria, connecti intrinsece, & essentialiter cū creaturarum possibilitate.

16 Dico secundo. Si semel adstruatur, intellecta creaturarum possibilitate contingente Deo, intelligi in Deo, quandam denominationem intrinsecam Deo adæquate virtualiter, ipsi de se factibilem. Si hoc, inquam, asseratur, consequenter etiam diceretur, eam denominationem esse mediū aptum ad demonstrandum creaturarum possibilitatem, siquidem hæc denominatio, vt talis, intrinsece, & essentialiter connectitur cum ea possibilitate: id autē, quod cum possibilitate intrinsece connectitur, non potest non esse mediū aptum ad eam possibilitatem demonstrandam.

17 Dico

17 Dico tertio; falsum mihi esse dari in Deo eam denominationem ipsi contingentem: tum quia existimo Deum ex se, & ex suis predicatis intrinsicis, & necessarijs, esse virtutem absolutam; non autem pure conditionatam, ad producendas creaturas: tum, quia, sequel dato non esse ex se virtutem absolute productivam vt, adveniente possibilitate, virtus absoluta sit, opus non est aliqua formalitate intrinseca virtualiter defectibili; sed sufficit ipsa rei possibilitas; nam esse virtutem absolute productivam est determinatio ab ipsa creaturarum possibilitate proveniens, verum de hoc alibi.

SECT. III.

Nostre Sententia.

18 **H**Ac igitur reiecta sententia, sit prima nostra conclusio. Si semel adstruatur Deus inconnexus cum creaturarum possibilitate, creaturae nequeunt vlla vera ratione cognosci in Deo, vt in obiecto formali, secundum se, & secundum sua predicata necessaria considerato, adhuc data possibilitate creaturarum. Probatur hæc conclusio. Cognosci creaturas in Deo, vt in obiecto formali in casu possibilitatis creaturarum, est quod in casu possibilitatis creaturarum appareat in Deo aliqua ratio obiectiva demonstrans possibilitatem creaturarum. Sed, si Deus sit inconnexus cum possibilitate creaturarum, adhuc data creaturarum possibilitate, non apparet in Deo aliqua ratio obiectiva demonstrans possibilitatem creaturarum. Ergo, si Deus sit inconnexus cum possibilitate creaturarum, nequeunt cognosci creaturae in Deo, vt in obiecto formali, adhuc data creaturarum possibilitate. Discursus legitimus est. Probo maiorem, postea minorem probaturus.

19 Obiectum formale assensus certi, & omnino securi, de quo modo loquimur, est id, quod mouet ad assentiendum, seu id, quod, exhibendo se intellectui, exhibet motiuium, & rationem suadentem certo, & secure ad assensum obiecti indicati propter ipsiusmodi vt in obiecto formali innitatur securitas, certitudo, & firmitas assensus obiecti materialis. At qui hoc non aliter fit, nisi apparente in obiecto formali aliqua ratione obiectiva demonstrante veritatem obiecti materialis, cui præstatur assensus: siquidem vtum non mouet obiectiue ad assensum alterius, nisi ostendendo.

& demonstrando veritatem alterius. Ergo cognosci creaturas in Deo, ut in obiecto formali in casu possibilitatis creaturarum, erit quod in casu talis possibilitatis appareat in Deo aliqua ratio obiectiva demonstrans possibilitatem creaturarum.

20. Iam vero minor superioris syllogismi, videlicet talem rationem non apparere in Deo, adhuc in casu possibilitatis, probatur. Adhuc data possibilitate, quidquid apparet in Deo secundum praedicata ipsi omnino necessaria, supposita inconnexione Dei cum possibilitate creaturarum, est indifferens ad possibilitatem, & repugnantiam creaturarum. Sed nihil indifferens ad possibilitatem, & non possibilitatem, demonstrat possibilitatem potius, quam impossibilitatem creaturarum. Ergo, si Deus sit inconnexus cum possibilitate creaturarum, adhuc data creaturarum possibilitate, non apparet in Deo aliqua ratio obiectiva demonstrans possibilitatem creaturarum.

21. Confirmatur hic discursus praecauendo elusionem. Quando dicitur Deus demonstrare obiectivè possibilitatem creaturarum pro casu possibilitatis, siue casu, quo detur possibilitas, vel hac demonstratio est conditionata ex parte obiecti, & absoluta ex parte actus, vel est conditionata ex parte actus, & absoluta ex parte obiecti: hoc est, vel absolute habet solum demonstrare hanc veritatem conditionatam. *Si detur possibilitas dabitur possibilitas*, vel ita se habet, ut, licet modo non demonstret dari possibilitatem, si tamen detur possibilitas, demonstrabit absolute dari eam possibilitatem: non enim potest aliter intelligi demonstrare possibilitatem pro casu possibilitatis, nisi aliquo ex his modis. Sed nullo ex his modis potest componi difficultas praesens. Ergo iuxta hanc doctrinam nequit componi. Probo minorem per partes.

22. In primis non componitur difficultas afferendo Deum solum demonstrare obiectivè possibilitatem, quatenus praecisse habeat demonstrare absolute illam veritatem conditionatam. Nam praeterquam quod difficile admodum est Deum inconnexum cum possibilitate creaturarum connecti cum hac veritate, eaque ostendere. *Si detur possibilitas, dabitur possibilitas*: etiam ad illud hoc, non evacuatur praesens difficultas. Nam, si solum hoc concedatur Deo: etiam data possibilitate, hoc duntaxat demonstrabit Deus obiectivè. *Si detur possibilitas, dabitur*. At demonstrare hoc solum, non est demonstrare dari de facto possibilitatem. Ergo non sufficit praedicta explicatio ad salvandum, in casu possibilitatis in Deo cognosci possibilitatem creaturarum.

23 Deinde nequit dici Deum ita ostendere conditionate ex parte actus, & absolute ex parte obiecti possibilitatem, ut, si daretur possibilitas, tunc ostenderet obiectiue Deus absolute possibilitatem. Nam, dato casu possibilitatis, non apparet in Deo aliud predicatum intrinsecum præter ea, quæ apparent in casu non possibilitatis, in quo videat possibilitatē. Tum: quia hoc esset incidere in sententiam Magistri Albiz, quam supra reiecimus. Tum quia hoc est extra rem præsentem: cum iam Deus non cognosceret possibilitatem in se ipso secundum necessaria considerata, sed in se, ut contingenter denominato, in quo sensu non loquimur. Ergo nihil ostenderet Deus obiectiue in casu possibilitatis, quod non pariter ostenderet, & manifestaret in omni casu. Probo hanc consequentiam. Quando idem omnino obiectum, & eadem omnino claritate videtur; idem omnino ostendit, & demonstrat obiectiue. Sed Deus idem omnino realiter, & virtualiter videtur a se ipso, & eadem omnino claritate in casu possibilitatis, ac in casu impossibilitatis: ergo idem omnino ostendit obiectiue, & demonstrat Deus in vno casu, ac in alio. Cum igitur in omni casu appareat ut indifferens ad possibilitatem, & impossibilitatem, in nullo casu ostendet magis possibilitatem, quam impossibilitatem.

24 Quod autem cognitio, quatenus cognitio Diuina, habeat à Deitate, quod, si creaturæ sint posibles, debeat se ad eas extendere: hoc solum probat scientiam Dei ex predicato infinitatis id habere: non tamen Deum in se ipso inuenire rationem obiectiuam assentiendi possibilitati, potius quam impossibilitati, cum semper Deus secundum sibi intrinseca appareat indifferens ad vtrumlibet.

25 Nec satisfaciunt alij, qui dicunt non requiri, ut vnum cognoscatur in alio, quod id, in quo aliud cognoscitur, connectatur intrinsece, & essentialiter, cum eo, quod cognoscitur in illo; sed sufficere vnum ad aliud referri, ut terminus relationis cognoscatur in eo, quod se ipso refertur ad talem terminum. Hac ratione censent in cognitione representante Petrum v. g. posse cognosci Petrum, quia, licet representatio non connectatur physice, & realiter cum Petro representato; refertur tamen cognitio se ipsa ad Petrum: & hoc sufficit, ut nequeat perfecte cognosci representatio incognito Petro, & consequenter sufficit, ut Petrus cognoscatur in prædicta representatione.

26 Hæc solutio non satisfacit. Nam, dum dicitur repræsen-

sentatio se ipsa relata ad Petrum non connecti intrinsece, & essentialiter cum Petri prædicatis, vel id dicitur in sensu, quo Ribade-neira dicit Deum non connecti cum creaturis possibilibus, licet connectatur cum eo quod creaturæ non repugnent, & consequenter quod creaturæ sint indistinctæ a se ipsis, vel in sensu, in quo communiter alij dicunt Deum non connecti cum creaturis, quatenus videlicet asserunt Deum non connecti cum eo, quod creaturæ potius possibiles, quam repugnantes sint, ita ut Deus neque connectatur cum creaturis possibilibus secundum esse proprium, nec cū creaturarum vera aliqua possibilitate.

27 Si negatio connexionis intelligatur primo modo, non est ad rem præsentem: quia modo solum asserimus, ut creaturæ cognoscantur in Deo, requiri Deum connecti cum eo, quod creaturæ possibiles sint, & quælibet sit id, quod est, & non aliud, siue hæc possibilitas creaturæ, & indistinctio cuiuslibet creaturæ à se ipsa, sit ab ipsa creatura indistincta, siue potius distincta realiter. Quod vero repugnet Deum se ipso constituere creaturas possibiles, & tamen non connecti cum ipsis creaturis possibilibus secundum esse proprium, infra videbimus, dum rerum furationem, quam accuratissime explicuerimus.

28 Si autem negatio connexionis intelligatur secundo modo, quatenus videlicet asseratur id, quod refertur ad aliud, non connecti cum illo, adhuc reduplicative ut determinato ad suam prædicatam, ita ut id, quod refertur ad Petrum indifferens sit, quatenus est ex se, ut Petrus repugnet, vel non repugnet, habeat hæc, vel illa prædicata: si, inquam, hæc ratione intelligatur inconnexio, ex duplici capite mihi displicet prædicta solutio.

29 Primo: quia difficultate non caret cognitionem v. g. referri ad Petrum, & non ad equum: & non connecti intrinsece, & essentialiter cum distinctione Petri ab equo, siue hæc distinctio sit ipse Petrus, siue aliquid aliud à Petro distinctum. Ergo difficile supponitur, dum dicitur sufficere relationem, & non requiri connexionem ad cognoscendum unum in alio supponendo posse reperiri relationem absque vlla prorsus connexionem. Antecedens probatur. Cognitio Petri se ipsa verificat has duas propositiones. *Petrus cognoscitur per cognitionem A. Equus non cognoscitur per cognitionem A.* Sed hæc duæ veritates inferunt hanc tertiam. *Petrus non est equus.* Ergo hæc cognitio se ipsa infert Petrum non esse equum. Consequentia est bona. Et maior certa, siquidem cognitio respondens huic termino *Petrus* se ipsa est repræsentata

tatio Petri, & consequenter se ipsa constituit Petrum in esse representari, & cogniti. Deinde, cum cognitio nihil possit representare, nisi quod se ipsa representat, & se ipsa non representet equum, sit se ipsa habere non-representare equum, consequenterque verificare hanc propositionem. *Equus non cognoscitur per cognitionem A.*

30 Quod vero ex his propositionibus inferatur Petrum non esse equum, ostenditur hoc syllogismo in *Festino*. *Nallus equus est cognitus per cognitionem A, Petrus est cognitus per cognitionem A. Ergo Petrus non est equus.* Deinde, si non esset bonus praedictus syllogismus, posset esse falsum consequens, & verum eius contradictorium: nempe *Petrus est equus, & etiam equus est Petrus.* Ex quo iterum ostenderetur falsam esse illam propositionem: *Equus non est cognitus, & consequenter verum eius contradictorium; nempe equus est cognitus.* Quod quidem probaretur eodem argumento, quo reiicimus praecisiones obiectiuas. Videlicet, *Petrus est cognitus, equus est Petrus. Ergo equus est cognitus.* Hoc dixerim, tu, ut ostendam asserentes repugnare praecisiones obiectiuas, non posse id affirmare, nisi simul defendant quamlibet cognitionem connecti cum eo, quod suum obiectum sit quod est, & distinguatur ab eo, quod non est, & ut inde constet sententiam admittentem relationem transcendentalem sine connexionem illa, eisdem patere in commodis, eisdem impeti argumentis, quibus patet, quibusque impetitur sententia de praecisionibus obiectiuis. De quibus argumentis modo iudicium non fero: omissa igitur hac impugnatione memorata solutionis.

31 Secundo, & potissimum displicet praedicta solutio: quia, quantumvis unum extremum referatur ad aliud, nihilominus, si cum illo non connectitur, quantumvis videatur clare, omninoque penetraretur, non potest ostendere aliud, mouendo ad illius assensum: nam dari id, quod ex praedicatis intrinsecis refertur ad aliud, v.g. dari cognitionem respondentem huic termino *Petrus* relationi representatiue ad Petrum, dum semel supponatur praedictam cognitionem indifferentem esse ad possibilitatem, & repugnantiam Petri, qui penetrat eam cognitionem, solum poterit duci ad simplicem apprehensionem Petri, non tamen ad assensum. Apprehendet quidem Petrum, quia relatio, ut talis non potest artinigi, penitus intacto termino, non tamen ex vi relationis iudicat an Petrus sit possibilis, vel potius repugnans; quia quod est a quo indifferens ad vtrumlibet, non potius persuadet unum, quam alterum.

fm. Pariter ergo in nostro casu. Si Deus asseratur relatus ad creaturas; non tamen cum earum possibilitate connexus, Deus, ut obiectum determinabit ad simplicem apprehensionem creaturarum; non tamen poterit persuadere esse potius possibiles, quam chymicas. Si tamen nomen simplicis apprehensionis fugere velis, dicito Deum se videndo, iudicare de creaturis esse terminum relationis Diuinæ: aliud vero ex vi illius cognitionis minime iudicare: quia pro signo essentia Diuina nihil aliud de creaturis vere iudicabile est.

32 Sed dices: omnipotentia Diuina determinat obiectiue Deum, ut eam perfectissime comprehendat. Sed perfecta comprehensio omnipotentia debet cognoscere id, quod eam constituit in esse absolute potentis: cumque in casu possibilitatis, possibilitas creaturarum constituat omnipotentiam in esse absolute potentis producere creaturas: hinc deducitur omnipotentiam in casu possibilitatis determinare obiectiue Deum ad cognoscendam huiusmodi creaturarum possibilitatem.

33 Huic argumento potest responderi dupliciter. Primo: comprehensionem non dicere in suo conceptu cognitionem eorum, quæ omnino extrinsece se habent ad obiectum comprehensum: consequenterque negata Deo connexione cum creaturis ut possibilibus, negari debere, opus esse ad comprehensionem omnipotentia cognoscere denominationem ipsi omnipotentia extrinsecam potentis absolute producere creaturas. Secundo: respondeo: dato quod comprehensio dicat cognitionem, etiam eorum, quæ extrinsece se habent ad omnipotentiam; in hoc, inquam, casu falsum esse Deum obiectiue determinare ad cognitionem comprehensam, vel vnde quaque perfectissimam: solum enim omnipotentia obiectiue determinat ad cognitionem perfectissimam, prout tendentem ad omnia intrinseca omnipotentia: ad aliam vero perfectionem extensam, non determinat obiectiue, cum non ostendat rationem assentiendi alijs veritatibus. Vnde fit determinatio nem Diuinam ad se comprehendendum, prout comprehensio se extendit ad extrinseca; non esse à Deo in ratione obiecti, sed à Deo, ut infinite perfectio in ratione cognoscitui.

34 Sed replicabis. Dens obiectiue, & in ratione obiecti determinat ad cognitionem, quæ ipsi debetur titulo obiecti perfecti in ratione talis. Sed perfectissimo obiecto debetur perfectissima cognitio exprimens quidquid ad tale obiectum pertinet, siue intrinsece, siue extrinsece. Ergo Deus obiectiue in ratione obiecti perfectissimi,

determinat ad cognitionē exprimētē quidquid spectat ad Deum; siue intrinsece, siue extrinsecē. Ergo determinat ad cognoscendā possibilitatē creaturarū, utpote spectantem ad Deum extrinsece.

35 Respondeo concedendo maiorem, & negando minorem: nam obiecto perfectissimo, titulo obiecti solum debetur cognitio illius veritatis, quam ipsum obiectum suadet, dum se secundum sua intrinseca ostendit. Cum autem obiectum quodlibet, quantumvis perfectissimum, per ostensionem sui nō suadeat id, ad cuius defectum est indifferens: hinc fit nulli obiecto deberi, titulo obiecti, cognitionem veritatis illi omnino contingentis. Fateor Deum ex se esse determinatum ad cognoscendum omne obiectum cognoscibile, verum hæc determinatio non est in genere obiecti cognoscibilis, sed in genere principij cognoscitui.

36 Restat iam, absolutē determinare an Deus cognoscat creaturas in se ipso? Deum cognoscere in se ipso creaturas, communiter probatur autoritate Patrum Dionisij, Ambrosij, Augustini, & aliorum: qui quidem dicunt Deum vnico complexu primæ causæ creaturas omnes cognoscere. Ita loquitur Dionisius super citatus: ita etiam videntur loqui alij Patres, quos allegant communiter authores. Verum, ut supra monui, hæc autoritates non probant conclusionem in sensu à nobis intento. Nos enim non quærimus: utrum Deus cognoscat in se ipso, ut cumque creaturas? Sed an Deus cognoscat creaturas in se ipso secundum sua prædicata ipsi necessaria considerato? Quod vero, sine vlla alia distinctione cognoscat Deus creaturas in se ipso, sufficienter saluatur, si, cum Albiz, & alijs, dicamus Deum, quatenus est ex se, & secundum sua prædicata, esse intrinsece inconnexum cum creaturarum possibilitate. Verum, posita, & intellecta creaturarum possibilitate, advenire Deo contingenter virtualiter denominationem adæquatē intrinsecam potentis absolutē producere creaturas, in hacque denominatione, siue in Deo, ut ita intrinsece adæquate denominato, cognoscere creaturas posibles: quod quidem sufficit, ut dicatur Deus cognoscere creaturas in se ipso, & in sua essentia: non quidē in sua essentia præcisse considerata secundum necessaria, sed in sua essentia, ut in esse absolute potentis adæquatē intrinsecē denominata.

37 Autoritas Dionisij, quæ ut magis efficax, & clarior allegatur, hanc subiit minimē violentam interpretationem. Nam ait Deū cognoscere creaturas vnico causæ complexu. Si ergo Deus in esse causæ absolute potentis constituitur per eā denominationē;

cognosci creaturas in Deo vnica causa complexu, facile potest dici esse cognosci creaturas in Deo vt causa absoluta constituta intrinsicè per eam denominationem. Nec est vnde probetur Dionisium loqui de causa conditionate causa, & non de causa absolute tali; & intrinsicè, licet contingenter virtualiter, in esse talis constituta: siquidem hac ratione verificatur cognosci creaturas in Deo, vt in motiuo formali adequato.

38 Confirmatur hoc ex sententia Thomistarum: qui quidem, vt saluent etiam creaturas existentes cognosci in Deo, nulla que ratione creaturas, vt distinctas à Deo, cognosci in se ipsis, (ne dicatur aliquid finitum, & limitatum, esse obiectum formale, vel terminatum Diuinæ intellectiōis) recurrunt ad decretum Diuinum contingenter adueniens Deo. Vt ergo existimant sufficenter saluari cognosci creaturas vt existentes in Deo, quia cognoscuntur in Deo, vt intrinsicè adequatè denominato in esse decernētis. Cur similiter non saluabitur cognosci creaturas posibles in Deo, eo præcisse, quod cognoscantur in Deo, vt denominato intrinsicè adequatè in esse potētis absolute producere creaturas?

39 Ob hanc rationem existimo non aliter posse probari creaturas cognosci in Deo secundum sua prædicata necessaria considerato, nisi efficaciter ostendendo Deum secundum se acceptum cum creaturarum possibilitate intrinsicè, & essentialiter coniecti. Verum cum ab hac quæstione modo abstinendum existimè, sufficiat modo asserere Deum cognoscere in se, secundum sibi necessaria considerato creaturas posibles casu, quo cum eis connectatur essentialiter; secus vero si ab eorum possibilitate sit absolutus, vtriusque partis huius conclusionis probationem dedimus supra.

SECT. IV.

Vtrum Deus cognoscat se increaturis?

40 **R**espondeo affirmatiuè; & probatur conclusio. Cognoscere vnum in alio v. g. B. in A. est quod A exhibendo se intellectui, ostendat veritatem alterius extremi, nempe B. Sed creatura, dum se exhibet intellectui Diuino, ostendit veritatem essentialis & existentis Dei. Ergo Deus cognoscetur in creaturis. Consequentia est bona, & maior certa, iuxta explicationem supra datam. Minor probatur. Omne extremum connexum cum alio, dum

obiicitur intellectui sicuti est, ostendit eidem intellectui aliud extrinsecum, cum quo connectitur, ea ratione, quæ est terminus illius connexionis. Sed creatura, & representatur intellectui Divino sicuti est, & connectitur essentialiter cum essentia, & existentia Dei ex prædicato creaturæ. Ergo creatura, dum se exhibet intellectui Divino, ostendit veritatem essentia, & existentia Dei. Consequentia est legitima, & maior videtur certa: quia connexum, ut connexum cum alio, ostendit rationem assentiendi alteri; nempe suam intrinsecam connexionem: ostendere autem rationem assentiendi alteri, est ostendere veritatem alterius.

41 Respondebis negando Deum cognosci in creaturis: quia, licet creaturæ connectantur intrinsece, & essentialiter cum Deo; cum tamen per eandem virtualiter cognitionem cognoscat Deus, & se, & creaturas in se ipso: si iterum Deus cognosceretur in creaturis, iam Deus iterum cognosceretur, & hæc cognitio reflecteret ad cognoscendum in creaturis Deum cognitum in se ipso: imò rursus in Deo reflexe cognito, attingerentur creaturæ, & iterum Deus: infinitaque, & in perceptibili reflexione unus obiecti ad alterum, prædictus actus implicaretur. Quam obrem auctores huius solutionis respondent non sufficere, ut unum cognoscatur in alio v. g. Deum in creaturis, creaturas cognosci ut connexas cum Deo; sed ulterius requiri hanc ipsam cognitionem non esse cognitionem Dei in se ipso, nec a Deo ad creaturas, & a creaturis ad Deum, & iterum a Deo ad creaturas, & sic in infinitum, quasi reciprocante actu, retrogrado, & irrequieto motu reflectat.

42 Hac edem doctrina tentant suadere aliqui Deum non cognoscere suam essentiam in attributis, & personalitatibus: quia cum essentiam cognoscat Deus in se ipso, & personalitates in essentia. Si iterum essentia cognosceretur in personalitatibus, rursus cognosceretur personalitas in essentia, ut in personalitatibus cognita. Et sic sequeretur infinitus processus reflexionum semper à Theologis, & Philosophis vitandus.

43 Verum hæc solutio, & eius doctrina non rei veritati, sed sinistra immittitur apprehensioni. Disimus ergo Deum per unam virtualiter cognitionem attingere se in se, creaturas in se ipsis, se in creaturis, & creaturas in se ipso: totumque hoc perfici cognitione, qua cognoscit perfecte se, & creaturas mutuam inter se connexionem habentes. Etenim minime opponuntur inter se cognosci in se, & cognosci in alio, nec, vel minimam in componibilitatem

dicie

esse id ipsum; in quo cognoscitur aliquid, cognosci in ipso aliquo: id circo omnia supra commemorata optime eidem prorsus virtualiter cognitioni valent competere, quia vlla virtualis diuersitas cognitionum, vel infinita reflexio ex prædicta doctrina deducatur: quod non multum operose declaratur.

44 Cognosci rem in se, vt iam explicatum est, nihil aliud est, quam assentiri obiecto innitendo propriæ veritati, & cognosci in alio innitendo veritati alterius. Caterum habere duplex motuum adæquatum assentiendi impossibile non est: imò naturalissime contingere quotidiana demonstrat experientia: nam possumus assentiri alicui obiecto propter testimonium duorum, quorum quilibet seorsim nobis abunde facit fidem: & ideo possumus assentiri alicui obiecto, ita propter duo testimonia, vt ex parte modi assentiendi, in quolibet testimonio sufficientem assentiendi rationem inueniamus. Subindeque præstabitur assensus obiecto propter ea testimonia tanquam propter motiua adæquata assentiendi. Ex hoc infertur nos posse assentiri Deo, & creaturis, & assentiendo cuiuslibet propter se, & etiam propter aliud, tanquam propter motiua adæquata.

45 Nec ex inde infertur vlla reflexionum infinitas: nam cognosci Deum in creaturis, & creaturas in Deo, & tam Deum, quam creaturas in se ipsis cognosci, non ita perficitur, vt cognitio, qua Deus se in se ipso cognoscit, sit virtualiter distincta à cognitione, qua cognoscitur in creaturis, aut cognitio, qua creaturas cognoscit Deus in se ipsis, diuersa sit virtualiter à cognitione, qua cognoscuntur in Deo. Vt etiam intellectus Diuinus non prius, aut realiter, aut virtualiter, cognoscit obiectum in se, & postea transit ad cognitionem alterius obiecti, quod in primo cognoscitur: sed, vt iam dictum est, quodlibet obiectum in se, & quodlibet in alio, vnica perfectissima attingit cognitione. Ex quo fit, quod, si nomine reflexionis nihil aliud intelligatur, quam cognitio vnius obiecti in alio, cognitio Diuina, de qua loquimur, sit cognitio directa, & reflexa cuiuslibet ex his obiectis. Cum autem non per distinctam virtualiter expressionem cognoscat se Deus in creaturis ab expressione, qua cognoscit se in se ipso, ideo cum cognoscit se in creaturis cognitis in ipso, non datur alia noua reflexio, sed vnico indiuisibili actu totus hic cognoscendi modus transigitur. Vbi autem multiplicitas non est, infinitas reflexionum esse non potest.

46 Fateor posse nostrum imperfectum modum cognosce-

di attingere hanc cognitionem Diuinam, vt cognoscentem creaturas in Deo cognito in se, & rursus eandem cognitionem attingere, vt cognoscentem Deum increaturis cognitis in Deo, & vt cognoscentem Deum increaturis cognitis in Deo cognito in creaturis cognitis in Deo, & sic, sine fine. Hoc tamen solum probatur, tum nostrum imperfectissimum cognoscendi modum, tum in nostris expressionibus, magis, & magis predictam reflexionem exprimentibus, dari infinitatem sine cathegorematicam: hoc est nullam esse cognitionem nostram, ultra quam non possit dari alia magis exprimens cognitionem Diuinam. At vero dari in ipsa cognitione Diuina aliquam reflexionem infinitatem, minime predicto argumento valet conuinci.

47. Ob. primo. Implicat eadem cognitione attingi obiectum directe, & indirecte. Sed cognosci obiectum in se est cognosci directe: cognosci vero in alio est cognosci indirecte. Ergo implicat eadem cognitione attingi idem obiectum in se, & in alio.

48. Respondeo hunc terminum *indirecte* aliter, & aliter accipi posse. Nam potest accipi pro hoc, quod est *cognosci in alio*, seu, vt terminum connexionis alicuius obiecti cogniti in se, vel pro cognitione, qua absolute non cognoscatur obiectum in se, vel pro cognitione, qua ita cognoscatur pure in obliquo, vt nihil affirmetur de illo. Vel denique pro cognitione, qua non perfecte, sicuti est in se, cognoscatur. Cognosci obiectum indirecte, quatenus precise dicit cognosci in alio, seu vt terminum connexionis alicuius cogniti in se, nec dicit imperfectionem, nec excludit eandem cognitionem attingere idem obiectum directe, & in se. At vero cognosci indirecte, sumpto *indirecte* negative per exclusionem positivam cognitionis obiecti in se, pugnat cum *cognosci indirecte*, similiter cognosci indirecte, prout *cognoscit indirecte* dicit cognosci, vel pure apprehensiuè, vel admodum alterius, repugnat Deo. Ceterum Deus hac ratione, non se cognoscit indirecte.

49. Ob. secundo. Si Deus se cognosceret in creaturis, non se cognosceret in creaturis perfecte intuitiue, sed abstractiue. Hoc repugnat. Ergo, & quod Deus se cognoscat in creaturis. Maior probatur. Deus in creaturis solum se cognosceret secundum illa Diuina predicata, quibus cum connectuntur creatura. Sed creatura solum connectuntur cum Deo secundum predicatum omnipotentia, non vero secundum alia predicata, saltem secundum quod terminus est, quia creatura solum connectuntur cum Deo, vt productiuus illarum. Ergo in creaturis soli cognoscitur Deus.

ut omnipotens; non vero ut trinus. Ergo Deus cognoscitur in creaturis abstractivè, præscindèdo videlicet unum prædicatum ab alio.

50 Respondeo primo omittendo unum obiectum solum cognosci in alio secundum ea prædicata, quæ terminant connexionem. Nego tamen creaturas solum connecti realiter cum Deo, ut omnipotente, non vero ut trino, & ut constituto omnibus prædicatis sibi necessariis. Nam creaturæ connectuntur cum Deo vero, & reali, sicuti est in se. Quam obrem connectuntur cum omnibus prædicatis Divinis à Deo realiter distinctis. Id vero, quod dicitur ab aliquibus, creaturas connecti cum Deo solum, ut omnipotentem, vel falsum omnino est, vel intelligendum nostro modo concipiendi, quatenus nos rationis lumine instructi, ex cognitione creaturarum in cognitionem Trinitatis non possumus devenire; secus in cognitionem Dei ut omnipotentis, & ut alijs perfectioribus sapientiz, intellectus, &c. essentialiter constituti.

51 Respondeo secundo, dato quod creaturæ non connectantur cum Deo, nisi ut omnipotente; adhuc Deus cognoscetur in creaturis cognitione exprimente reliqua prædicata, non quia creaturæ ostenderent illa prædicata quibus cum creatura non connecterentur, sed quia ipsum prædicatum omnipotentia determinaret Deum ad Trinitatē cognoscendam, & etiam, quia Deus à se ipso est determinatus ad quodlibet obiectum perfectissimè, & non abstractivè, cognoscendū. Id circo in prædicto casu cognitio; qua cognosceretur Deus in creaturis, perfectissima foret; non tamen esset perfectissima ex determinatione præcise obiectivæ creaturarum, sed ex ea, & ex determinatione obiectivâ ipsius cognoscentis.

52 Vnde ad argumentum in forma, vel nego absolute minorem, vel distinguo: Deus in creaturis, non se cognosceret perfecte ex vi præcise determinationis obiectivæ creaturarum; concedo; non se cognosceret absolute perfecte, etiam ex determinatione subiectivâ cognoscentis; & obiectivâ omnipotentia; nego maiorem. Ad huius probationem; distinguo eodem modo; Deus in creaturis solum se cognoscit secundum prædicata terminantia connexionem creaturarum; attenta præcise determinatione obiectivâ creaturarum; concedo; attenta etiam alijs determinationibus, nego maiorem. Et data minori: distinguendum est con-

sequens iuxta distinctionem
maioris.

SECT. V.

Utrum Deus cognoscat vnum ex aliis

53 **C**ognosci vnum ex alio est transire ex cognitione vnius in cognitionem alterius, siue intellectū à cognitione vnius determinari, vt ad alterius cognitionem progrediatur. Hoc dupliciter potest excogitari. Primo interueniente distinctione realis inter vnam, & alteram cognitionem, ita se habentes inter se, vt ex vi vnius ita presentetur veritas alterius, vt intellectus, tametsi per solam primam cognitionem non assentiatur veritati cognitionis secundæ, determinetur tamen obiectiue sufficienter per illam, vt per aliam cognitionem, illi veritati assentiatur: quod quidem exequitur per secundam cognitionem. Hac ratione se habet intellectus in hoc discursu. *Existit vniō. Ergo existunt extre-*
ma.

54 Secundo modo possemus excogitare hoc euenire: nempe cum sola distinctione virtuali intrinseca, inter vnam, & alteram cognitionem v.g. Si quis diceret cognitionem vniōis, & cognitionis extremorum realiter inter se identificari, non tamen virtualiter: quia nimirum cognitio assentiens vniōi, non assentitur extremis, licet realiter cum extremorum assensu identificetur. In hoc casu intellectus ex cognitione vniōis realiter identificata cum cognitione extremorum, non tamen extrema representante, procedet ad cognitionem extremorum identificatam cum cognitione vniōis, licet ab ea cognitione virtualiter intrinsece distincta. Hac terminorum explicatione præmissa.

55 Sit nostra conclusio. Intellectus Diuinus non cognoscit vnum ex alio, neque procedendo ex determinatione vnius cognitionis ad alteram realiter distinctam, neque ad aliam virtualiter distinctam. Prima pars huius conclusionis dubitari nequit: cum enim in Deo non detur duplex cognitio realiter distincta, neque transitus ab vna ad alteram dari potest.

56 Secunda pars, videlicet Deum non determinari ab vna cognitione ad aliam virtualiter distinctam, probatur. Cognitio secunda, ad quam determinaretur Deus ex vi prioris, vel repræsenteret aliquid, quod non esset sufficienter ostensum Diuino intellectui ab obiecto prioris cognitionis, vel obiectū, quod iam esset
suffi-

sufficienter ostensum. Neutrum potest dici. Ergo non datur secunda cognitio deducta ex prima. Minor probatur per partes. In primis veritas secunda cognitionis sufficienter ostenditur Diuino intellectui ex vi veritatis obiectivæ prioris cognitionis: nam cum obiectum prioris cognitionis appareat ut connexum cum veritate posterioris, alioquin non determinaret ad secundum assensum, apparet veritas posterioris ut terminus connexionis veritatis prioris. At obiectum, quod apparet intellectui Diuino, ut connexum cum aliqua veritate, sufficienter ostendit Diuino intellectui veritatem, cum qua connectitur. Ergo veritas secunda cognitionis sufficienter ostenditur Diuino intellectui ab obiecto prioris cognitionis.

57 Confirmatur. Prima cognitio non solum assentitur primæ veritati connexæ cum secunda; verum etiam assentitur secundæ, cum qua prima connectitur. Ergo veritas secunda cognitionis sufficienter ostenditur Diuino intellectui à veritate primæ cognitionis. Consequentia est bona. Probo antecedens. Si prima cognitio non assentiretur veritati secundæ cognitionis, prima cognitio non esset omnino perfecta. Tum quia aliquod obiectum cam lateret, tum etiam quia cognitio connexionis cum aliquo termino, ut sit omnino perfecta, debet etiam cognoscere perfecte terminum connexionis: nā quo magis penetratur terminus, magis quoque penetratur relatio ad illum. Ut ergo omnino aliqua cognitio penetrat terminum, debet eademmet cognitio perfecte cognoscere terminum talis connexionis. At hoc est assentiri eius veritati. Ergo cognitio Diuina perfecte omnino penetrans primam veritatem, ut connexam cum secunda titulo suæ perfectionis, & penetratiuæ claritatis, tenetur assentiri veritati secundæ, cum qua prima necessario connectitur.

58 Confirmatur secundo. De ratione Diuina cognitionis esse comprehensionem sui obiecti, ut omnes supponunt, & nos infra ostendemus. At comprehensio debet cognoscere indicatiue, & per assensum, omnem veritatem, cum qua obiectum comprehensum connectitur, ut omnes etiam videntur supponere, dum agunt de comprehensione. Ergo de ratione cognitionis Diuinæ circa aliquod obiectum, titulo comprehensionis eius obiecti debet cognoscere indicatiue omnem veritatem, cum qua tale obiectum connexum fuerit. Ergo cognitio Diuina cuiuslibet veritatis cum alia connexa cognoscit per assensum eam veritatem, cum qua connectitur prior.

59 Secunda pars illius prioris antecedentis, videlicet, nō dari secundam cognitionem ex determinatione primæ cognitionis: centem veritatem perfecte attactam per priorem cognitionem: etiam probatur. Tum quia otiosa, chynarica, & indigna Deo est cognitio, quæ nullum aliud munus habeat, quam representare idem omnino obiectum, ac prima succedendo illi. Tum quia, si cut admittitur hæc, posset admitti alia, & alia in infinitum. Ergo ex vi vnius cognitionis non determinatur Deus ad habendam aliam cognoscentem idem, & eodem modo, quod cognoscit prima.

60 Ob. primo. Si nostrum potissimum argumentum ad negandum Deo discursum, siue cognitionem vnius ex alio, efficax esset, non solum probaret non esse discursum in Deo, verum probaret etiam non esse discursum in nobis. Ergo nostrum argumentum sophisticum est. Probatur antecedens. Quando nobis proponitur veritas antecedentis conuexa cum veritate consequentis, vel ostendit nobis veritatem consequentis, vel non. Si hoc vti- mum. Ergo non habemus sufficientem determinationem obiecti: nam ad assentiendum veritati consequentis, adhuc per secundū actum: quia non possumus determinari ad assentiendum alicui veritati ex insufficienti propositione illius. Si est sufficienter proposita: cur differetur assensus ad posterius signum, & non potius præstabitur in primo? Et hoc præsertim in demonstrationibus, ubi ex præmissis euidentibus inferitur conclusio. Ergo nostrum argumentum etiam est contra discursum humanum.

61 Respondeo veritatem conclusionis nobis proponi ex vi obiecti præmissarum, minori claritate, quam præmissarum obiectum: quia, cum ex vna parte nos non sumus infinite intellectui, & ex alia, apprehensio, siue species veritatis præmissarum, sit magis propria, & expressa veritatis præmissarum, quam veritatis conclusionis: inde fit nos per veritatem præmissarum, siue per illarum speciem, manere solum determinatos immediate ad assentiendum præmissis, non vero conclusioni: nos enim regulariter loquendo indigemus assensu vnius, vt per ipsum assensum plenè determinemur ad assensum alterius in primo contenti: tum, quia non proponitur sufficienter ex vi propositionis prioris obiecti, tum quia noster intellectus propter suam limitationem non facile potest vno quasi amplexu pluribus veritatibus assentiri: ideoque ab vna ad alteram progredi debet. Aliter res se habent in Deo, qui cum infinite, & summe cognoscitius sit, debet attingere obiectum si-
mul,

mul, ac cognoscibile fuerit, quin ad aliud signum posterius valeat cognitionem differre.

62 Ob. 2. Deus potest pro vno signo intendere finem, & pro alio decernere media ex vi intentionis finis. Ergo poterit similiter prius assentiri praemissis, & deinde conclusioni: quia sicut finis est obiectum formale respectu ad electionem mediorum ita veritas antecedentis est obiectum formale respectu ad assensum conclusionis. Deinde Deus ex cognitione obiecti, ut existente in primo signo, dirigitur, movetur, & determinatur ad amorem ipsius obiecti pro sequenti signo. Ergo ex assensu antecedentis movebitur, & determinabitur ad assensum conclusionis pro signo posteriori.

63 Transmissio antecedente (de quo late agemus tract. de voluntate Divina) nego consequentiam. Ratio disparitatis in intentione finis, & electione mediorum, desummitur ex capite libertatis. Cum enim Deus libere eligat finem, & etiam ex suppositione finis liberum sit Deo eligere hoc medium, potius quam aliud: ideo Deus potest eligere finem pro vno signo, & medium hoc praeter altero eligere in signo posteriori: cum enim Deus libere velit e contra contingentia, potest ea amare, & eligere, qua ratione illi placuerit: praesertim quia, cum amor huius medij determinati non includatur in amore finis, iam habet aliquam tendentiam, siue aliquem modum tendendi, qui non includitur necessario in intentione finis, secundum quod habere debet omnis intentio illius finis: subinde, quo iam est titulus, quare pro diversis signis sint intentio finis, & electio mediorum. At vero cognitio, & assensus veritatis consequentis nihil habet in modo tendendi, quod non reperiatur in assensu Divino perfecto veritatis antecedentis ut connexa cum veritate consequentis, ut supra manet probatum.

64 Ad secundam paritatem desumptam ex distinctione virtuali, & praecedentia cognitionis dirigentis ad amorem respectu ipsius amoris necessarij, praeter quam quod ea distinctio a pluribus negatur, & forsitan negabitur a nobis tractatu de voluntate respectu deo reddendo disparitatem ex eo quod amor ex conceptu essentiali amoris habeat dirigi per intellectum, & ferri in bonitatem, quia cognitam, potius quam cognoscere bonitatem, quia amata: quod absque distinctione virtuali inter amorem, & intellectionem percipi nequit. At vero de ratione assensus vnius veritatis in alia, non est quod veritas prima praecedat ut cognita ad assensum secundae: sed solum quod assensus ex modo tendendi imitatur primae veritati.

65 Ob. 3. Deus pro priori ad iudicium absolutum de existentia consensus Petri habet hos duos assensus. *Si auxilium A, (-cum Petrus consentit) conferatur Petro, Petrus illi consentiet. Auxilium A conferatur Petro.* Ergo iudicium de veritate consensus Petri cognoscit absolute consensum Petri ex determinatione obiectiva veritatis obiectivæ illorum duorum assensum. Ergo Deus cognoscit eum ex alio, siquidem ex cognitione veritatis illorum assensuum et connexæ cum veritate absolute existentie consensus determinatur Deus ad cognoscendam absolute existentiam consensus Petri. Primam consequentiam, ex qua alia legitima descendunt, probō, postea antecedens probaturus. Hæc duplex veritas. *Si existat auxilium A, existit consensus, & existit auxilium A,* connectitur cum hæc tertia veritate. *Existit consensus.* Si ergo Deus ante cognitionem huius tertiæ veritatis cognoscit alias pro priori, pro priori ad cognitionem tertiæ veritatis habet cognitionem antecedentis legitime inferentis veritatem consensus. Ergo cognoscet Deus consensum ex determinatione illorum duorum assensuum præcedentium pro priori.

66 Iam vero antecedens, nimirum Deū pro priori ad iudicium absolutum de existentia consensus Petri habere hos duos assensus. *Si existat auxilium, existet consensus: existit auxilium,* probatur. In primis iudicium conditionatum de existentia consensus sub conditione auxilij, certum debet esse præsupponi ad iudiciū consensus: cum scientia media consensus præcedat ad scientiam absolutam illius. Deinde præcedere etiam scientiam auxilij ad scientiam absolutam consensus, probatur. Hæc scientia existentie auxilij identificatur virtualiter cum decreto auxilij, quod præcedit ad cognitionem absolutam consensus, vel saltem, scientia auxilium præcedit in esse physico ad consensum, ita in esse intentionali Divino debet intelligi cognitum auxilium prius, quam consensus cognitus intelligatur. Ergo iudicium de existentia auxilij existit pro priori ad iudicium absolutum consensus.

67 Prima solutio, quæ huic argumento probabiliter posset adhiberi, asserit semel existente pro signo libertatis scientia conditionata consensus sub auxilio, decretum Divinum debere esse intrinsece connexum cum consensu absoluto: quia prædictum decretum est intrinsece liberum libertate immediata, quam de facto habet, consequenterque habet connexionem cum scientia media; & cum aliunde habeat connexionem cum purificatione conditionis, quam ponit, videlicet auxilium: ideo hoc decretum habebit con-

nexionem cum aliquo inferente consensum sub indeque ipsum decretum cum consensu absoluto erit connexum. Hae doctrina supposita: posset dici scientiam auxilij non esse priorem scientia absoluta consensus: quia ipsa scientia auxilij est scientia consensus: siquidem scientia auxilij est scientia decreti connexi cum consensu absoluto: & nequit Deus videre decretum, ut connexum cum consensu absoluto, quin simul ipsum consensum ut absolute existentem cognoscat.

67 Hoc idem paulo aliter posset explicari, asserendo nimirum, decretum auxilij, tametsi propter rationem exercitij liberæ Divinae voluntatis non deberet connecti cum scientia media, titulo tamen essendi cognitionem sui perfectam, debere cognoscere quidquid iam cognoscibile est, ob idque prædictum decretum non attingere affectu nisi auxilium; affirmare tamen coexistentiam sui cum scientia media, quæ iam est cognoscibilis, & simul cognoscere consensum absolutum in eiusmodi coexistentia cum absoluto consensu essentialiter connexa.

68 Hæc cogitatio tamptimo, quam secundo modo explicata ex eo mihi non placet, quia cogimur asserere omnes actus Divinos esse essentialiter liberos libertate, quam de facto habent: quod est adstringere solutionem peculiari doctrina in philosophia.

69 Respondeo ergo cum P. Ribadeneira asserendo Deum, Tum decernit auxilium præsupposita Scientia Media, non differre ad ulterius signum cognitionem consensus absoluti: sed neque cognoscere consensum absolutum in signo dumtaxat decreti; sed cognitionem Divinam consensus absoluti quasi coalescere ex Scientia Media consensus, & scientia absoluta auxilij, ita, ut hæc duæ virtualiter scientia absque alia formalitate virtualiter ab illis distincta, sint cognitio absoluta consensus. Non enim implicat affirmationem alicuius obiecti constare ex duplici formalitate. Quem ad modum enim in plurimum sententia intellectio formalis creata, & dicit actionem, & dicit speciem expressam, ita, ut ex una, & altera entitate realiter distinctis, coalescat cognitio, aut intellectio. Cur similiter non poterit dici cognitionem Divinam consensus absoluti includere duplicem formalitatem virtualiter inter se distinctas?

70 Nec obstat in oppositum si obijciatur. Cognoscere præcisè veritatem conditionatam, & purificationem conditionis, non est formaliter cognoscere veritatem absolutam; sed est sufficiens determinatio ad cognoscendam pro signo sequenti veritatem

absolutam, ut patet in nobis, qui, quantumvis habeamus hanc duplicem cognitionem. Si Deus reuelat mysterium aliquod, existit tale mysterium, & reuelat mysterium Incarnationis; quamvis inquam hos duos actus habeamus, non formaliter ex vi horum actuum affirmamus Incarnationem existere; sed his actibus manemus determinari, vel quoad speciem, vel quoad exercitiam ad formaliter assentiendum existentiae Incarnationis. Ergo pariter in Deo non eo ipso formaliter, quod affirmet consensum conditionate, & purificationem conditionis, affirmabit consensum absolutè.

71 Hæc inquam paritas non premit, quia potest facile responderi non quaslibet affirmationes huiusmodi, videlicet conditionatam euentus, & absolutam conditionis, esse affirmationem absolutam euentus, sed eas, quæ sunt infinite perfectæ, & penetratiue cuiuslibet veritatis affirmabilis. Cum autem pro signo complexi ex Scientia Media, & decreto auxilij, sit aliquid connexum cum consensu, & hoc sufficiat, ut consensus sit affirmabilis: ideo hæc duæ affirmationes sunt simul alia tertia affirmatio consensus absoluti; secus vero contingit in creaturis ob suam limitationem in cognoscendo.

SECT. VI.

Utrum Deus habeat scientiam strictè, & rigoroſe acceptam?

72 **D**Vpliciter accipitur scientia: primo laxè pro notitia cuiuslibet obiecti, vnde cumque proueniat euidencia, siue notitia: hoc est: siue hæc euidens notitia sit obiecti in se ipso, siue sit in alio, siue ex alio obiecto. Nam iuxta hanc acceptionem scientia dicitur per oppositionem ad cognitionem coniecturalem, siue probabilem. Alio modo dicitur *Scientia* strictè, & rigoroſe, prout est cognitio rei per causam ut præcontinentem effectum. Dari in Deo scientiam iuxta primam acceptionem extra controuersiam est: cum Deus se ipsum, & ut supra ostendimus, & creaturas, certo, & euidentè cognoscat. Vnde solum manet questio circa scientiam strictissimè acceptam, utrum videlicet Deus aliquod obiectum cognoscat per suam causam: & quænam sint obiecta, quæ Deus ita cognoscat?

73 Hæc questio, vel reuocanda est ad difficultates iam supra discussas, vel nihil habet, quod de nomine non sit. Quod sic ostendo. Si cognoscere rem per causam significat solum cognoscere rem in

in sua causa, iam supra ostendimus Deum cognoscere creaturas possibiles in se ipso, vt in causa praecurrente absolute creaturas, vt effectum ab ipsa producibilem. Si vero cognoscere rem per causam significare debeat cognoscere effectum ex causa; cum praecedenti sectione ostenderimus cognitionem vnius ex alio a Deo esse relegandam, pariter probauimus Deum non cognoscere rem per causam iuxta praesentem acceptionem.

74 Idcirco reliquum est duntaxat querere: vtrum cognoscere rem per causam significet cognoscere effectum in causa, vel potius ex causa, vel an, vt notitia aliqua euidentis scientia strictae nuncupatur, requiratur esse cognitionem effectus in causa. Hoc autem quis non videat esse questionem, non utique de modo, quo Deus sua cognoscit obiecta, sed solum de significatione huius termini. *Scientia*: an cognitionem vnius in alio, & vnius ex alio, vel vnam tantum significet ex illis. *Quaestio* quidem, vtpote pure nominalis, parum digna, quae acriter conrotatione discutatur. His praemissis.

75 Sit mea conclusio, si sub nomine scientiae cognitionem ex causa significetur: nego cum P. Vazquez dari scientiam in Deo: quia, vt iam probaui, in Deo non datur cognitio vnius ex alio. Si vero nomen scientiae cognitionem effectus in causa proprie significet: dico cum alijs Theologis dari in Deo scientiam: quoniam Deus cognoscit, tum creaturas in se ipso, tum quemlibet effectum in sua causa illum absolute praecurrenti, vt supra iam probaui, vtrum vero sub nomine scientiae significetur cognitio effectus in causa, vel solum ex causa, dicito quod malueris: pro questionibus enim de nomine iam dudum in animum indoxi numquam manus cum aduersarijs conferere.

76 Obeandem rationem non multum contendam cum Illustrissimo Godoy, Goneto, & alijs Thomistis asserentibus, semel supposito scientiam esse cognitionem rei per causam, Deum habere scientiam suorum attributorum, cognoscendo videlicet illa per essentiam, vt causam virtuale illorum. Non inquam multum de huius placiti discussione curabo: nam cum de hac re longissimam disputationem legissem apud Illustrissimum Godoi, nihil reperi, quod ultra questionem de nomine pedem efferat: minimeque meo instituto breuitatem semper affectanti contentaneum duxi in quaestione pure de nomine multum destineri. Breuiter tamen quaestionem esse de puro nomine sic ostendo.

77 Qui negant Deum habere scientiam strictae acceptam

suorum attributorum, non negant Deum cognoscere attributa, & essentiam per cognitionem repræsentantem essentiam ita à parte rei existere, vt fundamentum præbeat intellectui humano, vt eam ad modum radicis respectu attributorum attingat. Qui vero affirmant huic cognitioni Diuinæ rationem scientiæ competere, non ideo aliquem modum cognoscendi Deo tribuant, quod negantes scientiam inficiuntur; sed solum asserunt, non solum ad rationem scientiæ non requiri unam cognitionem ex alia deduci verum, neque requiri quod obiectum cognoscatur per causam, quæ verè sit causa, sed sufficere quod cognoscatur per cognitionem attingentem aliquod prædicatum cum eo obiecto identificatum cognoscendo, quod prædicatum prædictum fundamentum præbeat intellectui nostro valde imperfecto ad illud prædicatum cognoscendum ad modum radicis respectu prædicatorum, quæ attributa nuncupantur. Ergo totius discriminis harum sententiarum non circa prædicata diuinæ notitiæ; sed circa significationem huius nominis *scientia* versatur.

78 Si ergo, adhuc circa hanc nominalem questionem, quid sentiam, interroges. Respondeo hoc nomen *scientia* frivole accepta, prout significat cognitionem rei per causam, non nisi maximopere improprie cognitioni Diuinæ attributorum aptari posse: quia aliud est meam imperfectissimam cognitionem essentiam per modum radicis apprehendere, Deumque cognoscere de se ipso in ordine ad meam cognitionem per inde se habere, ac si essentia esset radix attributorum: aliud valde diversum cognitionem Diuinam habere modum tendendi similem modo tendendi cognitionis attingentis obiectum per causam. Hoc secundum videtur requiri ad scientiam, & minime sufficere illud primum, quod duntaxat reperitur in cognitione Diuina. Nam scientia non est, quæ cognoscit obiectum, vt præbens fundamentum, vt alia cognitio illud tanquam effectum ex causa cognoscat, sed quæ ipsamet cognoscit obiectum vt effectum alicuius causæ. Nec in hoc amplius immoraui necesse est.

(. . .)

QVÆST. VII.

De proprietatibus Scientiæ Divinæ

Pures sunt, quas examinare oportet, proprietates scientiæ Divinæ. Semel enim explicata natura, & obiecto Divinæ scientiæ, antequam ad eius divisionem progrediamur, nonnullas eius conditiones expendere necessarium est. Septem præcipue solent enumerari Divinæ scientiæ proprietates, videlicet: veritas, evidentia, certitudo, simplicitas, æqualitas, universalitas, & immutabilitas. De his omnibus seorsim nobis agendum est, ut plenius Divinæ scientiæ natura cognoscatur.

SECT. I.

Veritas, certitudo, & evidentia Divinorum actuum explicantur.

Fidei, & naturæ lumine est certum Deum in suis intellectibus falli non posse, ac per consequens actus Divinos infallibili veritate gaudere, sed pro huius veritatis maiori claritate, distinguenda est triplex veritas, alia determinationis; alia obiectivæ; conformitatis alia. Veritas conformitatis (quæ simpliciter, & absolute est veritas) coalescit ex actu, & obiecto existentibus, sicuti affirmatur per actum, ita ut sit obiectum, accepto sit eodem modo, ac accipitur in actu, qui dicitur verus v. g. veritas formalis huius actus *Petrus currit*, coalescit, cum ex prædicto actu, tum ex eo quod existat *Petrum currere* sumpto, ly *existat*, sicuti accipitur *currit* in actu, qui dicitur verus, quod est idem, ac dicere veritatem formalem esse, & actum, & Petrum modo currere. Similiter veritas huius actus *Anti-Christus existet* est, tum actus, tum quod *Anti-Christus existet* unde idem est dicere: *Hic actus Anti-Christus existet est verus*, ac dicere, datur hic actus, & Anti-Christus existet. Ex quo inferitur necessarium non esse, quod ut actus sit verus, veritas, quoad omnes suas partes existat de prædicto, sed quod existat actus, & quod obiectum existat pro tempore quod dicitur actus.

2 Veritas obiectiua est obiectum, eo modo, quo requiritur, ut constituat veritatem formalem: cumque iam explicuerimus qualiter existere oporteat obiectum, ut veritatem formalem constituat, pariter explicatum est, quod sit veritas obiectiua. De his infra magis ex professo agemus.

Veritas determinationis est actus essentialiter determinatus, ut habeat veritatem formalem: hoc est actus essentialiter connexus cum eo quod datur obiectum uti affirmatur per ipsam actum: quapropter veritas formalis semper constat veritate obiectiua, & actu; non tamen semper constat veritate determinationis: quia non semper actus est essentialiter determinatus, ut conformetur cum obiecto; quando autem essentialiter est ita determinatus, actus est veritas determinationis, obiectum veritas obiectiua: & ex veritate obiectiua, & actu resultat veritas formalis conformitatis. Hoc posito.

3 Dico primo: quilibet actus diuinus se ipso formaliter habet esse verum veritate determinationis. Probat. Quilibet actus Diuinus se ipso formaliter habet esse determinatus ut conformetur cum obiecto. Sed hoc est habere à se ipso veritatem determinationis. Ergo. Minor est certa, & consequentia legitima. Maior etiam dubitari nequit: cum quilibet actus Diuinus à se ipso formaliter habeat non posse falsificari. Ergo esse determinatum ad conformitatem.

4 Dico 2. actus Diuinus, non se ipso formaliter habet esse verum formaliter; sed tantum habet infallibilem necessitatem, ut ita verum sit. Infertur hoc ex doctrina tradita; nam esse verum formaliter involuit actum, & obiectum. Et licet actus sit connexus cum obiecto, uti representatur; non tamen est ipsum obiectum, cum plura obiecta cognitionis Diuina à Deo distinguantur: Ergo actus Diuinus non se ipso formaliter habet veritatem conformitatis; sed tantum habet infallibilem necessitatem, ut ita verum sit. Qua autem ratione Scientia Diuina de obiectis futuris, vel absolute, vel pure conditionate, sit formaliter vera ab obiectis non absolute, existentibus, infra dicemus, dum rerum futuritionem, tam absolutam, quam conditionatam explicauerimus.

5 Dico tertio actus Diuinus, ut præcisse in Deum tendens, est se ipso verus formaliter, ac per consequens est veritas determinationis obiectiua, & formalis. Patet hoc ex dictis: quia actus, & obiectum sunt idem. Ergo actus est tota veritas formalis: Ergo,
&

& veritas obiectiua, & determinationis: siquidem est obiectum, & non potest ita non esse. Quo autem modo actus Diuini de obiectis nunquam extrituris veritatem: sortiuntur, dicemus infra, dum de scientia simplicis intelligentiae, visionis, & media sermonem inducnamus.

6 Dico quarto non est in Deo vnus actus verior alio. Probatur. Omnis actus Diuinus aequali perfectione repraesentat obiectum, & aequalique infallibilitate est determinatus, vt cum obiecto conformetur. Ergo ex nullo capite inaequalitas veritatis resultare potest.

7 Ob. veritas actus Diuini repraesentantis Angelum existere, est actus Diuinus, & Angelus. Veritas actus Diuini repraesentantis lapidem existere, est aggregatum ex lapide, & actu Diuino. Sed primum aggregatum est perfectius secundo (saltem extensive). Ergo perfectior veritas est veritas primi actus, quam veritas secundi. Respondeo primo (omisso quod sint actus distincti) distinguendo maiorem. Primum aggregatum est perfectius perfectione maioris aestimabilitatis, concedo: perfectione consistente in eo quod magis conformetur: nego minorem. Et sub eisdem terminis distinguendum est consequens. Vel, si maioris, concessa maiori, & minori: negatur consequentia; quia, licet hic terminus *aggregatum ex actu, & obiecto*, significet idem, ac *veritas*, tamen hic terminus *perfectius aggregatum*, non significat idem, ac alter *perfectior veritas*, plures enim sunt termini, qui seorsim significant idem: coniunctim vero non ita. Probat hoc puerile sophisma, quo tyrones dialecticos cum ipsorum anxietate, & auscultantium risu, lepide prouectiores alij decipiunt; videlicet *haec capra est mater. & est tua, ergo est mater tua*. Similiter male arguetur: *Primum aggregatum est veritas, & est entitas perfectior. Ergo est veritas perfectior*.

8 Certitudo duplex esse potest in aliquo actu, & obiectiua, & subiectiua. Certitudo obiectiua est connexio actus cum obiecto vel repraesentatur. Ex quo fit certitudinem obiectiuam idem dicere, ac veritatem determinationis. Certitudo subiectiua est illa firmitas assensus, qua adeo securus redditur intellectus de obiecto affirmato, vt excludat dubium quodlibet de opposito illius, quod affirmat. Quaestio nequit esse circa certitudinem obiectiuam, cum enim quilibet actus Diuinus essentialiter sit determinatus vt cum obiecto conformetur, essentialem certitudinem obiectiuam necessario habebit: hoc est essentialiter repugnabit suae falsitati.

9 Circa certitudinem subiectiuam dubitari potest. Primus

cui innitatur, an ipsi obiecto affirmato, an alteri, ratione cuius affirmatur? Facile iuxta principia superius questione tertia stabilita responderi potest certitudinem, & securitatem divinorum actuum innitti suo obiecto formali terminatio. Cum igitur satis, superque in superioribus explicuerimus obiectum formale Divinae intellectiois, pariter explicatum manet cui innittantur eius securitas, & certitudo.

10 Evidentia tunc datur, quando ex vi propositionis terminorum naturaliter intellectus proximè, vel remotè necessitatur ad non dissentendum obiecto, v. g. ex eo hæc propositio est evidens immediate *omne totum est maius sua parte*, quia solum terminorum apprehensio immediate necessitat ad non dissentendū tali propositioni, qualibetque alia veritas, quæ ex hæc evidenter inferatur, erit mediate evidens, quia ad illius assensum mediate necessitatur intellectus, hoc est, medio assensu propositionis evidētis immediate ex terminorum apprehensione.

11 Hoc supposito, explicandum est, quo pacto actus Divini sint evidentes, cum in nostris principiis non possit Deo aliter proponi obiectum, quam per ipsam assensum de cuius evidentia disputatur. Respondeo ergo nobilissimo evidentia genere gaudere actus divinos; non quia terminorum propositio necessitet Deum; sed quia ipse à se ipso est determinatus ad assensum firmiterem, clariorem, & perfectiorem omnibus assensibus creatis, quantumvis evidentia, & claritate pollentibus. Sicut enim, ut supra diximus, Deus à se ipso habet eminenter determinationem, quam obiectum media sui representatione præstare debebat, ita à se ipso determinatur ad suorum actuum clarissimam evidentiam.

12 Verum cum in creaturis duplex sit evidentia: intuitiva una, abstractiva alia: dubitatur hic, an actus Divini uno, & altero modo evidentes sint, vel, an solum intuitiva? Dico ergo actus Divinos solum intuitivam evidentiam habere. Probatur Evidentia abstractiva imperfectionem involvit: ergo in Deo non datur. Consequentia est bona. Antecedens probatur. Quilibet actus abstractivus, quantumvis in sua linea certus, & evidens, cognoscit rem aliter, ac est in se & per species alienas, siue per cognitionem similem omnino illi, quæ per species alienas habetur. Sed cognitio huiusmodi, ut ex terminis patet, involvit imperfectionem. Ergo qualibet cognitio abstractiva, quantumvis evidens, involvit imperfectionem.

13 Quum est, quod huic conclusioni videtur opponi, nempe

pe nos docuisse Deum vnum obiectum in alio cognoscere, cognitio autem vnius in alio cognitionis abstractiue speciem refert videtur. Caterum esse cognitionem Diuinam vnius in alio non arguere in Deo cognitionem abstractiuam supra docuimus quaest. 6. sect. 4. Recolantur, quae ibi diximus.

SECT. II.

De vniuersalitate Diuinae cognitionis, ubi ratio comprehensionis explicatur.

14 **D**Vplex potest in scientia considerari vniuersalitas, alia, quae consistat in eo quod attingat vniuersa obiecta, & haec vocatur vniuersalitas extensiva: alia, quae in eo sita sit, quod attingat sua obiecta, non secundum rationes singulares; sed secundum rationem aliquam communem, & vniuersalem, & haec non incongruè potest appellari vniuersalitas formalis Logica. Prius de hac secunda, deinde de prima quid sentiendum est explicabimus.

15 Dico primo in Scientia Dei non datur vniuersalitas formalis Logica. Probatur facile haec conclusio. Huiusmodi vniuersalitas dicit, vel praecissionem obiectiuam, vel formalem, quae Scientia Diuina deberet rationem communem à differentiis praescindere. Sed qualibet ex illis praecissionibus imperfectio nem involuit. Ergo praedicta vniuersalitas Deo repugnat. Minor probatur per partes. Praecissio obiectiua non attingit reuera rationem differentialem. Sed cognitio, quae ita attingit aliquid obiecti, ut aliquid illius etiam ignoret, est cognitio imperfecta: Ergo praecissio obiectiua imperfectio nem involuit. Praeterea praecissio formalis abstractus ita confuse attingens plura, ut illa non distinguat: Quae igitur maior in cognitione imperfectio, quam adeò obscura confusio. Ergo qualibet praecissio repugnat Scientiae Diuinae.

16 Sed dubitari potest. Vtrum sicut Deo repugnat actus vniuersalis plura inter se non distinguens, ita similiter illi repugnet actus vagus, vnum potius, quam alterum extremum non determinans; ita ut non solum Scientiae Dei repugnet confusio; verum etiam indeterminatio?

17 Nostri concl. Deus nequit cognoscere vagè extrema,

quæ determinate cognoscibilia sunt; secus, si non sint cognoscibilia determinatè. Explicatur prima pars huius conclusionis. Modo verum est Petrum currere, falsum autem quod Paulus currat. Hoc autem in se ipso verum determinatè est, ac per consequens in hoc casu Deus affirmare potest, & de facto affirmat Petrum currere, & non Paulum. Dicimus ergo in prædicto casu, & pro prædicto signo cognoscibilitatis cursus Petri determinatè, non dari in Deo actum tendentem, hoc modo videlicet *Petrus, vel Paulus currit*. Ratio est: quia actus non determinans quod pro illo signo determinabile est, involuit imperfectionem. At hic actus non determinat Petrum currere, qui Petri cursus hoc signo determinabilis est. Ergo hic actus in prædictis circumstantijs imperfectionem involuit. Consequentia est legitima, & maior videtur ex terminis nota. Minor autem facile probatur: quia supponitur ex eo Deum id affirmare, quia Petrus determinate currit. Ergo pro signo, pro quo Deus affirmaret, *vel Petrus, vel Paulus currit* cursus Petri determinatè affirmabilis esset.

18. Explicatur secunda pars nostræ conclusionis. Probabilissimum est Deum posse decernere finem determinatum, decernendo in determinatè, & vagè media, quibus prædictus finis obtinendus sit. V. g. decernit Deus gloriam Petri obtinendam, vel per medium A, vel per medium B. quin per hoc decretum determinetur potius A, quam B. vel è conuerso. In signo huius decreti non est determinata futuritio intrinseca mediorum, sed tantum extrinseca: videlicet decretum; & cum hoc indeterminatum sit respectu utriusque medij, nihil datur, quod possit sic determinata futuritio vnius, potius quam alterius medij.

19. Nostra ergo conclusio affirmat pro signo huius decreti esse in Deo cognitionem vagam de eo quod exiturum sit, vel A, vel B, quin pro tali signo detur scientia determinata vnius extremi, potius quam alterius. Probatur hæc conclusio. Cognitio, quæ cognoscit quidquid pro suo signo cognoscibile est, Deum decet, utpote nullam involvens imperfectionem. At cognitio prædicta cognoscit quidquid pro suo signo cognoscibile est. Ergo decet. Consequentia est bona, & maior certa: non enim potest cognitioni vitio verti nõ cognoscere quod nõdū cognoscibile est, nec habet veritatem obiectivam. Minor autem facile probatur. Pro signo decreti de vno ex duobus medijs, v. g. A, vel B. nondum est futurum potius vnum, quam alterum medium, cum ad hoc, ut determinetur vnius præ alterius existentia, alio decreto opus sit. Ergo

pro signo talis decreti non est affirmabile vnum medium, potius quam alterum.

20 Hinc colligitur disparitas respectu actus confusi: quia, licet Deus posset decernere (quod falsum est) conferre aliquod medium, sub expressione duntaxat medij conducentis ad finem: tamen eo ipso quod verum esset futurum esse medium, verum similiter esset futurum, vel medium A, vel B. vel aliquod ex possibilibus. Ergo iam pro illo signo cognoscibilia essent illa media distincte secundum suas rationes differentiales; licet vage, & indeterminatè. Ergo, si cognoscerentur indistinctè, & confuse, non cognoscerentur, omni claritate, qua pro illo signo essent cognoscibilia. Ergo talis cognitio Deo repugnaret, secus vaga, & in determinata in casu à nobis assignato.

21 Maior difficultas est circa vniuersalitatem obiectiuam cognitionis Diuinæ: an sit propria cognitionis Diuinæ? Supposito enim Deum omne cognoscibile clare, & distinctè cognoscere: dubium est: an hoc sit adeo proprium cognitionis Diuinæ, vt nulli cognitioni creatæ possit conuenire?

22 Huius questionis resolutio pendet ex alia, videlicet in quo consistat ratio comprehensionis, qui negant posse creaturam omne cognoscibile attingere, ex eo id negant, quia indicant in hac cognitionis vniuersalitate naturam comprehensionis consistere; & cum ex alio capite certum sit apud Theologos Deum duntaxat se comprehendere posse, rectè inferunt creaturam minime ita Deum posse attingere, vt simul attingat omne cognoscibile: nam hoc patet Deum comprehenderet: siquidem cognosceret quod ac Deum quomodolibet pertineret. Authores vero asserentes posse creaturam cognoscere Deum, ita vt in ipso omne cognoscibile cognosceret. Ex eo id affirmare audent, quod ad comprehensionem non solum attingentiam omnium cognoscibilium: verum etiam aliquid vltius exigant. Inde fit ad plenam huius difficultatis enodationem comprehensionis naturam necessario fore explicandam: quo etiā explicabitur quid sit in cognitione Diuina euidetia, & claritas comprehensiuæ, quæ vna est ex præcipuis Diuinæ scientiæ proprietatibus.

23 Dr. Aug. Epistol. 112. cap. 8. Sic comprehensionem definiuit: *Aliud est videre: aliud totum videndo comprehendere, quā si quidem id videtur, quod præsens, vt cumque sentitur: totum autē videndo comprehenditur, quod ita videtur, vt nihil eius lateat videntem, aut cuius fines circumscripsi possunt.* Hæc definitio admittit

tur ab omnibus, plures huius temporis Authores ita prædictam definitionem explicant, ut velint tunc obiectum comprehendere, quando ita nihil obiecti latet, ut neque lateat possit, quatenus non cognoscatur, neque negatiue, quatenus non cognoscatur omni claritate, & cognitionis perfectione, qua cognoscibile est; id est, tunc nihil latet, quando omni possibili claritate patet. Cum autem nunquam creatura adeo clare cognoscat Deum, ut nequeat clarius, & perfectius cognoscere, inde fiet nunquam creaturam Deum comprehendere posse: solum enim, iuxta hanc explicationem, Deum comprehendit cognitio omnium perfectissima, hoc est Divina, ipsa enim duntaxat est, quæ adeo clare obiectum attingit, ut clarius, & perfectius nequeat attingi. Hoc ipsum aliter ab alijs explicatur: videlicet tunc comprehendere obiectum, quando cognitio adequat totam cognoscibilitatem obiecti, quod est idem, ac cognosci obiectum omni perfectione, qua cognoscibile est, tunc enim tota obiecti cognoscibilitas exhauritur.

24 Fateor hoc modo sufficienter explicari quæ ratione Deus se comprehendat, & à nulla creatura comprehendere possit. Negari tamen non potest aliud videre innuere Augustini verba. Si enim hoc secundum intenderet, breuius, & clarius per infinitam perfectionem cognitionis, quam per omnimodam obiecti manifestationem, & per finium circumspicientiam, comprehensionem definiret: ideo ergo placet mihi explicatio sapientissimi R. meij Magistri, qui aliter explicat comprehensionis naturam.

25 Sic ergo illam explicandam censeo. Comprehensio ita debet attingere quicquid est obiectum, & quicquid ad obiectum pertinet, ut non solum nihil obiecti lateat; verum neque quatenus est ex parte cognitionis latere possit: ita, ut, si possit verificari de obiecto invariato aliquod prædicatum, aliqua veritas ad ipsum intrinsecè expectans, hæc eadem cognitio, quæ dicitur comprehensio, debeat invariata id representare. Explicatur hoc. Deus ita modo est decernens existentiam Anti-Christi, ut posset de ipso Deo realiter invariato verificari esse non decernentem Anti-Christum, siue decernentem Anti-Christi carentiam. Dicimus ergo quod, ut cognitio modo representans Deum, Dei comprehensio sit, requiritur, quod hæc cognitio modo representet Deum, ut decernentem mundum; & hæc eadem omnino invariata ex se posset representare, & de facto representaret Deum, ut non decernentem mundum, casu, quo Deus mundi existentiam non decerneret.

26 Probatur hoc requiri ad rationem comprehensionis.

Com.

Comprehensio iuxta August. debet esse talis, quæ possit circumspicere fines obiecti. Ergo ultra hoc, quod est respicere actualiter, requiritur etiam circumspicientia in potentiâ respectu finium obiecti. Ergo & quod, si obiectum invariatur realiter, aliter se habere possit quoad denominationem, etiam comprehensio realiter invariata repræsentaret obiectum aliter quoad denominationem se habere.

28 Probatur secundo ratione, quam prædictus Magister expendit: intellectio, ut comprehensio sit, debet adequari, saltem extensivè, cum cognoscibilitate obiecti. At, si non se habeat prædicto modo, non adequabitur obiecti cognoscibilitatem: ergo prædicto modo se habet intellectio, quæ comprehensionis naturam participat. Consequentia est legitima, & maior certa. Minor probatur. Ut cognitio adequetur extensivè intelligibilitatem obiecti, debet esse talis, quæ in ratione intellectionis se extendat ad ea omnia, ad quæ obiectum comprehensum se extendit in ratione intelligibilis; sed obiectum in ratione intelligibilis se extendit, quatenus est ex se, ad has veritates sibi intrinsecas, & sibi contingentes, quoad denominationem: ergo cognitio debet se extendere quatenus est ex se ad novas illas veritates, ut exiētes repræsentandas.

29 Confirmatur ex D. Augustino lib. 12. de Civit. Dei cap. 18. ubi ait: *Quidquid scientia comprehenditur scientis comprehensio nefinitur.* Sed non finitur omnino, & absolute Deus in se cognoscibilis, si cognitio non possit attingere quatenus est ex se prædicatum contingens quoad denominationem, ut absolutè exiēns casu, quo absolute existeret. Ergo, ut cognitio sit comprehensio, debet huius extensionis esse capax. Minor probatur; quia Deus quatenus est ex se capax est, & indifferens, ut cognoscatur, ut absolute decernens carentiam mundi. Ergo, si hæc cognitio non est capax cognoscendi illum prædicto modo, non finitur obiectum in se cognoscibilis.

30 Hinc facile deducitur quare Deus à se ipso, non vero à creatura, comprehendere possit: quia, cum ad comprehensionem requiratur capacitas in cognitione, quatenus est ex se, ut eadē variata repræsentaret id, quod modo non repræsentat, & hoc duntaxat in Divina cognitione reperitur; inde fit, quod Deus tantummodo comprehendere se valeat. Quod autem hæc capacitas nequeat in creatura reperiri, facile etiam ostenditur, quia capacitas quatenus est ex se habendi intrinsecum prædicatum, cuius oppositum modo habet, est contingentia virtualis alicuius sibi intrinsecæ.

intrinseci, sed qualibet contingentia huiusmodi est propria solius Dei. Ergo, & prædicta aptitudo.

31 Hic notare oportet id, quod dictum est de comprehensione Dei, quatenus debet posse attingere cognitiones, & volitiones Diuinas, si essent alia quoad denominationem, intelligendum esse iuxta nostra principia constituenta (vt dicemus tractatu de voluntate) actus Deo contingentes omnino ipsi intrinsecos. Sin vero actus Diuini coalescere dicantur, tamquam ex duobus directis constitutivis ex Deo, & creatura, tunc ad comprehensionem Dei minime expectabit cognitio actuum contingentium, vt talium: quando quidem Deus secundum omnem suam rationem intrinsecam omnino explicanda esset, huius scientia Petroni viderint: Interim dico posse se ab hac difficultate expedire vulgari modo explicandi comprehensionem per cognitionem extrahentem in modo cognoscendi totam, & adæquatam obiecti cognoscibilitatem.

32 Ob. 1. aduersus prædictam comprehensionis explanationem. Et si intellectus Diuina non esset ex se representatio Dei determinantis carentiam Anti-Christi, si tamen reliqua omnia, quæ defacto pertinent ad Deum clare attingeret, nihil Dei lateret illam. Ergo Deum comprehenderet. Respondeo primo, admissum quod nihil Dei lateret prædictam cognitionem: cum tamen hæc cognitio non posset quatenus est ex se cum spicere omnes fines Dei (cum non posset respicere omnes illius actus liberos) & hoc ad comprehensionem requiratur: inde fit huiusmodi cognitionem comprehensionem non esse.

33 Resp. 2. aliquid Dei in aliquo sensu latere illam cognitionem; nam cum illud decretum liberum, si daretur, esset aliquid Dei, & hæc cognitio, quæ modo esset, ex se non posset representare illud decretum, iam hanc cognitionem aliquid Diuinum lateret; non actu, sed in potentia: hoc est posset latere, & de ratione comprehensionis est quod in nullo sensu illam lateat aliquid Dei: hoc est, quod neque illam modo defacto lateat, neque pro vilo casu latere possit.

34 Ob. 2. Si cognitio aliqua ita attingat quidquid est in Deo, vt simul cognoscat Deum inuariatum quoad esse reale, potuisse loco decreti de existentia Petri, v. g. oppositum decretum habere, cognoscit omne prædicatum Diuinum, & etiam virtutem susceptiuam denominationum, quæ inter se dicunt oppositionem.

Ergo

ergo omnes fines Dei circumspiciuntur ab hac cognitione. Ergo erit comprehensio Dei independenter ab eo, quod nos ad rationem comprehensionis assignamus.

35 Respondeo: concedendo antecedens. Et negando consequentiam: ratio est: quia, licet totum id cognoscat, dummodo praedicta cognitio non sit capax ex se, ut etiam cognoscat habere absolute talem denominationem, non se posset extendere representatiue ad omne id, ad quod Deus potest, quatenus est ex se, extēdi in esse obiecti, ac per consequens non adequabit obiecti cognoscibilitatem.

36 Rogabis: vtrum creatura possit comprehendere aliam; comprehensione omnino perfecta? Respondeo certū debere esse Angelum v. g. non posse solo lumine naturali comprehendere omnino perfecte aliam creaturam v. g. hominem. Ratio est: quia quælibet creatura connectitur cum Deo ut Trino: siquidem connectitur cum Deo vero, sicuti est in se. At solo lumine naturali non potest creatura cognosci, ut connexa cum Deo, ut Trino: alioquin solo lumine naturali posset cognosci Trinitatis mysterium. Ergo solo lumine naturali nequit Angelus omnino perfecte comprehendere hominem. Solum ergo lumine naturali potest vna creatura comprehendere aliam comprehensione imperfecta; id est, secundū omnes respectus, quos habet ad terminos naturales, siue ad terminos lumine solum naturali cognoscibiles: solum ergo debet esse difficultas; an de potentia absoluta possit vna creatura aliam comprehendere perfecte.

37 Sic nostra conclusio. De potentia absoluta potest Angelus perfecte omnino comprehendere hominem, & idem dictum putat de alio obiecto creato. Probatur hæc conclusio. Comprehensio cuiuslibet obiecti creati debet adequari cum tota obiecti creati cognoscibilitate: ita, ut nullum sit predicatum in obiecto; neque possit esse, quod non attingat, & possit attingere cognitio, quæ dicitur comprehensio. Sed non repugnat cognitio in Angelo respectu hominis prædicto modo se habens. Ergo non repugnat quod Angelus omnino perfecte comprehendat hominem. Consequentia est legitima, & minor continet definitionem comprehensionis perfectæ. Minor autem probatur. Non repugnat quod Angelus cognoscat, & intuitiue videat omnia prædicata, quibus de facto gaudet homo, & in esse talis constituitur. Præterea, in homine nulla datur contingentia virtualis habendi de nouo aliquod predicatum, quod modo non habeat. Ergo, ut cognitio Angelica sit

sit hominis comprehensio, ultra representationem omnium prædicatorum, quæ modo habet homo, non requiritur, quod possit innariata, ad alia prædicata representanda se extendere: si ergo non repugnat Angelo videre omnia prædicata, quæ modo habet homo, neque illi repugnabit hominem perfectè comprehendere.

38 Ob. supposito quod modo Deus sit decernens per decretum sibi adequatè intrinsecum existentiam Anti-Christi, homo cōnexus essentialiter cū Deo vero, sicuti modo est Deus verus, erit cōnexus cū Deo, vt decernente existentiam Anti-Christi, sed homo, quatenus est ex se, est potens dependere à Deo non decernente existentiam Anti-Christi. Ergo etiam in homine, & in qualibet alia creatura datur contingentia virtualis prædicari cōnexi cum Deo, vt decernente, vel vt non decernente obiecta contingentia. Ergo etiam in comprehensione hominis habita ab Angelo, debet reperiri capacitas, quatenus est ex se, se extendendi ad noua prædicata representanda.

39 Respondeo, quod, licet Deus, à quo creatura dependet, habeat hæc vel illa prædicata contingentia quoad denominationem, non tamen necessario creatura connexa est cum talibus prædicatis virtualitèr cōcontingentibus; quia solum creatura cōnectitur cū illis prædicatis, quæ sunt in Deo necessario in signo causantibus huiusmodi creaturam, non vero cum prædicatis existentibus in alio signo virtualitèr distincto. Cum autem Deum determinare existentiam Anti-Christi, vel eius carentiam, sit in signo disparato ad productionem hominis; ideo homo non connectitur cum tali decreto.

40 Quod vero (licet Deus, & decretum contingens de existentia Anti-Christi inter se identificentur) possit tamen homo cū Deo, non verò cum decreto contingente connecti, mirum non debet esse, cū etiam ipse Deus absque se ipso esse nō possit; secus absque denominatione decernentis existentiam contingentem. Vnde ad formam argumenti respondeo hominem connexum esse cum Deo, sicuti est necessario; at vero, vt est contingenter, cōnexū esse hominem cū illis prædicatis, quæ se habent necessario propriis; non vero cum illis, quæ se habent pro alijs signis: cū vero Deus non ita producat hominem, vt necessario debeat præcedere decretum de existentia Anti-Christi; cum adhuc decretato homine, possit Deus Anti-Christum non decernere; inde colligitur hominem minime cum decreto de existentia Anti-Christi connexum esse.

SECT. III.

De simplicitate, & æqualitate Diuinarum intellectuum.

41 **D**Vplex præcipue potest considerari compositio in scientia: alia diuersorum actuum vnâ scientiam componentium: alia distinctarum partium constituentium vnâ actum. Primo ergo inuestigandum est: an quilibet actus Diuinus partibus constet? Deinde vero: an scientia Diuina ex varijs actibus coalescat?

42 Triplicem apud Philosophos iudicij compositionem inuenio. Alij enim asserunt ex eo nostrum iudicium compositum dici, quia constat subiecto, & prædicato, & copula realiter distinctis; licet in hac ipsa assertionem non leuis sit apud Authores varietas. Alij autem ex eo arbitrantur iudicium compositionem inuoluere, quia indicant ad iudicium de Petri existentia v.g. præcedere diuersas apprehensiones subiecti, prædicati, & copulæ; & ratione præcedentiæ harum apprehensionum dicunt intellectum humanum componendo iudicare. Alij, præsertim ex R.R. defendunt compositionem iudicij in eo solû consistere, quod, licet iudicium in se indiuisibile sit, sit tamen per species rei compositæ, & ad modum rerum diuersarum. Hoc supposito.

43 Certum debet esse nullam ex his compositionibus actibus Diuinis competere; siquidem in primis actus Dei partibus constans non est; quando quidem harum partium compositio, vt ex terminis patet, maximam imperfectionem præfert. Præterea, cum ad iudicium Diuinum non possit præcedere alia cognitio apprehensiva applicans obiectum Diuino intellectui, non erit in Deo compositio, quæ in hac apprehensionis præcedentiâ consistat. Tertio denique, neque in actibus Diuinis est compositio, quatenus Deus per species alienas res iudicet, aut cognoscat. Sed simplicissimo, & clarissimo intuitu Petri existentiam v.g. ita videt, & affirmat, vt ipsam, vt est in se, omnino perfecte enuntiet, & repræsentet.

44 Maior difficultas est; an scientia Diuina ex diuersis actibus coalescat? Et hic etiam de triplici distinctione potest esse questio: videlicet de distinctione reali, virtuali, & per rationem: Sed de distinctione reali formali, dubium nequit esse. Certum

enim est actus Diuinos realiter distinctos non esse, nisi ad summum ex parte connotati extrinseci in sententia admittente ea connota, vt quid complens actus Diuinos contingentes. Circa distinctionem nostro modo concipiendi parum contendam. Cum enim hac distinctio solum sit diuersus in nobis modus concipiendi scientiam actualem Dei, possunt facile pro quolibet obiecto distincto distingui formaliter alia, & alia Diuina intellectio, in quo incommodum non est; siquidem diuersitas hæc formalitatum tota est per nos nostrum imperfectum cognoscendi modum.

45 Tota ergo, si qua est, in hac quaestione difficultas, ad distinctionem virtualem deuoluitur; & cum distinctio virtualis nihil aliud sit, quam susceptio duplicis prædicati contradictorii; erit idem inquirere; an detur in Deo multiplex intellectio virtualiter; ac intelligere; an intellectioibus Diuinis conueniant prædicata contradictoria, vel potius adeo simplex, & indiuisibilis sit intellectio Diuina, vt per vnicam realiter, & virtualiter intellectioem omnia attingat, quæ de facto cognoscit?

46 Sed prius aduertendum est hanc quaestionem minime confundi debere cum illa, quæ inquirat quotuplex sit scientia in Deo, videlicet, an triplex: hoc est simplicis intelligentiæ visionis, & mediæ, vel an sit duplex tantum? Hæc enim quaestio, quam infra tractabimus, solum inquirat: an Deus cognoscat ultra possibilea, & aliquando existentia, etiam futura conditionata, siue hoc per vnicum, siue per multiplicem actum cognoscat? Nos verò, cū modo inuestigamus, an in Deo detur multiplex intellectio, solū quaerimus: an detur in Deo virtualis multiplicitas actuum, præscindendo ab eo, quod hoc, vel alio modo tendant in suum obiectum?

47 Sit prima conclusio. Scientia necessaria, & scientia actualis contingens Deo quoad denominationem, virtualiter distinguuntur. Videbitur forsam hæc conclusio manifeste ostendi hoc argumento. Scientia necessaria competit non posse Deo abesse quoad denominationem. At scientiæ contingentī conuenit posse quoad denominationem deficere. Ergo distinguuntur virtualiter. Paret consequentia; quia posse deficere quoad denominationem, & non posse deficere quoad denominationem, sunt prædicata contradictoria. Sed actus, quibus prædicata contradictoria conueniunt, virtualiter distinguuntur. Ergo scientia contingens, & necessaria in Deo virtualiter distinguuntur.

48 Sed poterit responderi quod, licet Deus indifferens sit ad cognoscendam existentiam Anti-Christi v. g. & eius carentiam.

tiam, & non sit indifferens ad se cognoscendum: ita tamen potest hoc accidere, ut, si futura sit existentia Anti-Christi, cognoscatur Deus indiuisibiliter se, & existentiam Anti-Christi. Sin verò existentia sit carentia, tunc habeat Deus aliam scientiam, qua indiuisibiliter, & carentiam Anti-Christi, & se ipsum cognoscat: quo fiet nunquam Deum habere secundam scientiam virtualiter distinctam; sed vnicam duntaxat contingentem quoad denominationem, nam necessitas metaphysica, quæ est in Deo cognoscendi se, videtur sufficientissime saluari per necessitatem vagam actus, quo se, & existentiam contingentem simul, vel simul se, & carentiam rei existentis cognoscat.

49 Ideo superiori argumento, ut iacet, non omnino fido. Aliter ergo argumentor. Scientia necessaria Dei existit in signo antecedenti ad scientiam contingentem. Ergo distinguuntur virtualiter. Consequentia est bona. Antecedens probatur. Quidquid natura præcedit ad decretum de obiecto contingentem, præcedit similiter ad scientiam de tali obiecto. Sed scientia necessaria Dei præcedit ad decretum de existentia Petri. V. g. Ergo præcedit similiter ad scientiam de existentia contingentem. Maior est certa, & consequentia legitima. Minor probatur. In signo libertatis ad decretum contingens intelligitur in Deo scientia necessaria; tum sui, tum essentia obiecti contingentis. Sed quod intelligitur in signo libertatis, præcedit natura ad exercitium huiusmodi libertatis. Ergo scientia necessaria Dei præcedit necessario ad decretum de existentia Petri. Iam vero maior ostenditur. Ante decretum de existentia contingentem cognoscit Deus totum id, quod necessario cognosci debet, ut Deus prudentissime decernat. Sed debet præcognoscere, tum se ipsum, tum naturam, & essentiam existentia Petri. Ergo ante decretum contingens de existentia Petri Deus omnia hæc debet præcognoscere. Maior est certa, & consequentia legitima. Minor similiter videtur indubitata; quia ut Deus prudenter decernat, non est dubium, quin cognoscere debeat naturam existentia Petri, & eius carentiam. Cum autem qualibet ex his cōnectatur cum Deo, non potest Deus non se cognoscere: Ergo ut Deus prudenter decernat, & se, & existentia essentiam, & carentia naturam, præcognoscere debet.

50 Sit secunda conclusio. Inter actus contingentes, quoad denominationem circa diversa obiecta, datur distinctio virtualis, quando obiecta cognita per tales actus decernuntur per diuersa decreta virtualiter: siue quia habent ordinem prioris, & posterioris.

ris, siue ex alia causa; aliter verò non est fundamentum ad distinguendas virtualiter intellectiones contingentes quoad denominationem. Explicatur prima pars huius conclusionis. Potest Deus iuxta probabilissimam sententiam decernere finem, quin per hunc actum media decernantur: posteaque in alio signo decernere media. Hoc supposito, Deus duplicem intellectionem virtualiter distinctam habere debet: vnā, qua cognoscat in decreto intentio finis ipsum finem vt futurum: aliam vero, qua in ipsa electione mediorum, & ipso fine, vt per hæc media determinata exequendo, cognoscat futura esse talia media, quibus futurum est, vt obtineatur finis. Item potest Deus, iuxta probabilem sententiam, per decretum A. V. g. decernere Petrum, quin per hoc decretum auxilia supernaturalia illi decernat. Et deinde videns Petrum libero arbitrio pollere, vt in actus supernaturales liberum arbitrium exercere possit, decernere auxilia supernaturalia ad actus supernaturales. In hoc etiam euentu scientia cognoscens Petrum vt futurum cum libero arbitrio, virtualiter distinguitur à scientia de futuro ne auxiliorum supernaturalium.

51 Ratio vtriusque est, quia scientia obiecti decretati per primum decretum est in signo indifferenti ad decernendum obiectum secundi decreti, sed intellectio obiecti decretati per secundum decretum non est in signo talis indifferentiæ. Ergo distinguitur virtualiter: siquidem conueniunt illis prædicata contradictoria. Consequentia est legitima. Antecedens verò quoad vtramque partem est verum; siquidem Deus, adhuc videns futurum quod per primum decretum decernit, est indifferens, & liber ad secundum decretum. Obiectum autem secundi decreti non potest à Deo videri, nisi intellecto huiusmodi decreto. Ergo vna, & altera intellectio existunt pro diuersis signis à nobis assignatis, nempe, & pro signo indifferentiæ, & pro signo determinationis ad secundum decretum.

52 Secunda pars huius conclusionis etiam fradetur; quia, semel statuto per decretum indiuisibile virtualiter decerni duplex obiectum, per illud decretum iam vnum, & alterum obiectum in esse cognoscibile constituitur, & vtrumque indiuisim in decreto cognoscibile est: non ergo poterit Deus pro vno signo cognoscere obiectum A. v. g. & suspendere cognitionem obiecti B. pro altero signo, sed omnino indiuisibiliter vtrumque attinget. Ergo erit vna ca virtualiter intellectio.

53 Sit tertia conclusio. Inter intellectiones necessarias non datur,

datur, distinctio virtualis. Probatur hac conclusio. In ipso signo, in quo intelligitur Deus, intelligitur omnis veritas necessaria cognoscibilis. Ergo in primo signo, in quo intelligitur Deus, intelligitur in diuissim cognoscibilitas omnium, quæ à Deo necessario cognoscuntur. Consequentia est bona. Antecedens probatur. In primo signo, in quo intelligitur Deus, intelligitur connexus, saltem radicaliter, cum omni veritate necessaria. Sed connexio cum omni veritate necessaria est cognoscibilitas sufficiens omnium earum veritatum. Ergo in primo signo, in quo intelligitur Deus, intelligitur omnis veritas necessaria cognoscibilis. Vt hæc ratio clarior appareat, rationem dubitandi proponam, ut ex eius solutione nostræ doctrina magis conspicua fiat. Et supponamus, ut maiores sint argumenti vires, quod volitio necessaria oriatur virtualiter à Deo.

54 Si volitio necessaria oriatur à Deo virtualiter, videtur dari in Deo duplex scientia: una, quæ præcedat virtualiter ad volitionem necessariam; altera, quæ, vel subsequatur necessariam volitionem, vel saltem sit in eodem signo cum illa. Ergo dabitur in Deo duplex scientia existens pro diuersis signis. Ergo duplex scientia virtualiter distincta. Illationes legitimæ sunt. Antecedens probatur. Si volitio necessaria oriatur virtualiter à Deo, oriatur à Deo prudenter, & non ex eo modo volenti. Ergo oriatur à Deo, ut cognosceret id, quod necessario vult. Ergo scientia se tenebit ex parte principij. Ergo in signo priori ad decretum. Præterea Deus necessario cognoscit hanc ipsam cognitionem necessariam existere. Sed hæc cognitio non potest antecedere volitionem necessariam. Ergo, vel subsequitur, vel comitatur. Ergo datur in distincto signo, ac altera constituens Deum in signo apto, ut prudenter decernat. Quod vero hæc scientia non antecedit volitionem necessariam, videtur probari: siquidem ad scientiæ essentialiter verâ de actuali existentia rei debet intelligi ipsa rei existentia. Ergo scientia volitionis necessaria non potest necessariam volitionem præcedere.

55 Huic rationi dubitandi respondeo quod, licet in Deo duplex distinguatur signum: primum, in quo intelligitur Deus, ut principij volitum; secundum, in quo intelligitur necessaria volitio; tamen, ut Deus cognoscat hanc necessariam volitionem existentiam pro secundo signo, necessarium non est, quod secundum signum expectet, quia adhuc pro primo signo verum est futuram esse volitionem necessariam pro secundo signo: nam cognitio non debet esse formaliter pro signo, pro quo est obiectum, sed representare obiectum, ut existens in signo, quo existit, unde

negandum est, quod ad scientiam necessario veram de existentia obiecti debeat iam intelligi obiectum existens in se ipso. Imò iuxta doctrinam supra traditam q. 4. sect. 4. in signo antecedenti ad volitionem non solum determinatur cognitio à se ipsa, & ab essentia; verumetiam ab ipsa volitione cognita: quia quod est posterius in genere quasi physico, potest esse prius in genere obiecti. uo. Vide, quæ ibi diximus, ubi aliorum argumentorum solutionem reperi-
es.

SECT. IV.

De æqualitate diuinarum intellectuum ubi: an simplex apprehensio Deo repugnet?

56 **O**Mnes Diuinae intellectiones æqualitatem habent in perfectione, adhuc data inter illas virtuali distinctione: quia nulla est intellectio Diuina, quæ Deum non attingat. Licet enim virtualiter distinguantur ex alijs capitibus, vel obiectis; omnes tamen Diuinae intellectiones Deum attingere debent, cum quodlibet obiectum cum Deo essentialiter sit connexum. Præterea in veritate, certitudine, & euidencia, & claritate omnes æquales sunt, ut supra dicebamus: restat tamen (ne quid in hac parte desideretur) scrupulus leuis sedandus: Vtrum in Deo respectu alicuius obiecti possit dari simplex apprehensio? Videlicet, in hoc actu: *Peccator decedens in gratia saluabitur*, & in alijs similibus; in quo actu gratia solum apprehensiuè attingi videtur. Sed hic actus, quatenus apprehensiuè attingens gratiam, nec certitudinem, nec veritatem haberet. Ergo actus Diuinus, in modo tendendi non æque perfectè versatur circa omnia sua obiecta. Ergo actus Diuini non omnimoda gaudent æqualitate.

57 Respondeo primò, licet actus Diuinus apprehensiuè tantum attingeret aliquid sui obiecti; non ideo absolute actum inæqualitatem perfectionis habiturum: quia, cum reuera obiectum suum directum enuntiativè attingeret, & respectu huius obiecti directi certitudine, veritate, & reliquis perfectionibus polleret in infinito gradu, actus infinice perfectus absolute euaderet, cum eius perfectio non ex obiecto indirecto, sed ex directo accipienda sit.

58 Respondeo secundo Deo repugnans est simplex apprehensio respectu alicuius obiecti. Probatur hæc conclusio. Actus

non

non attingens in obiecto, quod pro illo signo attingibile est, & est imperfectus, & Deo repugnans. Sed pro nullo signo est attingibile obiectum, pro quo non sit aliqua veritas, aliquod ve prædicatū affirmabile de illo. Ergo pro nullo signo potest Deus attingere aliquod obiectum nihil affirmando de illo. Ergo neque solum simpliciter apprehendendo. Maior est certa, & consequentia legitima. Probatur minor. Pro quolibet signo, pro quo obiectum attingibile est, habet prædicata, vel possibilia, vel chymetica. Ergo pro quolibet signo, pro quo obiectum attingibile est, est etiam enuntiabile. Ergo pro signo nullo est attingibile obiectum, pro quo non sit aliqua veritas, aliquod ve prædicatum affirmabile de illo. Antecedens videtur certum; pro nullo enim signo, pro quo intelliguntur aliqua prædicata apprehensibilia, possunt talia prædicata præscindere ab eo, quod repugnent inter se.

50 Ob. 1. in sententia absolvente Deum à connexionē cum creaturis, in signo, in quo intelligitur Deus, præscinditur à possibilitate, vel repugnantia Petri. V. g. Ergo iam datur aliquod signum præscindens à possibilitate, & impossibilitate. Respondeo in illa sententia pro signo, pro quo intelligitur Deus secundum se, non solum non intelligi possibilitatem, vel repugnantiam Petri, verum, neque vlla prorsus prædicata distincta à Deo esse apprehensibilia: qua propter pro illo signo prædicata Petri neque simpliciter poterunt apprehendi; nos vero solum dicimus nullum esse signum cognoscibilitatis obiecti, quod non sit etiam signum aliquius veritatis affirmabilis de illo. Hoc dixerimus in hac sententia. In nostra verò Deum cum creaturis connexente, locum non habet præfata obiectio.

60 Ob. secundo. Deus habet hunc actum. *Si existat auxilium A erit consensus.* Sed hic actus apprehendit existentiam auxilij A, quin illam, aut affirmet, aut neget. Ergo in prædicto actu habet Deus simplicem apprehensionem existentiae auxilij A. Vide licet apprehensionem hypotheticam, seu constitutivā hypothesis.

Respondeo primo prædictum actum enuntiare de auxilio, quod si existat coniungeretur cum consensu, hoc est esse conditionem, qua posita, erit consensus, quod sufficit, ut non simpliciter duntaxat apprehendatur.

61 Respondeo secundo: Deum attingentem auxilium, ut conditionem, qua posita, erit consensus, per ipsam cognitionem, qua attingit auxilium ut hypothese (licet permittamus non affirmari, aut negari eius existentiam) affirmare eius possibilitatē,

quia Deus de illa hypothese affirmare debet quidquid affirmabile est pro eo signo: pro eo autem signo, non solum potest; verum necessario debet affirmari eius possibilitas, siquidem affirmatur de illa esse veram conditionem, qua posita, reuera erit consensus: & hoc est formalissime affirmare esse entitatem veram, & possibile. Unde pro signo, pro quo prredictum obiectum est hypothesis, sub qua erit consensus, est etiam formaliter possibile, vera enim hypothesis veram, & nullo modo repugnantem entitatem involuit. Alia solutio posset afferri ex responsione ad sequens argumentum.

62 Obtertio. Dum Deus cognoscit me apprehendere cursum Petri, attingit cursum Petri per talem cognitionem; sed ex vi huius attingentia nihil iudicat de existentia cursus Petri. Ergo talis cognitio est simplex apprehensio cursus Petri. Minor probatur. Deus per hanc cognitionem non attingit cursum Petri, nisi prout determinatus ab apprehensione mea, quæ directè cognita non determinat ad cognitionem certam existentia cursus Petri, siquidem est indifferens ad existentiam, vel non existentiam huiusmodi cursus. Ergo Deus ex vi huius attingentia nihil iudicat de existentia cursus Petri.

63 Respondeo primo: idem esse affirmare me cognoscere cursum Petri, ac affirmare cursum Petri esse cognitum à me: quod fit, ut etiam affirmetur Petri cursum esse à me cognoscibilem. Ergo per talem actum affirmat Deus de Petri cursu, & esse capacem terminandi meam cognitionem, & de facto eam terminare. Ergo non simpliciter apprehendit.

64 Respondeo secundo per hunc ipsam actum Deum affirmare omnia prædicata, quæ de facto conveniunt cursui Petri, quia Deus ex se est determinatus ad cognoscendum cursum Petri secundum omnia prædicata, secundum, quæ cognoscibilis est: ac per consequens, licet cursus Petri se solo non habeat determinare ad perfectam cognitionem cursus: attamen ex cursu Petri, & ex infinita vi cognoscitiva Dei, resultat determinatio ut Deus cognoscat cursum Petri secundum omne, quod illi convenit. Unde illa propositio (cui nititur tota argumenti vis) *Deus non attingit cursum Petri, nisi prout determinatus à cognitione mea*, potest absolute negari. Deus enim non cognoscit cursum Petri prout præcisse determinatus à mea cognitione, sed prout determinatus à mea

cognitione, & à sua infinita vi cognos-

tiva,

QVÆST. VIII.

De immutabilitate scientiæ Diuinæ: ubi de præscientia futurorum in æternitate.

Immutabilitas Scientiæ Diuinæ una est ex præcipuis eius proprietatibus, & quæ difficilior explicatur ab Authoribus: pædet enim ex alijs quæstionibus difficilibus. Videlicet, *quæ ratione futura existât in æternitate? quæ ratione æternitas sit præsens creaturis in sua temporis differentia? & utrum dentur veritates essentialiter successivæ?* Quæ propter nequit apte Diuinæ scientiæ immutabilitas explicari, si prædictæ quæstiones, & aliæ illis affines omnino prætermittantur. Ideo, quamvis alias omnes Diuinæ scientiæ proprietates unica quæstione pertractauerim; de Diuinæ scientiæ immutabilitate integram aliam, quæstionem instituire decreui.

SECT. I.

Prænotantur aliqua de Diuinæ præsentia in æternitate.

Æternitas Dei, ut definitur à Boetio lib. 6. de consolatione prola 6. *est interminabilis vita tota simul, & perfecta possessio.* Ex cuius definitione ab omnibus Doctoribus Scholasticis recepta, intelligitur æternitatē esse attributum Dei, per quod Deus constituitur intrinsecè durans infinite, sine principio, aut fine, neque in se, neque in suis perfectionibus. Ut autem id clarius percipiatur.

2 Suppono primo duplicem respectu Dei æternitatem distinguī: intrinsecam unam, extrinsecam aliam. Æternitas intrinseca est hoc Diuinum attributum, quod nomine absoluto æternitatis à Boetio definitur; nempe: illud Diuinum prædicatum, ratione cuius, ita, sine principio, & sine Deus durat, ut sit determinatus, ut correspondeat omnibus durationibus successivis, possibilebus. Æternitas extrinseca est series illa durationum, quæ videlicet possibiles sunt, vel saltem imaginantur, ab æterno, & in æternum labentes, quæ, & primam ignorant, & ultimam non cognoscunt. Itaque concipiamus ex una parte seriem instantium distinctorum

infinitam, & interminatam, tam à parte ante, quam à parte post; ex alia parte Deum determinatum ad existendum omnibus his instantibus successivè labentibus. Hæc determinatio est æternitas intrinseca. At vero instantia continuo sibi motu succedentia, quibus Deus coexistit, est æternitas extrinseca Dei.

3 Suppono secundo Deum per suam æternitatem intrinsecam non solum radicalitèr, verumetiam formalitèr constitui durantem ab æterno, & in æternum: constituique correspondentem æternitati extrinsecæ. Sed quia explicatio huius præsuppositi magni momenti est ad totius quæstionis decisionem, non nihil in ea immorabor. Dupliciter possumus considerare quod indivisibile quantitatis v. g. sit determinatum ad occupanda duo puncta spatij. Primo, si supponamus prædictum indivisibile esse connexum cum præsentia, quæ illud in prædicto spatio formalitèr constituat: in quo casu non se ipso erit formalitèr determinatum ad existendum in illo spatio; sed tantum radicalitèr, quatenus est determinatum ad habendam formam, quæ illud in tali spatio formalitèr constituat. Secundo: si supponamus prædictum indivisibile quantitatis esse per identitatem præsentiam definitivam sui ipsius, quæ constituitur in illis duobus punctis spatij. In quo casu, non radicalitèr, sed formalitèr erit præsens duobus punctis spatij, & licet præsentia prædicta identificata cum indivisibili quantitatis dicatur spatio correspondere, non ideo est, quia ipsa non sit *ubi* formale sui ipsius; sed quia nos non aliter præsentiam possumus explicare, nisi per correspondentiam ad spatium imaginarium. Hoc modo Deus est ubique, & immensus; non radicalitèr, quatenus connectitur cum aliquo constituyente Deum hic, vel ibi, sed quia formalitèr per se ipsum ubique constituitur.

4 Eodem modo ferendum est iudicium de duratione Divina. Deus enim non ex eo est durans, quia est connexus cum aliquo, quod Deum constituat formalitèr durantem *hodie*, & *cras*: sed quia ipse Deus est respectu sui ipsius suum *durare* formalitèr. Et sicut creata duratio durat formalitèr per se ipsam, licet apprehendatur correspondens spatio imaginario: & similiter duratio Petri hodierna, licet correspondeat diei hodierno, hoc est durationi hodiernæ cœli; tamen se ipsa est suum *nunc* formalitèr, & suum *hodie*. Sic similiter Deus realitèr identificatus cum sua æternitate erit à se ipso formalitèr suum *nunc*, suum *ab æterno*, & suum *semper*.

5 Ex hoc inferitur neque creaturam durare per duratio-
nem

nem Diuinam, neque Deum per durationem creatam; quia, licet Deus in adaequate constituatur correspondens in instanti A creato in actu, secundo per ipsum instans A, non ex eo est, quia instans A, vel in adaequate constituat Deum durantem; sed solum quia constituit extrinsecè Deum correspondentem illi in actu secundo, modo quo duratio hodierna Petri, licet per durationem simultaneam Pauli constituatur correspondens illi in actu secundo, non tamen, neque in adaequate quidem constituitur durans per durationem Pauli. Quod autem creatura non daret per durationem Diuinam, ex eo probatur, quia attributa Diuina non tribuunt suum effectum formalem rebus, quibus minime vniuntur: praesertim aeternitas, quae neque adhuc vnita tribuit suum formalem effectum, ut patet in Christi Domini humanitate. Deinde probatur à posteriori: quia, si creatura duraret per aeternitatem Dei, & Dei aeternitas esset illius duratio, creatura quaelibet esset aeterna, & in aeternum duratura, ac per consequens, non in tempore producta.

6 Suppono tertio aeternitatem Dei non solum realiter, verum, & virtualiter indiuisibilem esse. Explicatur simul, & probatur hoc praesuppositum. Esse aeternitatem Dei virtualiter successiuam, & diuisibilem, esset quod, sicut creatura ab aeterno producta duraret per infinitam seriem durationum priorum, ita, ut per nullam seorsim constitueretur durans plusquam per vnum instans, sic similiter aeternitas Dei intrinseca constaret virtualiter ex infinitis durationibus, quarum quaelibet solum per vnum instans constitueret Deum durantem, & nullatenus duratio intrinseca diei hodiernae esset ratio durandi cras, & ratio intrinseca Deo durandi cras nullo modo constitueret ipsum, ultra durans: sed quaelibet duratio pro mensura omnino indiuisibili Deum durantem constitueret: Deinde quaelibet duratio solum per vnum instans duraret, quia cum esset essentialiter successiuam virtualiter, haberet virtualiter deficere vnā durationem, & alteram advenire. Ita ut nunquam existeret virtualiter duratio, nisi pro vnico instanti.

7 Totum hoc Deo repugnans est; nam, si haec virtualis successio esset in aeternitate, in Deo continua mutatio virtualis reperiretur, similiterque Deo deficeret, quod modo habet, & denique iam aeternitas non esset tota simul, & perfecta possessio. Licet enim tota aeternitas realiter esset eadem; cum tamen admitteret virtualement successionem: iam duratio hodierna non esset ratio durandi cras, sed alia duratio virtualiter distincta, quae nondum exiit quoad denominationem. Ergo possessio, seu comple-

ab bonorum, non esset perfecta, & tota simul pro quolibet instanti. Dicendum ergo est Dei aternitatem ita indiuisibilem esse, ut nedum virtualem distinctionem, siue successiorem accipiat, sed eadem ratione, qua Deus constituitur durans hodie, eadem ipsa realiter, & virtualiter constitui durantem cras, & reliquis diebus.

8 Suppono quarto: cuilibet instanti aternitatis extrinsecae Dei, quando eiusmodi instans existat, coexistere totam aternitatem Dei intrinsecam; itemque predictum instans, quando existit, toti intrinsecae aternitati Dei coexistens esse: quia aternitas intrinsecae Dei, utpote indiuisibilis, est tota simul. Ergo in instanti A. coexistit toti aternitati, & tota aternitas ipsi. Difficultas ergo est. Vtrum quodlibet instans creatum possit existere ab aeterno, ex eo quod existat toti aternitati Dei? Item. Vtrum aternitas Dei coexistat omnibus instantibus creatis in quolibet instanti: ita ut non solum coexistat instanti A. in ipso instanti A. verum etiam in alijs

SECT. II.

Utilis doctrina tradditur circa naturam propositionum durationem significantium.

9 **S**Emel explicata Diuinæ aternitatis natura, explicanda est natura etiam propositionum, quæ circa rerum durationes versantur, ut ex inde colligere possimus, quid verè circa aternitatem Dei enuntiare possimus, nec non circa durationes creatas, & res mensuratas per illas, quatenus Diuinæ aternitati correspondentes. Pro cuius intelligentia.

10 Aduertendum est primo. Propositiones omnes, utpote verbo constantes, non solum convenientiam prædicati cum subiecto significare, verum etiam tempus, quo talis convenientia exercetur, nullumque hucusque repertum esse verbum, quod à tempore præscindat, quatenus ex se, potest tamen aliqua particula, talis præcisio denotari v. g. licet in hac propositione *Petrus est existens* ly *est*, significet prædicatū existendi de factis, & de præsentibus, conuenire Petro; si tamē propositio hoc modo enūtiatur: *Petrus præscindendo à differentia temporis est existens*. Iam tunc particula illa præscindendo à tempore auferit à verbo connotationem temporis, relicta illi convenientiæ significatione.

11 Aduertendum est secundo. Eum qui enuntiat cum tempore aliquod obiectum, supra suam propriam durationem reflectere, ita, vt, si enuntiet hoc modo *Petrus currit*, non solum dicat conuenire cursum Petro, neque solum quod conuenit vtrumque de presenti, sed etiam quod modo induratione A. presenti, in qua propositio id enuntiat, cursus conueniat Petro: adeo, vt hac propositio ex modo affirmandi essentialiter significet tempus, quo enuntiatio habetur: minimè autem tempus aliud, vel prateritum, vel futurum; sed solum præsens, quod defacto est duratio illius, qui affirmat cursum, prout prædictum cursum affirmat.

12 Aduertendum est tertio (quod ex duobus præsuppositis iam prælati inferitur) hanc propositionem *Petrus nunc currit*, siue propositionem his terminis respondentem, diuersum obiectum habere, prout à diuersis intellectionibus affirmatur: nam, cum ex modo tendendi significet durationem præsentem illius, qui modo huiusmodi propositionem habet, & hac duratio sit diuersa pro intellectionum affirmantium diuersitate: etiam diuersum obiectum habere prædictam propositionem necessarium est: Ex quo fit hanc propositionem habitam ab homine, vel à quolibet alio intellectu creato durante per modum essentialiter successiuum, enuntiare determinate, quod existat cursus produratione præsentis indiuisibili, pro qua habetur talis propositio: nam cum duratio præsentanea creaturæ, neque possit antecedere, neque subsequi ultra vnum instans; inde fit hanc propositionem affirmatam à creatura, cum non possit mutare obiectum, & essentialiter repræsentet durationem suam præsentem v. g. A. non posse existere in alia duratione, ac per consequens neque veritatem habere; imo si fingamus ad aliud instans transferri v. g. ad B. cum cursus possit existere in instanti A. quin existat in B. fiet inde quod, facta hac suppositione, posset propositio transire de vera in falsam iuxta doctrinam, quam docui in libris de anima ad illam questionem, vtrum propositio possit transire de vera in falsam?

13 At vero Deus habens propositionem respondentem his terminis *Petrus nunc existit* solum affirmat cursum conuenire Petro conuenientia correspondenti æternitati interfectæ Dei. Ratio huius est, quam supra assignauimus, quia quilibet enuntiatus conuenire prædicatum subiecto de presenti, & nunc, solum enuntiat de suo *nunc*, siue de duratione, quæ constituit illum enuntiantem nunc: cumque æternitas Dei indiuisibiliter tota simul existens, quin, vel virtualem diuersitatem cognoscat, sit duratio

qua Deus, constituitur enuntians nunc rex inde inferitur Deū asserentem Petrum currere nunc, solum asserere Petri cursum correspondere aternitati intrinseca Dei.

14 Si tamen inquiras, quo pacto Deus enuntiet Petrum currere modo in instanti A. Respondeo Deum enuntiare Petri cursum existentem esse in instanti A distincto essentialiter à reliquis instantibus, coexistereque suæ aternitati intrinseca; quo fit, & Deum scire Petrum currere in instanti A, & quæ sit hæc duratio prout existens in sua propria mensura, & quod totum hoc suæ aternitati respondeat.

15 Sed adhuc replicabis. Quomodo Deus possit scire quod sit instans modo præsens? Nam licet sciat Petrum currere in instanti A, simulque quod instans A distinguatur à reliquis, & quod omnia instantia coexistent aternitati; adhuc tamen videtur non cognosci an instans A distinctum à reliquis, & coexistens aternitati Dei, existat, vel non existat modo de præsentī. Ergo semper concedenda est Deo aliqua cognitio essentialiter successiva pro singulis instantibus; quibus quasi experiatur quod sit instans modo existens, & quod sit præteritum, quod ve futurum.

16 Respondeo hoc Deum enuntiare, & scire cognoscendo indivisibiliter ex parte suæ cognitionis per representationem perfectissimè intuitivam unumquodque in sua mensura existere: cum enim Deus indivisibiliter, & simul ex parte suæ durationis, & suæ aternitatis, sit præsens realiter omni durationi creatæ, non est necessarium quod respectu ad se, unum cognoscat, ut futurum, aliud, ut præsens, & aliud ut præteritū (imo hæc diversitas illi repugnat) sed cognoscendo instans A, ut antecedens ad B. & B ad C. vidensque hæc instantia ita se habere inter se, ut quando existat B. præcesserit A, & futurum sit C (licet hæc tria instantia cognoscat sibi simul coexistere simultate se tenente ex parte Dei) videt quid; quid in his instantibus cognoscibile est à cognitione, respectu cuius nihil est præteritum, aut futurum; sed omnia sunt simul ex parte cognitionis, & durationis eius, qui ita affirmat. Si enim Deus aliquod obiectum sibi futurum, aut præteritum enuntiaret, omnino falleretur.

17 Sed iterum replicabis. Supponamus Deum promississe se in instanti A collaturum esse Petro aliquod auxilium. Tunc sic. Ad hoc, ut Deus necessitetur ad collationem talis auxilij, debet cognoscere in instanti, in quo urget obligatio adimplendi promissum, aliquod, quod antea non cognoverat. Hoc nihil aliud esse potest,

potest, nisi iam existere instans A. quod instans erat terminus ad
impletionem praefixus. Ergo cognitio existentiae instantis A. adue-
nit Deo de nouo pro instanti A. Maior, in qua est difficultas, pro-
batur. Obligatio urget Deum in instanti A, & non in anteceden-
tibus. Ergo in instanti A. datur aliquid ex parte intellectus Diui-
ni, quod antea non dabatur. Probo consequentiam. Eatenus obli-
gatio urget agentia rationalia, quatenus iam cognoscunt existere
terminum obligationis. Ergo, si pro instanti A. urget Deum obli-
gatio & non pro reliquis, in instanti A. dabitur ex parte intelle-
ctus Diuini cognitio aliqua, quae antea non dabatur circa aduen-
tum termini praefixi, seu durationis, in qua urget obligatio.

18. Hoc argumentum increatis me convincit ad asserendas
propositiones temporis determinatiuas suis durationibus affixas;
at vero in Deo inefficax est; siquidem Diuina cognitio de sua pro-
missione, necnon de existentia omnium instantium pro sua men-
sura, est determinatio pro instanti A. de collatione auxilij; nam
cum haec cognitio omnia instantia comprehendat, coniuncta cum
Dei efficaci voluntate de conferendo auxilio pro instanti A. se ip-
sa determinat Deum ad conferendum auxilium pro praedicto in-
stanti A. non vero pro reliquis (praesertim cum promissio Diuina
essentialiter habeat esse infrustrabilem) quia cum simul sit cog-
nitio omnium instantium, & simul ex parte sui omnibus coexistat: si-
mul etiam est determinatio ponendi auxilium pro instanti A, & si-
mul non est determinatio pro reliquis.

19. In creatis vero secus se habet, nam cognitio de existen-
tia instantis A. pro sua mensura, pro qua ad actum amoris v.g. ho-
mo obligatur, si semel adstruatur absoluta à praedicto instanti A.
cum succelsive possit coexistere instanti A, & B. & non quociescu-
que existat, determinet: indigebit aliquo alio, ut absolute deter-
minans sit: hoc autem non potest esse instans. Ergo alia cog-
nitio, quae determinet pro instanti quo extiterit. Quod autem non
sufficiat instans A. ad determinationem, est certum: quia, si homo
in instanti A. putaret ipsum instans A. nodum aduenisse, non obli-
garetur in actu secundo formaliter pro tunc, nec determinaretur
ad adimpletionem praeepti. Ergo determinatio adimplendi pra-
eceptum, seu urgentia praeepti in actu secundo non per instans A.
sed per aliquam cognitionem instantis A. ut praesentis in duratio-
ne qua existit cognitio, constituenda est.

20. Instabis deinde, Supponamus. Deum mihi reuelare esse
nunc instans A. pro quo sum obligatus ad eliciendum actum amo-
ris.

ris. In hoc casu Deus proferret hanc propositionem. *Nunc existit instans A.* Ergo Deus etiam mentaliter enuntiaret hoc modo videlicet *nunc existit instans A.* At, si Deus haberet hunc actum in instanti B. falleretur. Ergo non habet illum in instanti B. Minore proba. Si Deus in instanti B. mihi diceret *nunc existit instans A.* me falleret. Ergo, si sibi ipsi hoc in instanti B. manifestet, sibi ipsi imponet; ergo hæc propositio *nunc existit instans A.* siue à Deo, siue à creatura habeatur, tantum significat instans A. præsens, nequitque ad aliud instans absque fallitate transferri, cumque Deus possit, ut probauimus, hanc enuntiationem habere in instanti A. inferitur posse Deum habere propositionem ipsi necessario de futura in instanti B.

21 Respondeo propositionem vocalem demonstratiuam non se ipsa solum habere significationem completam, sed eius significationem resultare, tum ex verbis, tum ex spatio, siue temporis, siue loci, cui respondet demonstratio v. g. hæc propositio vocalis. *Hic ubi ego sum in instanti A. est Complutum.* ita significat hanc distantiam, ut si hæc eadem materialia verba protulisset Matriti, & non Compluti in instanti A. non significarem hanc distantiam, siue Complutam; sed Matritum, ideoque propositio esset falsa: diceret enim Matritum esse Complutum. Ergo quod hæc verba *hoc spatium, in quo sum in instanti A.* significant spatium Compiutense, non habent ex se solum, sed ex se ut coniunctis cum mea præsentia in hoc spatio. Similiter ergo hoc verbum *nunc*, quod est temporis demonstratiuum, non se solo habet significare durationem A. sed se ut coniuncto cum duratione A. Deinde obseruandum est hanc propositionem vocalem Dei *nunc est instans A.* non determinare præcisè Diuinum *nunc*, sed *nunc* meum, siue *nunc* ipsius locutionis creatæ ad me directæ, & à Deo loquente procedentis: aliter enim Dei locutio, non esset determinatiua vnius potius, quam alterius instantis.

22 Dico ergo Deum mihi loquentem his verbis *nunc existit instans A.* simul, & indiuisibiliter cognoscere existentiam omnium instantium pro suis mensuris coexistentem, ly *simul* se tenente ex parte Dei, at vero mihi tantum reuelare existentiam instantis A. ut præsentem suæ durationi. Quia propter hæc propositio vocalis, non substituitur pro tota propositione mentali, sed tantum in adæquate quoad instans A. Quod vero in instanti B. me falleret, si hanc propositionem vocalem Deus proferret: ex eo est, quia ipsa propositio vocalis falsa esset, siquidem in instanti B. iam verbum

hum demonstratiuum *nunc* significaret instans B. cum significatio verbi demonstratiui temporis, vltimo constituatur per ipsum tempus in quo fit, & falsum est asserere existentiam instantis A. in instanti B.

23 Quod autem ex inde neque colligatur propositionem mentalem Diuinam esse falsam in instanti B. neque pro instanti B. de futuram: probatur per partes. Et primo quod non falsificarentur: quia haec verba *nunc existit instans A.* cū nō se solis cōstituunt enuntiationem vocalem, sed illam constituunt, vt coniuncta cum aliqua duratione; hinc fit quod, vt coniuncta cum duratione A. constitueret enuntiationem, quae erat vera, ac proinde substituerentur saltem in adaequate pro enuntiatione Diuina; at vero cum, vt coniuncta eadem verba cum B. constituunt illam enuntiationē distinctam, iam, neque in adaequate huiusmodi distincta enuntiatione substitueretur pro enuntiatione mentali Diuina, cum sit prorsus alia propositio, ac per consequens nulla est ratio quare debeat inferri propositionem Diuinam mentalem esse falsam.

24 Præterea neque ex eo quod deficiat propositio vocalis, inferitur deficere mentalem: quia ex eo deficit propositio vocalis: quia propositio vocalis demonstratiua temporis constituitur in esse significantis per ipsa instantia: cum autem actus Diuinus non per instantia constituatur in esse significantis, sed à se ipso id habeat; hinc inferitur actum Diuinum non deficere: non enim colligitur significationem mutare.

25 Hinc iam ad argumentum in forma. Respondeo: admissa casu reuelationis: concedendo antecedens, & primam consequentiam: videlicet Deū habere hunc actum mentaliter *nunc existit instans A.* & negando minorem subsumptam: nempe quod, si Deus haberet mentaliter hunc actum in instanti B. falleretur. Ad huius probationem: concedo antecedens, videlicet quod Deus me falleret, si mihi diceret in instanti B. *nunc existit instans A.* & distinguo consequens, nempe: *Ergo si Deus sibi ipsi hoc manifestat sibi ipsi imponit.* Si hoc sibi manifestet Deus per propositionem mentalem significantē idē, quod significat propositio vocalis, vt existēs in secundo instanti: concedo, significantē idē, quod significat propositio vocalis, vt existēs in primo instanti: nego consequentiam. Et iuxta hanc doctrinam distinguendum est vltimum consequens.

26 Ex dictis etiam inferitur, quo pacto Deus sciat quo die viuatur, vel quo instanti existat. Dicendum enim est Deum cognoscere se simul, simultate se tenente ex parte suae durationis,

vinere in omnibus durationibus, ita, ut simul intueatur se coexistere instantibus, quæ inter se ordinem priorum, & posteriorum habent.

SECT. III.

Inferitur ex dictis Divinae scientiæ immutabilitas.

27 **P**rimo absque controuersia est scientiam quamlibet Diuinam, adhuc contingentium, non esse vilo modo mutabilem quoad entitatem. Est indubitata hæc conclusio: quia cum intellectus Diuina quoad entitatem solum sit ipsa entitas intrinseca Dei secundum illas rationes, quæ nullam vilo prorsus modo contingentiam, siue realem, siue virtuale involunt, & ubi nulla datur contingentia, nulla etiam reperiatur mutabilitas: inferitur euidenter scientiam Diuinam, siue veritatis necessariam, siue contingentis, sumptam quoad entitatem, nullo modo esse mutationi obnoxiam. Soli ergo difficultas potest esse circa scientiam actua-lem Dei contingentem. Vtrum videlicet Deus possit mutationem subire quoad denominationem cognoscentis actualiter aliquod obiectum? Hoc est: an quod aliquando Deus affirmat, aut negat, semper affirmare, aut negare necesse sit?

28 Sit nostra conclusio, quæ ab omnibus propugnari debet. Deus ita est immutabilis in suis intellectibus quoad denominationem contingentibus, ut neque possit de nouo aliquid affirmare, aut negare, quod ab æterno non affirmavit, aut negavit: neque possit desistere ab affirmatione, aut negatione illius, quod semel affirmavit, vel negavit. Probatur hæc conclusio. Ex duplici capite posset excogitari in Deo affirmatio alicuius obiecti in vno instanti, quæ non esset in omnibus, vel quia, licet prædictum obiectum affirmabile esset verè in omnibus instantibus; Deus tamen, vel falleretur in reliquis, vel ignoraret. Et hoc hæreticum est, vel quia aliquid esset affirmabile verè a Deo in vno instanti, quod non esset affirmabile vere eadem affirmatione in reliquis: sed quod Deus affirmat verè in vno instanti, verè similiter affirmat in reliquis. Ergo nullum est caput mutabilitatis scientiæ Diuinæ. Probatur minor. Notitia quam habet de Anti-Christo futuro v. g. semper est vera. Ergo idem est de alijs obiectis.

29 Antecedens probatur, in quo est difficultas. Deus enun-
tians existentiam Anti-Christi cum ordine priori & posterioris

Respectu aliarum durationum, respectu durationis Diuinae solum affirmat ordinem simultatis. At hoc semper est verum. Ergo enuntiatio Diuina semper veritatem sortitur. Minor probatur. Totum hoc est verum antequam existat Anti-Christus: siquidem quod nondum coexistat instanti A, non tollit quod existat in instanti A pro sua mensura, nec quod instans A respectiue ad aliqua instantia precedentia sit posterius; respectiue vero ad alia subsequencia sit prius: & multo minus tollit, quod totum hoc coexistat Deo simul simultate se tenente ex parte Dei. Ergo hæc propositio est vera, licet nōdum aduenerit instans A, cui coexistiturus est Anti-Christus. Eadem ratione erit vera prædicta propositio in instanti A, in quo existiturus est Anti-Christus: quia in illo instanti non representatur Deo instans A, vt futurum respectu ipsius D. i. cui est præsens; sed vt futurum respectiue ad alia instantia precedentia instans A, cum quibus posterioritatis ordinem habet. Ergo etiam prædicta propositio erit vera in instanti A. Par ratione probatur quod sit vera in instanti B. quia, licet instans B. supponat præteritam existentiam Anti-Christi pro instanti A, non representatur Deo Anti-Christus vt futurus respectiue ad instans B. Sed ad instantia precedentia ad A. Ergo nihil tollit quod vera sit prædicta propositio in instanti B. Ergo absolute vera erit propositio Diuina in omnibus instantibus, siue durationibus æternitatis. Obiectiones contra hanc conclusionem ipsius conclusionis explicatione præoccupauit.

SECT. IV.

An futura sit in æternitate, & æternitas in futuris?

31 **S**It prima conclusio. Nullum futurum contingens coexistit Deo physice ab æterno. Probatur hæc conclusio: Nullum futurum contingens existit physice ab æterno. Ergo nullum futurum contingens coexistit physice ab æterno. Consequentia videtur bona: quia quod aliquo modo non existit: illo modo non coexistit. Si ergo creatura ab æterno non existit, neque ab æterno Deo coexistit. Iam vero nullum futurum existere ab æterno. Probatur primo: quia primo Genesis dicitur Deus omnia in tempore creasse, omniaque in tempore incepisse. At si omnia fuissent ab æterno, nec in tempore crearentur, nec inciperent. Ergo non sunt ab æterno. Probatur secundo ex D. Thoma 1. p. q. 61. art. 2.

ubi hac habet *Solus Deus est ab aeterno, hoc enim fides Catholica in dubitanti tenet, & omne contrarium est sicut hereticum refutandum.* Hoc ipsum P.P. passim tamquam certum supponunt: Ergo nulla creatura est physice, & realiter ab aeterno. Ergo non coexistit Deo physice ab aeterno.

32 Verum, cum ex alia parte docuerimus res omnes coexistere toti aeternitati intrinsecae Dei, & hanc Dei aeternitatem, neque adhuc virtualiter divisibilem esse: tota difficultas est in explicando quo pacto Petrus v. g. & coexistat toti aeternitati Dei, & neque existat ab aeterno, neque Deo ab aeterno coexistat?

33 Dico ergo ex eo Petrum non esse ab aeterno, quia esse ab aeterno, non solum dicit, quod coexistat aeternitati; verum etiam quod per aeternitatem duret, siue quod aeternitas sit illius duratio. Cum autem aeternitas Dei, licet sit id, cui Petrus coexistit; non tamen sit id, per quod Petrus durans constituitur: inferitur Petrum non existere ab aeterno, neque ab aeterno Deo coexistere; licet, & coexistat aeternitati Dei, & coexistat Deo prout ab aeterno duranti.

34 Explicatur hoc exemplo immensitatis Divinae: nam Petrus per suam praesentiam penetratur localiter cum tota immensitate intrinseca Dei, non tamen existit immense, siue ubique, & hoc ex eo est, quod, licet immensitas sit cui praesens est Petrus; non tamen est id, per quod praesens constituitur. Ergo similiter in nostro casu, licet Petrus coexistat, & correspondeat toti aeternitati intrinsecae Dei: quia tamen non durat per illam, non ideo inferitur existere ab aeterno, siue Deo ab aeterno coexistere. Ex quo, propter eandem rationem, inferitur creaturam non coexistere Deo semper, quia licet creatura coexistat durationi Divinae, quae est *semper Dei, siue semper Deum existere*: cum tamen non duret per illam, colligitur inde creaturam non coexistere Deo semper.

35 Ob. 1. Existere ab aeterno est existere in duratione non habente principium, neque finem: at futura existunt in aeternitate, quae talis duratio est: ergo ab aeterno. Respondeo existere rem ab aeterno non esse praecipue existere rem in aeternitate, quatenus existere rem in aeternitate dicit rem coexistere aeternitati: quia existere rem ab aeterno addit ultra hoc, rem ita coexistere aeternitati, ut per illam duret: futura autem creata non durant per aeternitatem Dei. Ex quo etiam fit, quod, licet futura tali aeternitati coexistant, non possit dici quod futura existant ab instanti aeternitatis: quia ad hoc necessarium est, quod per ipsam aeternitatem duranti constituantur.

36 Ob. 2. quod coexistit Deo, vt semper existenti, existit semper, sed quodlibet futurum, Anti-Christus v. g. coexistit Deo, vt semper existenti. Ergo existit semper, & per totam aeternitatem. Respondeo distinguendo maiorem; quod coexistit Deo, vt existenti semper in actu secundo, & extrinsecè, existit semper: concedo, vt existenti semper, tantum intrinsecè, & in actu primo: nego maiorem, & distinguo minorem. Ante-Christus coexistit Deo, vt duranti semper extrinsecè, & actu secundo (hoc est quatenus existere Deum semper involuit, tum durationem intrinsecam Dei, tum ipsam aeternitatem Deo extrinsecam) nego; vt existenti semper intrinsecè, & in actu primo (videlicet, quatenus solum dicit aeternitatem Dei intrinsecam) concedo minorem, & nego consequentiam.

37 Ob. 3. Res coexistentes diei hodierno, ex eo quod illi sint coexistentes, inferitur existere hodie. Ergo futura coexistentia aeternitati, ex eo quod illi coexistant, coexistent ab aeterno. In primis in sententia adstruente possibilem esse increatis durationem indivisibilem respondentem mensuræ divisibili. V. g. spatio quatuor instantium, est fallum antecedens; quia admissa hac suppositione, posset cœlum v. g. durare quatuor dies per durationem omnino indivisibilem, & tunc Petrus in instanti A, v. g. coexistere durationi quatuor dierum cœli, & tamen non duraret eo ipso per quatuor dies, licet coexistere diei primo, secundo, tertio, & quarto intrinsecò cœli. Ergo res coexistēs diei hodierno, nō ex eo præcise, quod illi sit coexistēs, inferitur existere hodie. Respondeo secundo: admissio antecedenti negando: consequentiā. Ratio di spauitatis est: quia mensura creata indivisibilis non potest respondere spatio diuisibili; sed tantum spatio indivisibili omnino: quia propter quod coexistit diei hodierno, existit hodie: nō enim reitrat alia mensura, in qua diei hodierno possit coexistere, cum dies hodiernus solum vnā, & indivisibilem mensurā, siue vnū, & indivisibile spatium cōplectatur. At vero aeternitas cū, licet indivisibilis sit, ad plura, & infinita spatia per correspondentiam se extendat; non ex eo, quod Petrus in vno spatio illi coexistat, inferitur in omnibus coexistere debere.

38 Ob. 4. Petrus vt existens in aeternitate non habet inīās in quo incipiat, neque instans, in quo desinat esse. Ergo existit semper in aeternitate. Respondeo Petrum tantū posse dici existere in aeternitate, quatenus illi coexistit, non quatenus per illam daret: hoc est, coexistit durationi, quæ est semper aeternitatis: at vero

quatenus existere in æternitate dicit per æternitatem, tanquam per durationem existere, non solum non existit Petrus semper in æternitate, verum neque absolute existit in æternitate. Ex quo fit hanc locutionem *futura existunt in æternitate* absolute falsam esse; sensus enim, quem præfert non est solum futurum coexistere æternitati; verum etiam per illam durans constitui.

39 Ob. 5. D. Thomam 1. Contragentes cap. 66. ubi hæc habet: *Simul quidquid in quacumque parte temporis est, coexistit ab æterno, quasi præsens eidem.* Respondet P. Gaspar de Ribad. hoc testimonium corruptum esse ab Albelda qui 1. p. disp. 43. sect. 3. num. 46. legit: *coexistit ab æterno.* Vbi D. Thom. *coexistit æterno*; & hoc secundum verum est; quia, ut supra diximus, quælibet creatura coexistit Deo, ut intrinsicè duranti æterne, ac per consequens coexistit æterno, siue æternitati Dei.

40 Ob. 6. D. Thomam, qui in 2. sent. dist. 7. q. 2. in corpore agens de futuris, ait *unde illius præcognitio filius Dei est: cui ab æterno præsentia sunt.* Respondeo hic solum cõtendere D. Thomam Deum cognoscere quodlibet, quia futurum coexistit Deo, ut ab æterno intrinsicè duranti; non tamen quia creatura ab æterno Deo coexistit.

41 Ex dictis infertur primo durationes creatas inter se distantes esse, licet sint simul in tertio, siue simultate se tenente ex parte Dei; quia simultas Diuina, siue durationis Dei indiuisibilis, amplectens indiuisibilitèr omnia spatia, non tollit ordinem priorum, & posteriorum, quem durationes creatæ habent inter se: licet enim coexistent æternitati omnino in se indiuisibilis; cum tamen, quamvis indiuisibilis sit duratio diuina; diuersis extrinsecis spatijs correspondeat: colligitur inde quod, licet A. & B. coexistent durationi Diuinæ, non inde infertur, vel coexistere inter se, vel ordine prioris, & posterioris carere.

42 Infertur secundo futura non prius duratione existere in æternitate, quam existant in se. Probatur ex dictis. Si res existeret prius in æternitate, quam in se, ex eo esset, quia existeret per aliam durationem priorem. Sed per nullam aliam durationem priorem existit. Ergo non existit prius in æternitate, quam in se. Minor ex dictis constat, siquidem res creata non existit per durationem Diuinam. Sed nulla alia restat duratio, quæ illam durationem constituat. Neque obest Deū nunc in instanti A cognoscere Anti-Christū intuitiue, & ut præsentem, quia Deus nō cognoscit Anti-Christū, ut præsentē sibi, quatenus extrinsecè correspondenti instanti A.

præfenti : sed solum, vt præfentem sibi , quatenus intrinsece , & ex se correspondenti cuilibet durationi creature, atque ad hoc necesse non est, quod Anti-Christus præcedat, vt exillens hodie in æternitate. Sed tantum quod coexistat æternitati, vt intrinsece , & ex se correspondentem durationi præfenti. Ergo quod Deus intueatur hodie, & vt præfentem sibi videat hodie Anti-Christum postea futurum, non arguit Anti-Christum præcedere hodie ad suam futuram durationem in æternitate Dei.

43 Sic secunda conclusio. Tota æternitas Dei identificans sibi simul omnes differentias formales durandi , secundum quod omnes has differentias simul claudit, coexistit omnibus , & singulis futuris, omnibus, & singulis instantibus. Conclusio hæc ex fundamentis supra præiactatis legitime deducitur , siquidem instans A. V. g. coexistit Deo vt intrinsece duranti in ipso instanti A, quin duratio Dei per ipsum instans A. Deo extrinsecum constituatur. At qui Deus per eandem rationem realiter, & virtualiter, per quã durat in instanti A. durat in reliquis. Ergo instans A coexistit Deo, & eius æternitati, prout est ratio formalis intrinseca durandi in omnibus instantibus. Ergo æternitas Dei, prout est simul ratio intrinseca, & formalis durandi in omnibus instantibus, coexistit in instanti A, & sic de reliquis.

44 Confirmatur loquendo de quolibet instanti in singulis : vt v. g. de instanti A. Æternitas Dei coexistit instanti A, & est ratio formalis durandi in ipso instanti A. Sed in Deo, vt supra probauimus, eadem realiter, & virtualiter est ratio formalis, & intrinseca durandi in instanti A, ac durandi in B. & sic in reliquis. Ergo Deus coexistit in instanti A. prout est realiter, & virtualiter ratio intrinseca, & formalis durandi in omnibus instantibus.

45 Obijcies 1. Deus semper habet suam intrinsecam æternitatem. At non habet semper durare cras. Sed solum id habet cras. Ergo æternitas Dei intrinseca non est Deum durare formaliter cras. Respondeo distinguendo prius hoc, quod est *durare cras*; nã & est *durare cras* intrinsece tantum, & ex parte Dei, hocque adæquatè identificatur cum æternitate intrinseca Dei, & est *durare cras extrinsece*, & hoc involuit ultra æternitatem sine duratione Deo intrinsecam, ipsum *cras* Deo extrinsecum, & ab ipso realiter distinctum. Hoc supposito. Concedo maiorem, & distinguo minorem. Deus non habet semper *durare extrinsece cras*, concedo; non habet semper *durare intrinsece, & ex se cras*, nego minorem, & distinguo similiter consequens. Ergo æternitas Dei intrinseca non

est Deum durare formaliter extrinsecè cras: concedo: durare formaliter intrinsecè cras: nego consequentiam.

46 Obijcies 2. Si Deus haberet suam intrinsecam aternitatem, & non duraret hodie, minus duraret, quam si duraret etiam hodie. Ergo aternitas intrinseca præcise sumpta, non est plena, & adæquata duratio. Respondeo distinguendo antecedens. Si Deus haberet suam intrinsecam aternitatem, & non duraret hodie intrinsecè, & ex se: implicat interminis (quia ipsa aternitas intrinseca præcise, facit durare Deum hodie intrinsecè, & ex se) & non duraret extrinsecè, minus duraret, distinguo ly *minus duraret*, minus duraret intrinsecè, & ex se: nego, extrinsecè concedo minorem, & nego consequentiam: quia duratio rei non dicit durare extrinsecè hodie, vel heri, sed tantum intrinsecè: licet enim nullus daretur cœlorum motus, neque aliqua alia duratio successiva, cui mea duratio successiva corresponderet: non ideo, ego minus absolute durarem, quam modo duro: quia duratio alterius mihi extrinseca, non me durantem constituit, sed omnino per accidens se habet, ut ego plus, minus vè durem.

47 Ob. 3. Divina immensitas non penetratur localitèr cum rebus futuris: ergo neque Divina aternitas. Respondeo immensitatem non penetrari penetratione locali existente hodie simul cum re futura, quando non existit res futura; at vero penetrari penetratione locali existente in duratione, in qua existit res futura, & idem esse de penetratione durativa: quia penetratio durativa, non solum dicit aternitatem Dei, verumetiam involuit durationem creatam, cum qua penetratur, & hoc coniunctum non durat, quando non existit res futura; sed durabit, quando ipsa res futura existens constituitur.

48 Obijcies 4. Ex nostra sententia inferitur posse in eodem instanti, siue in eadem mensura indivisibili, existere duo contradictoria. At hoc implicat. Ergo nostra sententia. Probatur illatio: Aternitas Delest ad eò indivisibilis, ac quodlibet instans creatum. Sed eadem indivisibilis mensura aternitatis coexistit, tum carenti Anti-Christi modo, tum ipsi Anti-Christo in sua mensura. Ergo in nostra sententia duo contradictoria possunt coexistere ei. dem instanti, siue eadem indivisibili mensura. Respondeo posse duo contradictoria correspondere eidem indivisibili durationi, dum modo duratio, licet intrinsecè indivisibilis sit, extrinsecè tamen successionem admittat, siue diversis spatijs successionem, & ordinem prioritatis, & posterioritatis habentibus, correspondeat;

cum;

tumque ita se habeat aternitas Dei, secus verò instantis creatum; ideo duo contradictoria possunt coexistere durationi diuinæ in diuisibili; secus instanti creato. Ex his omnibus.

49 Inferes 1. quid dicendum sit de veritate huius propositionis, *Deus in instanti A, durat extrinsece in instanti B.* An in alio quo sensu possit esse vera? Respondeo, ly *in instanti A,* posse se tenere, tum ex parte subiecti, tum ex parte prædicati. Si se teneat ex parte prædicati, sensus propositionis erit *Deus coexistit extrinsece instanti B. in instanti A.* Hoc est coexistentia extrinseca Dei, & instantis B. existit in instanti A. Et in hoc sensu est falsa propositio: nā prædicta coexistentia resultat ex Deo, & instanti B. nō durat per durationem respondentem instanti A, ac per consequens non existit in instanti A.

50 Si ly *in instanti A,* se teneat ex parte subiecti, sensus erit: *Deus existens, & durans in instanti A, durat in B,* & adhuc in hac explicatione bifariam potest accipi terminus ille *in instanti A,* nā, & potest sumi specificatiue, & reduplicatiue. Si accipiatur specificatiue, vera erit propositio, quia solum enuntiat Deum, qui existit in instanti A. coexistere extrinsece instanti B. & hoc est verum. Si autem ly *in instanti A,* accipiatur reduplicatiue, sensus erit: *Deus quatenus extrinsece correspondet instanti A. correspondet extrinsece instanti B.* & hoc est falsum, vt ex ipsis terminis patet.

51 Inferitur 3. iuxta hanc sententiam facilius intelligi omnem scientiam Dei circa futura esse intuitiuam: quia non solum est intuitiua, secundum quod intuitio dicit omnimodam claritatem; verum etiam quatenus intuitio dicit videre obiectum vt præsens. Cum ergo ratione aternitatis indiuisibilis, nihil sit futurum, aut præteritum respectu Dei, sed præsens: ideo scientia Dei respectu cuiuscunque obiecti aliquando existentis, est perfectissimè, & propriorissimè intuitiua.

QVÆST. IX.

Quotuplex sit Scientia Diuina?

EXplicata iam natura Scientiæ Diuinæ in communi, expositisque illius proprietatibus, tradenda sunt eiusdem Scientiæ magis acceptæ diuisiones, vt inde ad quamlibet Scientiam Diuinam singulatim explicandā facilius procedamus.

SECT. I.

Due divisiones Scientiæ Divinæ.

Scientia Divina dividitur ab antiquis in Scientiam liberam, & naturalem. Scientia libera est, quæ versatur circa obiectum Deo liberum. V.g. Scientia Anti-Christi futuri. Si enim Deus, ut potuit, existentiam Anti-Christi efficaciter nollet, minimè eius existentiam ut futuram agnosceret. Scientia naturalis est, quæ versatur circa obiectum omnino necessarium v.g. Scientia, quam habet Deus de suis perfectionibus, & prædicatis necessarijs; quæ scientia Deo necessaria est: eius enim obiectum Deo omnino necessarium est. Similiter scientia possibilem, etiamsi cum illis non connecteretur Deus, appellanda est scientia naturalis, siquidem sub nomine scientiæ naturalis comprehenditur ab authoribus omnis scientia, de qua absolutè verificatur nō posse non existere in Deo. Cumque absolutè, & absque restrictione, verū sit implicare, quod deficiat Deo cognitio possibilem: inde fit eam scientiam absolutè naturalem appellari debere.

2. Huic divisioni addit aliud membrum P. Molina; nempe Scientiam, qua Deus cognoscit futura contingentia conditionata nostræ voluntatis ante omne decretum voluntatis Divinæ absolutè existens: quam scientiam opportunè satis mediam nuncupavit inter liberam, & naturalem: de qua postea latè nobis agendum est.

3. Dividitur secundo scientia Divina in scientiam visionis, & scientiam simplicis intelligentiæ. Scientia visionis est, qua Deus cognoscit obiectum ut existens verè, siue ut excludens absolutè à rerum natura suum non esse: siue hæc existentia repræsentetur ut præsens modo, siue ut futura, siue ut præterita, siue ut existens secundum se, præscindendo à tempore: de quo modo non curo.

4. Scientia simplicis intelligentiæ est, quæ obiectum, ita præcisse secundum sua prædicata attingit, ut ex vitalis cognitionis non discernat: utrum purè possibilia remaneant, vel potius extra causas aliquando sint existentia? Ita se habet cognitio Divina, qua Deus ante decretum de existentia alicuius obiecti cognoscit eius prædicata esse possibilia, posseque ab ipso poni in rerum natura. Circa hanc Divinæ scientiæ divisionem non nulla sunt dubia. Invenio aliqua, graviora alia; ab omnibus tamen maiori, qua potius, brevitatem me expediam.

5 Dubitatur 1. Vtrum scientia simplicis intelligentiæ possint attingi à Deo obiecta, quæ realiter aliquando existentiam sortientur? vel an potius necessarium sit ad obiectum scientiæ simplicis intelligentiæ quod prædictum obiectum sit merè possibile? Nō defunt Authores, quos sequitur Gonet, qui afferant per scientiā simplicis intelligentiæ solum attingi obiecta merè possible; minime verò obiecta, quæ aliquando sunt extitura. Oppositum cōmuniter tenent Theologi, ut testatur Illustrissimus Godoy. In 1. p. tract. 3. disp. 30. §. 1. & probatur facile, & efficaciter. Nā proprii ad decretum de existentia mundi v. g. cognoscit Deus mundum ut producibilem à Deo, tam ex parte non repugnantia mundi, quam ex parte omnipotentia Divina. At hæc cognitio est simplex intelligentiæ mundi. Ergo Deus cognoscit per scientiam simplicis intelligentiæ mundum, qui de facto existit. Ergo non solum obiectum merè possibile; verum etiam obiectum aliquando existens cognoscit Deus per scientiam simplicis intelligentiæ. Consequentia est legitima, & maior certa: siquidem proprii ad decretum de mundo habet Deus scientiā dirigentem ipsum ad eius productionem: quæ scientia nulla alia esse potest, quam scientia de non repugnantia mundi, & de potentia productiva Divina circa ipsum mundum.

6 Quod vero hæc scientia sit simplicis intelligentiæ, facile etiam probatur: quia hæc scientia non est scientia visionis, nec Deo libera, aut contingens; sed necessaria: quandoquidem solum iudicat mundum posse poni in rerum natura. Ergo est scientia simplicis intelligentiæ. Confirmatur. Cognosci mundum, ut absolute futurum, per scientiam innixam decreto, non tollit quod proprii naturæ mundus ut producibilis præcognitus fuerit per scientiam ex se præscindentem à scientia de mundo, ut existente. Sed scientia iudicans mundi producibilitatem, præscidentis que à mundi absolute existentia, est scientia simplicis intelligentiæ. Ergo scientia visionis innixa decreto non tollit quod præcesserit proprii naturæ scientia simplicis intelligentiæ de mundi producibilitate.

7 Denique hæc sententia est expressa D. Thomæ: qui in 3. dist. 14. quæst. 1. art. 2. quæstionc. 2. ad Annibaldum: loquens de distinctione harum scientiarum, ait: *Duplex distinguitur in Deo cognitio: una, quæ dicitur visionis scientia, per quam Deus cognoscit illa quæ aliquando existunt: alia autem quæ dicitur simplicis intelligentiæ, per quam scit Deus, non solum illa; sed etiam omnia quæ potest facere; nunquam autem faciet.* Docet igitur Sanctus Doctor scientiam

scientiam simplicis intelligentiæ attingere, tum obiecta, quæ aliquando existunt, tum quæ intra statum puræ possibilitatis relinquuntur.

8 Ob. 1. D. Thomam asserentem Deum per scientiam visionis attingere, quæ aliquando sunt in actu; per scientiam verò simplicis intelligentiæ, quæ nunquam existunt. Ita loquitur. In 1. p. quæst. 13. art. 9. Ergo iuxta D. Thomam solum ea obiecta, quæ nunquam existunt, attinguntur per scientiam simplicis intelligentiæ.

9 Concesso antecedente, nego consequentiam: quia D. Thomas prædicto loco nō docuit solum ea, quæ nunquam existunt, attingi per scientiam simplicis intelligentiæ; sed simpliciter affirmavit quæ nunquam existunt, per simplicem intelligentiam cognosci: quod quidem non opponitur cum eo quod ea, quæ aliquando existunt, attingantur etiam per simplicem intelligentiam, non ut existentia, sed tantum ut possibilia, tenente se ly *tantum* non ex parte obiecti, quasi cognoscantur ut purè possibilia; sed ex parte cognitionis, quatenus simplex intelligentia solū discernit obiectum possibile esse; non vero quod absolute existat, vel quod absolute non existat.

10 Ob. 2. Simplex intelligentia est notitia abstractiva ab existentia, vel non existentia absoluta obiecti cogniti. At Deus circa obiectum existens nequit habere notitiam abstrahentem ab existentia, & non existentia. Ergo circa obiectum existens nequit Deus habere scientiam simplicis intelligentiæ. Consequentia est bona, & maior certam minor probatur. Ut detur notitia abstrahens ab existentia, requiritur quod obiectum sit physice absens pro instanti, pro quo datur ea cognitio. Sed, tameti creaturæ non existant ab æterno, coexistunt tamen toti æternitati Dei, ita ut respectu Dei omnia obiecta sint præsentia. Ergo Deus non cognoscit obiectum; quod reuera aliquando existit, per cognitionem abstrahentem ab eius existentia. Maior, ad quam renouatur difficultas, probatur. Non sufficit ad notitiam abstractiuam quod obiectum non existat pro signo notitiæ; siquidem potest dari notitia, quæ sit visio obiecti existentis dumtaxat pro signo posteriori ad cognitionem, ut patet in cognitione, ex qua procedit Verbum, quæ est cognitio etiam ipsius Verbi, ut existentis pro signo posteriori ad cognitionem, ex qua procedit. Deinde aliqua absentia existentia obiecti requiritur ad cognitionem abstractiuam. Ergo requiritur absentia pro d. iratione reali cognitionis, siquidem non sufficit absentia pro instanti naturæ.

11 In primis hoc argumentum pariter probat non posse Deum respectu obiecti nunquam exituri, v. g. respectu alterius mundi, habere notitiam simplicis intelligentiæ abstrahentem à nō existentia alterius mundi. Eadem enim vi effor matur argumentū: siquidem non existentia alterius mundi non est physicē absens respectu Dei; ulteriusque (iuxta rationem supra allegatam) & aliqua absentia requiri videtur, & absentia pro instanti naturæ insufficiens reputatur. Ergo prædictum argumentum, si aliqua gaudet efficacia, probat absolūtē Deum non posse habere cognitionem præscindentem omnino ab existentia, & non existentia absoluta obiecti.

12 Respondeo ergo ad cognitionem abstractiuam existentia, & non existentia, requiri quod pro signo huiusmodi notitia præscindatur tum ab existentia, & non existentia, tum etiam à determinatione cuiuslibet ex his extremis determinate acceptis: quod quidem datur in nostro casu, non autem datur in casu cognitionis, ex qua procedit Verbum. Datur inquam hæc præcisio in nostro casu: quia pro signo scientiæ simplicis intelligentiæ, seu pro signo scientiæ necessariæ Dei, non solum non intelligitur existentia mundi, potius quam non existentia, vel ē conuerso; verum etiam neque intelligitur aliqua determinatio ad vnum, potius quā ad aliud, cum pro illo signo sit Deus omnino indifferens ad creandum, & non creandum mundum.

13 Hic ad argumentum in forma: concessa maiori, nego minorem. Ad huius probationem: nego maiorem. Ad huius probationem: distinguo maiorem claritatis gratia. Non sufficit ad notitiam abstractiuam quod pro signo notitiæ non detur obiectū formaliter præcisē, concedo, quod non detur neque formaliter neque determinatiuē, nego maiorem. Qua distinctione occurritur paritati desumptæ ex cognitione Verbi existentis dumtaxat pro posteriori: quia licet pro signo essentiæ non detur formaliter Verbum; datur tamen determinatio essentialis: quia datur essentia in trīnscē connexa cum Verbo, vt existenti posteriori signo: qua disparitate cessat argumentum.

14 Dubitatur 2. An cognitio, qua Deus vt possibilem se cognoscit sit scientia visionis, vel simplicis intelligentiæ? Respondeo esse scientiam visionis. Primo: quia Deus reuera est existens necessario, & in Deo nequit verificari possibilitas, quin verificetur existentia. Quā obrē esset cognitio imperfecta, qua Deum vt possibilem, quia vt existentem repræsentaret. Secundo: quia (vt

constat extra statu de essentia, & attributis) conceptus essentialis essentia Dei, siue ipsius possibilitatis, est existere necessario: ideo in Deo in praescindibilis est conceptus possibilitatis ab existentia conceptus: idem enim est iudicare possibile esse quod existat id, de cuius essentia est necessario existere, ac iudicare non existere eius carentiam: nam existere carentiam illius, quod essentialiter habet esse exclusam suam carentiam, idem est, ac esse impossibilem talem conceptum. Ergo esse possibilem talem conceptum idem est, ac non existere carentiam.

15 Ex hoc inferitur impossibilia, & chimaras (ex suppositione quod a Deo represententur) non attingi a Deo scientia simplicis intelligentiae; sed scientia visionis: nam praedicta impossibilia attinguntur ut non existentia. At res, ut de facto non existens, attingitur per scientiam visionis. Ergo etiam impossibilia, ut impossibilia. Maior constat ex dictis: nam impossibile existere, concipitur ut negatum necessario existentia. Ergo ut necessario non existens. Licet enim a nobis possit concipi impossibile, praescindendo a defectu actuali existentiae; minime id possit fieri a Deo: quia esset cognitio imperfecta, cum pro illo signo iudicabilis esset carentia existentiae chimara.

16 Dubitatur 3. An differant obiectum scientiae simplicis intelligentiae, & obiectum scientiae visionis, vel potius tota harum scientiarum distinctio se teneat ex parte modi attingendi id obiectum, quin vlla sit ex parte obiecti distinctio. Quoniam autem scientia simplicis intelligentiae iudicat rem esse possibilem, scientia vero visionis esse existentem, & circa essentiam, & existentiam, possibilitatem, & actualitatem, diversa ad modum sententiae ab Authoribus traduntur, non aliter questio dirimi posse videtur, nisi in quo essentia, & existentia, possibilitas, & actualitas constant, statuatur.

17 Non est huius loci inter essentiam, & existentiam, distinctionem, vel identitatem, per otium discutere. Possibilitatem vero infra, dum de rerum futuritione sermo sit, examinabimus. Ceterum, quia iudico quod, si res attentius considerentur, independenter ab hac sententiarum diversitate dubium resoluti potest, quid sentiam circa propositam difficultatem breuiter declarabo. Et in primis extra controuersiam est in sententia nullatenus inter se distinguente essentiam, & existentiam, possibilitatem, & actualitatem; obiectum simplicis intelligentiae, & visionis, nullatenus inter se distinguui; sed totam vnius ab altera scientia distinctionem ex parte modi

modi tendendi de sumi debere: quando quidem aetualitas, & existentia, quæ obiectum sunt scientiæ visionis cum essentia, & possibilitate, quæ sunt obiectum simplicis intelligentiæ, omnino identificantur. Maior difficultas est iuxta sententias possibilitatem, & aetualitatem, essentiam ve, & existentiam distinguentes. Ceterum arbitror eodem fermè modo iuxta præfatas sententias esse sentiendum.

18 Sit igitur nostra conclusio. Quantumvis essentia, & possibilitas ab existentia, & aetualitate distinctæ considerentur, obiectum scientiæ simplicis intelligentiæ, & obiectum scientiæ visionis minimè inter se distinguuntur. Probat. Scientia simplicis intelligentiæ attingit possibilitatem, essentiam, & existentiam. Scientia visionis attingit etiam possibilitatem, essentiam, & existentiam. Ergo quantumvis hæc tria inter se distinguantur, obiectum vnius scientiæ non distinguitur ab obiecto alterius scientiæ: siquidē hæc tria sunt obiectum utriusque scientiæ. Antecedens quoad primam partem probatur. Scientia simplicis intelligentiæ attingit possibilitatem, & essentiam Angeli, ut potentem existere, & reducibilem ad aetualiter existere in rerum natura. Ergo per eam scientiā cognoscitur aetualitas, & existentia Angeli, licet non affirmando absolute quod existat, affirmando tamen de ea posse existere, licet hoc quod est *posse* proveniat illi formaliter à possibilitate distincta. Antecedens est certum. Consequentia probatur. Nequit cognosci potentia ad aliquid, ut potentia ad aliquid, quin cognoscatur illud aliquid, ut terminus illius potentiae. Ergo nequit cognoscit possibilitas ad aetualiter existere in rerum natura, ut possibilitas ad tale existere, quin cognoscatur hoc quod est *existere* in rerum natura, ut id, ad quod datur possibilitas.

19 Confirmatur 1. Scientia simplicis intelligentiæ est directiva Dei in ordine ad reddendum existens obiectum. Sed nequit regulare, & dirigere, nisi ostēdat opus efficiendū. Ergo scientia simplicis intelligentiæ ostendit Deo hoc quod est reddere existens obiectum. Confirmatur 2. Nihil Deus decernit, quod nō præcognoscat, tū iuxta cōmune Philosophorum axioma: *Nihil volitum, quin præcognitum*, tum iuxta regulas perfectæ providentiæ: alioqui casu, & absque consilio prodiret effectus. Sed Deus decernit, & ponit in rerum natura obiectum, ut actu existens. Ergo actu existere obiectum præcognoscitur à Deo: non scientia affirmante absolute quod existat, sed affirmante posse poni, & existere in rerum natura.

20 Secunda pars primi antecedentis, videlicet per scientiam visionis attingi, non solum existentiam, & actualitatem; verum etiam essentiam, & possibilitatem: probatur. Dum Deus cognoscit rem existere v. g. mundum, certum est Deum cognoscere essentiam mundi: siquidem non solum cognoscit existentiam mundi, prout à mundo distinctam, dari in rerum natura; verum etiā cognoscit ipsum mundum existere. Ergo cognoscit Deus per scientiā visionis essentiam, & existentiam mundi. Deinde cognoscit Deus mundum existere in rerum natura absque vlla implicatione, seu cōtradictione. Ergo cognoscit hoc, quod est *mundum existere* neque ex parte sui, neque ex parte causarum, vllam dicere implicationē. Ergo cognoscit possibilitatem mundi. Idem ergo obiectū, quod per vnā scientiam attingitur, per aliam etiā cognoscitur; diuerso tamē modo; alioqui prædictæ scientiæ nō distinguerētur inter se.

21 Quia autem ratione prædictæ scientiæ suum cognoscant obiectū, breuiter declarandū est. In sententia penitus identificante inter se possibilitatē, essentiam, existentiam, & actualitatem: dicendū est scientiā visionis attingere v. g. mundum per affirmationē absolutam: nimirū sub his terminis *Mundus datur existens*; scientiā autē simplicis intelligentiæ per affirmationē conditionatā. Videlicet: *Si mundus existat, existet absque contradictione*: quia iuxta præfatā sententiā de indistinctione inter possibilitatē, & existentiam, non alia ratione affirmatur ens in esse possibilis, quam affirmando existentiam absque contradictione sub hypothēsi ipsius existentiae: hoc autē est affirmare cōditionatē existentiam, prout iam declaratum est.

22 In sententia vero distinguente possibilitatem ab existentia, eodem formē modo discurrēdum est. Nā, ex suppositione quod possibilitas existendi Petrū consistat in omnipotentia Diuina; vt cognoscatur Petrus, vt possibilis, debet cognosci omnipotentia, vt existens, & etiam quod ratione omnipotentiae *existere Petrum*, si ponatur in rerum natura, non implicabit. Quando vero cognoscitur à Deo Petrus, vt existens, cognoscitur per absolutā affirmationem, qua affirmatur absolute existere dependenter essentialiter ab omnipotentia. Quo fit, vt per scientiam visionis affirmetur similiter, tum existentia actualis: tum possibilitas extrinseca, saltem indirectē: consequenterque idem obiectum, quod per vnā scientiam, per alteram affirmari necesse sit.

23 Dixi affirmari possibilitatem extrinsecam indirectē saltem: quia si possibilitas à re possibili distinguatur, per scientiā visionis,

tionis; ut præcisè scientia visionis est, non affirmatur directè necessario possibilitas, sed directè affirmatur mundus v. g. & indirectè possibilitas. Nam affirmare directè absolute mundum, solum est affirmare directè mundum inesse existentis in rerum natura. Quoniam autem mundus inesse existentis non constituitur formaliter per sui possibilitatem, si à mundo realiter distincta sit: id circò directè non affirmatur possibilitas, sed ipse mundus. Cæterum an possibilitas distinguatur à re possibili, in quæstione de futuritione rerum explicabimus.

24 Vnum in hac parte animaduertendum est: nimirum nos, cum de possibilitate, & futuritione agamus, ad nifuros ostendere ex sententia distinguente possibilitatem, & futuritionem à re possibili, & futura: necessario inferri Deum, dū cognoscit res, ut posibles, & futuras, nihil præter possibilitatem, & futuritionem cognoscere posse. Cæterum hoc minime infringit vim nostræ præcedentis probationis; sed potius ex falsitate manifesta huius consequentis inserimus falsitatem antecedentis, nempe possibilitatem, & futuritionem à rebus possibilibus, & futuris distingui.

25 Dubitatur 4. An carentia cognoscantur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, an per scientiam visionis? Respondeo (quidquid sit de constitutino carentiarum) non cognosci per scientiam simplicis intelligentiæ, quia objecta absolute contingentia, per scientiam absolute contingentem debent attingi: scientia vero simplicis intelligentiæ non est absolute, & simpliciter contingens; sed necessaria. Dico insuper attingi per scientiam visionis: quia objectum scientiæ visionis est omne id, quod enuntiabile est contingentè absolute, & non purè conditionatè: & hac ratione enuntiabilis est defectus absolutus cuiusque rei contingentis: circa quod dubium nihil potest ulterius addi, quod in quæstionem de nomine nō recadat: à quibus semper super sedere firmiter decreui.

SECT. II.

Alia diuisiones.

27 TERTIO diuiditur scientia Dei in scientiam approbationis, & scientiā simplicis notitiæ: ut autē prædicta diuisio intelligatur: audiamus D. Th. 1. p. q. 14. art. 8. in corpore, vbi hæc habet *unde necesse est quod sua scientia sit causa rerū, secundum quod b.*

conditionem coniunctam: unde scientia Dei secundum quod est causa rerum consuevit nominari scientia approbationis. Ex his verbis infero scientiam approbationis, prout à simplici notitia distinguitur, esse scientiam, quæ est causa rerum, secundum quod est causa rerum: hoc est, scientiam, qua Deus præcognoscit id ipsum, quod exequitur, secundum quod coniungitur cum decreto producendi rem, quam cognoscit; ac per consequens scientia approbationis est illa scientia alicuius obiecti, quæ ad decretum ipsius præcedit. Simplex autem notitia erit scientia, quæ non est causa rei, quam cognoscit, qualis est, tum scientia, quæ supponit rem extra causas productam, vel quæ, licet apta sit, ut Deum in actu secundo dirigat ad sui obiecti productionem, tamen non coniungitur cum decreto de huiusce rei productione.

27 Ex his inferitur primo: tam scientiam simplicis intelligentiæ, prout à scientia visionis distinctam, quam scientiam futurorum contingentium conditionatorum, quam mediam appellamus, esse scientiam approbationis, quando decretum de sui obiecti productione præcedunt. Probatur. In hoc casu, tam vna, quam altera, est causa obiecti cogniti; cum ab utraque Deus ad obiecti productionem dirigatur. Ergo utraque est scientia approbationis. De scientia autem visionis diuersimode sentiendum est, iuxta diuersas sententias. Iuxta nostram, quam postea propugnabimus, videlicet scientiam visionis non esse causam rerum, dicendum est non esse scientiam approbationis: at vero iuxta placitum aliorum contendentium eam esse rerum causam, appellari debet scientia approbationis, quia reuera dirigit, & mouet Deum ad sui obiecti productionem.

28 Infero secundo. Deum per scientiam approbationis peccata non attingere: siquidem ea Deus non causat, nec decretum positiuum habet, quo ipsa peccata existere velit. Ergo scientia peccati non est in Deo causa peccati. Ergo neque prædicta notitia est approbationis, scientia. Hoc pacto explicantur scripturæ loca, in quibus Deus dicitur ignorare peccata, id est, ea non cognoscere approbationis scientia. Hic aduerto hoc ipsum nomen scientiæ approbationis, non semper omnino eodem sensu ab aliquibus accipi: aliqui enim videntur scientiam approbationis appellare cognitionem illam, quæ rem, ut bonam attingit, siue hæc scientia sui obiecti sit causa, siue illud supponat, hoc tamen parum refert. Vnum apud omnes certum est, nempe, non esse scientiā approbationis, quæ attingit rem, cuius existentia dari non potest;

vel

vel si dari possit; à Deo tamē amari nō valet; ideoque, neq; chyma-
rā neque peccatū à Deo sciētia approbationis attingi posse. Chy-
mara enim nequit existeri; peccatū autē à Deo amari non potest.

29 Quarto diuiditur, sciētia Diuina in practicā, & spe-
culatiuā, cuius diuisionis explicatio desumenda est ex doctrina
Philosophorum circa dictamen practicū, & speculatiuum: cum er-
go, vt ex Philosophia constat, sciētiā practica finis sit opus, spe-
culatiuā autem veritas: sciētia speculatiua in Deo illa erit, quae
ita suum obiectum contemplatur, vt ex natura sua sistat in eius con-
templatione, nec vltra progrediatur ad illud ponendum. Practica
sciētia erit, quae ita attingit suum obiectum, vt ex natura sua con-
ducatur ad eius effectiōem, dirigendo operans, vt efficiat predictū
obiectum quod esse, & non esse potest.

30 Difficultas ergo est: Vtrum detur in Deo sciētia pra-
ctica, & respectu quorū obiectorum? Dico primo. Deus nō habet
sciētiā practicā respectu suorum predicatorū, quae illi omnino
necessario conueniunt. Probat. Cognitio practica ita debet pro-
ponere suum obiectum, vt agens per talem cognitionem dirigatur
ad productionē obiecti, quod esse, & non esse potest. At practica
necessaria Dei non ita ipsi Deo representantur (quandoquidē fal-
sum est posse esse, & non esse) ergo non representantur Deo per sciē-
tiam practicā. Ex hoc fit sciētiā, per quā Verbum Diuinū produci-
tur, non esse practicā, neque (propter eadē rationē) sciētiā prae-
cedentem productionem Spiritus Sancti quidem, tam Verbum quam
Spiritus Sanctus, non possunt non esse in rerum natura.

31 Dico secundo Deus habet sciētiā practicā respec-
tu sui decreti liberi, siue quoad denominationē cōtingentis. Pro-
batur. Licet Deus secundum esse, non sit dirigibilis, nec produci-
bilis; amor tamen, quo hoc, vel illud obiectum cōtingens efficaci-
ter amat, & decernit, dirigibilis est, potestque esse, & nō esse quoad
denominationē (quae in nostra sententia nihil à Deo distinctū im-
portat) ergo cognitio citra huiusmodi amorē est practica, Prae-
bō consequentiā. Illa est cognitio practica, quae ita contēplatur suū
obiectum, vt non in eius sistat contemplatione, sed vltius progre-
diatur dirigendo agens, ad hoc, vt predictum obiectū ponat in re-
rū natura. Sed Deus repraesentat suum decretū determinandū. Er-
go est sciētia practica. Nec obstat decretum nō esse quid realiter
producibile: sufficit enim esse quid immediatē determinabile. De-
inde, nec obstat debet quod realiter nō sit cōtingens; sufficit enim
quod sit cōtingens quoad denominationē reddendi Deū decernētē

efficaciter obiectum. Hoc enim modo sufficienter saluatur quod possit esse, & non esse, ea contingentia, quæ sufficiens est, ut agens per cognitionem dirigatur. Ergo ex nullo capite deficit huic cognitioni esse practica.

32 Dico tertio. Deus habet scientiam practica[m] circa creaturas. Probatur. Deus cognoscit creaturas posibles, & hæc cognitio non sinit in veritatis contemplatione; sed ex se dirigit Deum ad creaturarum productionem. Ergo est scientia practica.

33 Obijcies primo contra hanc conclusionem. Deus, vel cognoscit existentiam creaturæ, vel possibilitatem: cognitio creaturæ ut existentis, illam existentē supponit, ac proinde non potest dirigere ad eius productionem. Deinde possibilitas non est quid contingens, nec dirigibile, cum necessario omnino detur. Ergo neque cognitio rei ut existentis, neque ipsius ut possibilis, erit cognitio practica, cum neutra ad suum obiectum dirigere possit.

34 Respondeo possibilitatem identificari cum existentia, esseque necessariam conditionatē, non vero absolutē, quæ propter cognitionem rei ut possibilis, est practica: siquidem dirigit ad productionē illius; licet enim conditionatē sit necessaria; absolutē tamē contingens est, quod sufficit ad reddendā practicā illius cognitionē.

35 Præterea, licet admittatur possibilitas necessaria, distinctaque realiter à rerum existentia, cū tamen, quando cognoscitur Petri possibilitas, nō solum ipsa possibilitas, verum, & Petrus (quæ possibilem denominat) cognoscatur: inde sit hanc cognitionem, licet prout ad possibilitatem terminatur, speculatiua sit; esse tamen practicā prout ad Petrū terminatur, quæ possibilitas possibile denominat: quia Petrus per hanc cognitionē, ita cognoscitur, ut ex vi illius cognitionis Deus ad eius productionē dirigatur: quæ productio contingens est; licet possibilitas omnino sit necessaria.

36 Obijcies secundo. Per eādem omnino formalitatē, quæ Deus cognoscit se necessario existentē, cognoscit creaturas. Sed Deus non cognoscit se ipsum, nisi per scientiā speculatiuā; ergo neque creaturas. Cōsequentia videtur bona, quia una, & eadē formalitas cognitionis non potest esse practica, & speculatiua, cū hæc sint differentie oppositæ intra lineā scientiæ. Respondeo unā, & eandem formalitatem cognitionis non posse esse simul practicā, & speculatiuam respectu eiusdem omnino obiecti, bene tamen respectu diuersorum, neque practicum, & speculatiuum sunt differentie oppositæ respectu diuersorum, sed respectu eiusdem.

37 Dico quarto Deus habet scientiā speculatiuā respectu

creaturarū. Probatur. Deus attingit aliquas veritates creatas per cognitionē, quæ nō dirigit Deū ad earū veritatū productionē. Sed hoc est cognoscere speculatiue. Ergo Deus attingit aliquas veritates creatas per cognitionē speculatiuam. Probatur Maior. Cognitionis, quæ Deus cognoscit creaturas iam existentes non dirigit ad illas efficiēdas, cum supponat eas iam productas, saltem ipsum Deū iam determinatum ad illas producendas. Ergo aliqua cognitio Diuina non dirigit ad sui obiecti creati.

38 Hic solet disputari: an detur in Deo imperiū intellectuale, per quod Deus exequatur quod decernit, & in quo cōsistat Sciētia Diuina in actu secūdo practicā esse? Verū de hac difficultate nō pauca diximus tract. de Præd. q. 1. pluraq; dicemus Deo volēte 1. 2. tract. de actibus humanis. Vbi vniuersaliter tractabimus: vtrum detur imperiū intellectuale, prout cōmuniter à Thom. explicatur?

39 Quinto diuiditur sciētia Diuina in sciētia quia, & sciētia propter quod, sciētia propter quod in creatis dicitur illa, quæ attingit effectu per causā, siue per vnā, siue per multiplicē cognitionē: ita tamē, vt causā sit ratio attingēdi effectu. Sciētia quia ab aliquibus vsurpatur pro sciētia, quæ attingitur causā per effectu: ita vt effectu sit ratio attingēdi causā. Prolixū, & extra rē esset modò disputare an recta sit harū vocū vsutatio, ideo hac quæstione, vt parui momēti omīssa, quid in re dicēdū sit, breuiter explicabimus.

40 Sciētia propter quod, siue per causā, est induplici differētia, alia stricta, siue propria; alia impropria, siue laxa. Propria, siue stricta est, quæ cognoscit, id, quod verē, & propriē est effectus, in sua vera, & propria causā, vt cognitio, quæ attingit calorem in igne, à quo causatur. Sciētia propter quod impropria, & laxa, est, quæ cognoscit principiatū in suo vero principio, quod principiū reuera nō est causā, sed principium sui obiecti, vt cognitio Verbi in Patre.

41 Sciētia quia est triplex, alia in effectu, & hæc est propria, alia in principiato, & hæc est lata, alia incōmitanti, & hæc potest appellari latissima; nam id, quod absque eo, quod sit causā alterius, potest esse mediū ad cognoscendū alterū, & respectu eius, nec adhuc rationem principij habet, vel est effectus, vt calor respectu ignis, vel est principiatū, vt Verbū Diuinū respectu Patris Aeterni, vel deniq; est solū cōmitās, vt vnio respectu extremiorū. His suppositis

42 In nostris principijs tam supra stabilitis nō restat quæstio: cū enim statuerimus quodlibet extremū cognosci à Deo in quolibet alio cōnexo cū illo, dabitur necessario quolibet sciētia ex his in Deo respectu obiectōrū, quæ vel antecedenter, vel cōsequenter, vel cōmitanter se habent.

QVÆST. X.

In quo consistat rerum futuritio?

EXacta futuritionis discessio, & Scientiæ Mediæ potior probatio, & totius doctrinæ Scholæ Societatis explicatio est. Id circo quam accuratissimè valeam, hanc difficultatem examinare constitui.

SECT. I.

Nonnulla præmittuntur.

DVplex à Philosophis, & Theologis distinguitur futurum: aliud absolutum, aliud conditionatum. Futurum absolutum est quod existet verè, & realiter duratione posteriori ad eam, respectuè ad quam dicitur futurum: sine illud est absolutè futurum, quod verè, & realiter aliquando existet. Hac ratione futurus est Anti-Christus: quia re vera existet duratione posteriori ad durationem præsentem, respectuè ad quam præsentem durationem dicitur futurus: modo enim Anti-Christus est futurus in sua duratione posteriori ad eam durationem, quæ modo est.

² Tria ergo dicuntur, & significantur in futuro, vt futuros: siue hæc dicantur in recto, siue in obliquo, hæc, vel illa ratione: nimirum, & res futura: v. g. Anti-Christus: & duratio præsens, respectuè ad quam, seu postquam est exiturus: & duratio posterior, quæ modo non existit, cui coexistet, vel in qua existet Anti-Christus. Ex quo deducitur futurum, præcisè vt futurum, non dicere carentiam rei futuræ secundum se, vt existentem hodie, neque carentiam existendi hodie rem postea futuram; sed solum carentiam existendi hodie ipsum existere postea, quod est idem, ac duratione posteriorè non existere hodie. Ratio huius est: quia non solum dicitur exiturus cras qui non existit hodie, & existet cras; sed etiam qui, etiam existit hodie, & duraturus est cras. Noster ergo futurum, seu exiturum esse cras Petrum v. g. dicit carentiam existendi hodie Petrum; sed solum quod existere cras, non existat hodie: quod est idem, ac durationem crasinam non existere hodie.

3 Maioris claritatis gratia posset diuidi futurum absolutum in futurum purè futurum, & in futurum, non purè tale. Purè futurum est, quod, cum modò non sit, erit postea. Non purè futurum, quod existit modò, & existet postea.

4 Præterea (ne de nomine contendamus) aliter potest diuidi futurum absolutum, videlicet in futurum absolutum absolutè tale, & futurum absolutum, non absolutè, & simpliciter tale, sed solum attentæ vi naturali causarum naturalium. Primo modo est futurum, quod reuera existet postea. Secundo vero modo est futurum quod erit postea, nisi causæ naturales miraculose impedian- tur. Hoc secundo modo mors Regis Ezechiae erat futura; quia morbus, quo affligebatur, nisi miraculose impediretur, certo induceret Regis mortem. Notare hoc placuit propter Illustrissimum Godoy, Gonetum, & alios Thomistas, qui hanc determinationem naturalem causarum absolutè futuritionem appellant: & quod mirabilius est; existimant aliquid pro sua sententia in esse præsidij huic improprie futuritioni. Caterum hanc existimationem à tam doctis viris alienam iudicamus: cum enim de futuritione agimus, nõ de hac futuritione abusuè, & improprie talis; sed de propria, & rigorosa quæstio debet esse. Prædicta agitur futuritio, vt inutilis ad præsentem difficultatem, ab hac quæstione releganda est. Solum enim inquirimus de futuro, quod verè, & realitè est exiturum.

5 Futurum conditionatum est illud, quod reuera erit, si ponatur aliqua conditio. V.g. *Si Tyrij, & Sidonij vidissent miracula Christi pœnitentiam egissent.* Vbi aduerte, quod hoc *existere conditionatè* communiter futurum appelletur; re tamen vera, non magis est futurum conditionatum, quam præsens conditionatum, & præteritum conditionatum. Nam de tribus his temporibus dantur veritates conditionatæ. De præsentì, vt in hac. *Si Petrus expectetur in hoc instanti auxilio A, consentiet.* De præterito, vt in illa propositione, quæ in Verbis Christi continetur. *Si Tyrij, & Sydonij vidissent miracula Christi, egissent pœnitentiam.* Et denique de futuro, vt in hac. *Si Anti-Christus vocetur auxilio A consentiet.* Iam vero vsus obtinuit, quod omnes hæc veritates conditionatæ, futura conditionata nuncupentur.

6 Futurum conditionatum duplex est: aliud futurum conditionatum necessarium: aliud contingens. Futurum conditionatum necessarium illud est, quod est futurum sub conditione essentialiter connexa cum conditionato: v.g. *Si existat vnio existent extrema. Si existat Petrus existet absque contradictione.* Futu-

rum conditionatum contingens est illud, quod est futurum sub conditione realiter indifferenti ad conditionatum, & eius oppositum, v.g. *Si Petrus vocetur auxilio A, consentiet.*

7 Futuritio est ratio formalis constituens futurum in esse futuri, siue id, in quo formaliter consistit extremum aliquod esse futurum: hoc est constitutum adaequatum futuri in esse futuri: quapropter idem est inquirere in quo consistat futuritio formalis, ac inuestigare, qua sit ratio adaequata constitutiva futuri in esse futuri, hoc est ratio essentialis totalis, in qua formaliter consistit rem esse futuram.

8 Quoniam autem distinximus inter se futurum absolutum, vt *Antichristum*: futurum conditionatum necessarium, vt hominem existere absque contradictione ex suppositione, quod existat: & futurum conditionatum contingens, vt *Iudam* consentire auxilio A. si ei conferretur: id circo triplex est distinguenda futuritio: alia absoluta: alia conditionata necessaria: alia conditionata contingens. De his ergo omnibus agendum est in praesenti. Quoniam vero Petrum v.g. esse possibilem nihil aliud est quam executum, absque implicatione ex suppositione quod ponatur in rerum natura: deo possibilitas Petri, & cuiuscunque alterius possibilis est futuritio conditionata necessaria entitatis possibilis absque implicatione sub conditione quod existat: consequenterque idem erit statuere in quo consistat futuritio conditionata necessaria, ac decernere in quo consistat possibilitas cuiuscunque possibilis, cum possibilitas rei possibilis sit aliqua futuritio conditionata necessaria. Hac de causa existimo has quaestiones: videlicet: in quo consistat futuritio absoluta? In quo consistat futuritio conditionata necessaria? In quo consistat futuritio conditionata contingens? & in quo consistat rerum possibilitas? resolui debere ex generali doctrina circa rerum futuritionem. Semel enim statuta ratione formali, & constitutiva futuri in esse futuri, per legitimam consequentiam inferetur resolutio earum dubitationum.

9 Præterea, tamen aliqui RR. aliter loquantur circa futuritionem absolutam, quam circa futuritionem conditionatam: nihilominus eadem est ratio pro vna, & altera futuritione: quod & ipsi RR. satis indicant alijs tractatibus manuscriptis, quibus suo ingenio liberius indulgentes mentem suam clarius aperuere. Ideo ergo in discriminatum de rerum futuritione tractabo.

10 Circa rerum futuritionem plures sunt sententiae, quæ omnes ad duo capita rediguntur. Ad primum caput reuocantur
sententiae

sententiarum, quae futuritionem cum obiecto futuro identificant. Ad secundum vero, quae futuritionem ab obiecto futuro realiter distinguunt. Verum, tam inter identificantes, quam inter distinguentes futuritionem & rem futuram, non exigua diuersitas est.

11 Inter autores identificantes futuritionem cum re futura triplex sententia est. Primam defendit P. Sebastianus Izquierdo in Pharo Scientiarum disp. 10. quæst. 1. per totam, citans pro se plures autores. Sentit ergo hic author prædicto loco diuersis intellectus & rebus enuntiantibus correspondere diuersas veritates obiectiuas, quodammodo ab obiecto diuersas, quodammodoque cum ipso identificatas, iuxta diuersos rei status: & ideo distinguit statum quidditatum ab statu existentiæ, statumque conditionatum ab statu absoluto, statumque futuritionis ab statu existentia actualis de præsentia: ita ut propositionem affirmantem essentiam v. g. *Petrus est animal rationale* verificet status quidditativus, non existentiæ; propositionem vero affirmantem existentiam, status existentialis, non quidditativus verificet: idemque asserit sua propositione de propositionibus absoluta, & conditionata, deque propositionibus absolutis, quarum una de præsentia; altera vero de futuro, aut de præterito est. Vterius addit rem, & eius status non distingui, vel virtualiter, inter se: quod quidem non solum assensu, verum etiam captu difficillimum est.

12 Secundus modus explicandi hanc indistinctionem realem futuritionis indicatur à P. Linze in dialectica lib. 10. tract. 4. cap. ultimo num. 28. & 29. Vbi hos status, & inter se, & enuntiatum, cui conueniunt, identificat realiter; distinguit vero virtualiter. In quo magis, & consequenter, & intelligibiliter loquitur, quam P. Izquierdo. Ita videtur sentire prædicto loco, loquens de futuritione conditionata conversionis, idemque de alijs statibus, videtur dicturus.

13 Tertius modus explicandi hanc identitatem realem futuritionis cum re futura asserit rem esse futuram cras, nihil aliud dicere quam ipsam rem futuram ut co-existentem durationi crastinae, & carentiam durationis crastinae, ut existentis hodie; similiter que quamlibet futuritionem conditionatam dicere ex parte obiecti consensum v. g. affirmatum conditionate respectu ad conditionem, sub qua dicitur futurus; ita ut ly *conditionate* non se teneat ex parte obiecti affirmati; sed ex parte modi illud affirmandi. Et, vniuersaliter loquendo, omnis futuritio, iuxta hanc sententiam, non distinguitur ex parte obiecti vlla prorsus

vera ratione ab obiecto futuro, vt respondenti, tum durationi, tum reliquis circumstantijs, quibus dicitur futurus. Hanc sententiam infra per otium amplectemur, explicabimus, & propugnabimus.

14 Inter authores distinguentes realiter omnino futuritionem à re, quæ dicitur futura, magnum est discrimen. Thomistæ cõmuniter omnem futuritionem contingentem in decreto Diuino constituunt in decreto quidem omnino absoluto futuritionem absolutam, in decreto vero subiectiue absoluto, & obiectiue conditionato futuritionem conditionatam.

15 Ex nostris vero distinguentibus futuritionem à re futura, constituentibusque statum futuritionis, præsertim statum futuritionis conditionatæ præsentem, absolutè, & simpliciter loquendo: P. Antonius Perez existimat futuritionem conditionatam, & idem suo modo intelligi potest de futuritione absoluta, consistere in quodam nexu cum futuro conditionato, ex quo, & ex scientia necessaria, resultat scientia conditionata. Alij vero tenent nullam aliam esse futuritionem conditionatam, præter Scientiam Mediã. Ob eãdemque rationem scientia absoluta contingens erit absoluta futuritio. Hi omnes RR. (nimirum P. Antonius Perez in 1. p. tract. de Scientia cap. 4. & disp. 3. de volunt. cap. 7. & alijs in locis P. Martinus de Esparça in disp. de Deo quæst. 18. art. 21. & 22. Cardinalis Esforcia lib. de Deo vno, & trino cap. 40. necnon P. Ribadeneira fusissimè in manuscriptis de Scientia Media) in eo cum Thomistis conueniunt, vt rebus nullam in se ipsis futuritionem intrinsecam concedant; sed solum extrinsecam ratione alicuius formalitatis Diuinæ. Differunt tamen quatenus Thomistæ in actu voluntatis, nostri vero RR. in actu intellectus eam cõstituant: quem dicunt, non esse verum veritate conformitatis; sed tantum veritate determinationis, seu connexionis cum futuro: nostros vero actus idem affirmantes veros quidem esse, non veritate determinationis, aut conformitatis cum obiecto; sed veritate conformitatis, & similitudinis cum actu Diuino, qui verus est veritate determinationis.

16 Denique P. Quiros disp. 50. de scientia sect. 3. & 4. opinatur posse probabiliter dici futuritionem conditionatã consistere in quadam actione Diuina conditionata (& consequenter futuritionem absolutam in actione absoluta) ponente terminum in tempore pro casu conditionis: quæ quidem actio sit quid creatum attemperatum futuro conditionato, quod erit, si ponatur

conditio, ita ut possit conditione per voluntatem humanā possit impediri. Etiam iuxta hanc sententiam negatur rebus futuris futuritio intrinseca, solumque extrinseca illis conceditur.

SECT. II.

Refellitur sententia de statibus obiectivis, & præsertim explicatio Patris Sebastiani de Izquierdo.

17 **S**ententia de statibus, præcipue, prout à P. Izquierdo traditur, & falsa, & parum intelligibilis mihi videtur. Probatur primo. Status conditionatus, vel ita identificatur cum statu absoluto (idemque argumentum fit de statu futuritionis absolutæ comparativè ad statum actualitatis, & præsentialitatis) sicuti status absolutus identificatur secum ipso, vel non. Nentrum potest dici. Ergo hic status conditionatus, prout à suo Authore consideratur, repugnans est. Minor probatur per partes. In primis nequit identificari cum statu absoluto identitate adeò stricta, ac status absolutus secum ipso. Hoc probatur. Status absolutus, ita identificatur secum ipso, ut nullo quopiam modo à se ipso separaretur. At status conditionatus aliquo verò modo separatur ab absoluto, cum detur res in statu conditionato, quin detur in statu absoluto. Ergo status absolutus strictius identificatur secum ipso, quam cum altero, ut videtur docere P. Linze ponens virtuales distinctiones inter ea prædicata, hoc est ponere in creaturis aliud Trinitatis mysterium, & sanè difficillius: in Trinitate enim, non datur separatio inter prædicata realiter identificata; inter hos vero actus separatio reperitur.

18 Sed dices: statum conditionatum, & statum absolutum omnino realiter, & virtualiter identificari, sicut ipse Petrus indistinctus ab his statibus secum ipso identificatur: quia quidquid convenit uni, id ipsum eodem modo, & in eodem sensu convenit alteri; nam de statu conditionato, licet dicatur absolute dari, quin detur status absolutus absolute, non autem quin detur conditionate: cum enim hi status conditionate identificentur, licet non absolute: ideo quidquid affirmatur de vno conditionate, affirmatur etiam verè conditionate de altero. Pari ergo ratione, quando de sic ut vno status absolute, etiam absolute deficit alius, quando enim non existit absolute consensus Iudæ, neque eius status conditionatus,

tus, neque eius status absolutus datur absolute, licet vnus, & al-
ter dentur conditionate.

19 Sed contra. Proposita hac propositione *consensus da-
tur*: distinguis: datur conditionate, concedo absolute, nego. Ergo
dari conditionate conuenit consensui: dari vero absolute conuen-
tui non conuenit. Patet hac consequentia; quia eo modo, quo ve-
rè affirmatur de subiecto aliquod prædicatum, conuenit illud
prædicatum illi subiecto: & quem admodum vere negatur de illo,
illi non conuenit. Sed dari conditionate affirmatur vere, per te, de
consensu, & dari absolute vere negatur. Ergo dari conditionate
conuenit consensui; dari vero absolute non conuenit. Pergo ulte-
rius. Ergo his conceptibus *dari conditionate*, & *dari absolute* con-
ueniunt prædicata contradictoria. Ergo non quidquid conuenit
vni, conuenit alteri eadem prorsus ratione. Prima sequela, ex qua
secunda legitime descendit, facile probatur. Conuenire consensui,
& non conuenire consensui, sunt prædicata contradictoria. Sed
dari conditionate conuenit consensui *dari absolute*, non conuenit.
Ergo his conceptibus *dari conditionate*, & *dari absolute* conue-
niunt prædicata contradictoria.

20 Confirmatur. Quando distinguis illam propositionem
consensus datur, affirmando dari conditionate, & negando dari
absolute: vel hac distinctio se tenet ex parte obiecti, vel ex parte
actus. Si omnino ex parte actus. Ergo ex parte obiecti nulla datur
statuum diuersitas; neque ex parte obiecti vlla dabitur veritatum
distinctio. Et consequenter cessat diuersitas obiectiua essendi cõ-
ditionate, & absolute, quam diuersitatē, toris Izquierdo viribus
conatur stabilire. Sin autem, non ex parte actus, sed ex parte ob-
iecti prout distincti ab actu illi l'attingente, datur distinctio suffi-
ciens inter illa extrema *conditionate*, & *absolute*, vt vnum affirme-
tur, alterum vero negatur de subiecto, de quo alterum affirmatur.

21 Sic argumentor. Status conditionatus, vel accedente
statu absoluto transit in statum absolutum, vel remanet in esse sta-
tus purè conditionati. Si transit ad statum absolutum. Ergo tunc
idè omnino est conditionate, & absolute vnus, & alter status. Tūc
sic. Identitas absoluta, quæ modo est, quando datur status absolu-
tus: reuera deficit, etiam conditionate, quando destruitur status
absolutus. Ergo etiā deficient conditionate vnus, & alter status:
quia quemadmodum deficit vnū, deficit aliud identificatum cum
primo conditionate, & absolute. Antecedens probatur. Identitas
absoluta non remanet adhuc conditionate, quando non remanet
secun-

secundū id, quod essentialiter, & de suo habet (vt vter terminis huius Authoris) sed identitas absoluta status absoluti cū conditionato *de suo*, & essentialiter habet reddere statū conditionatum identificatum absolutē cum statu absoluto. Ergo pro casu, quo non remanent hi status identificati absolutē, seu pro quo non remanet identitas absoluta identificans absolutē hoc status, praedicta identitas non remanet conditionare: quando quidem non remanet secundū id, quod essentialiter, & *de suo* habet. Cōsequentia est bona, & minor certa. Probatur igitur maior. Quando non remanet entitas secundū id, quod essentialiter, & quidditative habet, abit in chymaram, quādo autē res chymarica est, non habet verū statum conditionatū, sed chymaticū. Ergo si identitas non remanet secundū esse essentialē, & quidditativū, neque secundū ullū esse reale manebit. Consequenter neque secundum esse conditionatum: quo quidem est, iuxta hunc Authorem, reale esse de praesenti.

22 Si autem dicas, nunquam vnum statum ad alterum transire. Ergo status conditionatus nunquam existit absolutē, consequenterque distinguitur à Petro qui existit absolutē. Quid enim magis euident, quam realiter distingui quae in existendo nequaquam coniungantur. Prima sequela probatur. Existere absolutē aliquid est transire ad habendum per identitatem statum absolutum existendi. Per te status conditionatus nunquam transit ad habendum per identitatem statum absolutum: ergo status conditionatus nunquam existit absolutē.

23 Argumentor secundo. Status conditionatus, & status absolutus essentialiter, & quidditative distinguuntur. Ergo neque absolutē; neque vere conditionate contingenter identificantur. Consequentia est bona (praesertim apud Izquierdo, apud quem, qualibet identitas secundum hunc, vel illum statum supponit identitatem essentialē, & quidditativam) ea enim, quae quidditative, & essentialiter distinguuntur, sub nulla conditione contingente identificabilia sunt. Antecedens probatur. Ea, quibus essentialiter, & quidditative, conveniunt praedicata contradictoria, quidditative & essentialiter distinguuntur, sed his statibus conveniunt quidditative essentialiter praedicata contradictoria. Ergo quidditative, & essentialiter distinguuntur. Consequentia est legitima, & maior etiam apud P. Izquierdo est vera. Minor probatur. Status absolutus essentialiter, & quidditative habet constitutorem absolutē existentem. Status conditionatus id non habet. Ergo his statibus conveniunt quidditative, & essentialiter praedi-

cata contradictoria. Consequentia est legitima. Maior apud hunc Authorem certa, illam discernis verbis facetur in simili dist. 10. q. 1. n. 123. ubi docet statum existentialem, seu existentiam *de suo*, & essentialiter habere existentiam: quod est idem formallissime, ac existentiam habere *de suo* constituere rem existentem. Si igitur *de suo* status absolutus, prout à conditionato diuersus, habet constituere rem existentem, secundum statum absolutum, prout à conditionato distinguitur. Ergo habet essentialiter, & quidditatinè constituit rem existentem absolute. Quod autem id non habeat status conditionatus, certissimum est: esse enim conditionatè nō habet de suo existere absolute. Ad hoc enim additur status absolutus, ut res ratione illius habeat quod non habet præcise ratione status conditionati, cuius muneris solum est, quod existat conditionatè, prout *conditionatè* præscindit ab *absolute*.

24 Hinc sumitur tertium argumentum mihi validissimum: quod ipse author sibi obijcit citato num. 123. contra distinctionem inter statum quidditativum, & existentialem, quod quidem contradictionem statuum absoluti, & conditionati eadem vi torqueri potest. Quo sane argumento refellitur etiam Illustrissimus Godoy qui in 1. p. tract. 3. disp. 26. §. 4. defendit esse quidditativum datum ab æterno quidditatinè, distinctumque ab esse existentiæ. Sic igitur conficitur argumentum. Si ob aliquam rationem distinguerentur status conditionatus, & absolutus, maxime quia veritas conditionata separatur absolute (eadem comparatio potest fieri inter statum quidditativum, & existentialem) sed hæc ratio, utpote nimium probans, est insufficiens. Ergo non datur ratio sufficiens. Consequentia est bona, & maior doctrina aduersariorum. Minor probatur. Si hæc ratio probaret, probaret utique in ipso statu absoluto duplicem alium statum, & sic in infinitum. Ergo hæc ratio nimium probat. Antecedens probatur. Respectu status absoluti, prout distincti ab statu conditionato, datur duplex veritas, una contingens, alia necessaria; consequenterque separabilis à contingente. Ergo ratio supra tradita probat in statu absoluto alios duos status. Antecedens probatur hoc syllogismo, in quo tota vis argumenti consistit, tam necessaria veritas est hæc. *Status absolutus consensus est status absolutus consensus*, quam hæc, & similes. *Consensus est consensus*, seu *consensus est possibilis*. Sed, quia hæc secunda veritas est necessaria ponitur, in consensu status quidditativus, & essentialis distinctus ab statu existentiæ contingente. Ergo ob similem rationem in ipso statu absoluto ponendus

nendus est aliquis status essentialis distinctus à quolibet alio statu contingente.

25 Huic argumento respondet P. Izquierdo admittendo formalitates infinitas syncategorematicæ. Dicit enim nos quidē in distinguendis formalitatibus essentiæ, & existentia in infinitum syncategorematicè progredi posse sicut, & in multiplicandis cæteris quibuscumque formalitatibus transcendentalibus: ideoque in quavis formalitate existentia posse nos duas veritates inuenire: alteram quidditativam, & alteram existentialem. Videntes autem intuitivè totam rem cum sua existentia identificatam bifariā tantum iudicare absolutè; idque citra omnē progressionem. Primo per iudicium huic simile *Res existit*. Secundo per iudicium simile huic *Res est res*. Ex quibus primum iudicium petit ad sui veritatem quod res existat. Secundum non item.

26 Non satis capio solutionem. Cum enim apud hunc Authorem hæc distinctio veritatum obiectivarum non se teneat ex parte actus, sed ex parte obiecti, sicuti ipse terminus *veritas obiectiva* præferat: nescio quid intelligat hic author nomine infiniti syncategorematici. Nam omnes hæc formalitates obiectivæ, cum & ab intellectu illas attingente distinctæ sint, & minime à cognitione producantur, sed realiter reperiantur in obiecto anteceder ad cognitionem, clarè deducitur omnes has formalitates ex parte obiecti dari simul. Si ergo infinitæ sunt, non syncategorematicum, sed categorematicum infinitum constituent. Infinitum enim formalitatum, simul existentium infinitum categorematicum est: quippe infinitum syncategorematicum dumtaxat dicitur illud, cuius partes ita semper finitæ sunt, ut possint ulterius, & ulterius augeri; semper tamen finitæ dentur, licet semper possint ulterius, & ulterius finitè crescere in infinitum. Caterum admitte re infinitas formalitates obiectivas in qualibet entitate diversas, ante operationem intellectus, semper mihi ingens reputabitur chymata, eritque aliud continuum formalitatum instar continui Aristotelici integralis. Hoc autem quis non miretur?

27 Illustrissimus Godoy loco supra citato etiam in existentia, prout distincta realiter ab essentia, distinguit quidditatem, & actualitatem contra Albertinum. verum cum actualitas existentia, adhuc prout distincta à quidditate existentia, etiam essentia- liter habeat ab aeterno suam quidditatem, cum sit verum esse, quæ admodum existentia prout distincta ab essentia, nescio quare actualitas existentia non dicat actualitatem distinctam à quidditate: &

rursus;

rursus in hac actualitate secunda, non sunt distinguende quidditates, & alia actualitas, & sic in infinitum.

28 Denique (vt ad inceptam impugnationem redeamus) si Patri Izquierdo obijciatur his statibus inter se essentialitèr, & quidditatiuè identificatis, conuenire prædicata contradictoria, & etiam illis conuenire separationem inter se, & præterea statum quidditatiuum esse ab æterno necessario, & statum conditionatū esse ab æterno, licet contingenter: & deinde distinctionem obiectiuam statuum non coherere cum simplicitate entitatis: si inquit hæc illi obijciantur: omnibus his respondet nō esse propositiones contradictorias, quæ affirmant, & negant idem de eodem, quando affirmat vna, & negat altera de eadem re prout in diuersis statibus, & quamuis inter se identificentur quidditatiuè, & conditionatè, non sufficere hanc identitatem ad conuenientiam in omnibus prædicatis, quæ diuersos status respiciunt. In superaddit quod, licet status quidditatiuus, ab existentiali, & conditionatus ab absoluto separentur; cum tamen hæc separatio non sit in eodem statu, sed in diuerso; ideo non officit identitati quidditatiuæ, & conditionatæ illorum statuum, quia ipsissima res separatur à se ipsa in ordine ad diuersos status: siquidem ipsissimus Petrus, qui nunc est existens, prius fuit possibilis, & non existens, & cōsensu, qui nunc est absolutè, prius fuit conditionatè, & non absolutè. Præterea inconueniens non reputat creaturam secundum statum non existentialem absolutum esse ab æterno, nec iudicat multipliciter statuum, qui eum entitate identificantur, simplicitati entitatis oppositam esse.

29 Cæterum ex his omnibus deprehenditur obscuritas: imo imperceptibilitas huius sententiæ. In ea enim inueniuntur separatio ab ætate, & realis distinctio distinctioem ante operationem intellectus cum vera, & reali identitate extremorum, quæ distingui dicuntur simplicitatem, & singularitatem involuentem multiplicitatem, non vt cumque, sed infinitam: status varios identificados cum eadem entitate, quæ prout in vno statu identificato cum ipsa, non est ipsa prout in alio statu etiam identificato cum ipsa: esse independens à Deo id ipsum, quod est essentialiter creatura, & à Deo dependens. Et denique esse ab æterno, quod identificatur cum temporali. Hæc omnia non capio. Sed mihi solatio sit plures eximie doctos audiuisse, qui eandem ignorantiam olanè, & ingenuè, & absque vilo pudore fateantur.

SECT. III.

Proponitur nostra sententia.

30 **N**ostra sententia est futuritionem nihil aliud esse, quam rem, ut correspondentem durationi, pro qua affirmatur futurita, ut futuritio absoluta Anti-Christi dicat existentiam Anti-Christi, ut correspondentem durationi, quae non existit modo, & est posterior tempore praesenti: quam obrem de praesenti importat carentiam durationis, cui postea correspondebit Anti-Christus, & produratione posteriori Anti-Christum, ut existentem. Futuritio vero conditionata v.g. consensus sub auxilio A, nihil aliud est, physicè loquendo, quam ipse consensus respectuè ad auxilium A, nihilque distinctum à consensu, & auxilio, potest esse futuritio formalis conditionata consensus sub auxilio A.

31 Explicatur haec sententia. Iuxta nos nihil aliud est futuritio, quam id, quod affirmatur per propositionem de futuro: Deinde in nostra sententia, nihil aliud affirmatur per propositiones de futuro absoluto, & conditionato, quam quae supra recensuimus. Ea ergo, & nihil aliud, sunt futuritio formalis rei futurae. Majorem huius discursus postea per otium probabimus. Nunc breviter, ut declarationi nostrae sententiae deserviat, sic eam suademus. Futuritio formalis est ipsummet esse rem futuram. At per propositionem de futuro affirmamus rem esse futuram. Ergo id, quod affirmamus per propositionem de futuro, est formalis rei futuritio.

32 Iam vero minor praecedentis syllogismi ostenditur per partes. Et prius de propositione de futuro absoluto. Haec propositio *Anti-Christus existet postea* est propositio de futuro absoluto. Sed per hanc propositionem solum affirmatur existentia Anti-Christi produratione modo non existenti, sed posteriori. Ergo per propositionem de futuro absoluto solum affirmatur obiectum ut correspondens durationi modo non existenti, & posteriori ad tempus praesens.

33 Similiter loquendo de propositione de futuro conditionato asserimus obiectum huius propositionis. *Consensus existet, si datur auxilium A.* non differre ullo modo ab obiecto huius consensus *existit sub auxilio A.* praedictasque veritates obiectivas solum ex parte actus diversificari: quemadmodum enim actus voluntatis,

quo amo Petrum, & a^us etiam voluntatis, quo postea odio habeo ipsam Petrum, non distinguuntur ex parte obiecti, sed ex parte modi tendendi: pariter hi a^us. *Consensus existit sub auxilio A. consensus existit si existat auxilium A.* omnino distinguuntur ex parte modi, minime vero ex parte obiecti. Ex quo inferimus *extitutum esse consensum si existat auxilium A.* (in quo futuritio conditionata consensus sub auxilio A. consistit) nihil esse distinctum ab ipso consensu, qui existit, si existat auxilium A. Quam obrem affirmare futuritionem conditionatam consensus, non est affirmare aliquid de presenti absolute; sed futurum esse aliquid sub conditione aliqua; nempe futurum esse consensum sub conditione auxilij: consequenterque veritatem obiectivam actus conditionati non esse necessario aliquid existens absolute; sed aliquid extitutum sub conditione. Hæc est nostra sententia: quam & veram ex ultimo, & genuinam, sinceramque mentem scholæ Societatis continere, perperamque sine illa scientiam mediam posse propugnari. Vel saltem tot difficultatibus obscurari, ut egrè admodum percipi, nedum suaderi posse videtur. Verum quia fere tota aduersariorum contentio eo tendit, ut p^{ro}bet futuritionem iterum in aliquo absolute de presenti existenti consistere debere: ideo tota nostra probatio nis vis eam sententiam refellere, & profligare nitetur.

SECT. IV.

Futuritio nequit consistere in aliquo de presenti existenti

34 **C**ontra hanc conclusionem acriter pugnant, tum omnes Thomistæ constituentes futuritionem indecreto, tum aliqui nostri R.R. non distinguentes futuritionem à scientia Divina. Nos vero hanc conclusionem, ut totius nostræ doctrinæ præcipuū fundamentum totis viribus firmiter stabilire admitemur.

35 Probatur ergo primo hæc conclusio. Extitutum esse consensum v. g. siue absolute, siue conditionatè est futurio consensus. Sed extitutum esse consensum non est aliquid de presenti existere, sed extitutum esse. Ergo futuritio non est existere aliquid de presenti. Consequentia est bona, & maior, vel apud aduersarios certa. Minor vero, quamvis ex terminis videtur nota, sic probatur. Extitutum esse consensum est præcisè extitutum esse aliquid. Sed præcisè extitutum esse aliquid non est existere de presenti ali-

quid; sed extitutum esse. Ergo extitutum esse consensum non est
existere aliquid de præsentī. Confirmatur. Ea ratione, & non alia,
qua datur constitutum per aliquam rationem formalem adequa-
tè constituentem, datur ratio formalis adequata constituens. Sed
futurum non datur de præsentī; sed dabitur. Ergo futuritio, quæ
est ratio formalis adequata constituens futurum in esse futuri, non
datur de præsentī; sed dabitur.

36 Respondent aduersarij *extitutum esse consensum*, v. g.
non esse consensum existere: esse tamen existere aliquid, ratione cu-
ius consensus extitutus denominetur. Sed contra. Denominatio
extituti est denominatio præcisse futuri, sed denominatio præcisse
futuri non exigit formam denominantem de præsentī. Ergo con-
sensus *extitutum esse*, non est existere aliquid de præsentī. Minor
probatur. Denominatio, qualibet ea ratione exigit formam, quæ
requiritur forma ad effectum formalem denominationis. Sed effe-
ctus formalis denominationis futuri non exigit formam de præsen-
ti. Ergo neque ipsa denominatio. Minor probatur. Effectus forma-
lis huius denominationis *futuri* non est effectus præsens; sed futu-
rus. At effectus futurus non exigit formam præsentem, sed futurā.
Ergo effectus formalis futuri non exigit formam de præsentī.

37 Probatur secundo eadem conclusio ratione fundamen-
tali. Non requiritur aliquid adu absolutè existens vt adæquatum
constitutiuū huius effectus formalis v. g. *consensum esse futurum*. De
inde non requiritur vt constitutum per modū formæ constituēs
simul cum subiecto, seu cum alio constitutiuo habente se de mate-
riali, prædictum effectum formalem. Ergo nihil absolutè existens
est futuritio. Consequentia est bona: quia sub nomine futuritionis
non potest intelligi, nisi, vel adæquatum constitutum, adequata
que ratio formalis futuri in esse futuri (in quo sensu debet intelligi
futuritio) vel saltem illud constitutum, quod, licet non sit adæ-
quatum, est tamen quod se habet per modū formæ: & in hac ac-
ceptione intelligunt aliqui futuritionem; non animaduertentes
quod, si semel asserant præter rem de præsentī existentem requiritū
vt formam, ulterius constituere futurum in esse futuri aliquid non
existens se habens per modum subiecti, iam, hoc admissio, ruit totū
suum fundamentum, videlicet denominationem de præsentī requi-
rere omnia sua constitutiva de præsentī.

38 Iam vero antecedens probatur per partes. Et in primis
futurum in esse futuri non habere pro constitutiuo adæquato ali-
quid absolutè, & de præsentī existens: sic probatur. Qui præcisse af-

firmat consensum futurum esse, præcisè affirmat futuritionem, prout futuritio est ratio adequatè constitutiva futuri in esse futuri. Sed qui præcisè affirmat consensum futurum esse, non affirmat præcisè aliquid de præsentī, quod sit futuritio. Ergo futuritio nō est adequatè aliquid de præsentī. Discursus est legitimus. Probo maiorem, postea minorem probaturus. Qui affirmat consensum futurum esse, affirmat ipsummet *futurum esse*, sed *futurum esse* consistit adequatè in futuritione, prout futuritio est ratio adequatè constitutiva futuri in esse futuri. Ergo qui præcisè affirmat consensum futurum esse, affirmat futuritionem adequatā. Consequentia est legitima, & minor ipsa definitio futuritionis. Maior vero, vel me tota philosophia fallit, vel evidens est: quia, cum ratio formalis efficiendi aliquid sit ipsummet esse aliquid, nihil potest esse clarius, quam cognoscentem aliquid, cognoscere necessario rationem formalem efficiendi illud aliquid: quia cognoscere aliquid est cognoscere ipsum quod est esse illud aliquid.

39 Respondebunt forsam aduersarij distinguēdo inter rationem formalem intrinsecā, & extrinsecā. Dicent igitur non posse cognosci, aut affirmari aliquid, quin affirmetur ratio formalis intrinseca: siquidem ratio formalis intrinseca non distinguitur ab eo, cuius ratio formalis est; posse tamen cognosci, & affirmari aliquid, quin eius extrinseca formalis ratio cognoscatur, aut affirmetur, utpote distincta ab eo, cuius ratio formalis est. Cum igitur, apud hos Authores, futuritio intrinseca rerum non datur, sed extrinseca solum. Hinc deducunt non eo ipso quod cognoscatur *rem esse futuram*, cognosci necessario futuritionem: quandoquidem intrinseca futuritio non datur; extrinsecam vero cognosci opus non est, ut res de futuro cognoscatur: siquidem futuritio extrinseca à re futura adequatè distinguitur.

40 Hęc solutio mihi vehementer displicet. Quando enim dicitur futuritio ratio formalis extrinseca respectu futuri, dicitur extrinseca, quia extrinsece convenit subiecto denominato in esse futuri. Non vero quia ipsa denominatio, seu prædicatū efficiendi futurū, quod tribuit, proveniat extrinsecè, & non constituitur a futuritione; modo quo esse *Deum cognitū* convenit extrinsecè Deo; prædicatū tamen efficiendi cognitū, siue hoc quod est *esse cognitum* identificatur cum ipsa cognitione, provenitque formalitèr constitutive ab illa. Redit igitur eadem vi propositum argumentum. Efficiens formalis futuritionis extrinseca non distinguitur ab ipsa futuritione extrinseca, sicuti *esse actū cognitum obiectum* non distingui-

tur à cognitione. Ergo qui cognoscit, & affirmat esse eam formalem futuritionis, affirmat etiam ipsam futuritionem. Probatur hæc consequentia. Qui affirmat consensum futurum esse, affirmat, id, in quo consistit futurum esse. Sed futurum esse consensum consistit in ipsa futuritione: quia, licet futuritio sit extrinseca consensui, est tamen totum constitutum consensus in esse futuri. Ergo qui affirmat consensum futurum esse, affirmat futuritionem.

41 Probo iam minorem superioris syllogismi: videlicet per hanc cognitionem *consensus est futurus*; non affirmari aliquid de presenti, in quo consistat futuritio. Sic igitur eam probo. Qui affirmat, quod consensus erit, affirmat consensum futurum esse. Sed qui præcise affirmat, quod consensus erit, non affirmat aliquid de presenti; siquidem non dicit, quod aliquid est; sed quod erit. Ergo qui affirmat consensum futurum esse, non affirmat aliquid de presenti. Maiorem probo, ad quam reuocatur difficultas.

42 Primo ex D. Augustino, qui lib. 11. confess. pluribus in locis, præsertim cap. 15. cap. 18. & disertissime cap. 20. docet improprie dici *res esse futura*: *res esse præterita*: quia præteritum iam non est; futurum vero nondum advenit. Addit tamen prædictam locutionem admittendam esse: quia, licet sit impropria, nobis tamen familiarior est, & corrigitur per propriam intelligentiam: quandoquidem *futurum est*, idem iam significat apud omnes, quod *erit*, & *est præteritum*, idem, quod *fuit*. Quare ait Augustinus citato cap. 20. proprie non dici esse tria tempora, nisi tantum in memoria, contuitu, & expectatione. Sed audiamus ipsum Augustinum. *Quod autem nunc liquet, & claret, nec futura sunt, nec præterita. Nec proprie dicitur tempora sunt tria: præteritum, præsens, & futurum; sed fortasse proprie diceretur tempora sunt tria: præsens de præteritis, præsens de præsentibus, præsens de futuris. Sunt enim hæc in anima tria quedam, & alibi ea non video: præsens de præteritis memoria; præsens de præsentibus contuitus; præsens de futuris expectatio. Si enim hæc permittimur dicere, tria tempora video, fateor que tria sunt. Dicatur etiam (attende quæ sequuntur) tempora sunt tria: præteritum, præsens, & futurum, sicut abutitur consuetudo, dicatur. En in his locutionibus, ait Augustinus, esse impropriatatem, quam alienationem appellamus. Prosequitur Augustinus. Ecce non curo, nec resisto, nec reprehendo, dum tamen intelligatur quod dicitur: neque id, quod futurum est, esse iam, neque id, quod præteritum est. Pauca sunt etiam (repetit*

iterum improprietatem in modo affirmandi) *qua proprie loquimur: plura non proprie; sed agnoscitur quid velimus.*

43 Secundo probatur eadem propositio ex ipsis grammaticæ regulis ex quibus constat idem significari per futurum indicati modi; quam per participium de futuro. Quam obrem idem omnino est apud Grammaticos asserere hac ratione *cras legam, ac cras lecturus sum.* Idque, quod affirmatur hac ratione. *Petrus dixit, quod veniet cras,* velius significatur per participium hac ratione: *Petrus dixit se venturum cras,* quia per hanc secundam propositionem affirmetur aliquid, quod per primam non affirmetur. Idem ergo significat *erit, ac est futurum.*

44 Tercio, quia quando affirmo quod *consensus erit* affirmo consensum: non de præfenti: non de præterito. Ergo de futuro. Ergo affirmo consensum futurum esse. Sed dicere *consensus est futurus,* est affirmare consensum futurum esse. Ergo idem est dicere *consensus erit,* ac dicere *consensus est futurus.*

45 Respondebis primo hanc propositionem *consensus est futurus* dupliciter accipi posse. Primo præcise in sensu de futuro, & tunc æquivalere huic propositioni *consensus erit.* Secundo in sensu de præfenti: & tunc absolute affirmare esse de præfenti aliquid reddens, vel intrinsecè, vel extrinsecè consensum futurum. Quando ergo sumitur in sensu de præfenti, tunc affirmatur id, in quo consistit consensum *esse futurum:* enuntiatque futuritionem; secus vero quâdo reddit sensum præcisè de futuro: tunc enim non affirmatur futuritio, quâ modo habet; sed futuritio, quâ habebit postea.

46 Sed contra. Ergo hæc propositio. *Consensus est futurus,* in aliquo vero sensu potest intelligi, quin per illam aliquid de præfenti affirmetur. Ergo *esse futurum,* prout iuxta hunc sensum affirmatur per eam propositionem, non involuit aliquid de præfenti in suo conceptu; sed per eam propositionem affirmatur futuritio sufficiens ad reddendum in vero sensu consensum futurum, siquidem affirmatio denominationis est affirmatio rationis formalis adæquatè denominantis. Ergo futuritio sufficiens ad reddendum consensum futurum, non est necessario aliquid existens de præfenti. Probatur hæc ultima consequentia. Per eam propositionem affirmatur futuritio. Nihil præfens, in quo possit consistere futuritio, affirmatur per eam propositionem. Ergo, quod non est præfens, est futuritio.

47 Respondebis secundo hanc propositionē *consensus erit* affirmare aliquid de præfenti, nempe esse nunc aliquâ ratione formale

Inferentem consensum, vt existentem pro duratione posteriori: & vnuerſim omnem propositionem affirmare aliquid de præſenti, ratione cuius prædicta propositio ſit de præſenti vera, vel ob cuius defectum ſit de præſenti falſa.

48 Hæc ſolutio pluribus nominibus mihi diſplicet. Primos quia iuxta Grammaticos, & Dialeclicos, non ſolum ſunt verba de præſenti; verum etiam de præterito, & futuro. Si autem ſemper affirmaretur aliquid de præſenti, in quo veritas propositionis conſiſteret, nullum aliud eſſet Verbum, niſi de præſenti. Ergo hæc ſcientia, & Grammatica, & Dialectica refragatur.

49 Secundo, quia hæc propositio *conſensus erit*, vel ultra futuritionem, vt de præſenti existentem, affirmat conſenſum de futuro, vel ſolum affirmat futuritionem de præſenti. Neutrum poteſt dici. Ergo prædicta propositio non affirmat futuritionem de præſenti. Minor probatur. In primis non poteſt dici quod ſolum affirmet futuritionem de præſenti: quia, ſi hoc ita eſſet, nihil affirmaret de conſenſu: imò conſenſus, vſque dum exiſteret, non poſſet eſſe ſub iectum alicuius veræ propositionis; ſed tantum attingeretur in obliquo, nihil de eius intrinſeca exiſtentia affirmando, aut negando. Ex quo fieret etiam nos falli in noſtris actibus: quamvis enim videamur nobis de conſenſu, prout diſiuncto à quolibet alio affirmare quod erit, reuera nihil omnino, iuxta hæc ſolucionem, affirmamus de illo; ſed affirmamus duntaxat exiſtentiam alterius rei omnino diſtinctæ. Ex quo iterum fieret Deum affirmantem per ſuam ſcientiam conſenſum eſſe futurum, nihil affirmare de ipſo cōſenſu; ſed affirmare exiſtentiam ſua ſcientiæ, vel illius, in quo futuritio conſtituitur ab his authoribus. Tandemque deduceretur Deum nihil ſcire circa conſenſum; ſed præciſſè circa ſuos actus, vt infra magis ex profeſſo declarabimus.

50 Nec poteſt dici per hanc propositionem *conſensus erit* ultra futuritionem de præſenti affirmari de futuro conſentium. Primo: quia hoc implicat in terminis: nam affirmatio alicuius duntaxat, ſolum eſt affirmatio ſua adequata rationis formalis, ſine ſui adequati conſtitutiuo in eſſe talis, cum nihil in eſſe talis diſtinguatur à ſuo adequato conſtitutiuo in eſſe talis. Sed nomine futuritionis intelligimus adequatum conſtitutiuum futuri in eſſe talis. Ergo affirmare præciſſè conſenſum eſſe futurum: eſt affirmare præciſſè futuritionem. Ergo implicat quod, cum affirmatur præciſſè cōſenſum eſſe futurum, affirmetur aliquid ultra futuritionem. Vel aliter. Id eſt futuritio formalis adequata conſenſus, quod aſſi-

tur, quando affirmatur consensum esse futurum. Sed per te, dum præcisè affirmamus consensum esse futurum, non affirmamus præcisè aliquid de præsentī, sed etiam aliquid de futuro. Ergo futuritio non est adequatè aliquid de præsentī, sed includit etiam aliquid de futuro.

51. Secundo: quia in hac propositione *consensus erit* intellectus fertur, iuxta prædictam solutionē, per verbum de præsentī in futuritionem, & per verbum de futuro in ipsum consensum. Ergo, & dicit de futuritione quod est, & de consensu, quod erit. Ergo affirmatio, prout terminatur ad consensum, nihil affirmat de præsentī. Ergo affirmare de futuro non involuit affirmare aliquid de præsentī. Probat hanc ultimā consequentiā. Si affirmare de futuro involberet in sua essentia affirmare aliquid de præsentī. Ergo in prædicta propositione ultra affirmationem de præsentī esset affirmatio de præsentī, quod est manifesta implicatio. Probat hanc ultimā consequentiā. In prædicta propositione ultra affirmationē de præsentī est affirmatio de futuro. Sed per te affirmatio de futuro involuit affirmationē de præsentī. Ergo ultra affirmationem de præsentī esset affirmatio etiam de præsentī. Ergo, vel nihil affirmatur, nisi de præsentī, vel datur affirmatio de futuro, quæ possit intelligi, quin intelligatur, ut affirmatio de præsentī. Hac ergo ratione se habet hæc affirmatio *consensus erit*.

52. Denique de hac affirmatione consensus, prout addit aliquid supra affirmationem futuritionis de præsentī, superius redit argumentum: nimirum: hæc affirmatio, prout tendit in consensum, affirmat de illo quod erit, quin, prout ita tendens, affirmet aliquid de præsentī. Sed, prout affirmans quod consensus erit, affirmat rationem formalem, ob quam formaliter erit, quæ ratio formalis est futuritio. Ergo prout præscindens ab affirmatione aliquid de præsentī, affirmat futuritionem. Ergo futuritio non est aliquid de præsentī.

53. Respondebis tertio affirmantem quod consensus erit non affirmare futuritionem, quia futuritio non solum est extrinseca consensui futuro, siue consensui, qui erit, verumetiam est extrinseca ipsi *erit*: ita ut non solum consensus non habeat *esse futurum* ab aliquo intrinseco ipsi consensui, verum etiam ipsum *erit*, siue *futurum esse* proveniat extrinsecè à futuritione de præsentī: quia futuritio solum extrinsecè constituit *erit*, siue *futurum esse*.

54. Hæc solutio destruit id ipsum, quod asserere nititur.

Nam

Nam si futuritio de præfenti est extrinfeca non folum confenfui futuro fpecificatiue: verum etiam reduplicatiue accepto in effe futuri. Ergo confenfus, reduplicatiue vt futurus, feu quatenus habet quod *erit*, nõ inuoluit aliquid de præfenti, fed connotat diuinitatem. Tunc fic. Futuritio formalis eft illa ratio, qua formaliter, & non folum illatiue, & extrinfecè, conftituitur confenfus in effe futuri. Sed per te futuritio de præfenti, non eft qua formaliter conftituitur confenfus in effe futuri, feu habet quod *erit*. Ergo futuritio de præfenti, non eft futuritio formalis, fed tantum extrinfeca, & illatiua alterius futuritionis formalis. Hoc, & non aliud ego intendo: videlicet nullum actum Diuinum, & vniuerfaliter, nihil de facto exiftens, effe formalem futuritionem, fed tantum illatiuam, & connexam cum futuritione formali.

55 Confirmatur vterius infiftendo præcedenti rationi, aliter oftendendo eius efficaciam. Si futuritio effer, aliquid de præfenti, v. g. actus Diuinus, fiue voluntatis, fiue intellectus. V. g. decretum Diuinum de confenfu Petri. Ergo Deus cognofcens confenfum futurum effe, nihil cognofceret præter fuum decretum. Ex quo etiam fieret quod, cum apud hos Authores tam futuritio conditionata contingens, hoc eft fub conditione indifferenti, quam futuritio conditionata fub conditione neceffaria, V. g. *Si Petrus exiftat exiftet abfque contradictione* (quæ futuritio conditionata neceffaria eft poffibilitas) conftant in aliquo Diuino: Deus cognofcens cõfenfum, fiue, vt poffibilem per fcientiam fimplicis intelligentiæ, fiue, vt conditionatè futurum per fcientiam conditionatam contingentem, quam nos mediam vocamus, fiue vt futurum abfolutè per fcientiam vifionis: fieret inquam Deum nihil à fe diftinguendum fecundum effe proprium enuntiare; fed folum fecundum effe eminentiale, quæ eft fententia, quæ Aureolo iure, vel iniuria tribuitur, & quæ ab omnibus Scholafticis, vt adminus temeraria reprehenditur. Sic igitur huius abfurdæ fententiæ illationem oftendo.

56 Deus affirmans cõfenfum futurum effe nihil affirmat præter futuritionem confenfus. Sed futuritio cõfenfus diftinguitur adæquatè à creatura iuxta aduerfarios. Ergo Deus affirmans cõfenfum futurum effe nihil affirmat præter id, quod diftinguitur adæquatè à creatura. Sed qui folū affirmat, quod diftinguitur adæquatè à creatura, non affirmat creaturam, fed folū fqu decretum, vel fuzam fcientiã, in qua confiftit adæquata futuritio. Ergo Deus affirmans rem effe futuram, nihil à fe diftinguendum affirmat. Et idem argumētum fit de

scientia consensus, vt possibilis, & de scientia consensus sub conditione cōtingente futuri. Consequentia prima, ex qua reliquæ legitime descendant, bona est: & minor doctrina aduersariorum. Probo igitur maiorem, ad quam tota difficultas reuocatur, videlicet *Deus affirmans consensum futurum esse, nihil affirmat præter futuritionem*. Sic igitur eam probo. Deus affirmans consensum futurum esse, nihil affirmat præter constitutum adæquatum huius, quod est *consensum futurum esse*. Sed consensum futurum esse habet pro constituto adæquato futuritionem formalem, prout futuritio est ratio adæquate constitutiva futuri in esse futuri, vt est euidentis. Ergo Deus affirmans consensum futurum esse, nihil affirmat præter futuritionem, prout futuritio est huiusmodi ratio adæquata. Probo maiorem, ad quam reuocatur difficultas. Deus vt præcisè affirmans consensum futurum esse, solum affirmat consensum in esse futuri: siquidem solum affirmat hoc, quod est *consensum futurum esse*. Sed constitutum adæquatum futuri in esse futuri; seu huius quod est *consensum futurum esse* est consensus in esse futuri: quandoquidem constitutum adæquatum rei est adæquatè ipsa res in esse talis. Ergo Deus, vt præcisè affirmans consensum futurum esse, nihil affirmat præter constitutum adæquatum huius, quod est consensum futurum esse, siue consensum in esse futuri. Confirmatur. Effectus formalis rationis formalis adæquatè non distinguitur à ratione formali adæquata, sed futuritio formalis adæquata est ratio formalis adæquata habens pro effectu formali futurum in esse futuri. Ergo futuritio formalis adæquata est adæquatè *consensum esse futurum*. Ergo, & constitutum adæquatum futuri in esse futuri.

56. Restat modo probare secundam partem illius antecedentis propositiui, 37. videlicet, nihil absolute existens contingere futurum in esse futuri per modum formæ simul cum alio se habente vt subiectum: sunt enim qui asserant hunc conceptum *consensum esse futurum* dicere futuritionem, & consensum: consensum quidem, vt quod denominatur futurum a futuritione; futuritionem vero vt, quo formaliter consensus denominatur futurus. Hoc explicanti aduersarij exemplo huius conceptus *consensus cognitus in esse cognitū*: quiquidem conceptus duo dicit, nempe, & cōsensum vt id quod est cognitū, & cognitionem, vt id, quo cōsensu cognitū cōstituitur. Pariter ergo philosophantur in nostro casu.

57. Sed contra. Si per hunc conceptum *consensus futurus* dicitur consensus, vt quod, ultra futuritionem extrinsecā vt quod.

Ergo in hoc conceptu ultra futuritionem extrinsecam dicitur consensus secundum esse reale intrinsecum, & in se ipso. Sed non dicitur præcisè, ut possibilis. Ergo ut futurus. Si ergo dicitur in se, & intrinsecè. Ergo intrinsecè, & in se est futurus. Prima consequentia probatur. Consensus in esse futuri non dicit ultra futuritionem extrinsecam ipsum consensum, ut futurum extrinsecè. Ergo ut habens esse in se ipso intrinsecè. Probo antecedens. Consensus ut futurus extrinsecè, involuit ipsam futuritionem extrinsecam. Sed consensus in esse futuri, non dicit ultra futuritionem extrinsecam ipsam consensum, ut involuentem futuritionem extrinsecam: siquidem quod est ultra aliud, non involuit illud aliud. Ergo consensus in esse futuri extrinsecè, ultra futuritionem extrinsecam non dicit consensum, ut extrinsecè futurum.

58 Dices *consensum esse futurum*, ultra futuritionem dicere consensum, non in actu exercito; sed in actu signato: hoc est, dicere consensum in ratione terminantis futuritionem, sicuti *esse cognitum consensum*: ultra cognitionem non dicit ipsum consensum in actu exercito, & in ipse ipso; sed in actu signato: hoc est in esse obiecti prædictæ cognitionis.

59 Sed contra. Consensus, ut præcisè in actu signato; non est ipse consensus realiter acceptus; sed acceptus in suo signo: hoc est actus signans consensum, qui propter *futurum esse consensum* dicere ultra futuritionem ipsum consensum, *ut in actu signato* nihil aliud est quam dicere ipsam futuritionem, ut signantem consensum. Ex quo deducitur quod, sicut imago Cæsaris una res cum sit omnino singularis, simul est, & entitativè pictura, & repræsentativè Cæsar. Ita ut à parte rei esse entitativè unum, & repræsentativè aliud, entitativè, & à parte rei non distinguantur, ita similiter futuritionem entitativè acceptam, & consensum in actu signato sumptum, idem realiter, & entitativè sunt. Vnde deducitur quod cum dicimus *futurum esse consensum* dicere in actu exercito futuritionem, & in actu signato consensum, solum dicimus *futurum esse consensum* dicere formaliter, & entitativè futuritionem quandam actualem signantem consensum, modo quo *consensum esse cognitum* dicere cognitionem entitativè acceptam, & consensum in actu signato sumptum, nihil aliud est quam *consensum esse cognitum* dicere entitativè cognitionem quandam repræsentantem consensum.

60 Hinc resumit vires præcedens argumentum. Nā Deus cognoscens *futurum esse consensum* solum cognoscit, & affirmat, id quod

quod dicit in suo conceptu hoc quod est *futurum esse consensum*. Deinde *futurum esse consensum* solum dicit futuritionem entitativè acceptam, & cōsentiam in actu signato, si ergo, ut iam ostendimus, consensus in actu signato futuritionis, nihil aliud est, quam futuritio a tualis signans consensum, inferitur de primo ad ultimum Deū affirmantem consensum esse futurum, nihil aliud affirmare, quam futuritionem signantem consensum consequenterque attingi cōsensum solum in obliquo, quia de illo affirmetur, vel negetur aliquid à Deo. Hoc ergo est Deum nihil præter se ipsum attingere enunciative, vel indicativè.

SECT. V.

Prosequitur idem intentum.

57 **P** Robatur tertio nostra conclusio. Vel hic actus Divinus, quem vocas futuritionem, v. g. decretum de existentia crastina Anti-Christi, connectitur intrinsecè, & realiter cum existentia crastina Anti-Christi, vel non. Neutrum potest dici. Ergo tale decretum, nō est futuritio. Probo minorem. In primis nequit dici quod non connectitur: quia si non connectatur, non erit infallibilis determinatio ad existentiam crastinam realem, & in actu exercito, & consequenter, neque erit vera, & infallibilis futuritio. Deinde neque potest dici prædictum decretum connecti realiter cum existentia crastina consensus entitativè accepta, & in actu exercito. Quod sic probo.

58 Hoc decretum non connectitur cum consensu entitativè accepto, ut de facto existenti, ut est certum. Non cum consensu, ut futuro, entitativè accepto. Ergo nulla ratione. Secundā partem antecedentis probo. Si connecteretur cum consensu, ut futuro, entitativè, & intrinsecè, accepto, & in actu exercito: consensus intrinsecè esset futurus. Ergo daretur futuritio intrinsecā: quod non concedunt adversarij, si ergo non admittunt consensum esse intrinsecè, & in se futurum, neganda similiter est connexio decreti cum consensu, ut cras realiter, & entitativè existituro.

59 Probatur quarto nostra sententia. Præteritio non consistit in aliquo decreto. Ergo neque futuritio in decreto consistit. Probo consequentiam. Ex eo rem esse futuram consistit in aliquo de præsentibus; quia res de præsentibus est futura, nullatenus existente

re, quæ futura denominatur. Sed etiam, non existente re præterita v. g. Adamo, modo de præsentis est præteritus. Ergo quæ ratio militat pro præteritione absolute existente, ac pro futuritione existente absolute de præsentis. Si ergo hæc ratio non sufficit, ut detur de præsentis præteritio, nec sufficiens erit ad convincendam de præsentis futuritionem.

60 Thomistæ, concessio antecedenti, negant consequentiã, quia (ait Vines) disp. 18. n. 48. præteritio rei est sola denominatio extrinseca ab existentia eius rei, quæ fuit. Secus vero futuritio, quæ non ab existentia postea, sed à determinatione præsentis ad ipsum, desumi debet.

61 Verum hæc solutio manifestè petit principium. Nã de hoc ipso inquirimus rationem. Cur videlicet, cum modo res non existat, dicatur modo præterita, & non formaliter ab aliquo de præsentis, & tamen, quia nunc dicitur res futura, dum non existit, opus est quod ab aliquo de præsentis habeat formaliter esse futuram? Dũ ergo respondetur hoc ex eo esse, quia præteritio est pura denominatio extrinseca; secus vero futuritio, redditur conclusio pro ratione, quod formalissime est petere principium.

62 Illustrissimus Godoy disp. 33. §. 10. n. 134. hanc reddit ratione discriminis; nã carentia existentia rei contingentis, quæ aliquando fuit, nõ est indifferens ad esse, & non esse præteritã, sed determinatè connotat existentiam, quæ fuit, & intrinsecè illã supponit: ideoque potest se ipsa fundare veritatè propositionis de præterito, & rem aliquã præteritã constituere, ingrediente constitutione in recto carentia existentia, & existentia, quæ fuit, in obliquo, & de connotato. Carentia autè existentia existens tempore futuritionis, est indifferens ad esse, & non esse futuri, cū convenit in statu puræ possibilitatis. Vnde non cõnotat ab intrinseco existentia postea habendã, nec cū illa cõnectitur ac proinde nõ potest se sola, nec simul cū existentia postea ingrediente in obliquo, fundare veritatè determinatã propositionis de futuro, nec futurũ constituere.

63 Displicet omnino hæc solutio. Supponit enim principium quoddam penitus falsum, nimirum quod, licet carentia existentia rei cõtingentis futura sit indifferens ad esse, & nõ esse futuri; carentia tamè existentia rei cõtingentis præterita, nõ est indifferens, sed supponit intrinsecè ipsam, ut existentẽ tempore antecedente. Hæc inquã doctrina falsissima est. Nam, cum res, quæ existit in instanti A. definit esse instanti B. carentia, quæ succedit existentia, præcisè habet excludere rem ab instanti B. non tamen ha-

bet intrinsecè rem extitisse. Explicatur hoc. Quem admodum, licet Deus in sententia Thomistarum decernat decreto positivo consensum futurum in instanti B. carentia tamen consensus existens in instanti A. nullam habet connexionem ex se cum eo quod res extitura sit in instanti B. quia carentia nullum aliud habet esse, quam excludere formam ab instanti, in quo carentia existit, nec ex se habet dependere ab illo decreto; ita similiter, licet extiterit consensus in instanti A. dum deficit in instanti B. succedit carentia, cui per accidens est præcessisse, vel non præcessisse consensum in instanti A. Etenim carentia nullum aliud habet esse, quam præcise excludere formam, cuius est carentia. Cum igitur excludere consensum formalitèr ab instanti B. non dicat præcessisse, vel non præcessisse in instanti A, hinc fit defectum rei, quæ extitit in instanti A, non dicere connexionem cum eo, quod consensus extiterit, vel non extiterit.

64 Confirmatur. Eadem est carentia consensus in instanti B. siue extiterit, siue non extiterit consensus in instanti A. Sed, dum non extitit consensus in instanti A, carentia consensus in instanti B. non habet connexionem cum eo quod extiterit consensus in instanti A. Ergo neque eam connexionem habet, dum extitit consensus in instanti A. siquidem data eadem carentia, nequit esse diversa connexio intrinseca. Maior, in qua consistit probatio, suadetur. Carentia non diuersificatur, nisi ab extremo excluso, & si velis à duratione, à qua extremum excludit. Sed, siue extiterit, siue non extiterit consensus in instanti A, idem consensus excluditur ab eodè instanti B. dum res non existit in instanti B. Ergo carentia est eadem omnino.

65 Respondet idem Author num. 143. negando maiorem: videlicet esse eandem carentiam in vno, ac in altero casu: & reddit rationem: quia res ex se contingens, quæ nunquam extitit, habet naturalem indifferentiam, vt sit, qua propter carentiam rei, quæ nunquam extitit, est naturaliter destruibilis. At vero res, quæ iam extitit, & destructa est, cum non possit naturalitèr reproduci, neque naturalitèr iam potest existere: qua propter eius defectus non est naturalitèr destruibilis. Ergo per diuersum defectum, deficit res in vno, ac in altero casu. Siquidem in vno deficit per defectum naturalitèr destruibilem; in alio vero per defectum, qui naturalitèr destrui non potest.

66 Hæc solutio est insufficiens. Non enim res v.g. consensus, antequam existat, deficit per carentiam entitativè naturalitèr de-

destruibilem v.g. per carentiam A. & postquam extitit per carentiam aliam distinctam entitativè naturaliter indestruibilem v.g. per carentiam B. hæc enim distinctio carentiarum respectu eiusdem termini commentitia est. Sed ideo consensus, postquam extitit, est naturaliter iterum improducibilis, quia causa applicata non exigunt producere terminum iam destructum, quia propter impotentiam naturalem, ut iterum producat, provenit à defectu exigentiae in causis: qui defectus exigentiae consistit in ipsis causis, quæ ex se habent non exigere existentiam termini pro casu, quo iam fuerit destructus. Ex quo fit indestruibilitatem huius carentiae non provenire ab ipsa carentia entitativè accepta: nam hæc eadem carentia fuit antequam res existeret: tunc autem erat destructibilis, secus postea; sed quia tunc non erat casus, pro quo non exigunt causæ eius destructionem. Postea vero adest iam casus, pro quo causæ eius destructionem minime petunt.

67 Magis igitur consequenter respondent aliqui ex nostris RR. negando præteritionem non consistere in aliquo positivo de presenti absolutè existente: asserunt enim consistere in scientia Divina de eo quod res extiterit. Verum, licet hæc responsio consequens sit ad sua principia; falsam continet doctrinam, & contra communem hominum apprehensionem. Nam domum esse antiquam solum dicit eius constructionem, ut correspondentem tempori præterito, & tempus præsens multum distare à tempore, quo primum fuit fabricata. Deinde qui dicunt peccatum habituale consistere in peccato actuali, ut præterito non condonato, non dicunt peccatum habituale in esse habitualis consistere formaliter in scientia Divina de eius commissione transacta; sed dicunt consistere in carentia condonationis, ut existente de presenti, & in ipsa actione peccati, ut respondent tempore præterito. Similiter me esse modo religiosum professum, non consistit formaliter in aliqua scientia Divina; sed in ipsa vera professione, quam emisi, ut coexistente tempori præterito, & in carentia relaxationis votorum. Et sic in pluribus alijs denominationibus, quæ vel non consistunt formaliter in aliquo absolutè existente de præ-

senti, vel communis mortalium omnium

fallitur turpiter appreh-

ensio.

(1)

SECT. VI.

Alie probationes contra nostros RR.

68 **A**lias probationis huius conclusionis subiungam: quæ peculiariter vim habent iuxta Societatis principia: ideo eas non aliarum scholarum, sed Societatis Doctoribus consigno. Probatur igitur sexto nostra conclusio. Si hic conceptus: *Si Petrus vocetur auxilio A. consentiet* constitui debet aliquo existente, cessat tota probatio scientiæ conditionatæ, à ratione petita. Ergo talis conceptus non debet constitui per aliquid absolute existens. Antecedens probo. Probatio scientiæ conditionatæ consistit in eo, quod posito auxilio, evidens sit, quoderit, vel non erit consensus, quia quodlibet pro qualibet differentia temporis, & sub quavis conditione, vel est, vel non est, in quo fundatur vnâ ex duplici propositione contradictoria debere esse veram, & alteram falsam: at, si futuritio constitui debeat per aliquid existens, non est adeo certum hoc principium: ergo futuritio conditionatæ nō debet constitui per aliquid existens. Maior constat ex fere omnibus nostris Doctoribus, qui hac ratione ad convincendam scientiam de futuris contingentibus, & conditionatis vtuntur. Minor probatur. Si futuritio consistat in aliquo existente absolute, ideo consensus erit, quia modo existit aliquid connexum cum eo quod consensus existat postea. Si autem consensus non erit, ideo non erit, quia modo existit aliquid connexum cum eo quod consensus, non sit postea.

69 Tunc sic: esse modo aliquid connexum cum eo quod consensus sit postea, & esse modo aliquid connexum cum eo, quod consensus non sit postea, non opponuntur contradictorie: cum secundum non neget præcise, quod affirmat primum; sed affirmet potius alterum distinctum. Neque lumine naturæ constat debere esse modo, vel connexum cum eo quod consensus existat, vel connexum cum eo quod consensus non existat postea, vt ex terminis patet. Ergo non suppetit ratio ad probandam scientiam futurorum.

70 Vt igitur rem clare perspicias; finge tibi me negare propositiones de futuro esse determinate veras, aut determinate falsas:

tas: quia censeo ad veritatem propositionum de futuro requiri aliquid existens connexum, & in super censeo prædictum existens connexum, non dari. Si mihi hoc errore laboranti obijcias, quod consensus cras erit, vel non erit, facile respondebo. Primo quod consensus cras, neque determinatè erit, neque determinatè non erit, quia hodie nihil est connexum cum eo, quod Petrus existat cras, neque cum eo, quod non existat cras, licet permittam, aut cõcedam esse modo aliquid connexum vage cum eo, quod detur existentia crastina; vel eius carentia.

71 Simihi insites quodlibet in qualibet differentia temporis esse, vel non esse. Similiter respondebo falsam esse propositionem loquendo determinatè de futuro; licet vera sit loquendo de obiecto præsentis, quia licet de præsentis qualibet entitas, vel sit, vel nō sit (quia vel existit res, vel eius carentia) & licet de facto detur aliquid existens connexum vage cum consensu, & eius carentia pro die crastino; non tamen existit absolutè aliquid determinatè connexum cum existentia crastina, neque aliquid determinatè connexum cum carentia existentia.

72 Si vero insistas in eo quod ex duplici propositione cõtradictoria altera debet esse vera, & altera falsa, facile respondebo, vel iuxta hanc sententiam non dari propositiones contradictorias, nisi de præsentis absolutè: siquidem de præterito, & de futuro propositiones non dantur, quarum una præcise neget quod affirmat altera, siquidem saltem implicite, ulterius affirmatur aliquid connexum cum carentia rei: vel respondebo ex duplici propositione contradictoria absolutè de præsentis, alteram necessario esse veram, alteram necessario esse falsam, non tamen id verum esse in propositionibus, quæ nō sunt absolutè de præsentis, propter rationem sæpè traditam, nempe quia non eo ipso quod falsum sit dari modo aliquid connexum cum existentia postea futura, debet esse verum dari de præsentis aliquid connexum cum defectu existentia pro die crastino.

73 Secundo, & forsan clarius vim nostri argumenti declaro, concedo, ut concedi debet, evidens esse quodlibet pro qualibet differentia temporis esse, vel non esse, consequenterque consensum, vel extitum esse determinatè cras, vel non extitum determinatè cras. Hinc tamen arguo contra aduersarios in hunc modum. Iuxta aduersarios, ut consensus extiturus sit cras, & ut verum sit, quod extiturus est cras consensus, præter existentiam consensus, ut coexistentem diei crastino, requiritur hodie

aliquid connexum cum existentia consensus, ut correspondenti diei crastino. Ergo, ut probetur consensum esse futurum cras, & propositionem id affirmantem esse veram, non sufficit probare ex illo evidenti principio: *quodlibet in qualibet differentia, &c.* quod consensus erit determinatè, vel determinatè non erit cras: quia ex hoc non inferitur, quod apud aduersarios est futuritio, & veritas, nempe aliquid de presenti connexum.

74 Ut hoc clarius appareat, urgeo superius argumentum. Vel ut Petrus sit determinatè exiturus cras, vel determinatè non exiturus cras, sufficit id, quod est evidens lumine naturæ: nempe quod cras, vel determinatè existet, vel determinatè non existet, vel non sufficit. Si sufficit. Ergo esse determinatè futurum cras non involuit aliquid determinatè existens, quod est contra tuam sententiam. Si non sufficit. Ergo ex eo quod determinatè cras consensus existet, vel determinatè non existet, non ostendis, quod consensus est determinatè futurus cras, vel determinatè non futurus. Sed ulterius debes ostendere esse aliquid de presenti connexum determinatè cum eo quod existat cras, vel connexum determinatè cum eo quod non existat.

75 Probatur octavo nostra conclusio argumento: quod quidem Authoribus Societatis non exigui momenti debet esse. Omnes rationes, omniaque argumenta, quibus R.R. videntur ad probandum, tum futuritionem, tum omnem veritatem debere esse aliquid revera actualitè, & absolutè existens, accipiuntur ab Authoribus negantibus scientiam mediam nullo Divino decreto absoluto ex parte actus innixam; quibus argumentis unanimi consensu graiores Societatis Authores solutionem tradidere negantes ad veritatem actuum de futuro requiri aliquid de presenti, ne, si verificativum, aut determinativum absolutè existens admitterent, decretum aliquod absolutum ex parte actus, & antecedens concedere cogerentur: numquam enim illis possibile visum fuit. Scientiam contingentem se ipsa determinari, aut se ipsa omnino formaliter primariam veritatem habere.

76 Verum enim vero ingenue fateor quod, si semel concedatur ad veritatem propositionum de futuro aliquid existens requiri, magis philosophycè sentiant (præscindendo à libertatis capite) qui in decreto aliquo, quam qui in ipsa scientia veritatem constituent. Ne igitur, & nostris aduersariis vires augeamus, & fundimèta nostræ doctrinæ circa scientiam mediam infirmemus, & ne tot nostrum Doctorum Authoritati, & doctrinæ detraha-

mus, fixum nobis sit propositiones de futuro, siue absoluto, siue conditionato, non formalitèr veras reddi debere per aliquid absolute existens.

77 Ultima, & potissima huius conclusionis probatio contra aliquos nostros R.R. desumitur ex doctrina, cui tota Societas innititur Schola, videlicet scientiam Dei de futuris, tam absolutis, quam conditionatis esse consequentem ipsa futura: ita, ut consensus, non ex eo sit futurus, quia videtur à Deo; sed potius Deus videat consensum esse futurum, quia revera futurus est. Ex quo principio duo deducuntur à fere omnibus Societatis Authoribus modo de Scientia Dei tractantibus.

78 Primum est: scientiam Divinam habere suum obiectum pro determinatio: ita, ut determinatum scientiæ absoluta de consensu libero, sit ipse consensus liber, prout distinctus à scientia absoluta: & similiter determinatum Scientiæ Mediæ sit consensus conditionatus, siue conditionatè præiudicatus, etiam prout distinctus à Scientia Mediæ illum conditionatè attingente.

79 Secundum est: scientiam Divinam de nostris actibus liberis à nobis esse impeditibilem antecedenter. Tum: quia, si impeditibilis non esset, esset necessitas inenitabilis à nobis: ob indeque libertatis iura penitus everteret. Tum quia, cum ea scientia fundetur in nostra libera operatione, eadem potestate, qua possumus nostrum consensum impedire, per inde scientiam in eo fundatam impedire valebamus. Quo fit nostram libertatem sanctam, rectam omnino manere.

80 Hæ positiones, quibus tota de auxilijs Iesuitica doctrina firma consistit, penitus, ut fallor, ruunt, semel negata futuritione intrinseca rebus, siue absolute, siue conditionatè futuris. Et quia prima positio, videlicet scientiam Divinam de futuris esse consequentem ipsa futura à tota Societatis Schola indubitanter traditur: ab eaque duæ sequentes propositiones legitime deduci videntur; modo ostendere contendam, semel negata futuritione intrinseca consensui v. g. minime consistere posse scientiam Divinam consequentem esse, prout opus est ad Societatis doctrinam propugnandam. Sic igitur madetur.

81 Authores negantes futuritionem intrinsecam consensui Petri, non aliam illi futuritionem tribuunt, nisi, qua in ipsa scientia Divina consistat. Ergo Deus realiter, & à parte rei, non videt consensum, nisi quia ipsum videt, non autem quia consensus erit, prout erit verè, & realiter distinguatur à scientia. Hic e con-

sequentia legitima est; quia Deus videt consensum esse futurum, quia consensus futurus est. Cum autem *consensum esse futurum*, apud hos Authores, solum sit ipsa scientia, quæ est futuritio, ita, ut, licet *esse consensum futurum* dicat ipsum consensum *ut quod*, non tamen illum dicat in actu exercito, sed solum in actu signato: quod nihil aliud est, quam esse cognitum: hinc deducitur, quod, si Deus ideo cognoscit consensum futurum, quia est futurus extrinsece in ipsa scientia: ideo Deus cognoscat, quia consensus est cognitum: quia consensum esse futurum extrinsece in scientia, & consensum esse cognitum per scientiam, idem omnino sunt, tam secundum quod dicitur *ut quo*, quam secundum quod dicitur *ut quod*. Ergo de primo ad ultimum ideo Deus cognoscit obiectum, quia obiectum cognoscitur à Deo, siue ideo Deus cognoscit, quia datur in Deo scientia eiusmodi consensus. Pergo ulterius.

82. Ergo scientia Divina non fundatur in ipso consensu entitativè, & exercitè sumpto. Ergo consensus entitativè, & exercitè sumptus, nulla vera ratione præcedit ad scientiam. Ergo necessitas, quæ consistit in scientia, non est necessitas consequens meum consensum, ut verè, & realitèr, & entitativè, est mihi liber, meæque subijcitur libertati. Probo hanc consequentiam. Consensus solum subijcitur meæ libertatis dominio, prout à parte rei existens entitativè, & exercitè acceptus. Sed scientia Divina de consensu futuro non consequitur meum consensum, ut entitativè, & exercitè sumptum, neque, ut existentem; sed solum, ut signatum in cognitione Divina. Ergo scientia Divina de consensu futuro non consequitur consensum futurum, ut verè, & realitèr mihi liberum, realitèrque, & verè meæ libertatis dominio subiectum.

83. Hinc deducitur verè, & à parte rei scientiam Divinam non habere pro determinatio consensum entitativè acceptum, neque exercitum; sed solum ut signatum in cognitione Divina. Ex quo tandem legitime inferitur me impediendo meum consensum realem, non posse impedire scientiam Divinam de consensu, ut futuro. Hoc probatur. Dum voluntas dissentiendo realitèr, & entitativè, impedit consensum realitèr entitativè, & in actu exercito sumptum, nihil impedit, respectu cuius sit consequens scientia consensus. Sed scientia Divina solum potest impediri à creatura, quæ tenus impediatur à creatura; id, respectu cuius scientia Divina est consequens. Ergo creatura dissentiendo realitèr, non impedit sci-

tiâ Diuinam de consensu. Consequentia est legitima, & maior continet propositionem, quam ostendimus necessario inferri ex aduersariorum doctrina. Minor igitur facile etiam ostenditur. Nam creatura non impedit scientiam Diuinam per exercitium, vel posterius omnino, vel impertinenter se habens ad scientiam Diuinam. Deinde neque exercitium creatum liberum est comitans scientiam Diuinam, vllum ve diuinum actum, vt late ostendimus tractatu de Prædest. tota quæst. 9. Ergo creatura solum potest impedire scientiam Diuinam impediendo exercitium, respectu cuius sit consequens Diuina scientia. Plura de hoc ipso dicemus, dum de determinatio scientiæ Mediæ sermo instituat.

SECT. VII.

Propositiones de futuro contingente habent veritatem determinatam præscindendo ab omni de præsentī absolute existente distincto ab obiecto affirmato.

84 **D**Ocent aduersarij propositionem de futuro v. g. *Consensus erit*, & similes, affirmare de futuro consensum, quin opus sit quod prædicta propositio affirmet de præsentī futuritionem: hæc enim futuritio præsens non affirmatur per hanc propositionem *consensus erit*: quæ propositio, iuxta ipsos, est de futuro; sed per hanc *consensus est futurus*, quam iudicant esse propositionem affirmantem de præsentī futuritionem. Vltèrius addunt hanc propositionem *consensus erit* non constitui veram per obiectum affirmatum de futuro, nempe per consensum; sed per aliquid de præsentī, quod est determinatio de præsentī vt consensus sit postea: & ideo Thomistæ asserunt veritatem huius propositionis de futuro consistere in decreto absolute existente: aliqui vero ex nostris R.R. tenent hanc veritatem non in decreto; sed in ipsa scientia Diuina consistere debere.

85 Nos vero, cōmuni Societatis doctrinæ insistendo, dicimus hanc propositionem *consensus erit* nullo alio constitui veram, quam suo obiecto affirmato. Quam obrem, etiā si demus per hanc propositionem *consensus erit* duo affirmari, & futuritionem de præsentī, & cōsensum de futuro, adhuc dicendū censemus prædictā

propositionem quatenus affirmantem consensum de futuro non constitui veram per aliquid de presenti: sed per ipsum consensum; ut respondentem tempori futuro: quia vniuersaliter indicamus quamlibet propositionem constitui veram formaliter per obiectum affirmatum; minime vero per aliquid aliud. Hoc ergo intendimus in hac sectione. Probatur ergo nostra conclusio.

86. Nequit esse verificatiuum propositionis, quod non involuitur in propositionis veritate, sed in veritate propositionis non involuitur aliquid distinctum ab eius obiecto: ergo nil distinctum ab obiecto propositionis est verificatiuum illius. Probatur minor, in qua potest esse difficultas. Id solum formaliter involuitur in veritate propositionis, quod affirmo, quando affirmo propositionem esse veram; sed quando affirmo propositionem esse veram nihil affirmo distinctum ab eius obiecto. Ergo nihil distinctum ab eius obiecto involuitur in veritate propositionis. Consequentia est bona, & maior evidens. Minor probatur.

87. Affirmare propositionem esse veram, est affirmare obiectum illius, eodem modo, eademque ratione, ac affirmatur tale obiectum per propositionem, quæ dicitur vera. Sed per propositionem, quæ dicitur vera, non affirmatur, nisi eius obiectum, ut evidens est. Ergo per propositionem reflexam dicentem hanc propositionem directam esse veram, nil affirmatur distinctum ab obiecto propositionis, quæ dicitur vera.

88. Probo iam maiorem, quæ sola difficilis est. Affirmare propositionem esse veram, est affirmare dari obiectum eo sensu, & ea ratione, ac affirmatur per propositionem directam, quæ dicitur esse vera, ut constat ex definitione veritatis. Sed affirmare per propositionem A. v. g. dari obiectum propositionis B. ea ratione, eoque sensu, ac affirmat propositio B. est affirmare idem eodem modo, ac affirmat propositio B. Ergo affirmare dari obiectum, ea ratione, eoque sensu, ac affirmatur per propositionem directam, est affirmare idem, & eodem modo, ac affirmat propositio directam, quæ dicitur vera.

89. Respondent aduersarij, quod affirmare propositionem esse veram, non est affirmare dari obiectum ea ratione, ac affirmatur per propositionem A. tenente se ly *ea ratione* ex parte illius termini *affirmare*. Sed ex parte illius termini *obiectum*, ideoque affirmare propositionem conditionatam esse veram non est se affirmare obiectum propositionis conditionate. Sed affirmare, quod obiectum affirmatum conditionate ea ratione, qua affirma-

tur conditionatè, datur de praesenti absolute. Cumque nil identificatum cum consensu futuro conditionate detur de praesenti, ideo nihil identificatum cum consensu potest esse veritas conditionalis.

90 Præterea addunt dupliciter posse accipi, quod res affirmata existat modo, sicut affirmatur. Primo intrinsecè: esset autem intrinsecè, si ipsa res affirmata in se ipsa, & per se ipsam formaliter existeret modo, & hac ratione evidens est non requiri ad veritatem propositionum de futuro, quod res affirmata, eo modo quo est affirmata, existat de praesenti, & absolute: quia, ut res sit futura, non requiritur, quod sit praesens. Aliter potest concipi, quod res affirmata eo modo, quo est affirmata, sit modo de praesenti: nempe extrinsecè, quatenus modo detur aliquid absolute, & de praesenti inferens essentialiter, quod res erit, sicuti affirmatur: & hoc modo asserunt quidquid futurum est, ea ratione, qua futurum est, esse modo absolute de praesenti, nempe extrinsecè.

91 Cæterum esse propriè, & absque metaphora propositionem modo veram, non requirit, iuxta hos Authores, quod res affirmata, eo modo, quo est affirmata, sit modo absolute, & de praesenti intrinsecè, sed quod, vel sit intrinsecè, & hac secunda ratione omnes veræ propositiones circa obiecta, quæ non affirmant absolute de praesenti, veritatem fortiuntur.

92 Sed contra, & in primis: cum ex ipsis aduersarijs constet, quod quodlibet obiectum affirmatum per propositionem veram de futuro, in se ipso formaliter, & intrinsecè existat, si ly *existat* accipiatur eadem ratione, eodemque sensu, quo accipitur in propositione de futuro: planè sit, quod, si sufficiat ad veritatem propositionum de futuro existere rem, sicuti affirmatur: iuxta hanc explicationem, quodlibet obiectum affirmatum per propositionem de futuro, erit eius verificativum. Paret hæc consequentia, quia qualibet res verè affirmata per propositionem de futuro se ipsa existit. Si accipiatur hæc affirmatio *existit* in eodem sensu, quo accipitur affirmatio constituens propositionem de futuro. Si ergo existere hoc modo sufficit ad verificandam propositionem de futuro, se ipsa erit eius verificativum.

93 Ex quo inferitur potissimam huius questionis difficultatem devolvi ad explicationem conceptus veritatis, siue quo sensu debeat intelligi, quod, ut propositio sit vera, debeat obiectum existere, sicuti affirmatur per propositionem: hoc est: Vtrum illa reduplicatio *sicuti* debeat se tenere omnino ex parte obiecti,

ita, vt defa^{cto} debeat dari absolute existere obiectum, sicuti ex parte obiecti representatur, vel debeat se tenere ex parte modi affirmandi existere obiectum; ita vt ad veritatem propositionis A. V. g. solum requiratur quod existat obiectum affirmatum accepto ly *existat*, sicuti accipitur in ipsa propositione, qua dicitur esse vera. Hoc ergo supposito proba hac secunda ratione debere intelligi definitionem veritatis.

94 Vt clarius procedamus loquamur v. g. de hac breui propositione: *Anti-Christus existet*, & idem, proportionem servata, dictum puta de propositionibus de futuro conditionato. Sic igitur argumentor. Affirmare hanc propositionem esse veram, idem est, ac dicere, *ita est*, sed hic actus *ita est*, iterum affirmat de futuro Anti-Christum, quin aliquam futuritionem presentem enuntiet. Ergo affirmare esse veram illam propositionem de futuro, non est affirmare de presenti aliquam futuritionem Anti-Christi, sed affirmare iterum de futuro Anti-Christum. Maior est certa. Minor probatur. Qui audit hac propositionem *Anti-Christus existit*, dicit: *non est ita*, formaliter negat, quod affirmat propositio, quam audit: etenim dicere: *non est quod dicis* est formaliter negare, quod alter dicit. Ergo qui dicit *ita est*, formaliter affirmat, quod affirmat propositio audita. Ergo iterum repetit propositionem de futuro.

95 Confirmatur. Nemo est, cui rationis lumen affulgeat, qui possit simul directe affirmare *Anti-Christus existit*, & postea reflexe negare hoc ita esse, sicut affirmat. Ergo hac negatio, *non ita est, sicut dico*, non negat aliquid de presenti non affirmatum per primam propositionem, sed negat de futuro, quod propositio directa de futuro affirmabat. Probat. Eatenus non potest intellectus habere illos duos actus, quatenus unus alteri contradicit; sed, si secundus actus neget, quod prima affirmavit, eodem modo, quo primus affirmavit, contradicit illi, secus vero, si solum neget existere aliquid de presenti connexum, cum eo, quod primus affirmavit. Ergo incopossibilitas secundi actus cum primo oritur ex eo quod secundus neget formaliter obiectum primi ea ratione, qua primus affirmavit. Maior est certa, quia, nisi secundus actus ex suo modo tendendi appareat contradictorium alterius, siue alteri oppositus, non esset cur intellectus ex sola affirmatione unius, coggeretur, ne alterum haberet. Minor autem etiam videtur certa. Quia actus affirmans de futuro Petrum, & actus negans existere de presenti aliquid inferens quod Petrus existet cras, non apparent illico ex modo tendendi oppositi, secus autem actus

actus affirmatiuus, & negatiuus eiusdem obiecti pro eodem tempore: Ergo hic actus *Anti-Christus existet*, & actus ille, *non est ita sicut dico* se habent respectu Anti-Christi, vt affirmatio, & negatio eiusdem de eodem, & eodem modo: quando quidem ex modo tendendi euidenter apparent oppositi.

96 Confirmatur hic discursus ex actu enantiante de præterito. Propositio affirmans aliquam propositionem de præterito esse veram, non affirmat esse aliquid de præsentī, quod sit præteritio. Sed iterum affirmat de præterito obiectum affirmatum, per propositionem, quam reflexe affirmat esse veram. Ergo idem dicendum est de enuntiatione de futuro. Consequentia tenet à paritate. Antecedens probatur. Qui, audita hac propositione *Petrus extitit*, dicit *ita est, sicut tu dicis* (vidit enim, qui ita respondet Petrus heri extitit, & postea obiisse) nō affirmat aliquid de præsentī. Ergo, &c. Prob. ant. Qui ita respondet, eo præcisse ita respondet quod heri Petrum viderit morientē, quin memor sit alicuius de præsentī, vt connexi essentialiter cum eo quod Petrus extiterit: imō, quamvis neget esse de præsentī aliquid essentialiter connexū cū eo quod Petrus eras extiterit, affirmat obiectū affirmatū esse, sicuti affirmatur. Deindeque, si vterius interrogetur, vnde scit itē esse, sicuti alter affirmat, respondet se adstasse, sui quem oculus Petrum spirantē aspexisse, quin vnquā ad aliquid præsens essentialiter connexum cum eo, quod Petrus extiterit, recurrat. Cur ergo contra id ipsum, quod experimur, ad credendas affirmationes de præsentī cogemur?

97 Confirmatur, & declaratur iterū in propositionibus de futuro. Supponamus me proferre hodie hanc propositionē: *Petrus curret cras*. Si Petrus curret cras, diceretur mihi verū pronuntiassē. Si autem non curret, enuntiassē falsum, quin aliquis meminerit, an modo detur, vel non detur, aliquid connexū cum eo quod Petrus curret, vel non curret cras. Ergo ex eo est, quia lumine nature constat me proferre verum, dū dico *Petrus curret cras*. Si Petrus curret crastino die: ad quam veritatem solum est necessariū, quod Petrus curret duratione significata: non autē quod nunc detur aliquid connexum cum eo quod Petrus curret tempore futuro.

98 Vterius confirmatur. Supponamus aliquē v.g. Ioannē, ignorare Deū habere ab æterno decretū de obiectis futuris: itēque ignorare esse in Deo cognitionē ab æterno de ipsis futuris. imō prædictum hominem iudicare omnia Deū in tempore solum, quo existunt, & discernere, & cognoscere. Tunc sic Adhuc data hac

cognitione falsa, si ego proferrem *Petrus curret cras*, & accedens te crastino die, Petrus currat, dicet Ioannes me verum protulisse, & quod dixi, esse *ita*, sicut dixi. Ergo esse veram propositionem de futuro apprehenditur à Ioanne, quia aliquid modo connexum cum futuro cursu Petri apprehendat, ex eo solum, quod videt in duratione affirmata existere cursum. Hoc igitur, quod sufficit in apprehensione Ioannis ad veritatem propositionis de futuro, est quod reuera sufficit, cum sit id, quod ipsa natura duce apprehenditur, ut sufficiens ad veritatem.

99 Argumentor secundo. Connecti cum eo, quod existat res sicuti affirmatur per propositionem de futuro, non est connecti cum aliquo de presenti, quod sit modo esse futurum cras, sed connecti tali modo cum re futura. Ergo affirmare rem existere sicuti affirmatur per propositionem de futuro, non est affirmare de presenti aliquid, quod sit rem esse futuram; sed affirmare peculiari modo rem futuram, quando quidem ad idem terminatur hæc affirmatio, ac illa connexio. Ergo, qui affirmat propositionem esse veram, non affirmat aliquid de presenti distinctum ab obiecto; sed affirmat obiectum actus veri illo peculiari modo, quo illud affirmat actus, qui dicitur verus.

100 Argumentor tertio ad hominem contra aduersarios. Hæc affirmatio: *Propositio de futuro est vera*, ideo apud eos significat veritatem de futuro existentem de presenti, quia verbum *est* ex se significat de presenti, & cum absolute, & sine restrictione dicatur quod propositio est vera, videtur veritatem de facto, & absolute existentem significare. Sed hæc ratio, etiã apud aduersarios, non tenet: ergo etiã respectu ipsorum inefficax est. Probò minorem. Etiam apud ipsos, & iuxta suam doctrinam, verbum *est* in explicatione veritatis propositionum de futuro non sumitur propriè, sed per alienationem. Ergo ratio, qua utantur, etiã apud ipsos inefficax est. Probatur antecedens. Etiam apud ipsos, ideo propositio est vera, quia obiectum representatũ, est, sicut representatur. Sed in hac propositione: *Obiectum propositionis de futuro est sicut representatur* ly *est* accipitur impropriè, & per alienationem. Ergo etiã iuxta suam doctrinam, verbum *est* in explicatione veritatis propositionis de futuro non sumitur propriè, sed per alienationem. Probatur minor: verbum *est* si sumatur propriè, & absque alienatione, & absque particula limitante, non significat vnum esse alterum extrinsecè, & illatinè, sed verè, & formaliter. Quando enim dicimus: *Petrus est homo*, *Petrus est albus* non

non significatur Petrum esse extrinsecè illatiuè hominem, aut esse album, sed vere, & formaliter esse hominem; esse album. At obiectum propositionis de futuro, iuxta aduersarios, solum extrinsecè & illatiue, est de præsenti, sicuti representatur, siquidem solum est obiectum res futura, & non futuritio, & res futura solū ex vi futuritionis datur extrinsecè illatiue, quatenus datur aliquid connexum de futuro cum ea. Ergo in hac propositione. *Obiectum propositionis de futuro est sicuti representatur* ly est accipitur improprie, & per alienationem.

101 Vitio probatur hæc sententia argumento, quo Suarez, & alij, ex nostris antiquioribus vsi sunt: quod quidem aliqui non magnificiunt, forsā, quia eius vim, & efficaciam non satis penetrarunt. Sic igitur cum primis nostræ doctrinæ assertoribus argumentor.

102 Præscindendo à quolibet modo existenti connexo cū existentia crastina Petri, vel connexo determinatè cum eius carentia, est determinatè vera aliqua ex his propositionibus. *Petrus consentiet. Petrus non consentiet.* Ergo veritas propositionum de futuro non sumitur necessario ab aliquo de præsenti connexo cum existentia crastina Petri. Consequentia est bona. Antecedens probatur. Præscindendo à quolibet modo connexo determinatè cum existentia crastina Petri, vel connexo determinatè cum non existentia crastina, est vera hæc propositio disiunctiua, *vel Petrus existet cras, vel Petrus non existet cras.* Sed esse veram hanc propositionem disiunctiuam inuoluit esse veram aliquam determinatè acceptam. Ergo præscindendo à quolibet modo connexo determinatè cum Petro, vel eius carentia pro die crastino, est determinatè vera aliqua ex illis propositionibus. Consequentia est bona, & maior certa apud aduersarios, & de qua disputandum non est: nam vis argumenti procedit ex suppositione, quod propositio disiunctiua inter extrema contradictoria sit vera, præscindendo à quolibet de præsenti connexo determinatè cum aliquo ex extremis contradictionis. Minor autem ex regulis dialecticis constat; nam, vt propositio disiunctiua sit vera, debet fieri descensus per propositiones: ita vt aliqua sit vera determinatè; nam, vt verum sit, vel Petrum currere, vel Ioannem ambulare, necesse est, quod vel determinatè Petrus currat, vel determinatè Petrus ambulet. Sicuti, vt sit vera hæc propositio disiunctiua. *Aliquis homo currit,* debet posse fieri descensus per propositiones hac ratione, *vel hic homo currit, vel hic homo currit*, perueniendo ad aliquem deter-

minatum, qui currat: alioquin erit falsa propositio disiunctiua, prout distinguitur à disiuncta, cuius descensus solum fit per terminos, & non propositiones, ut patet in hac. *Equus requiritur ad equitandum. Ergo vel hic equus, vel hic equus, & in ceteris simili modo, requiritur ad equitandum.*

103 Respond. bis. cum Thomistis hanc propositionem *Petrus existet, vel non existet*, nō esse propositionem disiunctiua; sed disiunctam: quia *Ly vel non* accipitur determinatē, sed confusē: sicut *equus* in hac propositione: *equus requiritur ad equitandum*: quia propter ad veritatem illius, non requiritur quod, vel *Petrus* existat cras determinatē acceptus, vel carentia eius determinatē sumpta.

104 Hæc solutio falso nītur fundamento: nā in hac propositione: *Petrus existet cras, vel non existet cras. Ly vel non* accipitur confusē, sed determinatē: quod sic probo. Primo ex ipsa natura rerum: nam licet in prædicatis, quæ ex sua natura respiciunt alia, possit dari disiunctio, & vaguitas, ut ita dicam, & ideo possit dari necessitas aliqua vaga huius; vel illius extremi, ut puta decretum disiunctiui Dei de Petro, vel Paulo, vel ipsa libertas, quæ est necessitas vaga extremi, vel eius carentiæ: attramen in prædicato absoluto existendi, secluso respectu ad alia extrema distincta, nulla datur disiunctio; sed omnimoda determinatio: ex eoque repugnat existentia vaga, nulla enim res vagē existit; sed vel determinatē existit, vel determinatē non existit. Ex quo colligitur nunquā posse affirmari verē aliquod extremum existere per acceptionem omnino vagam, & confusam. Sed debere affirmari per acceptionem determinatam: conficientem propositionem disiunctiua, prout à disiuncta distinguitur.

105 Secundo: quia descensus propositionis confusæ debet fieri, vel per terminos simplices, vel complexos, nunquam tamē potest fieri per puras propositiones: id eoque *equus requiritur ad equitandum* continet sensum confusum & non determinatū, quia descensus non potest fieri hac ratione, *vel hic equus requiritur ad equitandum, vel hic equus requiritur ad equitandum. &c.* Sed hac, *vel hic equus, vel hic equus. &c. requiritur ad equitandum.* In nostro vero casu disiunctio non est inter terminos duntaxat; sed inter propositiones, nimirum *Petrus existet cras*, vel *Petrus non existet cras*. Ergo particula, *vel non* disiungit terminos; sed propositiones. Non ergo prædicta propositio habebit sensum disiunctum; sed disiunctiui.

106 Respondebis secundo cum alijs: quos cum laudibus memorat Gonetius de scientia disp. 4. art. 4. § 6. n. 131. negando prædictas propositiones esse antecedenter ad decretum contradictorias: quia propriori ad decretum Deus nihil de futuritione, aut non futuritione concipit. Ex quo colligit Gonetius, iuxta datam solutionem, neutram ex his propositionibus debere ante decretum habere veram rationem enuntiationis.

107 Verum hæc solutio, vel negat quod omnes, etiam Thomistæ, pleno ore fatentur. Vel prorsus insufficiens est. Nam omnes fatentur propositionem hanc disiunctivam. *Vel Petrus existet, vel non existet cras* esse modo veram præscindendo à decreto: sicuti hæc propositio, *quodlibet est, vel non est*: cuius veritas à nullo contingente, vt de facto exercito, desumitur. At hæc propositiones disiunctivæ eatenus sunt necessario veræ, quatenus affirmant disiunctivæ *esse, & non esse*. Ergo quatenus affirmant disiunctivæ duo contradictoria. Ergo propositiones, ex quibus hæc composita coalescit, tales sunt, vt vna affirmet contradictorium alterius, quod altera enuntiat.

108 Deinde propositionem esse, vel non esse veram, esse vel non esse contradicentem alteri independentem à decreto, vt verificante, de quo est sermo, non consistit in eo quod propositio concipiatur mentaliter ante, vel post aliquod decretum, sed quod eius verificativum possit intelligi præcisivè à decreto. Si ergo verificativum huius propositionis disiunctivæ: *Petrus existet, vel non existet* intelligitur sufficienter præcisivè à decreto, cum ex alio capite in veritate disiunctiva involuatur veritas determinata: fiet inde quod propositio de futuro, sit vera præcisivè à decreto, vt verificante: quod unice intendimus, licet non sit independentem à decreto, vt prærequisito aliter, quam verificativum ad concipiendam propositionem.

109 Respondebis 3. cum ipso Gonetio: vnam ex propositionibus iam commemoratis debere esse determinatè veram; alteram determinatè falsam pro omni instanti reali; non tamè pro omni priori natura: quia, licet necessarium sit antecedenter ad omne contingens, quod aliqua sit vera, & altera falsa; nō tamè quod vna sit vera, & altera falsa antecedenter ad omne contingens.

110 Sed cōtra. Præcisivè ab omni decreto, vt exercito, nō solū datur necessitas de veritate huius principij. *Quodlibet est, vel nō est* verū etiā veritas: ita vt præcisivè à decreto, vt exercito, admittatur vera prædicta propositio. Et etiā, eidem principio iunittēdo, ad

mittitur vera præcisivè à decreto hæc propositio. *Petrus existet, vel non existet*. Ergo præcisivè à decreto intelligitur veritas quælibet inclusa in veritate prædictæ propositionis disiunctivæ. At qui, ut supra ostendimus, in veritate huius propositionis disiunctivæ includitur quod aliqua ex propositionibus eam componentibus sit determinatè vera. Ergo non solum in omni instanti reali, verum etiam in signo præscindentè à decreto, ut exercito de præfenti (in quo quidem signo est vera propositio illa composita) erit vera aliqua ex illis propositionibus determinatè accepta.

III Quatto respondebis cum eodem Goneto ibidem num. 133. nec non cum Ribadeneira, & alijs, ad veritatem propositionis disiunctivæ, etiam in vi disiunctivæ, ut distinctæ à disiuncta, non requiri quod aliqua ex categoricis, quas includit, sit determinatè vera pro signo, pro quo disiunctiva vera est; quia ad veritatem disiunctivæ prout distinctæ à disiuncta sufficit necessitas veritatis determinatæ alicuius, pro aliquo signo, & impossibilitas falsitatis utriusque determinatè acceptæ, in quo à disiuncta distinguitur; quæ patitur secum falsitatem utriusque extremi determinati: siquidem componitur equum requiri ad equitandum cum eo quod nullus determinatè requiratur. Cum igitur, ita verum sit Petrum exiturum, vel non exiturum esse cras, ut ante quodlibet contingens existens, sit necessitas de eo quod aliqua ex his propositionibus sit determinatè vera in omni instanti reali pro aliquo signo, & pugnet cum eo quod utraque sit falsa: hinc fit propositionem disiunctivam esse veram, adhuc in vi disiunctivæ, præscindendo à quolibet connexo determinatè cum aliquo ex extremis, & quod nihilominus nulla ex propositionibus disiunctivam componentibus sit determinatè vera pro signo præscindentè à quolibet absolutè existente determinatè connexo cum aliquo ex extremis.

II2 Sed contra: nam veritas propositionis disiunctivæ, prout à disiuncta distinguitur, fundatur in veritate determinatæ alicuius ex propositionibus: nam esse verum aliquem hominem currere, fundatur in aliquo, qui determinatè curret. Ergo similiter in nostro casu.

II3 Confirmatur. Vnum è duobus non distinguitur adæquatè ab illis duobus: alioquin non erit unum è duobus. Ergo exiturum esse determinatè unum è duobus, non distinguitur adæquatè ab *exiturum esse utrumque*. Ergo exiturum esse vel Petrum, vel carentiam Petri, non distinguitur adæquatè ab *exituros esse*.
Pe.

Petrum, & eius defectum. Tunc sic. Quod non distinguitur à duobus adæquate, nec est utrumque adæquate, est aliquod eorum determinatè acceptum. Sed *exititutum esse Petrum, vel eius defectum*, non est *existere utrumque*, neque distinguitur adæquate ab *exititutum esse utrumque*. Ergo est aliquod eorum *exititutum esse determinatè acceptum*. Ergo pro signo, pro quo datur *exititutum esse Petrum, vel eius defectum*, datur *exititutum esse aliquod ex illis determinatè acceptum*. Sed præcisus à quolibet connexo determinatè, ut absolute existente, datur *exititutum esse Petrum, vel eius defectum*. Ergo cum eadem præcisione datur *exititutum aliquod ex his extremis determinatè acceptum*.

114. Confirmatur vterius. Pro signo talis præcisionis est vera hæc propositio iuxta aduersarios, *vel Petrus existet determinatè acceptus, vel eius defectus existet determinatè acceptus*. Ergo pro signo præcisionis à quolibet de præsentī connexo, datur, *vel exititutum esse Petrum determinatè acceptum, vel exititutum esse eius defectum determinatè acceptum*, tunc sic. Ea ipsa ratione, quæ est vnum è duobus, non potest deficere utrumque. Sed *exititutum esse Petrum determinatè acceptum vel exititutum esse eius defectum determinatè acceptum*, datur pro signo præcisionis ab omni de præsentī connexo. Ergo non deficit ab eo signo *exititutum esse Petrum determinatè acceptum, & exititutum esse eius defectum determinatè acceptum*. Ergo vel datur pro eo signo *Petrum exititutum esse*, vel datur pro eo signo *exititutum esse eius defectum*. Ergo pro eo præcisionis signo, vel est verum, quod Petrus existet, vel est verum, quod Petrus non existet.

115. Confirmatur 3. ea ratione, quæ dabitur aliquid, verum est quod dabitur, quia ea ratione, quæ aliquid datur, siue hoc, siue illo modo, verum est dari, siue hoc, siue illo modo; sed vel Petrus existet determinatè acceptus, vel Petrus determinatè acceptus non existet. Ergo, vel verum est, quod Petrus determinatè acceptus existet, vel verum est, quod Petrus determinatè acceptus non existet. Minor est certa, in sententia Aduersariorum, quia esse veram propositionem disiunctiuam in vi disiunctiuæ, est, vel dari vnum determinatè, vel dari alterum extremum determinatè; sed hæc propositio disiunctiuæ: *Petrus existet, vel non existet* est vera in vi disiunctiuæ. Ergo vel Petrus existet determinatè acceptus, qui quidem est vnum ex extremis, vel carentia eius determinatè accepti existet, quæ est alterum extremum. Ergo vel verum est determinatè *Petrum exititutum*, vel verum determinatè *Petrum non exititutum*.

exiturum, & hoc est verum in eodem signo, in quo est vera propositio disiunctiva in vi disiunctivæ.

116 Nec hoc, stando regulis dialecticis, negari posse, mihi videtur; quia esse veram propositionem disiunctivam est esse verum aliquod extremum, ex quibus componitur, determinatè acceptum, & in hoc consistit esse veram propositionem disiunctivam. Ergo pro signo, pro quo est vera propositio disiunctiva, datur aliquod ex extremis determinatè acceptum. Ergo & est verum dari determinatè acceptum, & hæc veritas datur in ipso signo.

SECT. VIII.

*Traduntur aliquæ regulæ dialecticæ ad dissolvenda plura ad-
versariorum sophismata.*

117 **C**um hæc argumenta ex sinistra terminarum acceptione profecta sint, non absere erit regulas dialecticas circa terminorum usurpationem exactè ex ponere, ut quidquid per illarum abusum peccatum est, per ipsarum intelligentiam, & rectum usum correptionem fuscipiat. Nec leuitatis infimulari debemus; quod à Theologiæ fastigio ad summularum ima descendamus; non enim iustis armis adorti tentant nos adversarii superare, sed tricis, & sophisticis retibus implicare, & irretire contendunt. Ceterum cum fere omnia argumenta, quæ modo subiiciemus, verbo est subnitantur, quasi in his propositionibus, *propositio est vera, veritas datur: consensus est futurus*, & alijs similibus, aliquid significetur de præsentis opere præteritum duxi, quæ ratione aliter, & aliter, iuxta regulas dialecticas, alienetur, ex ponere, deindeque multiplici sophismati solutionem adhibere.

118 Notò primo verbum *est* aliquando sumi per statum, aliquando vero per alienationem. Tunc sumitur per statum, quando accipitur in sua propria, & stricta significatione, hoc est, quando præ eodem accipitur, ac *existit absolutè de præsentis*, ut in hac propositione *Petrus est albus*, in qua propositione verbum *est* accipitur in sensu formali determinato, absoluto, positivo, & de præsentis. Idem enim est *Petrus est albus*, ac *Petrus existit habens formaliter absolutè*, & *de præsentis albedinem*. Tunc vero accipitur per alienationem, quando accipitur: non strictè,

& rigoroſe, ſed improprie, & late, ratione alicuius particulæ illud extrahentis à propria ad impropriam ſignificationem: vel quia nō ſignificat formaliter, ſed illatiue, aut ſimilitudinaliter, vt *homo pi-ctus eſt homo: exiſtere vnionem eſt exiſtere extrema*, vel quia non ſignificat poſitiue, ſed negatiue, vt in hac enuntiatione: *Petrus eſt mortuus*: vel quia non ſignificat abſolutè, vt in hac *Anti-Chriſtus eſt conditionatè*, vel quia non accipitur de præſenti, vt in his propoſitionibus. *Adamus eſt præteritus. Anti-Chriſtus eſt futurus*, vel quia non accipitur omnino determinare, ſed diſiunctiue, vt in hac propoſitione *Anti-Chriſtus, & eius carentia exiſtunt ſumpto ly exiſtunt vagè*: hoc eſt ſumpto pro eodem, ac *vel exiſtit Anti-Chriſtus, vel eius carentia*.

119 Hac alienatio verbi eſt, poteſt eſſe adæquata, & in adæquata. Erit adæquata, quando ſe habet reſpectu vnici termini, vel ſe habet reſpectu duplicis, & reſpectu vtriuſque alienatur. Vt in his propoſitionibus *Anti-Chriſtus eſt futurus, Adā & Noe ſunt præteriti*, quæ æquivalent his: *Anti-Chriſtus erit exiſtens, Adam, & Noe fuerunt exiſtentes*. Tunc erit alienatio inadæquata, quando verbum eſt reſpicit duos terminos, & reſpectu vnus accipitur per ſtatum; reſpectu vero alterius per alienationem. v. g. audit quis hanc propoſitionem *Philippus 4. regnauit, & Carolus 2. regnat*, & dicit: *ita eſt*: tunc *ly eſt* reſpicit duos terminos; nēpe Philippum, & Carolum, & reſpectu Philippi accipitur per alienationem; reſpectu vero Caroli per ſtatū: idē enim eſt audita illa propoſitione prima, dicere *hoc ita eſt*, ac dicere *verè Philippus regnauit, & verè Carolus regnat*. Ecce *ly eſt* accipitur de præſenti reſpectu Caroli, & de futuro reſpectu Philippi.

120 Alienatio verbi ſterna eſt duplex, alia ſimplex, alia compoſita. Alienatio ſimplex eſt, qua vnico duntaxat modo verbum alienatur. v. g. *Adamus eſt præteritus*: in qua verbum eſt transfertur à ſignificatione de præſenti ad ſignificationem de præterito, quin aliter à propria ad impropriam ſignificationem extrahatur. Alienatio compoſita eſt, qua multiplici modo verbum transfertur ad impropriam ſignificationem. vt in hac enuntiatione *Anti-Chriſtus eſt moriturus* in qua *ly eſt*, & ſignificat negatiue, & de futuro: quapropter à ſignificatione poſitiua, & de præſenti transfertur ad negatiuam, & de futuro.

121 Noto ſecundo. Alienationem verbi non auferre omnem ſignificationem propriam verbi eſt; ſed tantum illam, quam verbum eſt habet ſecundum ſe; non tamen quam habet prout:

prout coniunctum cum alia particula illud ad aliud sensum transferente: propriissime enim verbum *est*, licet secundum se significet de presenti, attamen, vt coniunctum cum hac particula *futurum* non de presenti; sed de futuro significat. Ita tamen transfert ad significationem de futuro, vt significatio de futuro non afficiat verbum *est*, vt alienatum, sed verbum *est* secundum se v.g. *Anti-Christus est futurus*, in qua propositione *ly est* accipitur de futuro, non futuro (supra ipsum futurum (hoc enim esset iterum alienare ipsam alienationem) sed accipitur in sensu de futuro cadente supra significationem, quam habet verbum *est* secundum se. Ita vt hæc propositio: *Anti-Christus est futurus*, non sonet, quod Anti-Christus erit futurus; sed quod Anti-Christus erit existens, & præsens, vt patet manifeste in alijs exemplis: risus enim metaphoricus improprie est risus; sed non improprie; sed propriissime est risus metaphoricus: *ly enim metaphoricus* excludit proprietatem, quæ habet nomen *risus* secundum se; non tamen, quam habet, vt coniunctum cum hoc termino *metaphoricus*. Præterea *Petrus mortuus* improprie *est*, sed non improprie *est mortuus*; sed propriissime: quia terminus *mortuus* tenens se ex parte prædicati tollit significationem, quam habet verbum *est* secundum se, non vero, quam habet, vt coniunctum cum particula alienante v.g. cum particula *mortuus*.

122 Noto tertio particulam alienantem verbum se debere tenere, vel formalitèr, vel equivalenter ex parte verbi, hoc est, nõ sufficere quod se teneat ex parte subiecti, particula enim, quæ solum afficit subiectum, relinquit verbum, & prædicatum, in sua quæ signaturali significatione v.g. in hac propositione *Petrus est mortuus* *ly est* sumitur negatiuè. At vero in hac propositione *Petrus mortuus est* permanet verbum affirmatum, ideò prima propositio est vera, & secunda falsa.

123 Dixi particulam alienantem se debere tenere ex parte verbi, vel formalitèr, vel equivalenter: quia aliquando particula alienans quoad apparentiam se tenet ex parte prædicati, aut ex parte subiecti; at reuera, & quoad sensum, se tenet ex parte verbi. V.g. in his propositionibus *Anti-Christus est existens conditionatè* *Petrum esse possibilem datur*. In quarum prima *ly conditionatè* non appellat supra *existens*, quasi Anti-Christus sit aliquid existens conditionatè, sed est conditionatè aliquid existens absolute. Ita similiter secunda propositio, vt communiter profertur, non affirmat, quod aliquid, quod sit Petrum esse possibilem, datur

absolutè, & de præsentì, sed solum quod Perus detur possibilitèr, seu quod, si detur non involuet duo contradictoria.

Ex hac doctrinà inferatur quod cum hi termini modi; *possibile: impossibile: &c.* positi ex parte prædicati alienant verbum, quod afficiunt: si sit alia alienatio ex parte subiecti, iam verbum non habebit alienationem simplicem, sed compositam. Deinde, cum non bene arguatur ab una propositione ad aliam, si mutetur alienatio à simplici in compositam; hinc fit male argui à propositione continente alienationem ratione tantum prædicati, ad aliam propositionem, cuius verbum alienatur ratione prædicati, & ratione subiecti, licet habeant idem omnino obiectum. V.g. hoc est inefficax argumentum: *existere Petrum est contingens, esse possibilem Petrum, non est contingens: Ergo existere Petrum, non est Petrum esse possibilem;* quia verbum est in maiori alienatur tantum ratione prædicati: cum ly *existere* ex parte subiecti non alienetur. At vero in minori alienatur tam ex parte prædicati, quam ex parte subiecti. Quare poterit responderi concessis præmissis, negando consequentiam, vel maioris claritatis gratia distinguendo minorem. *Esse possibilem Petrum non est contingens: alienato verbo diuerso modo, ac in maiori: concedo, eodem modo: nego minorem, & consequentiam.* Ex his præsuppositis facilis erit responsio ad plura, quæ contra nos opponuntur; quæ omnia vnicum, diuerso autem modo propositum, conficiunt argumentum.

SECT. IX.

Ex præiactis dialecticis notationibus plurimum sophismatum solutio deducitur.

125 **O**B. 1. Consensus est futurus. Ergo modo de præsentì conuenit consensui esse futurum. Ergo aliquid datur de præsentì, & de factò, per quod consensus sit futurus. Distinguo antecedens: consensus est futurus accepto ly *est* per statum, & omnino propriè: nego: per alienationem, & impropriè: concedo antecedens. Et distingo consequens eodem modo. Ergo modo de præsentì conuenit consensui esse futurum; accepto verbo per statum nego: per alienationem concedo: & nego iunctam consequentiam: quia cum accipi verbum per alienationem,

non sit accipi de presenti absolutè; ideo ut consensus sit futurus nihil requiritur absolutè existens. Sensus igitur illius propositio-
nis, ut loquentis de futuro absoluto, est *consensus erit*. Ut loquentis
vero de consensu conditionato, *Consensus erit, si adhibeatur talis
conditio*.

126. Instabis ergo consensus non est absolutè, & propriè
futurus: sed conditionatè. Probatæ consequentiæ. Eo modo con-
sensus est futurus, quo accipitur verbum in hac propositione. *Con-
sensus est futurus*. Sed per nos accipitur conditionatè, & impro-
priè. Ergo tantum conditionatè, & impropriè consensus est futu-
rus.

127. Resp. distinguendo primum consequens. Ergo consen-
sensus non est propriè, & absolutè futurus: prout est propriè signifi-
cat absque termino aliquo alienante, concedo: prout est propriè,
& absolutè significat, ut coniunctum cum aliqua particula alienan-
te sensum, què est propriè habet secundum se, nego consequentiæ.
Ad probationem: concessa maiore, distingo minorem. In hac pro-
positione *consensus est futurus* verbum accipitur impropriè, & con-
ditionatè, prout conditionatè, & impropriè significant cum alia par-
ticula alienante, nego: prout significant, sine alia particula alienan-
te, concedo minorem, & nego consequentiæ. Itaque in hac pro-
positione: *consensus est futurus* ly *est* significat impropriè, impro-
prietate opposita proprietati, qua gaudet verbum *est* secundum
se, non vero proprietati, quam habet verbum *est* coniunctum cum
particula *futurum*.

128. Ob. 2. Hæc propositio *consensus est futurus*, est modo
vera. Ergo dantur constitutiva huius denominationis. *Propo-
sitis vera*. Sed unum ex constitutivis est veritas obiectiva. Ergo
modo absolutè, & de presenti datur veritas obiectiva.

129. Distinguo antecedens. Hæc propositio *consensus est fu-
turus* est modo vera, accepto ly *est vera* adæquatè per statum, sine
adæquatè absolutè de presenti, nego: accepto ly *est vera*, per alie-
nationem in adæquatam: hoc est per alienationem respectu ad
veritatem obiectivam actus, qui dicitur, esse verus: concedo ante-
cedens: & distingo consequens. Ergo modo dantur constitutiva
huius denominationis *propositio vera* accepto ly *dantur* ea ratio-
ne, qua significantur prædicta constitutiva per hunc terminum
propositio vera, concedo: aliter, nego consequentiæ.

130. Ob. 3. Hæc propositio est vera, *consensum esse conditio-
natè futurum datur*. Ergo hoc quod est *consensum esse conditionatè
futurum*

futurum, datur modo. Distinguo antecedens: accepto ly *datur* per alienationem, concedo: per statum, nego antecedens, & nego consequentiam in sensu intento ab arguente. Adhuc tamen illud antecedens, *consensum esse conditionate futurum datur*, & posse intelligi alienato verbo, qua ratione communiter accipitur: & etiam posse intelligi pro libito arguentis stante verbo; significanteque in sensu omnino absoluto, & de presenti, ita ut sensus sit: *consensum esse conditionate futurum absolute*, & de presenti existit: quo sensu negandum est primum antecedens propter rationem nostrae conclusionis.

131 Ob. 4. *Consensum esse conditionate futurum* datur ab aeterno. At *consensum existere absolute*, & de presenti non datur ab aeterno. Ergo *existere conditionate*, & *existere absolute* realiter distinguuntur. Respondeo *consensum esse conditionate futurum*, eatenus esse ab aeterno, quatenus, si daretur ab aeterno actus tendens conditionate in consensum, esset verus. Quae propositio duo affirmat. Primum, quod, si in tempore talis poneretur condicio, existeret consensus. Secundum, quod, si existeret actus id affirmans, id ipsum affirmaret: quae propter praedicta propositio est conditionata respectu utriusque extremi ita ut respectu affirmationis sit necessaria, & affirmet respectu ad aeternitatem; respectu vero obiecti sit respectu ad tempus, & sit de conditione contingente, seu contingentè coniungibili cum conditionato.

132 Hinc deducitur *consensum esse conditionate futurum* esse ab aeterno verificatiue: non realiter. *Existere*, autem, *consensum absolute* non esse ab aeterno, aut realiter, aut verificatiue: non realiter, ut ex se patet: deinde, neque verificatiue: quia existere ab aeterno verificatiue, est quod, si ab aeterno detur propositio affirmans absolute existere ab aeterno consensus, sit vera: talis autem propositio vera non est, quia consensus non est absolute ab aeterno, quod quidem affirmaretur ab ea propositione.

133 Sed instabis. Ergo *esse realiter* distinguitur ab *esse verificatiue*. Distinguo: in adequatè, concedo: ad adequatè nego: quia *esse ab aeterno verificatiue* dicit aliquam veritatem conditionatam circa actum, quam non dicit *esse realiter*.

134 Ob. 5. Ea, quae realiter separantur, realiter distinguuntur. Sed futuritio conditionata, & absoluta realiter separantur. Ergo realiter distinguuntur. Min. probatur, quia in comuni modo loquendi conditionata futuritio datur, quin detur futuritio absoluta.

135 Respōd. ex doctrina superius tradita: illas propositiones

posse admitti in aliquo vero sensu minime nostræ sententiæ præiudicante: possunt enim admitti alienato verbo: nam in hac propositione *consensus conditionatus existit* ly *existit* significat conditionatè; non absolutè: in alia vero: nempe *consensus absolutè existit*, ly *existit* sumitur absolutè: quia iuxta vulgarem modum loquendi multoties quod se tenet ex parte verbi ponitur ex parte subiecti, aut prædicati: & tamen quoad sensum se tenet ex parte verbi. Quando autem diuerso modo affirmatur, ac negatur, non inde inferitur, subiectum affirmationis distingui à subiecto negationis: quia, licet vna propositio affirmet, & altera neget idem obiectum; non tamen eodem modo. Quo fit vt, neque sibi contradicant, neque distinctionem subiectorum arguant, vt patet in his *Petrus existet, Petrus non existit*.

136 Si vero prædictæ propositionis absque alienatione verbi intelligantur, rectè ex earum veritate distinctionem prædicatorum inferre licebit. Cæterum, si absque alienatione intelligantur, nunquam affirmatiua, & negatiua erunt simul veræ: quia consensus purè conditionatus reuera non datur sumpto *datur* absque aliqua alienatione: siquidem consensus purè conditionatus non est aliquid realitè defacto absolutè existens.

137 Hoc argumentum aliter, parum mutatis terminis, solet proponi: videlicet existentia consensus non est indifferens ad hoc, vt coniungatur cum carentia existentia. Futuritio conditionata est indifferens, vt coniungatur cum huiusmodi carentia. Ergo existentia & futuritio distinguuntur. Distinguo maiorem. Existentia consensus nequit coniungi cum carentia, accepto *coniungi* absolutè quoad consensum, & carentiam: concedo: accepto *coniungi* conditionatè, quoad consensum; & absolutè quoad carentiam; nego maiorem. Et distinguo minorem. Futuritio potest coniungi cum carentia existentia: sumpto *coniungi* per alienationem; siuè *conditionatè*, respectu futuritionis, & absolutè respectu carentia, concedo: sumpto absque alienatione, & omnino absolute etià respectu futuritionis, nego minorem. Et nego consequentiam. Ita que, qui affirmat coniungi futurum esse consensum cum eo quod, non existat, affirmat quod consensus erit, & negat quod defacto fit. In quo nulla vera coniunctio consensus, & carentia consensus ex parte obiecti affirmatur.

138 Ob. 6. ex P. Ribadeneira. Sumptis his duabus propositionibus. *Conuertetur Petrus in tali instanti. Non conuertetur Petrus in tali instanti*, vel est aliquid de presenti im-

pediens veritatem affirmatiuam, vel non. Si nihil est impediens de presenti veritatem affirmatiuam. Ergo de facto absolute, & de presenti datur talis veritas: consequenterque veritas prima propositionis erit aliquid de facto, & absolute existens. Si vero de presenti datur aliquid impediens veritatem affirmatiuam, hoc nihil aliud potest esse, nisi quod datur de facto, & absolute. *Non conuertetur*. Ergo, vel datur de facto futuritio conuersionis, vel datur de facto aliquid quod sit *non conuertendum esse Petrum*. Ergo, vel verum est Petrum non esse conuertendum, vel, si reuera Petrus sit conuertendus, datur de facto absolute, & de presenti aliquid, quod sit *Petrum conuertendum esse*.

139 Hoc eodem argumento probat idem Author possibilitatem, praeteritionem, & futuritionem, esse quid absolutum: arguit enim hac ratione, vel datur de presenti *exititutum esse consensum*, vel non datur. Si datur de presenti habeo intentum. Si non datur: Ergo de presenti: *Non exititutum esse consensum*, cum per nihil aliud possit deficere à rerum natura *exititutum esse*, quam per *non exititutum esse*, quod est eius contradictorium, siquidem deficiente de presenti aliquo, debet dari de presenti eius contradictorium, cum ea ratione, qua deficit aliquid, eius contradictorium debeat dari. Ergo semper datur in rerum natura, vel ratio existens absolute constituens rem futuram, vel ratio existens absolute constituens rem non futuram.

140 Respondeo, duo extrema posse esse contradictoria per negationem praecisè de presenti, vel per negationem aliam. Porro illud principium: deficiente de presenti vno contradictorio, debet de presenti dari alterum, solum est verum, si vnum contradicat alteri per negationem absolutam de presenti; non autem si alia ratione contradicat. Ratio colligitur ex antea dictis; quia ex eo quod deficiat aliquid, solum inferitur existere defectum illius ea ratione, qua deficit. Quando autem vnum contradictorium non excludit alterum de presenti; sed aliter v. g. de futuro: deficere vnum, non prout de futuro; sed prout de presenti, non inferit esse alterum prout de futuro, sed prout de presenti, ea videlicet ratione, qua alterum deficit.

141 Hinc fit ex eo quod *futurum esse*, non existat de presenti, non inferri existere modo *non esse futurum*, ita, vt illa negatio neget de futuro; sed solum inferri dari de presenti *non futurum esse*, ita, vt negatio neget dari de presenti aliquid, quod sit modo *futurum esse postea*. Qua propter ex eo, quod de presenti non exi-

rat futurum esse postea, non inferatur dari de presenti negationem excludentem rem à *postea*, sed dari de presenti negationem excludentem à tempore presenti futuritionem, per quam, vt existentem modo redatur res exitura postea: negatio enim, quæ existit, consentanea debet esse modo, quo res deficit. Cum igitur quando non existit de presenti aliquid, quod sit *futurum esse*, non deficiat de futuro rem existere: hoc est non ex inde inferatur rem non esse postea exituram; sed solum quod non existat de presenti aliquid, per quod modo absolutè, & de presenti reddatur res absolutè futura: ideo non existit, *non futurum esse*, quod excludat de futuro rem ab existentia; sed quod duntaxat excludat à tempore presenti aliquid per quod modo absolutè, & propriè constitutur res exitura postea.

142. Ratio fundamentalis huius solutionis est: quia careamus non dari vnum contradictorium est dari alterum, quatenus sibi contradicunt. Qua propter negare vnum contradictorium, quæ ratione alteri opponitur, est asserere alterum; non vero negare aliam rationem, qua non formaliter contradicit. Ex quo fit quod, si duo opponantur contradictorie de futuro, & vnum negetur de futuro, alterum debeat asseri de futuro; at vero si negetur de presenti, non ideo debeat affirmari de presenti, eius contradictorium, prout de futuro: quia non opponitur contradictoriè respectu ad tempus præsens, sed ad futurum: & idem est de alijs temporibus. Vnde deducitur quod, licet non sit de presenti *erit*, non debeat esse de presenti *non erit* per negationem de futuro: quia *erit*, & *non erit* non opponuntur respectu ad tempus præsens, sed ad futurum. At vero, si negetur *erit* per negationem de futuro, debet enuntiari *non erit*, non per negationem de presenti, sed per negationem de futuro; & consequenter si negetur *non erit* per negationem de futuro, debet affirmari *erit* per affirmationem de futuro: quia sicut *erit* negatum, est *non erit*, ita *non erit*, est *erit*.

143. Hac ratione respondetur argumento, quod eidem nitiatur æquivocationi, in hunc modum. Ea ratione datur futuriatio consensus, qua deficit non futuriatio consensus. Sed non futuriatio consensus futuri deficit de presenti, quandoquidem nihil datur de presenti, quod sit *non futurum esse consensum*. Ergo datur de presenti futuriatio consensus. Maior probatur ex illo principio. Qua ratione deficit verum contradictorium, datur alterum.

144. Respondeo ergo distinguendo maiorem. Ea ratione

qua deficit non futuritio, datur futuritio: absolutè, & indiscrimi-
natim, nego. Si deficiat ea ratione, qua futuritio, & non futuri-
tio opponuntur contradictoriè: concedo maiorem. Deinde di-
stinguo minorem. Sed de presenti deficit *non futuritio*: & fu-
turitio, & non futuritio sibi contradicunt respectuè ad tempus
præsens absolutè, nego: & non ita sibi contradicunt: concedo
minorem. Et nego consequentiam. Ad probationem maioris:
respondeo distinguendo. Ea ratione, quæ deficit vnum contradi-
ctorium, datur alterum: si deficiat ea ratione, qua contradicit,
concedo: aliter, nego. Cum autem *esse futurum, & non esse futurum*
solum opponantur contradictoriè de futuro: non ex eo quod vñ
deficiat absolutè de presenti, debet absolutè, & de presenti alie-
rum existere.

145 Instabis primo. Nunc non existit absolutè, & de
præsenti falsitas huius propositionis: *conuerteretur Iudas, si ha-*
beret auxilium A, supponimus enim fore efficax, si Iudæ con-
ferretur. Ergo nunc existit de præsenti veritas eiusmodi pro-
positionis: quia qua ratione deficit falsitas, datur veritas. Instas
bis. Nunc defactio non existit de præsenti veritas huius propo-
sitionis absolutæ *Anti-Christus existet*. Ergo nunc existit de præsenti
carentia obiecti affirmati per talem propositionem. Ergo
nunc de præsenti existit veritas huius propositionis. *Anti-Christus*
non existet. Probatur consequentia. Existere de præsenti ob-
iectum enuntiatum, est dari de præsenti veritatem enuntiatam.
Sed existit de præsenti obiectum enuntiatum per propositionem
negatiuam. Ergo existit eius veritas. Probatur minor. Obie-
ctum enuntiatum per propositionem negatiuam absolutam, est
carentia obiecti enuntiatum per propositionem affirmatiuam con-
tradictoriā. Sed defactio existit carentia obiecti enuntiatum per
hanc propositionem *Anti-Christus existit*. Ergo defactio existit
obiectum enuntiatum per hanc propositionem *Anti-Christus non*
existet. Ergo defactio, & de præsenti existit veritas huius propo-
sitionis. *Anti-Christus non existet*.

146 Respondeo: concessio antecedente primæ instan-
tiæ: negando consequentiam. Ad probationem subiunctam: nego
vniuersaliter loquendo, quod ea ratione, qua deficit falsitas ali-
cuius actus, ea ipsa ratione sit veritas: tum quia solum argui-
tur veritas ex defectu falsitatis simpliciter loquendo: nimi-
rum, si propositio absolute non sit falsa, erit vera: non autem
ex eo quod non detur falsitas de præsenti, debet de præsenti dari

veritas: modo, quo, licet Comp. luti non detur Rex, non datur C61
pluti defectus Regis, sed datur defectus existendi Regem Com-
pluti. Pariter in nostro casu ex eo, quod non detur de presenti ve-
ritas, non infertur dari de presenti falsitatem; sed solum infertur
falsum esse dari de presenti veritatem: tum quia veritas, & falsitas
propositionis conditionata non opponuntur contradictoriè, ac-
ceptæ absolute; sed tantum conditionatè, sub ea conditione, quæ
est hypothesis: quæ propter solum infertur veritas, vt absolute ex-
stens ex defectu existentia falsitatis data absolute hypothesi; non
verò aliter.

147 Ad secundam instantiam: concessio antecedenti, nego
consequentiam: quia, licet modo non existat Anti-Christus, &
tempus futurum: non ideo existit modo carentia Anti-Christi se-
cundum se, vel temporis futuri secundum se; sed solum existit mo-
do carentia existendi modo Anti-Christum vt durantem postea.
Ex quo infertur non existere modo hoc obiectum. *Anti-Christus
non existat postea:* quia hoc obiectum non est carentia existendi
modo Anti-Christum, vt durantem postea; sed carentia absoluta
existendi postea Anti-Christum.

148 Ob. 7. *Omne secundum quid* reducitur ad *simpliciter
aliquid existere*. Sed futurum conditionatum existit secundum
quid. Ergo *consensum existere conditionatè* reducitur ad *existere ali-*
quid simpliciter. Maior varie probatur.

149 Primo ab inductione rerum existentium secundum
quid: nam purè possibile existere secundum quid reducitur ad exi-
stere simpliciter Deum, qui est rerum possibilitas. Existere secun-
dum quid carentiam Petri, reducitur ad existere simpliciter ali-
quid impossibile cum existentia Petri, nempe nolitionem Di-
vinam de existentia Petri. Existere secundum quid salutem præ-
vixisse desideratam, eff. existere simpliciter desiderium salutis. Exi-
stere secundum quid hominem; cum prævisse est pictus, est exis-
tere simpliciter eius imaginem. Et sic de reliquis. Ergo omne exi-
stere *secundum quid* reducitur ad *aliquid existere simpliciter*.

150 Secundo probatur eadē maiora ratione. Ratio consi-
derationis alicuius in esse existentis *secundum quid* debet existere simpli-
citer. Ergo *secundum quid* reducitur ad *simpliciter*. Antecedens
probatur varie. Primo. Si tam deest ratio formalis constitutiva
in esse existentis secundum quid, quam deest ratio formalis in esse
existentis simpliciter, tam non existet res secundum quid, quam
non existet simpliciter: nequit enim alia firma regula præscribi.

quæ

quare aliquid secundum quid, & non simpliciter existat. Secundo. Aliquod est fundamentum, in quo fundetur existere *secundum quid*, & non existere *simpliciter*. At nullum aliud potest esse fundamentum huius discriminis, nisi quod existat simpliciter ratio formalis constitutiva unius; non autem ratio formalis constitutiva alterius. Ergo. Tertio. Vel existere secundum quid est tam alienum à subiecto, quam existere simpliciter, vel non. Si sit: falso attribuitur. Si non sit tam alienum. Ergo esse secundum quid absolute, & simpliciter, ei convenit. Quarto. Relatè ad libertatem A. conditionalitas, seu esse consensum conditionatè, & secundum quid, nō est quid pure possibile, ut est certum. Deinde non existit pure conditionatè. Ergo absolute. Probatur minor. Nam si ipsa conditionalitas præcisè existeret cum hac limitatione *conditionatè* profecto cum vere negetur conversioni *tuda existere*, quia *existere* exercetur purè conditionatè: verò quoque negabitur *existere conditionatè*, quia ipsa conditionalitas existit purè conditionatè. Consequens est falsum. Ergo & antecedens.

151 Hoc argumentum non difficilè soluitur pramonendo duplici modo posse intelligi aliquid esse *secundum quid*. Primo ut *ly secundum quid* se teneat ex parte obiecti, quatenus affirmetur absolute aliquid, quod in se est quid absolute, verum, & reale, dicitur tamen aliud *secundum quid* propter aliquam similitudinem, aut proportionem, aut habitudinem, quam habet cum eo, quod dicitur esse *secundum quid*. Hac ratione imago Caesaris est Caesar secundum quid, & desiderium salutis, seu salutem esse desideratā, est salus *secundum quid*, id est, est aliquid, quod habet talem habitudinem ad salutem realem.

152 Alio modo dicitur aliquid esse *secundum quid*, non tenente se *ly secundum quid* ex parte obiecti, sed ex parte modi affirmandi: non quia affirmetur ex parte obiecti aliquid, quod sit esse *secundum quid*, sed quia ipsa entitas realis, quæ dicitur esse secundum quid, non affirmatur simpliciter, prout affirmare simpliciter est in sensu absolute, & de presenti, sed affirmatur *secundum quid*, prout affirmare *secundum quid* est affirmare in sensu conditionato, vel de præterito, vel de futuro, vel alio, qui non sit absolute, & de presenti. Igitur omne *secundum quid* se tenens ex parte obiecti affirmati, esto reuocetur ad existere aliquid simpliciter (quod etiam negabunt, qui admittunt entitaculas diminutas, vt carentias, & possibilitates quidditativas) verum *secundum quid*, quod solum se tenet ex parte modi, non reducitur ad esse *simpliciter* aliquid:
 sed

sed est aliquid sumpto est per affirmationem secundum quid videlicet, vel conditionatam, vel de præterito, vel de futuro, vel alio modo, qui non sit affirmare absolute, & de præsentis: prædicta enim affirmatio non appellatur simpliciter, & absolute affirmatio.

153 In nostro ergo casu futurum conditionatum non est secundum quid sumpto secundum quid ex parte obiecti: quando quidem nihil affirmatur distinctum ab esse vero, & reali consensus absolute, quod ob aliquam habitudinem ad consensum realem dicatur consensus, seu existentia consensus secundum quid, sed est secundum quid sumpto secundum quid ex parte affirmationis: quia realitas consensus est, & datur, sumpto est, & datur, per alienationem.

154 Nunc ad argumentum in forma: distinguo maiorem syllogismi, qui habetur num. 148. omne secundum quid tenens se ex parte obiecti reducitur ad simpliciter, omitto: omne secundum quid tenente se ly secundum quid ex parte actus, reducitur ad simpliciter, nego maiorem. Et deinde distinguo minorem. Sed consensus pure conditionatus existit secundum quid sumpto secundum quid ex parte obiecti, nego: sumpto ex parte actus: id est sumpto existit in sensu, qui huic voci existit convenit impropre, concedo minorem. Et nego consequentiam.

155 Ad primam probationem desumptam ab inductione, nego quod existere secundum quid eas pure possibile, & existere secundum quid carentiam, debeat renovari ad existere simpliciter Deum, & nolitionem Divinam: quia neque Deus est possibilitas formalis rei possibilis, neque Divina nolitio formalis defectus rei non existentis: possibilitas enim non distinguitur ab existentia conditionate accepta, neque carentia Petri ab ipso Petro negative sumpto: & ideo iuxta de his, ac de futuro conditionate sentiendum est. Ad alia exempla salutis desiderata, hominis picti, & aliorum: concedo antecedens, & nego consequentiam: quia in his secundum quid, se tenet ex parte obiecti, secus in nostro casu. Et ratio discriminis clara est: quia quando ego affirmo salutem desiderari, affirmo desiderium: quando vero affirmo consensum esse conditionate futurum, idem affirmo, ac quando ita enuntio consensus existet, si ponatur auxilium: idem enim sub diversis terminis affirmatur in utroque casu. At in casu propositionis conditionate solum conditionate affirmo consensum sub auxilio, non vero affirmo absolute aliquam conditionatitatem.

tem. Ergo & per aliam propositionem affirmativam consenti me esse conditionatè futurum, nihil affirmo distinctum à consensu sub auxilio.

156 Ad secundam probationem à ratione petitam: nego antecedens. Ad huius antecedentis primam probationem distinguo antecedens: sitam deest ratio formalis constitutiva in esse existentis *secundum quid*, quam ratio formalis constitutiva in esse existentis simpliciter, tam non existeret secundum quid, quam non existeret simpliciter sumpto *secundum quid* ex parte obiecti, concedo: sumpto ex parte modi affirmandi, nego: quis licet ratio sit eadem, & deficiat eadem ratione; tamen res non existeret absolute, & existeret sumpto *existeret secundum quid*, & conditionatè: quod nihil aliud est, quam quod res, quæ non existit absolute, existeret absolute, si poneretur certa conditio. Ad id quod additur de præfigenda certa regula, & quod prædicta regula alia esse non potest, quam præfatum uniuersale principium, respondeo ad *secundum quid* obiectivum, posse vtilem esse prædictam regulam. At vero ad *secundum quid*, quod se tenet ex parte modi affirmandi, Grammaticorum, & Dialecticorum regulas esse consulendas.

157 Ad superioris antecedentis secundam probationem respondeo ad esse *secundum quid* sumptum ex parte modi affirmandi debere esse fundamentum, ea ratione, qua affirmatur per affirmationem *secundum quid*, & conditionatam: ac per consequens fundamentum debere esse conditionatè. Et idè falsum est nullum aliud posse esse fundamentum, modo, quo requiritur fundamentum ad esse *secundum quid*, modo explicato, præter existere simpliciter rationem formalem constitutivam unius, & non alterius.

158 Ad tertiam eiusdem antecedentis probationem: distinguo illam propositionem. *Vel existere secundum quid est tam alienum à subiecto, vel non est tam alienum à subiecto, quam est existere simpliciter* in sensu absolute, & per affirmationem absolutam in vtroque extremo, concedo esse tam alienum unum, quam aliud. At vero, si sumatur *est tam alienum* respectu existendi *secundum quid* in sensu conditionato, & respectu existendi simpliciter absolute, prout debet accipi iuxta vltimū modū loquendi, nego esse tam alienum: quia ratio, per quā existeret cōversio (quæ est eadem ex parte obiecti cum realitate cōversionis) realitèr nō cōuenit cōversioni, cōueniret tamē, si poneretur cōditio: quod quidē est cōuenire; sumpto cōuenit it *secundum*

cundū quid, & cōditionatē. Ad primam partē minoris, nēpe, si tā alienum sit exillere *secundum quid*, ac exillere simpliciter, fallo ei tribui exillere *secundum quid*. distinguo, falso ei tribuitur absolute, concedo, conditionatē nego.

159 Ad quartam probationem respondeo ex saepe dictis, & inculcatis conditionalitatem, siue futuritionem conditionatā, non esse purē possibilem; esse tamen conditionatē: quod sufficit, ut consensus sit *absolute futurus* per alienationem; secus per statū. Ad paritatem de sumptam ab existentia respectu existentis absolute, respondeo disparatem esse rationem: non ex parte obiecti, sed ex parte modi affirmandi: quia in hac propositione *existit absolute* sumitur *existit* per statum: in alia vero videlicet *consensus est absolute futurus conditionatē*, *ly est absolute* sumitur per alienationem.

160 Ob. 8. Consensus conditionatus, vel est, vel non est præscindendo à nostro modo concipiendi. Si est. Ergo absolute est aliquid, quamvis non existat absolute. Si præscindendo à nostro modo concipiendi non est. Ergo verē & realitēr non datur conditionatē, neque constituit propositionem veram.

161 Hoc argumentum aliquando mihi oppositum fuit. Ceterum est ineptus arguendi modus. Est enim manifesta terminorum implicatio; siue, ut melius loquar, est interrogare aliquid, & simul nihil interrogare, & velle conficere propositionem omni prorsus sensu parentem; modo, quo, si aliquis interrogaret: num homo est albus præscindendo ab eo, quod homo in tali propositione accipiat, vel distributivē, vel copulativē, vel determinatē, vel confusē, vel singulariter, vel alio modo contento in acceptionibus terminorum? Si, inquam, ita aliquis interrogaret, nihil interrogaret; sed vel nobis vellet illudere, vel prorsus terminorum significationem ignoraret: de quo enim homine id inquireret, cū neque interrogaret de omni, nec de aliquo? Patet ergo interrogationem illam esse prorsus omni sensu, & ratione vacuum. Pariter ergo quærere quid sit consensus conditionatus præscindendo ab acceptione verbi, eādem penitus continet ineptiam: caret enim sensu, & ratione prædicta interrogatio: ideoque, ut po-

te implicatoria in terminis, respuenda est: potiusque ridenda, quam respondenda.

(*)

SECT. X.

Argumenta Thomistarum proponuntur, & dissoluantur.

161 **O**bjiciuntur 1. D. August. & D. Anselm. qui varijs in locis insinuant veritatem esse æternam, & indefectibilem. Ex quo colligitur veritatem omnium propositionum de futuro esse propriè, & strictè ab æterno. Ex quo iterum inferre licebit futurationem, tum identificari cum veritate de eo, quod res sit futura, tum esse propriissimè, & strictè ab æterno, cum veritas ab æterno propriissimè sit: consequenterque fiet veritatem, & futurationem distingui ab obiecto futuro.

Quod autem ita senserint Augustinus, & Anselmus, constare videtur ex ipsorum verbis. Legatur Augustinus lib. 2. de libero arbitrio cap. 8. sub initio, & cap. 12. post medium: necnon lib. de vera religione cap. 30. in fine: ubi hæc habet. *Hæc lex omnium artium cum sit omnino incommutabilis, mens vero humana, cui talem legem videre concessum est, mutabilitatem pati possit erroris, satis apparet supra mentem nostram esse legem, quæ veritas dicitur.*

163 Legatur etiam Anselmus in Monolog. cap. 17. in fine: ubi ait: *Cogitet qui potest quando inciperit, aut quando non fuerit hoc verum, scilicet quod futurum erit aliquid, aut quando desinet, & non erit hoc verum, scilicet quod præteritum erit aliquid: quod si neutrum horum cogitari potest, & utrumque hoc verum sine veritate esse non potest, impossibile est, vel cogitare, quod veritas, vel finem, vel principium habeat.* Idem repetit in eodem Monologio alijs in locis.

164 His & alijs D. Aug. & D. Anselm. verbis (omisso prolixiori examine an de veritate Divina essentiali, an de veritate humana in intellectu sermo sit: & admissio quod de veritate humana conformitatis loquantur) respondeo cum nostro eruditissimo P. Ruiz de Montoya tomo de Scientia disp. 90. sect. 7. post medium, & disp. 91. sect. 3. eo solum sensu ab Aug. Ansel. & alijs P. P. dici veritatē propositionum esse ab æterno, quatenus, si ab æterno affirmatio illa conciperetur, vera esset, nunquamque esset falsa. Etenim August. & Anselm. huic rationi insistant: nempe: si veritas inciperet, ante illam inceptionem non esset verum, id, quod, veritate

re adueniente, verum denominaretur. Solum ergo contendunt nū-
quam fuisse, aut fore falsum, siue nunquam non fuisse, aut non fore
verum, quod aliquando verum est. Ergo id solum sufficiet ad ve-
ritatem verborum Aug. & Anselm. quod sufficiens fuerit ad hoc,
vt, si ab æterno concipiatur hæc propositio v. g. *Consensus exisset,*
si ponatur conditio. Vera sit. Sed vt probatum est, nihil requiritur
de presenti. Ergo neque ad saluanda dicta horum PP.

165 Nec video qua ratione hæc verba contra nos vim ad-
dant superioribus argumentis. Nos enim fatemur futurū, ab æter-
no esse futurum (intellige verificatiue) nunquam non fuisse futurū
& semper verum esse quod sit futurum. Verba D. Aug. & D. An-
selm. non clarius de veritatis loquuntur æternitate. Ea igitur ra-
tione, qua nostras assertiones explicuimus: ea ipsa Patrum verba
explicare poterimus. Dum enim non dixerint veritatem obie-
ctiuam esse aliquid de facto absolutē, & de presenti existens: ita, vt
predicta verba absque vlla terminorum, alienatione accipi de-
beant, nihil contra nos ex eorum verbis poterit conuinci.

166 Ob. 2. Licet futurum absolutum non sit de presenti:
debet tamen de presenti esse futuritio. Ergo consistit in aliquo de
presenti. Antecedens probatur. Futuritio est aliquid reale. Ergo
debet aliquando existere. Non quando res existit: quia tunc iam
definit esse futura. Ergo debet existere antequam res existat. Ergo
furitio consistit in aliquo absolutē existente antequam res exi-
stiat, siue existente eo tempore, quo res denominatur futura.

167 Respondeo negando antecedens. Ad eius probatio-
nem: concesso antecedente, distinguo consequens. Ergo debet fu-
turitio aliquando existere: rota simul: nego, in diuersis durationi-
bus, ita vt de presenti detur carentia durationis, cui coexistet po-
tētia res futura, & postea detur res futura, concedo consequentiā:
loquendo, vt loquimur, de futuritione absoluta. Ad minorem sub
sumptam: nego quod futuritio secundum principale, quod dicit,
non existat, quando existit res, quæ erat futura. Ad probationem
infinuam: respondeo optimē posse: mo debere existere formam
futuri, quando iam non existit denominatio futuri: quia forma
denominationis debet existere pro ea duratione, pro qua signifi-
catur existere per affirmationem denominationis. Cum igitur per
affirmationem futuri affirmetur futurum per alienationem: ita vt
verbum *est* accipiat de futuro, & non de presenti: idē futuritio
est de presenti, sumpto *est* per alienationem; quia ea ratione debet
esse constitutum, qua est constitutum. Cum igitur futurū non sit
de

de presenti; sed solum alienatiue: ideo solum alienatiue debet esse futurius de presenti proprie vero (quoad rem futuram, quæ principaliter significatur) quando iam res est existens.

168 Ob. 3. Futurius absoluta nequit constitui in ipsa existentia rei secundum se accepta, vt & nos etiam fatemur. Deinde neque potest, vel adæquatè, vel inadæquatè consistere in tempore, vel in duratione futura. Ergo absolute nequit constitui in his, quæ à nobis vt constitutiva assignantur. Quod autem nulla ratione futurius dicat tempus futurum, probat Illustrissimus Godoy: quia inde sequeretur, quod si tempus futurum non esset, Deus non cognosceret res esse futuras: hoc autem videtur absurdum: quia tunc Deus posset cognoscere aliquam rem habituram esse existentiam, & illam non habere de facto. Ergo posset cognoscere rem vt futuram, etiam si omne tempus, tam præsens, quam futurum Deus destrueret.

169 Concessa prima parte antecedentis; nego secundam; videlicet futuriorem non dicere inadæquatè tempus futurum. Ad probationem fateor quod, si non esset tempus futurum, res non esset futura. Nec video qua ratione hoc euident non sit. Nam, si Deus destrueret tempus præsens, & futurum: nullum esset tempus. Tunc autem res (si admittatur posse existere absoluta ab omni duratione, quod difficillimum est) si Deuseam produceret, esset existens secundum se; non autem esset, aut præsens, aut futura, aut præterita, cum omni duratione careret: modo quo, si careret omni præsentia, nec esset hic, nec alibi. In casu autem quod res omni duratione careret, licet Deus cognosceret rem existentem secundum se; non posset cognoscere, quod res non haberet existentiam de facto, & habitura esset existentiam: quia de presenti non habere, & habituram esse, necessario involuit durationes.

170 Si vero fingamus tempus existere vsque ad durationem tantum, ita, vt nullum, tempus, nulla vè duratio ultra sit: Deumque producere Petrum carentem duratione in hoc, in quam, causa verum erit Petrum non existere nunc; existere tamen secundum se; non tamen verum erit Petrum esse positivè futurum, sed ad summum erit verum Petrum esse existentem secundum se, & negativè futurum: id est esse existentem, non tamen præsentem, aut præteritum, aut positivè futurum. Tunc vero futurius negatiua erit existentia Petri secundum se, & carentia durationis eius pro omni reali duratione.

171 Ob. 2. Implicat res transire de statu possibilitatis ad statum futurius, nisi medio Diuino decreto. At futurius, etià conditio-

nata, trāsfert rē ab statu possibilitatis ad statū futuritionis. Ergo præcedere debet Diuinum decretum, ac proinde præcisiuē ab illo intelligi non poterit, vel conditionata rerum futuritio. Maior, in qua est difficultas, probatur. Ille transitus non competit rei ratione sui, sed dependēter ab influxu causæ primæ. At hæc nō agit, nisi medio decreto. Ergo nequit intelligi transitus iste, nisi mediante decreto Diuino.

172 Hoc argumentum ait Illustrissimus Godoy, male nos torquere, nec vnuquam satis ab eo nos expeditur: imo addit *nec possible*. Sed mirum est doctissimum, & eruditissimum virum omniū argumentorum ferme leuissimum vique adeo in dubitabilem vim cōtinere existimasse: cum, si rectē examinetur, nullo præter vnā, vel alterā dialecticæ minoris regulā ad eius solutionem sit opus.

173 Respondeo ergo negando primā maiorem, si loquatur de decreto absolutē existentē, & determinato ad hoc vt res sit exitura. Ad probationem maioris: distinguo etiā maiorem. Ille transitus non competit rei formaliter ratione sui, nego: non competit efficienter, nisi dependēter à causā primā sub distinguo: vt ab solutē operante de præsentī, nego; vt operante de futuro, concedo minorem. Deinde distinguo minorem subsumptā. Causā primā non operatur, nisi medio decreto determinato nego; nisi medio decreto, vel determinato, vel indifferenti, & determinabili à creaturā, concedo minorem. Et distinguo similiter consequens. Ergo nequit intelligi transitus iste, nisi mediante decreto Diuino determinato nego: indifferenti: sub distinguo: ita vt ad futurum absolutum requiratur decretum hoc indifferens absolutē, ad futurum vero conditionatum conditionatē: concedo, aliter nego consequentiam.

174 Explicatur solutio: & loquamur de futuro conditionato, in quo est præcipua difficultas. Transferri, rem ab statu possibilitatis ad statum futuritionis est *consensum exiturum esse si ponatur conditio*. De hoc conceptu, & possumus inquirere à quo formalitēr, & constitutiue proueniat, & etiā à quo proueniat causatiue, & efficienter. Si loquamur iuxta primum sensum, dicimus prouenire hanc translationem ab ipso consensu conditionatē accepto: quia ab eo prouenit formalitēr consensus esse conditionatē sub auxilio, à quo prouenit formalitēr, quod Petrus consentiret si vocaretur auxilio. Deinde cum *consentiret* non sit quod defacto datur aliquid; sed quod daretur, ab eo prouenit *Petrum fore consenturum*, à quo, si Petrus vocaretur, proueniret, quod consentiret;

tiret: quia nihil aliud affirmatur per fore *consensurum*, quam per *consentiret*. Cum igitur, si Petrus vocaretur, ab ipso consensu proveniret formalitèr, quod *consentiret*: hinc est quod ab ipso consensu conditionatè accepto, proveniat formalitèr Petrum esse *consensurum*, si vocaretur auxilio A.

175 Si vero inquiramus à quo proveniat causatiuè Petrus esse *consensurum*, si vocaretur auxilio A: respondendum est: ab eisdem causis; à quibus, si vocaretur, proveniret absolutè consensus absolutus, ab eisdem omnino proveniet, & *consensurum* esse, sumpto proveniet per alienationem, & conditionatè: quia eo modo, quo res est, dependet à suis causis: cumque esse *consensurum* si vocetur, non sit de facto *consentire*, sed foret: hinc deducitur, quod *consensurum* esse si vocetur non causetur de facto; sed causeretur, si poneretur conditio.

176 Vltèrius: cum: si poneretur auxilium, Petrus eliceret consensum dependenter à Deo per concursum simultaneum, ad quem concursum se applicaret Deus per decretum indifferens: per quod subiecit libertati creaturae *consentire*, & non *consentiret*: inde deducitur *consensurum* esse Petrum, si vocetur provenire causatiuè, siuè efficienter à Deo, & à creatura: à creatura quidem, ut à determinante; à Deo autem, ut à determinato per creaturam. Qua doctrina fit satis proposito argumento: siquidem ex ea convincitur prædictum transitum neque formalitèr, neque causatiuè provenire à decreto subiectiuè absoluto: siquidem transitus prædictus provenit formalitèr ab ipso consensu conditionatè accepto respectivè ad libertatem A. causatiuè vero provenit sumpto provenit per alienationem, & conditionatè, à creatura, & à Deo, ut applicato per decretum indifferens, quod foret, si Petrus liber constitueretur, quin requiratur, ut causa, decretum aliquod subiectivè absolutum, & determinatum.

177 Ob. 3. Rem esse futuram sub conditione pro tunc futurationis est liberum Deo. Ergo pro ipso tunc debet esse volitum ab ipso, & consequenter debet existere decretum Divinum exercitè. Consequentia est bona, quia non stat, neque intelligi potest obiectum à se liberè volitum absque actu exercite ad illud terminato. Antecedens autem probatur. 1. Quia pro quovis priori res sit futura conditionatè, est amabilis à Deo, non minus quàm scibilis. Ergo, sicuti non potest non sciri à Deo pro illo priori, ita non poterit, non esse volita ab ipso pro eodem priori. 2. Nam rem esse conditionatè futuram non est Deo necessarium, nec est illi contingens.

Ergo est actu liberum, pro quouis priori respectu illius, & consequenter actu ab ipso volitum. Antecedens, quoad primam partem est certum, quoad secundam vero videtur facile probari: id namque est contingens, quod evenit ab extrinseco, prater intentionem agentis. Evenire autem aliquid Deo prater eius intentionem de-rogat summe perfectioni providentiae, & libertatis Divinae.

178 Respondeo distinguendo primum antecedens. *R^a esse conditionatè futuram* est liberum Deo absolutè, & simpliciter: nego conditionatè, sub distinguo, libertate ad determinandū, quod sit, vel non sit: nego: libertatè ad sinendū se determinari; concedo: 1o quoniam enim de effectibus creaturæ liberis. Ad primam probationem antecedentis: distinguo antecedens: Pro quouis priori est res tam amabilis, ac cognoscibilis: amore efficaci de eo quod sit futura conditionatè, nego: amore, vel simplicis complacentia de eo quod sit futura conditionatè, vel intentionis efficaci de eius existentia absoluta: sub distinguo, tam amabilis necessario: nego: aliter: omitto antecedens. Et nego consequentiam quia, licet omnis veritas debeat à Deo, necessario cognosci: non tamen omne bonū debet à Deo necessario amari: praesertim quia Deus non potest efficaciter decernere, quod eius determinationi nō subijcitur: quod autem creatura, posita libertate, consentiat, non subijcitur libertati Divinae propter rationem nostrae conclusionis.

179 Ad 2. Probationem: dico rem *esse conditionatè futuram* esse contingens Deo, & non liberum, sicuti ipsa Scientia Media inter liberam, & necessariam: quod autem eveniat Deo aliquid, ab ipso antecedenter non intentum, cum non sit contra eius intentionem, nec prater suam scientiam, nec sit aliqua creatura absolutè existens, sed vel Divina scientia, vel aliqua creatura, solum conditionatè sub conditione libero domino subiecta, non est, aut contra Divinam providentiam, aut contra iura Divinae libertatis.

180 Ob. 4. Si futuritio conditionata esset ante omne decretum, esset talis futuritio, nec non veritas conditionata, pro omni signo. At futurum esse consensum non datur pro omni signo naturæ. Ergo neque datur antecedenter ad decretum. Consequentia est bona, & minor certa: nam quod contingenter datur, non datur pro omni signo: alioquin daretur pro signo necessario, sine pro signo antecedente ad quodlibet contingens, id ipsum, quod contingens est. Cum igitur *futurum esse consensum contingens sit*, non potest dari pro signo antecedente ad omne con-

contingens. Tam vero maior, nempe: quod, si *futurum esse consensum* daretur ante decretum, daretur similiter pro omni signo probatur. Non est maior ratio quare detur ante signum decreti, quam, ut detur in omni signo antecedenti. Ergo, vel non datur ante decretum, vel datur in omni signo antecedenti. Consequenter, que dabitur *futurum esse consensum* in signo possibilitatis rerum.

181 Confirmatur. Ideo per nos ante quodlibet decretum, ut absolute exercitum debet dari determinate *consensurum esse Petrum si vocetur*, vel determinate non fore *consensurum*: quia ante omne decretum, ut absolute exercitum, verum est quod Petrus, vel consentiet si vocetur, vel non consentiet, si vocetur. Ergo, si argumentum efficax sit pro signo, pro quo sit vera propositio disiunctiva, erit vera determinate aliqua ex his, ex quibus componitur. At qui hæc propositio *Petrus consentiet, vel non consentiet*, utpote necessaria, & æternæ veritatis, est vera pro signo possibilitatis rerum, siue pro signo necessariorum. Ergo pro eodem signo erit verum *Petrum consensurum*, vel erit verum *Petrum non consensurum si vocetur*.

182 Nego maiorem primi syllogismi. Ad eius probationem respondeo *consensum esse futurum conditionatè* esse præcisive ab omni decreto absolute exercito; esseque non absolute, sed conditionatè post omnes causas ponentes conditionatè consensum: quia propter est ratio, quare sit ante decretum, ut absolute exercitum, & tamen non sit in omni signo: est, inquam, ante omne decretum, ut absolute exercitum, quia nulla prorsus ratione indiget, tali decreto: est tamen *conditionatè* post omnes causas, quæ ponerent consensum absolutum: quia *esse conditionatè post illas* nihil aliud est quam quod consensus, si poneretur conditio, dependeret ab illis. Cum igitur, si poneretur conditio, nempe auxilium, vel libertas, reuera consensus existeret dependenter ab illis, ideo consensus conditionatus: seu *futurum esse consensum*, est conditionatè post omnes causas, quæ illum ponerent absolute, non tamen est pro signo possibilitatis rerum: quia pro eo signo non solum absolute, verum neque conditionatè intelligitur cause, quæ ponerent consensum.

183 Maiorem difficultatem præferet confirmatio in mea sententia, iuxta quam, quælibet veritas disiunctiva, quantumvis necessaria, involuit veritatem determinatam alicuius extremi, ex quibus componitur. Respondeo ergo hanc propositionem *consensus erit, vel non erit*, & idem dico de hac. *Quodlibet est, vel non est*, & de quibuslibet alijs disiunctivis circa extrema

contradictoria, licet sint necessariae, & aeternae veritatis, non tamen esse veras pro signo antecedenti omnem suppositionem contingentem. Nam aliud est dari necessitatem, ut vera sit haec propositio. V.g. *Petrus existit, vel non existit*: aliud valde diuersum esse veram praedictam propositionem: necessitas enim datur pro quocumque signo, pro quo datur aliquid essentialiter oppositum cum eo quod Petrus simul sit, & non sit existens; nam talis oppositio est necessitas vaga existendi, vel non existendi Petrum. At verò veritas non datur, usque dum intelligitur non solum determinatiuè, aut illatiuè; verum etiam formaliter *Petrum existere, vel Petrum non existere*. Nam, cum veritas actus, non sit determinatio, ut obiectum sit sicuti affirmatur; sed ipsummet obiectum ita esse: hinc deducitur non esse propositionem veram pro omni signo, pro quo datur determinatio, ut vera sit.

184 Hinc ad argumentum in forma: respondeo concedendo totum primum entimema. Deinde nego minorem subsumptam; quia haec propositio *Petrus consentiet, vel non consentiet* non est vera pro signo possibilitatis rerum; licet pro eo signo sit determinatio, ut vera sit pro alio: esse enim propositionem necessariam, & aeternae veritatis, solum dicit dari pro signo necessariorum necessitatem metaphysicam de eo quod vera sit, non de eo quod vera sit in eo signo; sed de eo quod vera sit in alijs.

185 Infertur primo ex praedicta doctrina, quod in mea, & plurium sententia, connectente Deum cum possibilitate creaturarum, & adstruente Deum essentialiter repugnantem coexistentiae duplicis contradictorij: in hac, inquam, sententia pro primo signo existentiae Dei datur necessitas metaphysica veritatis huius propositionis. *Quodlibet est, vel non est*, & sic de alijs. At neque hoc, neque aliae illi similes sunt formaliter verae, usque dum intelligatur aliquod extremum determinatè acceptum verificari.

186 Infertur 2. hoc argumentum de veritate necessaria fundata in oppositione duplicis contradictorij, in primis esse efficax ad probandum propositiones de futuro, siue absoluto, siue conditionato esse determinatè veras, vel falsas, Deumque ab aeterno scire vnū ex illis duobus, praescindendo modo, tum à verificatiuo, tum à medio, in quo Deus ea futura cognoscat; quia cum reuera vnū ex illis extremis determinatè acceptum, futurum sit, non potest, non esse futurū vnū ex illis, nec Deus potest ignorare quod eorū determinatè sit futurū. Deinde hoc ipsum argumentū efficax est ad probandū, praescindendo à decreto absolute exercito, esse verum

determinatè, quod, vel Petrus consentiet, vel Petrus dissentiet, semel admissa (vt aduersarij omnes admittunt) hanc propositionem disiunctiuam *Petrus consentiet, vel dissentiet* esse veram pro signo præscindenti à decreto absolute exercito: nam veritas propositionis strictè, & rigorosè disiunctiue involuit veritatem determinatam alicuius ex extremis determinatè accepti, vt supra dicebamus.

QVÆST. XI.

De scientia absoluta Dei circa futura contingentia.

PRæmissa iam explicatione futuritionis, facilius propositæ satisfaciemus quæstioni. In qua: an Deus cognoscat certè, & infallibiliter futura contingentia absoluta, & in quo Deus ea cognoscat? Discutiendum est.

SECT. I.

Deus cognoscit certo, & infallibiliter futura contingentia absoluta.

Nonnulli ex Gentilibus, vtpote lumine fidei destituti, vique adeò turpiter errauerunt, vt certam futurorum contingentium cognitionem Deo negauerint. Clarius omnibus Cicer. 2. de diuinatione hunc errorem tradidit: quia, vt ait Augustinus lib. 5. de Ciuit. cap. 9. existimauit Diuinam præscientiam humanam libertatem euertere: id circo, vt humanæ consuleret libertati non renuit ignorantem Deum asserere: *atque ita dum* (homines) *vult facere liberos, fecit sacrilegos.* Eundem errorem tribuit Philosophorum Principi Ariminensis; sed refragatur P. Franciscus de Lugo disp. 29. cap. 2. vbi Philosophum ab hac calumnia vindicat. Negant etiam Deo hanc scientiam Stoici: Simon Magus, Bardacenses Vvicleph. Lutherus, & Calvinus, apud Ribadea seira de scientia disp. 12. cap. 1. n. 1.

2 De fide tenendum est Deum certò, & infallibiliter cognoscere futura contingentia absoluta. Probatur 1. ex Scriptura. Psalm. 138. *Intellexisti cogitationes meas de longè: omnes vias meas præuidisti.* Sapientia 8. *Signa, & monstra scit* (Deus) *quæ*

quam fiant, & euentus temporis, & secularum. *Isaia 47. Dicite nobis, quæ ventura sunt, & dicemus tibi, estis.* *Daniel 13. Deus aternus, qui novit omnia antequam fiant.* Secundo constat ex prædictionibus, & prophetiis, quæ in tota scriptura continentur: quæ quidem, & infallibilem continent veritatem, & certam in Deo futurorum cognitionem supponunt. Nec in hoc amplius immorandum est: est enim res omnino certa, & apud Catholicos indubitata. Ob eandem rationem ab authoritate Patrum supersedeo. Legat, qui volet P. Didacum Ruiz de Montoya de scientia disp. 22. lect. 2. Vbi innumera Patrum pro hac veritate testimonia reperiet.

3 Probatur deinde prædicta veritas à ratione. Primum quia Deus cognoscit omnia, quæ existunt, quando existunt. Vt est certum. Ergo, & ea cognoscit antequam existant. Consequentia probatur. Si Deus non cognosceret semper, quod aliquando cognoscit, acquireret in tempore aliquam noticiam. At hoc repugnat Deo: siquidem repugnat Deo aliquando minus scire, quam alias scit, & etiam quia Deus non potest crescere in perfectione cognitionis, quasi discens ex obiectis. Ergo quidquid Deus cognoscit quando existit, cognoscit etiam antequam existat.

4 Probatur secunda ratione potissima. Deo, utpote Optimo Maximo tribuere debemus omnem perfectionem simpliciter simplicem nullam in suo conceptu involuentem repugnantiam. Sed in primis cognosci à Deo, certò, & infallibiliter futura, non involuit repugnantiam. Deinde, semel supposita prædicta non repugnantia, ex terminorum apprehensione patet melius esse futura cognoscere, quam ea ignorare. Vtcriusque exterminis constat infinita vi cognoscendæ diuinæ tribui debere omnem perfectionem, & extensionem in cognoscendo. Ergo Deus cognoscere debet certò, & infallibiliter futura. Maior est certa, & consequentia legitima. Minor probatur, quoad primam partem, in qua poterat esse difficultas. Si repugnaret cognosci futura antequam existerent, ex eo esset, vel quia cognitio, & propositio determinata de futuro, non esset determinatè vera, vel quia non esset determinatum, ratione cuius Deus ab intrinseco indifferens ad affirmationem vel negationem obiecti futuri contingentis, v.g. peccati Antichristi, determinaretur ad affirmationem, potius quam negationem vel e converso. Vel denique: quia præscientia certa, & infallibilis Dei de obiecto futuro tolleretur libertatem agentibus liberæ voluntatis. Nec ullum aliud caput repugnantie potest opponi. Sed ex his capitibus repugnat Deo cognitio certa, & in-

fallibilis futurorum, etiam liberorum. Ergo praedicta notitia absolute non repugnat. Ergo debet tribui Deo.

5 Triplicem partem continet minor: & quod proposita de futuro habet determinatam veritatem, aut falsitatem, & quod Deus habet sufficiens determinatum, ut potius asserit, quam neget obiectum futurum, vel e converso. Et denique quod scientia Divina, quantumvis certa, & infallibilis, libertati humana non deroget. Hoc ultimum ex professo infra probauimus, dum scientiam visionis cum humana libertate conciliemus. Difficultas de determinatio scientiae Divinae ex professo etiam discutienda est, dum medium, in quo Deus futura conditionata cognoscit, assignemus.

6 Et denique propositiones omnes de futuro absoluto habere veritatem determinatam, constat ex supra dictis, ubi non solum hanc conclusionem probauimus, verum etiam, quod, praecise ab omni absolute existente determinate connexo cum futuro, & resit determinate futura, & propositio qualibet de futuro determinate vera, vel determinate falsa. Ideo in praedicta conclusione probanda non opus est ultra distineri.

7 Vnum placuit in calce advertere: videlicet plures esse Authores, qui existimant Aristotelem lib. 1. Per therm. cap. 8. negasse veritatem determinatam propositionibus de futuro singulari. Ita censent P. Suarez in opusc. de scientia conditionator. cap. 2. num. 11. Vazq. 1. p. disput. 66. cap. 1. Conimb. quaest. unica artic. 3. Herice de scientia disp. 6. num. 29. cum pluribus modernis post Sanct. Bonavent. in 1. dist. 38. quaest. 1. ad 3. Gregorium ibidem, & alios. Plures vero tam veteres, quam RR. Aristotelem ab hac culpa liberant, minimeque in tam sedum incidisse errorem arbitrantur. P. Ruiz de Montoya de scientia disp. 23. sect. 5. asserit communioem antiquorum sententiam, tam eorum, qui librum illum Aristoteles, ubi de hoc insinuat error, interpretati sunt, quam eorum, qui de Divina praescientia disputant, ita Philosophum intelligere, ut in nullum prolapsus fuisse errorem existimant; sed veritatem determinatam propositionibus de futuro contingenti singulari tribuerit. Ex modernis hoc ipsum docent non modo ipse Ruiz de Montoya, qui accuratissime, & efficaciter id probat, sed etiam Fasolus quaest. 14. artic. 3. dub. 1. numer. 8. Arrubal hic disput. 4. Albertin. tom. 1. Corollariorum, Coroll. 6. quaest. 4. Theologica. Aldrete de Scientia disput. 21. sect. 1. & plures ex RR. quibus,

& ego subscribo; non tamen vacat in Ethnico Philosopho vni^{us} dicando, licet aliorum Philosophorum Principe, tempus in sume^{re}.

SECT. II.

In quo Deus cognoscat futura contingentia absoluta.

8 **S**Tatuimus in præcedentibus propositiones de futuro, quam^{vis} cum vis de subiecto singulari, habere veritatem determinatam, præscindendo à quolibet de præsentì connexo, vt absolutè exercito: nec non ostendimus futuritionem in nullo de præsentì absolutè existente formaliter consistere, sed in ipsa re, quæ dicitur futura, modo quo late in tota præcedente quaestione declarauimus. Quare, vt Deus cognoscat futurum, non requiritur medium distinctum ab ipso obiecto, vel quia ipsum obiectum non intelligatur futurum, nisi constitutiuè ab aliquo à se distincto, vel quia præcisiuè à tali connexo actus affirmans futurum non intelligatur determinatè verus. Caterum ex alijs capitibus potest dubitari in quo Deus cognoscat futura contingentia.

9 Primò: quia, cum, iuxta Thomistas, scientia Dei non habeat creaturas pro obiecto formali, adhuc terminatio, videtur requiri aliquid diuinum, in quo Deus cognoscat creaturam, vt futuram: cum autem hoc Diuinum debeat non esse indifferens ad futurum, & non futurum: quia in indifferente, vt tali non potest cognosci vnum, potius, quam aliud: hinc deducitur debere Deum cognoscere futurum in aliquo Diuino determinatè connexo cum futuro: hoc autem videtur nihil aliud posse esse, nisi aliquod decretum.

10 Secundo: quia actus Diuinæ Scientiæ, non solum debet habere veritatem conformitatis extrinsecæ, & contingentis cum obiecto, verum etiam habere debet veritatem determinationis intrinsecæ, & essentialis, vt verus formalitèr sit. Ergo actus Diuinæ scientiæ debet esse intrinsecè connexus cum obiecto, vt futuro. At qui actus scientiæ non alitèr videtur posse habere connexionem cum obiecto representato, nisi quatenus innitatur decreto Diuino efficaci de eiusmodi obiecto. Ergo prædicto decreto debet inniti. Ergo Deus cognoscit futurum in suo decreto Diuino.

11 Tertio: quia cum Deus ex se, & antecedentèr ad quamlibet suppositionem, sit indifferens ad cognitionem futuri, & ad
cog-

cognitionem non futuri, debet ab aliquo ab æterno determinari, ut potius futurum, quam non futurum cognoscat ab æterno. Sed ab æterno à nullo alio, quam à se, potest determinari. Ergo à se ipso determinatur. Ergo per decretum determinatur scientia Diuina. At qui modus determinandi scientiam prudenter conceptam, debet esse per ostensionem veritatis. Ergo in decreto ostenditur intellectui Diuino veritas futuri contingentis.

12 Ex his capitibus (adhuc admissa futuritione rerum distincta adæquatè ab omni de præsentia absolute existenti, conexoque, cum eo quod res postea existat) quaestioni subiicitur: in quo Deus cognoscat futura contingentia absoluta: posset enim aliquis dicere verum esse rem esse futuram præcisivè à decreto, propositionemque futurum affirmantem, esse veram præcisivè à decreto: & nihilominus Deum non cognoscere futurum in se ipso; sed in decreto: tum, ut Deus habeat sufficiens obiectum formale, tum etiam, ut eius indifferentia determinetur per actum intrinsecè, & essentialitèr verum, ad affirmandum potius, quam negandū obiectum esse futurum.

13 Thomistæ omnes acriter defendunt Deum omnia futura contingentia quantumvis libera cognoscere in suo antecedenti decreto. Tum quia non aliam rerum futuritionem agnoscunt, tum quia aliter non censent posse indifferentiam Diuinam determinari: tum denique, quia existimant rerum contingentiam, quæ à Deo formalitèr non determinetur, Diuino derogare dominio. Præterea addunt plures Thomistæ Deum cognoscere futura contingentia absoluta in præsentia, quam habent in æternitate: tenent enim res omnes existere in æternitate: non tanquam in mensura propria, & proportionata; sed tanquam in mensura aliena, & excedente.

14 Nostri Authores unanimi consensu iudicant Deum cognoscere futura contingentia in se ipsis: quia censent, & Deum posse habere pro obiecto formali terminationis sui intellectus creaturas; & etiam indifferentiam Diuinam ad affirmandum, & negandum futurum, sufficienter ab ipso futuro, ut tali, obiectivè determinari: ratione cuius determinationis scientia de futuro libero est consequens ipsum futurum. Et quoniam ea affirmatio essentialitèr habet dependere obiectivè à veritate futuri, affirmatio Diuina essentialitèr est determinata ad veritatem: non determinatione antecedente ipsam veritatem, ne eius libertatem euertat; sed determinatione consequente: quo inter Diuinæ scientiæ infallibilitatē,

& humanæ operationis libertatem, amicum sedus explicare videntur.

15 Sit 1. Conclusio. Deus non cognoscit futura contingentia libera in suo decreto omnino, & simpliciter antecedente. Duplicem principalem probationem habet hæc conclusio, quas expendimus tract. de Prædestinatione quæ. 6. & 7. Prima est. Nequit Deus cognoscere futurum contingens liberum v. g. consensum Petri futurum, in medio tollente libertatem ipsius consensus. Sed decretum consensus omnino antecedens consensum, tollit consensus libertatem. Ergo nequit Deus cognoscere consensum liberum Petri in decreto consensus omnino antecedente consensum. Cōsequentia est legitima, & maior evidens. Minorem latè probavi tract. de Prædestin. quæst. 6. ubi per otium reieci præ definitionē simpliciter antecedentem, ut humanæ libertatis iura funditus evertentem, videantur, quæ ibi diximus. Vbi omnia, quæ ad hanc controuersiam spectant lector reperiet.

16 Secunda probatio huius conclusionis desumitur ex repugnantia prædefinitionis peccati, etiam quoad materiale; & cōficiatur in hunc modum. Deus cognoscit certo, & infallibiliter peccata futura. At Deus ea nō cognoscit in decreto absoluto, & efficaci peccatorum, etiam quoad ipsorum materiale. Ergo inde cōpendenter à decreto absolute existente Deus cognoscit aliqua futura. Poterit ergo omnia futura præcisissimè à decreto cognoscere: siquidem decretum non est medium simpliciter requisitum ad cognoscenda futura, ex eo quod sint futura; quæ erat potissima, & fundamentalis ratio aduersariorum. Quod veto Deus non cognoscat peccatum futurum in decreto prædefinitiuo illius, vel quoad eius materiale, probatur. Repugnat puritati Diuinæ sanctitatis, & bonitatis, decretum prædefinitiuum materialis peccati. Ergo Deus non cognoscit peccatum, ut futurum, in decreto prædefinitiuo illius; vel quoad eius materiale. Repugnantiam huius decreti cum Diuina bonitate satis superque ostendimus tract. de Prædestin. tota quæst. 7. ubi ex professio hanc prædefinitionem ratione; & auctoritate reieci.

17 Sit secunda conclusio. Iuxta cōmunem sententiā Thomistarum præsentia creaturarum in æternitate non debet reputari necessaria, ut Deus cognoscat futura. Probat ut hoc assertū. Iuxta sententiam Thomistarum, nec Deus cognoscit futura in se ipsis, neque in aliquo, quod non sit determinatè connexum cum futuro. Ergo iuxta sententiam Thomistarum Deus cognoscit

rem futuram solum in aliquo connexo cum re futura, & ad aqua-
re ab illa distincto. At qui ad cognitionem huiusmodi inuicilis, &
impertinens est presentia physica futurorum in aternitate. Ergo
Thomistis prædicta presentia physica nullo vltui potest esse in or-
dine ad futurorum cognitionem. Maior continet doctrinā Tho-
mistarum. Minorem probō. Præsentia physica futurorum in aterni-
tate nec ratio est, vt detur ab æterno aliquid distinctum ab ipso
futuro, connexum cum futuro, nec vt decretum de obiecto futuro
sit medium ad cognoscendum futurum. Ergo ad cognitionem fu-
turorum, qualis requiritur à Thomistis, non deseruit presentia re-
rum in aternitate.

18 Antecedens, ad quod reuocatur difficultas, probatur
per partes. In primis presentia futuri in aternitate, non est ratio,
quare sit in Deo præter decretum aliquid connexum cum futuro:
liquidem ipsa presentia consensus futuri in aternitate nihil aliud
est distinctum ab ipso consensu, præter aternitatem. Dei se ipsa
ambientem omnem durationem, & ex se, prout præcindentem à
decreto, indifferentem, vt consensus sit vel non sit futurus. Deinde
neque eiusmodi presentia est ratio, quare decretum sit medium
aptum, vt in ipso cognoscatur futurum. Ergo. Hæc secunda pars
antecedentis probatur. Eatenus decretum est medium aptum, vt
in ipso cognoscatur futurum, quatenus est voluntas efficax Diui-
na de consensu futuro connexa intrinsecè, & essentialitèr cum
consensu futuro. At decretum Diuinum ex se, præcendendo à
quolibet alio, & est voluntas Diuina efficax, & connectitur cum
consensu directo. Ergo presentia in aternitate consensus futuri,
non est ratio, quare decretum sit medium aptum, vt in ipso cog-
noscatur futurum.

19 Confirmatur futura contingentia purè conditionata
nullā habent presentiam physicā in aternitate, iuxta Thomistas:
cum eiusmodi futura nullum habeant esse intrinsecum, sed pure ex-
trinsecum in decreto subiectiuè absoluto, & obiectiuè conditio-
nato. Et nihilominus futura conditionata cognoscuntur à Deo
ab æterno. Ergo presentia physica creaturarum in aternitate ne-
cessaria, non est, vt futura ab æterno cognoscantur.

20 Neque ad rem esse, quod ait Gonetius videlicet decre-
tum mensurari aternitate rationem esse, quare in decreto cognos-
cantur futura, quia alitèr posset Deus mutare suum decretum, &
consequenter decretum non esset connexum cum futuro, subin-
deque neque medium aptum vt in ipso cerço, & infallibilitèr futu-
rum

rum cognoscētur. Hoc inquam, ad rem non est. Primo, quia hoc non probat utilem esse ad cognitionem futuri præsentiam ipsius futuri in æternitate; sed ad summum probat utilem esse decreti præsentiam, de qua nō est quæstio. Secundo: quia falsum est immutabilitatē decretorum vlla ratione provenire ab eo quod æternitate mensurentur: posset enim Deus, ita esse determinatus ad non mutandam voluntatem, ut licet suum decretum æternum nō esset, esset tamen immutabile per voluntatem oppositam. Tertio potest dici Deum esse determinatum ad nunquam cessandum à decreto; sed potius in sua voluntate permanendum, non quidem per durationem indissolubilem, sed per successionem virtuale durarionum. Quarto: quia connexio decreti cum obiecto potest intelligi independenter ab æterna decreti duratione, sicuti actus fidei de Anti-Christo futuro connectitur cum Anti-Christo, & tamen solum habet temporalem durationem.

21 Sic 3. Conclusio. Deus cognoscit futura contingentia absoluta in se ipsis. Hæc cōclusio deducitur ex iam dictis. Primò: quia non est aliud medium, in quo cognoscantur: siquidem, non possunt cognosci in decreto; & nullū aliud restat medium, in quo valeant cognosci. Secundo: quia nihil obstat, ut cognoscantur in se ipsis: nam in primis non est contra perfectionem Divini intellectus cognoscere creaturas in se ipsis, ut probavimus quæst. 5. & 6. Deinde neque ad veritatem formalem actum de futuro requiritur aliquid absolutē existens quod sit veritatis constitutivum, ut ostendimus late quæstione. 10. de rerum futuritione.

22 Vltèrius neque, ut cognoscatur futurum in se ipso obstat potest scientiam Divinam debere habere veritatem determinationis, quatenus scientia de futuro connexionem intrinsecam, & essentialē habeat cum ipso futuro. Hoc, inquam non obstat, quia eo ipso, quod scientia Divina de futuro absoluto essentialitèr habeat determinari ab ipso futuro, habebit necessario connexionem cum illo: non quidem connexionem antecedentem, sed potius consequentem: imò hac ratione, & non alia, conciliatur infallibilitas scientiæ Divinæ cum humana libertate, quatenus videlicet humana libertas potens impedire consensum. V. g. (à quo essentialitèr pendet in genere obiectivo scientia consensus) potest impedire ipsam scientiam: quæ quia, ut ait Anselmus, descendit ex nostro libero consensu, est necessitas, non antecedens; sed consequens consensum, ideoque cum libertate humana facile coniungibilis. Ut paulo infra magis explicabimus.

23. Quam obrem solum poterat ob stare, vt Deus cognosceret futurum in se ipso, quod cum Deus secundum se consideratus indifferens sit ad affirmationem, vel negationem futuri, indigeat aliquo determinatiuo absolutè existente, vt determinetur ad affirmandum, potius quam negandum; alioquin dicendū erit Deum pro sua libertate immediatè determinati, ad affirmationem præ negatione: quia si Deus non liberè se determinet, neque sit aliquid existens, ratione cuius Deus determinetur, videtur omnino casualiter, & fortuitò esse in Deo vnā scientiam; potius quā aliam: quod nemo concedere audebit.

24. Huic difficultati posset responderi quod, cum futura absoluta coexistent toti æternitati Dei, quæ realitè, & virtualitè indiuisibilis est, sufficientèr possunt determinare Deū ad cognitionem Diuinā de eorum existentia pro sua duratione: quia cum, adhuc prout existentia absolutè in sua duratione, coexistent æternitati Diuinæ indiuisibili: prout absolutè existentia poterunt Deum ad cognitionem determinare: quia, prout ita existentia, nō distant à Diuina æternitate.

25. Verum, licet hæc solutio sufficiens sit ad præsentem difficultatem de determinatiuo cognitionis futuri absoluti: cum tamen, dum determinatiuum scientiæ mediæ inquiramus, hac responsione vti non possimus, quia futurum præcisse conditionatū nullam coexistentiam veram, & realem habet absolutè cum æternitate Dei, quandoquidem futurum purè conditionatum, nihil est absolutè existens: idèò dicendum est ad determinandum Deum non requiri, quod existat absolutè determinatiuum, sed quod detur ea ratione, quā à Deo cognosci debet, & ea solum ratione, quā requiratur, vt scientia illud affirmans vera sit. Verum de hoc fusius agemus dum de determinatiuo scientiæ mediæ quæstionem instituiamus.

26. Sit quarta conclusio. Deus cognoscit consensum absolutum, etiam immediatè liberum, non solum in se ipso; verum etiā in alijs medijs connexis cum futuro absoluto connexionē, non simpliciter antecedente, sed aliqua ratione consequente ipsum futurum. Nam Deus in aggregato Scientiæ Mediæ consensus sub auxilio A. & existentie ipsius auxilij A. cognoscit futurum esse absolutè consensum: quia prædictum aggregatum connexitur intrinsecè, & essentialitèr cum consensu absoluto: cum tamen Scientia Mediæ ingrediens tale aggregatum, in casu auxilij sit consequens consensus absolutum, vt postea dicemus: idèò connexio prædicti aggregati

aggregati est connexio obiectiue consequens ipsum consensum absolute: & ob eandem rationem Deus cognoscens consensum absolute futurum in prædefinitione efficaci, vel consensus, vel auxilij vt efficaciis, vel gloriæ, vt coronæ meritorum, cognoscit consensum in aliquo consequente consensum: nam omnes mediocræ prædefinitiones, vt potè Scientia Media regulatæ, ne libertatē euerant, consequuntur ipsum consensum, vt latè diximus tract. de Prædest.

27 Plura possunt obijci aduersus nostram potissimam conclusionem. Sed ferè omnia iam soluimus in antecedentibus. Vbi ostendimus, tum posse creaturas cognosci a Deo in se ipsis, tum creaturas præcisiue ab aliquo absolute existente, transire ab statu possibilitatis ad statum futuriæ, tum etiam propositiones de futuro, quantumuis singulari, esse determinatè veras, vel determinatè falsas, præcisiue etiā ab aliquo de præsentī existente. Quæ re tria restant nobis explicanda. Primum qua ratione cū scientia Diuina infallibili componatur humana libertas? Vt sic Gentiliū, & Hæreticorum obiectionibus satisfaciamus. Secundum qua ratione scientia Diuina sit, quia obiectum est futurum, & non potius obiectum sit futurum, quia scitur, & cognoscitur per scientiam Diuinam. Tertium denique qua ratione obiectum, quod erit, & non est de præsentī, possit determinare Deum, vt de præsentī, & ab æterno habeat vnam scientiam potius, quam aliam. De hoc vltimo agemus, dum, vt iam dixi, determinationem Scientiæ Mediæ accuratè discutiamus. Alia duo modò explicabimus. Verum, antequam id exequar, duo peculiariter argumenta proponam, quæ contra cognitionem futurorum in se ipsis obijci possunt.

28 Obijcitur ergo primum D. Aug. lib. 11. confess. cap. 18. vbi inquit. *Cum ergo videntur futura, non ipsa, quæ non sunt, id est, quæ futura sunt: sed eorum causæ, vel signa forsitan videntur.* Ergo non videntur futura in se ipsis, quia sic nullam habent entitatē, nec cognoscibilitatem: sed in causis, vel in signis existentibus. Ut sequenti cap. 19. scribit ipse auct. Aug. *Quisnam ille modus est, quo doces futura, cui futurum, quidquam non est, vel potius de futuris doces præsentia? Nam quod non est, nec doceri vili que potest. Nimis longe est iste modus ab acie mea. Inualuit ex me, non poterō ad illud: potero autem ex te, cum dederis tu dulce lumen oculorum meorum.* Igitur sentit Augustinus id, quod non est, non posse doceri, seu sciri in se ipso, sed ratione alienius causæ, aut signi existentis. Et ideo apponit exemplum, vt cum video auroram, pronūcio solē, oriturum.

29 Respondeo 1. Cum P. Ruiz de Montoña de Scientia disp. 28. sect. 8. Augustinum in prædictis locis non assertivè; sed dubitativè loquentum fuisse petendo à Deo difficultatis enodationem. Quod autem alibi docuerit Deum cognoscere futura in se ipsis, constat ex lib. de Prædest. & Grat. cap. 5. & ex lib. 2. ad simplician. quæst. 2. parum à principio, necnon lib. 10. de Civit. Dei cap. 12. & lib. 15. de Trinit. cap. 7. & libro 83. qq. numero 17.

Resp. 2. Cum P. Aldrete tract. de Scientia disp. 26. sect. 8. à num. 11. sensum Augustini esse hominem, aut Angelum per proprias vires cognoscere non posse futura contingentia; secus autè Deum: quia quæ futura sunt nobis, Deo præsentia sunt. Idèò Augustinus docet Deum ostendere Prophetis, quæ respectu Prophetarum futura sunt: & idèò à Prophetis solis suis viribus cognosci non posse; posse tamen à Deo, quia ipsi Deo sunt præsentia: siquidem æternitas Dei indivisibiliter accepta ad omnia tempora extenditur, iuxta illud D. Thomæ 1. Contra Gentes cap. 56. *Cuiuslibet temporis præsentia litera adest æternitas*. Vbi adverte à D. Aug. non tradi hanc præsentia litatem pro necessaria ratione, ut cognoscantur; sed pro sufficiente nam futura purè conditionata etià cognoscuntur à Deo in se ipsis; & tamen æternitati Dei realiter præsentia non sunt.

30 Ob. 2. Etenim per nos Deus cognoscit futura contingentia in se ipsis, quatenus ea cognoscit in illa veritate necessaria consensus v. g. *Petri vel exisset cras, vel non exisset cras*. Sed hæc ratio est insufficientis. Ergo non redditur à nobis ratio sufficiens, ut Deus cognoscit futura contingentia in se ipsis. Consequentia est bona. Ee maior videtur continere nostram doctrinam: nos enim ex eo probamus Deum cognoscere futura contingentia independentè à decreto: quia independentè à decreto modo existente est verum quod cras, vel existeret consensus Petri, vel non existeret: ac per consequens quod aliquod ex his extremis determinatè acceptum est verum. Jam vero minor, videlicet eam oppositionem contradictoriam non esse sufficientem rationem, ut cognoscatur determinatè vnum extremum potius, quam aliud, facile probatur. Quia ea oppositio contradictoria non arguit vllum extremum determinatè, potius quam aliud. Ergo in ea oppositione nequit cognosci vnum extremum potius, quam aliud.

31 Respondeo negando maiorem: nos enim minime docet

mus Deum eateñus cognoscere futurum determinatè, v. g. consensum, quatenus præcissè cognoscit oppositionem contradictoriam inter consensum, & dissensum; sed solum dicimus ex oppositione consensus, & dissensus, inferri vnum ex illis esse determinatè futurum. Et vterius docemus hanc veritatem: *vel consensus erit, vel non erit*, consistere in vno ex iis extremis determinatè, ita vt aliquando verificet hanc propositionem consensus, aliquando vero dissensus; & cum hæc veritas sit ante decretum, ideo ante decretum, vel est determinatè consensus, vel est determinatè dissensus; & illud extremum, quod est, cognoscit Deus in se ipso; non autem in oppositione essentiali consensus, & dissensus. Vterius addimus hanc veritatem *consensus erit, vel non erit* esse necessariam quoad speciem, nõ autem quoad individuum: quia necessarium est, quod vel detur consensus verificans eam propositionem, vel quod detur dissensus eandem propositionem verificans; non tamen est necesse, quod verificetur consensu, potius quam dissensu. Deus ergo non cognoscit, futurum contingens determinatè, neque in oppositione illa contradictoria, neque in necessitate quoad speciem illius veritatis, sed in verificatione, quod de facto verificat eam propositionem.

SECT. III.

Conciliatur scientia absoluta contingens cum libertate.

32 **D**iximus Deum ab æterno cognitione infallibili videre consensum liberum Petri, v. g. in instanti B. & non caret difficultate quo pacto infallibilitas scientiæ cum humani consensus libertate componi possit. Ratio difficultatis est: quia hæc cognitio Divina essentialiter connectitur in instanti A. cum consensu futuro in instanti B. ita, vt implicationem involuat coniungi scientiã Divinam de consensu cum carentia consensus. Ergo existente hac scientia, datur necessitas identificata cū ipsa scientia de eo, quod existat consensus in instanti B. Ergo antequam adveniat instans consensus, iam certum est Petrum fore consensurum in instanti B. Et videtur non esse in mea manu id, quod ante meam determinationem certum, & infallibile est fore exiturum. Confirmatur: quia ad præteritum non datur potentia. Ergo non dabitur vlla potestas in instanti B. (semel supposita scientia Divina in instanti A.)

ad hoc, vt non sit scientia. Ergo neque ad hoc, vt non sit consensus, cum scientia à prædicto consensu nequeat separari.

Confirmatur vltcrius, Semel posita scientia de consensu, neque possum ponere carentiam consensus coniunctam cum scientia consensus: hoc enim implicationem involuit: neque videor posse ponere huiusmodi carentiam diuisam ab hac scientia consensus: quia non possum facere quod non sit scientia, cum ad præteritum non sit potentia, vt dixi: Ergo nullo modo possum ponere carentiam consensus: præsertim, quia videtur Deus in suis actibus ab æterno conceptis extra humanam iurisdictionem constitui debere. Quod iterum confirmatur: quia impossibilitas alicuius extremi, à qua impossibilitate nullo prius modo me possum expedire, lædit meam libertatem. Sed à scientia Diuina de consensu, quæ est impossibilitas dissensus, non me possum expedire: Ergo eiusmodi scientia lædit meam libertatem.

33 Vt his argumentis solutionem adhibeamus, explicandus est sensus diuisus, & etiam compositus, toties in nostris Scholis repetiti, nec non, & in alijs, licet diuersa admodum acceptione. Potestas ad amorem v.g. in sensu composito alicuius extremi v.g. cognitionis, est potestas ad ponendum amorem coniunctum, seu coniungendo illum cum cognitione: & potestas in hac acceptione vocatur potestas ad simultatem: nempe ad faciendum, quod simul existant cognitio, & amor. Hæc potestas involuit, vel existentiam vnius extremi simul cum potentia ponendi alterum modo prædicto, hoc est coniungendo illud cum alio extremo iam existente, vel inuoluit potentiam ponendi vtrumque extremum, seu aggregatum vtriusque. Primo modo potest homo ornatus gratia ponere actum honestum in sensu composito gratiæ: quia licet non possit ponere gratiam, tamen existit iam gratia constituens illum potentem ponere actum supernaturalem coniunctum cum illa gratia. Secundo modo potest homo, qui intelligatur amans proximum, vel Deum: ponere amorem proximi in sensu composito amoris Dei: quia, licet in signo potestatis, neque intelligatur amor Dei, neque proximi amor; datur tamen in homine potestas, vt se determinet simul, tum ad amorem Dei, tum ad amorem proximi: ex quo fit potentiam ad ponendum B. in sensu composito entitatis A involuere, vel existentiam entitatis A, vel potestatem illud ponendi simul, cum potestate ponendi B. coniunctam cum A.

34 Potestas ad aliquod extremum in sensu diuiso alterius: v.g. potestas ad ponendum amorem in sensu diuiso odij est potestas coniun-

gendi amorē cum carentia odij, & hoc etiā potest fieri duobus modis, vel quia iam supponatur ablatum odiū, eiusve carētia existēs; vel quia, licet detur odiū; datur tamen in voluntate potestas ad indiuisimponendū amorē, & carentiā odij. Primo modo qui caret prædeterminatione omnino necessitante ad amorē, est liber ad ponendum amorē in sensu diuiso huiusmodi prædeterminationis necessitantis: quia licet nō possit determinare carentiā physicā prædeterminationis; supponitur iam talis carentia, & simul potestas in voluntate ad amorē vt coniunctum cū tali carentia. Vnde potestas in hoc casu ad amorē in sensu diuiso prædeterminationis, inuoluit carentiam huiusmodi prædeterminationis. Secūdo modo, qui cōsentit in instanti A. est potens dissentire in ipso instanti A in sensu diuiso consensus; quia, licet non habeat potestatem includentē carentiam consensus; habet tamen potestatem ad determinandum vtrumque coniunctim, nempe dissensum, & carentiam consensus.

35. Potestas hæc in sensu diuiso nō vocatur potestas ad similitudinem consensus, & dissensus (siquidem prædicta similitudo implicatio nē inuoluit, similiterque potētia ad illā, sed vocatur similitudo potestatis: quia simul datur in homine potestas ad cōsensum, & potestas ad dissensum. Licet non potestas ad vtrumque simul. Et non solum est similitudo potestatum, sed etiam est similitudo vnius extremi; & potestatis ad alterum cum illo componibile: quia quando Petrus cōsentit libere, non solum coniungitur potestas ad dissensum cum potestate ad consensum verum cū ipso consensu.

36. Hoc supposito. Notandū etiā est quēlibet hominē libere cōsentientē in instanti A v.g. impedire quo minus Deus videat illū dissentientē in ipso instanti A. Hoc probatur. Eo modo, quo determinatur Deus ad videndū consensum, impeditur, vt videat dissensum. Sed Petrus consentiens libere in instanti A, in ipso instanti A determinat Deum, vt videat consensum pro instanti A. Ergo impedit quod videat dissensum. Minor probatur. Eo modo, quo determinatur Deus, vt videat consensum, determinatur, vt non videat dissensum. Sed in instanti A. à consensu libero determinatur ad videndū consensum. Ergo etiam determinatur ad nō videndū dissensum; sed determinari Deum ad non videndū dissensum, est impediri, quo minus videat dissensum. Ergo à consensu libero impeditur Deus quo minus videat dissensum eo modo, quo ab ipso consensu libero determinatur ad videndū consensum.

37. Pro pleniori etiam huius difficultatis, & aliorū similiū solutione, distinguenda est triplex impossibilitas alicuius extremi, alia

est absoluta, alia est impossibilitas ex suppositione antecedente, alia denique ex suppositione consequente. Impossibilitas absoluta cuius extremi est quando extremum in se ipso involuit implicationem; seu duplex contradictoriū, v.g. chymera: chymera enim in se ipsa, & independēter à qualibet suppositione, inuoluit implicationem, & impossibilis est; quæ impossibilitas opponitur veræ, & reali potestati respectu illius extremi, cuius est impossibilitas. Alia est impossibilitas ex suppositione antecedente illud, cuius est impossibilitas, illa videlicet, quæ cōtingenter existens independēter omnino ab extremo, siue carentia extremi, cuius est impossibilitas, connectitur cū tali extremo. V.g. physica prædeterminatio ad cōsensum, quæ intrinsecē, & essentialiter in cōiungibilis est cū dissensu independēterque omnino à dissensu, vel carentia dissensus à Deo potest cōferri. Hæc etiā tollit potestatem ad dissensum, quia illud extremum, quod independēter ab exercitio libero dissentientis necessarium est dissentienti, liberum non est, sed impossibilitas dissensus omnino antecedens reddit consensum consentienti independēter à suo exercitio libero omnino antecedenter necessarium. Ergo tollit, quod sit liber.

38 Impossibilitas consequens, siue ex suppositione consequenti exercitium liberum, est quæ fundatur in ipso exercitio libero consensus, vel in aliquo ipsum exercitium liberum subsequente v.g. impossibilitas consequens mei dissensus identificata, cum consensu, vel cum aliquo subsequente consensum: Hæc impossibilitas dissensus, siue necessitas consensus, non tollit veram, & realem potestatem ad dissensum. Ratio est: quia cum tota hæc dissensus impossibilitas, & consensus necessitas, fundetur in exercitio libero consensus, non tollit quo minus consensus libere exerceatur, cum potius tale exercitium liberum supponat: sed libertas ad consensum includit veram, & realem potestatem ad dissensum. Ergo impossibilitas dissensus consequens consensum liberum, non tollit veram, & realem potestatem ad dissensum, ac per consequens non ledit libertatem, ad consensum, vel dissensum.

39 His præsuppositis non admodum difficulter conciliantur inter se scientia Diuina ab æterno existēs de meo consensu in instanti A, & quod ita libere cōsentiam in instanti A. vt habeā verā, & realem potestatem in instanti A dissentendi: quia scientia Diuina de consensu, licet sit necessitas consensus, & impossibilitas dissensus, est impossibilitas vnius, & necessitas alterius ex suppositione consequente ipsum consensum: cum enim, vt supra dictum est, consensus in instanti A determinet Deum ad scientiam

de consensu, inde sit necessitatē consensus identificatā cum ipsa scientia, esse consequentē consensum, vt libere exercitū, propterea que non tollere libertatem illius. Deinde cum ille, qui libere consentit, determinet scientiā, poterit pro sua determinatione impedire scientiā consensus, & determinare scientiā dissensus, ac per cōsequens, data huiusmodi scientia consensus, erit in homine potestas ad dissensum in sensu diuiso prædictæ scientiæ: hoc est impedire existentiam dictæ scientiæ. Ex quo etiam fiet simul cum scientia consensus esse potestatem ad dissensum, quod est esse simultatē scientiæ, & potestatis ad dissensum; non tamen esse potestatem ad simultatem dissensus, & scientiæ de consensu: Ex quo constat scientiam consensus, non tollere libertatem illius.

40 Nunc ad argum. in forma respondeo; conced. ant. nempe prædictā scientiā esse connexā essentialiter, & infallibiliter cū consensu: & distinguendo illud cōsequens primū. Ergo existente hac scientia datur necessitas, vel absoluta, vel ex suppositione antecedenti ad cōsensum: nego: datur necessitas cōsensus ex suppositione consequente ipsum cōsensum: cond. conseq. Et distingo similiter secundū consequens. Ergo antequā adveniat cōsensus certū est me cōsensurū esse, distingo: certitudine antecedente tēpore, & natura meū cōsensum, nego, certitudine antecedente tēpore, & consequēte natura obiecti meū cōsensum & ab illo determinata. cōc. cōs.

41 Ad cōfirm. resp. ad præteritū nō dari potētiā in sensu cōposito præteritionis; posse tamē dari in sensu diuiso: in casu, in quo posterius in tēpore sit prius siue antecedēs indeterminatione; quæ ratione in nostro casu consensus, qui in tēpore subsequitur scientiā diuinā, vt correspōdentē durationibus antecedentibus, antecedit in genere determinationis ipsam scientiā: siquidē determinat Deū ad huiusmodi scientiā cōcipiendā. Ex quo infertur negādā esse cōsequentiam; nempe non dari in consentiente potestatem ad impediendā scientiam de consensu: ipsa enim, quæ est potestas determinandi scientiam dissensus, etiam est potestas impediendi scientiam consensus. Placet hic notare axioma illud commune *ad præteritum non datur potentia* posse intelligi non solum quatenus asserat non dari potentiam ad præteritum cōponendo quod non sit præteritum simul cum eo quod præteritum sit; verū etiam in casu præsentis possunt intelligi absolutē; ita tamen, vt non detur potentia ad id, quod absolute omnino præteritum est, bene tamen possit dari respectu illius, quod licet præteritum sit; tamen agens, seu quasi agens determinandum, à creatura, adhuc prout intrinsece,

& formaliter durans, ut eliciens actum præteritum, sit præsens modo, quando determinandum est à creatura. Sic ergo, licet scientia Dei admittatur præterita, ex eo, quod sit exilens ab æterno; cum tamen Deus quatenus intrinsece, & formaliter durans ab æterno sit etiã durans hodie, ideo potest creatura hodie determinare Deum ut habeat scientiam ab æterno, quin absolute, & omnimodo derur in creatura potentia ad præteritum: siquidẽ Deus, ut cognoscens ab æterno intrinsece, & formaliter nõ est præteritus, sed existẽs hodie.

42 Ad secundam confirmationẽ: eodem modo respondeo falsum esse existente scientia mei consensus, non esse in me potestatem dissensus in sensu diuiso consensus. Datur enim in me prædicto casu vera, & realis potestas impediendi scientiam consensus, & determinandi scientiam dissensus; quia ad præteritum, modo supra explicato, datur potentia.

Ad tertiam confirmationem fateor tollere libertatem ad aliud quod extremum necessitatem, à qua agens non se possit expedire; nego tamen id euenire in nostro casu; quia, adhuc data scientia mei consensus, sum ego plene potens impedire talem scientiam, ut sapẽ dixi, Præter has rationes dubitandi.

43 Ob. 1. Si voluntas, posita præscientia consensus, posset consentire libere, posset libere non falsificare præscientiam Dei. Sed voluntas, non potest libere non falsificare præscientiam Dei: Ergo voluntas, posita præscientia consensus, non potest libere consentire. Consequentia est legitima. Probo maiorẽ, probaturus postea minorẽ. Consentire libere est non falsificare actum affirmantẽ consensum liberum, Ergo, si voluntas in prædicto casu posset libere consentire, posset libere non falsificare. Consequentia est bona, antecedens probatur. Consentire est non falsificare scientiam consensus: siquidem est verificare illam. Ergo libere non consentire, est libere non falsificare.

Probo iam minorem illam. Nescipẽ voluntatẽ non posse libere, non falsificare scientiam Dei. Sic igitur eam probo. Libertas ad nõ falsificandã scientiã includit potestatem ad illã falsificandã, sed involuntate nequit dari potestas ad falsificandã scientiã diuinã. Ergo neque libertas ad eã nõ falsificandã. Min. est certa. Cõsequẽtia legitima. Maior probatur. Libertas ad aliquod extremũ est potestas ad vtrumlibet contradictorium. Ergo libertas ad non falsificandum, est potestas, & ad non falsificandum, & ad falsificandum.

44 Respondeo dupliciter posse nõ falsificare scientiã diuinam, vel reddendo illam conformem cum suo obiecto, vel impe-

diendo illius existentiam: quia non solum quando existit conformis non falsificatur; verum etiam quando absolute non existit. Rursus voluntatem libere, non falsificare scientiam potest (iuxta hoc præsuppositum) intelligi dupliciter, nempe libere, non falsificare libertate versata inter *falsificare*, & *non falsificare*, vel libertate versata inter *verum non falsificare*, & aliud *non falsificare*, voluntas ergo non est libera ad non falsificandum libertate versata inter *falsificare*, & *non falsificare*, sed inter *non falsificare* impediendo scientiam, & aliud *non falsificare* reddendo illam formaliter veram.

45 Ob. 2. Si, posita scientia visionis de consensu, daretur vera libertas in voluntate, daretur potestas ad dissentiendum posita scientia visionis consensus; sed implicat talis potestas. Ergo posita scientia consensus, non datur vera libertas in voluntate. Minor probatur: potestas ad dissentiendum posita scientia consensus, est potestas coniungendi dissensum cum scientia consensus. Sed potestas ad talem coniunctionem est chymarica: Ergo potestas ad dissentiendum, posita scientia consensus, est potestas chymarica. Respond. ly *posita scientia consensus* posse coniungi in propositione cum potestate ad dissensum, & tunc verum est, posita scientia consensus, dari potestatem ad dissensum: quia sensus propositionis est, simul cum scientia de consensu datur in voluntate potestas ad dissensum, & verissimum est dari simul scientiam de consensu, & veram, & realem potestatem in voluntate ad dissensum. Potest etiam in propositione ly *posita scientia consensus* coniungi cum dissensu, ita ut sensus propositionis sit, voluntas potest dissentire coniungendo dissensum cum positione scientie Divinæ de consensu, & sic explicata propositio falsissima est: quia potestas ad prædictam coniunctionem chymarica est.

46 Hinc ad argumentum in forma respondeo. Si posita scientia consensus, daretur in voluntate vera libertas, daretur potestas ad dissensum posita scientia consensus: distinguo: daretur potestas ad dissensum, per simultatem scientie, & potestatis ad dissensum: concedo, daretur potestas ad simultatem dissensus, & scientie consensus: nego maiorem. Et deinde distinguo minorem: implicat prædicta potestas: hoc est potestas ad dissensum simul existens cum scientia consensus: nego: potestas ad simultatem dissensus, & scientie consensus, concedo minorem, & sub eisdem terminis distinguendum est consequens.

47 Idem syllogismus alijs terminis potest aliter distinguere in hunc videlicet modum. Si, posita scientia visionis de consen-

Iu, daretur vera libertas in voluntate, daretur potestas ad dissensum, posita scientia consensus: in sensu composito talis scientia: nego; in sensu diuiso: concedo: & distinguo similiter minorem: implicat talis potentia: si sit potentia ad dissensum in sensu composito scientia: consensus: concedo: si sit tantum potestas in sensu diuiso: nego.

48 Ob. 3. Nulla potest dari in voluntate potestas in hoc instanti A, vt mundus non fuerit creatus; sed hoc ex nullo alio capite potest provenire, nisi quia praeexistit eius creatio: Ergo nunc in instanti A nulla potest dari potestas ad faciendum quod non extiterit id, cuius existentia praeexistit. Respondeo verum esse nunc, vt res existunt, non posse dari in voluntate potestatem, vt mundus non sit creatus; quia defacto mundus fuit creatus independenter ab actibus liberis modo existentibus: imò actus liberi modo existentes dependent à serie causarum, quae connexionem habent cum mundi creatione. At vero considerata voluntate humana secundum se, & Dei potentia, bene potest constitui. Voluntas humana in signo apto, vt determinet Deum ad creationem mundi per exercitium voluntatis suae, vt existentis in instanti A.

49 Explicatur hoc. Supponamus Deum prius decernere existentiam voluntatis Petri pro sua duratione A: ita vt Deus miraculose, & independenter ab alijs causis conservaturus esset Petrum cum sua voluntate in instanti A, posteaque decernere Deum creare mundum quinquaginta saeculis retro ante creationem Petri, casu quo Petrus videretur eliciturus actum amoris Dei in suo instanti A; secus vero si non eliceret. In hoc casu posset Petrus in instanti A facere quod mundus tot saeculis praecedens Petrum, non crearetur; quia si libere non eliceret amorem, mundus non crearetur. Ergo Petrus, facta hac suppositione, posset facere quod mundus non crearetur: Ergo absolute id implicationem non involuit.

50 Ob. 4. Nulla est potestas ad hoc, vt iam destructum non extiterit (esset enim ea potestas ad hoc, vt non extiterit, quod extitit) Ergo in hoc instanti B. non est potestas, ad faciendum quod revelatio, quae antecederet extitit, & iam est destructa, de peccato in hoc instanti, non extiterit: ergo neque ad hoc, quod non extiterit praedicta scientia. Probatur hæc vltima consequentia: quia factum ne extiterit ea scientia visionis, fit etiam ne extiterit praedicta revelatio, quae necessario pendet ex tali scientia; quippe Deus non reuelat facienda, nisi quae facienda videt.

51 Ex principijs supra stabilitis huic obiectioni respondetur distinguendo primum antecedens. Nulla est potestas ad hoc, ut iam destructum non extiterit: in sensu composito destructionis concedo: in sensu diuiso: nego antecedens: dari enim valet potestas, ut id, quod iam est destructum, neque extiterit, neque destructum fuerit. Vnde datur potestas modo ad faciendum, quod reuelatio, quæ extitit de peccato hodierno, & iam est destructa, neque extiterit, neque destructa fuerit.

52 Ob. 5. Videri ex his certitudinē reuelationum labe fastari: nam, posita, quacumque reuelatione de mea salute, quia decessurus sim in gratia, adhuc contingens est, & in mea manu, & potestate, impedire predictam reuelationem: Ergo ipsa certitudo reuelationis potest impediri. Sed certitudo pro mea libertate impedibilis non me potest reddere omnino securum. Ergo reuelatio de quolibet euentu libero non tribuit omnimodam securitatem.

53 Primo, ut recte notat P. Gaspar de Ribad. apud omnes catholicos eadem est in re difficultas: quia posita, quacumque reuelatione de meo consensu in instanti A. contingens est mihi, liberumque talem consensum elicere, ita, ut in mea manu sit elicere consensum, vel carentiam consensu. Ergo contingens erit oppositum illius, quod certitudine infallibili euenturum est: eo igitur modo, quo cum certitudine Diuinæ reuelationis de meo consensu, componitur me posse impedire consensum, componitur etiam cum ipsa certitudine reuelationis potestas vera faciendi quod non extiterit reuelatio. Respondeo ergo: posita reuelatione de mea saluatione per decessum in gratia, contingens esse me non saluari contingentiā antecedenti, qua possit existere carentia saluationis in sensu diuiso reuelationis, non vero in sensu composito: ex quo infertur certitudinem reuelationis coniungi cum potestate antecedente impediendi illam. Deinde certitudo quæ pro mea libertate est antecedenter impedibilis, potest me reddere omnino securum: quia, licet detur vera potestas antecedens impediendi illius existentiam; tamen infallibiliter consequenter certum est impediendum non esse quod sufficit ad me reddendum omnino securum.

54. Vltimo aduerto hanc propositionem *in signoscientiæ consensus non datur vera potestas ad dissensum* diuersimodè intelligi posse. Primo ita ut enuntiet adueniente scientia de consensu destrui potestatem dissensus, siue in signo scientiæ dari carentiam potestatis veræ ad dissensum, & in hoc sensu falsa est propositio, quia scientia non destruit potestatem, sed potius illam supponit: neque

in signo scientiæ datur verâ carentia potestatis, cum potius illam interat. Alium sensum habere potest prædicta propositio; nempe signum scientiæ, non esse signum potestatis: hoc est ipsam scientiâ, quæ est signum sui ipsius non esse potestatem ad dissensum, neque cum dissensu coniungibilem; & sic accepta propositio verissima est. Siquidem scientia de consensu connexa est cum consensu, & incomponibilis cum dissensu. Quando ergo dicimus vnum signum v.g. signum A. præcingere ab aliquo, siue illud aliquid non esse in signo A. solum dicimus signum A., & aggregatum entitatum quod componit signum A. distingui ab illo aliquo, à quo præcindit signum A. in hoc sensu dicimus signum consensus non esse signum potestatis ad dissensum: non quia, quando datur consensus, reuera desit potestas ad dissensum. Sed quia consensus distinguitur adæquate à potestate ad dissensum; & in hoc sensu dicimus, neque in signo cause esse effectum, neque in signo effectus existere causam; quia causa, & effectus realiter adæquate distinguuntur.

SECT. III.

Utrum scientia visionis sit causa rerum?

55 **T** Riplicem scientiam respicientem creaturas distinguimus in Deo: alia est, qua Deus cognoscit essentiam, & quidditatem rerum: hoc est: quæ sint prædicata cuiusque rei constitutiva; siue quod, si res exeat, existet absque contradictione: quæ scientia appellatur scientia simplicis intelligentiæ. Alia est, qua Deus cognoscit absolute creaturam existere pro determinata differentia temporis, quæ vocatur visio, siue scientia visionis. Et alia denique est, qua Deus cognoscit quid esset, si hæc, vel illa conditio indifferens apponatur, quæ quidem est scientia conditionata contingens, & quam nos mediam appellamus. Rursus scientia visionis alia est de effectibus non liberis creaturæ v. g. de existentia cæli; alia de effectibus libere procedentibus à voluntate humana: v. g. de consensu absoluto Petri.

56 In hac questione in primis non agimus de scientia conditionata, siue media. Nam qua ratione scientia media dirigat Deum, partim diximus tract. de Prædest. quæst. 2. partim infra dicemus, dum de Scientia Media varias questiones discutiamus. *Uterius, cum certum sit Deum omnia operari per intellectum, &*

voluntatem, certum similiter debet esse creaturas per intellectum producere: nihil enim Deus producit, nisi cognoscendo quod producit; neque ad aliquid physicè concurrit, nisi voluntariè, saltem permissivè. Quam obrem certum est scientiam simplicis intelligentiæ, qua cognoscat naturam, & conditionem illius rei, quæ producitur, præquiri, ut saltem dirigentem Deum ad creaturam producendam. Quare solum potest esse questio de scientia visionis.

57 Verum neque in præsentī loquimur de effectibus non liberis: an videlicet scientia visionis, sit causa illorum. Cum enim hi effectus procedant per decretum absolutum: quod decretum, & est scientia sui, & effectus decretati, non dubito, quin effectus omnino naturales procedant à Deo per scientiam absolutam illorum: an vero hæc scientia concurrat per modum imperij intellectus, vel solum quatenus virtualiter identificatur cum decreto; non est huius loci. Solum ergo nostra questio procedit de operibus rationibus liberis creaturarum v.g. de consensu, & dissensu.

58 Caterum cum nos, ut potissimum nostræ Scholæ fundamentum totis viribus contendamus, quamlibet suppositionem immediatè antecedentem, ad opus, & cum opere connexam, tollere illius libertatem: hocque, quæ potuimus efficacia tract. de Prædestinatione ostenderit: modo non est reiicienda causalitas scientiæ visionis. Ex eo quod scientia visionis connectatur cum obiecto, & hæc connexio tollat libertatem: quia hoc esset totum de libertate nostrorum auctum, quæstionem prolixè repetere. Sed nostram sententiam expressis Sanctorum PP. verbis dumtaxat probabimus, argumentisque adversariorum, tum ab authoritate, tum à ratione peculiari petitis, satisfacere curabimus.

59 Sit ergo nostra sententia. Scientia visionis potest esse causa remota liberæ operationis creaturæ: non tamen potest esse causa proxima immediatè influens in liberam operationem, ut Thomistæ contendunt. Prima pars huius conclusionis facile probatur ex nostris principiis ex professo stabilitis tract. de Prædestinatione. Nam Deus ex directione Scientiæ Mediæ potest habere intentionem efficacem consensus salutaris: quæ intentio, cum sit cognitio sui ipsius, cognoscit in se ipsa, quod consensus existet. Deinde hæc ipsa prædefinitio, quæ etiam est scientia visionis consensus, est causa determinans Deum ad ponendam mediā indifferentiā efficaciam, & consequenter est causa remota consensus. Ergo bene potest scientia visionis consensus liberæ esse causa remota illius.

60 Secunda pars nostræ conclusionis est scientiâ visionis non esse causam proximam immediatè influentem in liberam operationem; & consequenter nō esse propriè, & strictè causam actus liberi, nec actum liberum esse, quia à Deo cognoscitur; sed potius à Deo cognosci, quia est. Hanc sententiam defendunt ex Thomistis Magister Franciscus Romæus Illustrissimi Ordinis Domini-
cani Magister Generalis, qui libro de libertate verit. 8. circa finem hæc habet apud Ribadeneira de scientia disp. 18 cap. 1. *Illud non est præterendum, quod si ad antiquos PP. te conuertas, reperies pene omnes in hanc unam convenire sententiam; non ex eo quod Deus sit aliquid futurum, idcirco futurum est, sed quia futurum est, Deus novit, qui est præsciens futurorum. Sic enim locuntur Hieron. Aug. Orig. & Chrysost. & plerique orthodoxi DD. Magister Orius lib. de quinque verbis Pauli contra Hæreses verbo libertas, hæc habet, apud eundem Ribadeneira ibidem. *Manifestum est, quod visio Dei, qua videt aliquem agere, vel non agere, non est causa talis actus, vel operationis: sicut homo videns incedentem per viam, non est causa illius incessus: ita, nec Dei visio, causa operationum in nobis.* Ex quibus rectè intert Ribadeneira non esse facile creditu gravissimos istos viros auctores vocare nostram sententiam manifestam, omniumque PP. Doctorumque orthodoxorum, si opposita ut expressa Div. Thomæ esset inter suos habitas, & receptas. Hanc eandem sententiam tenent communiter nostrari; ideo nullum sigillatim refero. Quibus adherent Illustrissimus Episcopus Machin. artic. 9. disput. 25. & Auerla hic sect. 26. asserens hanc sententiam esse, sine dubio D. Thomæ.*

61 Probatur hæc sententia primo autoritate PP. expresse asserentiam, non ideo res esse futuras, quia videntur à Deo, sed potius à Deo videri futuras esse, quia futura sunt. At si scientia visionis esset causa creaturarum, falsum esset hoc PP. assertum. Ergo scientia visionis non est causa creaturarum. Consequentia est legitima, & minor videtur evidens: si enim scientia visionis esset causa creaturarum, scientia visionis esset ratio à priori, quare existerent creatura. Ergo existerent quia viderentur à Deo. Falso igitur id ipsum PP. Ecclesia negarent.

62 Iam vero PP. expresse asserere non ideo res esse futuras, quia à Deo videntur; sed potius à Deo videri, quia futura sunt: constat ex innumeris locis, in quibus id discertissime asserunt: Damascenus dialogo contra Manichæos colum. anrepem. Et qui-

dem Dei presentia, vera atque inuolabilis est; verū ipsa haud qua-
quam causa est, cur omnino fiat id, quod futurum est, quin potius,
quia hoc, vel illud facturi sum⁹, idcirco præcognoscit, quæ ipsi minime
grata sunt. Eusebius de præparatione Euangelica lib. 6. cap. 6. ex-
plicans concordiam præscientiæ Diuinæ cum libertate creata.
Dicam etiam, si absurdum multis forsam videatur, id, quod futurū
est, causa est, ut Deus euenturum illud præuideat: non ideo ergo sit,
quia præscit, sed quia futurum erat, præscit.

63 Sic explicat eandem difficultatē Iustinus cōtra Etni-
cos in lib. quæst. contra Gentiles quæst. 58. Non est prænotio causa
eius, quod futurum erat, sed quod futurum erat causa prænotionis:
non enim prænotionem sequitur res futura, sed rem futuram præno-
tio. Origenes super epist. ad Rom. Non propterea aliquid erit,
quia id scit Deus futurum; sed quia futurum est, ideo scitur à Deo
antequam sit; & paulo infra, ut magis explicet scientiam Dei, non
esse causam futuri, sed futurū independens esse à cognitione Diui-
na sic ait. Et si fingamus Deum non præcognoscere aliquid futurum;
tamen futurum sine dubio erit.

64 Eodem modo (nempe asserendo non rem esse, quia cog-
noscitur; sed cognosci, quia est) conciliant libertatem creatam
cum præscientia Diuina ceteri PP. qui in hanc quætionem inci-
derunt. Athanas. serm. de Passion. Domin. inter principium, &
medium, Cirillus Alexand. lib. 9. in Ioan. cap. 10. & lib. 11. cap.
21. Epiphani. lib. 1. Hæres. 38. Leo Mag. serm. 26. de Pass. cap.
2. Beda lib. variarū quæst. Gaudentius Brixienſis de Manducat.
agni Paschal serm. 3. Hugo Victorino lib. 1. de Sacram. part. 2.
cap. 22. Hieronym. Ezechiel 2. ad illa verba si fortè, vel ipsi au-
diant, & si fortè quiescant. Nemes. lib. 1. de natura hominis cap.
24. §. 3. & alij plures.

65 Haic argumento varias adhibent solutiones aduersa-
rij: primo respondent ideo PP. negare illam causalem. Ideo res
sunt futurae, quia cognoscuntur à Deo: quia res non existit, quia
cognoscitur à Deo: attenta præcise ratione scientiæ: hoc est: li-
cet Scientia Dei sit causa creaturæ: non tamen secundum rationē
scientiæ, ut scilicet aliqua enim est scientia, quæ non producit, aut fa-
cit obiectum scitum, aut cognitum: nam aliqua est scientia, purè
speculatiua. Quam obrem non existit creatura, quia præcise cog-
noscitur, aut scitur: & hoc (aiunt) sufficit, ut absolutè possit negari
rem esse quia cognoscitur: siquidem non sufficit cognosci,
ut sit.

66 Sed contrarium (vt rectè nostri DD.) de eadè scientia, de qua negant SS. PP. esse rationem existendi creaturas, affirmant habere ipsas creaturas pro ratione existendi. Sed de scientia Dei secundum prædicatum scientiæ Diuinæ, vt sic, non affirmant PP. neque affirmare possunt habere creaturas pro ratione existendi: siquidem scientia, qua Deus se cognoscit habet rationem scientiæ. Ergo PP. dum negant scientiā Diuinā esse rationem existendi creaturas non loquuntur de scientia Diuina, vt sic, sed de scientia earum creaturarum.

67 Secundo quia PP. de ea scientia negant esse causam rerum, de qua asserbant Gentiles tollere libertatem: siquidem PP. hac doctrina putabant fieri satis argumento Gentilium existimantium scientiam Diuinam de futuris absolutis componi non posse cum eorundem futurorum contingentia, & libertate. At qui Gentiles solum scientiam absolutam creaturarum existimabant libertatis inimicam. Ergo SS. PP. de scientia absoluta creaturarum, & non de scientia, vt sic, negant esse causam creaturarum.

68 Tercio quia iuxta Originem. *Et si fingamus Deum non præcognoscere aliquid futurum, tamen futurum, sine dubio erit.* Ergo de mente Originis est præcognitionem futuri, vt futuri, non esse causam futuri.

69 Respondent secundo aduersarij scientiam absolutam consensus Petri futuri v. g. duplicem habere respectum, & ad decretum, cui innititur, & ad consensum ipsum, quem repræsentat vt existentem in sua duratione. Prædicta scientia secundum respectum ad consensum dicitur scientia visionis, & speculatiua; quatenus autem respicit decretum, dicitur scientia approbationis, & practica. Quando igitur PP. negant scientiam esse rationem existendi creaturas, loquuntur de scientia, secundum respectum ad ipsum futurum, secundum quem respectum constituitur scientia visionis, & speculatiua; non autem loquuntur secundum respectum ad decretum, secundum quem respectum est scientia approbationis, & practica.

70 Hoc ipsum clarius, & expeditius explicat Illustrissimus Godoy asserendo, nimirum in scientia Dei, & esse rationem imperij, & rationem repræsentationis. Scientia igitur Diuina est causa rerum secundum quod est actus imperij: quia Deus (iuxta hunc authorem, & plures alios Thomistas) omnia per imperium, quod est ipsum Dei verbum, operatur, iuxta illud: *Verbo Domini coeli firmati sunt.* Ceterum actus Diuini intellectus, prout repræ-

tentatio, & visio ipsius creaturæ futuræ, non est causa futurum: quia sub hoc respectu supponit, tum decretum, tum imperium, tum ipsum futurum: ideoque prædicta scientia, non est practica; sed pure speculatiua.

71 Viterius addunt, non eo sensu, quo PP. concedunt futurum esse consensum v. g. esse rationem scientiæ Diuinæ, in eodem negare scientiam visionis esse rationem, quare consensus sit futurus: quia consensus, solum est ratio scientiæ Diuinæ illatiuæ, quatenus videlicet ex consensu libero infertur Deum cognoscere consensum, & in hoc sensu affirmatur à Patribus. Ac vero, dum negat scientiam esse rationem, quare existat consensus, id negant (loquendo de scientia prout strictè scientia visionis est) in sensu reali, & causaliuo.

72 Hæc solutio displicet, quia non est, nec potest esse ad mentem PP. quãdoquidem hac doctrina quacunque ratione explicetur, eorum responsio ad Gentilium, & Hæreticorum argumentum redditur omnino insufficiens, quod sic ostenditur.

73 Ex eo Gentiles, & Hæretici confabant scientiam Diuinam aduersari libertati humanæ, quia Scientia Diuina, utpote essentialiter vera, infert necessario obiectum futurum v. g. consensum: & videtur libertas, & contingentia subdici, dum ante libertatis exercitium, ad existentiam futuri intelligitur infallibilis determinatio. SS, PP. Vt huic apparenti rationi satisfaciant, asserunt ex eo Scientiam Diuinam nullatenus offigere libertati consensus, qui à non est ratio existendi consensus; sed potius è conuerso consensus est ratio existendi Scientiam Diuinam. Ergo eatenus PP. consulunt humanæ libertati, quatenus negant scientiam illatiuam consensus esse rationem existendi consensus. Si ergo prædicti Authores, licet negent Scientiam Diuinam prout respicientem consensum, vel prout videntem illum, causare consensum; concedant tamen scientiam Dei, vel prout dicentem respectum ad decretum, vel prout habentem rationem imperij, si inquam, concedant scientiam Dei secundum hunc respectum consideratam, & esse illatiuam infallibilitè consensus, & esse causatiuam illius, concedunt plane id ipsum, quod PP. Ecclesiæ iudicant negari debere, ut Gentiliū, & Hæreticorum rationi adhibeatur responsio.

74 Declaratur vterius PP. dum ut Gentilibus respondeant, negant scientiam illatiuam consensus esse rationem existendi consensum tacitè admittunt, quod si daretur scientia illatiua consensus causans consensum, tolleretur libertatem consensus. Ergo solu-

Solutio, qua secum permittit dari scientiam consensus *illatium*, & causatium, est solutio, qua enervat responsionem Patrum, & quae argumentum Gentilium relinquit in sua vi, ut illa fuerit. At qui solutio, quae solum negat scientiam secundum unum duntaxat respectum, & non secundum alium, esse causatium consensus, patitur secum scientiam *illatium* consensus, & eiusdem consensus causatium, nempe quatenus induit rationem imperij, vel scientiae approbationis. Ergo solutio, quae solum negat scientiam secundum unum duntaxat respectum, & non secundum alium, esse causam consensus enervat responsionem PP. & relinquit in sua apparentia Gentilium, & Hæreticorum rationem.

75 Confirmatur ulterius: quia PP. ut explicent concordiam infallibilitatis Divinae praescientiae cum humana libertate, saepe utuntur exemplo visionis nostrae, quae nulla prorsus ratione influit in obiectum visum. Ergo dum negant scientiam Dei *illatium* consensus esse rationem existendi consensum, absolute, & simpliciter negant vlla prorsus ratione scientiam Dei consensus *illatium* in consensum influere.

76 Gonetis liberius, quam Viro pio, & religioso par erat, audet respondere hanc similitudinem visionis corporae, qua PP. utuntur esse popularem, & ad vulgi captum accommodatam: & ea solum intendere declarare. Scientiam visionis in Deo non esse obscuram, & enigmaticam, sicut est cognitio Prophetarum, sed clarissimam, & perfectissimam intuitivam, ut est visio oculi corporali.

77 Non potest negare Gonet, nisi id ipsum, quod oculis corporeis videmus, audacter neget, PP. dum hac similitudine utuntur, diserte pronuntiare hoc exemplo explicari, quae ratione libertas humana scientia Divina non ladatur. Ita praeter alios ipse Sanctus Thomas opusculo contra errores Graecorum cap. 10. ut citat, ipsius Doctoris Angelici verba referens, ipse Gonet disp. 4. art. 2. num. 35.

78 Ergo, dum dicit PP. non intendere explicare hanc concordiam, vel negat verba, quae ipsemet refert, vel docet PP. solum sentire illa similitudine explicari claritatem visionis Divinae; secus vero libertatem humanam, quoniam, tamen si hoc secundum praesentem: hoc exequatur, non quia eis ea explicatio videatur solida, & viris doctis, qualis est Gonet, probanda; sed est quia popularis, & ad vulgares, quales nostras putat, accommodata.

79 Secundum, quod addunt in solutione, videlicet, in hac propositione aduersaria: *Non ideo res sunt future quia à Deo videntur, sed ideo videntur, ut future. quia sunt future* primam partem accipi in vno sensu, & secundam in alio longe diuerso, ex terminis ipsis videtur falsum, & Patrum authoritati plurimum detrahens: ex inde enim inferretur PP. Obscurè, implexè, imò, & ineptè procedere, dum in vna, eademque propositione diuersis acceptionibus vterentur, quæ minimè ex contextu discerni valerent.

80 Vtius id ipsum efficacitè refellitur: quia PP. vt sæpe diximus, hac ratione nituntur explicare infallibilitatem scientiæ Diuinæ nullum, vel minimum humanæ libertati præiudicium asserre. At quod ex futuritione consensus inferatur per legitimam consequentiam scientiæ Diuinæ, dum scientiæ Diuinæ humanæ nõ subiaceat libertati, nihil minuit difficultatis. Ergo Patres, iuxta hanc solutionem, vtuntur responsione inepta ad difficultatem propositam euacuandam. Minor, quæ sola posset in dubium verti, facile probatur.

81 Inferri scientiam Diuinam ex consensu per bonam consequentiam, solum probat connecti consensum cum scientia. Sed præcisè connecti consensum cum scientia illius, non arguit libertatem consensus. Ergo prædicta illatio non probat, imò nec lenitèr suadet libertatem, quam PP. intendunt. Minor probatur. Eodem modo connecteretur consensus cum scientia, si scientia per modum naturæ influeret necessitando, sicuti effectus necessarij etiam inferunt scientiam Diuinam de eorum existentia, existentia quæ cuiuslibet effectus existentis, non pro libertate creata, connectitur necessario cum scientia Diuina illius. Ergo hæc connexio, si uè illatio inutilis est ad inferendam libertatem in consensu.

82 Tertio respondent alij PP. in textibus allegatis posse intelligi de scientia simplicis intelligentiæ; non autem de scientia visionis: quem admodum enim, dum nobis obijciuntur aliæ authoritates in quibus dicitur, vt infra videbimus, non Deum res scire, quia sunt, sed ideo esse, quia cognoscuntur, id nos interpretamur, non de scientia visionis: sed de scientia simplicis intelligentiæ. Cur (inquiunt) illis, non licebit similem expositionem adhibere, & vti eadem licentia eos interpretandi? Præsertim (addit Gonet) quia cum in his locis lætentur Patrum contra Manichæos sit statuere concordiam inter scientiam Diuinam, & libertatem humanam, quando dicunt non res esse, quia sciuntur: potius videntur loqui de scientia simplicis intelligentiæ, quam visionis: quia scientia simplici

cis intelligentiæ, utpote necessaria, magis ad speciem humanæ op-
ponitur libertati.

83 Sed contra. PP. dum contendunt Diuinam præscien-
tiam non officere humanæ libertati, de illa præscientiâ loqui de-
bent, de qua poterat esse difficultas, & quam Gentiles, & Hæreti-
ci libertati oppositam existimabant. Cum autem præscientiâ euen-
tus futuri, & non eius præcisè possibilitatis, contenderent nostræ
fidei aduersarij humanam libertatem destruere: de scientia absolu-
ta euentus, & non de scientiâ simplicis intelligentiæ intelligi de-
bent, nisi omnino extra rem loqui impudenti temeritate dica-
mus. Præsertim: quia quod difficultatem Hæreticis, & Gentilibus
ingerebat, hoc duntaxat erat. Qua ratione scientia Dei infallibi-
liter connexa cum euentu futuro, & existens in Deo per totâ æter-
nitatem ante existentiam euentus ut in sua duratione: qua, inquam
ratione, hæc determinatio antecedens tempore euentum, connexa
que intrinsicè, & essentialitèr cum euentu, componi possit cum
eo quod in tempore detur vera libertas ad euentum? Hæc est ra-
tio, quæ adeo difficilis illis visa fuit, ut Ciceronem, & alios eximij
ingenij viros lamine fidei destitutos, in turpissimum errorem la-
bicompulerit. Quæ ratio difficultatis minimè in scientia simpli-
cis intelligentiæ reperitur, utpote, quæ nullatenus cum euentu, ut
absolutè futuro, potius quam cum eius defe&u connexa sit.

84 Caterum quando PP. aliqui asserunt res esse, quia à
Deo cognoscuntur, nullum est argumentum probans PP. loqui
de scientia visionis in sensu ab aduersarijs intento: imò est; positi-
uum fundamentum ad intelligendos PP. de scientia simplicis in-
telligentiæ, vel quod, si loquantur de scientiâ visionis, solum ne-
gent Deum cognoscere creaturas per species à creaturis accep-
tas, ut infra videbimus. Maneat ergo fixum, ut cuilibet patebit
authoritates Patrum à nostris adductas non præiudicata causa
legenti, eos, dum libertati humanæ prospicientes asserunt in
eius defensione res non esse quia à Deo noscuntur, sed potius à
Deo cognosci, quia sunt: loqui, non de scientia simplicis intel-
ligentiæ; sed de scientia visionis, vel absoluta euentus futuri, quâ
Gentiles, & Hæretici humanam euertere libertatem impia teme-
ritate proferebant.

85 Quarto respondent aduersarij PP. dum absolutè
dicunt, non esse res, quia cognoscuntur à Deo, loqui de pecca-
tis futuris: quæ quidem non sunt, quia cognoscuntur à Deo: quia
cum scientia, quæ est causa rerum, sit scientia Dei prout innuitur

decreto, & prout habet rationem imperij; & neque decretum, neque imperium Diuinum sit de peccatis: ideo peccata, non sunt, quia cognoscuntur à Deo.

86 Sed contra. Primo: si hac propositio negativa, licet solum loquatur de peccatis intelligatur de ratione antecedente, quare sint peccata, ita vt sensus sit præscientia Dei, non est ratio existendi peccata; in eodem etiam sensu intelligeretur aduersaria, videlicet: ideo Deus cognoscit peccata, quia dantur peccata, & consequenter, iam aliquid creatum esset ratio à priori Scientiæ Diuinæ: quod nulla ratione concedunt aduersarij.

87 Secundo: PP. dum hanc doctrinam tradunt, ea, vt sæpe diximus, contendunt ostendere præscientiam Diuinam recte coherere cum humana libertate. Dum ergo ad conciliandam libertatem negant esse causam peccati: eo est, quia sentiunt, quod si scientia causa foret peccati, libertatem ad peccandum euerteret. Ergo si scientia Diuina esset causa operis boni, pari iure operis boni periret libertas. Ex quo colliges, quod, licet PP. loquantur solum de peccatis, attamen, vt ostendant absque necessitate committi, vtuntur ratione generali, nimirum eam scientiam, quæ non est causa obiecti; sed potius datur, quia datur obiectum, non tollere libertatem, quantumvis cum obiecto cognito intrinsecè, & essentialitèr connectatur.

88 Tercio impugnatur eadem solutio: quia iuxta Origenem, ita scientia Diuina non est causa euentus futuri; *et c.* si fingamus Deum non præcognoscere aliquid futurum, tamen futurum sine dubio erit. Atqui hoc probat non solum scientiam non esse causam formalem peccati; verum, neque materialis. Ergo adhuc, si loquantur PP. de peccatis, non potest Thomistarum doctrina salua consistere. Minor probatur. Deus per suam scientiam visionis, vt innitentem decreto, causat iuxta Thomistas materiale peccati, & in hoc decreto materialis peccati cognoscit Deus formale peccati. Ergo deficiente hac scientia, non esset materiale peccati. Ergo neque formale, quando quidem formale in materiali quasi in radice fundatur. Ergo, vt vera sit doctrina Origenis, videlicet, quod, etsi deficeret scientia, non deficeret peccatum, opus est quod scientia Diuina non sit causa peccati, adhuc, quoad materia-

89 Quarto denique impugnatur tradita solutio: quia plures PP. expresse loquentes, tam de actibus bonis, quam malis tradunt doctrinam generalem docentem non res esse; quia præsciuntur, sed præsciri, quia sunt. Ita inter alios clarissimè Damascenus dialog. contra Manichæos col. ante penult. Vbi, postquam distinguit inter opera libera, & necessaria, asserit Deum ea, quæ necessaria sunt, prædefinire (omnino antecedenter) opera vero libera bona, & mala expresse comprehendens. *Deus ea* (inquit Damascenus) *quæ voluntarie à nobis futura sunt, hoc est ea, quæ in voluntate nostra sunt, nimirum virtutem, ac vitium, præsciens: ea Deum prædefinit, quæ in arbitrio nostro minimè consistunt, & post pauca subdit, ut ea quæ facturi sumus præsciat, à nobis proficiatur.* Tandem concludit quod ex eo verum est Deum videre peccata, quia erunt: quia vniuersaliter loquendo de actibus liberis, Deus cognoscit res, quia erunt, & non è conuerso. *Et quidem* (subiungit) *præscientia Dei vera, atque inuolabilis est: verum ipsa haudquaquam causa est, cur omnino fiat id quod futurum est, quin potius, quia hoc, vel illud facturi sumus, id circo prænoscat, quæ ipsi minimè grata sunt.*

90 Ob hæc, & alia testimonia, quibus apertè loquuntur PP. non solum de peccatis; verum etiam de actibus bonis, & indifferentibus: respondent vltimo aduersarij PP. solum negare scientiam Diuinam esse causam totalem, & impediendam libertatem, non verò esse causam attemperatam humanæ libertati, & cooperantem cum illa, ut se determinante determinatione secundum liberi. Quam solutionem confirmant ex D. Thoma quæst. 2. de verit. art. 14. ad 1. Vbi hæc habet loquens de Origine expresse docente nostram sententiam. *Dicendum est quod intentio Originis est dicere quod scientia Dei non est causa, quæ inducit necessitatem in se, ut ex hoc cogatur aliquid euenire.*

91 Verum hæc solutio authoritatè PP. plurimum videtur detrudere: nam ex eâ fieret PP. adeò inepte arguere, ut assum. rent pro medio id ipsum, quod probare contendebant. Facile ex dictis hoc colligitur. Quoniam intentum PP. ut & ipsi aduersarij fatentur, est ostendere præscientiæ infallibilitatem humanæ libertati non opponi, nec humanam, voluntatem à Diuina præscientia necessitari. Ergo conclusio, quam PP. asserere, & stabilitè nituntur, hæc est. Præscientia Diuina non necessitat humanam voluntatem. Sed, iuxta aduersarios, ad hanc conclusionem probandam assumunt PP. pro medio

præscientiam Didinam, non esse causam impediētem libertatem. Ergo ipsam conclusionem assumunt pro medio ad eam stabilendam: quod quidem alienum est à præstantissimo Sanctorum PP. ingenio.

92 Nec D. Thomas verbis adductis nostris aduersarijs consentit: verum enim est Origenis intentum, in prædictis verbis esse nostram libertatem cum Diuina præscientia conciliare. Fateor quidem eō tendere, tanquam in conclusionem Origenis verba; minimè tamen obinde dicendum est in eis verbis Originem assumere pro medio scientiam Dei non necessitare; sed potius, ut conuincat exclusionem necessitatis, uti, ut medio ad id probandum; res non esse, quia cognoscuntur. Hac quippe ratione verba Origenis argumentum continent: alia vero; non argumentum, sed repetitionem conclusionis continerent.

93 Quod vero addit S. Thomas, nempe Originem, dum dicit Deum cognoscere res quia res erunt, id solum dicere in sensu illativo, quatenus ex rebus inferitur scientia Dei, ita intelligo, ut D. Thomas nolit Originem dixisse res cognitas esse physice causam scientiæ Diuinæ, sed solum inferre, illatione quidem excludente veram causalitatem physicam; non autem negant illationem antecedentem obiectiue; sed respectu huius prædictiue se habui, ut infra videbimus.

SECT. V.

Soluiuntur aduersariorum argumenta ab authoritate desumpta.

94 **O**bjicitur 1. D. August. lib. 12. conf. 5. cap. 38. ubi hæc habet. *Nos itaque ista quæ fecisti videmus quia sunt, tu autem quia vides, ea sunt. & nos foris videmus quia sunt, & intus quia bona sunt, tu autem ubi vidisti facta ibi vidisti facienda.* Et lib. 15. de Trinit. cap. 13. *Vniuersas creaturas corporales, & spirituales non quia sunt, idèd. nouit Deus, sed idèd sunt, quia nouit.* Ergo iuxta Augustinum idèd res sunt, quia videntur à Deo, ex quibus verbis hic saltem potest confici discursus. Fecerisdem verbis, quibus aliqui PP. dicunt Deum cognoscere obiectum, quia obiectum est, & non è contra, alij PP. inter quos Magnus Augustinus dicunt res esse, quia cognoscuntur à Deo.

& non e conuerso. Ergo, cum nos P.P. contra nos allegatos cum latitudine, nostra sententia non pra iudicante, benigne interpretemur. Cur aduersarijs ad interpretanda verba, quae nos illis obijcimus, non licebit eadem uti latitudine, & benignitate?

95 Si hic discursus, ut iacet, vim haberet, plerumque, nisi in rebus fide certis, auctoritas P.P. inutilis redderetur, cum sapientius, si verba specie tenus accipiantur, opposita videantur docere. Ut ergo, & veritati consulatur, & Patribus debita exhibeatur reuerentia, eorum, quae tradunt, ex fine, & contextu sensus est eruendus. Igitur Divus Augustinus lib. 15. de Trinit. cap. 13. ubi magis nobis videtur oppositus, contendit scientiam Dei non esse, in tempore adquisitionem, nec res scire, quia eis ab alio discit. & id est initio capitis. *Nunquid (ait) Deus Pater ea ipsa quae non per corpus quod est ei nullum, sed per se, sumit, aliunde ab aliquo didicit, aut nuncijs, vel testibus, ut ea sciret, indigerit? Non utique. Et paulo infra, Nec ista ex aliquo tempore cognouit, ut nosset, sed futura omnia temporalia, atque in eis etiam quid. Et quando ab illo petitis, risueramus, & quos. Et de quibus rebus, vel ex auditibus, vel non ex auditibus esset, sine initio ante presciuit.* Postea etiam probat diuersitatem inter nostram scientiam, & diuinam, quia nostra distinguitur a nobis, scientia vero diuina est ipse Deus. *Qua autem scientia Dei est ipsa, & sapientia, & quae sapientia, ipsa essentia, siue substantia.*

96 Ex his omnibus in unum collectis, cenfeo Augustinum contendere Deum non habere scientiam temporalem, & verè, & physice causatam a rebus. Imò, cum realiter scientia Dei sit realiter ipse Deus, scientiam Dei esse physice causam omnium rerum, cuius Deus est causa, non quia scientia Diuina sumpta quoad denominationem affirmantis, secundum illam etiam terminationem, & prout distinguitur virtualiter ab ipso Deo, causas res futuras, sed quia verè, & realiter accepta causet.

97 Itaque sensus Augustini hic est: Deus minimè accipit in tempore scientiam a creaturis, nec creatura vlla potest causare scientiam Diuinam: imò tam longe abest a tali causalitate creaturatum, ut potius scientia Dei, utpote, quae est ipsa essentia Dei causet creaturas. Ille est sensus verborum Augustini, ut constat ex capitis fine, & contextu, sincere & ingenuo examinatis.

98 In eodem sensu intelligo D. Hieronymum lib. 20. moral. cap. 23. ubi ait. *Quae sunt non ab aeternitate eius, ideo videntur, quia sunt, sed ideo sunt, quia videntur: & lib. 33. cap. 6. Non videntur.*

Scientia videndo creat, existentia videndo continet. Quidquid ergo creator, non videt, essentia subsistendi caret. Itaque Augustinus, & Gregorius in his, & alijs similibus testimonijs solum intendunt Deum in tempore non accipere scientiam causatam à creaturis; sed potius scientiam Divinam realitèr, & physicè acceptam, utpote à Deo indistinctam, causam esse creaturarum.

99 Ex his colliges non prohibito; sed maximo cum fundamento, nos auctoritates PP. nostra interpretari sententia. Nam, cum, dum Patres dicunt ideo Deum cognoscere res, quia sunt, & non è contra: intendant explicare rationem, quare infallibilitas præscientiæ non opponatur humanæ libertati; & hæc ratio non aliter vim habeat, nisi quatenus scientia contingentium ab ipsis contingentibus determinetur: ideo opus est asserere Patres in his verbis docere existentiam futurorum esse rationem (obiectivam) à priori, quare à Deo cognoscantur; non vero scientiam, ut videntem, creaturas esse rationem, quare exsistant. Vtterius cum, dum asserunt, ideo res esse quia à Deo cognoscuntur, & non è contra: solum velint declarare Deum non adquirere scientiam temporalem causatam à rebus, quia scire Dei est suum esse, & ad hanc veritatem stabilendam sufficiat scientiam Dei entitative acceptam causare creaturas, creaturasque minime causare verè, & realitèr scientiâ, id est eo hac solum explicatione sit satis: textibus allegatis, quia opus sit ulteriorem explicationem invenire.

100 Sed instat PP. non solum dicunt in genere, scientiam Dei esse rationem existendi creaturas; sed signanter affirmant res esse quia à Deo *videntur*: At videri res non dicit scientiam præcise entitative acceptam; sed quoad denominationem videndi. Ergo iuxta PP. scientia quoad denominationem scientia visionis est causa rerum.

101 Respondeo r. cum D. Thom. sub nomine visionis, & sub nomine videndi non semper intelligi scientiam visionis, prout à scientia simplicis intelligentiæ distinguitur; sed posse scientiam necessariam, seu simplicis intelligentiæ visionis nomen sortiri. *Nihil prohibet*, (ait S. Thom. quæst. 2. de verit. art. 6.) *aliquando omnem scientiam divinam visionem dici: aliquando vero solum illam, quæ est præteritorum & futurorum.*

102 Respondeo secundo paulo aliter: de ipsa scientia visionis verè dici esse entitative acceptam causam rerum: nec opus esse, quod quando prædicamus aliquid de visione Divina, siue de scientia visionis, id prædicemus de ea reduplicativè præsertim,

quant.

quando sensus ex antecedentibus, & subsequenter non obscure colligitur.

103 Aliorum PP. verba nobis obijciuntur, quæ exiguum, vel nullam continent difficultatem. Etenim obijcitur nobis Chrysostomus. serm. 34. loquens de muliere, quæ sanguinis fluxum patiebatur. Vbi ad illa verba conuersus Iesus, & videns eam, &c. hæc ait. *Vidit eam diuinis oculis, non humanis; vidit, ut saluti redderet; non ut agnosceret, quam sciebat, vidit eam. Donatur bonis, malis caret, quem viderit Deus.* Verum hæc verba parum ad rem sunt: nam in eis Chrysostomus sub nomine visionis, non quantumque scientiam intelligit, sed eam, quæ coniungitur cum aff. An beneficiendi: imò ut ex ipsis verbis constat, non rigore scholastico adstrictus; sed eloquentiæ licentiæ utens, vocat visionem cognitionem Diuinam, de argitudine, ut sanet; de malis ut liberet: & de laboribus, ut eis ablatis reddat felicem. Non ergo (ut verum fateor) venit in mentem Chrysostomo Deum feminam eam ab infirmitate liberasse per scientiâ visionis de iam recuperata sanitate.

104 Minus ad rem est, quod obijcit Gonetius, nimirum PP. docere Christum plures sanasse infirmos per suam viuificantem aspectum, & salutarem visionem. Sed hoc omnino extra rem est.

105 Nam quod oculis Christi D. vis inheret sanandi infirmos, vel ita erat, ut physice causaret sanitatem, per aliquam physicam virtutem, vel quia Deus se solo sanaret, quos Christus respiceret. Et in vno, & altero caso prior esset, saltem natura, sanitas recepta, quam visio ipsius sanitatis: nec opus est quod visio, quæ eos saluti restitueret esset, quæ ipsam salutem videret. Adde hoc esse effectus necessarios, & non liberos, nosque in presenti quæstione loqui non de effectibus necessariis, sed de effectibus humanæ voluntati immediate liberis.

106 D. Thomam putant aduersarij adeo clare pro eis stare, ut solum contentions studium possit negari. Sed re ipsa falluntur: quia clarius aliquibus in locis nostra fauet sententiæ, & verba quæ contra nostram opponuntur sententiâ faciliem, & expeditâ habent interpretationem.

107 Pro nobis stare S. Th. non obscure colligitur ex aliquibus locis. Primo nam S. Doctor in 1. dist. 38. q. 1. art. 1. in corpore expressè asserit quod sicut est causalitas artificis per artem suam, ita consideranda est causalitas Diuinæ scientiæ. Sed causalitas scientiæ artificis duntaxat est per modum directionis ad opus efficiendum. Ergo causalitas Diuinæ scientiæ solum

est per modum directionis. At qui scientia dirigens non est, quæ representat opus factum, sed quæ ratione opus debeat fieri, ut ex terminis ipsis est evidens. Ergo scientia Divina, quæ est causa rerum, est quæ representat quæ ratione debeat produci qualibet creatura. Sed hæc non est scientia visionis, sed simplicis intelligentiæ, ad quam spectat cognoscere naturam finis, & mediorum. Ergo scientia Divina est, quæ à Divo Thoma asseritur causa rerum, non autem scientia visionis.

108. Secundo quia hæc quæst. 14. art. 8. ait S. Doctor, quod scientia Dei est causa rerum secundum quod habet voluntatem conjunctam. At qui scientia huiusmodi non est scientia visionis, sed scientia simplicis intelligentiæ. Ergo iuxta D. Thomam scientia simplicis intelligentiæ non autem scientia visionis est causa rerum. Minor probatur ex his, quæ infra docet; nempe, quod illa scientia est causa rerum, quæ cum sit indifferens ad opposita, ex determinatione voluntatis producit determinatum effectum. At qui scientia ex se indifferens, & habens voluntatem conjunctam, ut per eam determinetur, est scientia simplicis intelligentiæ: nam scientia visionis se ipsa est determinata & nunquam est indifferens. Ergo scientia simplicis intelligentiæ est, iuxta S. Thomam causa rerum, non autem scientia visionis.

109. Obijciunt 1. D. Thomas in 1. dist. 29. quæst. 1. art. 1. ad 5. ubi hæc scribit. *Licet scire & scire Dei sint idem secundum rem, tamen scire sequitur voluntatem ut imperatum ab ipsa: esse autem non: & ideo scire suum non subiacet libertati voluntatis, sicut scire operativum creature.* Et art. 2. ad 1. *scire divinum respectu futurorum est subiectum libertati voluntatis.* Ex quibus verbis hoc conficitur argumentum. Scientia subiecta libertati Divinæ voluntatis, non est scientia simplicis intelligentiæ, siue necessaria; sed est scientia visionis, utpote contingens contingentia libertatis Dei. Sed scientia operativa, & casualia rerum, quæ appellatur *scire operativum*, est, iuxta D. Thomam, subiecta Divinæ libertati. Ergo scieria, quæ est causa rerum, est scientia visionis. Ergo res sunt quia à Deo videntur, non autem videntur quia sunt.

110. Obijciunt secundo idem S. Doctor tum in hac quæstione, tum quæst. 2. de verit. art. 14. ad 1. Vbi adductis verbis Origenis à nobis pro nostra sententia allegatis nimirum *Non propterea aliquid erit, quia id scit Deus futurum: sed quia futurum est ideo scitur à Deo, antequam sit.* Respondet quod Origenes locutus est attendens rationem scientiæ, cui non competit ratio causalitatis, nisi adiun-

adiuncta voluntate, qua explicatione ita efformatur argumentū. Iuxta D. Thomam causalitas negatur scientiæ Divinæ secundum quod non habet adiunctum decretum. Sed scientia secundum hanc considerationem est scientia simplicis intelligentiæ. Ergo scientiæ simplicis intelligentiæ, negatur causalitas in res futuras. Ergo nō scientiæ visionis.

111 Respondeo verissime dici scientiam Divinam solum capia e prout habet adiunctum decretum, non quia scientia causans, vel decreto innaturatur, vel ab ipso deriuatur, sed quia, vt scientia sit causans in actu secundo, requirat decretum scientia possit. modo quo scientia dirigens artificem non causat artificium, nisi accedat voluntas efficax vtendi prædicta sententia, huc notitia. Hinc deducitur eam scientiam simplicis intelligentiæ causantem medio decreto ad naturam effectuum accomodato, esse necessariam, & non subiectam libertati Divinæ quoad esse. liquidem Deus non est liber in habenda, vel non habenda tali scientia: esse tamen liberam, & diuino dominio subiectam, quoad munus causandi, & operandi, quandoquidem non ei conuenit causare, nisi prout habet adiunctam voluntatem: in quo sensu loquitur S. Thomas, dum ait scire operatum esse subiectum Diuinæ libertati, hoc est in esse actu operantis, & causantis. His positiss.

112 Ad 1. argumentum in forma distinguo maiorem: scientia subiecta libertati Divinæ quoad esse, & repræsentare, est scientia visionis, concedo: scientia solum subiecta quoad munus operandi, & non quoad esse, vel quoad repræsentare, est scientia visionis, nego maiorem. Et distinguo minorem. Scientia causatiua rerum est, iuxta D. Thomam, subiecta Diuinæ libertati quoad munus producendi, concedo: quoad esse, vel repræsentare nego minorem. Et nego consequentiam.

113 Ad secundum argumentum respondeo eodem modo. Iuxta D. Thomam negatur causalitas scientiæ Divinæ, prout nō habet adiunctum decretum: causalitas in actu secundo, concedo: causalitas in actu primo, seu virtus causandi, nego maiorem: quia scientia simplicis intelligentiæ secundum se considerata habet vim causatiuam, non tamen ad causandum se solam, sed adiuncto decreto. Deinde: concessa minori: distinguo consequens. Ergo scientia visionis negatur causalitas in actu primo: nego: causalitas in actu secundo, sub distinguo, deficiente decreto, concedo: præsentem, nego consequentiam. Et distinguo vltimum consequens. Ergo non negatur à D. Thoma causalitas scientiæ visionis præscinden-

do à scientia visionis in prædictis verbis concedo, concedendo scientiæ visionis aliquam causalitatem, nego consequentiam.

SECT. VI.

Soluuntur argumenta à ratione.

114. **O**B. 1. Scientia, eatenus dirigit voluntatem, quatenus illi ostendit, quod decernendum, & producendum est. Sed decernenda, & producenda est existentia rerum, & non pura possibilitas. Ergo scientia dirigens Deum ad producendam creaturam est ea, quæ ostendit eius existentiam, sed scientia visionis est, quæ attingit existentiam, non autem simplex intelligentia, quæ solum attingit possibilitatem. Ergo scientia visionis, non autem simplicis intelligentiæ est causa rerum. Minor subsumpta probatur, tum ex D. Thomæ, adrente hac quæ est, art. 9. ea quæ nec sunt, nec fuerunt, nec erant attingi scientia simplicis intelligentiæ, ea vero, quæ aliquando sunt attingi scientia visionis. Tum etiâ, quia Theologi appellant scientiam simplicis intelligentiæ. *Cognitio eorum, quæ nec sunt, nec fuerunt nec erant.* Hanc rationem appellat Gonetius plane deminutivam, sed revera nihil aliud demonstrat, quam terminorum ignorantiam, quæ Gonetio his, & pluribus alijs in locis, tam inanem generat confidentiam.

115. In primis. Si hoc argumentum esset plane demonstraret plane ante omne decretum de existentia V.g. consensus Petri, debere esse in Deo scientiam visionis ejusdem consensus, quod est implicatorium. Sequela facile probatur eodem argumento. Nihil Deus potest decernere, quin præcognoscat, quod decernit. Ergo Deus nullo decreto efficaci potest decernere existentiam consensus Petri, quin præcognoscat eius modi existentiam decernendam. Sed cognitio existentie est, iuxta adversarios, scientia visionis. Ergo Deus ante quodlibet decretum de existentia consensus Petri, debet habere scientiâ visionis huiusmodi existentie. Ergo nō solū ante decretū executivum, verū etiâ ante decretū purē intentionū, & in quo nūtitur scientia visionis, haberet Deus scientiâ visionis.

116. Respondeo ergo falsissimū esse, nec apud Thomistas vlla prorsus ratione defensibile, scientiam simplicis intelligentiæ, & scientiâ visionis ex eo inter se distingui: quia scientia visionis attingat ex parte obiecti existentiam: scientia vero simplicis intelligentiæ,

lgentiæ eam existentiam ex parte obiecti non attingat, vt diximus, dum has scientias inter se comparauimus: tum, quia existentia, non distinguitur ab essentia rerum: tum quia (admodum distinctione inter essentiam, & existentiam) negari non potest scientia simplicis intelligentiæ, vt dirigentem Deum propterea ad omne decretum de existentia, cognoscere debere existentiam, qua discernenda est. Tum denique, quia cum de ratione scientiæ simplicis intelligentiæ sit cognoscere quidquid Deus potest facere, vt potens fieri à Deo, non potest non cognoscere existentiam rei, vt potens poni absolute in rerum natura.

117 Ad probationem de sumptam ex D. Thoma respōdeo 1. D. Thomam docere ea, quæ aliquando sunt attingi à Deo per scientiam visionis; non tamen negare ea ipsa, entitativè accepta attingi per scientiam simplicis intelligentiæ: non affirmando quod sint; sed solum quod possunt esse.

118 Respondeo 2. Sepe sapius, id, quod se tenet ex parte modi poni quoad verba ex parte prædicati, tamen si reuera illa diuersitas, non se teneat ex parte prædicati; sed ex parte modi respiciendi prædicatum, & ideo ea verba non debere intelligi in sensu materiali; sed in formali. Hac ratione dum intellectus, & lumen gloriæ concutunt ad visionem dicitur lumen concentrere ad vitalitatem; non autem ad supernaturalitatem: non quia intellectus non attingat, siue proximæ, siue remote, à quo modo præscindo, supernaturalitatem, & lumen vitalitatem; sed quia lumen non concutit, vt principium vitæ, siue vitalitate, neque intellectus, vt principium supernaturale. Pari ratione in nostro casu potest dici scientiam simplicis intelligentiæ attingere, quæ nunquam sunt, non quia non attingat ex parte obiecti, quæ aliquando sunt; sed quia ex parte modi non attingit affirmando, quod aliquando sunt. Et in hoc sensu est vera explicatio, quam adducit Gonetius scientiæ simplicis intelligentiæ, & visionis: aliter vero manifestè falsa, & ab omnibus neganda.

119 Instabis. Iuxta D. Th. q. 2. de verit. art. 9. ad 2. tota distinctio scientiæ visionis, & scientiæ simplicis intelligentiæ, non se tenet ex parte Dei; sed tantum ex parte obiecti, & connotati materialis. Ergo debet assignari diuersum obiectum scientiæ visionis ab eo quod attingitur per scientiam simplicis intelligentiæ. Cum ergo proprium obiectum scientiæ visionis sit existentia, hanc non attinget scientia simplicis intelligentiæ. Sed scientia dirigens ad existentiam ponendam, attingit eandem existentiam. Erit ergo scientia visionis, & non simplicis intelligentiæ.

Res.

120 Respondeo D. Thomam, tam in hac parte, quam ubi dicit nullam esse distinctionem, decretorum, & voluntatum, nullamque inter ea prioritatem, & posterioritatem, nisi ex parte obiectorum, ita intelligendum esse, non, ut neget distinctionem, aut ordinem virtuales aliunde provenire, quam formaliter ab obiectis. Hoc enim non congruit cum doctrina D. Thomæ distinguente per rationem cum fundamento in re plures actus Divinos ex solo modo tendendi ad idem obiectum? Ut intentionem, & electionem, scientiam, & decretum, &c. Sed solum ita, ut doceat nullam esse distinctionem realem actuum divinorum tenentem se ex parte ipsorum; sed, si aliqua sit distinctio realis, solum esse extrinsecam desumptam ab obiectis, quod vero semper scientia visionis, & scientia simplicis intelligentiæ, distinguantur ex parte obiectorum, non definit Sanctus Doctor.

121 Ob. 2. Deus producit creaturas per actum imperij. At imperium pertinet ad scientiam visionis. Ergo Deus producit creaturas per scientiam visionis. Respondeo quidquid sit de effectibus naturalibus, de quibus modo non est questio: nego quod effectus liberi producantur per imperium Divinum, siue voluntatis, siue intellectus: quia solum producantur per decretum indifferens applicativum omnipotentiae, quod decretum determinatur ab ipsa libera voluntate ad concurrendum ad unum extremum, potius quam ad oppositum.

122 Ob. 3. Scientia, quæ est causa rerum debet esse libera, alioquin res necessario, & non libere producerentur à Deo. Item scientia quæ actu est causa rerum, debet esse determinata, & consequenter præsupponere decretum. At qui scientia simplicis intelligentiæ non est libera, neque determinata, sed necessaria, & indifferens ad effectum, & eius carentiam. Ergo non est causa in actu secundo.

123 Respondeo scientiam, quæ est causa operationis libera creaturæ, neque debere esse in se liberam Deo, cum sit scientia necessaria, neque adhuc in operando debere esse liberam Deo formaliter, & immediate; sed tantum mediate, quatenus liberum est Deo conferre libertatem, quam videt coniungendam cum consensu: quia non alio modo prædicta scientia est libera Deo in operando, nisi quatenus est libera Deo operatio immediate libera creaturæ, cum igitur operatio creaturæ non sit immediate libera Deo; sed tantum mediate in applicatione; causarum indifferentium, quæ providentur operatur, si apponantur: ideo scientia
hac

hac ratione, & non alia, est libera in operando. Deinde hæc scientia debet esse determinata ad operandum in ipso signo operationis, non vero antecederet simpliciter, ne tollatur e medio libertas; bene tamen potest aliquando prædicta scientia esse determinata ad operandum determinatione extrinseca scientiæ, & consequente Scientiam Mediam: quando nimirum Deus pro posteriori ad Scientiam Mediam prædestinat consensum liberam creaturæ.

124. Instant aduersarij, ut scientia ex se indifferens ad opus, & eius carentiam, sit causa determinata operis non sufficit decretum indifferens. Ergo requiritur decretum absolutum, & efficax. Antecedens probatur. Esse causam operis, seu verificari rem esse, quia à Deo cognoscitur; requirit scientiam esse determinatam ad opus, quia requirit quod ex scientia inferatur opus: aliter enim non est vera propositio causalis. Atqui scientia simplicis intelligentiæ, adhuc, ut coniuncta cum decreto indifferente, non infert opus. Ergo ut scientia sit causa operis, ita, ut verum sit opus existere, quia à Deo cognoscitur, non sufficit decretum indifferens. Confirmatur, quia indifferens, & determinatum inter se opponuntur, & vnum oppositum non est causa alterius. Ergo cum scientia simplicis intelligentiæ adhuc prout coniuncta cum decreto indifferente, sit indifferens ad opus, non poterit causare determinationem ad opus. Ergo scientia causans non est scientia simplicis intelligentiæ, utpote indifferens; sed scientia visionis, quæ est determinata ad opus.

125. Respondeo quod, ut scientia in actu secundo sit causa operis, non sufficit decretum indifferens, quodlibet alio secludo; requiritur enim ipsa determinatio voluntatis ad opus, non, ut existens prioriori, sed ut existens pro signo ipsius operis. Ex quo minime deducitur requiri decretum absolutum, & efficax: quia, ut deus opus nulla requiritur determinatio realiter antecedens ad opus. Deinde nego, quod ut verificetur rem esse, quia à Deo cognoscitur requiratur bonitas illationis operis ex scientia; solum enim requiritur conducentia scientiæ, ut sit opus, ut patet in hac verissima propositione. *Homo peccat quia tentatur*, & tamen lapsus non inferitur legitime ex tentatione.

126. Ad confirmationem respondeo indifferens, & determinatum non opponi inter se, quia id ipsum, quod est indifferens, potest, vel a se, vel ab alio contingenter determinari. Similiter dicendum est id, quod est indifferens, esse indeterminatum, non ab-

solute;

solutè; sed solum præcisiuè; hoc est non habet determinationem intrinsecam, & essentialè sibi; non tamen excludit aliam determinationem, vel ex propria libertate, vel aliunde contingenter illi prouenientem.

127 Ob. 4. Deo, vt supremo rerum artifice, debet concedi perfectior directio ex cogitabilis, si repugnantiam non inuoluat. At perfectior directio est per scientiam visionis, vtpote quæ clarius distinguit, & cognoscit obiectum; & ex alio capite repugnantiam non inuoluit prædicta directio. Ergo Deo tribuenda est. Consequentia est bona, & maior ex terminis euidens. Minorem vero putant aduertarij sufficienter solutione argumentorum probari. Vnico verbo respondeo scientiam visionis non esse causam immediatam operis liberi (quidquid sit de alijs effectibus naturalibus, & necessarijs) quia quilibet causa immediata operis connecta cum illo, est necessitas operis simpliciter antecedens opus, & consequenter tollens potestatem ad oppositum: vt constat ex generalissimis principijs circa naturam libertatis.

128 Ob. 5. Illud, quod habet suam perfectionem per adæquationem ad alterum, se habet ad illud, vt mensuratum ad mensuram: etenim mensura est id, cui res debet ædificari, vt forciatur perfectionem sibi debitam. At cognitio, quæ nõ facit, sed supponit suum obiectum; nempe scientia visionis, habet perfectionem sibi debitam, veritatem scilicet, & certitudinem, per adæquationem, & conformitatem cum illo: ideo enim est vera, & certa, quia illi adæquatur, & non e contra. Ergo pendet ab obiecto quantum ad veritatem, & certitudinem. Ne ergo ita pendeat, debet scientia visionis nõ esse, quia est obiectum; sed potius esse rationem, quare obiectum existat.

129 Respondeo scientiam Diuinam habere veritatem, & certitudinem transcendentales; nempe determinationem sibi intrinsecam, & essentialè, vt obiectum sit, vti representatur, & vt actus sit representatiuè, vti est obiectum realiter, & verè. Vterius habet actus Diuinus veritatem, & certitudinem sibi extrinsecas, secundum datas nimirum in ipso obiecto, vt distincto ab actu. Hanc veritatem, & certitudinem extrinsecas habet actus formaliter ab obiecto: certitudinem autem, & veritatè intrinsecam habet actus formaliter à se; non autem ab obiecto: quod vero hæc ipsa perfectio actus pendet in genere obiectiuo ab ipso obiecto, inconueniens non est, vt satis ostendimus tota quæst. 4. huius tractatus.

130 In calce aduertimus, quod dum dicimus scientiam simpliciter

simplicis intelligentia esse causam actionis liberae v. g. Consensus Petri hoc dupliciter intelligitur. Primo in genere praecisse directivo, quatenus videlicet Deus directus scientia simplicis intelligentia de natura, tum operationis liberae, tum mediorum, quibus hic consensus potest à creatura obtineri, adhibet media, quibus obtineatur consensus. In hoc casu (praecisso quocumque alio influxu) dicitur scientia simplicis intelligentiae ratio existendi consensus, videlicet ratio remota in genere directivo, quatenus dirigis Deum, & ad amandum consensum, & ad ponenda media, ut consensus obtineatur. Non tamen secundum hanc considerationem scientia simplicis intelligentiae constituit causam proximam, sua proximam potestatem ponendi consensum.

131 Secundo potest intelligi scientia simplicis intelligentiae ratio physica immediata productionis creaturae. Cum enim omnipotentia immediate influat, & scientiam simplicis intelligentiae non sit opus distinguere virtualiter ab omnipotentia, deducitur scientiam simplicis intelligentiae reatuer, & virtualiter tantam, licet non per rationem nostram, concurrere physice immediate ad consensum ex determinatione libera creaturae.

SECT. VII.

De Ideis Divinis.

132 **I**dea communiter definitur. *Forma obiecta intellectui intra ipsum existens, ad quam respiciens artifex operatur.* In primis dicitur *forma* id est illud esse, in quo efformantur, siue exprimitur praedicata rei efficienda: qua proprie. *Forma* in praedicata definitione, idem sonat, ac *expressio*. Additur *objecta intellectui* ad differentiam habendum, & specierum impressarum, quae subsistant in intellectu: non vero ei obijciuntur. Vltimas dicitur: *intra ipsum* (intellectum) *existens*, ad distinctionem exemplarium externorum, quae artifices ob oculos ad imitandum sibi proponunt. Denique dicitur: *ad quam respiciens artifex operatur*; quia idea causa est exemplaris, quam intendit artifex imitari. Circa Ideas Divinas plura dubitantur ab Authoribus; quae ferme omnia pure de nomine sunt: ideoque nos ab eis brevitè expediemus, ut ad difficiliōres de Scientia Media quaestiones procedamus.

133 Primo dubitatur quid sit *Idea Divina*? Prima sententia tenet esse Divinam cognitionem terminatam ad ipsum opus efficiendum ita P. Vazquez hic disp. 72. Martinô disp. 12. de scientia sect. 4. num. 24.

134 Secunda sententia docet *Ideam* esse creaturam cognitam à Deo. Ita Durand. dist. 36. quest. 3. Ocham, & cū eo Nominales dist. 35. quest. 5. & alij apud Vazquez 1. p. disp. 72. cap. 2. Aversa 1. p. quest. 15. sect. 3.

135 Tertia sententia docet *Ideam* esse ipsam creaturam, ut menti Divinæ obiectam, non secundum proprium esse intrinsecum; sed prout habet quoddam esse diminutum extra Deum, per actum Divini intellectus ab æterno productum. Ita Scotus in 1. dist. 35. quest. 1. §. ad ista.

136 Quarta sententia tenet *Ideam* esse Divinam essentiam, ut continentem in se creaturas. Ita communiter Thomistæ, & plures ex nostris. Verum hæc sententia diuersimode explicatur. Aliqui enim tenent eo essentiam sufficienter habere ratione *Idee*, quatenus gerit munus speciei, & prout comparatur ad intellectum Divinum per modum formæ intelligibilis illum adjuvantis. Alij quatenus essentia, ut cognita, ducit in cognitionem creaturarum, ut causa, quæ continet eminenter creaturas, ut terminum omnipotentia, præscindendo ab eo, quod habeat aliquam imitabilitatem passivam, vel aliquam similitudinem cum creaturis. Alij quatenus essentia, ut cognita, ducit in cognitionem creaturarum non solum quatenus creaturæ termini sunt omnipotentia; verum etiâ, ut sunt Divinæ essentia aliqua imitatio, & similitudo. Alij denique addunt creaturas videri in essentia, quatenus in ea, ut in speculo limpidissimo, clarissime repræsentantur; & ob hanc rationem essentiam Divinam induere rationem *Idee*.

137 Quinta sententia tenet essentiam esse *Ideam* quatenus essentia Divina est ipsa actualis intellectio, & intellectio Divina in se reflexe cognita cognoscit similitudinem expressam creaturarum.

138 Sexta denique sententia docet *Ideam* esse Verbum Divinum, quia Verbum Divinum est imago, & similitudo obiectiva omnium obiectorum, quæ ab ipso distinguuntur, & in ipso repræsentantur. Has ultimas sententias tenent aliqui, quos suppresso nomine refellit. P. Ruiz de Montoya de scientia disp. 82. sect. 9.

139 Hæc quartio fere tota denomine est. deo breviter, & sine contentione meum sensum aperiam, seu potius sensum aliquarum

rum loquutionem explicabo; & hæc explicatio erit totius quæstionis resolutio.

140 Verū notandū est 1. nihil aliud intelligi cōmuniter nomine Idææ, quam id, quod menti obijcitur, dum agens rationale aliquod opus efficere aggreditur: etenim operari sine Idæa est operari sine consilio, & temerè, ita vt fortuito, hoc opus præ alio efficiatur; quem admodum qui projicit talos, non consilio, aut ratione, sed omnino fortuito hanc sortem, præ alia conspiciendam præber. Solum igitur requiritur ad operandum cum Idæa, vt is, qui operatur sibi menti proponat opus efficiendum, ita vt consilio, & ratione, in operis efficientia ducatur.

141 Notandum est 2. Philosophos diversimodè sentire circa modum, quo nostra cognitio in objecta non præsentia feratur. Aliqui enim, præsertim R.R. tenent nostram cognoscere objecta non præsentia, ita immediatè, vt nullum aliud sit objectum mediū inter cognitionem, & objectum reale, ad quod cognitio terminetur; sed omnino immediatè terminatiue objecta quantumvis non præsentia in se ipsis attingere. Alij sunt, qui censent intellectum cognoscere sua objecta in aliquo esse objectivo menti obiecto; ad quod intellectus se conuertit, & in quo objecta realia, præsertim absentia, dicitur attingere. Sinè hoc esse obiectivum sit ipsa cognitio à se ipsa attracta, vt aliqui volunt, sinè terminus aliquis productus, & attractus à cognitione, quod sit verbum mentale, sinè quidpiam aliud.

142 Notandum est 3. plurimos esse Authores, qui, licet cognitionibus creatis regem terminari necessario ad verbum aliquod; quod sit expressio obiectiva eorum, quæ cognoscuntur; cognitio tamen divinæ necessario concedendam censeant verbum obiectivum: quia censent non aliter explicari rationē Verbi in divinis, iuxta modum loquendi Scripturæ, & P.P. nisi asserendo Deum nō aliter cognoscere objecta, nisi producendo Verbum, in quo, vt in expressione obiectiva omnia cognoscantur. Alij Authores aliter sentiunt, & iudicant sufficienter explicari rationem Verbi, quin asseratur esse similitudinem obiectivam omnium quæ à Deo cognoscuntur, & in qua Deo omnia repræsententur. His suppositis.

143 Sit nostra 1. conclusio. In sententia absolutè negante Verbum Divinum esse similitudinem obiectivam eorum, quæ à Deo cognoscuntur, in qua Deus omnia cognoscat, sufficienter saluatur ratio Idææ Divinæ in ipso obiecto efficiendo, quatenus cognito. Explicatur hæc conclusio. Ad rationem Idææ hæc requi-

runtur. 1. Quod menti obijciatur. 2. Quod sit intramentē. 3. Quod ad eam artifex respiciat cum operatur. 4. Iuxta explicationem plurimum, quod eam intendat artifex imitari. In primis obiectum efficiendum menti obijcitur, ut supponimus. Deinde prædictum obiectum est intra mentem Divinam obiectivē. Tertio denique artifex non solum ad obiectum respicit cum operatur, verum etiam intendit imitari prædictum obiectum, ut est in mente: id est intendit illud exequi, uti illud cognoscit. Ergo obiectum ut cognitum est Idæa.

144. Confirmatur. Qui proponit sibi in mente opus faciendum, dicitur habere Idæam, & operari cum Idæa. Si ergo ad proponendum sibi opus efficiendum, sufficiat cognoscere opus, opus ut cognitum erit Idæa, & nihil aliud ad Idæam rationē requiretur. Nec requiritur ad rationem Idæam, quod ipsa Idæa, entitativē accepta, sit physicē in mente Divina: hoc enim sine fundamento dicitur: cum sufficiat quod sit obiectivē, ut absolute possit dici esse in mente Divina. Vltcrius, nec requiritur quod artifex intendat imitari Idæam specificativē acceptam, seu entitativē sumptam, sed obiectivē. hoc est reduplicativē ut cognitam, quatenus intendat artifex exequi opus, modo, quo sibi propositum est.

145. Nec obstat frequenter appellari à Patribus Idæam, Divinam cognitionem: quia cum obiectum sit Idæa, non à se ipso; sed formaliter à cognitione: hinc fit obiectum esse Idæam ut quod cognitionem vero esse Idæam ut quo. Et crebro, tum apud P.P. tum apud Scholasticos, cognitio, & obiectum, ut à cognitione attractum, eodem nomine appellantur. Ita hoc nomen ratio aliquando significat obiectum, quod attingitur: aliquando cognitionem attingentem: & apud D. Thomam hic terminus *res intellecta*, & significat obiectum intellectum, & etiam frequentissimē speciem, tam impressam, quam expressam.

146. Ex quo colligere licet Idæam dicere, tum obiectum, tum scientiam simpliciter intelligentiæ prædicam: P.P. autem aliquando Idæam appellare obiectum connotando cognitionem: quia loquuntur de Idæa ut quod; aliquando vero appellare cognitionem Divinam respicientem obiectum exequendum, quia loquuntur de Idæa ut quo. Dum autem D. Dionysius 5. de divinis nominibus, ait *Ideas nominari in Theologia prædestinationes Divinas, & bonas voluntates existentium prædeterminativas, & efficientias, secundum quas substantialis essentia omnia prædestinavit, & produxit* loquitur de Idæa ut quo: hoc est de cognitione

ne practica, reduplicatiue vt practica: quia ita considerata involuit voluntatem operis exequutiua.

147 Sit 2. Conclusio. In sententia asserente Deum omnia cognoscere in verbo, vt in similitudine, & expressione obiectiua omnium obiectorum (de quo ex professo agemus tract. de Trinitate) dicendum est Verbum Diuinum esse, propriissimè loquendo Idæam Diuinam. Imo hanc sententiam absolutè docent plures PP. quos citat P. Ruiz de Montoya de scient. disp. 81. sect. 1. non procul à principio, & de Trinit. disp. 111. sect. 5. qui quidem intelligendi sunt loquuti stricte, & rigoroze, & non per quandam appropriationem vt absque sufficienti fundamento interpretatur ipse Ruiz de Montoya de scient. disp. 82. sect. 9. num. 3. Facile probatur nostra conclusio. Iuxta hanc sententiam. Verbum est ratio cognita à Deo, ad quam respiciens operatur, intendens eam imitari: siquidem intendit, exequi obiectum, quale apparet in Verbo. Est ergo Verbum propriissimè loquendo Idæa omnium, quæ à Deo faciendæ sunt.

148 Dubitatur 2. An fiat plures Idææ in Deo? Respondetur Deo quod, si nomine Idææ intelligatur obiectum vt cognitum, tot sunt Idææ sumptæ vt quot sunt obiecta à Deo cognita vt factibilia: quæ omnia vnicè realiter Idæam habent vt quo, ea ratione, qua scientia simplicis intelligentiæ vna realiter est. Si vero in Verbo Diuino Idæa considerè dicatur, vnica realiter Idæa erit in Deo: imò & vna virtualiter: quia Verbum Diuinum, vt Verbum possibile, nullam virtualem patitur distinctionem: sed tantum nostro modo concipiendi; quia Verbum possibile proportionem seruat cum scientia simplicis intelligentiæ, ex qua procedit. Cumque scientia simplicis intelligentiæ vnica virtualiter sit: ita & Verbum ex ea procedens.

149 Dubitatur 3. Quorum obiectorum habeat Deus Idæam. Respondetur eorum obiectorum, quorum Deus causa est, saltem in actu primo. Cū igitur omnes creaturas à peccato distinctas Deus causare possit, inde fit omnium creaturarum, quæ malitia moralis expertes sunt, esse Idæam in Deo. Nec in his dubijs, quæ ad nominum significationem tandem reuocantur, vltius opus est immorari: præsertim cum nobis maneant grauissimæ de

Scientia Media examinandæ

quæstiones.

(†)

QVÆST. XII.

An detur in Deo notitia certa, & infallibilis conditionatorum contingentium?

B Reuiter hanc quæstionem absoluam, quia iam ferme nullum est inter Catholicos disidium cum hac tempestate omnes, uel etiam Dominicani cognitionem conditionatorum contingentium in Deo defendant.

SECT. I.

Non nulla præmittuntur, & status quæstionis proponitur.

P Ræmitto 1. Duplicem posse distingui, ut supra diximus, conditionatam notitiam: alia dicitur conditionata ex parte actus, & absoluta ex parte obiecti: alia e contra conditionata ex parte obiecti, & absoluta ex parte actus. Notitia conditionata ex parte actus, & absoluta ex parte obiecti, dicitur absoluta affirmatio, quæ existeret, si daretur aliqua conditio. Hac ratione, si daretur prædestinatio Iudæ, daretur in Deo absoluta affirmatio eiusmodi prædestinationis. Hac igitur notitia dicitur conditionata ex parte actus, & absoluta ex parte obiecti. Notitia uero absoluta ex parte actus, & conditionata ex parte obiecti, dicitur, quæ absolute existit, & affirmat conditionato modo suum obiectum v. g. *Si Petrus vocetur auxilio A consentiet.*

P Ræmitto 2. Scientiam conditionatorum contingentium, vocari eam, quæ aliquid contingens affirmat: non absolute, sed sub aliqua conditione indifferente ad id, quod affirmatur, & eius oppositum. V. g. hic actus: *Si Petrus vocetur, & coniungibili cum assensu, & dissensu, defacto, eliciet consensum.* Hac igitur scientia vocatur scientia conditionati contingentis: quia non affirmat absolute consensum Petri contingentem; sed conditionatè: & non ut cumque conditionatè: sed sub conditione ad consensum, & dissensum indifferente: nimirum sub conditione uocationis coniungibilis,

tam

tam cum consensu, quam cum dissensu. In hoc actu id, quod affirmatur sub conditione dicitur *conditionatum*, & id, sub cuius conditione affirmatur dicitur *hypothesis*, siue *conditio*. Qua propter in propositione prædicta vocatio indifferens est *hypothesis*, seu *conditio*, & Petri consensus est *conditionatum*.

3 Præmitto 3. Hanc scientiam conditionalem, prout ad nos spectat, varie diuidi posse: nimirum, & ex parte temporis affirmati, & ex parte modi affirmandi coniunctionem conditionati cum hypothese ex hypothesis suppositione. Ex parte temporis affirmati triplex est scientia, utique *de præsentī, præterito & futuro*; quia pro quolibet ex his temporibus potest affirmari. De præsentī, ut in hac: *Si Petrus nunc vocatur vocatione A. consentit nunc.* De præterito, ut in illa, quæ continetur in Euangelio: *Si Tyrī, viderint opera Christi poenitentiam egissent.* Et denique de futuro, ut in propositione, quæ communiter circumfertur. *Si Anti-Christus puer auxilio A. operabitur bene.* Iam vero usus obtinuit, ut valgo obiectum conditionatum contingens appelletur sine discrimine *futurum conditionatum*, & scientia illius *scientia futuri conditionati contingentis*.

4 Ex parte modi affirmandi coniunctionem conditionati, & hypothesis duplex est scientia: alia pure coniunctiva: alia non pure coniunctiva. Affirmatio pure coniunctiva est, quæ præcisè affirmatur conditionatum pro casu hypothesis, quin ullo modo affirmetur hypothesis, ut ratio inuans, aut conducens ad conditionatum. V.g. *Si Gallus cantet Matrisi, Turca conuertetur.* Scientia non pure coniunctiva est, quæ affirmat conditionatum pro casu hypothesis, affirmando si nilliter hypothesis non impertinet, sed conluenter se habere respectu conditionati v. g. *Si Petrus vocetur auxilio A. consentiet alicuiusmodi auxilij*, siue allicientia sit per modum causæ, siue per modum conditionis.

5 Hæc affirmatio non pure coniunctiva iterum est duplex: alia illatiua; alia non illatiua. Illatiua est, in qua non solum affirmatur quod conditionatum exisset, si existeret hypothesis, & quod existeret conditionatum dependenter ab hypothesis, verum etiam affirmatur connexio inter hypothesis, & conditionatum; sub indeque ex hypothesis conditionatum inferri: uti in hac: *Si ignis applicetur stipe, comburet illam.* Caterum, si hæc connexio sit inuitabilis, & metaphysica: iam scientia conditionati, sub tali hypothesis, non erit scientia conditionati contingentis; sed conditionati necessarij; neque erit scientia veritatis contingentis; sed veritatis

omnino necessaria: necessarium enim est quod, si datur aliquid essentialiter conexum cum aliquo termino, detur terminus, cum quo illud aliud conne&itur, ut igitur sit affirmatio conditionati contingentis, & simul affirmatio illatiua, requiritur quod illatio tantum sit moralis, vel ad summam physica, prout metaphysica opponitur. V.g. *Si homo diu uiuat, certo peccabit uenialiter, nisi speciali proueniat gratia*. Hac propositione affirmatur, & quod homo de facto sub conditione diuturnæ uitæ, & defectus gratiæ specialis, peccabit contingentèr physicè (aliter enim nequit stare peccatum) & quod peccatum infertur moraliter ex tali hypothesi. Ob eandem rationem est scientia contingens; hæc: *Si ignis applicetur stupæ, de facto comburet illam*; potest enim Deus negare concutium igni ad comburendam stupam.

6 Præmitto 4. Duplex esse conditionatum contingens. Aliud pure conditionatum, aliud, quod est etiam absolutum. Pure conditionatum est, cuius hypothesis non purificatur, ut est illud: *Si Tyrj, & Sydonij uidissent in racula Christi, pœnitentiam egissent*, non enim Tyrj, & Sydonij vnquam miracula Christi uiderent. Conditionatum non pure conditionatum, sed quod transit in absolutum, est, cuius hypothesis purificatur: ut, *si D. Petrus uocatur auxilio A, pœnitentiam agit*; hæc enim propositio semper fuit vera: imo quotiescumque est verum, quod de facto, posita tali conditione, datur hic euentus, verum paritèr est, quod si datur ea conditio, dabitur ille euentus. Ex quo colliges falso Cabreri. 3. p. q. 1. art. 3. §. 22. & F. Franciscu Felix cap. 6. de scientia Dei diff. 1. n. 1. docuisse societatis Authores tenere obiectu scientiæ conditionatæ solū esse futurū conditionatū, quod nunquā erit absolutū.

7 Præmitto 5. Duplicem posse considerari notitiā conditionatam: aliam certam, & infallibilem: aliam coniecturalem. Coniecturalis iterum duplex potest distinguī: alia subiectiue: alia obiectiue coniecturalis. Coniecturalis obiectiue est notitia, quæ non iudicat absolutè euentum; sed esse coniecturas suadentes existentiam obiecti: & cognitio huiusmodi non est propriè coniecturalis ex se; sed absolutè, & simpliciter potest esse certa, & infallibilis. Coniecturalis subiectiue (quæ propriè coniecturalis est) est quæ iudicat absolutè euentum; sed ita coniecturis duntaxat innixa, ut quatenus est ex se obnoxia sit falsitati.

8 His igitur præmissis dubium est: an Deus habeat notitiā conditionatam de euentibus sub conditione indifferenti ad euentum, & eius carentiā? Et præsertim est difficultas de nostris liberis operibus

Operibus: an videlicet Deus cognoscat, quod nostra voluntas operabitur, si sub tali, vel tali constitutur libertate; & similiter quod operatura fuisset, si tali auxilio fuisset vocata.

9 Deum non cognoscere certo, & infallibiliter euentum futurum, sub conditione contingente, sed probabilitatem duntaxat illius, seu in quam partem conditio ex se inclinet, tenet Author Anonimus quidam lib. de ord. prior. & poter. tenet etiam Ledesma, Dominicanus, qui disp. 2. de scientia conditionata asserit fuisse sententiam omnium Thomistarum. Hoc idem dicit. Gonzalez 1. p. d. 44. sect. 2. versu. 1. *sententia*, & Cursus Carmelitanus tract. 2. de scientia disp. 9. dub. 2. §. 1. n. 9. ubi clare ostendit plures alios Thomistas hanc tenuisse sententiam: quidquid in oppositum reclamet Ioannes à S. Th.

10 Deum certo, & infallibiliter cognoscere conditionata contingentia non solum quoad inclinationem conditionis; sed quoad euentum ipsum sub conditione conducenti: non solum societas semper, verum etiam constans est iam omnium Authorum nunc scribentium SS. quare pro ea nullum sigillatim referre opus est. Discrimen igitur solummodo duplex restat. Primum minus præcipuum; an Deum cognoscere conditionata contingentia omnino vniuersaliter intelligendum sit, ita ut Deus quemlibet euentum sub qualibet conditione conducenti cognoscat, vel tantum aliquos? Hoc dubium indecissum reliquit Ioannes à S. Thoma d. 20. art. 2. sine alij vero Thomistæ omnino vniuersaliter asserunt Deum cognoscere omnia conditionata sub qualibet combinatione conditionis possibili. Secundum, & præcipuum dubium est: in quo Deus prædicta conditionata cognoscat? Thomistæ, & plures ex scotistis, tenent Deum ea conditionata cognoscere in decreto similiter conditionato omnino antecedente. Alij scotistæ in decreto comitante. Nostra vero Societas tenet hæc conditionata ita in se ipsis cognosci, ut excludatur exercitium Diuinæ libertatis; ut medium necessarium ad ea cognoscenda.

11 Ex his inferitur Scientiam Mediam, prout defenditur à Societatis Schola, & ab alijs refellitur ita posse definiiri. *Ascensus diuinus conditionatus de euentu aliquo sub conditione indifferente diuine libertatis exercitio absolutè existenti non innixus*. Consulto non dixi esse assensum euentus in se ipso, propter varias inter Societatis Authores opiniones circa determinatum Scientiæ Mediæ.

SECT. II.

Probatur ab auctoritate scientia conditionata contingens.

12 **D**Eum certo, & infallibiliter cognoscere conditionata contingentia, probant plura Scripturæ, & Patrum testimonia. In Scriptura sunt plures Dei affirmationes omnino conditionatæ; sed quod Deus affirmat, certo scit, scienti affirmat. Ergo Deus scit veritates omnino conditionatas. Maior constat ex verbis Christi Domini Matth. 11. vers. 21. ex probantis duritiam habitantium Betsaida, & Corozain nolentium verbis, & miraculis Christi Domini fidem adhibere. Sic igitur eos increpat. *Vae tibi Corozain, vae tibi Betsaida, quia si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, olim in cilicio, & cinere pœnitentiam exissent.* Per hæc verba non reuellari inclinationem causarum ad pœnitentiam; sed ipsam pœnitentiam, quæ in re fuisset, ostendit; eruditus P. Ruiz de Montoya disp. 62. & 63. de Scientia, necnon P. Annatus de Scientia Media disp. 2. & P. Martinon disp. 6 de Scientia sect. 10. & sequentibus. Constat etiam ex Augustino de dono perseuer. cap. 90. ubi hæc habet. *Nunquid possumus dicere etiam Tyrios, & Sydonios apud se virtutibus factis credere noluisse, aut credituros non fuisse, si fierent, cum & in se Dominus, attestetur, quod acturi essent magnæ humilitatis pœnitentiam, si in eis factæ fuissent diuinarum signa virtutum.* Ergo iuxta mentem Augustini negari non potest, quod de facto egissent pœnitentiam, & hoc quia Dominus attestatur. Ergo non affirmat Dominus inclinationem circumstantiarum ad pœnitentiam; sed futuram de facto pœnitentiam, si tales circumstantiæ adhiberentur, vide si placet Ruiz de Mont. loco citato, & Fasolum art. 13. dub. 13. punct. 2 à num. 218. apud quos reperies hanc esse communem Interpretum expositionem.

13 Secundo constat ex illo loco à tempore Augustini in hac cōtrouersia celeberrimo sap. 4. vers. 11. Vbi dicitur Deus propterea morte rapuisse iustum: quia si diu viveret, deceptus, in prænominaretur sensus, & à iustitia deficeret. Ideo inquit Spiritus Sanctus: *Raptus est ne in malitia mutaret intellectum eius,* quod autem his verbis enuntietur lapsus futurus sub conditione diuturnæ vitæ: quodque ex hoc loco præscientia Dei conditionata de ipso in.

infelici euentu futuro, si iusto longior vita concederetur, intratur, constat ex Augustino lib. de corrept. & gratia cap. 8. prope finem his verbis: *Respondent, possunt, cur illos Deus cum fideliter & pie viuerent, non tunc de vita huius periculis rapuit, ne malitia mutaret intellectum eorum, & ne sceleris deciperet animas eorum. Vtram hoc in potestate non habuit: an eorum mala futura noscivit?* Nempe nihil eorum nisi peruersissime, & insanissime dicitur. Ecce quo modo, iuxta Augustinum, non nisi peruersissime, & insanissime, praescientia peccati sub conditione potest Deo negari.

14. Constat 3. eadem veritas ex 1. Reg. 23. ubi David de bellatis Philisteis Zeila (etenens, cum ad eum fama derulisset Saullem Zeila obsidium parere, ut Davidem caperet, sic consuluit Dominum: *Dominus Deus Israel audiuit famam seruus tuus, quod disponat Saul venire in Zeilam, ut evertat urbem propter me, si tradent me viri Zeila in manus eius? Et si descendet Saul, sicut audiuit seruus tuus?* Huic interrogationi respondit Dominus. *Descendet: tradent.* Quibus verbis duplex veritas conditionata de conditione contingente reuelatur à Deo. 1. Quod, si David maneret in Ciuitate, Saul veniret ad expugnandam urbem, ut caperet Davidem. 2. Quod Zeilitae tradarent eum Sauli. Et quidem hic veritates conditionatas, non absolutas, reuelari à Deo, constat ex ipso euentu: Cum enim David excederet vrbe, neque Saul descendit, nec à Zeilitis traditus est Sauli. Ergo Deus non reuelauit descensum Saulis absolute futurum, nec traditionem absolutam; sed sub conditione, quod Zeila maneret.

15. Hac ratione exponit hunc locum Maximus Ecclesiae Doctor Hieron. tom. 3. in traditionibus Hebraicis ad lib. 1. Regum cap. 23. his verbis. *Aut Dominus descendet, ac si diceret, si sceleris hic descendet. Et quod ait si tradent me viri Zeila. & Dominus ait, tradent: iste est sensus: si descenderit Saul, & hic te inuenierit tradent.* Videntur P. Ruiz de Montoya cap. 63. lect. 2. num. 13. & 14. Vbi hanc expositionem pluribus alijs. Confirmat, necnon P. Fasolus art. 3. dub. 13. à num. 222.

16. Probat 2. haec conclusio ex Patribus: & omisis testimonijs iam adductis exponentibus Scripturae loca, quae iam expendimus. Probat 3. nostra conclusio à nostris Doctoribus ex pluribus questionibus excitatis ab Ecclesiae Patribus, quae plane in Deo scientiam conditionatam supponunt. Inquiritur enim à Patribus: quare creaturas racionales Deus condiderit, quas in pec-

catum

catum lapsuras cognouit? Cur Deus homini libertatem donauerit, cum ea abusus cum sciuerit? Cur iniunctis præceptum, quod violandum esse sciebat? Et in hunc modum innumeras alias quaestiones P.P. examinât. Hæ quaestiones, vt locum dubitationi reliquât, supponunt in Deo scientiam infelicis euentus: aliter enim subsistere nequeunt. Deinde hæc scientia non est scientia absoluta peccati futuri. Ergo solum conditionata talis euentus sub ea conditione. Minor subsumpta probatur à nostris Authoribus hoc discursu efficacissimo. Scientia v. g. peccati Adami sub tali libertate, de qua loquuntur Patres, est scientia, qua Deus posset efficaciter retrahi à creatione Adami; sed scientia huiusmodi non est scientia absoluta peccati Adami, sed conditionata. Ergo scientia, de qua loquuntur Patres, est conditionata. Consequentia est legitima, probo maiorem, & postea minorem probaturus. Scientia, de qua loquuntur P.P. est scientia, qua difficultatem ingerit. Cur Deus ea præditus hominem creauit? Cui difficultati non aliter respondent P.P. nisi expendendo utilitates plurimas peccatum sequuturas. At qui si scientia non possit retrahere Deum à creatione, inepta esset hæc responsio; cum potius respondere deberent, ex eo Deus hac scientia non retrahi, quia ea non potest Deum retrahere. Ergo vt Patrum responsio congrua sit & vt quaestio difficultatem ingerat, opus est hanc scientiam Deum ab hominis creatione posse retardare.

17. Iam vero min. videlicet scientiam absolutam peccati Adami non posse Deum retrahere, quo minus Adamum creet: facile, & efficaciter probatur. Retrahi de facto Deum à creatione Adami per hanc scientiam, est quod Deus simul cum hac scientia, & ex illa ductus, non creet Adamum: Ergo est coniungere hanc scientiam cum defectu creationis Adami. At scientia absoluta peccati Adami, vt pote essentialiter vera, inconiungibilis est cum non existentia Adami: siquidem Adamo non existente peccatum eius minime existeret. Ergo scientia de peccato Adami potens Deum à creatione Adami retrahere, non est scientia absoluta, sed conditionata. Hoc argumentum proposui tract. de Prædestinatione q. 2. sect. 3. & Gonetii solutionem reieci. Videatur P. Ruiz vbi supra, vel certe quilibet Societatis Author, apud quem hoc argumentum tota sua efficacia propositum reperietur. Nec puto, eius propositis terminis, ulteriori explicatio, ne opus esse.

SECT. III.

Probatur á ratione nostra sententia.

18 **R**atio à priori nostra sententia est, qua communiter utuntur Societatis Authores, & qua, ut supra diximus, uti non licet his, qui pro verificatione propositionum de futuro semper aliquid existens indispensabiliter ex poscunt. Igitur ratio à priori nostra sententia sic se habet. Deus scit omnem veritatem: sed unum ex his duobus est determinate verum. *Anti-Christus, si vocetur auxilio A, consentiet. Anti-Christus non consentiet, & si vocetur auxilio A.* Ergo Deus scit determinate unum ex his duobus. Consequentia est bona, & minor certa: aliequi Deus aliquam veritatem ignoraret: consequenterque perfecte sapiens non foret. Minor igitur, ad quam tota difficultas devolvitur, probatur.

19 Ex duplici propositione contradictoria etiam de futuro una est determinate vera, & altera determinate falsa: sed illae duae propositiones contradictoriae sunt. Ergo una ex illis est determinate vera, & altera est determinate falsa. Maior probatur, hoc discursu.

20 Esse propositionem determinate veram nihil aliud est, quam dari obiectum modo, quo affirmatur per propositionem, & propositionem esse falsam, etiam nihil aliud est, quam non dari obiectum sicuti enuntiatur per propositionem, sed obiectum enuntiatur per propositionem de futuro conditionato, vel datur, vel non datur, sicuti enuntiatur. Ergo quaelibet propositio, quantumvis de futuro conditionato, vel est determinate vera, vel determinate falsa. Maior est definitio veritatis, & falsitatis. Consequentia est legitima. Minor probatur. Obiectum affirmatum per propositionem de futuro conditionato, possit conditione, & accedente duratione, pro qua affirmatur, vel dabitur, vel non dabitur. Si dabitur, Ergo datur, sicuti enuntiatur per propositionem de futuro conditionato. Ergo propositio de futuro conditionato est determinate vera. Si non dabitur, Ergo non datur sicuti affirmatur. Ergo propositio est falsa: ergo propositio de futuro conditionato, vel est determinate vera, vel determinate falsa. Maior est evidens: quia quodlibet in qualibet duratione, vel est, vel non est. Ergo accedente duratione,

pro

pro qua obiectum affirmatur, & posita conditione, sub qua affirmatur existentia rei, vel determinate existit, vel determinate non existit. Si determinate existit: ergo existet in ea duratione; sin vero determinate non existit. Ergo non existet in ea duratione. Ergo obiectum affirmatum per propositionem de futuro, accedente duratione, pro qua affirmatur, vel dabitur, vel non dabitur.

21 Confirmatur: hac propositio *si Petrus vocetur consentiet* nihil affirmat de presenti absolute; sed tantum sub conditione, quod vocetur, affirmat consensum. Ergo dari obiectum, sicuti affirmatur, non est dari absolute, nec est necessario absolute aliquid; sed erit, si detur vocatio. Sed, si detur vocatio, vel existet, vel non existet. Ergo obiectum affirmatum per predictam propositionem, vel datur sicuti affirmatur, & hac ratione erit determinate vera; vel non datur, & erit determinate falsa. Reuoca huc questionem de Futuritione.

22 Aliæ sunt probationes Scientiæ Mediæ, siue scientiæ conditionatæ, quæ licet verissimam contineant doctrinam, facile ab aduersarijs poterant eludi: & ideo consulto eas omitto.

SECT. IV.

Soluuntur obiectiones ab autoritate.

23 **P**rima, & celebris, obiectio aduersus scientiam contingentium conditionatorum sumitur ex D. Augustino de prædest. sanct. cap. 14. proprius ad initium, quam ad medium Vbi locutus illum sapientiæ 14. *raptus est ne malitia mutaret intellectum eius*, ita explicat, vt neget intelligi debere secundum præscientiâ peccatorum, quæ forent, si Iustus ille diutius viveret, sed secundum pericula huius vitæ. Hec ait. *est tota causa eundem est raptus est ne malitia mutaret intellectum eius*, dictum est enim secundum pericula vitæ huius, non secundum præscientiam Dei, quæ hoc præscit quod futurum erat non quod futurum non erat, id est quod ei mortem immaturam fuerat largiturus, vt tentationem subtraheretur in certo, non quod peccaturus erat, qui permanens intentatione non erat. Ex his verbis videtur inferri Augustinum non admittere scientiam conditionatam: cum, quia, si admitteret scientiam peccati futuri sub conditione quod iustus diutius viveret, non diceretur iustus raptus à Deo secundum pericula vitæ; sed secundum præ-

scien.

scientiam inā ex eo raperet eum Deus, quod praevideret eum lapsurum, si viueret. Ne igitur laboreretur, eum ē viuis abstulit. Ergo rapuisset eum secundum praescientiam conditionatam. Tum etiam quia apperte videtur Augustinum eam negare scientiam, cum dicat Deum id duntaxat scire, quod futurum erat absolute, ergo peccata, non absolute, sed solum conditionate futura, minime secundum Augustinum a Deo praesciuntur.

24. Caterum Augustinum non negare scientiam conditionatam necessario dicendum est, ne sibi contrarius pluribus in locis, & in hoc potissimum existat. Nam Epist. 405. ad Sixtum colum. antepenul. concedit plane Semipelagianis scientiam, *qua Deus praevidet quem admodum quis victurus esset, si viueret.* Hac autem, ut ex terminis patet, est scientia conditionata. Deinde libro 9. de dono persever. cap. 9. in principio, ait. *Poterat Deus praesciens esse lapsuros, antequam id facerent, auferre de vita.* Ergo iuxta August. datur in Deo scientia de lapsu futuro sub conditione longioris vitae, qua scientia coniungi potest cum eo quod absolute non esse lapsus, vitam lapsuro auferendo. Ergo Augustinus concedit scientiam conditionatā. Etiamque lib. de don. perik. cap. 11. clare admittit scientiam conditionatam circa opera, quae nunquam statim consequuntur absolute: ita enim habet concludens ratiocinationem, quam ex perat c. 9. *Maiores etiam his, quos praevidit, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros, quibus non vult subvenire, non subvenit.* Ergo admittit scientiam si dei sub conditione miraculorum respectu illorum, quibus ut credant subvenire non vult, consequenterque respectu eorum, qui nunquam credent.

25. Confirmatur ex ipso Augustino lib. de correp. & gratia cap. 8. verbis illis, quae in probationem nostrae sententiae adduximus sect. 3. n. 13. ex quibus patet Augustinum clare sentire Deum scientia conditionata praedictum esse, imo supponit Deum, quando rapuit Iustum, ne malitia mutaret intellectum eius, certo cognovisse peccaturū, si viueret: hinc epim sumitur paritas, quasi diceret Augustinus profundissima Dei admiratus consilia. Quē admodum Deus praeviciens iusti lapsum, si viueret, eum rapuit, ne malitia mutaret intellectum eius. Cur Deus alios Iustos, cum fideliter, & pie viuerent, non tunc de vitae huius periculis rapuit, ne malitia mutaret intellectum eorum, & ne scilicet desperet animas eorum, sed potius eorum vitam ulterius produxit, & ita eorum lapsum, & damnationem permisiit? *Utrum hoc in potestate non ha-*

uit?

buisset aut eorum mala futura nesciunt? Nempe nihil eorum, nisi per
 uersissimè, & insansissimè dicitur. Ergo, cum à pietate prope
 mortis Iulii, de quo sap. 14. rationem dubitandi accipiat, & alio
 rum Iuliorum, quos à iustitia deficere permittit, tam constanter
 asserat Deum praevidisse lapsum, noluisseque impedire, tacite suppo
 nit etiam iulium, de quo sapientia loquitur lapsum esse, Deo pa
 ruisse. Imo in hac difficultas versatur, cur illius Iulii praevisum
 lapsum Deus morte impedivit, & aliorum Iuliorum peccata non
 minori claritate praecognita simili benignitate non impedivit. Cui
 difficultati non alia ratione respondet Augustinus, nisi illa Apo
 stoli exclamatione. *O altitudo diuitiarum sapientiae, & scientiae
 Dei, &c.* Fixum ergo maneat, Augustinum scientiam conditiona
 tam tamen in Deo indubitanter cognouisse.

26 Nunc iam sensum verborum, quae nobis obijciuntur,
 expendamus. Quisquis ergo varijs explicationibus, quas vider
 e poteris, tum apud Riuad. disp. 14. de scientia cap. 3. tum apud
 Aldrete disp. 27. de scientia sect. 6. iam diu, dum Augustini con
 textum legerem, menti in sedit expositio, quam etiam insinua
 tam à P. Ruiz de Montoya disp. 66. sect. 8. postea cognoui.

27 Agebat Augustinus contra Massilienses Semipelagianos
 asserentes, Deum vitam priuare ante Baptismum infantes aliquos in
 poenam peccatorum, quae commissuri essent, si in vita permanis
 sent: consequenterque docebant scientiam operum contra le
 gem Dei, quae forent, non esse scientiam duntaxat conditiona
 tam; verum etiam absolutam: nam scientia, qua Deus conditio
 natè iudicaret, quod si viverent, agerent contra legem Dei, simul
 etiam assereret, eos propter ea opera esse absolute dignos, qui pu
 nitentur: siue ea opera, quae forent, esse absolute culpas dignas
 supplicio. Aduersus hunc Semipelagianorum errorem militat
 Augustinus, & in ostendendo opera purè conditionata non es
 se vere simpliciter merita, aut de meritis, toto pectore incumbit.
 Postquam igitur varijs laudibus effert lib. 1. de mort. à Beato
 Cipriano scripto, in quo saepe saepius utilem, se acceleratam mor
 tem ostenditur, hoc conficit argumentum Augustinus. Deus plu
 res male operaturos, si viverent, è vita tollit, ne peccent. Er
 go opera praua sub conditione futura non sunt absolute peccata;
 si enim iam peccata essent, Deus minime posset tollere quod
 non peccarent, cum non tolleretur, quod peccaturi essent, &
 quod peccaturi essent sufficeret in Massiliensium sententia, ut
 absolute peccarent. Falsum igitur est eos, qui accelerata morte
 rapiunt;

rapiuntur, eo rapi, quod vel merita, vel de merita absolute habeant.

28. Ex hac doctrina colligit Augustinus id, quod dictum est sap. 14. *Raptus est ne malitia* non intelligendum esse secundum praescientiam absolutam peccati illius Iusti, quasi Deus illius vitam breviterit, quia illum cognovit absolute peccatorem ex eo quod prave operatorus esset si viveret; sed Deum vivis eum rapuisse, ut à periculis huius vitae, quibus si viveret vincendus foret, subduceret. Ex quibus patet Augustinum non negasse scientiam conditionatam operum illius Iusti, sed scientiam ita conditionatam, ut etiam esset absoluta scientia peccati, potensque Deum inducere ad infligendam poenam.

29. Haec explicatio colligitur ex ipsis verbis Augustini: cum subdit loquens de Deo rapiente Iustum. *Qui hoc praesciuit, quid futurum erat, non quod futurum non erat, id est quod ei mortem immaturam esset largiturus; ut tentationum subtraheretur incerto: non quod peccaturus esset, qui mansurus in tentatione non esset.* Ac si diceret Augustinus, Non potuit Deus rapere Iustum secundum praescientiam absolutam eius peccati, qui enim fieri posset peccatum esse absolute, qui absolute permansurus in tentatione non esset? Siue, qua ratione cognoscet Deus absolute peccare, quem non cognoscit absolute operari? Errant ergo turpiter Masilienses, dum opus, quod non erit, sed foret, absolute peccatum esse pronuntiant.

30. Consonant huic explicationi alia verba ipsius Augustini: nam in eodem libro cap. 13. inquit. *Hominum futura, quae non sunt futura, procul dubio nulla sunt merita: & hoc videre facillimum est. Ideo nec Pelagiani hoc dicere potuerunt, & multo magis, nec isti dicere debuerunt.* Clarius id ipsum docuit lib. 1. de Anima, & eius origine cap. 12. *Quo modo ergo puniuntur peccata, quae nulla sunt, id est, quae nec vita ista nondum incipiente commissa sunt ante carnem, nec morte praeveniens, post carnem.* Ergo Augustinus non damnat scientiam, qua Deus praevidet quae admodum quis visurus esset, si viveret, sed scientiam, qua in operibus pure conditionatis agnoscat absoluta merita, vel de merita; & in hoc sensu dicit Iustum non esse raptum secundum praescientiam, sed secundum pericula huius vitae.

31. Sed obi. Aldrete aduersus hanc explicationem Augustinus ait dictum esse illud sapientis secundum pericula contra ponendo pericula praescientia. Ergo absolute negat illud dictum esse

secundum præscientiam Ergo absolutè, non solum negat Augustinus illis demeritis vim mortuam ad penam: verum etiam illi scientiæ negat quoque modo rationem fuisse, vt raperetur Iustus. Atqui, si Deus præsciens Iustum lapsurum esse, si viveret; quamvis non moueretur ex peccato futuro sub conditione, vt ex culpa puniendâ, moueretur ex illo præcognito conditionatè, vt evitandâ: siquidem Deus rapuisset Iustum, ne incideret in pericula sibi certo, & infallibiliter impendentia. Ergo iam raperetur Iustus secundum scientiam sui peccati, non vt puniendi; sed vt impediendi. Ergo Augustinus amplius negat, quàm quod Deus moueatur ex peccato futuro sub conditione, tanquam ex ratione mouente ad supplicium.

32 Respondeo Augustinum negare raptum esse Iustum secundum præscientiam, quæ adstruebatur à Massiliensibus: imo eâ scientiam absolutè negare. Etenim, licet concedat Augustinus scientiam operis pravi conditionati; non tamen concedit scientiam, quæ opus pravi conditionatum, vt absolutè peccatum representet. De hac igitur scientia verum absolutè est nullo profusus modo rationem esse, vt Iustus rapiatur, ideoque loquendû de illa recte ait Augustinus illud sapientiæ. *Raptus est, &c.* dictum esse non secundum præscientiam; sed secundum pericula huius vite; quia pericula vite huius, vt certo imminet a Iusto ratio fuisse, vt Iustus raperetur: scientia vero Semipelagianorum representans conditionatè opera, vt absolutè peccata, minime potuit quoppiam modo esse ratio, vt Iustus evitâ propria morte tolleretur.

33 Obij 2. Idem Aldrete illa Augustini verba, in quibus rationem reddit cur illud sapientis dictum sit secundum pericula, & non secundum præscientiam: videlicet *illud præscit quod futurum erat non quod futurum non erat*: ergo supponere videtur, nec sub conditione illa peccata prævidisse. Respondeo, optime id dixisse Augustinum refellendo scientiam illam commentitiam à Massiliensibus ex cogitatam: cum enim illa scientia attingeret in eorum sententia opus pravi conditionatè, & simul absolutè in esse peccati, recte ait Augustinus Deum non præscire, vt absolutè futurum illud opus, quod non erit absolutè; quia *Deus id præscit (vt absolutum seu, vt absolutè futurum) quod futurum erat, non quod futurum, non erat.* Aliter scientia Divina, & talis, & implicatoria esset.

34 Hic discursus confirmatur ex ipso Augustino lib. 1. de Ani-

Anima, & eius origine cap. 12. vbi hæc habet: *quid, quod omnino exinanitur, præscientia, si quod præscitur non erit. Quomodo enim recte dicitur præsciri futurum, quod non est futurum.* Id est: quomodo potest præsciri ut absolute peccatum, quod absolute non erit; aut qua ratione poterit Deus cognoscere opus ut absolute futurum prauum, cum tantum cognoscat non quod futurum erit, sed quod esset futurum, si hæc, vel illa conditio adhiberetur.

35 Hac ipsa ratione venit intelligendus Prosper in epist. ad Aug. sic loquens contra Semipelagianos; *Sed in tantum commentitij meritis electionem Dei subijciunt, ut quia præterita non extant, futura, quæ non sunt futura, consingant nonoque apud illos absurditatis genere, & non agenda præscita sint, & præscita non acta sint.* Ecce quo modo absurditatem eorum in eo Prosper agnoscit, quod peccata, quæ non existunt, sed existerent, & sint absolute, & præsciuntur ut absolute peccata. Etiam Damascenus hac interpretatione intelligitur: ait enim in Dialogo contra Manichæos. *Si Deus aliquem non condidisset, quia præscisset peccaturum, non esset hæc præscientia; sed impostura: nam, sicut cognitio est earum rerum, quæ sunt, ita prænotio est earum rerum, quæ certò futura sunt.* Loquitur igitur Damascenus de præscientia peccati ut absolute futuri, ideoque dicit, quod, si Deus aliquem non condidisset propter opus prauum conditionatè futurum cognitum ut peccatum absolute dignum simpliciter supplicio: scientia, quæ id Deus iudicaret, in postura esset, cum iudicaret absolute dari peccatum, quod absolute non committeretur.

36 Ex hac doctrina facile deducitur, quam longo intervallo scientia media Societatis à scientia meriti, & de meriti conditionati à Masiliensibus excogitata distat sit. Dissident hæc scientiæ. Primo ex fine, & scopo: nam scientia Semipelagianorum eo excogitata est, ut merita nostra gratiæ existentiam præcedant: asserere enim Semipelagiani semper gratiam nostri liberi arbitrij pedisequam esse, & non e contra. Cæterum ab Augustino vehementer urgebantur argumento desumpto à pueris ad rationis usum non pervenientibus. Ex quibus aliqui sine Baptismo decedunt, & ita pereunt; alij verò post baptismum moriuntur, sicque vitam æternam consequuntur. Ex quo inferebat Augustinus. Ergo iam aliqui absque meritis proprijs saluantur ex sola gratia Dei, & alij absque personalibus de meritis pereunt, ut igitur Semipelagiani hoc argumentum eluderent, & natura merita ad gratiæ semper præcedere propugnarent, cum merita absoluta non suppeterent, ad cõ-

ditionata fecere recursum, quæ verè, & propriè esse merita statu-
bant: asseriebantque ex pueris morientibus ante vsum rationis, ali-
quos absque baptismo decedere in pœnam peccatorum, quæ com-
mitterent, si diutius viverent; alios vero baptismum cōsequi prop-
ter bona, quæ ex viribus arbitrij gesturissent, si ad adultam per-
venissent ætatem. Ex quo patet finem Hæreticorum in hac scientia
tuenda, esse propugnare, quod opera meritoria semper ad gra-
tiam præcedant. Nos vero cum opera purè conditionata non ab-
solute meritoria esse arbitremur, non intendimus, quod gratia &
meritis præveniatur; sed quod gratia nostra merita indispensabili-
ter semper antevertat.

37. Secundo differunt hæc scientiæ ex vso: quippe scientiæ
Media Societatis solum adstruitur conducens, vt Deus, illa prælu-
cente, possit dirigi ad ponenda media, vel ad discernendum finem,
cognoscendo utriusque utilitatem mediorum. Caterum scientia Se-
mipelagianorum ab ijs indicatur idonea, vt Deus vti illius mo-
neatur ad præmiandum, & puniendum: quæ proptèr diverso admo-
dum vso vna, & altera, secundum suos Authores potiuntur.

38. Tercio potissimum differunt inter se ex ipso obiecto-
rum quia Semipelagiani non extendebant suam scientiam condi-
tionatam ad omnia obiecta conditionata; sed ad certa duntaxat;
tum quia hæc merita, & de merita conditionata, quæ Semipela-
giani adstruebant, non ex gratia Dei; sed omnino ex puro libero
arbitrio provenire indicabant; non enim pro obiecto suæ scientiæ
considerabant, quod voluntas operatura foret auxilio gratiæ Dei
prævenit; sed quod ipsa, suis naturalibus viribus relicta gestura ef-
fet bene laudabiliter, & meritorie, vt ita incipit prædestinationis,
à solo libero arbitrio acciperetur. Tum denique, & potissimum,
quia Semipelagiani scientiam conditionatam nostrorum operum,
scientiam absolutam fingeant, quatenus iuxta illos Deus indica-
bat ratione operis conditionatæ, duntaxat futuri, hominem abso-
lutè laude, vel vituperio, præmio, vel pœna dignum existere.

39. Caterum Societatis Authores, & scientiam Mediam
universalissimam agnoscunt, per quam Deus omne conditionatū
sub qualibet hypothese cōducit ad cōditionatū attingat & opera
conditionatè meritoria dependentia conditionatè à gratia Dei
supernaturali fatetur, & opera purè conditionata, vt absolute me-
ritoria, vel de meritoria à Deo cognosci constantissime respuit.

Vnde patet toto cœlo vnam scientiam ab altera

distare.

SECT.

SECT. V.

Soluantur obiectiones à ratione.

O Bij. 1. cum Anonimo: scientia conditionata continens dicit in suo conceptu plures imperfectiones; nimirum compositionem, discursum, simplicem apprehensionem, abstractionem, & cognitionem rei aliter, ac est in se. Ergo multis titulis implicat. Antecedens per partes probat Anonimus. Ego vero breuiter, qualiter scientia conditionata attingat suum obiectum explicabo, & sic has obiectiones præcidam. Loquamur igitur de hoc actu: *Si Petrus vocetur auxilio A consentiet.* In primis hic actus non continet compositionem, vel diuersorum actuum, vel diuersarum partium eiusdem actus: potest enim Deus per vnicam, & indiuisibilem, adhuc virtualiter, tendentiam totum id attingere: quæ enim plura sunt ex parte obiecti, possunt actu indiuisibili cognosci, vt constat ex lib. de Anima. Nec ex eo, quod pluribus vocibus significetur, inferitur actum mentalem plures partes continere, vt etiam ibi dicitur. Est igitur prædictus actus Diuinus realiter, & virtualiter, omnino simplex, & indiuisibilis. Ex quo etiam inferitur discursum non esse, siquidem discursus actuum distinctionem indispensabiliter importat.

41 Deinde nihil est in hoc actu, quod per simplicem apprehensionem attingatur: ipsa enim vocatio, quæ in hypothesei cognoscitur, ita attingitur à Deo, vt de illa non solum enuntiet esse conditionem, sub qua erit conditionatum, verum etiam omnia sua prædicata realia, essentialia, secum identificata, necnon alia prædicata contingentia, quæ pro illo signo enuntiabilia sunt, vt iam diximus quæst. 7. sect. 5. Prædictus actus nihil attingit aliter, ac est in se; omnia enim cognoscit, vt in se sunt, quod autem attingat suum obiectum conditionate, non ita intelligendum est, vt ly *conditionatè* sit aliquid se-tenens ex parte obiecti, quod, cum verè non sit, fingatur à cognitione; sed ly *conditionatè* se tenet ex parte actus, quia actus conditionatè affirmat obiectum. Nec ob inde necesse est aliquid cognosci à Deo abstractiue præscindendo vnum prædicatum ab alio, omnia enim prædicata, tum vocationis, tum consentus, distinctè percipit Deus, Quod vero per hanc scientiam non

indicet Deus quod existent vocatio, & consensus, non est abstracte, siquidem pro signo, pro quo datur scientia, non est indicabilis determinate futuritio, ut infra dicemus.

42. Obij. 2. In omni instanti habet Deus notitiam absolutam de existentia, vel non existentia vocationis, & consensus. Ergo nequit in eodem instanti habere notitiam conditionatam de eo quod existet consensus, si ponatur vocatio. Antecedens est certum. Consequentia vero, nempe non esse simul in eodem instanti cum notitia absoluta notitiam conditionatam: sic probatur. Stulta est affirmatio conditionata de aliquo obiecto, quando affirmatur etiam absolute ipsum obiectum. Ergo utraque notitia, seu affirmatio, non possunt coniungi in Deo. Antecedens probatur ex ipsa experientia. Quis enim non rideret, si affirmare, quod, si luna luceret, eam aspicerem, si simul affirmarem lucere, meque suspicere illam.

43. Respondeo posse in eodem instanti coniungi notitiam conditionatam, & absolutam, modo notitia conditionata sit in signo antecedenti ad notitiam absolutam, sive in signo indifferenti ad predictam absolutam notitiam. Equidem ego possum habere pro instanti A pro prior natura hoc iudicium, *felicia nunc actum contritionis, iustificabor*: deindeque in eodem instanti reali pro diverso signo elicere actum contritionis, experiri que me illum eliciat. Ergo possunt notitia conditionata, & absoluta esse in eodem instanti reali temporis pro diversis signis natura, ita ut signum notitiæ conditionatæ sit independens à signo notitiæ absolutæ. Hoc ipsum patet in scientia simplicis intelligentiæ & visionis: in eodem enim instanti reali cognoscit Deus possibilem esse Petrum, deindeque decernit eius existentiam, & cognoscit absolute existere. Pariter ergo evenit in nostro casu.

44. Obij. 3. Quodlibet obiectum, vel est, vel fuit, vel erit, aut neque est, neque fuit, neque erit. Si primum, cognoscitur per scientiam visionis. Si secundum, per scientiam simplicis intelligentiæ, cum obiectum sit pure possibile. Ergo non est alia scientia præter istas. Probatur consequentia. Non est alius modus essendi in rebus, nisi vel manendo intra statum pure possibilitatis, & tunc cognoscitur obiectum per scientiam simplicis intelligentiæ, vel egrediendo extra statum possibilitatis, & tunc cognoscitur per scientiam visionis. Ergo non est alia scientia præter istas.

45. Respondetur cōcesso primo antecedente, negando cōsequentiam. Ad huius probationem: respondeo distinguendo antecedens.

Non

Non est alius modus essendi nisi, &c. sumpto verbo *essendi* absolute duntaxat concedo: sumpto etiam conditionate: nego antecedens; quia obiectum non solum, vel existit, vel non existit absolute; sed etiam quando non existit absolute, verificatur de illo, quod, si existeret, haberet hoc, vel illud, quod sub conditione dicitur haberet: ideoque, licet absolute existat intra statum purè possibilitatis, conditionate vero aliter se habet; quia, si existeret v.g. auxilium *A.* coniungeretur, vel non coniungeretur determinate cum conversione.

46 Obij. 4. Secundum admittentes hanc scientiam conditionatam *conuertetur Petrus si detur talis vocatio*, talis scientia Divina est aliquomodo prior hac scientia absoluta, *conuertetur absolute Petrus per talem vocationem*. At nullatenus potest esse prior. Ergo non est admittenda. Minor probatur. Non est prior prioritate durationis; quia omnia Divina sunt aeterna, & consequenter simul duratione. Non prioritate naturæ, & causalitatis: quia nihil Divinum est causabile. Ergo nulla datur prioritas naturæ inter scientiam conditionatam, & absolutam.

Respondeo scientiam conditionatam præcedere ad absolutam præcedentia indifferentiæ, seu directionis, quatenus Deus per scientiam conditionatam dirigitur ad liberè ponendum absolute id quod per scientiam visionis attingitur. Verum de ordine, quem inter se habeant Scientia Media, & scientia visionis, & diximus tract. de Prædestinati: & infra etiam dicemus.

47 Ob. 5. Hac propositio: *Si existat vocatio, existet consensus* æquivaleret huic, *casus vocationis, est casus consensus*. Tunc sic. Vel prædicta propositio reddit sensum universalem; vel particularem. Neutrum potest reddere. Ergo absolute non est admittenda talis propositio. Minor probatur quoad primam partem: quia sensus universalis est hic: *Omnis casus possibilis vocationis est casus consensus*, & in hoc sensu est falsa: siquidem casus vocationis, & dissensus, est casus possibilis vocationis, & tamen non est casus consensus. Si ita propositio habeat sensum particularem, æquivalens erit huic *aliquis casus possibilis vocationis est c. sus consensus*: & in hoc sensu non est contingens, sed necessarius quando quidem casus vocationis, & consensus, est aliquis casus possibilis vocationis: & hic casus necessario est casus consensus. Ergo iuxta nullum sensum potest prædicta propositio esse contingenter vera.

48 Respondeo prædictam propositionem, nec habere sensum universalem, neque particularem; quatenus ex parte hypo-

thesis ponitur *auxilium A* v. g. quin aliorum casuum possit admittere varietatem: quia cum casus hypothesis sit solum id, sub cuius conditione dicitur futurus consensus, & solum dicatur futurus consensus, si ponatur *auxilium A*, quin ex parte hypothesis ponatur, vel consensus, vel dissensus: inde fit casum hypothesis esse singularem, quatenus dicit singulare auxilium, non vero esse casum vniuersalem, vel particularem, prout involuentem, vel consensum, vel dissensum ex parte hypothesis: quia ex parte hypothesis praescinditur ab omni eo, quod vel cum consensu, vel cum dissensu connexum est.

Sed adhuc instabis. Casus vocationis est casus consensus: sed casus dissensus, & vocationis est casus vocationis. Ergo casus dissensus, & vocationis est casus consensus. Syllogismus videtur rectus: siquidem est expositivus in prima figura. Maior est certa: quando quidem continet scientiam conditionalem, quam supponimus. Minor eiusdem syllogismi non est minus certa: quid enim evidencius, quam quod, si existant vocatio, & dissensus, existet vocatio. Ergo ex nostris principiis inferitur propositio implicataria: nempe fore consensum ex suppositione quod coexisterent simul vocatio, & dissensus.

49 Respondeo ex doctrina tradita in Philosophia ex duplici propositione conditionali nihil inferri; sed solum bonam esse consequentiam ex propositione conditionali, & ex purificatione hypothesis. Cum vero illae duae propositiones videlicet: *Casus cogitationis est casus consensus, & casus vocationis, & dissensus est casus vocationis*, licet sensum absolutum habere videantur; conditionatum tamen sensum continere: nempe: *Si existat vocatio existet consensus, & si existant vocatio, & dissensus, existet vocatio*: inde fit male inferri: *Ergo si existant vocatio, & dissensus, existet consensus*, vel quod idem est: *Ergo casus vocationis, & dissensus est casus consensus*.

50 Quod vero ex duplici conditionali non inferatur recta consequentia; patet ab inconuenienti, quia modo in instanti *A* existunt materia, & forma *D. Petri* cum carentia unionis, & ideo est vera modo haec propositio: *Si existunt in instanti A materia, & forma D. Petri, existit carentia unionis inter illas*. Deinde etiam est vera haec propositio: *Si existit unio inter materiam, & formam D. Petri, existit materia, & forma D. Petri*. Ergo etiam esset vera haec propositio (dato quod ex propositionibus conditionalibus possit confici rectus syllogismus.) *Si existat unio inter materiam, & formam D. Petri, existet carentia unionis*. Probatur

batnr hæc consequentia syllogismo compacto ex concessis propositionibus: *Si existant materia, & forma D. Petri existit, carentia unionis inter illas, si existat unio inter materiam, & formam D. Petri, existent materia, & forma D. Petri. Ergo si existat unio inter materiam, & formam D. Petri existet carentia unionis inter eos.* Ecce quomodo ex duplici conditionali non recte eliciatur consequentia.

51 Ratio huius est, quia veritas maioris propositionis potest ita se habere cum verificatione minoris, ut si purificetur conditio minoris propositionis, deficiat veritas maioris: quæ propter nihil inferetur ex utraque veritate conditionali, quia similitas utriusque veritatis conditionata potest componi cum eo, quod, si purificetur conditio minoris propositionis, deficiat veritas maioris: & cum solum inferatur consequentia ex purificatione minoris propositionis in sensu composito veritatis maioris; inde fit ex duplici propositione conditionali non fieri rectum discursum ad tertiam aliam, quam inferri contendunt aduersarij: nisi purificatio minoris propositionis coniuncta sit cum veritate maioris.

52 Hoc clare cernitur in nostro casu: quia licet verum sit modo, quod *si daretur auxilium daretur consensus*: & simul sit verum, quod *si darentur auxilium A. & dissensus daretur auxilium A*: ita tamen hoc secundum verum est, ut si daretur dissensus cum auxilio A, iam tunc non esset verum, quod *si existeret auxilium, existeret consensus*, ac per consequens non esset consensus: quia, quod foret consensus, si existeret dissensus, solum probari posset ex eo quod, si existerent auxilium, & dissensus, existeret auxilium, & simul permaneret veritas conditionata, de eo quod si existeret auxilium A, existeret consensus.

QVÆST. XIII.

Reijcitur pro obiecto formali scientiæ conditionata quodlibet decretum conditionatum.

Hoc est inter Iesuitas, & Dominicanos atrocissimum bellum, in quo utrinque totis viribus dimicatum est. Utrique pro se stare Scripturam, Concilia, & PP. præsertim August. iactant, Aduersarios, veluti authoritate sacra destitutos, in simulant. Alias scholas in suæ opinionis patrocinium

aduocant: nullumque lapidem non mouent, vt sua sententia subfidium aduocant, & quod magis mirabile est, omnes, quasi parta de aduersarijs victoria, faustis sibi acclamationibus gratulantur. Hæc controuersia vsque adeo acra vnius, & alterius Scholæ contentionem exercuit, vt fermè nihil posteris relinquatur addendum; legendum plurimum. Nos vero, qui temporis angustijs preamur, & discipulorum vtilitati prospicimus, breuitatem sectabimur: & eo inteream, & prolixitatem, vbi temperamento, vt nec nimis festinanter, & perfunctoriè, materiam adeo grauem tractemus: nec in ea examinanda multum dissineamur, ne aut quæstionis dignitati debitum detrahatur obsequium, aut reliquæ huius tractatus quæstiones de nostra omissione querantur.

SECT. I.

Status quæstionis, & variae sententiæ proponuntur.

1. **C**VM ex superiori quæstione constet Deum certo, & infallibiliter cognoscere futura contingentia conditionata: dubium est in quo medio obiectiuo hæc obiecta cognoscantur à Deo; seu quod sit obiectum formale Diuinæ cognitionis conditionata: hic enim obiectum formale usurpamus pro medio obiectiuo, in quo prædicta futura cognoscuntur à Deo.

2. Communiter Dominicani asserunt ante scientiam conditionatam de aliquo obiecto esse in Deo decretum pro sua libertate vnice conceptum, minimeque ab humana libertate, aut determinabile, aut impeditibile, quo efficaciter ita Deus decernat v. g. *Volo quod Tyrij, & Sydonij si videant miracula Christi, conuertantur.* Caterum, cum iuxta ipsos Dominicanos, ad conuersionem liberè exercendam requiratur indispensabilis causa physica prædeterminatio: idcirco prædictum decretum non decernit conuersionem, vt cumque exercendam; sed media physica prædeterminatione, ac si diceret Deus: *Decerno quod si Tyrij, & Sydonij. videant miracula Christi, conuertantur media physica præmotione; vel quod habeant physicam præmotionem, & ita conuertantur.*

3. Hoc decretum rectè appellatur absolutum ex parte actus, & conditionatum ex parte obiecti, seu subiecti: absolute, & obiectiue conditionatum. Dicitur absolutum ex parte actus, seu subiectiue absolutum, quia iuxta eorum sententiam re ipsa existit actualiter.

ter in Deo, & non solum existeret sub conditione prædicationis, & miraculorum Christi Domini. Dicitur autem conditionatum ex parte obiecti, seu obiectiue conditionatum; quia non decernit, quod conuersio absolute existat, sed solum quod existat sub conditione, quod prædicationis, & miracula Christi præcedant. In hoc igitur decreto, omnem libertatē, iuxta Dominicanos, auertente cognoscit Deus iuxta ipsos Dominicanos: quod Tyrij, & Sydonij, si vocarentur, media physica prædeterminatione conuerterentur: viso enim hoc decreto nequit Deus ignorare id, quod per ipsam efficaciter decernit. Cum igitur decernat conuersionem sub conditione prædicationis Christi, non poterit Deus ignorare, quod, si prædicationis esset, esset etiā Sydoniorum, & Tyriorum conuersio. Ex quo inferunt consentanei ad suam doctrinam, eam scientiam liberam esse Deo: nam, cum decreto Dei libero innittatur, eidem libertati Diuinæ, cui decretum immediate, scientia illa mediate subijcietur: quo penitus reiiciunt quamlibet scientiam median inter liberam, & necessariam.

4 Hanc sententiam communiter defendunt Dominicani RR. in suis disputationibus, & manuscriptis. Ex his autem qui sua scripta prælio dedere propugnant eandem sententiam Alvarez, nec non Ioannes à S. Thoma disp. 20. art. 3. & sequentibus, & curius Carmelitans disp. 6. & 10. Illustrissimus Godoy de scientia à disp. 35. Gonerustom. de scientia disp. 6. Adducuntur etiā pro hac sententia Zamel, Cornejo, Hieronymus de la Rúa, Leonardus Chochas, Villegas, & alij. Verum plures ex illis dubia fidei censentur à Paulo Leonardo, Riuadeneira, Aldrete, & alijs nostræ Societatis Authoribus, varia eorum loca expudentibus, in quibus Scientiam Median videntur defendere. Ego vero censeo plures illorum toto corde Scientiam Median auersari: crebro tamen sui inmemores in Scientiam Median, quam tanto opere horrent, ingenno, & sibi tacito veritatis ductu: oppositum tamen agentes, impellit. Id circo non tam inter Scientiæ Mediæ patronos numerandos, quam decreti antecedentis incautos assertores recensendos existimo.

5 Plures ex Scotistis cum Dominicanis conveniunt, quatenus necessarium putant decretum conditionatum ad conditionatam scientiam, dissident tamen ab illis; quia negant ex illo decreto physicam prædeterminationem derivari purificata hypothēsi, censent enim nulla physica præmotione opus esse, ut voluntas creata, in tempore absolute operetur.

6 Verum inter eos Scotistas, qui decretum conditionatum in Deo defendunt, adhuc est diuersitas: nam aliqui hoc decretum omnino antecedens meditantur prorsus à nostra libertate indepēdens. Alij vero comitans illud appellant: non tamen, vt n. & notat Ribaden. satis explicāt, an pro nostra libertate impedibile sit, licet in id magis inclinare videantur.

7 Authores omnes Societatis vno ore affirmant independentem à quolibet decreto ex parte actus, seu subiectiue absoluti, & ex parte obiecti, seu obiectiue conditionato, cognoscere futura contingentia conditionata in se ipsis: ita, vt independentem à quolibet decreto actualiter exercito, & conditionatē tendenti in cōversionem Tyrioniam v. g. si viderent miracula Christi: hanc veritatem in se ipsa Deus clarē & intuitiue cognoscat. Ex quo iterum fit hanc scientiam non esse liberam Deo: quia cum non supponat decretum liberum Dei, cui innittatur, & à quo determinetur: inde colligitur neque ipsam scientiam liberam appellari debere; sed Mediam, inter liberam, & naturalem. Hanc sententiam, vt dixi tenēt omnes Societatis Authores, quam obrem sigillatim eos referre sepe vacans duxi. Tenent etiam eandem sententiam plurimi alij Authores: quorum longissimum cathalogum videre poteris apud Aldrete disp. 28. de scientia, & apud Ribadeneira de Scientia disput. 10. cap. 1.

SECT. II.

Nostra sententia cum non nullis probationibus, quæ ex hætenus dictis deducuntur.

8 **N**ostra sententia sit, quæ totius Scholæ Societatis debet esse: nimirum. Deus cognoscit futura contingentia conditionata in se ipsis, minimē vero in decreto subiectiue absoluto, & obiectiue conditionato. Probat^{ur} 1. hæc conclusio. Deus potest cognoscere futura conditionata in se ipsis. Ergo non indiget decreto subiectiue absoluto, & obiectiue conditionato, vt ea cognoscat. Probat^{ur} antecedens. Esse consensum v. g. futurū conditionate esse esse cognoscibilem à Deo vt futurum conditionatē. Sed consensus respectiue ad auxilium A. se ipso habet, & non à decreto, esse futurum conditionatē. Ergo à se ipso, & non à decreto habet esse cognoscibilem, vt conditionate futurum. Consequen-

sequentia est bona; & maior certa, etiam apud aduersarios: quia, et si veritas obiectiua, siue cognoscibilitas, fundetur in esse: id quod sufficit, ut res sit, sufficit, ut sit cognoscibilis a Deo. Iam vero minor: videlicet rem non constitui futuram, siue absolutè, siue conditionatè, à decreto Diuino. Sed à se ipsa: constat ex tota quaest. 10. quæ est de rerum futuritione.

9. Confirmatur. Id, quod prout distinctum, & præscindens ab alio potest constituere veritatem propositionis, est in se ipso cognoscibile per propositionem. Sed obiectum propositionis conditionatæ, ut distinctum, & præscindens à quolibet decreto subiectiue absoluto, & obiectiue conditionato, constituit veritatem propositionis conditionatæ. Ergo obiectum propositionis conditionatæ in se ipso cognosci potest. Consequentia est bona, & maior videtur certa: qualibet enim veritas obiectiua in se ipsa habet cognoscibilitatem: nam eo modo, quo aliquid est obiectiue verum, est affirmabile per propositionem veram. Si igitur obiectum propositionis conditionatæ se ipso, prout distinctum à quolibet alio, constituit veritatem simul cum actu, se ipso erit veritas obiectiua illius actus: consequenterque in se ipso cognoscibile erit. Cæterum obiectum propositionis conditionatæ, & vniuersum obiectum cuiuslibet propositionis de futuro se ipso constituere actum formaliter verum, constat ex dicta quaest. 10. se & 7.

10. Probatur 2. eadem conclusio. Si Deus cognosceret futura conditionata in decreto: cum decretum se ipso sit scientia sui ipsius, & in se ipso sit scientia obiecti decretati, res esset futura, quia esset cognita à Deo; minime autem Deus cognosceret futura, quia res essent exitura. Sed Deus cognoscit, quod res erit, quia res erit, non autem res erit, quia cognoscitur à Deo. Ergo Deus non cognoscit res futuras in decreto. Consequentia est bona. Maior continet doctrinam aduersariorum. Minorem autem late probauimus hoc ipso tract. quaest. 11. per totam vbi ex communi PP. autoritate constat res non esse, quia a Deo cognoscuntur; sed potius cognosci, quia sunt. Vbi etiam eadem PP. autoritate probauimus, eatenus componi libertatem humanam cum infallibilitate Scientiæ Diuinæ, quatenus scientia Diuina consequitur ad esse cæaturarum, & non e contra. Quod quidem principium potissimum fundamentum est doctrinæ de Scientiæ Media.

11. Probatur 3. Si scientia de futuris non cognosceret futura in se ipsis præcisiue à decreto; sed necessario ea cognosceret in decreto; ad decernendam libertatē ad consensum, & dissentium,

am, & ad decernenda qualibet media indifferentia, opus non esset directione scientiæ conditionatæ contingentis: cum Deus sola scientia simplicis intelligentiæ ductus, posset decernere consensum sub tali libertate. At ex communi doctrina PP. Deus dirigitur scientia conditionata contingente de eo quod homo operabitur sub tali libertate indifferente. Ergo iuxta mentem PP. Deus non cognoscit futura in decreto: siquidem dum hanc directionem supponunt, tacite etiam supponere videntur eam necessariam esse in Deo ad providam libertatis elargitionem. Maior etiã, apud aduersarios, est certitudo: siquidem omnes Thomistæ, vno, vel altero excepto: nimirum Fr. Ioannes à S. Thoma de scientia disp. 20 artic. 5. §. ad eam idam confirmationem. Et Illustrissimo Godey de scientia disp. 36. §. 2. num. 52. asserunt pro eodem signo, pro quo Deus decernit, absolutè consensum sub libertate A. v. g. decernere etiam conditionatè eundem consensum sub eadem libertate: imò Deum ante decretum absolutum consensus, & auxilij, explorare quid voluntas sub tali auxilio, si ei conferatur, sit operatura, veluti Sempetragianisimum reijciunt. Minor vero, nimirum Deum dirigi scientia conditionata ante collationem libertatis, latè probauimus tract. de Prædestinatione quæst. 2. per totam, & etiam colligitur ex verbis Scripturæ, & Patrum adductis hoc tract. quæst. 12. pro scientia Diuina de futuris contingentibus conditionatis: nam fere omnia, quæ adducuntur æquè probant Deum habere prædictam scientiam conditionatam pro signo libertatis respectu decreti absoluti. Vt patet ex illo loco sæpè attracto. *Raptus est ne malitia, &c.* Dicendum ergo est Deum dirigi scientia conditionata, quia aliter non provide largiretur libertatem: consequenterque Deum non exequi consensum per media intrinsecè connexa cum consensu: quia, si ita exqueretur, superflua esset directio scientiæ conditionatæ. Si autem negent Thomistæ Deum dirigi scientia conditionata, & verbis Scripturæ, & Patrum, quæ locis citatis allegauimus, & infra ex Aug. vterius allegaturi sumus, opponentur, & etiam decreta conditionata respectu obiectorum, quæ absolutè futura sunt, omnino superflua erunt: cum neque Deum dirigant, neque dato decreto absoluto, decreti conditionati influxus sit necessarius.

12 Forsam dicet aliquis Deum solum habere decreta conditionata circa obiecta, quæ non erunt absolutè: ita, vt Deus cognoscens libertatem A. & B. simul decernat euentum absolutum sub vna, & euentum conditionatum cum alia. V. g. *decernit quod Petrus*

consentiat absolute cum libertate A, & quod dissentiret, si haberet libertatem B. Sed contra. Ergo decretum conditionatum, cum solum possit esse de obiecto non futuro, non poterit coniungi absolute cum obiecto decretato conditionate. Sed decretum conditionatum huiusmodi implicatorium est. Ergo & solutio insufficientis. Minor probatur. Decretum Divinum efficax nullius vis, & efficacitatis ad ponendum obiectum decretatum, implicatorium est. Sed decretum conditionatum de dissensu, sub libertate B, inconiungibile cum dissensu absolute existente sub libertate B. nullius vis, & efficacitatis est ad ponendum obiectum decretatum, nempe dissensum sub libertate B. siquidem nequit coniungi cum illo. Ergo prae dictum decretum implicatorium est.

SECT. III.

Probatur nostra sententia ex scriptura.

13 **P**rimo ex increpatione comparativa, qua Christus exprobrat Bersayda, & Corozain, quod poenitentiam non egerint, cum Tyrus, & Sydonis, si Christus illis praedicaasset, olim in cilicio, & cinere poenitentiam egerissent. Quod argumentum hac ratione conficitur. Ex verbis Christi Domini, & ex aequitate reprehensionis inferitur non fuisse decretum conditionatum, quo decerneretur poenitentia Tyriorum, & non decerneretur poenitentia habitantium Bersayda, & Corozain sub conditione praedicationis Christi Domini. Ergo Christus non cognovit poenitentiam conditionatam Tyriorum in decreto; sed in se ipsa. Consequentia est bona. Antecedens probatur.

14 Si Deus decrevisset efficaciter conversionem Tyriorum, & non decrevisset efficaciter conversionem Hebraeorum sub eadem conditione, iniqua esset increpatione comparativa facta à Christo Domino. Ergo ex aequitate increpationis comparativae inferitur non dari huiusmodi decretum. Antecedens probatur. Ut aequa, & iusta sit increpatione comparativa, qua increpatur male operans respectu ad bene operantem, debet is, qui increpatur non carere inculpabiliter aliquo, quo gaudet bene operans, & plurimum conducit ad bene operandum. Sed si Deus decrevisset efficaciter conversionem Tyriorum sub conditione praedicationis Christi; secus autem conversionem Hebraeorum. Hebraei carerent

inculpabiliter decreto conuersionis, quo gauderent Tyrij; quod decretum maxime inuat ad operandum ergo posito eo decreto de conuersione Tyriorum; secus de conuersione Hebræorum, inique, & iniuste increpantur Hebræi respectu Tyriorum. Consequentia est legitima. Præmissæ autem seorsum probandæ sunt.

15 Incipiendo à minori. Videtur mihi ea negari non posse: siquidem quod Tyrij haberent decretum conuersionis, secus Hebræi, absque horum culpa, & absque merito illorum, est tota aduersariorum doctrina, cum apud eos, Deus vnice ex suo beneplacito, & independenter à quolibet merito, siue absolute, siue conditionato, ex se ipso, & ex sua mera voluntate concepit decretum efficax circa conuersionem Tyriorum, non autem circa conuersionem Hebræorum. Ergo, &c.

16 Iam vero, quod decretum plurimum inuet ad operandum euidentius est: siquidem hoc decretum ita requiritur necessario, ut illo posito infallibiliter futura sit conuersio, si adsit prædicatione Christi: illo vero ablato, perinde infallibile sit non futuram conuersionem sub eadem prædicatione. Quid autem magis iuuans, & conlucens ad bonam operationem, quam quod indispensabiliter ad eam necessario prærequiritur. Est ergo minor illius syllogismus ex omni parte certa, & indubitabilis.

17 Probo iam maiorem, quæ videtur etiam ex terminis euidentius. Equidem, ut iusta sit increpatio comparatiua debet is, qui exprobeat, male operari respectu ad bene operantem, non habere disparitatem, seu inæqualitatem antecedenter ad suam operationem, ratione cuius disparitatis iustam habeat excusationem non operandi, sicuti operatur alter, respectu cuius increpatur: quæ autem potest esse melior excusatio, quam quod Tyrij habent decretum efficax de sua conuersione; secus autem Hebræi.

18 Declaratur amplius. Vis, & energia increpationis comparatiua in eo consistit, quod is, qui increpatur, non minorem rationem habeat, ut bene operetur, quam alter, qui bene operatur, continereque implicite hunc discursum: non est potior ratio, ut Tyrij conuerterentur, quam ut vos Hebræi conuertimini. Si ergo conuerterentur Tyrij: cur vos Hebræi Christi prædicatione, & miraculis illustrati non conuertimini? Ergo, ut increpatio comparatiua æqua, & iusta sit, debet non esse potior ratio conuersionis in eo, qui conuertitur ea, quæ est in eo, quinon conuertitur.

19 Respondebunt Aduersarij primo cum Ioanne à S. Thoma:

ma: eum Illustrissimo Godoy, & alijs: disp. 20. art. 5. Ideo Christum increpasse Indæos comparatiue ad Tyrios, & Sydonios, quia utriusque pariter poterant conuerti, cum enim neque physica prædeterminatio, neque decretum efficax Dei tribuant *posse*, sed dumtaxat applicent ad infallibiliter operandum: si de deducitur inæqualitatem prouenientem à decreto, minimè officere æquitati, & iustitiæ reprehensionis comparatiuæ; nam ea solum inæqualitas iustam excusationem præbere potest, quæ in causa est, ut inæqualiter possint benè operari; sui vero omnino æqualiter valeant, non est cur non possit unus respectiue ad alterum æque potentem, & inæqualiter operantem, reprehendi.

20. Aduersus hanc solutionem duplex est impugnatio. Prima ostendens eum, qui caret decreto, aut prædeterminatione ad bene operandum prærequisitis, carere potestate ad operandum. Ceterum hæc impugnatio præsentem questionem ad communem difficultatem deuoluit: ideo illi modo super sedeo.

21. Secunda est nunquam vim argumenti elidi, licet absolute in a potestas ad consensum in dissentiente admittatur, licet enim hanc potestatem demus aduersarijs, negari nihilominus nõ potest eum qui habet decretum de consensu, habere aliquid independens à suo libertatis exercitio plurimum ad consensum iuuans, quo perficitur argumenti vis: nam, ut reprehensio comparatiua efficax sit, debet deficere ratio, quam in sui excusationem, qui reprehenditur possit ostendere. Quamvis ergo, qui non consentit, sufficientia ad consentiendum non priuetur, caret tamen aliquo maximo opere ad consentiendum iuuante. Caret enim decreto, quod siue per modum applicationis, siue determinationis, siue quopiam alio modo, verè & propriè conducit ad operandum conducentia antecedente, & prorsus à libero voluntatis exercitio independente. Licet ergo, qui reprehenditur absolute obnoxius sit reprehensioni propter veram & absolutam sufficientiam, non tamen reprehensioni comparatiuæ propter ingentem inæqualitatem.

22. Ex hac ipsa doctrina reiicienda est solutio tradita ab Albelda r. p. diff. 45. num. 8. & à Francisco Felix de scientia Dei cap. 6. diff. 2. nimirum eo Hebræos cõparatiue ad Tyrios & Sydonios à Christo Domino reprehendi, quia Hebræi sufficientiam habebant ad operandum: quod sufficit ad reprehensionem etiam cõparatiuam: sicuti reprobi in die iudicij, non solum comparatiue ad alios æqualibus auxilijs præuentos, verum etiam respectu Apostolorum, Beatissimæ Virginis, & Christi Domini (qui vbe-

rioribus auxilijs cumulati sunt) à supremo viuorum, & mortuorum iudice increpabuntur.

23 Facile igitur hac solutio ex superiori doctrina rejicitur; quia ad reprehensionem comparatiuam requiritur, quod non sit inæqualitas, liberi arbitrij vsus antevertens, ratione cuius potior sit ratio in consentiente, quam in dissentiente ad bene operandum. Sed, adhuc admissio auxilio sufficienti in eo, qui dissentit, potior ratio est in consentiente, quam in dissentiente: nimirum decretum absolutè exercitum pro sola Diuina libertate. Ergo licet dissentiens possit absolutè reprehendi, inepte tamen comparatiuè ad bene operantem reprehenderetur.

24 Ad id, quod dicitur de reprehensione reproborum respectu quorumcumque ex prædestinatis, & etiam respectu Christi Domini, respondeo cum nostris Doctoribus, vel ex eo reprobos increpari respectu ad Christum, quia eius laboribus ærumnis, & morte contemptis, suum ingratißimum animum ostenderunt, vel, quia, cum æqua libertate, qua Christus acerbissimam mortem acceptauit, ipsi, ne leuè quidem difficultatè subire voluere, vt peccata vitarent; & hac secunda ratione increpari respectu Apostolorum, & aliorum vniuersæ sanctitatis virorum, non autem alia ratione, qua excusationem inæqualitatis reprobi possent in sui fauorem allegare.

25 Probatur secundo non fundari scientiam conditionatam in decreto, ex illis verbis sapientiæ 4. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius.* Et hac ratione (semel supposito, quod supra probauimus, videlicet, his verbis contineri absolutam prædictionem lapsus iusti sub conditione diuturnæ vitæ) argumentum conficitur. Si hæc veritas conditionata in decreto fundaretur, parum commendaretur amor Dei erga hunc iustum, cum constet ex sequentibus verbis oppositum; subdit enim scriptura *placuit enim ei. p. Deo anima illius.* Ergo non fundatur hæc veritas in decreto. Antecedens probatur. Si veritas in decreto fundaretur, Deus decreuisset quod, si iustus diutius viueret, exerceret prauas operationes. Ergo Deus per suum decretum conditionatum illum iustum coniecisse in discrimen, à quo postea per immaturam mortem subtraheret. Ergo non liberaret Deus iustum à periculis aliunde impendentibus; sed ab his, in quæ ipse Deus iustum compulisset. Ergo prius Deus induceret in pericula, quam à periculis educeret. Quæ ergo magna Diuinæ providentiæ suauitas liberare à periculis, quæ ipsa struxit, quasi saluti iustorum per conditionatum decre-

Decretum lapsus prius insidiata. Plures id generis rationes vide apud Patrem Ruiz de Montoya de scientia d. 71. per tres primas sectiones.

SECT. IV.

Probatur nostra sententia ex Augustino, & alijs Patribus; necnon rationibus ex eorum verbis elicitis.

26 **D.** Augustinus varijs in locis pro nobis stat. Primo quatenus docet lib. 3. de libero arbitrio cap. 18. quamcumque causam nostræ voluntatis, cui resistere non possumus, nostram libertatem evertere: sic enim ait loquens de requisitis ad libertatem. *Si laboriosum est omnia mandare memoria, hoc brevissimum tempus; quæcumque ista causa est voluntatis, si non potest ei resisti, sine peccato ei ceditur.* Et post pauca. *Quis enim peccat in eo quod nullo modo cavere potest; peccatur autem. Ergo cavere potest.* Ex his verbis conficitur hoc argumentum.

27 Decretum conditionatum de prava operatione humana, iuxta Augustinum, tolleretur libertatem; sed futura conditionata libera non cognoscuntur in medio ipsi libertati opposito. Ergo non cognoscuntur in decreto conditionato. Maior probatur ex Augustino. Id quod influit in opus, & cui resisti non potest, non congruit cum libertate; sed decreto conditionato, quod quidem influit in consensum, voluntas resistere non potest. Ergo tollit libertatem. Maior huius syllogismi est Augustini in verbis supra relatis, & consequentia est legitima. Minor vero negari nequit, quia decretum conditionatum consensus, sub conditione auxilij, simul cum positione auxilij, infallibiliter inferunt consensum absolutum, alioqui, si in sensu composito decreti, & existentia auxilij, non existet consensus frustraretur decretum: quando quidem ex una parte vellet efficaciter consensum sub conditione auxilij, & ex alia sub conditione auxilij, consensus non daretur: quod est formalissime frustrari decretum.

28 Confirmatur ex eodem Augustino, iuxta quem electio subicitur aliqua ratione nostræ libertati: non immediate, quasi nos possimus formaliter determinare Deum ad suos voluntatis actus. Ergo quatenus electio efficax Dei scientiæ innititur p. o. nostro arbitrio determinabili, & impedibili: non enim reliqua est alia via, qua valeamus Divinis nos determinationibus ingerere.

Antecedens constat ex Augustino de dono perseverantiae cap. 22. Vbi ait. *Accipiant eandem gratiam, qua velint esse, & efficiantur electi.* Ergo nos non proprijs arbitrij viribus; sed Divinae gratiae auxilio adiuti, nostris liberis operibus facimus, ut simus electi. Ergo electio pendet à nostro arbitrio ratione Scientiae Mediae, cum immediatè pendere non valeat, nec ratione scientiae absolutae: tū, quia electio, qua discernimur (de qua loquitur Augustinus) non est quia sumus Sancti: tum, quia, apud Dominicanos decretum absolutum, nulla ratione absolutam scientiam subsequitur; sed potius e converso, scientia absoluta decreto subnixa est. Clarissimè id ipsum docuit Prosper Augustini discipulus. Secundo de vocatione Gent. c. 35. ut ait *Frustra dicitur quod ratio operandi non sit in electis, cum etiam ad hoc operentur, ut electi sint.* Ergo iuxta Prosperum electio discretiva à nostro libero arbitrio dependet. Non immediatè, ut supra dixi: Ergo mediate ratione Scientiae Mediae.

29 Confirmatur tertio: quia Patres apud Paulum Leonardum 2. p. resp. cap. 1. num. 3. negant fatum antevertens nostras liberas operationes, siue hoc fatum ab aëtris, ut aliqui volunt, siue à sola voluntate Divina, ut alij defendunt, proveniat. Fatum vero non negant Patres, quatenus fati assertores illud adstruāt libertati aduersarium; sed quia Patres putant conditiones fati, nempe connexionem in eluctabilem cum eventibus liberis, ipsorum libertati opponi. At similiter decretum conditionatum, ut coniunctū cum hypothese, in eluctabilem connexionem habet cum conditionato. Ergo perinde, ac fatum est contra mentem Patrum. Quod autem Fatidici non asserant libertatis iura fati everti, constat ex Julio Syreno lib. 3. de Fato c. 28. ubi haec habet. *Dicebant fatum nō destruere hominis naturam, & ideo manere in nobis nolle, & velere, quia efficacia Divina praefinitionis non est in ruinam liberae facultatis; sed in adiutorium, & subministrationem eius.* Huc faciunt, quae diximus tract. de Praedest. quaest. 6. Vbi omnem connexionē simpliciter antecedentem libertatem evertere probauimus.

30 Probatur secundo ex eodem Augustino. Deus ad conferenda auxilia dirigitur scientia conditionata de bona operatione futura, sub tali auxilio, sed non dirigitur scientia conditionata fundata decreto conditionato. Ergo dirigitur Scientia Media. Consequentia est legitima. Minorem probō, postea maioris veritatem disertis Augustini verbis ostensurus. Tum: quia apud ferē omnes Thomistas, vno, vel altero excepto eodem ligno, quo

Deus decernit absolutè, decernit etiam conditionatè: ita, vt simul decernat Deus hac ratione. *Volo quod Petrus v. g. consentiat absolutè cum auxilio A, & quod si conferretur illi auxilium B. non consentiret.* Ergo scientia illa, quæ præcedit ad collationem auxilij, non est scientia fundata in decreto conditionato. Siquidem decretum conditionatum non præcedit, iuxta Thomistas, ad decretum absolutum. Tum etiam: quia ex ipsis terminis videtur supervacanea, & ociosa hæc decreti conditionati præcedentia: Si enim Deus pro suo plenissimo dominio independentè omnino ab alterius determinatione, potest decernere quod Petrus habeat auxilium, & quod illi consentiat: ad quid prius decernet conditionatè consensum sub conditione auxilij, & postea absolutè? Nunquid Deo prævio conditionato voluntatis connatu opus est, vt sic difficultas decreti absolutè temperetur?

31 Præterea Scientiam Mediam diuinis determinationibus præluere, nos ideo ducimus necessarium, ne Deus parum providenter operetur, cum ex vna parte cōsensum intendat, & ex alia præbeat auxilium, de quo nondum illi constat congruum ad finem intentum futurum esse. Cæterum Thomista suo decreto absoluto hæc omnia possunt præcauere. Si enim Deus absolutè decernat auxilium coniungendum cum consensu, nulla alia conditionata scientia præeunte; & consensum intendet absque frustrationis suæ voluntatis periculo, & providentissime media adhibebit, cum ea sua ipsa voluntate efficaci, ad finem intentum congrua constituat vt quid ergo prius conditionatè, postea vero absolutè auxilium, & consensum decernet?

32 Iam vero maior illa. Videlicet Deum, scientia conditionata dirigi ad electionem discretivam; constat in numeris Augustini testimonijs, ex quibus vnum, vel alterum seligam. Primum sit ex lib. expositionis quarundam propositionum in Epist. ad Romanos prop. 55. Vbi hæc habet, loquens de Diuino proposito erga electos: *Hoc propositum ad præscientiam & prædestinationem pertinet: nec præuocauit aliquem, nisi quem præuocauit crediturum, & secuturum esse vocationem suam.* Ex his verbis adeo clarè infertur, non modo scientiam conditionatam dirigere Deum ad propositum circa electos; verum etiam dari in Deo Scientiam Mediam, prout ab Authoribus Societatis propugnatur, vt Aluarez lib. 1. respons. c. 36. in fine. Cursus Carmel. tract. de Scientia d. 10. quibus subscribit Ioannes à S. Thoma putantes hæc verba esse Ioannis Arborei, & non D. Augustini: quia Ioannes Arboreus illis ad apperien-

dam suam mentem vtitur tom. 1. Theosophia lib. 4. cap. 17.) fin-
cerè fateantur in illis etiam Scientiam Mediam contineri, doctri-
næque Dominicanorum opponi. Cæterum, cum aliunde constet (li-
cet hoc Thomistas latuerit) hæc verba esse D. Augustini, rectè in-
ferunt nostri Doctores cum P. Hieron. Phasolo tom. 2. in 1. part.
q. 14. art. 13. dub. 16. n. 3. 23. & P. Aldrete tom. 1. in 1. part. tract.
de scientia disp. 28. sect. 2. nostros aduersarios, vel nolentes fateri,
pro nobis Augustinum stare; necnon aliquos Patres, qui doctri-
nā tradunt, quā ipsi nō Aug. sed Ioannis Arborei esse putauerunt.

33 Secundum testimonium Aug. celebre est apud Theolo-
gos in hac controuersia, contineturque in lib. 1. ad Simplicianum
q. 2. per hæc verba. *Quamvis multi vno modo vocati sint, tamen
quia non omnes vno modo affecti sunt, illi soli sequuntur vocationē,
qui illi capiendæ reperiuntur idonei, & illud non minus verum sit,
igitur nec volentis, nec currentis: sed misereantis est Dei qui hoc mo-
do vocauit, quomodo aptum erat his, qui secuti sunt vocationem.* Ex
his verbis conficitur hoc argumentum. Illi vocatione donantur,
qui à Deo reperiuntur idonei ad illam recipiendam. Ergo Deus
prius comperit idoneitatem ipsorum, quā illis conferat vocatio-
nē, ut comperire vocandū idoneum, et comperire ita esse affectū,
ut responsurus sit vocationi, si adhibeatur. Ergo prius Deus cog-
noscit, & cōperit, quod si vocetur, respōdebit, quā vocet absolute.

34 Denique, ut plura alia Augustini testimonia omittam,
perspicue ordinem, quē Deus in prædestinando seruat, exponens.
Primo ante omne decretum ponit præscientiam, quæ eo ipso de-
bet esse conditionata, & non absoluta. Secundo prædestinationē,
siuē propositum. Tertio vocationem secundum hoc propositum.
Quarto iustificationem. Quinto denique glorificationem. Ita igitur
habet lib. de correptione & gratia cap. 9. exponens D. Paulū. *Osten-
dens autem quid sit secundū propositum vocari, mox addidit ea, quæ
iam supra posui. Quoniam quos ante præsciuit. & prædestinavit cō-
formes imaginis Filij eius, ut sit ipso Primogenitus in multis fratri-
bus. Quos autem prædestinabit, illos, & vocauit scilicet secundam
propositum quos autem vocauit, illos, & iustificauit: quos autem ius-
tificauit, illos, & glorificauit. Illa omnia iam facta sunt præsciuit,
prædestinavit, vocauit, iustificauit: quoniam. & omnes iam præsciti,
ac prædestinati sunt, & multi iam vocati, atque iustificati. &c.* Ex
quibus verbis præsertim ex illis, quos præsciuit, & prædestinavit
(ac si diceret illos prædestinavit, quos præsciuit) planè colligitur
præscientiā, nō prædestinationi, sed potius prædestinationē scientiæ

subnixam esse: & consequentia scientiam conditionatam ad vocacionem congruam precedere.

35 Non potuit hæc precedentia clarius explicari, quam eam exposuit ipse Augustinus lib. 1. ad simplic. q. 2. per hæc verba. *Nullius Deus frustra miseretur; cuius autem miseretur, sic et vocat, quomodo scit, et congruere, ut vocantem non respuat.* Ergo Deus quando vocat aliquem suo auxilio, & inspiratione, scit quod, si ita vocetur, vocacionem non respuet. Hoc autem formalissime est dirigi scientia conditionata ad vocandum, & prædestinandum.

36 Eandem precedentiam, seu directionem scientia conditionalis tradit aperte Prosper Augustini discipulus in responsione ad 12. capita Gallor. sent. 8. necnon respons. ad obiectionem 12. vinctian. etiam in respons. ad 3. cap. Gallor. Idem tradit Ambros. in comment. ad Rom. cap. 9. Idemque repetit alijs in locis, quæ in cõfirmationem sententia Societatis adducuntur à P. Ruiz de Montoya de scientia d. 66. sect. 6. clarissime id ipsum docet Chrisost. in cap. 9. Math. homil. 65. col. 5. consonat Bernardus serm. 54. in cantica. Vide plura alia testimonia Patrum Græcor. & Latinorum apud eundem Ruiz de Montoya eadem d. 66. fere per totam.

37 Tertio probatur nostra sententia ex ipso Augustino l. 12. de Ciuit. Dei cap. 6. ubi de duobus hominibus iustis in auxilio ad bonum, & in suggestionem ad malum æque se habentibus: ex quibus vnus peccat; alter vero tentationi resistit; ita ait. *Si eadem tentatione ambo tenentur, & vnus ei cedat, atque consentiat, alter vero idem, qui f. erat, perseueret, quid aliud apparet, nisi vnum voluisse: alterum noluisse à castitate deficere.* Ex quibus verbis hoc efforatur argumentum. Deus cognoscit ex illis hominibus equè in discrimen tentationis adductis, quod, si vnus tentetur, tentationi cedat. Alter vero tentationi non succumbet; at iuxta Augustinum non potest scientia hæc fundari in decretis conditionalibus de lapsu vnius, & de victoria alterius. Ergo scientia conditionata non fundatur in decreto. Minor probatur. Tum quia vnus haberet decretum; non tamen alius de suo lapsu, quo non æquè se haberent, præsertim in Thomistarum sententia, ponentium præmotionem physicam: tum, quia, si hæc decretorum daretur diuersitas, non esset unica ratio velle vnius, & alterius nolle, cum velle, & nolle fundarentur in decreto Deiffficaci. Ergo iuxta Augustinam scientia non fundatur in decreto. Doctrinam Augustini

de his duobus hominibus æquē ad bonum vocatis, & æquē ad malum praua tentatis suggestionē: ex quibus vnus, altero peccante, iniustitia perseuerat, tradiderunt etiam Hugo Victorinus in annotatione ad Rom. cap. 9. & Fulgentius lib. de prædest. & gratia cap. 15.

38 Respondent aliqui Augustinum in libris de corrept. & grat. de prædest. SS. de dono perseuer. & de peccatorum meritis, & remis. retractasse, quæ docuerat in prædicto loco de Ciuit. Dei. Caterum qui hoc effugium petunt, appertē falluntur. Nam ipse August. lib. 1. retractationum perueniens ad libros de Ciuit. Dei, nihil retractatione, aut animadversione dignum ex illo lib. 12. de Ciuit. Dei comperit. Ergo Augustinus non retractauit verba superius relata. Præterea Augustinus, cum retractationes scripsit, iam scripserat libros de peccatorum meritis, & remis. de gratia Christi contra duas epistolas Pelagianorum: Enchiridium, & libros de corrept. & gratia. Siquidem horum librorum meminit 2. retractationum cap. 33. 50. 61. & 63. In quibus libris continetur doctrina, quam postea docuit lib. de prædest. SS. vt constat, ex illius libri exordio. Cum igitur in retractationibus nihil ex lib. 12. de Ciuit. Dei retractauerit, & iam tunc reliquos libros scripserat, vel dicendum est, id ipsum, quod retractauit in his libris, postea approbasse, vel (quod certissimum est) talem retractationem in his libris non contineri.

39 Quarto probatur ex Augustino, paucis ante ipsius verba præmissis in hunc modum. Deus cognoscit per scientiam conditionatam, non solum opera honesta conditionatē futura, verum etiam turpia, & peccaminosa futura conditionatē: At Deus non habet decretum, aut absolutum, aut conditionarum, quo efficaciter velit, & præstet actiones prauas, etiam pro materiali: ergo Deus non cognoscit actiones prauas futuras, conditionatē in decreto. Consequentia est legitima, & maior certa. Minor probatur ex Augustino varijs in locis. Clarius tamen hanc doctrinam tradit lib. de arciensis falso sibi impositis art. 10. his verbis: *Detestanda, & abominanda opinio est, quæ Deum, cuiusquam male voluntatis, aut male actionis credit authorem: cuius prædestinatio nunquam extrahitur a bonitate, nunquam extra iustitiam est: vniuersæ enim videtur Domini misericordia & veritas adulteria enim Matronarum, & corruptelas Virginitatis, non infringere nouit sancta diuinitas; sed damnare: nec disponere, sed punire.*

40 Vbi obsequandum est August. excludere ab obiecto vo-

Iustitias Divinæ nō solum malitiam, quæ iuxta Thomistas resultat ex actionibus prohibitis; verum etiam ipsas actiones, quæ malitiæ substant: adulteria enim, & Virginum corruptela non sunt, iuxta Thomistas, formale peccati; sed materiale duntaxat. Hanc eandē doctrinā tradidit idem S. Doctor tū in locis, quæ citat P. Molina in concordia d. 30. vers. 2. tum lib. de spir. & litt. c. 31. ubi non vult S. Doct. quod omnis volūtas humana indiscriminatim sit à Deo, ne Author peccati cēseatur. Vide, quæ diximus tract. de Prædest. quæst. 7. ubi prædestinationem ad materiale peccati fuisse reiecit.

41 Denique. Probatur nostra conclusio quia Patres sapē sapius summe extollunt, uti par est, scientiā Divinā, quæ scrutatur profunda cordium. Si vero omnes veritates decreto Divino niterentur, quid mirabile quod Deus perfectē noverit, quod ipse sua sponte, & libere decreverit. Præterea Patres crebro inquirunt: cur Deus sciens hominem peccaturum, si existeret illum creaverit: hoc enim quodammodo videtur suæ bonitati labem aspergere; sed, si hæc scientia niteretur decreto Divino, longe mirabilius esset, maioriq; examine dignum, cur Deus hominē creavit, quē decreverat prave operaturum, si crearetur: cū hac ratione appareat magis ad speciem Deo hominis peccatum imputari debere: ergo non videtur credibile, quod si iuxta P. P. veritates conditionatæ decreto inniterentur, inquirerent primum; & non potius secundum dubium. Nunquam hoc secundum dubium P. P. versant. Signum igitur haud leve est P. P. nunquam iudicasse veritates conditionas semper decreto Divino subnixas esse.

SECT. V.

Solvuntur argumenta Adversariorū ab authoritate desumpta.

42 **O** Bije. 1. à Gonçal. disp. 44. sect. 3. ab Albelda disp. 45. sect. 2. à n. 3. à Ioan. a S. Th. disp. 20 art. 3. à cursu Carm. disp. 10. dab. 2. §. a Gon. disp. 6. de sciētia art. 4. propositam fuisse a D. Prospero nostrā sententiā D. August. illamque, ut falsam reiecit: ergo nostrā sententiā Aug. aduersatur. Quod nostrā sententiā Prosper Aug. proposuerit: probant ex ipso Prospero in Epist. ad Augustinum, quæ extat ante lib. de Prædestinatione Sanctorum. Vbi ita August. interrogat, *Vtrum præscientia Dei, ita secundum propositū maneat, ut ea ipsa, quæ sunt proposita, sint accipienda*

præscita? An per genera causarum, & species personarum ista videntur, ut quia diuersa sunt vocationes: in his, qui nihil operatur saluantur, quasi solum Dei propositum videatur existere, in his autem, qui aliquid boni acturi sunt, per præscientiam possit flare propositum? An vero uniformiter, licet diuidi præscientia à proposito temporali distinctione non possit; præscientia tamen quodam ordine sit subnixæ proposito; & sicut nihil sit quorumcumque negotiorum, quod non scientia Diuina præuenerit, ita nihil sit boni, quod in nostram participationem non Deo authore defluerit? En aiunt aduersarij nostram questionem Augustino fuisse propositam. Vtrum videlicet scientia Diuina innitatur proposito: vel potius e contra: propositum, suæ decretum Diuinum in scientia fundetur?

43 Id ipsum probant Aduersarij ex alijs verbis Prosperi in eadem Epistola paulo inferius: ita enim ad D. Augustinum scribit. Illud etiam qualiter diluatur, quæsumus patienter nostram insipientiam serendo, demanifestes, quod retractatis priorum de hac re opinionibus, penè omnium par inuenitur, & una sententia, quæ propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt: ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumeliæ fecerit, quia finem vniuscuiusque præviderit, & sub ipso gratiæ adiutorio, in qua futurus esset voluntate, & actione præscierit. In quibus verbis aiunt Aduersarij planè de scientia Media, seu de scientia conditionata non innixa decreto à Prospero Augustinum fuisse interrogatum.

44 Quod autem Augustinus scientiam conditionatam non subnixam decreto reiecerit, & potius omnem scientiam conditionatam decreto item conditionato fundare asseruerit, aiunt constare ex ipso Augustini libro 1. de Prædest. Sanctorum c. 17. nec non cap. 29. vbi loquens de his, quos Deus credituros præsciebat, si prædicaretur illis: hæc habet. Vtrum tantum modo eos præscierit, an eos prædestinauerit Deus, querere, & differere hinc necessarium non putavi, proinde quod dixi tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos prædicari doctrinam suam quando sciebat, & vbi sciebat esse, qui in eam erant credituri; posset etiam sic dici tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos prædicari doctrinam suam quando sciebat, & vbi sciebat esse, qui electi iuerant in ipso ante mundi constitutionem. Ex quibus verbis colligunt aduersarij scientiam conditionatam inniri voluntati efficaci, quæ Deus ante omnem scientiam elegit hominem ante mundi constitutionem. De hac obiectione agunt Ribadeneira, Anat. Aldrete, &

alii, multaque congerunt in eius enodationem. Ego vero ex ipsa Prosperi epistola solutionem eruiam.

45 Dico igitur Semipelagianos, de quibus in hac epistola loquitur Prosper, multipliciter à vero deuiasse. Omissis autem alijs erroribus, inter omnes præcipuus erat, hominem viribus arbitrij ad gratiam Christi se disponere, suoque de merito ea carere, imò naturæ viribus prædicationi assentiri, quo crudelitatis merito gratiam sibi comparat, qua deinceps fidem susceptam iuvet, & foveat. Prima autem pars constat ex illis verbis eiusdem epistolæ. *Atque ad hanc gratiam, quam Christo renascimur pervenire per naturalem scilicet, facultatem petendo, quaerendo, pulsando, ut ideo accipiat, ideo inveniat ideo introeat; quia homo natura bene usus, ut ad istam salvantem gratiam, ininitialis gratiæ (idest creationis) ope meruerit pervenire.* Secunda pars. Constat ex alijs verbis eiusdem epistolæ. *Itaque quantum ad Deum pertinet hominibus paratam esse vitam æternam: quantum autem ad arbitrij libertatem ab his eam apprehendi, quia Deo sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint.*

46 Cum autem in pueris absque baptismo decedentibus, non sit libertas, ut se disponant ad baptismum, ne Semipelagiani concederent aliquam discretionem prædestinati à reprobo, non ex meritis, ad opera conditionata recursum fecere: asserentes ex pueris ad adultam ætatem non pervenientibus eos suscipere baptismum, qui prævidentur à Deo credituri, & in fide mansuri, si diutius viverent; eos autem baptismo, & gratia regenerationis privari, qui prævideatur futuri increduli, si diuturnam vitam consequerentur; putabant enim Semipelagiani peccata conditionare futura, & merita futura conditionatè, tales reddere pueros, quales essent, si ad adultam pervenientes ætatem, opera, vel salutaria, vel peccaminosa elicerent absolutè. Constat totum hoc ex illis verbis eiusdem epistolæ. *Cumque inter hæc innumerabilium illis obijceretur multitudo paruulorum: qui utique, excepto originali peccato, sub quo omnes homines similiter in primi hominis damnatione nascantur, nullam adhuc habentes voluntatem, nullam propriam actionem non sine Dei iudicio secernuntur: ut ante discretionem boni, ac mali de usu vitæ istius auferendi, alij per generationem inter cælestis regni assumantur hæredes; alij sine baptismo inter mortis perpetuas transeant debitores: tales aiunt perdi, talesque salvari, quales futuros illos in annis maioribus si ad adultam servarentur ætatem. Scientia Divina prævidet. His præsuppositis.*

47 Respondeo nec Prosperum de Scientia Media Augustinum consuluisse in propositis verbis, nec Augustinum vll'o in loco Scientiam Mediam, prout à nobis exponitur repudiasse. In verbis ex Prospero adductis non agitur de scientia conditionata: sed de absoluta, saltem de opere meritorio. Rogat enim Prosperus verum opera proposita, seu quæ sunt secundum propositum, prius præsciantur à Deo, saltem, vt meritoria, quam detur propositum, vel & contra? Hoc est an opera salutaria conductura defacto in vitam æternam prius exsistant, saltem in esse meritoriorum, quam sit in Deo propositum salutis, ex quo proposito conferatur à Deo gratia supernaturalis ad ea opera elicenda, vel saltem distinctione vtendam sita, vt in his, qui absque proprijs meritis saluantur, vt pueri, qui post baptismum decedunt, detur propositum absque præcedentia operum, quæ præsciantur absolute à Deo: in alijs vero, qui per propria merita vitam æternam consequuntur, dicendum sit prius prævideri opera meritoria, quam propositum exsistat, vel absolute, & indiscriminatim dicendum sit omne opus bonum conducent in vitam æternam prouenire à Deo, vt habente propositum æternæ saluationis. Hæc explicationem probat erudite, & efficax est Pater Annato, eaque vtitur Bibadensis, videturque clarior alijs, quæ communiter circumferuntur.

48 Deinde quidquid sit an Prosper de scientia conditionata, vel an de scientia absoluta D. Augustinum interrogauerit, nego Augustinum vnquam Scientiam Mediam reieciisse: nec enim vlla Augustini verba in huius quæstionis à Prospero propositæ responsio ab Aduersarijs adducitur, quæ eis, vel ad speciem faciat. Ad verba cum, quæ nobis opponuntur ex libro de Prædestinatione, & gratia cap. 29. facile responderetur in illis docere Augustinum Deo, Primum quod Deus voluit apparere Christum tunc, quando sciebat homines credituros, quod quidem per scientiam conditionatam sciebat: an vero ea scientia conditionata decreto subnixæ sit, nec leuiter in prædictis verbis insinuat. Secundum est posse dici tunc apparuisse Christum, quando sciebat esse homines eos, qui à Deo electi erant. Hoc autem solum probat, priusquam decerneretur, vt hic, & nunc futura Christi prædicatio, iam Deum elegisse ad vitam æternam, qui erant eligendi. Hæc autem præcedens electio Scientiæ Mediæ minime obstat, imo illi debet esse subnixæ, vel libertatis iura seruantur. Hæc. Perperam ergo Aduersarij ex prædictis verbis Scientiam Mediam ab Augustini mente comminiscuntur alienam.

49 Præterea neque Scientiæ Mediæ aduersatur doctrina eiusdem Augustini c. 17. eiusdem libri ubi totus est Augustinus in stabilienda præcedentia electionis, reiiciendisque meritis electionem discretiuiam prædestinatis à reprobis præuenientibus. Hæc autem antecedentia electionis rectè cum Scientiâ Mediâ coheret, cum enim solum excludat præcedentiam meritorum mouentium, ut talium ad electionem; & opera, ut conditionatè præcisa non sint merita, quæ absolute possint mouere, non est cur ex reiectione meriti præcedentis electionem, Scientiam item Mediâ ab Augustino perinde reiici existimemus.

50 Ob. 2. D. Augustinum de Prædestinatione Sanctorum c. 1. illis verbis. *Prædestinatione Deus ea præscituit, quæ fuerat ipse factururus.* Et infra *Quando promissit Deus Abraham fidem gentium, non de nostra potestatis voluntate; sed de sua prædestinatione promissit quæ ipse futururus fuerat, non quod homines.* Unde arguunt. Prædestinatio iuxta Augustinum est decretum rei prædestinate; ergo Deus omnes actiones, quas prædestinat, efficaciter decernit. Ergo, si Deus in prædestinatione cognoscit, quæ fuerat ipse factururus, id cognoscit in decreto efficaci: sed cognoscere Deum fidem gentium, quam fuerat ipse factururus, est cognoscere futurum conditionatum (siquidem est cognoscere fidem, quæ futura esset in gentibus, eam Domino operante) ergo Deus cognoscit futurum conditionatum in decreto. Deinde omnia opera bona fiunt à Deo: sed opera etiam salutaria conditionata sunt bona: ergo fiunt à Deo. Cum igitur omnia opera, quæ fiunt à Deo cognoscantur in prædestinatione, seu decreto Diuino, plane sit opera conditionata etiam à Deo in decreto conditionato cognosci.

51 Hæc obiectio pluribus laborat æquiuocationibus. In primis gratis admitto Deum omnia bona operari per decretum positiuum, ea possitne decernens, in eoque decreto illa à Deo cognosci. Cum igitur opera salutaria pure conditionata non sint absolute, & simpliciter bona, sed essent, imo neque absolute habere, sed habere esse: hinc fit ea non debere cognosci in decreto absolute, ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti; seu in decreto, quod absolute sit; sed in decreto conditionato, ex parte actus, & absolute ex parte obiecti, siue in decreto, quod non est absolute, sed esset. Præterea hæc obiectio (adhuc admissis, quæ initio admissimus) non probat de omnibus futuris conditionatis; sed tantum de futuris prædestinatis à Deo, seu de operibus bonis, & salutaribus, quæ fiunt Deo Authore, operante, & donante. At ve-

ro opera praua, quæ sunt, quin Deus Author illorum sit, s5 probat obiectio debere à Deo in decreto aliquo cognosci.

52 Deinde absolute respondeo. Augustinū primis verbis, nempe. *Predestinatione Deus ea cognouit, quæ fuerat ipse factururus.* Solum asserere Deum in prædeterminatione cognoscere, quæ sit ipse absolute factururus, ea ratione, qua Deus facit ea, quorū est author ratione prædeterminationis. Cum igitur, vt Deus author sit bonorū operum Petri prædestinati, opus non sit, quod efficaciter decernat ipsa opera, nedū exequatur suo antecedenti decreto; sed sufficiat conferre auxilia, quæ præuidet efficacia ex intentione seriaz bonieuentus; ideo necesse non est cognoscere bona opera, vt absolute futura in decreto efficaci eorum, præsertim exequutiuo; sed in decreto auxiliij ex intentione boni operis directo ex scientia Media consensus futuri. Hoc tamen non tollit Deum euentū absolute futurum in se ipso cognoscere.

53 In alijs verbis nimirum: *Quando promissit Deus Abrahamo, &c.* asserit Augustinus fidem gentium Abrahamo promissam, non ita esse ex pura humana libertate, vt præcipue non sit ex Deo donante, & operante, non tamen negat, nec negare potuit Augustinus fidem gentium esse ex voluntate libera creditum, prout gratis auxilijs gratiæ præuenta, alioqui non libera, nedum meritoria esset. Solum igitur asserit Augustinus fidem, non esse ex facultate naturali puri liberi arbitrij; sed à Deo prouenire; non tantquam à prædeterminante; sed tanquam à disponente prædicationem vbi, & quando gentes Diuina gratia præuentas Euangelio credituras fore præuiderat: in qua doctrina nihil habetur, quod Scientiæ Mediæ, vel leuiter opponatur.

54 Obijciunt 3. Idem Augustinus eodem lib. c. 9. illis verbis. *Quid enim est verius, quam præsciuisse Christum, qui, & quando, & quibus locis in eum fuerant credituri. Vtrum prædicato sibi Christo à se ipsis habituri essent fidem, an Deo donante sumpturi? Id est: an Deus prædestinauerit querere, & discere, tunc necessarium non putauit.* Ex his verbis ita aduersarij argumentum coniciunt. Opera nostra, quæ tantum præsciuntur, & non prædestinantur, sunt præcisse ex nobis ipsis, non verò à Deo, vt Authore donante; sed opera cōditionata non sunt præcisse ex nobis ipsis, sed Deo donante. Ergo non solum præsciuntur, sed prædestinantur, & donantur a Deo: consequenterque decernuntur. Ergo opera cōditionata decreto innituntur.

55 Admitto, vt supra dixi, omnia opera bona absoluta ita esse

esse à Deo donante, vt sint ab ipso efficaciter ea decernente. Ex eo autem solum infertur bona opera esse prædestinata, & decretata ea ratione, qua bona opera sunt. Verum cum bona opera conditionata solum conditionatè, & non absolutè sint bona opera; solum erunt à Deo donata, & prædestinata, seu decretata conditionatè, non absolutè: non quia opera conditionata decretata sint per decretum conditionato modo tendens; sed quia decernentur per decretum absolutum, si ponatur conditio.

56. Obijciunt 4. Si Augustinus admisset Scientiam Mediā, non illi opponerent Semipelagianicus doctrinam iura libertatis euertere. At qui hanc libertatis iacturam saepe sapius aduersus Augustinianam doctrinam Massilienses inculcabant. Ergo Scientia Media Augustiniana non est. Minor est certa, & consequentia bona. Maior probatur. Decretū innitens Scientiæ Mediæ nostram liberam determinationem consequenti se ipsum conspicuè ostendit consentaneæ ad scientiam, cui subnixum est, et consequens etiam liberum voluntatis arbitrium. Ergo vt non impediens, neque euertens illius libertatem. Ergo dum Massilienses ex libertatis capite Augustino opponuntur, vel dicendum est iuxta Augustini mentem decretum non subniti scientiæ consequenti, neque libertatis exercitium; vel Massilienses solidi nimis dissipuisse, mentemque Augustini, quantumvis perspicuam, stupide ignorasse. Hoc vero procul abest ab auri Massiliensium ingenio.

57. Respondeo Massilienses quodlibet decretum efficax saluationis nostræ aliqua ratione antecedens nostra opera, ipsorum libertati opponi censuisse. Non enim callebant, quo pacto, qua veratione, decretum efficax saluationis Petri v.g. ex quo voluntas auxiliorum deriuetur, libertati nõ opponatur. Cum enim ad hoc decretum non præcedant opera libera, vt absolutè præuisa, & ex ipso gratia Diuina ad opera salutaria trahat originem, quæ gratia ad ipsa salutaria opera præcedere necessario debeat, videtur ipsum decretum omnino nostras operationes præuenire, ad illasque antecedenter necessitare, consequenterque esse fatalem quādam necessitatem omnino ineluctabilem. Hinc inferebant Semipelagiani ad seruandam libertatem necessario requiri aliquem voluntatis motum omnino ad hanc gratiam, ad hocque decretū antecedentem ob idque viribus solum arbitrij exercendū, ratione cuius motus, in nostra esset potestate æterna nostra salus. Ex quo deducitur, quod, etiam si Augustinus Scientiam Mediā admittat, possent Semipelagiani obijcere illi libertatis euersionē, quā obinde

obinde nimia soliditatis argui deberent. Et hoc clarè patet: nam Alvarez, Zumel, Ledesma, illustrissimus Godoy, & alij, probare intendunt in Doctrina Societatis de Scientia Media augeri difficultatem conciliandi libertatem humanam cū Prædeterminatione Diuina. Ergo optime potuerunt Masilienses, quantumuis ingenio præstantes, opponere Augustino ex eius doctrina, etiam si in ea Scientia Media contineatur, euersionem humanæ libertatis inferri.

58 Instant aduersarij. Quoniam Pater Molina in sua concordia edita anno 1588. Scientiam Mediam appellat nouam, minimeque cognitam a Theologis, aut Patribus, præsertim Augustino. Ergo Scientia Media non est Augustiniana, nec de mente Patrum. Accedit adhuc, quod dixit Pater Molina in concordia Vlyssiponensi quæst. vigessi. tertia art. 4. & 5. disp. 1. vbi postquàm suam sententiam de Scientia Media proposuit, & explicuit, hæc subiungit: *Quæ si data, explanataque semper fuissent, fortè neque Pelagiana hæresis fuisset exorta, neque Lutherani tam impudenter arbitrij nostri libertatem fuissent ausi negare obtendentes cū Diuina gratia præscientiam, & prædeterminationem coherere inter se non posse, neque ex Augustini opinione, concertationibusque cum Pelagianis, tot fideles fuissent curbati; ad Pelagianosque decessum si facile, quæ reliquæ illæ Pelagianorum in Gallia, quorum in epistolis Prosperi, & Hylarii sit mentio, fuissent extinctæ.* Ex quibus verbis Patris Molinæ ansam arripiunt Thomistæ ad Scientiam Mediam ab Augustini schola reiiciendam.

59 Respondeo P. Molina disserte asserere Scientiã Mediã esse D. Augustini, & aliorum PP. nam in eadem concordia priorique editione Vlyssiponensi anno 1588. q. 14. art. 3. disp. 18. memb. 2. §. *Quæres fortè assè.* vbi negat scientiam hanc concedendã esse animæ Christi, licet in Deo reperiatur: postea subdit. *Deo autem à Hieronymo, Augustino, & alijs PP. tribuitur hæc scientia.* Quare dicendum est Molinam (vt ait Paulus Leonardus in Apologetico part. 2. sect. 8.) solum modo dixisse Scientiam Mediam non omnino expressè fuisse traditam ab Augustino. Facto ergo Scientiam Mediam non penitus adeò expressè innotuisse Augustino, sicut nobis hac tempestate innotescit. Admitto similiter, quod si Scientia Media tempore Augustini ea clarior, quam nunc traditur à Societatis nostræ A. A. perstraretur, forsitan, neque Pelagianorum hæresis exorta fuisset, neque in reliquis Masiliensium quo quomodo perseverasset. Non tamen ob id

Scien-

Scientia Media aliena est ab Augustini mente, sed potius conformis: quia propter Scientia Media, prout minus explicitè cogitata, traditur ab Augustino. At vero prout à Sapientissimo P. Molina declaratur, non docetur ab Augustino imò in dies magis, & magis à Societatis nostræ D.D. illustratur, dum eius proprietates examinantur, vsusque ad prædeterminationem penitus introspectitur, & ab argumentis oppositis vindicatur, & totus prædeterminationis, & reprobationis ordo, in quo, & Diuinæ voluntatis efficacia, & Diuina prouidentia resplendet suauitas, perfectius cognoscitur.

60 Denique obijciunt aduersarij August. lib. de prædestin. sensum est c. 14. exponentem verba illa sapientiæ 4. *Raptus est, &c.* ita affirmasse. *Dicitur enim secundum pericula uitæ eius, non secundum præscientiam Dei, qui hoc præsciuit, quod futurum erat, non quod futurum non erat, &c.* Ex quibus verbis cõtendunt aduersarij Deum antequam decretum, non præsciuisse hominum peccatum fore, si diutius viveret.

61 Caterum hoc argumentum magis ad speciem videtur probare Deum absolute non cognoscere futura contingentia conditionata, quam ea non cognoscere, nisi post decretum. Horum verborum expositionem dedimus quasi. 2. sect. 4. ideoque eam omitto, non tamen præmittam Mag. Ioan. à Sanct. Thom. hic disp. 20. art. 2. asserere Augustinum in prædicto loco, negare solam scientiam, ratione cuius Deus, vel puniat, vel præmiat non autem scientiam conditionatam secundum se, siue innixam decreto, siue ab illo independentem.

62 Obij. sunt insuper aduersarij, si Scientia Media non inniteretur decreto, ideo hic videretur consensus; ille vero dissensus, quia unus vellet, alter nollet: ergo ideo unus haberet auxilium, cui consentiret, quia vellet; alter vero ideo haberet, cui dissentiret, quia nollet. Ergo quæstioni interroganti cur unus habeat gratiam efficacem, qua liberetur, nempe, cui consensurus sit? Alter vero gratiam inefficacem, qua non liberetur, videlicet, cui sit dissensus: per *velle*, & *nolle* humanum respondetur; at hoc est contra Augustinum, & Prosperum. ergo Scientia Media debet inniri decreto. Minorem probo. Tum ex Augustino in epist. 105. ad Sixtum col. 2. *Cur, inquit, illum potius, quam illum haberet scriptetur, qui potest iudiciorum eius tam magnum profundum, tamque caueat præcipitum.* Ergo iuxta Augustinum in profunda Dei iudicia vertenda est hæc diuersitas, non in *velle*, & *nolle* humanum reseruanda. Idem docet de prædest. Sanctorum c. 9. & 14. & de do-

no perseverantiz c. 4. & in Enchiridio c. 95. contra duas epistolas Pelagianorum c. 20. contra Iulianum lib. 5. c. 3. lib. de gratia; & libero arbitrio c. 22. necnon serm. 7. de verbis Apostoli, & lib. de spirit. & litt. c. 34. Prebatur etiam ex Prospero lib. 1. de vocatione Gentium c. 25. ubi ait: *Profunditas illius questionis, quam secundum admirationem Apostoli inpenetrabilem confitemur, per liberi arbitrij velle, vel nolle non soluitur.*

63 Respondeo duplicem hic misceri questionem: prima est. Cur ex duobus hominibus indifferenter vocatis, unus consentit alter vero dissentit? Cui questioni recte, per *velle*, & *nolle* humanum responderet. Ita respondet Augustinus lib. 12. de Civitate Dei cap. 6. *Si eadem tentatione, inquit, ambo tententur, & unus cedat, atque consentiat, alter vero idem, qui fuerat perseverat; quid aliud apparet, nisi unum voluisse, alterum noluisse a castitate desistere.* Ecce per *velle*, & *nolle* questionem presentem soluit. Idem tradit tract. 53. in Ioann. Vbi proponit illam questionem, quare Iudei dicantur non potuisse credere (id est non credituri) & respondet. *Si a me queratur cito respondeo quia nollebant: malam quippe eorum voluntatem praevidit Deus.* Ad ea videre licet in Fulgentio lib. de praedest. cap. 15. Vbi enim confert inter se Pharaonem, & Nabucodonosorem, & postquam in multis inter se equiparavit, tandem habet haec verba, quae etiam Augustino tribuuntur. *Quid ergo fines eorum fecit esse diversos, nisi quod unus manus Dei sentiens in recordatione propriae iniquitatis ingemuit; alter vero contra Dei misericordissimam veritatem pugnabit arbitrio?*

64 Secunda questio est: cur Deus ita diverse segerat cum duobus hominibus, ut uni conferat auxilium, quod praevidet efficax, ut saluetur, praevidens alia plurima, quae forent ineficacia, si conferentur: & alteri tribuat auxilium praevisum ineficax, cum plura alia suppetant ad bonum decessum, & saluationem efficaciam? Huic questioni, non aliter possumus respondere, nisi exclamando cum Apostolo ad Rom. 11. *O altitudo divitiarum sapientiae, & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & investigabiles viae eius!* Ita Augustinus de dono perseverantiae cap. 8. *Cur iste vocetur, ut vocationem sequatur; ille autem non vocetur, aut non ita vocetur, ut vocantem sequatur? Inscrutabilia sunt iudicia Dei.* Ac lib. de spir. & litt. *Cur ille ita suadeatur, & persuadetur hic autem, non ita? O altitudo divitiarum!*

65 Ex his patet ad argumentum supra propositum dicendum esse non opponi Augustino, qui dixerit, deo unum hominem videri

videri consensurum, alterum vero dissensurum, quia vnus consentiet, alter vero dissentiet. Opponeretur autem Augustino, & Apostolo, qui dixerit sumi ex hominibus diuersitatē in eo, quod vnus vocetur auxilio, quod præuidetur efficax omisso inefficaci; alter vero pulsetur auxilio inefficaci, efficaci omisso: hæc enim diuersitas vocationū in altissima Dei consilia refundi debet. Deus enim ex eadem massa, aliud vas in honorem, aliud fingit in contumeliā, quin contumeliæ vas iussu quæri de suo artifice possit.

66 Obijciunt 6. D. Augustinus tract. 68. in Ioan. vbi explicans hæc verba Isaia. 45. vers. 11. *Hæc dicit Dominus Sanctus Israel plastes eius: ventura interroga me legit secundū aliā translationem. Qui fecit quæ futura sunt & subdit, non enim ait qui facturus est quæ futura sunt sed qui fecit quæ futura sunt. Ergo & fecit ea, & facturus est ea nam neque facta sunt si ipse non fecit: neque futura sunt, si ipse non fecerit fecit ergo ea prædestinando facturus est operando.* Quibus verbis (ait Gonetus) expresse docet Deum facere futura ea prædestinando, seu prædefiniendo, sub indeque Diuina voluntatis decretum, & prædefinitionem, esse rationem totius futuritionis: atque adeo nihil posse concipi vt futurum, siue absolute, siue conditionatē, in signo rationis illam antecedente. Vnde in lib. de bono pericu. cap. 17. in fine loquens de initio fidei nostræ, & alijs bonis operibus ad salutem æternam conducentibus, sic concludit. Si nulla est prædestinatio, quā defendimus, nō præsciuntur à Deo. Et ibidem saepe repetit: *si Deus bona opera præsciauit, profecto, & prædestinauit: quæ vero non prædestinauit bona, non præsciuit.*

67 Respondeo prædictis verbis loqui D. Augustinū de futuris absolutis: quæ à D. Augustino sub nomine *futuri* absolute prolato semper intelliguntur. Nā futura conditionata, siue decreto innixa, siue non innixa, nunquam ab Augustino significantur hoc nomine *futurum*. Vltius loquitur Augustinus de futuris absolutis, quorum Deus causa est: consequenterque non loquitur de peccatis.

68 De futuris ergo absolutis, quæ à Deo causantur, ait Augustinus à Deo prædefiniri: & si à Deo non prædefiniantur, futura non esse. Quæ doctrina in toto suo rigore accepta solum conuincit Deum non posse non velle, & antecedenter decernere omne quod existit, dummodo peccatum non sit: hoc tamen nihil conuincit de futuris conditionatis, de quibus est sermo in præsentī: imo nec de futuris absolutis probat formaliter à decreto futura con-

fitur; sed solum causatur. Vterius neque adhuc probat nullum esse futurum distinctum à peccato, quod à Deo non prædefiniatur in se ipso efficaciter: potest enim dici prædefiniri à Deo, non in se ipso; sed in causis prauis efficacibus respectu talis boni: prædefinire enim causam prauisam coniungendam cum effectu, vel cum intentione inefficaci effectus, vel saltem cum aliqua naturali inclinatione ad effectus existentiam, quatenus Deus ex se est magis inclinatius ad communicandam existentiam rebus, quam ad eam negandam: sufficit, vt Deus dicatur, & author effectus, & illud decernere: non in se ipso; sed in suis causis. Vterius etiam respondet deo posse intelligi Augustinum loqui, iuxta præsentim providentiam; non autem de potentia absoluta: vel loqui, iuxta necessitatem moralem; non autem metaphysicam. Nam, licet Deus non sit metaphysicè necessitatus, vt prædefiniat efficaciter in se ipso omne bonum exiturum, est tamen necessitatus moraliter, vt nihil bonum sit, quin Deus illud efficaciter velit, & decernat.

SECT. VI.

Soluntur argumenta à ratione petita: & prius quæ ex supremo Dei dominio desumuntur.

69 **P**rimum, & potissimum aduersariorum argumentum desumitur ex perfectione supremi domini Diuini: quod argumentum ita conficiunt. Scientia conditionata non innixa decreto Diuino subiectiue absoluto, & obiectiue conditionato, & consequenter simul contingens, & non libera Deo, non componitur cum supremo dominio circa creaturas. Ergo repugnat prædicta scientia. Antecedens variè probant Prædeterminantes.

70 Primo: quia si daretur in Deo scientia contingens, & non ipsi libera, ea scientia existeret casualiter, & fortuito in Deo. At qui repugnat cum supremo dominio Dei aliquid esse casuale respectu illius. Ergo repugnat Deo Scientia Media inter liberam, & necessariam.

71 Respondeo hunc terminum *casualiter* dupliciter accipi posse: primo: ita, vt significet ignorantiam, aut oppositam voluntatem (ex se efficacem) illius, respectu cuius aliquid dicitur *casuale*: secundo potest prædictus terminus ita accipi, vt solum denotet id, quod *casuale* appellatur, non esse *volitum*, aut determinatum.

natum formaliter ab illo, respectu cuius dicitur casuale. In primo sensu repugnat Deo quidpiam *casuale*: nihil enim potest evenire, quod in scio Deo, siue efficaciter volente oppositum, contingat. In secundo vero sensu non repugnat Deo esse aliquid *casuale*: non enim repugnat Deo aliquid existere, quod ab ipso, neque decretatur, neque formaliter determinetur: quod mihi plusquam certum est in peccato. Scientia igitur Media de nostris liberis operationibus potest dici casualis respectu Dei in hac secunda acceptione: quia non existit pro determinatione libera Divina. At vero in primo sensu non est praedicta scientia Deo casualis: quia neque evenit in scio Deo, neque evenit volente Deo efficaciter oppositum. Adde hunc terminum *casuale* propriè acceptum habere hunc primum sensum; non vero secundum.

72 Instant. Quidquid est contingens, & importat perfectionem realem, nõ potest existere, nisi pro determinatione Divina, & per suum efficacius decretum. At Scientia Media est contingens, & importat realem perfectionem. Ergo non potest existere; nisi pro determinatione divina, & per suum efficacius decretum. Consequentia est bona, & maior videtur certa: siquidem de ratione dominij perfectissimi Dei est, quod nihil existat contingenter involuens perfectionem, quod non existat pro libertate Divina. Minor denique videtur etiam certa: quia Scientia Media est maxima perfectio, utpote reperta in Deo, & cum ipso identificata.

73 Respondeo negando maiorem: non enim est de ratione perfecti dominij Divini quod omne contingens involuens perfectionem existat pro determinatione Divina, si illud contingens nõ sit creatura. Cum igitur Scientia Media non sit creatura; sed ipse Deus: id eo opus non est quod eius existentia dominio Divino, adhuc permissivo, subijciatur.

74 Secundo probant incommensurabilitatem Scientiae Mediae cum supremo Dei dominio hac ratione. Nulla creatura potest existere absolute in rerum natura, neque à rerum natura absolute excludi nisi intercedente aliquo exercitio Divinae voluntatis absolute existente, siue à se ipso, siue permissivo. At iuxta nostram sententiam de Scientia Media aliqua creatura excluderetur ab existendo absolute in rerum natura nullo interveniente exercitio absolute Divinae voluntatis, aut electivo, aut permissivo. Ergo Scientia Media non cohaeret cum perfectissimo dominio Dei. Maior videtur ex terminis nota: si enim aliqua creatura existeret, vel deficeret ab existendo, & non pro aliqua determinatione Divina

iam illa creatura, quoad existendum, vel non existendum, esset extra dominiū Diuinū. Minor autē clarē ostenditur. Posita hac veritate *si existat auxilium A. Petrus non consentiet*: quæ quidem veritas simul cū Scientia Media illius datur, apud nos, independentē à quolibet exercitio libertatis Diuinæ: verum similiter est non existere simultatem auxilij, & consensus Petri. Ergo independentē ab exercitio Diuino libero intelligitur sufficienter exclusā illa simultas auxilij, & consensus: quæ simultas est aliqua creatura verā, & realis. Antecedens est certum: quia quando verum est quod, si existat A, non existet B. verū similiter debet esse quod nō existit defacto B. existente A. alioquin, cum ab absoluto ad cōditionatum valeat consequentia, simul esset verum quod, si existeret A. non existeret B. & etiam quod, si existeret A. existeret B. cum defacto coniungerentur. Erit igitur bona hac consequentia. *Si existat auxilium, non existet consensus. Ergo non coexistunt auxilium, & consensus.*

75. Respondeo verum esse inferri hanc consequentiam: cōsequenterque independentē à decreto Diuino, vt antecedenti, necesse esse, quod deficiat illud cōiunctū. Cæterū cum ad hoc sufficiat carentia huius, vel illius extremi vagē: solum inferitur quod antecedenter ad decretū Diuinū, detur necessitas de eo, quod detur hæc, vel illa carentia. Hoc autem non est contra dominiū Diuinum: quia cum hoc rectē stat, quod defacto pro libertate Diuina excludatur formaliter illud coniunctum: quia defacto formaliter excluditur, vel per carentiam auxilij determinatē acceptam, vel per carentiam consensus acceptam etiam determinatē. Quia autem ex his carentijs excludendum sit determinatē illud coniunctum, determinatur à Deo: & ideo pro signo veritatis conditionatæ solum est necessitas de eo, quod in sequenti signo determinet Deus per quam carentiam excludendum sit formaliter: quatenus, vel determinat immediate carentiam auxilij: vel ponendū auxilium cum præiussione dissensus, determinat permiffuē, quod excludatur prædictum coniunctum per carentiam cōsensu.

76. Tertioprobant Prædeterminantes Scientiam Mediā oppōni Dei dominio paulo aliter præcedens argumentum promouendo hac ratione. Si independentē à decreto libero Dei absolute existente sit verum Petrum fore dissensurum, si auxilio A. vocaretur: non poterit Deus facere pro suo libito, quod existat coniunctum ex auxilio A. & consensu: quod coniunctum bonum,

& possibile est. Ergo iuxta nostram sententiam aliquod bonum possibile non posset à Deo determinari, aut pro dominio Diuino existeret. Consequentia est bona, & minor certissima. Maior vero probatur. Supposita inefficacia auxilij, datur veritas de defectu coniuncti auxilij, & consensus: quæ veritas impediri non potest pro libertate Diuina: siquidem veritas conditionata de operatione libera creaturæ dominio Diuino non subijcitur. Ergo nequit Deus facere, quod existente auxilio, non deficiat consensus: consequenterque, nec facere poterit quod existat consensus. Ergo non potest ponere illud coniunctum.

77 Respondeo: data huiusmodi veritate conditionata de dissensu sub auxilio A. liberum non esse Deum ad obtinendam consensum per auxilium A: consequenterque neque aggregatum ex auxilio A, & consensu cadere sub libertate Diuina. Hoc autem mirandum non est, cū à libera hominis voluntate proueniat: cui Deus positionem consensus vt agenti libero commiserit. Nec hoc Diuino derogare dominio censendum est: si enim Deus vult quod voluntas minimè ab ipso determinetur per auxilium A, ad consentiendum; sed quod proprio, spontaneo, pleneque libero gaudeat arbitrio ad faciendum quod ipsi voluntati libuerit: quid mirum quod, data hac suppositione, non possit Deus facere quod faciat id ipsum quod Deus non vult determinare; sed quod semetipsam creatura determinet? Etenim eo ipso, quod consensus sit libere exercendus ab homine, non pertinet ad dominium Diuinum illū posse determinare. Quod autem ad Diuinam non spectat determinationem, minimè implicat, quod Deus nequeat facere quod existat. Cum igitur consensus sub libertate A exercendus sit pro determinatione formali hominis, & non pro determinatione Dei: non mirum est non posse Deum pro sua libertate facere quod existat.

78 Quarto aliter augent præsentem difficultatem hac ipsa arguendi forma contendendo sequi ex nostra sententia ingens absurdum; videlicet non repugnare casum, in quo Deus pro toto sue libertatis arbitrio nequeat ab homine liberum obtinere consensum: imò non repugnare metaphysicè quod à nullo ex hominibus, vel Angelis, valeat Deus extorquere opus bonum libere factum. Quod sic ostenditur. Sicut non repugnat libertas auxilio A. dissensura: ita similiter non repugnat dissensura auxilio B. & C. & in cæteris simili modo. Sicut enim, quia libertas quantumvis auxilio A, valido ex se, adiuuetur, indifferens manet, vt prædicto auxilio A. fit, & prævideatur dissensura: ita similiter, quia quodlibet auxi-

lium voluntatem, iuxta nostram sententiam, indifferentem, & im-
 pradeterminatam relinquit: poterit cuilibet auxilio distributiue
 accepto voluntas dissensura prauideri. Ergo non implicat volun-
 tas vsque adeo proterua, & pernicax vt omnibus vocationibus di-
 distributiue acceptis dissensura prauideatur. Hæc consequentia pa-
 tet ex dictis. Non potest Deus pro suo dominio obtinere cōsensum
 ab humana libertate per illam vocationē, quæ ex ipsa humana li-
 beatate inefficax erit, si ponatur. Sed non implicat voluntas huma-
 na, respectu cuius verificetur quamlibet vocationē fore inefficacē
 si existat. Ergo non implicat voluntas humana, à qua per nullā vo-
 cationē posset Deus liberū obtinere cōsensum. Idē dicito de om-
 nib⁹ hominib⁹, & Angelis: siquidē eadē arguē diforma probatur
 nō repugnare omnes homines, & omnes Angelos, omnia auxilia
 inefficacia fore reddituros. Ex quo deducitur nō repugnare quod
 Deus à nulla rationali creatura possit liberū obtinere cōsensum.

79 De hac difficultate differui tract. de Præst. quæst. 16.
 per totam. Vbi ex professo ostendi non solum non repugnare crea-
 turam, quæ omnibus auxilijs prauideatur dissensura, vel quæ om-
 nibus consensura prauideatur; verum etiam de conceptu liberta-
 tis esse prædictam creaturam esse possibilem. Quam obrem prædic-
 to argumento respondeo rectē inferri ex nostra sententia possi-
 bilitatem huiusmodi creaturæ: nec hoc debere absurdum reputari
 propter rationem superiori argumento adhibitam: nimirum non
 esse contra rationem supremi dominij Dei non posse pro sua liber-
 tate facere quod existat illud extremum, cuius existentiam deter-
 minationi liberæ creaturæ relinquit. Si enim (vt supra expendē-
 bamus) Deus vult creaturam à nemine determinari ad cōsensum
 sed proprio, pleno, & perfecto libero arbitrio potiri, & etiā vult
 Deus liberum creaturæ arbitrium esse ad faciendum quod ipsi
 placuerit, nulla alterius interveniente determinatione: quid mirū
 quod voluntas possit omnibus resistere auxilijs, cum hæc potestas
 ad plenitudinē sibi à Deo collati arbitrij sit constantia? Videan-
 tur omnino quæ diximus prædicta quæst. 16. de Prædestinat. vbi
 & nostram sententiam abunde probauimus, & argumentis aduer-
 sariorum, tam à ratione, quam ab authoritate, præsertim Augu-
 stini, petitis solutionem tradidimus.

80 Quinto pradeterminantes Scientiā Mediā Diuino oppo-
 ni dominio, ita probant. Scientia Media cognoscit cōsensum v. g.
 futurum sub conditione auxilij ex propria determinatione liberi
 arbitrij creati, & nō ex determinatione voluntatis Diuinæ. At hoc

est contra dominium Divinū. Ergo Scientia Media subsistere nequit: siquidem eius obiectum repugnantiam involuit. Minor probatur. Si consensus ex suppositione auxilij exiturus esset pro determinatione humana; & non pro determinatione Divina, determinatio libera consensus non esset à Deo. At implicat determinationē liberam consensus non esse à Deo. Ergo implicat consensum futurum esse ex determinatione humana, & non ex determinatione Divina. Consequentia est bona, & minor certa: siquidem determinatio libera consensus est quid verum, & reale: omne autem verum, & reale creatum implicat à Deo nō esse. Maiorē autē probāt aduersarij: quia ab eo solū est determinatio effectus, à quo determinatur effectus: Sed cōsensus per nos nō determinatur à Deo. Ergo determinatio cōsensus nō est à Deo; sed omnino à creatura.

81 Mirum est quam sepe adhuc lapidē aduersarij offendant: existimantes idē penitus esse Deum non determinare, ac determinationem non esse à Deo: quasi idē esset actum charitatis nō determinari ab habitu, sed à voluntate: ac determinationem actus charitatis non esse vere, & realiter, licet non determinationē, ab habitu charitatis. Respōdeo ergo nihil esse in actu libero. V. g. in cōsensu, quod non sit à Deo, & à creatura: à creatura quidem determinationē, à Deo vero pure elicitiuē. Itaque ipsa determinatio libera consensus est à Deo: quatenus Deus determinatus à creatura concurrit efficienter ad ipsam determinationē: licet Deus determinans non sit: modo, quo Deus, & creatura concurrunt ad intellectionem vitalem, etiā secundum prædicatū vitalitatis entitatiuē acceptū: & nihilominus Deus neque intelligit, neque operatur vitaliter: licet operetur intellectionē, & vitalitē in actu secundo.

82 Ex quo ad argumentum in forma neganda est minor primī syllogismi: & ad probationem huius, neganda etiam est minor. Et denique ad huius probationem, vel neganda est maior, vel distinguenda maioris claritatis gratia. Ab eo solum est determinationē determinatio effectus, à quo effectus determinatur: concedo. Ab eo solum est physicē, & realiter, à quo determinatur: nego maiorem. Et concessa minori; nego consequentiam.

83 Vltimo aduersarij contendunt Scientiam Mediā Divino derogare dominio: quia futuricio conditionata, siuē *futurum conditionatum esset futurum conditionatum* est aliquid reale, & nō ens rationis, nec pure possibile, & cōsequenter aliquid. Et ut se defacto. Sed implicat aliquid defacto actuale distinctum à Deo existere independentē ab aliquo exercitio Divina voluntatis:

siue existere non causatum; & non productum de facto à Deo. Ergo implicat futuritionem conditionatam non esse posteriorem voluntate aliqua Diuina actuali: & similiter implicat non produci de facto actualiter à Deo. Ergo scientia attingens futuritionem conditionatam non eam attingit, vt non liberam Deo: consequenterque scientia attingens futuritionem conditionatam, & non dependentem de facto ab aliqua voluntate actuali Diuina, implicatoria erit. Scientia ergo conditionata contingens erit libera; non autem media inter liberam, & necessariam.

84 Respondeo ex dictis questione de futuritione, *rem esse futuram conditionatam* non esse aliquid à actuale, quod de facto sit; sed quod foret: ac proinde opus non esse quod absolutè dependeat à Deo; sed quod dependeret casu, quo poneretur conditio: quia eo modo, quo res est, dependet à suis à causis. Cum igitur futurum conditionatum, vt præcisè conditionatum, non sit; sed esset: ideo non opus est quod dependeat de facto; sed quod dependeret, si adhiberetur conditio. Futurum ergo conditionatum exigit pro casu conditionis decretum illud, à quo absolutè dependeret consensus, si existeret vocatio. Cum igitur si existeret vocatio, vt esset consensus, solum esset opus decreto indifferente applicante omnipotentiam; non vero decreto absoluto, & efficaci: ideo ad consensum conditionatum neque requiritur absolutè aliquod decretum, neque conditionatè requiritur decretum determinatum ad consensum; sed sufficit decretum indifferens omnipotentia applicatiuum.

85 Aduersus hanc solutionem nonnulla opponit Gonetius disp. 6. de scientia art. 5. §. 5. Primo, iuxta Augustinum nullum omnino futurum cognosci à Deo, nisi in sua prædestinatione: quã ob rem si Deus futura conditionata cognoscit, in prædestinatione conditionata cognoscere debet. Antecedens probat ex verbis Augustini, quæ adduximus, & explicuimus supra sect. 5. num. 66. Videatur explicatio, quam iam dedimus loco citato. Probat secundo quia aliquod decretum Diuinum non pure possibile requiritur ad futurum conditionatum. At qui non decretum futurum, siue absolutè, siue conditionatè: quia quælibet futuritio, tam absoluta, quàm conditionata, repugnat actibus Diuinis. Ergo requiritur decretum absolutè existens, & exercitum. Minor vero, videlicet, repugnare futuritionem conditionatam decretis Diuinis: (de futuritione enim absoluta non dubitatur) ita probat Gonetius. Ideo repugnat decretis Diuinis futuritio absoluta, quia voluntati Diuina repugnat absoluta mutatio. Sed non minus repugnat decre-

ris Diuinis mutatio conditionata. Ergo pariter repugnât decretis Diuinis conditionata futuritio.

86 Confirmatur. Quod secundum se repugnât Deo, nō potest Deo conuenire sub qualibet vera conditione. Sed decretis Diuinis repugnât absoluta futuritio. Ergo sub nulla vera conditione potest decreto Diuino cōuenire absoluta futuritio. At hoc est non esse decretum Diuinum futurum conditionatē. Ergo nulli decreto Diuino potest conuenire futuritio conditionata.

87 Confirmatur vterius. Si effectus requirit causam eo solum modo, quo est effectus; & ideo effectus, qui esset non requirit causam, quæ sit, sed causam, quæ esset: pari ratione effectus, qui non est, sed erit absolutē, non requirit causam, quæ modo sit; sed quæ erit. Ergo futura absoluta non requirent decretum, quod de facto sit, sed quod erit, quando existat futurum. At hoc est falsum: siquidem non potest intelligi decretum in aliqua duratione, quin existat per totam æternitatē. Ergo falsum est principium, cui nos nitimur, videlicet eo modo requiri causam ad effectum, quo est effectus, ad quem requiritur prædicta causa.

88 Hæc impugnatio oritur ex praua intelligentia huius termini *futurum conditionatum*. Diximus initio huius questionis existentiam conditionatam aliam esse de præsentī, vt si *Petrus vocetur modo auxilio A. consentiet modo*: aliam de præterito: vt si *Tyrus, & Sydonis vidissent miracula Christi poenitentiam egissent*. Aliā de futuro: vt si *Antichristus pulsetur vocatione A. consentiet*. Ad didimus in super omnia existentia conditionatē appellari iā vulgari modo *futura conditionata*: quia sub nomine *futuri conditionati*, incommuni modo loquendi solum intelligitur, quod existit conditionatē ad distinctionem existendi absolutē; præscindendo ab eo, quod sit existens conditionatē de præsentī, de præterito, aut de futuro.

89 Cæterum decretum Diuinum, cum, si existat, existat nō pro determinata tantum duratione, sed semper, & pro semper: idē propriē loquendo decretum conditionatē existens, non est futurum conditionatē, prout futurum distinguitur à præsentī, & præterito; sed est existens conditionatē: semper, & pro semper: quia de decreto verificatur quod, si existat conditio in instanti A. v. g. decretum Diuinum existeret per totam æternitatem: quam obtem ex futuritione conditionata; prout debet intelligi, nulla sequitur in Deo mutatio, siue absoluta siue conditionata: quia, cū, si existeret conditio, decretum existeret semper, & pro semper: nulla.

nulla esset mutatio, adhuc posita illa conditione: & consequenter nulla esset in Deo mutatio conditionata.

90 Hinc ad argumentum informatione concessa maiore: distinguo minorem. Quoad secundam partem: non requiritur ad futurum conditionatum decretum conditionatè futurum: prout futurum conditionate distinguitur à præterito, & præsentì conditionatè: concedo: prout futurum conditionatè solum significat existens conditionate: nego minorem. Ad huius probationem: concessa maiore, & minore: distinguo consequens. Ergo pariter repugnat decretis Diuinis conditionata futuritis: prout futuritis distinguitur à præsentìalitate, & præteritione conditionatis: concedo: prout futuritis conditionata dicis præcise existentiam conditionatam: nego consequentiam. Quia doctrinà sit satis primæ confirmationi.

91 Ad secundam confirmationem respondeo: verum esse causam requiri eo modo quò est effectus, & non aliter, si possit dari causà eo modo, quò datur effectus, quin detur aliter: quando vero nequit dari causà modo, quò datur effectus, nisi etiam detur aliter: tunc eo ipso quod requiratur causam dari modo, quò datur effectus, requiritur etiam dari aliter. Cum igitur decretum, quod aliquando existit absolute, debeat existere semper absolute: at vero ut detur decretum conditionatè, non requiratur quod detur absolute: ideo futurum absolutum, quia requirit decretum pro duratione futura, requirit etiam decretum absolutum semper, & pro semper. At vero futurum conditionatum, licet requirat decretum existens conditionatè, minime requirit illud, ut existens absolute. Solutio adeò clara est, ut non egeat ulteriori explanatione suè in materia, suè in forma.

92 In calce aduorto non posse Thomistas negare decretis Diuinis futuritionem conditionatam: nam eadem ratione, qua veram est quod si vocatur Iudas auxilio A. consentiet, verum similiter est quod, si vocaretur prædicto auxilio, esset decretum absolutum de sua conversione. Quia propter prædictum decretum absolutum non potest non esse futurum conditionatè ratione de-

creti conditionati, eodem modo ac conversio

Iudæ est conditionatè

futura.

(?)

SECT. VII.

Argumentum desumptum ex perfectione gratiæ Diuinæ, & ex perfectione Dei, ut primi liberi, proponitur, & dissoluitur.

93 **S**ecundum argumentum Prædeterminatum aduersus Scientiam Mediam, & aduersus modum componendi Prædestinationem cum humana libertate, quo utitur Societatis schola, desumitur ex prædicatis, & perfectionibus Diuinæ gratiæ, nec non ex perfectione Dei, ut primi liberi: quibus omnibus nostram aduersari doctrinam, quasi Diuinæ gratiæ egregij indices, & fortissimi bellatores iactitant aduersarij. Sic igitur argumentantur.

94 Primo. Admissa Scientia Media infertur bonum vsum conditionatum auxilij esse rationem motiuam ad conferendum auxilium: quæ propter darentur merita conditionata, & antecedentia existentiam gratiæ: consequenterque gratia ut absolutè existens non esset simpliciter necessaria ad meritum doni supernaturalis. Antecedens probatur: tum: quia iuxta doctrinam Societatis efficacia auxilij præmissa per Scientiam Mediam mouet ad collationem auxilij: tum quia iuxta Augustinum lib. de Prædestinatione. Sanct. cap. 18. Si Deus præsciuisset ante determinationem suæ voluntatis qui essent in ipsum credituri, qui vero non: nequireret non eligere credituros, aut non credituros eligere. Ergo consensus præmissus conditionatè, non potest non mouere Deum ad conferendum auxilium.

95 Secundo: gratia efficax debet intelligi efficax in actu primo ante quam intelligatur efficax in actu secundo, ut communiter traditur à Theologis, & ut gratia efficax in actu primo discernat prædestinatum à reprobo ante efficacem in actu secundo. Sed iuxta nostram sententiam nequit intelligi efficacia in actu primo, prout actus primus est antecedens ad actum secundum, & cum eo connexus. Ergo iuxta nostram sententiam nequit intelligi communis Theologorum doctrina. Minor probatur. Auxilium vel constituitur efficax in actu primo per consensum conditionatum: & hac ratione non præcedit ad consensum absolutum: siquidem consensus conditionatus, & absolutus, idem omnino sunt pro-

casu existentia auxilij vel constituitur efficax per Scientiam Mediam. Et etiam hac ratione auxilium, vt efficax in actu primo non est omnino prius se ipso, vt efficaci in actu secundo: quia, cum consensus conditionatus (qui in casu purificationis conditionis idem prorsus est cum consensu absoluto) precedat ad Scientiam Mediam: hinc fit ante efficaciam hanc intelligi efficaciam in actu secundo consentiendi. Qua ergo ratione precedet efficacia hæc, quæ dicitur in actu primo, ad efficaciam, quæ dicitur in actu secundo: cum potius efficacia in actu secundo precedat ad efficaciam, quæ dicitur in actu primo?

95 Ex quo etiam deducunt aduersarij iuxta nostram sententiam non esse Deum primum discernentem consentientem à dissentiente contra id, quod docet Apostolus ad Corinth. 4. ubi ait: *Quis est qui te discernit? Quid autem habes, quod non acceperisti? Si autem acceperisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Sequela probatur ex dictis. Tunc intelligitur Petrus, qui consentit, primo discretus à consentiente, quando primo intelligitur infallibiliter consensurus. Sed ipse consensus à libera hominis voluntate determinatus, est ratio primaria intelligendi Petrum infallibiliter consensurum. Ergo homo determinans suum consensum, non autem Deus, est primus discernens consentientem à dissentiente. Minor, in qua est difficultas, probatur. In aliquo signo precedenti determinationem Diuinam conferendi auxilium, intelligitur iam ipse consensus, vt liberè futurus à Petro. Ergo consensus à libera hominis voluntate determinatus, & nō à Deo, est ratio primaria intelligendi Petrum infallibiliter consensurum. Antecedens probatur. Antecedenter ad decretum datur Scientia Media. Antecedenter ad Scientiam Mediam datur in casu auxilij consensus absolutus, vt dependens ab auxilio: siquidem pro casu conditionis determinatur Scientia Media à consensu absoluto. Ergo In aliquo signo precedenti determinationem Diuinam circa auxilium intelligitur consensus, vt liberè futurus.

96 Deducunt etiam aduersarij nos tollere à Deo rationē primi liberi, tum: quia de ratione primi liberi est esse primum determinans. Cum igitur Deus non sit primum determinans nostram actionem liberam: consequenter deficiet Deo ratio primi liberi. Tum: quia (aiunt) Scientia Media, prout à nobis explicatur, tollit à Deo rationem causæ immediatæ nostræ determinationis liberæ: eam enim non causat per decretum indifferens, & in determinatum, quia est impossibile quod ab indifferenti, vt tali pronunciat

hiat determinatio neque causata per decretum determinatum, vt nos supponimus. Tum denique: quia, cum, iuxta nos, Deus determinet ad indiuiduationem; non vero ad speciem; creatura vero ad speciem, non autem ad indiuiduationem; deducitur Deum, vt liberum, non attingere perfectiorem rationem, videlicet specificam; sed ignobiliorem, nimirum indiuidualem: consequenterque Deum non habere rationem primi liberi respectu rationis specificæ. His argumentis respondeo.

97. Ad 1. Quod continetur num. 93. dico falsissimum esse bonum vsum auxilij conditionatè præsum habere; iuxta nos, rationem meriti: solum enim mouet, vt utilitas medij in ordine ad finem: modo, quo iuxta aduersarios, efficacia intrinseca auxilij mouet ad eligendum prædictum auxilium, potius quam auxilium inæfficax, ad obtinendum consensum, neque enim bonus vsum conditionatus mouet, vt quid exigens gratiam in sui compensationem, prout opus est ad rationem meriti. Ad id, quod opponitur ex D. Aug. respondeo ipsum loquantum fuisse de scientia absoluta meriti fidei elicite viribus naturæ. Si enim electus prius videtur crediturus meritoriè viribus arbitrij, illum Deus in præmium suæ fidei eligeret; consequenterque non tam eligeremur à Christo, quàm Christus à nobis eligeretur. Hoc, & non aliud, docuit Augustinus prædicto loco.

98. Secundum obiectum desumptum ex efficacia gratia in actu primo, longam exposcebat disputationem. Dico igitur auxilium constitui efficax in actu primo per Scientiam Mediam, coniunctumque ex auxilio, & Scientia Media, habere aliquam præcedentiam respectu consensum absolutum: nam coniunctum ex auxilio, & Scientia Media præcedit physice, siue in genere physico ad consensum: nam, cum auxilium præcedat immediatè, scientia vero mediata, quatenus dirigit Deum ad collationem auxilij: hinc fit complexum ex auxilio, & Scientia Media, esse aliquid antecedens consensum, influens aliqua ratione in consensum, inferensque essentialiter consensum: quod quidem sufficit ad efficaciam auxilij in actu primo: nam auxilium constituitur sufficienter efficax in actu primo per id, per quod antecedenter ad consensum absolutum constituitur infallibiliter causatum consensus, siue connexion cum consensu, vt ab eodem auxilio causando.

99. Neque ratio aduersariorum contra efficaciam in actu primo constitutam per Scientiam Mediam efficax est: concedo enim consensum absolutum præcedere obiectum ad Scientiam Me-

diam

diam in casu auxilij. Cum tamen prioritas obiectiua, vt sepe dixi, nō opponatur cum posterioritate in genere physico: hinc fit, quod Scientia Media, vt coniuncta cum auxilio, possit precedere ad consensum absolutum in genere physico, licet subsequatur in genere obiectiua. Nec precedentia efficacia in actu primo, ita absoluta precedentia debet esse, vt in nullo genere sit posterior: imò posterioritas in genere obiectiua requiritur necessario, vt iuralibereatis seruet illa.

100 Viterius: neque ex nostra sententia inferitur negandum esse Deo primariam discretionem consentientis à dissentiente: Etenim, vt dicebamus tract. de Prædest. quæst. 15. sect. 3. à numero. 64. Primaria discretio consentientis à dissentiente debet consistere, vel in decreto conferente auxilium, quia efficax, vel in complexo ex auxilio, & Scientia Media de eius auxilij efficacia. Sed quodlibet ex his primario à Deo, licet secundo admittatur esse à creatura. Erigitur primaria discretio à Deo: siue discretio consentientis erit primario à Deo. Consequentia est bona. Et maior nostra doctrina, ex cuius suppositione contendunt aduersarij inferri discretionem primariam non esse primario à Deo. Minor igitur probatur, quoad secundam partem, nimirum complexum ex auxilio, & Scientia Media primario esse à Deo, licet secundo sit à creatura, in esse inferentis consensum, probatur. Ab eo est simpliciter, & primario aliquod complexum in esse inferentis aliud quod extremum, à quo, supposita vna parte complexi indifferenti ex se ad talem illationem, prouenit alia, qua completur complexum in esse inferentis illud extremum. Sed existente Scientia Media ex se indifferenti ad consensum, & eius carentiam, prouenit à Deo auxilium, quo completur complexum ex Scientia Media, & auxilio in esse inferentis consensum. Ergo à Deo simpliciter, & primario, prouenit discretio in actu primo, quæ consistit in complexo ex auxilio, & Scientia Media consensum.

101 Et, tametsi existente auxilio indifferente similiter ex se ad consensum, & eius carentiam, adueniat pro posteriori naturæ Scientia Media, qua completur complexum in esse inferentis consensum ex duplici tamen capite hoc complexum in esse inferentis consensum prouenit primario, potius à Deo, quàm à creatura. Primo: quia Scientia Media, quæ, supposito auxilio complet vim illatiuam, non est simpliciter à creatura, sed solum secundum quid, nempe obiectiuè. Ratio autem solum obiectiua existendi aliquid, non est simpliciter ratio à priori talis existentia: cum prioritas obiecti-

obiectiva solum sit prioritas impropria, diminuta, & secundum quid. At vero auxilium, quod, supposita Scientia Media, complet vim illativam, propriè, & simpliciter est à Deo: ideoque iam ex hoc capite diversa longe proprietate completur à Deo vis illativa, quæ est in coniuncto, ac completur ab homine.

102. Secundo: quia Scientia Media verè præsupponitur ad auxilium, cum verè dirigat Deum ad decretum de existentia auxilij. At vero auxilium improprie solum præsupponitur ad Scientiam Mediam: nam licet præsupponatur propriè ad consensum; cum tamen consensus improprie solum, nimirum obiectivè, ad Scientiam Mediam præsupponatur: hinc deducitur auxilium improprie solum, ratione consensus, præsupponi ad Scientiam Mediam. Ex hoc inferitur Deum propriè determinare illud complementum: quia, verè præsupposita scientia, verè determinat, & ponit auxilium: creaturam autem solum improprie determinare prædictum complementum: quia, solum improprie præcedente auxilio, improprie solum determinat Scientiam complementem vim illativam. Vide, quæ diximus tract. de Prædestinat. quest. 15. tota sect. 3.

103. Ultimum, quod nobis in hac difficultate opponebatur num. 96. nimirum nos doctrinam de Scientia Media tollere à Deo rationem primi liberi, exiguam habet difficultatem. Nego enim de ratione primi liberi esse quod sit primum determinans actiones liberas alterius agentis: quia nullum agens liberum patitur iure libertatis suas actiones ab altero agente formaliter determinari: præsertim, quia respectu actionis peccaminosæ, ut sæpe diximus, & latè probavimus quæst. 7. de Prædestinatione quilibet determinatio, etiam respectu materialis, Divinæ bonitati repugnet. Deinde etiam falsissimum est Deum non producere immediate determinationem liberam creaturæ: quia ut diximus tum tract. de Prædest. tum hoc ipso tract. sectione immediate præcedenti, ipsa determinatio libera creaturæ est à Deo: non ut à determinante; sed ut à determinato à creatura. Nec ad hoc opus est (in quo nostri adversarii sæpius inællucinantur) prius debere esse nostram determinationem, eamque pro posteriori sequi Divinū cōcursū: hoc inquam falsissimū est, & in quo malè decipiuntur: nā indubitanter Deus, & creatura concurrunt ad liberam determinationem: ita tamen, ut creatura determinando, Deus vero concurrat à creatura determinatus.

104. Denique quod additur de determinatione Dei ad individuationem, de determinatione creaturæ ad speciem, inutilissimū est terminorum abusus, ut etiā notavimus tr. de Prædest. q. 6. sect. 8. an. 155.

Etc.

Etenim Deus præparat concursum indifferentem ad amorem A. vel odiū A. v. g. quin præparet ad alia individua amoris, vel odij; & ideo dicitur Deus determinare ad individuationem: non determinatione determinata; sed determinatione vaga inter hunc amorem, & hoc odium in individuo. Postea vero creatura determinat unum ex illis extremis præ altero. Dicitur autem creatura non determinare individuationem: non quia vere non determinet individuationem amoris v. g. præ individuatione odij; sed quia non eligit inter unum, & alterum amorem: quia propter non illi imputatur, quod sit hic amor præ altero amore. Ac vero, quod ex duobus prædicatis inter se identificatis, Deus numericum, & non specificum, & creatura specificum; non autem numericum, realiter; & ex parte obiecti determinent; nec docent authores Societatis, nec usque adeo absurdum philosophandi modum nunquam amplectentur.

SECT. VIII.

Tertium argumentum contendens Scientiam Mediam inutilem esse ad munera, quibus adhibetur, rejicitur, & respondetur.

105 **D**Vo sunt præcipua munera, quibus obsecundis Scientia Media à nostris Societatis authoribus necessaria existimatur. Primum est inire concordiam inter certitudinem divinæ Prædestinationis, & voluntatis humanæ libertatē. Deus enim instructus Scientia Media de consensu salutari Petri sub auxilio A. v. g. & certo prædestinat Petrū, secureque procedit in collatione auxilij prævisi efficacis: siquidem prædictæ voluntates innituntur Scientiæ infallibili de obtinendo consensu per huiusmodi auxilium: & etiam humana libertas illaesa, & absque sui electi dominij iactura servatur. Nam: cum Scientia Media determinetur à consensu sub casu hypothesis, necessitas in casu hypothesis ab illa proveniens, est necessitas consequens liberum exercitium consentiendi: illeque minime præiudicat potestati, quam homo habet dissentendi, & impediendi per dissentum eiusmodi Scientiam Mediam de consensu. Erigitur Scientia Media de consensu in casu hypothesis necessitas consequens humanam libertatem, ab eaque impedibilis, consequenterque minime ei potest officere.

106 Secundum munus Scientiæ Mediæ non innixa decre-

to est Deum ab amore peccati immunem seruare. Si enim omnia futura in decretis cognosceret, cognosceret utique peccata futura in decretis de ipsis peccatis: consequenterque: vel Deus nō cognosceret, absolutē, aut conditionatē, proditiōē Iudæ, & blasphemias Dæmonū, vel haberet voluntatē de eiusmodi actionibus: ita: ut Deus ita decerneret: *Volo quod nomen meum blasphemetur, & quod filius meus à Iudæ in mortē tradatur.* Ne ergo id concedamus, opus est scientiam de his obiectis, siuē absolutam, siuē conditionatam decretis Diuinis minimē esse subnixam.

107 Aduersus prædictas Scientiæ Mediæ utilitates Prædeterminantes acriter inuehuntur, & totis viribus cōtendunt, nec Scientiā Mediā libertati fauere, nec Deū à causando peccato liberare.

108 Scientiā Mediā humanæ libertati non fauere; sed potius eam extinguere, variē probant. 1. Quia destructa libertate primū liberi, libertas creata, siuē libertas secundi liberi subsistere nequit. At Scientia Media tollit libertatem primi liberi. Ergo, & libertatem secundi liberi, nimirum libertatem creaturæ. Minorem probant omnibus argumentis præcedentibus, quibus suadere conantur Scientiam Mediā opponi dominio, & libertati Diuinæ. Verum cum tota præcedenti sectione satis superque ostenderimus, neque dominium, neque libertatem Diuinā destrui doctrina de Scientia Media, argumentisque aduersariorum factum sit satis; alia solutio prædicto argumento necessaria non est.

109 Ulterius probant idem intentum: quia illa scientia, quæ supponit futuritionē ante radicem humanæ libertatis, tollit libertatem humanā. Sed Scientia Media supponit futuritionem conditionatā ante omnem prorsus voluntatē Diuinā, à qua debet provenire omnis humana libertas. Ergo Scientia Media tollit libertatē.

110 Huic etiam argumento fecimus satis quæst. 10. (quæ est de futuritione rerum) sect. ult. n. 171. ubi ostendimus futuritionē conditionatā, licet sit ante voluntatem absolutā, non tamen ante Dei voluntatem subiectivē cōditionatā: id est, quæ esset absolutē: quod sufficit ut habeat libertatem etiam conditionatam: quia, quod non est absolutē, sed esset, non requirit libertatem, aut voluntatem Diuinā, quæ sint; sed quæ essent eo enim modo, quo est effectus liber, requirit libertatem, & voluntatem Diuinā, à qua prædicta, libertas provenire debet.

111 Aliter etiam argumentatur aduersarij: nimirū. Illa scientia tollit libertatē, quæ supponit rem futurā necessario, siuē ex vi causæ necessariæ, ita ut intelligatur res futura in signo necessario.

rum. Sed ita se habet Scientia Media. Ergo Scientia Media tollit libertatem. Consequentia est bona, & maior certa: quia, quod intelligitur in signo necessitatis, necessarium est. Minor probatur. Scientia Media cognoscit veritatem determinatum huius extremi v.g. *Petrus consentiet, si vocetur auxilio A.* in signo huius veritatis necessariae. *Si Petrus vocetur auxilio A., vel consentiet, vel dissentiet.* Sed hæc veritas, utpote omnino necessaria, datur in signo necessariorum, siue in signo antevergente omnem suppositionem contingentem siue absolutam, siue conditionatam. Ergo Scientia Media cognoscit futuritionem conditionatam in signo necessitatis, siue in signo necessariorum. Maiorem probant: quia, cum apud nos ex vi illius veritatis necessariae, & ex vi oppositionis contradictoriae illorum extremorum, deducatur aliquod ex illis determinatè, infertur esse veritatem determinatam in signo veritatis necessariae.

numo.
255. 26. 27.
26.

112 Huius arg. solutionē dedimus q. 11. sect. 2. tū q. 10. sect. 10. Vbi diximus aliud esse dari in signo necessariorū necessitatē, ut hæc propositio. *Si Petrus vocetur, consentiet, vel non consentiet* sit vera: aliud esse veram in illo signo. Dicimus ergo in signo essentia rerum dari necessitatem de veritate talis propositionis; non vero in eo signo dari formaliter veritatē. Vltimus diximus quod, licet ex oppositione contradictoria horum extremorum recte deducatur vnum ex illis dari determinatè; non tamen Deus in oppositione prædicta cognoscit dari vnum determinatè præ alio; sed cognoscit in ipsa veritate determinata. Vide, quæ diximus locis citatis, ubi abunde huius difficultatis solutionem reperies, quæ tota in detegenda aduersariorum deceptione consistit. Omisissis ergo his argumentis. Prædeterminantes aliter, & aliter tentant Scientiam Mediam libertati non fauere.

113 Primo obijcit Illustrissimus Godoy de Scientia disp. 38. §. vltim. num. 55. Iuxta doctrinam de Scientia Media principium infallibiliter inferens actum voluntatis creatæ destruit eius libertatem, si ab illa in evitabile, & in impedibile est. Sed consensus ex Scientia Media consensus voluntatis creatæ, & decreto Dei conferendi gratiam in occasione præiussa, infallibiliter infert consensum in statu absoluto, & aliase est in impedibile, & inevitabile à voluntate creatæ. Ergo destruit eius libertatem. Consequentia tenet. Maior cōtinet nostram doctrinam. Minor autem quoad primā partem est certa: nam hæc cōsequentia est evidens. *Si Deus vocaverit Petrum in hac occasione, consentiet. Sed Deus illum vocat.*

Ergo consentit. At in cōsilio ex Scientia Media cōsensus, & decreto Petri vocandi, continetur veritas præmissarum. Ergo hoc cōstitutum infert infallibiliter consensum in statu absoluto, & infallibiliter cum illius existentia in statu absoluto. connectitur.

114 Eadem minor, quo ad secundam partem probatur. Nō enim potest voluntas creata inspecta in statu conditionato, evitare illud cōiunctum vitando Scientiā Mediā, cum in illo statu voluntas non sit: & quod non est, non possit evitabilitatem præstare. Deinde neque potest in statu absoluto; quia futuritio absoluta est posterior Scientia Media, & consequenter non potest voluntas in statu absoluto Scientiam Mediā, quam supponit vitare. Tum etiam quia evitabilitas scientiæ, sicut libertas illius, sumitur ex illius obiecto: voluntas autem in statu absoluto obiectum Scientiæ Mediæ non est, sicut nec futuritio absoluta consensus obijciatur Scientiæ Mediæ; sed scientiæ absolute. Ergo voluntas creata in nullo statu potest Scientiam Mediā vitare, & consequenter cōstitutum ex illa, & decreto absoluto evitabile non est à creata, nec impeditibile ab illa.

115 Huic argumento ex latē dictis tract. de Prædestinat. Respondēdo, concedendo complexum ex Scientia Media consensus, & decreto auxilij præmissi efficacis, connecti intrinsecē, & essentialiter cum consensu absoluto. Nego tamen Scientiam Mediā inclusam in hoc complexo impeditibilem non esse à voluntate creata; tum in statu conditionato, tum in statu absoluto. In statu quidem conditionato, quatenus habet libertatem conditionatē: sufficitque ad impediendam Scientiam Mediā, quod voluntas non foret consensus: & eo modo, quo consensus conditionatus pendet conditionatē à libertate, impeditibilis est per libertatem conditionatam. Deinde etiam per voluntatem absolutam potest impediri Scientia Media. Ad rationem oppositam: respondeo quod, licet scientia præsupponatur remote, ad libertatem, quatenus Deum dirigit ad illam ponendam; nihilominus consensus ut elicited per eandem libertatem supponitur obiectivē ad eam scientiam: consequenterque scientia est posterior obiectivē libertate: quod autem posterius est libertate, optime potest ab ea libertate impediri: semel enim statuto non repugnare mutuam prioritatem: unam obiectivā, & alteram physicā inter libertatem Petri. V. g. & Scientiam Mediā: neque similiter repugnabit Scientiam Mediā constituere libertatem Divinā ad impediendam libertatem humanā, & libertatem humanā esse potestatem impediend Sciē

tiam Mediam. Verum de his late egimus tract. de Prædestinat. quæst. 3. sect. 3. & quæst. 10. sect. 3. præcipue à num. 23.

116 Secundo obijcit Gon. de Scientia disp. 3. art. 2. §. 2. & sæpè alibi. Si ob aliquã rationē Scientia Media esset necessaria ad seruandā libertatē humanā, ex eo esset, quia decretū subiectiue absolutū de consensu simul cū purificatione conditionis necessitaret ad cōsensum, tollereturque potestātē ad dissensum. At hoc est falsum. Ergo Scientia Media non requiritur ad saluandā libertatē. Min. probat. Eatenus decretū antecedens, simul conditione esset necessitas antecedens ad cōsensum, quatenus suppositio antecedens causans cōsensum, tollit potestātē ad dissensum. At hoc principium etiā in nostra sententia debet falsificari. Ergo non datur ratio efficax vt decretū de cōsensu subiectiue absolutū, & obiectiue cōditionatū tollat potestātē dissentīendi. Min. ad quā devoluitur difficultas, ita probat. Iuxta nos scientia simplicis intelligentiæ de libera operatione, vt habet adiunctū decretū, est causa liberæ operationis: & consequenter est aliqua suppositio antecedens liberam operationem: omnis enim causa debet esse prior suo effectu prioritate saltem naturæ, & causalitatis. Ergo, si verum sit quod omnis suppositio antecedens tollat libertatem, manifestum est (ait Gonetius ex nostra sententia sequi excidium, & destructionem libertatis.

117 Vnico verbo respondeo iuxta nostram sententiam suppositionem antecedentem immediatē, & connexā cum vno extremo determinatē, potestatem adimere ad oppositum; nō suppositionē, quæ non connectitur determinatē cū vno ex extremis: alioquin ipsa potestas ad vnum, tolleret potestatem ad oppositum. Cum ergo scientia simplicis intelligentiæ de consensu libero nō illum causet adiuncto decreto connexo cum ea operatione libera; sed medio decreto indifferenti, determinabilique ad causandum per ipsam voluntatem humanam: hinc fit non esse suppositionem antecedentē connexā; sed antecedentem, & indifferentē: quo cessat obiectio.

118 Adde insuper suppositionem connexam determinatē cū vno extremo, & antecedentē remotē, non tollere necessario libertatem: quia potest esse consequens obiectiue ratione directionis Scientiæ Mediæ, vt diximus loquentes de prædefinitionibus, tum auxilij vt efficacis, tum consensus, tum gloriæ, vt coronæ.

119 Aduersus aliud fundamentū, cui nitur Sciētia Mediæ: videlicet Deum non posse cognoscere futuritionem, suā absolutā, siue conditionatam in decretis: ne velit peccata, vel absolutē, vel conditionatē futura, arguunt etiā aduersarij contententes

ex nostra sententia, potiori iure quam ex opposita, infertur Deum esse authorem peccati: hocque variè probant.

120 1. quia iuxta nostra principia causa materialis peccati est etiam causa formalis peccati: cum ideo dicamus non posse Deum prædeterminare ad materiale, quia sequeretur prædeterminare ad formale. Sed Deus causat materiale peccati, siquidem determinatus à creatura influit in materiale. Ergo etiam est causa formalis peccati.

121 2. quia ille est causa moralis peccati alicuius, qui illum ponit in circumstantijs, in quibus scit peccaturum. Sed Deus constituit hominem in circumstantijs, in quibus per Scientiam Mediam certo scit infallibiliter esse peccaturum. Ergo Deus est causa moralis peccatorum: præsertim quia hominem ponere in his circumstantijs, cum possit ponere in alijs, videtur esse hominum saluti insidiari.

122 3. quia cum Deus detèrminet ad indiuiduum adus mali, & peccaminosi, in quo interdum reperitur malitia distincta à malitia specifica, sequitur voluntatem hominis determinari à Deo ad aliquam specialem malitiam, ut quæ sumitur ex intensione, vel ex alijs capitibus.

123 Ad 1. feci satis tract. de Prædestinat. quæst. 8. sect. 1. & 2. Vbi late docui Deum determinatum à creatura concurrere physicè etiam ad formale peccati: nec obinde dicendum esse simpliciter causam per se peccati, sed permissiuam, & per accidens: quia ad causam per se non sufficit physicè concurrere, nisi præstetur concussum iuxta inclinationem, vel naturalem, vel elicitam. Hoc autem modo Deus non concurrat. Videantur, quæ ibi diximus.

124 Ad 2. etiam diximus tract. de Prædestinat. quæst. 4. fere per totam: præsertim sect. 5. Ex ibi late dictis modo breuiter respondeo. Minimè Deum censendum esse causam moralem peccati ex eo quod hominem constituat in occasionebus, in quibus scit hominem pro suâ duntaxat determinatione esse peccaturum: quia ille solum est causa moralis peccati alterius ex eo, quod eum constituat in occasione peccandi, qui tenetur vitare homini illi illud peccatum. Ille autem, qui talis caret obligatione, & ex alia parte operatur ex motiuo adimplendi suum munus, minimè causa moralis peccati dicendus est. Ut patet in Duce qui, quamvis sciat plures ex suis militibus occasione belli in expugnatione urbis peccaturos, potest urbem expugnare, quin causa moralis peccatorum

suorum militum censeatur. Cum igitur Deus non teneatur vitare hominum peccata ratione primæ causæ, & supremi domini; imò ad munus causæ primæ pertineat hominem in manu consilij sui constitutere, inde est quod, etiam cum prævisione peccati futuri, possit Deus hominem liberum constituere, quin causa moralis peccati debeat existimari.

125 Nec possum non mirari Thomistas audere nobis prædictum argumentum opponere, cum apud ipsos, Deum prædeterminare physicè hominem ad violandam legem Divinam, non sit Deum esse causam peccati? Mirabile sane sufficere ad peccandum constituere hominem in occasione, in qua pro sua duntaxat determinatione peccabit, & non sufficere Deum physicè prædeterminare ad actionem, quæ secum habet essentialiter malitiam, vel annexam, vel identificatam, amando efficaciter, & antecedenter violationem legis Divinæ.

126 Ad 3. diximus præcedente sectione num. 104. Deum determinare ad individuationem effectus determinatione, non determinata; sed vaga inter consensum v. g. A. & dissensum etiam A. ex quibus dissensus peccatum est; secus consensus: determinare autem vage inter duo extrema, quorum vnum est peccatum, relinquendo integrè alterius determinationi eligere inter prædicta extrema, ex terminis ipsis euidenter constat non sufficere, ut causa ita determinans, dicatur simpliciter loquendo ad peccatum determinare.

SECT. IX.

Alia argumenta proponuntur, & dissoluntur.

127 **O**bjiciunt 4. adversarij probantes à priori necessitatem decreti absoluti ex parte actus, & conditionati ex parte obiecti ad cognoscenda futura contingentia conditionata. Ad obiectum creatum requiritur decretum proportionatum tali obiecto. Sed ad obiectum absolute existens requiritur decretum existens absolute. Ergo ad obiectum conditionatum requiritur decretum conditionatum. Levis obiectio. Respondeo concessa maiori, distinguendo minorem. Ad obiectum existens requiritur decretum existens decernens immediatè eius existentiam; negotiè decernens potestatem, & indifferentiam, omniaque requisita, & libertas humana possit pro suo libito se determinare, cōcedo minorem.

rem. Et deinde distinguo consequens. Ergo ad obiectum conditionatum requiritur decretum conditionatum obiectiue, & subiectiue absolutum: nego conditionatum subiectiue, & obiectiue absolutum circa libertatem, & indifferentiam, concedo consequentiā.

128 Instabis. Potest Deus defacto cognoscere futura conditionata in decretis conditionatis: & ex alia parte supremo Dei dominio hoc magis congruit. Ergo dicendum est Deum futura conditionata in suis decretis cognoscere. Maior probatur. Vantur in Deo plura decreta conditionata circa euentus contingentes, quibus decretis veritas fundetur. Ergo in illis potest Deus futura contingencia conditionata cognoscere. Ergo poterit Deus, etiam respectu aliorum futurorum decreta conditionata concipere, in quibus conditionati euentus cognoscantur. Antecedens multis probatur aduersarij, tum ex promissionibus conditionatis, tum ex propositione premiorum, & suppliciorum, tum etiam ex pluribus reuelationibus conditionatis, quæ absque voluntate conditionata, ægrè admodum valent explicari.

129 Respondeo duo esse genera conditionatorum: alia, quæ dicunt Diuinam determinationem conditionatam, vt hoc. *Si Petrus existat, conferet illi Deus auxilium* A: alia, quæ humanam dicunt determinationem, V. g. *Si Petrus vocetur, consentiet*. Ex his autem, quæ humanam dicunt determinationem, alia sunt, quæ inter conditionem, & conditionatum important aliquam determinationem Diuinam. V. g. *Si Petrus existat, operabitur liberè*: nam inter operationem liberam, & existentiam Petri, intercedit libertas per cogitationem indifferentem constituta, quæ exercitium Diuinæ libertatis exposcit: aliud est conditionatum, quod nullam determinationem Diuinam inter ipsum & hypothesim involuit: v. g. *Si Petrus sit liber ad consensum, & dissensum, defacto consentiet*. His suppositis.

130 Dico Deum posse decernere, tum conditionata immediate à Deo determinabilia, & non à creatura, tum etiam ea, quæ à creatura determinari debent, dummodo inter determinationem creaturæ, & hypothesim, aliqua debeat intercedere Diuina determinatio; non tamen posse Deum decernere conditionatè operationem liberā sub hypothesi totā libertatem, & potestatem immediatā includente. Ratio huius ultimi asserti est: quia hoc decretum, vel supponit id, quod decernit, vel non. Si supponit, est omnino inperuacaneum, & inatile. Si non supponatur cum aliunde sit efficax, connexionem cum obiecto decretato connexionem non comitante, vt

probauimus tract. de Prædestinatione. Ergo omnino antecedens: consequenterque auferente libertatem: vel, vt proprius loquar, erit decretum implicatorium, cum velit, quod existat cōsensus ex suppositione libertatis, cum ipsum decretum, quod id decernit, essentialiter libertati opponatur.

131 Hoc tamen non tollit posse Deum decernere conditionatē suas determinaciones, sicut per decretum imperans necessitare se ipsum ad aliud decernendum. Nec item obstat quo minus possit Deus prædecernere conditionatē nostras liberas operationes sub aliqua conditione, quæ non sit plena, & immediata potestas. Potest, inquam, hæc conditionata decernere, quatenus se obliget ad decernendum aliud, posita aliqua conditione. V. g. decernit Deus quod homo consentiat liberē, si existat: quia decernit, saltem æquiualeuter, conferre homini, si existat, auxilium efficax ad consentiendum. Vt autem hoc decretum efficax libertati non efficiat, opus est ad illud concipiendum præcedere Scientiam Mediā de efficacia auxilij: tum: quia aliter nequit Deus esse certus de eo quod illi erunt mediā ad obtinendum liberum hominis cōsensum: tum etiam: quia aliter prædictum decretum non esset consequens humanam libertatem: & consequenter, posito auxilio, cōiunctum ex ipso, & auxilio, esset necessitas ineluctabilis. Omnia vero decreta conditionata, quæ ex promissionibus, & alijs Scripturæ locis inferuntur, sunt decreta conditionata, vel de alijs Diuinis determinationibus, vel de determinationibus humanis, inter quas, & conditiones, aliæ determinaciones Diuinæ necessario interueniunt, vt expendenti patebit.

132 Ob. 5. Si præscindendo ab omni decreto de consensu, datur veritas conditionata de consensu bono sub hypothesi auxilij. Ergo poterit existere consensus bonus absque aliqua positua voluntate Dei circa illum: consequenterque poterit Deus non esse author specialis alicuius boni in rerum natura existentis. Consequentia probatur. Eo ipso quod ponatur hypothesis, supposita veritate conditionata, dabitur consensus bonus absolute existens. Sed, vt ponatur hypothesis, nempe auxilium, non requiritur voluntas positua Dei circa consensum, neque in veritate conditionata intelligebatur. Ergo, & veritas conditionata, & purificatio conditionis coniungi valent absque voluntate positua consensus. Ergo poterit, iuxta nostram sententiam, dari consensus bonus absolute absque amore posituo Diuino circa illum.

133 Respondco 1. inconueniens non esse dari aliquod bonum,

num, respectu cuius non sit Deus author specialis specialitate voluntatis positivæ, licet non possit non esse simpliciter causa illius: siquidem Deus, & concurrir ad illud, & habet naturalem inclinationem exercendi suam omnipotentiam producendo quod bonum est, & malitia morali non inficitur.

134 Respondeo 2. admittendo non posse Deum non habere aliquem peculiarem, affectum respectu boni (quem non exerceat circa malum) ratione cuius author boni specialiter sit: ad hoc autem non requiritur quod Deus habeat voluntatem efficacem intentionem illius boni, nedum exequutiâ: sufficit enim quod Deus teneatur ad ponendam hypothese[m] (casu quo illam libere ponat) ex affectu inefficaci boni eventus sub conditione pravi: quo fit quod possit dari veritas conditionata præcisiuè à decreto efficaci, in quo fundetur, & quod Deus sit causa specialis boni consensus.

135 Vnde ad argumentum in forma: concessio antecedente: distinguo consequens: Ergo poterit existere consensus bonus absque aliquo positivo affectu efficaci erga consensum: concedo: absque positivo affectu, saltem inefficaci: nego consequentiam. Ad huius probationem: nego id, quod tacite supponitur: videlicet intellecta veritate conditionata, posse, præcise à quolibet affectu circa consensum bonum, poni hypothese[m]: quia, dum effectus bonus sequendus est ex aliqua causa, non potest Deus iuxta sententiam, quam admittimus) ponere causam absque aliqua voluntate effectus.

136 Ob. 6. In statu conditionato, in quo obiectum Scientiæ Mediæ eandem scientiam præcedit, intelligitur auxilium existens (intellige conditionatè) consequenterque intelligitur datu[m] & collatu[m] à Deo providentiſsimè: intelligitur etiam coniunctu[m] cum consensu, subindeque efficax etiam intelligitur. At qui in statu conditionato, prout status conditionatus præcedit ad Scientiam Mediā, nondum intelligitur Scientia Media. Ergo, præcise à Scientia Media, intelligitur sufficienter auxilium esse à Deo providenter collatu[m], & esse efficax in statu conditionato. Ergo Scientia Media non requiritur, siue ad auxiliæ efficaciam, siue ad providentiam in conferendo, pro statu conditionato. Ergo neque pro statu absoluto. Probatur hæc cōsequencia. Eo modo, quod res fuit in statu conditionato, est in statu absoluto, purificata conditione. Sed auxilium intelligitur in statu conditionato, & efficax, & providenter collatu[m], independentè à Scientia Media. Ergo;

Ergo, purificata conditione, intelligitur in statu absoluto etiam efficax, & providenter collata, præcise habendo à Scientia Media. Primum antecedens, videlicet in statu conditionato intelligi auxiliū existens independenter à Scientia Media, videtur facile probari. Nam, si ad statū conditionatum, prout præcedit Scientiam Medianam, alia Scientia Media requireretur, rursus de obiecto huius Scientiæ Mediæ præcedente illam, redire eadem difficultas: nam obiectum præcedens hanc Scientiam Medianam, ut existens conditionate providenter. Vel indigeret alia Scientia Media, vel non. Si primum, abiremus in infinitum. Si autem non indigeret. Ergo obiectum conditionatum intelligeretur sine Scientia Media. Ergo etiam intelligeretur in statu absoluto siquidem modo, quo res intelligitur conditionatè, intelligitur absolutè purificata conditione.

137 Hoc argumentum magnificat Illustrissimus Godoy de scientia disp. 38 § 2. asseritque eo convictum fuisse Doctissimum Magistrum Balthum legionensem, ut Scientiam Medicam ad conciliandam efficaciam gratia cum libertate humana inutilem indicaret. Verum, ut fama fert. Doctissimus hic Magister, non Scientiam Medicam deseruit, quia Prædeterminationi inutilem reputaret; sed quia sibi non pro votis utilem extitisse vehementer doluit. Sed omisso hoc.

138. Respondeo in statu conditionato intelligi Scientiam Mediam conditionatam: non quia ad statum conditionatū prærequiritur alia Scientia Media distincta ab ea, quæ requiritur præcedere in statu absoluto; sed quia ipsa Scientia Media, quæ præcedit, & dirigit de facto Deū ad ponendum absolute auxiliū, sub quo est consensus, dirigit conditionatē ad ipsum auxiliū, ut exiliens in statu conditionato. Quam admodū enim esse in statu conditionato, nihil aliud est, nisi ipsum, quod est absolute, fore exiturū, si ponatur conditio: ideo Scientiā Mediam dirigere conditionatē: nihil aliud est, quam quod dirigeret ad auxiliū, casu, quo existeret auxiliū. Vnde fit non dari processum infinitum scientiarum, sed unam, & eandem Scientiam Mediam dirigentem absolute in statu absoluto, dirigere conditionatē in statu conditionato: quid ab eisdem causis, à quibus res dependet absolute in statu absoluto, dependet conditionatē in statu conditionato.

139 Hinc ad argumentū in forma. Conc. si maiori, si ē pri-
or parte antecedentis; distinguo minorem, si ē si cum iam antec-
cedentis parte in. In actu conditionato, prout procedenti scientiā

Mediam, non intelligitur Scientia Media: absolute concedo: non intelligitur conditionate, siue in statu conditionato: nego minorem. Et distinguo similiter consequens. Ergo intelligitur auxiliū esse efficax, & esse prouidenter collatum in statu conditionato, præscindendo à Scientia Media: ut absolute existente, concedo: ut conditionate existente: nego consequentiā, & sub eisdem terminis distinguendo secundum consequens, neganda est vltima consequentia: iuxta quam distinctionem recta est consequentia probatio. Ad primam maioris propositionis probationem: nego suppositum: videlicet requiri ad statum conditionatum aliam Scientiam Mediam: non enim requiritur duplex Scientia Media: vna præcedens ad statum absolutum, & alia ad statum conditionatum præcedens; sed eadem scientia, quæ absolute præcedit ad auxilium, ut absolute existens, præcedit conditionate ad idem auxiliū, ut existens conditionate, siue ut possumus in statu conditionato. Hoc argumentum etiā proposui, & dissolui tract. de Prædestinat. quæst. 2. sect. 4. à num. 39. videantur quæ ibi diximus, ubi plura, non solum ad hanc difficultatem; verum ad alias huic affines dissoluent, reperientur vtilia.

140 Ex dictis inferes quam temere ausus sit fingere Gonetius disp. 6. de scientia art. 6. §. 7. quod iuxta sententiam defensorum Scientia Media sunt distinguendi duo modi concurrenti causa primæ cum secundis: vnus cæcus, & ignarus, casualis, & fortuitus, qui præsupponatur ad Scientiam Mediam, & nullum intellectus iudicium, quo Diuina voluntas, & omnipotentia ad aliquem effectum in particulari producendum dirigantur, supponit; sed modo quodam vago, & quasi in incertum tendit in actus voluntatis humane: nimirum ad quod cunque voluntas humana creata elegerit, & voluerit: alter vero prudens, & sapiens, & supponens præuisionem Scientia Media, & cum deliberatione, & intentione effectus particularis: quo nihil absurdius dici potest. Hæc Gonetius prædicto loco.

141 Cæcum, & ignarum à defensoribus Scientia Media: Denique fingi iactat Gonetius cum ipse sit, qui cecitate, & ignorantia doctrinæ de Scientia Media turpiter efficiatur. Non distinguit doctrinæ de Scientia Media duos modos concurrenti: alterum præuium ad Scientiam Mediam, & alterum illa posteriore. Sed modum prouidentissimum, sapientissimum, deliberatum, & Scientia Media directum, quem habet Deus absolute in statu absoluto, hunc ipsum habet conditionate in statu conditionato.

Quem admodum enim, ut supra dicebamus, idem consensus, qui foret, si poneretur conditio, idem ipse sit, qui est de facto, quando hypothesis purificatur rita pariter eadem ratione, qua verum est dirigi Deum absolute, & de facto Scientia Media, quando de facto ponitur auxilium, cui homo de facto consentit, verum similiter est Deum dirigendum fore eadem Scientia Media, si poneret auxilium: hoc autem, ut euidenter patet, non est dari alium modum concurrendi distinctum ab eo, quem Deus habet in statu absoluto auxilij, & consensus, sed quod ipse modus concurrendi, qui est absolute in statu absoluto auxilij, & consensus, ipse met, & non alius, sit conditionare in statu conditionato auxilij, & consensus. Quod quidem a deo euidenter est, ut pudeat in re usque adeo manifesta ulterius immorari.

QVÆST. XIV.

Quod sit determinativum Scientiæ Mediæ.

Hæc est potissima difficultas Scientiæ Mediæ. Idcirco, non perfunctorie, sed ex professo placet eam examinare.

SECT. I.

Difficultas de determinatio Scientiæ Mediæ, & diuersæ sententiæ proponuntur.

Grauis huius materiæ difficultas confestim se prodit. Deus à se ipso indifferens est ad Scientiam Mediam consensus, & ad Scientiam Mediam oppositam, siue dissensus. Indiget ergo aliquo determinante, ut potius scientiam affirmatiuam, quam negatiuam concipiat. Iuxta Societatis scholam non determinatur a se: siquidem neque libere immediate habet Scientiam Mediam, cum scientia non sit exercitiū immediatū libertatis, neque Deus pro sua voluntate eligit hanc Scientiam Mediam, potius quam oppositam. Deinde neque libere mediate, cum Scientia Media, non innitatur decreto Diuino: ergo indiget aliquo determinante distincto à Deo. Hoc autem nullum apparet. Ut igitur magis difficultas innotescat: loquamur de aliquo contingenti conditio-

ditionato nunquam absolutè futuro. V.g. de conuersione Tyriorum, & Sidoniorum sub conditione praedicationis Christi Domini, quæ quidem conuersio, ita futura est sub conditione, vt neque conuersio, neque Christi praedicatio vsquam extiterint, aut absolutè sint extiturae. In hoc igitur casu nullum videtur assignari determinatiuum scientiæ conuersionis potius, quam scientiæ oppositæ.

2 Non inquam potest assignari determinatiuum se tenens ex parte Dei, vt ex numero superiori constat; & vltèrius confirmatur: quia determinatiuum hoc debet esse, vel aliquod praedicatum Dei necessarium; & hoc minime, cum omnia Deo necessaria æquè ad scientiam affirmatiuam, quam ad negatiuam sint indifferentia. Deinde neque aliquod praedicatum Deo contingens, siquidem non potest esse aliquod decretum, vt supra late ostendimus, neque quidpiam aliud à Dei libera voluntatè independens: de hoc enim relictæ eadem difficultas. Cur videlicet hic respectus, potius quam oppositus in Deo reperiatur? Ergo nequit inueniri determinatiuum se tenens ex parte Dei.

3 Præterea determinatiuum creatum nullum videtur apparere: quia hoc determinatiuum debet esse aliquid habens verum esse connexum cum conuersione Tyriorum sub conditione praedicationis Christi, potius quam cum non conuersione: sed nihil est habens verum esse ita connexum, & antecedens Scientiam Mediam, cum neque conuersio, neque praedicatio sint extiturae: ergo nihil est potens determinare. Minor est certa: quia conuersio Tyriorum, quæ foret, tam purum nihil est, quam quælibet aliâ res non futura conditionatè. Maior vero probatur. Quia Deum esse defacto cognoscentem, & affirmantem futurum conditionatum non est pura denominatio moralis; sine extrinseca, sicut esse domum antiquam, & diem hesternum præteritum, sed est aliquid verè, & absolutè existens in Deo, qui ex se indifferens est ad eam, & oppositam scientiam? Ne igitur fortuito, & casualiter ea scientia in Deo reperiatur, necesse est aliquam rationem assignemus cur existat. Ergo velexistit pro libertate Diuina, vel aliquid aliud assignari debet habens verum esse, cui prædicta scientia, vt determinanti tribuatur: alioqui, cum ex vna parte non sit per electionem Diuinam, ex alia vero nihil sit creatum habens verum esse, ratione cuius existat: prædicta scientia omnino casualiter, & fortuito existet in Deo.

4 Hinc colligitur aliquantulum distinctam esse hanc diffi-

cultem.

cultatem ab ea, quæ inquiritur in quo consistat futuritio conditionata; necnon ab alia, quæ quærit in quoniam futurum contingens conditionatum cognoscatur. Est, inquam, distincta à prima difficultate: quia, adhuc, dato quod futuritio conditionata nihil sit existens, nosque, cum aliquid futurum esse conditionatè affirmamus, nihil enunciare de presenti, sed de futuro duntaxat, restat tamen difficultas, per quod intellectus Diuinus de se indifferens de presenti determinetur ad habendam de presenti, & per totam æternitatem cognitionem illius, quod se ipso existeret, si ponere-
tur conditio.

5 Deinde etiam non nihil distincta est hæc questio ab alia de obiecto, in quo futurum contingens conditionatum cognoscatur. Adhuc enim supposito Scientiam Mediam ad futurum conditionatum in se ipso terminari, restat difficultas, à quo intellectus Diuinus determinetur, ut obiectum in se ipso cognoscatur: posset enim dici requiri aliquid existens, non per modum obiecti, sed per modum conditionis, siue quopiam alio modo intellectus Diuini indifferentiam determinans.

6 Plures sunt A. A. sententiæ: & omisiss, quas supra impugnauimus de decreto Thomastico, & Scotico, de causa omnibus circumstantijs instructa, deque futuritione conditionata habente verum esse ab æterno, licet euitatimè conditionatū: aliter alij ex nostris hoc Scientiæ Mediæ determinatum conati sunt explicare.

7 Primo P. Antonius Perez asserit Deum ab æterno habere aliquem nexum cum existentia obiecti pro sua temporis differentia, vel absolutè, vel sub conditione. Hunc nexum appellat statum ipsum obiectuum, licet putet esse formaliter constitutum illius scientiæ. Quo saluare nititur Deum cognoscere obiectum futurum, quia est futurum: non autem esse futurum, quia cognoscitur. Cum enim Scientia Media resultet, iuxta hunc Authorem, ex scientia necessaria, & hoc nexum colliget ex hoc prædictum nexum præcedere Scientiam Mediam præcedentia constitutum inadæquatè ad constitutum: quia propter scientiam existit, quia existit hic nexus: & consequenter, quia obiectum est futurum conditionatè (siquidem esse futurum conditionatè consistit formaliter in hoc nexu iuxta huius Authoris sententiam) non autem est futurum conditionatè, quia existit scientia, quandoquidem scientia nulla ratione præcedit hanc futuritionem conditionatam.

8 Alij Recentiores in manuscriptis putant Scientiam Mediā esse se ipsa futuritionem rerum conditionatam. Ex hocque
infe-

Inferunt Scientiam Mediam à nullo à se distincto determinari, & etiam esse verum Deum cognoscere Petrum consensurū v. g. quia ipse consensurus est: cū enim scientia, iuxta ipsos, sit futuritio conditionata, seu *Petrum consensurum esse*, & scientia ideò formaliter existat, quia existit, ob hoc similiter verum est Deum ita cognoscere, quia ita futurum est, siquidem ita futurum esse est ita à Deo cognosci.

9 Alij opinanter posse dici esse ab aeterno quasdam actiones Divinas conditionatas ponentes terminum in tempore pro casu conditionis: quæ quidem actiones sint quid creatum attemporatum futuro conditionato, quod erit si ponatur conditio, ita, ut, posita conditione per voluntatem humanam, possint impediri. Cum enim, apud Authores huius sententia, scientia Divina, secundum terminationem contingentem non sit adæquate identificata Deo, sed per aliquid extrinsecum, siue vt connotatum, siue alio modo, compleatur: putant necesse esse dari aliquid ab aeterno distinctum a Deo, per quod scientia (& idem est de voluntate) contingentium compleatur: complementum autem nullum aliud melius putant posse excogitari, quam actionem conditionatam: ex qua, & ex scientia necessaria resultet Scientia Media: quia, iuxta ipsos, scientia contingens supra necessariam nullam novam additæ expressionem, siue representationem; sed connexionem duntaxat, quæ ab hac actione conditionata potest scientiæ provenire. Ita R. Quirós in 1. p. disp. 50. de scientia sect. 2. & 4.

10 Alij indicant Scientiam Mediam, quamvis absolutè existat, non dicendum esse absolutè determinari, nisi casu, quo purificetur conditio; casu vero opposito non esse dicendum absolutè determinari, seu absolutè habere determinatum, sed determinandam fore, siue determinatum esse habituram casu, quo existat conditio, sub qua prævidetur terminus conditionatè futurus: cōsequenter que inconueniens non esse aliquid absolutè existere cōtingenter, quin, aut per electionem, aut alio modo absolutè determinetur, dummodo verum sit determinandum esse sub aliqua conditione cum proportionem ad obiectum repræsentantum.

12 Alij denique (& est communior apud Societatis Authores sententia) docent Scientiam Mediam absolutè determinari à consensu conditionato, siue veritate conditionata, licet veritas, & futuritio conditionata nihil de facto absolutè sit, sed foreretur: putant enim ad determinandum per modum obiecti minime existentiam, aut absolutum esse requiri.

13 Hietiam Authores postea inter se, quoad modum, de terminationis explicandum aliquantulum discrepant: quia aliqui volunt Deum esse ex se determinatum conditionate, quæ determinatio conditionata constituitur in esse determinationis absolute per veritatem conditionatam, licet veritas conditionata, nihil sit defacto in rerum natura. Alij summopere cauent determinationem hanc conditionatam tribuere Deo: asseruntque Deum esse nõ conditionatè, sed absolute determinatum ad scientiam mediam consensus pro casu futurationis conditionatæ consensus: quam determinationem volunt appellare conditionatam, sed absolutam: ita, vt possita veritate conditionali; non transeat determinatio de conditionata in absolutam; sed solum verificetur casus, pro quo absolute est determinata. Denique determinationem (siuè absolutam, siuè conditionatam) prouenientem à consensu conditionato, alij vocant positiuam, alij autem negatiuam, quatenus, data veritate conditionata assensus. V. g. redditur impossibilis Scientia Media dissensus. Quam obrem asserunt ex eo Deum habere Scientiam Mediam affirmatiuam, vel negatiuam: quia ex se est determinatus vagè ad affirmatiuam, vel negatiuam postea vero, reddita proxime impossibili negatiua scientia ob defectum veritatis de dissensu, iam tunc determinatè ad affirmatiuam: quæ determinatio non positiva; sed negatiua est: cum tota consistat in carentia requisiti ad scientiam negatiuam.

SECT. II.

Breviter iudicium fertur de sententijs propositis.

14 **C** Errum est in nostra schola ita Scientiam Mediam de consensu Petri v. g. sub auxilio A. existere, vt verum sit, quod, si accedat casus, in quo iam Petrus vocetur auxilio A. iam inquam, intellecto hoc casu: si Petrus consentiat, existeret illa scientia, si vero dissentiat, illa scientia nunquam existerit. Ex quo inferitur, quod, licet absolute aliqua Scientia Media humanæ non subiiciatur libertati; conditionatè tamè omnis subiecta sit. Aquo vero determinetur casu, quo non purificetur conditio labor, & opus est.

15 Dico primo. Semelexcluso statu conditionato intrinseco habente verum esse entitatiuè conditionatum, & exclusis decretis

cretis tam Thomistico, quam Scotico, semper deveniendum esse ad aliquod extremum contingens, quod in se ipso liberum non sit, & quod, cum contingentè existat, innixum non sit alicui exercitio libero, vel Divino, vel humano absolutè existenti, de quo extremo dubium sit: an, & à quo determinetur. Et quidem, siue ipsam scientiam vocemus futuritionem conditionatam, ut volunt Recentiores, siue nexum, quem comminiscitur P. Antonius Perez, siue actionem conditionatam existentem ab aeterno attemperatam consensui, qui foret, si poneretur conditio, ut vult Quiros; semper tamen fateri cogimur nullum ex his existere per electionem absolutè existentem, siue Divinam, siue humanam; nam scientia Media, & ille nexus constituens Scientiam Mediam, non eliguntur à Deo, nec supponunt aliquod exercitium liberum humanum absolutè existens, ut ipsi nostri Aduersarij fatentur. Deinde illa actio conditionata attemperata consensui futuro sub conditione, solum attemperatur consensui, qui foret. Non ergo exigit, aut supponit consensum absolutè exercitium, aut quidquam aliud extremum creatum absolutè existens. Deinde neque determinatur libere à Deo. Ergo nulli determinationi liberæ existenti sub nixum est.

16 Hinc fit semper remanere præcipuam huius materia difficultatem, videlicet, quare existat illud extremum contingens potius, quam oppositum: cum enim Deus ex se indifferens æquè sit ad utrumque, & nullum pro sua libertate eligat, videtur omnino casualiter, & fortuito illud esse reperiri, siue scientia, siue nexus, siue quodvis aliud sit.

17 Nec satisfaciunt Recentiores, cum dicunt, semel supposito Scientiam Mediam esse futuritionem conditionam, in præ quæritur cur detur hæc scientia potius, quam opposita? Quia cum hæc scientia sit ipsam *consentiret si vocaretur*, & opposita scientia sit, *non consentiret si vocaretur* interrogare cur detur hæc scientia potius quam opposita? Idem videtur esse, ac quærere: cur Petrus, si consentiret, potius consentiret, quam non consentiret? Quæ quidem quæstio inepta videtur; nam sicut nulla alia est ratio cur desino Petrus velit, nisi quia vult: ita nulla alia est ratio, cur veller, nisi quia veller.

18 Hæc responsio non tam difficultatem eludit, quam obijcientibus illud it; utque clare innotescat, præ oculis habendum est id, quod nec ipsi Aduersarij dissentent, videlicet per hanc propositionem. *Petrus consentiet si vocetur*, non affirmari absolute futuritionem conditionatam, quam ipsi cum aliquo existente abso-

lutè identificant; sed affirmari conditionatè ipsum cōsensum, qui non est absolutè; sed esset, si conditio existeret. Hinc fit quod licet obiectum verificatum huius duplicis propositionis *datur futuritio conditionata consensus sub auxilio. Consensus existet, si existat auxilium*, idem omnino apud ipsos sit, obiectum tamen representatum sit diuersum: quippe per primam representatur absolutè aliquid existens, nempe futuritio conditionata consensus ipsi consensui extrinseca; per secundam vero representatur quod non est existens; sed esset, videlicet ipsum futurum.

19 Ex hoc etiā inferitur hanc propositionē, *homo consentiet, quia consentiet*, minime affirmare hominē cōsensurum, quia existit futuritio conditionata: siquidem id exhibet pro ratione, quod representatur per *consentiet*; sed per *consentiet*, ut aduersarij fatētur, non representatur futuritio consensus, sed consensus futurus. Ergo per illam propositionem, non exhibetur pro ratione futuritio consensus, sed consensus futurus. Igitur querere cur detur existens illud esse, in quo ponitur ab aduersarijs futuritio conditionata, nō est querere cur homo consentiet: neque reddere pro ratione, *quia consentiet* est reddere pro ratione, *quia existit futuritio conditionata*. Semper ergo remanet ea difficultas. Cur videlicet existat illud esse, in quo futuritio conditionata ab aduersarijs collocatur?

20 Deinde eatenus dicitur *Petrus consentiet, quia consentiet*, vltiorem non exigendo rationem, quia operis liberi exercitiū nulla alia est ratio, nisi quia voluntas in eam potius, quam in oppositam partem se pro suo libito determinauit. At illa futuritio conditionata, quæ aduersarijs ponitur, non est opus libere exercitum à creatura: ergo respectu illius vltior potest exigi ratio.

21 Maneat ergo nullum ex Authoribus allegatis satisfācere præcipuæ difficultati; à quo videlicet determinetur illud esse absolutum contingens, quod non subijcitur electioni absolute, siue humanæ, siue Diuinæ? Eadem enim difficultas, quæ est in declarando determinatio Scientiæ Mediæ, eadem ipsa reperitur, licet Scientia Mediæ appelletur futuritio conditionata, cum semper maneat aliquid contingens non dependens ab aliquo exercitio libero absolute existente. Deinde non minor difficultas est in assignanda ratione cur existat ille nexus excogitatus à Patre Antonio Perez? Siquidem habet similem contingentiam. Nec, vel leuiter minuitur difficultas in actione conditionata, quam defendit Pater Quiros, imò magis, & magis augetur: quia conceditur tum creatura existens ab æterno, tum aliquid esse creatum spon-

te sui pullulans absque aliquo exercitio libertatis Divinae, vel humanae, quod videtur conceptui creaturae repugnare, & ex alijs capitulis, quae hic omitto brevitatis causa.

22 Dico, tertio: negandum non esse Scientiam Mediam determinari defa^{cto} ab aliquo, licet hoc aliquid non sit defa^{cto} absolutè existens: quia propter non solum est verum (licet non vniuersaliter) Scientiam Mediam fore determinandam, si poneretur conditio; verumetiam (& hoc necessario) defa^{cto} determinari, ad hoc quando est scientia de aliquo conditionato nunquam ad statum absolutum transferendo. Primo: quia obiectum purè conditionate existens illam scientiam potest determinare, quam terminare potest; sed potest defa^{cto} obiectum purè conditionatum terminare Scientiam Mediam, illamque terminat. Ergo, & defa^{cto} determinat. Hanc probationem infra accuratius expendemus.

23 Secundo: quia, si, quando obiectum Scientiae Mediae est pure conditionatum, Scientia Media defa^{cto} non determinatur ab obiecto, vel à quopiam alio; ergo Scientia Media defa^{cto} casualiter, & fortuito existit, licet pro casu conditionis non casu; sed ob aliquam rationem existeret. Sequela videtur inevitabilis: id enim, quod nō existit determinatū ab aliquo agēte libero, neq; ab aliqua ratione necessaria, existit omnino fortuito, & casualiter.

24 Tertio: quia negari non potest Scientiam Mediam, nō existere omnino Independentem ab obiecto: cum potius talis sit; quae connectatur conditionatè cum obiecto, & etiam cum veritate conditionata, ita ut in potestate sit libertatis ad consensum, quod existat, vel non existat praedicta Scientia Media, quin scientia villo modo sit ratio, quare consensus futurus sit conditionatè. Hoc igitur, & non aliud est determinari defa^{cto} Scientiam Mediam à consensu conditionato.

25 Quarto: quia Scientia Media non habet necessario determinandam fore à consensu absoluto, si purificetur conditio; & tamen accipit aliquam determinationem ab obiecto, siquidem nō est omnino independentem ab obiecto. Ergo nō habet determinationem necessario, quae esset absoluta, si poneretur conditio; sed quae est absoluta ab obiecto, quod esset, si conditio poneretur. Probamini. Aliquando per eandem virtualiter scientiam, ut infra videbimus, attingat Deus consensum conditionatè, & absolutè defectum conditionis: potest enim Deus aliquando indubitanter indicare hoc modo. *Si existat A, existet B. sed non existet A:* at qui praedicta scientia non determinaretur absolutè à B. Si

existeret A, quia si existeret A. prædicta scientia non existeret; quandoquidem falsificaretur, qua parte dicit non existere A. Ergo prædicta scientia non habet determinandam fore ab obiecto absolute pro casu hypothese. Et tamen aliquam determinationem; & dependentiam haurit ab obiecto: ergo habet determinationem ab obiecto conditionato: alioqui nullam prorsus dependentiam haberet ab obiecto, & consequenter nullam rationem haberet de præsentī, aut habitura esset in aliquo casu ad existendum. Ex quo fieret omnino casualiter existere pro omni.

26 Dico quarto: parū referre adminuendā difficultatem; quod Scientia Media dicatur determinari negative, vel positive, & similiter quod Deus ad cognoscendum consensum futurum pro aliquo casu dicatur esse determinatus conditionatē, vel alio modo declaratur. Multus est Aldrete in reiicienda à Deo determinatione conditionata ad cognoscendum consensum v.g. sub auxilio A potius, quam dissensus: asseritque minime dicendū esse Deū esse determinatū conditionatē; quasi expectet aliquam conditionem, ut sit determinatus absolute ad cognoscendum consensum: quia determinatio conditionata nequit reddi absoluta, nisi per aduentum alicuius: cumque nihil adueniat, aut existat, quando obiectū est futurum conditionatē: ideo (inquit) non dicendus est Deus esse ex se determinatus ad cognoscendum futurū sub conditione, quod sit futurum; sed dicendus est Deus ita determinatus ad cognoscendū consensum sub auxilio, ut nihil illi desit in ratione determinationis: esse tamen determinatū ad cognoscendū consensum nō pro omni casu; sed pro casu, quo consensus sit conditionatē futurus. Quā obrē quando intelligitur cōsensus futurus conditionatē, nihil intelligitur constituens determinationē inesse absolute. Sed tātū intelligitur casus, pro quo Deus determinatus est ad habendā scientiā cōsensus: siquidē Deus ex se est omnino determinatus ad habendum actum verum. Quod vero consensus sit futurus, non est ratio determinans Deum ad illum cognoscendum; sed est ratio quare cognitio sit vera, ad quam Deus absolute est determinatus.

27 Non facile capio, quid referat hæc doctrina ad difficultatem de determinatio Sciētiæ Mediæ euacuandam. Equidem siue hoc, siue illo modo explicetur, certum est Deum non esse absolute, & simpliciter necessitatum ex se ad habendam hanc determinationē Scientiæ Mediæ præoppositā, hoc est ad habendam Scientiā Mediā consensus, potius quam dissensus, cum tamen ex se sit determinatus ad habendam Scientiā Mediā veram.

sive hanc, sive illam. Igitur ut potius habeat scientiam affirmati-
uam, quam negatiuam, indiget aliquo, ratione cuius, iam hic, &
nunc sit necessitatus ad habendam Scientiam Mediam affirmati-
uam, potius quam negatiuam. Ergo veritas conditionata affirma-
tiua, seu *consensum futurum esse sub conditione* est ratio, quæ, præ-
supposita potentia cognoscitiua in Deo, ultimo necessitat illum
ad habendam scientiam affirmantem consensum sub conditione
auxilij. Hoc igitur, & nihil aliud vocamus determinatiuum. Sem-
per igitur remanet difficultas, quo modo id, quod absolute nihil
est, sed foret, possit Deum determinare, aut necessitare ad vnum
ex duobus actibus, respectu quorum Deus ex se omnino plane in-
differens est.

28 Præterea quid incommodi affert, quod determinatio
Diuina sit conditionata, modo non asseratur ita conditionata, ut
expectet conditionem existentem absolute, sed solum exituram
sub aliqua hypothesi? Sicut igitur negare non possumus consen-
sum futurum conditionate esse rationem ultimo necessitantem
Deum ad habendam affirmationem illius, ita incommodum non
est asserere esse conditionem, sub qua Deus erit absolute determi-
natus ad habendam Scientiam Mediam. Quod asserit Aldrete, ne
pe potentiam, seu determinationem conditionatam expectare ali-
quid, quod absolute sit, ut constitutur in esse absolute, non est
vniuersaliter verum; nam id intelligitur respectu potentia condi-
tionata, cuius conditio est aliquid absolutum; non vero respectu
illius, cuius conditio sit aliquid existens conditionate.

29 Dico quinto. Nihil præsentis difficultatis emollitur af-
ferendo hanc determinationem non esse positiuam; sed negatiuam,
quatenus Deo ex se necessitato vage ad scientiam affirmatiuam,
vel negatiuam; per defectum dissensus futuri reddatur impossi-
bilis scientia dissensus, indeque scientia consensus euadat necessaria.
Hoc inquam non minuit præcipuam difficultatem: semper enim
vrget, ut captu difficile, qua ratione negatio, sive actus negatiuus
qui, attentis prædicatis Diuinis, possibilis est absque aliquo de no-
uo existente, sit impossibilis: vel qua ratione Deus, qui ex se est in-
differens, possit absque aliquo existente positue impediri. Deinde
cum in Deo non aliter deficiat actus negatiuus, quam per actum
positiuum: idem, quod formaliter reddit actum negatiuum impos-
sibilem, reddet proinde actum positiuum necessarium. Ergo quod
reddit impossibilem negationem consensus, determinat positue
ad eius affirmationem; non enim reperitur quare hæc determina-

tionem non sit positiva; cum carentia dissensus sit positiva, & Deum non habere actum negativum, etiam sit positivum, cum sit ipse actus affirmativus.

30 Præterea doctrina P. Quirous difficilis est; nam quid quid sit de nostro modo intelligendi; loquendo tamen in sensu reali, & virtuali, non redditur impossibilis negatio priusquam affirmatio necessaria reddatur. Ergo non determinatur Deus ad affirmationem, quia ei redditur impossibilis negatio, potius quam e contra: Ergo non magis determinatur Deus negative ad non habendam negationem, quam positive ad habendam affirmationem. Antecedens probatur. Eo redditur Deo impossibilis negatio consensus, quia non erit dissensus pro casu auxilij, sed non esse dissensum est formalissime esse consensus. Ergo eo redditur Deo impossibilis negatio, quia existeret consensus sub auxilio. Tunc sic. Futuricio conditionata consensus non prius impedit negationem, quam determinet affirmationem, cumque inferat unam, & repugnet alteri. Ergo non redditur Deo impossibilis negatio, priusquam affirmatio euadat necessaria.

31 Ratio à priori est, quia Deus non prius, aut magis repugnat falsitati, quam vi suæ infinitæ cognoscitivæ potentie est determinatus ad veritatem, cum non prius, aut principalius habeat non falli, quam esse sapientem: ergo, posita veritate conditionali de consensu sub auxilio, non prius, aut principalius determinatur ne falsum enuntiet, quam determinatur, ut enuntiet verum: ergo non determinatur ad scientiam affirmantem, solum quia ei redditur impossibilis negatio, utpote falsa, sed quia ei redditur necessaria affirmatio, quia vera. Denique detrahitur sapientiæ infinitæ Dei, dum solum quasi mediatè, & indirectè tribuitur illi necessitas ad cognoscendum verum, quatenus redditur illi impossibilis negatio falsi, & non potius immediatè, & directè, quatenus Deus sit positivè necessitatus ad sciendum, quod per verum actum scibile est.

SECT. III.

Explicatur determinativum Scientiæ Mediæ.

32 **S**i nostra conclusio. Futurum conditionate existens determinat Scientiam Mediam, per modum præcisè obiecti, &

re affirmabilis. Explico cōclusionem. Deus ex se omnino necessario determinatus est ad cognoscendum omne obiectum vere cognoscibile, ita, ut ex prædicatis intrinsecis illi repugnet aliquā esse veritatem, quam Deus non cauntiet, sicuti est; siue sit de præsentī, siue de futuro, siue de præterito. Hæc determinatio Divina, siue in completa, siue in adæquata, siue conditionata nominetur, redditur adæquata, completa, & absoluta, per obiectū, quamvis non sit de præsentī absolute, sed solum sit in aliqua differentia temporis, siue absolute, siue conditionate.

33 Probatur simul, & explicatur conclusio. Deus titulo sumæ sapientiæ, & infinitæ vis cognoscitiuæ tenetur cognoscere omne obiectum habens sufficiens esse, ut cognitio illud attingens sit vera. Hæc propositio a nemine negatur; siquidem, si Deus hac ratione necessitatus non esset ad cognoscendum obiectum, iam aliqua veritas eum posset latere, quod infinitæ sapientiæ minime congruit. Ergo Deus ratione suæ infinitæ sapientiæ, & vis cognoscitiuæ, pro casu, quo consensus extiturus sit, sub conditione auxilij A, seu pro casu, quo cognitio repræsentans consensum extitutum, si existat auxilium A, sit vera, tenetur cognoscere, quod si existat auxilium A, existet consensus. Consequentia est bona; siquidem est propositio singularis cōtenta in antecedenti vniuersali. Tunc sic.

34 Ergo ut Deus complete, adæquatē, & absolute sit determinatus ad habendam affirmationem conditionatam de consensu sub auxilio A, non indiget aliquo existente absolute; sed præcise aliquo futuro conditionate. Probatur hæc consequentia solum, ut sit determinatus absolute, & complete indiget eo, quod requiritur, ut affirmatio conditionata sit vera, sed, ut affirmatio conditionata vera sit, non indiget aliquo absolute existente; sed solum aliquo futuro conditionate. Ergo ut sit complete, & absolute determinatus ad cognitionem conditionatam, de qua loquimur, non indiget Deus aliquo absolute existente, sed aliquo existente conditionate. Consequentia est legitima. Maior causat ex numero præcedenti, & minor manet probata tota quæstione prima.

35 Explicatur ulterius. Ut obiectum determinet potentiā ex se determinatam ad cognoscendum omne verē cognoscibile, solum requirit aptitudinem, ut cognoscatur, hoc est solum requirit cognoscibilitatē. Sed cognoscibilitas obiecti per actū conditionatū verū, nihil requirit absolute existens, sed tantū existens conditionate. Ergo ut obiectū potentiā infinite cognoscitiuā determinet

ad cognitionem conditionatam veram, non requirit aliquid esse absolute existens; sed existens duntaxat conditionate. Consequentia est bona, & maior certa. Minor probatur, ut obiectum sit cognoscibile per cognitionem veram requirit, quod obiectum sit ea ratione, qua cognoscitur, & enuntiatur, & non requirit aliter existere. Ergo, ut obiectum sit cognoscibile per cognitionem veram affirmantem illud conditionatè, solum requirit, quod existat conditionate non autem, quod existat absolute.

36 Probatur secundo nostra conclusio. Scientia Media connectitur cum consensu conditionate futuro, quamvis absolute, non existat. Ergo poterit determinari à consensu conditionatè futuro, quamvis non existat. Probo consequentiam, postea antecedens probaturus. Quod habet aliquid esse, prout distinctum à scientia, sufficiens, ut sit terminus connexionis scientiæ, habet etiã sufficiens esse, ut determinet scientiam. Si ergo obiectum conditionatum, prout distinctum à scientia, habet sufficiens esse, ut terminet connexionem, habebit similiter, ut determinet scientiam. Probatur antecedens. Quod sufficit ad terminandam connexionem huius scientiæ præ opposita. Sufficit similiter ad explendam exigentiam, quam habet hæc scientia præ opposita, ut defectus existat; sed ad determinandam scientiam solum requiritur obiectum modo sufficiens ad explendam exigentiam huius scientiæ præ opposita: ergo, quod sufficit ad rationem termini connexionis sufficit similiter ad rationem determinatiui.

37 Confirmatur. Connexio huius scientiæ cum obiecto non est connexio cum obiecto, ut effectu, seu ut existente à scientia. Deinde non est connexio cum obiecto conditionato, ut constituto in esse talis per scientiam, quia hoc nihil aliud esset, quam connecti scientiam secum ipsa. Ergo est connexio cum obiecto, ut verificatio scientiæ. Ergo independenter à scientia habet obiectum esse verificatiuum requisitum ad scientiam. Hoc sufficit ad determinandam. Ergo. Hæc ultima minor patet, quia determinare obiectum ad scientiam non est aliud, quam existere obiectum, ut verificatiuum ea ratione, qua requiritur à scientia, ut scientia existat. Si igitur id habet, ut terminus connexionis: Ergo ut præcisè est terminus connexionis scientiæ determinat ad scientiam.

38 Probo iam illud antecedens, videlicet scientiam Mediam connecti defecto cum consensu futuro conditionate. In primis connectitur aliquo modo cum consensu: deinde non connectitur conditionate ex parte actus, ita ut solum habeat, quod con-

necteretur cum consensu si daretur auxilium. Ergo connectitur de facto, & de presenti, ita, ut connexio sit absoluta ex parte actus, & conditionata ex parte obiecti. Prima pars antecedentis certa est; quia Scientia Media connectitur cum obiecto representato: alioquin neque haberet veritatem conformitatis, neque veritatem determinationis. Secunda vero pars antecedentis probatur. Scientia Media ea ratione connectitur cum suo obiecto, qua illud repræsentat; sed non repræsentat illud ita conditionatè, ut solum habeat quod repræsentaret; sed verè, & absolutè repræsentat: ergo etiam non connectitur, ita purè conditionatè, ut connecteretur; sed absolutè, & simpliciter connectitur. Minor est certa, & consequentia legitima. Maior probatur. Tota connexio Scientiæ Mediæ fundatur in perfectione repræsentandi, ita ut connexio sit ipsa perfectissima repræsentatio. Sicut igitur habet actualiter esse perfectissimam repræsentationem, habebit similiter perfectissimam esse connexionem. Ergo ea ratione, qua obiectum repræsentat, connectitur cum obiecto.

39 Confirmatur. Ex hoc antecedenti *Deus habet Scientiam Mediam consensus* inferitur per bonam consequentiam: *Ergo Petrus consentiet si vocetur*. Sed antecedens inferens infallibiliter consequens connectitur essentialiter cum consequenti: ergo Scientia Media connectitur essentialiter cum consensu conditionato. Consequentia est bona, & maior certa. Minor probatur. Ex illo antecedenti *existit Scientia Media*, non solum deducitur Scientia Media, sed etiam deducitur, id quod affirmatur per consequens: sed per illud consequens *existet consensus si ponatur auxilium*, non affirmatur Scientia Media; sed consensus, prout distinctus, à scientia. Ergo Scientia Media infert consensum, prout distinctum, à scientia.

40 Cateram explicare breviter oportet, quæ sit hæc determinatio obiecti non existentis. Dico igitur: hanc determinationem, non esse per modum causæ; sed solum per modum obiecti potentis terminare: itaque determinatio per modum obiecti, cum nullum influxum physicum habeat, solum est per modum quasi materiæ circa quam intellectus intentionaliter operetur. Porro intellectus, ut operetur, duobus indiget: videlicet potentia instrumenta omnibus his, quæ ex parte potentiæ se tenent, & deinde obiecto, circa quod versetur. Totum id, quod ex parte potentiæ exigitur, reperitur in Deo necessario, ideoque obiectum nullum exhibet circa cognitionem concursum; sed tantum quasi se habet
ter:

terminando cognitionem, cum igitur ad terminandum, existentia in obiecto non requiratur, ut patet iuxta plurimam sententiam in chymera, & iuxta communem sententiam in cognitione possibili: hinc fit manus determinandi solum esse per modum obiecti potentis terminare, seu per modum capacitatis possitque recipere determinationem cognitionem.

SECT. IV.

Illationes ex dictis.

41 **I**nfertur primo Deum cognoscere futurum conditionatum, quia est futurum conditionatum; non autem esse futurum conditionatum, quia cognoscitur: Deus enim per suam cognitionem non facit, aut constituit obiectum cognoscibile; sed potius, quia obiectum re vera est, si ponatur, ideo Deus id scit, & affirmat: esse enim cognoscibile scilicet est quod se habeat sicuti cognoscitur: hoc autem a se ipso habet quodlibet obiectum: non autem a scientia; ac vero cognosci supponit aliquam rationem capacitatem in obiecto, ut cognoscatur. Ergo res cognoscitur, quia est: non autem est, quia cognoscitur. Secundo. Quia Deus in cognoscendo futurum conditionatum subijcitur libertati ad consentiendum, et ratione, qua consensus conditionatus dependet a libertate creata. Cum autem consensus conditionatus solum dependeat a libertate creata conditionate, non vero absolute, ideo scientia subijcitur libertati etiam conditionate, quatenus in casu auxilii possit voluntas per dissensum impedire scientiam consensus. At vero consensus, neque adhuc pro casu auxilii subijcitur scientia; quia si ita subijceretur, per scientiam dissensus tolleretur consensus, deberetque dari aliqua libertas in Deo ad scientiam dissensus: alioquin non absolute liberè pro casu conditionis deficeret consensus; sed deficeret ex vi defectus scientia, qui defectus casu, & absque libertate existeret.

42 **I**nfertur secundo determinationem in actu secundo Scientia Media esse absolute existentem, licet ratio determinans absolute non existat. Probat ex dictis: nam Scientia Media se ipsa habet determinari in actu secundo a consensu conditionato. Consequenter ipsa est sua determinatio in actu secundo distincta realiter ab obiecto determinante. Qua propter verè, & absolute scien-

Scientia determinatur in actu secundo ab obiecto non existente in actu secundo, sicuti obiectum non existens absolute, absolute cognoscitur: quia *cognosci* adquate identificatur cum cognitione. Ceterum determinatio in actu secundo sumpta in concreto non est absolute existens adquate, cum enim involvat obiectum conditionate existens, ideo ex hac parte non est absolute existens: potest tamen, & debet absolute dici obiectum determinare, licet non existens, sed exiturum sit, sub conditione; sicuti dicitur obiectum absolute verificare propositionem, non affirmantem absolute: quia per *ly absolute* non significatur absoluta existentia, sed solum existentia ea ratione, qua requiritur ad determinandum, veluti actum esse, verum absolute, & obiectum absolute verificare actum, non significat existentiam absolutam obiecti, sed existentiam ea ratione, qua affirmatur per actum.

43 Inferitur tertio. Determinativum Scientiæ Mediæ in casu purificationis hypothesis esse consensum absolute existentem. Probatur. Consensus conditionatus in casu purificationis hypothesis est consensus absolutus; sed consensus conditionatus determinat Scientiam Mediam: Ergo pro casu purificationis hypothesis, consensus absolutus determinat Scientiam Mediam. Maior constat ex supra dictis. Minor vero est doctrina tota hac tradita questione.

44 Inferitur quarto Scientiam Mediam pro casu purificationis hypothesis esse consequentem nostrum liberum consensum, liberamque voluntatis determinationem. Patet ex dictis. Scientia Media est consequens suam rationem determinantem. Sed pro casu purificationis hypothesis determinatur Scientia Media à consensu absoluto. Ergo pro casu purificationis hypothesis Scientia Media consequitur consensum absolutum.

45 Ex hac illatione, subinfertur primo Scientiam Mediam libertatem non tollere, etiam prout coniuncta cum purificationis hypothesis, quia non tollit, aut impedit humanam libertatem, quod humanam libertatem, & eius exercitium sublequitur. Cum igitur Scientia Media, quando coniungitur cum hypothesis, subsequatur liberum voluntatis exercitium, nempe consensum libere elicited: hinc fit quod, licet Scientia Media, prout coniuncta cum hypothesis connectatur cum consensu illius, tamen libertati, non officiat: cum huc connectio sit consequens, que potestati antecedenti minime aduersatur.

46 Subinfertur secundo id, quod infra latius probabimus: nimirum Scientiam Mediam esse impedibilem à voluntate pro casu hypothesis, quia qui potest impedire rationem primario determinantem aliam, potest, & aliam rationem determinatam impedire. Et qui pro suo libertatis dominio potest impedire, quod antecedenter requiritur ad aliud vt fundamentum, cui innititur: in sua libertate habet ne existat illud aliud, quod tali fundamento inniti debet; sed, vt probatum est, homo habet potestatem impediendi liberum consensum, qui in casu purificationis hypothesis determinat Scientiam Mediam, estque fundamentum, cui innititur: ergo habet similiter potestatem impediendi Scientiam Mediam, siue facilius ne existat.

47 Restat nunc solvere aduersariorum obiectiones contra nostram doctrinam. Hæ sunt in duplici differentia. Aliæ contendunt Scientiam Mediam non posse determinari à consensu absoluto pro casu purificationis hypothesis. Aliæ intendunt conuincere, non posse consensum purè conditionatum determinare Scientiam Mediam. Obiectiones huius posterioris generis etiam sunt in alia duplici differentia. Aliæ, quæ deducuntur ex eo quod futurum conditionatum à se ipso, neque veritatem habeat, neque gaudeat futuritione; quibus fecimus satis quæst. 10. ideoque hic non repetenda sunt. Aliæ, quæ specialitèr contendunt, rem, quæ tantum esset, & de facto, non est, non habere vim determinandi potentiam indifferentem: quia potentia indifferens videtur ad suam determinationem requirere aliquid absolute existens. Hæc argumenta sequenti sectione soluemus, in alia verò argumenta primi generis.

SECT. V.

Soluntur obiectiones, quæ opponuntur vi determinatiuæ futuri purè conditionati.

48 **O**bjiciunt primo, vt futurum conditionatum determinet Scientiam Mediam, debet inferre Scientiæ Mediæ existentiam, at futurum purè conditionatum nequit eam inferre: ergo futurum purè conditionatum nequit eam determinare. Minor probatur. Quod non est existens absolute, & de presenti, non potest esse verum, & reale antecedens, ex quo aliquid inferatur.

49 Hæc obiectio etiam solui debet ab his, qui futuritionem,

fiem, & veritatem conditionatam cum Deo identificanti quod sic ostendo. Actus Divinus non solum secum ipso; verum etiam cum obiecto connectitur, ut supra probauimus. Ex quo principio sumitur argumentum: supponendo prius Deum non aliter non cognoscere obiectum, nisi cognoscendo suum contradictorium. Hinc fit argumentum: haec est bona consequentia: *Deus non cognoscit obiectum futurum esse conditionatè: ergo obiectum non est conditionatè futurum.* Ergo etiam erit bona consequentia ab opposito consequentis ad oppositum antecedentis, nempe *obiectum est futurum; ergo Deus cognoscit illud, ut futurum.* Quod prima consequentia sit bona, praterquam quod ex terminis videtur notum (siquidem Deus id solum non cognoscit, quod non est verè cognoscibile) probatur ex principio supra posito, nempe in Deo idem esse non cognoscere obiectum futurum, ac cognoscere obiectum, non esse futurum; sed haec est bona consequentia: *Deus cognoscit obiectum futurum; ergo est futurum.* Pariter ergo erit bona haec. *Deus non cognoscit obiectum futurum; ergo non est futurum.*

50 Nec satisfacies fidicas obiectum futurum connecti cum cognitione, non ratione sui, sed ratione futuritionis quae est veritas de eo, quod sit futurum, ideoque esse bonam consequentiam quae fit à Petro, ut futuro ad affirmationem Diuinam, & è conuerso quia veritas antecedentis, nempe futuritio, connectitur cum consequenti; non autem quia id ipsum quod affirmatur connexum sit.

51 Haec solutio non concedit actibus Diuinis aliam connexionem, quam secum ipsis, cum solum admittat connexionem illorum cum obiecto, ut vero: seu cum veritate, quae veritas indistincta est ab actu Diuino; ex quo fit hunc actum. *Petrus consentiet,* non connecti villo modo cum suo obiecto; quia, licet connectatur cum futuritione, cum haec ponatur ab aduersarijs distincta ab obiecto affirmato, videlicet ab ipso consensu, ideo connecti cum futuritione, non erit connecti cum consensu, sed cum alio distincto. Præterea neque haec futuritio determinat ad aliud, quàm ad se ipsam; quia solum futuritio conditionata determinat ad hoc, ut Petrus sit consenturus eras, si ponatur auxilium. Si ergo hoc ipsum est ipsa futuritio; ergo futuritio ad nihil aliud determinat, quam ad se ipsam, quo, & connexio, & determinatio inexplicata manebunt.

52 Deinde si haec consequentia *Deus consentiet ergo id cognoscitur à Deo,* solum est bona ratione ipsius futuritionis; ergo su-

taritio solum infert futuritionem, obiectum vero futurum nihil infert. Si iterum asserat obiectum inferre ratione futuritionis: hoc debet esse, quia obiectum secundum se connectitur cum futuritione, vel futuritio cum obiecto. Ergo vel nihil explicatur, vel concedendum est obiectum habere secundum se esse antecedens, vel consequens alicuius bonæ consequentiæ.

53 Respondeo ergo ad argumentum. Recte posse entitatem, quæ non existit absolute, sed existet, esse antecedens, ex quo inferatur Deus cognoscens, si semel adstruatur Deus ex se determinatus ad cognoscendum quidquid erit aliqua ratione; quia affirmare quod obiectum pure futurum intet cognitionem Dei de futuro, non est aliud, quam affirmare de futuro obiectum, & affirmare Deum habere ex se prædictam determinationem. Unde si recte argumenti vis expendatur, directè impugnat Deum habere ex se illam determinationem. At, semel illa determinatione in Deo supposita, hæc vis illativa in obiecto pure futuro nequit negari; quia, licet verbis de præsentia affirmemus obiectum pure futurum, esse illatum illius cognitionis; re tamen, & sensu, solum affirmamus, quod obiectum erit si ponatur conditio, & quod Deus ex se est determinatus ad habendam illam cognitionem. Vis igitur illativa, non semper eadem est, aut semper idem requirit. Sed attemperatur naturæ illius, respectu cuius vi potitur illativa. Si enim Deus, ut supponimus, non alio indiget, ut cognoscat de futuro, nisi quod obiectum sit futurum, cum futuro vim illativam tribuimus, nihil affirmamus de futuro, nisi quod sit futurum, cognoscimus tamen determinationem, quam se ipso habet Deus ad huiusmodi cognitionem necessario concipiendâ, ex suppositione, quod obiectum sit futurum.

54 Unde ad argumentum in forma respondeo: concedendo maiorem, & distinguendo minorem. Quod non est existens, non potest esse reale antecedens, si supponatur alia determinatio ad terminum inferendum sub conditione præcise, quod obiectum sit futurum aliqua ratione, nego, si prædicta determinatio, non supponatur, concedo maiorem.

55 Obijcies secundo. Meritum pure conditionatum non potest mouere, aut determinare Deum absolute ad collationem præmij, non ob aliam rationem, nisi quia non est absolute, sed esset. Ergo similiter futurum conditionatum propter eandem rationem non movebit, aut determinabit absolute Deum ad scientiam, sed determinaret, si existeret. Respondeo concedendo antecedens,

& negando consequentiam. Ratio est: quia futurum conditionatū non potest determinare ad omnem actum Divinum; sed solum ad illum, qui, ut determinetur, non indiget existentia absoluta determinatiua. Cum igitur voluntas premiandi, seu collatiua pramij, ut talis, indigeat existentia absoluta meriti; scientia vero conditionata non indigeat consensu absolute exercito, ut supra probatum est, inde fit meritum conditionatum posse determinare Deū, ut illud cognoscat; secus autem, ut illud premiet. Ratio disparitatis in promptu est, quia voluntas premiandi cum eo tendat, ut satisfaciatur operis iuri, seu quasi iuri, necesse est, ut præ cognoscatur absolute existens prædictum ius ad præmium: at vero conditionata cognitio, solum habet exprimere qualiter res se haberet, si certa poneretur conditio. Ad hoc vero necesse non est, quod conditio sit posita, vel quod res iam ita se habeat, sed præcise quod ita se haberet, si poneretur conditio. Ex quo apparet solutio ad alias plures paritates, quæ aduersus nostram sententiam proponi possent.

56 Obij. tertio. Quod nullo modo absolute, & vere est, nullum prædicatum absolute, & vere habet, sed haberet. At futurum pure conditionatum nullo modo absolute, & vere est, sed esset. Ergo nullo prædicatum absolute, & vere habet, sed haberet, sed esse determinatum scientiæ, illamque actualiter determinare, est aliquod prædicatum. Ergo non absolute determinat, sed determinaret. Respondeo hunc conceptum: *determinare actualiter* duo significare (licet non utrumque in recto à quo modo præscindendo) & rationem determinantem, & ipsam actualem determinationem. Ratio determinans Scientiam Mediam est futurum conditionatum, seu obiectum, quod conditionate attingitur. Determinatio vero actualis est ipsa Scientia Media, quæ Deus formaliter redditur determinatus in statu secundo ad cognoscendum. Hoc ergo concretum *actualiter determinans*, prout significat determinationem datur actualiter, & est aliquid absolute, & vere existens; est tamen quid omnino extrinsecum futuro conditionato. At vero, ut significat rationem determinandi, non est aliquid absolute existens, sed quod esset, si poneretur conditio. Unde hic conceptus: *esse determinatum*, siue *posse determinare* nihil significat actuale ex parte illius rationis, quæ potest determinare, sed solum significat posse obiectum esse determinans actualiter scientiam; ita, ut ly *actualiter* se teneat

neat ex parte scientiæ, non autem ex parte obiecti. Quod quidem explicatur à paritate huius conceptus *cognoscibile*, nā tenera obiectum, quod nunquam erit, potest cognosci, quin hæc potentia dicat aliquid actuale ex parte obiecti cognoscibilis, sed solum dicat posse esse cognitionem siue obiectum in esse obiecti, quod quidem nihil actuale est in ipso, sed in cognitione, quando actualiter cognoscit obiectum. Similiter ergo res se habet in nostro casu.

57 Ad argumentum igitur in forma, respondeo distinguendo maiorem primi syllogismi. Quod nullo modo absolute, & vere est, nullum prædicatum intrinsecum absolute, & verè habet secū identificatum, concedo: nullum prædicatum extrinsecum; nego maiorem, quod enim nullo modo existit, cognoscitur, & amatur absolute. Deinde, concessa minore, distinguo consequens: Ergo futurum conditionatū nullum prædicatum intrinsecum absolute habet: concedo: nullum prædicatum extrinsecum, nego consequentiam, & deinde distinguo minorem sub sumptam, *determinari* est aliquod prædicatum extrinsecum, secundum quod dicit actualiter, concedo: intrinsecum secundum quod dicit actualiter, nego minorem, & deinde nego consequentiam.

58 Inhabuit, licet *actualiter determinare* sit prædicatum extrinsecum respectu futuri determinantis, at vero *posse determinare*, siue esse quatenus est ex se determinatum, est quid intrinsecum ipsi futuro conditionato. Cum ergo nullum prædicatum intrinsecum verificetur absolute, & verè de entitate, quæ absolute, & vere non est, neque verificabitur de futuro conditionato, verè, & absolute posse determinare cognitionem Diuinam, sed quod posset determinare si daretur.

59 Respondeo, quod sicut hic conceptus *potens cognosci*, siue *esse cognoscibile*, nihil dicit actuale, ita similiter hic conceptus *potens determinare* nihil actuale involuit. Ratio utriusque est, quia tam *posse cognosci*, quam *posse determinare* est idem, ac fore consensus si ponatur auxilium, hocque non posse verificari, quin verificetur Deum id ipsum actualiter affirmare. Cumque totum hoc nihil actuale dicat ex parte obiecti, sed tantum fore consensus, si poneretur auxilium: inde fit hoc prædicatum *determinatiui* nihil esse absolute, sed pure conditionate. Nec inde inferre licet: ergo futurum conditionatum non est absolute determinatum; nam ly *absolute* in prædicta propositione sumitur etiam per alienationem eo modo, quo diximus esse veram absolute propositionem conditionatam. Aduertendum tamen est quod ly *absolute*, licet non

non significet propriè ea proprietate, qua significant hi termini secundum se est absolutè significat tamen propriè proprietate, qua gaudet ipse terminus, vt coniunctus cum hoc alio termino *determinatiuum*, modo, quo supra dicebamus agentes de conditionata rerum futuritione.

60 Obijciens 4. Hoc quòd est *determinare* non est præcisse aliqua denominatio moralis, veluti domum esse antiquam, diem heretnum esse præteritum, & alia id generis, sed est aliquis concursus, siue influxus, vel saltem conducentia rationis determinantis in rem determinatam. Verè enim, & realitèr iuuat determinatiuū scientiæ Diuinæ, vt sit scientia Diuina, cum nequeat de potentia absoluta esse scientia Diuina absque eo, quod detur aliqua ratio, vt sit potius vna, quam altera scientia opposita. At qui conducentia influxus, & concursus, exigunt existentiam rationis, quæ iuuat, concurrat, aut influit; ergo determinatiua ratio Scientiæ Mediæ debet esse aliquid existens. Confirmatur. Ratio determinans Scientiam Mediam debet esse prior natura Scientia Media determinata. Cum realitèr ex eo detur scientia, quia obiectum ita est, & non vicissim obiectum sit eo, quod detur scientia: sed prioritas nature indiget existentia illius, quod præcedit. Ergo ratio determinans Scientiam Mediam indiget existentia ad determinandum.

61 Respondeo concessa prima parte maioris videlicet *de terminare*, non esse puram denominationem moralem, & distinguendo secundam: videlicet esse iuuamen, & conducentiam per modum causæ, aut principij, nego: per modum materiæ, circa quā: concedo maiorem, & deinde distinguo minorem. Sed iuuamen, & conducentia exigunt existentiam, si sit iuuamen per modum principij: concedo, si sit iuuamen per modum præcisse materiæ, circa quam: nego minorem, & nego consequentiam. Ad confirmationem distinguo similiter. Ratio determinans Scientiam Mediam debet esse prior natura Scientia Media determinata: prioritate influxus alicuius causæ, nego: prioritate tantum materiæ capacis circa quam, siue prioritate obiectiua: concedo maiorem. Et deinde distinguo minorem. Prioritas naturæ physica, siue per modum causæ vere influentis exigit existentiam, concedo: prioritas naturæ per modum materiæ circa quam, siue prioritas obiectiua exigit existentiam; nego minorem, & consequentiam.

62 Itaque obiectum Scientiæ Mediæ non alitèr iuuat Deum, vt Scientiam Mediam concipiat, nisi quatenus se ipsum exhibet, vt materiam capacem, circa quam versetur Scientia

Diuina; seu ad quam Scientia Diuina terminatur. Id igitur requiritur in obiecto Scientiæ Mediæ, & nihil aliud, vt Deū inuet ad habendam Scientiam Mediam, quod requiritur in obiecto, vt Scientia Mediæ versetur circa illud, seu quod necessarium est, vt obiectum terminet Scientiam Mediam: ad terminandum autem scientiam non requiritur existentia obiecti, vt patet in cognitione plurium non existentium, consequenter que neque requiritur ad inuadendum Deum, vt Scientiam Mediam concipiat.

SECT. VI.

Soluantur argumenta, quæ contendunt consensum absolutum non determinare Scientiam Mediam pro casu purificationis hypothesis.

63. **O**bjicitur primo. Si Scientia Mediæ determinetur à consensu absoluto pro casu purificationis hypothesis, dabitur mutua prioritas inter consensum absolutum, & Scientiam Mediam: at qui mutua prioritas repugnat, ergo & repugnabit quod pro casu conditionis consensus absolutus determinet Scientiam Mediam. Consequentia est bona, minor videtur constans apud nostros in Philosophia. Maior autem probatur. Casu, quo reuera existat consensus sub auxilio A. consensus absolutus præcedet Scientiam Mediam prioritate naturæ: Sed etiam pro eodem casu Scientia Mediæ præcedit consensum absolutum prioritate naturæ, ergo pro tali casu datur mutua prioritas. Consequentia est bona, & maior certa, iuxta nostram doctrinam, quia ratio determinans scientiam præcedit prioritate obiectiua ad scientiam determinatam.

64. Minor vero, nempe quod Scientia Mediæ præcedat prioritate naturæ consensum absolutum, probatur. Scientia Mediæ existit pro priori indifferentiæ ad auxilium. Ergo etiam pro priori ad consensum. Consequentia est bona. Quia, quod est prius auxilio, est prius causato ab ipso auxilio. Si ergo Scientia Mediæ præcedit prioritate naturæ ad auxilium, necessarium erit quod etiam ad consensum præcedat. Probo iam antecedens, videlicet scientiam præcedere ad auxilium. Deus constituitur indifferens per Scientiam Mediam de consensu, sub conditione

ditione auxilij ad decernendum auxilium, siquidem per talem scientiam constituitur Deus in signo apto, ut prudenter, & provide decernat auxilium: Ergo Deus cognoscit quod erit futurum, si existat auxilium prius natura, quam ponat auxilium: Ergo talis cognitio, seu scientia se tenet in priori, siue in signo antecedenti ad decretum auxilij. Urgeat difficultas. Deus potest decernere auxilium ex eo, quod illud prouiderit efficax, in quo casu, cum decretum essentialiter tendat in auxilium, ut efficax, necessario supponit scientiam de illius efficacia: Ergo saltem in hoc casu scientia praecedit consensum absolutum, quem etiam subsequitur, ut pote ab illo determinata.

65 Respondeo iuxta doctrinam, tum hic, tum tract. de Praedestinat. saepius inculcatam inconueniens non esse dari naturam prioritatem, quarum una sit obiectiua, & altera physica: quia cum prioritas obiectiua, non vere, & proprie prioritas sit, cum nullum verum influxum importet, veramque excellentiam absolutam non exigat, non opponitur posterioritati in genere physico, quam obrem, licet obiectum absolute exiliens praecedat in genere obiectiuo Scientia Media, nec non tollit, quo minus Scientia Media praecedat remote in genere physico consensum absolutum. Haec mutua prioritas Thomistis non difficilis erit, quandoquidem ipsi, vel in genere physico mutuam passim prioritatem concedant.

66 Nec Schola Societatis haec doctrina reputari debet extranea, siquidem communiter defenditur praedeterminatio efficax consensus directi ex Scientia Media consensus futuri sub conditione, vel saltem praedeterminatio gloriae obtinendae per merita: in quo casu praedeterminatio antecedit consensum, cum ex ea auxilia, quae efficacia prouidentur, proficiantur. Haec autem praecedentia non dicuntur absolute antecedens, sed secundum quid, quatenus consequitur liberum voluntatis exercitium consentiendi ratione Scientiae Mediae, ad quam antecedit humana libera operatio, & à qua Scientia Media, ut praevalens, dependet praedeterminatio, quae propter censeo hanc mutuam prioritatem in Schola Societatis communissimam esse. Hinc patet superius argumentum hac doctrina manere dissolutum; quandoquidem absurdum non putamus mutuam prioritatem, prout à nobis explicatam, concedere.

67 Instabunt ergo: consensus absolutus praecedit se ipsum quod ex terminis patet implicatoriu. Probatur haec consequentia. Consensus absolutus praecedit scientiam: scientia praecedit consen-

sum absolutum. Ergo consensus absolutus præcedit remote se ipsum. Quod enim prius est alio præcedenti A non potest non remote præcedere ad A.

68 Respondeo primo negando sequelam. Ratio est, quia quod est prius quam aliud, quod præcedit ad A, non eo ipso præcedit ad A, nisi hæc duplex præcedentia sit in eodem genere. Hoc patet in Rege, qui prius est dignitate matre sua, & mater prior est Rege in genere physico, & tamen non ideo Rex dignitate præcedit se ipsum. Deinde quamvis mater præcedat natura Regem præcedentia causalitatis, & Rex præcedat dignitate omnes suos subditos, non ideo Regina præcedit causalitate omnes subditos Regis. Nequit ergo fieri consequentia in prioritatibus diversi generis. Patet etiam in prioritate temporis, & natura: Nam Petrus est prior causalitate suo Filio, tamen non præcedit præcedentia causalitatis, adhuc remotæ, ad omne ad quod filius in tempore præcedit: ergo quando præcedentia est in diverso genere non valet consequentia in argumentatione proposita.

69 Respondeo secundo, non mihi absurdum esse eandem entitatem præcedere obiectivè remote se ipsam; imò, videtur necessario concedendum in fine: nam finis, revera obiectivè causat media, & media causant physice finem: quæ propter communiter dicitur finis, ut obiectivè existens causare se ipsum, ut physicè existentem. Hic vero loquendi modus, non significat solum, quod existentia intentionalis finis, nempe cognitio causet existentiam physicam finis, seu finem secundum se, sed quod ipse finis media existentia intentionaliter causat se ipsum, ut positum per influxum physicum. Illud enim, quod movet ad ponendum aliud, causat illud aliud motivè, siquidem intentionaliter. Cum ergo finis ipse, ut distinctus à cognitione sit qui movet ad ponendum finem per media, hinc deducitur finem, ut distinctum à cognitione esse qui causat intentionaliter media, & ratione illorum causat finem, ut per causalitatem physicam existentem, quod nihil aliud est, quam finem secundum se ut quem media cognitione ut qua causare intentionaliter se ipsum, ut existentem per causalitatem physicam mediorum.

70 Ita similiter in nostro casu consensus absolutus est, qui media cognitionis præcedit intentionaliter: tunc ad cognitionem, tunc ad decretum auxiliorum, tum ad auxilia, tum denique ad consensum, ut existentem dependentem physice ab auxiliis per physicam causalitatem; & hoc est quod consensus causat intentionaliter causalitatem physicam consensus, & consequenter ipsum consensum, quo verificatur.

ficatur consensum præced. re intentionaliter refertur se ipsum, ut
existentem per causalitatem physicam. Ex quo apparet diffinien-
dum esse illud primum consequens iuxta hanc solutionem: Ergo
consensus præcedit remote se ipsum, ita, ut præcedat intentionali-
ter se ipsum, ut existentem per causalitatem physicam, concedo;
aliter nego.

71 Obijciunt secundo. Scientia Media non dependet à cō-
sensu absoluto. Ergo neque determinatur à consensu absoluto. Cō-
sequentia est bona. Antecedens probatur. Scientia Media non de-
pendet ab eo, sine quo potest existerē, sed scientia potest existerē
absque consensu absoluto, quandoquidem existit Scientia Media,
quā purificetur conditio. Ergo Scientia Media non dependet à
consensu absoluto. Confirmatur. Scientia Media non dependet
per aliquid superadditum à consensu, sed per se ipsam. Ab eo au-
tem à quo non dependet se ipsa, & secundum sua prædicata essen-
tialia absolute, non dependet, sed Scientia Media secundum sua
prædicata prædicata essentialia non dependet à consensu absoluto.
Ergo absolute non dependet. Hæc ultima minor probatur. Nihil
secundum sua prædicata essentialia dependet ab eo, sine quo pos-
sunt saluari omnia sua prædicata essentialia: sed omnia prædicata
essentialia Sciētiæ Mediæ possunt saluari absque consensu absoluto.
Nō ergo secundum prædicata essentialia dependet à consensu absoluto.

72 Respondeo Scientiam Mediam, non dependere à con-
sensu absoluto essentialiter absolute, sed essentialiter conditiona-
tè pro casu videlicet purificationis hypothesis: quo fit, ut pro casu
purificationis hypothesis dependeat à consensu absoluto; cū enim
Scientia Media dependeat à consensu conditionato, & consensus
conditionatus, pro casu purificationis hypothesis sit absolutus.
Hinc fit pro casu purificationis hypothesis dependere à consensu ab-
soluto. Quod quidem, non ita intelligendum est, ut pro casu puri-
ficationis hypothesis adueniat dependentia, quam antea non ha-
beret, sed ita, ut per hypothesis adueniat casus pro quo se ipsa de-
pendet à consensu absoluto. Non enim est dependentia conditio-
nata ex parte actus, sed ex parte obiecti. Sicut igitur ita represen-
tat conditionatè consensum absolutum, ut in casu hypothesis, si da-
rētur defectus consensus absoluti, non esset vera; similiter ita depē-
det conditionate à consensu absoluto pro casu hypothesis, ut, si,
existente hypothesis, non daretur consensus absolutus, non existeret.
Quod sufficit, ut pro casu purificationis hypothesis determi-
netur à consensu absoluto.

73. Vnde ad argumentum in forma, nego absolute primitivè antecedens. Ad probationem distinguo maiorem. Scientia nō dependet omnino absolute ab eo, sine quo potest existere, concedo maiorem: non dependet conditionate ab eo, sine quo potest existere sub distinguo: sine quo potest existere in casu conditionis, concedo: in alijs casibus nego maiorem. Et deinde distinguo minorem. Scientia Media potest existere absque consensu absoluto pro casu auxilij, nego: pro alijs casibus, cōcedo minorē, & claritatis gratia distinguo similiter consequens. Ergo non dependet à cōsensu absoluto omnino absolute, concedo, conditionate ex parte obiecti, & absolute ex parte actus, nego consequentiam.

74. Ad confirmationem respondeo Scientiam Mediam per suā præcise prædicata essentialia dependere à consensu absoluto: dependentia conditionata ex parte obiecti, & absoluta ex parte actus: hoc est dependere à consensu absoluto, pro casu purificationis hypothesis. Vnde eodem modo distinguendus est ultimus syllogismus, ac priorem distinximus: distinguo ergo maiorem. Nihil secundum se dependet omnino absolute ab eo, sine quo possunt saluari sua prædicata essentialia, concedo: nihil dependet dependentia conditionata ex parte obiecti, & absoluta ex parte actus ab eo, sine quo possunt saluari prædicata essentialia, sub distinguo. Si possunt saluari, sine illo pro casu conditionis concedo, aliter, nego maiorem, & sub eisdem terminis distinguenda sunt reliquæ propositiones.

75. Obij. tertio. Scientia Media ex suo conceptu habet nō affirmare absolute existentiam consensus, sed modo solum indifferenti, ut affirmetur, vel negetur absolute; quæ propter ex vi Scientiæ Mediæ præcise non manet illustratus, & determinatus ad affirmandum absolute; sed quasi suspensus, & anceps: sed consensus absolutus non potest determinare ad scientiam: hac ratione suspensam. Ergo consensus absolutus non determinat Scientiam Mediā. Minor probatur omnis notitia, quam Deus habet ex determinatione alicuius obiecti, porrigi debet ad sciendum omne id, ad quod extenditur vis determinativa obiecti, nec fieri potest, ut per ullam scientiam habitam ex determinatione alicuius mediæ, vel obiecti, sciat maius, quam sciri potest ex ductu, & determinatione talis obiecti, id enim argueret in Deo imperfectionem ignorantiz, sed cōsensu sumptus pro statu absoluto, ut absolute existens, (cū prout fieri iam inbibat absolutam existentiam conditionis) habet vim determinandi, ut indicetur existentia conditionis, & sine ulla suspensio-

sione iudicetur consensus. Ergo consensus absolutus non potest de-
terminare Deum ad scientiam non iudicantem absolute existen-
tiam consensus.

76 Respondeo aduertendo prius, nos nihil detrachere per-
fectioni intellectus Divini, sed potius illius vim cognoscitivam
protrahere. Cum enim præter Scientiam Mediam demus vi deter-
minatiue consensus absoluti, etiam scientiam visionis pro alio sig-
no, quæ duntaxat scientia visionis esset in Deo, si argumentum ef-
ficeret efficax: deducitur clare, nos Deo concedere scientiam, quam
adversarij tribuunt, & insuper Deo adscribere aliam scientiam,
quam inficiantur adversarij.

77 Respondeo ergo consensum absolutum in signo suæ exi-
stentiæ determinare, ut existat scientia pro alio signo, ut igitur pos-
simus cognoscere ad quam scientiam determinet consensus abso-
lutus, attendendum est ad signorum capacitatem, pro quibus scien-
tia determinatur. Igitur, & est signum indifferentiæ ad ponendum
auxilium, & consequenter ad obtinendum consensum, & est signum
essentialiter conuequens consensum absolutum. Pro signo indiffe-
rentiæ ad consensum nihil potest esse connexum essentialiter abso-
lute cum consensu, ut patet ex ipso conceptu indifferentiæ ad utrū-
que extremam. Pro signo autem essentialiter consequenti conse-
sum absolutum potest, & debet esse connexio cum absoluto con-
sensu.

78 Igitur consensus absolutus determinat Deum ad duas
scientias. Ad Scientiam Mediam pro signo indifferentiæ: quia pro
illo signo non est Deus capax scientiæ connexæ cum vno extremo
determinatæ: Ad scientiam autem visionis determinat Deum pro
signo essentialiter absolute consequenti consensum absolutum. Ex
quo patet solutio ad argumentum propositum; respondetur enim
concedendo Scientiam Mediam esse scientiam quasi suspensam cir-
ca existentiam absolutam: cum autem dicitur consensum absolu-
tum posse, & habere vim determinandi ad scientiam absolutam di-
stinguendum est; habet vim determinandi ad scientiam absolutam
pro omni signo, nego, pro signo capaci, concedo. Cum igitur sig-
num indifferentiæ, non sit capax scientiæ absolutæ, ideo obiectum

non determinat ad scientiam absolutam pro hoc signo, sed
pro signo essentialiter consequenti liberam deter-
minationem humanam.

(. . .)

QVÆST. XV.

An sit aliquod aliud medium distinctum ab obiecto conditionato, in quo Deus illud cognoscatur?

EXcluso quolibet decreto antecedenti conditionato ut medio necessario ad Scientiam Diuinam de futuris contingentibus conditionatis, alij sunt dicendi modi, quibus intendunt nonnulli authores explicare Deum cognoscere futura contingentia conditionata, quin ea in se ipsis immediate attingat. Hac placita in hac quaestione examinabimus, ut magis doctrina communioris inter Societatis authores veritas innotescat.

SECT. I.

Diversæ sententiæ proponuntur.

1 P. Molina 1. p. q. 14. artic. 13. disp. 14. sect. 1. & disp. 15. post medium §. iuxta, & disp. 17. colum. 3. §. triplicem, & disp. 18. memb. 1. tenet altissima super comprehensione, quâ Deus habet de nostro libero arbitrio cum omnibus circumstantijs, futura conditionata Deum cognoscere; quoniam sic super comprehendit complexiones omnes contingentes, & liberas, ut nō solum eas comprehendat secundum esse possibile; verum etiam secundum esse conditionatū. Cui consentit P. Becan. 1. p. tract. 1. cap. 10. q. 7.

2 Caterum hoc Molina placitum dupliciter explicatur. Primo ita, ut à communissima Societatis sententia non discedat, sed solum velit Deo ut comprehendenti causam creatam; non solum deberi cognitionem omnium necessariorum ipsi cause; verum etiam contingentium; hoc tamen ex suppositione quod ita sint. Quod quidem non est negare futura cognosci in se ipsis; sed asserere cognitionem futurorum in se ipsis deberi super comprehensioni causæ.

3 Alio modo communiter intelligitur P. Mol. nimirū aperte docuisse neutiquā Deum cognoscere futura contingentia conditionata in se ipsis; sed in libero arbitrio, ut omnibus suis prærequiritis indifferentibus instructo; quia respectu intellectus super comprehensionis causæ non solum est medium ad cognoscendum id, cum quo conuenitur; verum etiam ad cognoscendum aliā; quæ ad eam causam quomodolibet pertinent.

4 Hæc sententia hac ratione explicata subicatur omnibus argumentis, quibus supra quest. 6. sect. 3. probauimus Deum non posse cognoscere creaturas, ut possibiles in omnipotencia, si omnipotentia cum possibilitate creaturarum adstruatur in connexion. Etenim ratio potissima, qua, data prædicta sententia de inconnexione Dei cum creaturarum possibilitate, reiecitur cognitione creaturarum in Deo, erat, quia quod est indifferens ad duo, non est ratio obiectiua inuens unum potius, quam aliud, nec in qua unum, potius quam aliud discerni debeat, aut valeat. At eadem ratio, idemque fundamentum est ne Deus cognoscat futura contingentia conditionata in causa creata quantumuis super comprehensa. Ergo Deus non hac ratione cognoscit futurum contingens conditionatum. Maior est certa, & consequentia legitima. Minor vero facile probatur. Causa creata, iuxta Molinam (& iuxta veritatem) quantumuis instructa omnibus principiis, & conditionibus, adhuc remanet indifferens ad consensum, & dissensum: cum nihil sit in eius sententia se tenens ex parte causa, siue antecedens proximè, quod sit connexum potius cum vno extremo, quam cum alio. Sed hæc indifferencia in Deo ad possibilitatem, & impossibilitatem Petri v.g. in sententia non connectente Deum cum creaturarum possibilitate, est potissima ratio, ob quam in Deo non cognoscantur creaturæ, ut possibiles, iuxta prædictam sententiã de inconnexione. Ergo idem fundamentum est ne Deus cognoscat futura contingentia conditionata in causa creata quantumuis super comprehensa.

5 Ratio à priori huius conclusionis est: quia tota hæc causa, prout omnibus circumstantiis instructa, non connectitur metaphysicè cum euentu futuro. Ergo nequit euentus futurus in ea, etiam, prout sic instructa, euidenter cognosci. Antecedens est certum iuxta P. Molinam: quia, iuxta illum, quicquid se tenet ex parte causa indifferens est metaphysicè, ut cum carentia euentus coniungatur. Consequentia vero probatur. Id non cognoscitur in causa, quantumuis super comprehensa, siue quo possunt saluari omnia prædicata causa. Sed omnia prædicata causa possunt saluari absque eo, cuius cum carentia potest coniungi causa. Ergo, si causa potest metaphysicè coniungi cum carentia euentus, euentus non necessario cognoscetur in causa.

6 Confirmatur. Causa prout sic instructa potest coniungi cum carentia euentus. Vel ergo in casu talis cõiunctionis cognoscetur à Deo euentus, vel non. Si cognoscatur euentus ut existens,

falsi.

falsificabitur cognitio Divina, utpotè cognoscens, & affirmans id, quod non est, sicuti cognoscitur. Si non cognoscatur. Ergo, cum tunc detor illa causa cum omnibus circumstantiis antecedentibus, non sufficiet causa, prout sic instructa, ad determinandum Deum, ut cognoscat euentum.

7 Ideo R.R. aliqui ut haic difficultati occurrant dicunt causam indifferentem prout omnibus circumstantiis instructa moraliter connecti cum euentu: sufficereque connexionem moralem, ut euentus in causa, ut ita conexa, certo, & infallibiliter cognoscatur.

8 In primis falsum est omnes effectus cognitos conditionales inferri moraliter euidenter ex existentia causa: plures enim sunt effectus, ad quos causa minimè necessitatur moraliter. Hoc probatur in peccato Adami, & Angelorum: sicque conficio argumentum. Deus cognouit peccata primi Parentis, & Angeli sub conditione quod liberi constituerentur libertate, quam defacto habuerunt. Sed neque Angelus, neque primus homo vlla ratione necessitati fuerunt moraliter ad peccandum. Ergo aliqui effectus conditionati praeuidentur, & non in causa moraliter necessitata. Probatum minori nempe Adamum, & Angelum non fuisse ad peccandum aliqua morali necessitate compulsos, sed omnino indifferenter, perfectissimamque gaudentes libertate. Hoc, inquam, constat ex Patribus, quod sic ostendo. Qui ita est physicè liber inter duo extrema determinata, v. g. inter consensum, & dissensum, ut facillimè possit evitare dissensum, non est moraliter necessitatus ad dissensum. Sed Adamus potuit facillimè evitare suum peccatum. Ergo ad illud non fuit moraliter necessitatus. Consequentia est bona, & maior certa. Minor autem constat ex Augustino lib. de Corrept. & Grat. ubi ponderat *Adamum non fuisse in tanta non peccandi facilitate*. Et lib. Retractat. cap. 15. aduertit in Adamo fuisse summam potestatem abstinendi à peccato: imo ex ea colligit Augustinus lib. 14. de Civitate Dei gravitatem peccati primi hominis. Ergo potuit facillimè non transgredi praeceptum. Nō igitur ad peccandum vlla morali adigebatur necessitate.

9 Quod autem Angelus prestantissima etiam, gaudens fuerit libertate, supponere videtur Augustinus de dono perseverantiae cap. 7. cum facilitatem Adami abstinendi à culpa comparat cum Angeli libertate etiam ad culpam vitandam: tamen enim Sanctus Doctor praedicto loco. *Quae tamen libertas voluntatis in illius hominis praestantia quantum voluerit, apparuit in Angelis, quia Diabolo cum suis peccante in veritate steterunt*. Ergo et Angelus, quæ homo

homo, facillimè potuerunt suum vitare peccatum. Nulla igitur moralis necessitas, sed plenissima illis pro sua conditionis præstantia inerat libertas.

10 Confirmatur quia ita Angelis dona gratiæ sunt distributa, ut perfectior Angelus abundantiora dona gratiæ acceperit, quam minus perfectus, ut passim colligunt Theologi ex D. Dionysio de coelesti Hierarchia cap. 6. quod apertius tradit Basilii lib. de Spiritu Sancto cap. 16. & Damascen. lib. 2. de Fide. cap. 3. idemque docet D. Thomas 1. p. quæst. 62. art. 6. Nihil ergo habuit Lucifer, ratione cuius magis inclinaretur in culpam, quam inferiores Angeli, qui in gratia permanserunt.

11 Confirmatur vterius: quia sepe videmus, & ex Sanctorum aetis constat, eximios sanctitate viros vehementissimis temptationibus ad culpam ferè impellentibus, resistisse, licet maxima difficultate. In prædicto autem vehementis temptationis casu tunc erant moraliter necessitati ad bene operandū, sed potius credibilis erat fore lapsuros, cum adeo in peccatum à temptatione, & diaboli suggestionem inclinarentur, ut, nisi maximam sibi vim inferendo, stare in gratia non potuissent.

12 Secundo. Vel hæc moralis necessitas gratis admissa cōnectit metaphysicè causam, suis conditionibus & circumstantiis instructā, cum euentu, ita, ut nulla sit vera potestas ad coniungendā carentiam euentus cū huiusmodi causa ita considerata: vel ea cōnexio non datur. Si detur ea connexio: non moralis, sed metaphysica erit: cum violari, vel metaphysicè nō valeat: necessestasque metaphysica ea sit, cuius oppositum, adhuc per absolutam, supremāque Dei potestatem existeri non valeat. Præter quam quod, si hæc connexio causæ cum effectu affirmetur, illico aduersus illā omnes prædeterminationis, physicæ difficultates assurgunt: & forsam maiore cū efficacia: quia cōnexio physicæ prædeterminationis, iuxta suos Authores, nō ex parte causæ prout in actu primo, sed prout in actu secundo operandi se tenet. Cōnexio vero, quā hic alij cōniscuntur, ex parte causæ, ut in actu primo reperitur. Fortius ergo hæc, quam physica prædeterminationis connexio humana libertati aduersatur.

13 Si verò dicatur, ut dici debet, necessitatem hanc moralem non metaphysicè connectere causam cum effectu, sed simpliciter, & absolute, posse coniungi cū effectu carentia. Ergo cognitio causæ non inducit necessario cognitionem effectus. Probo hæc consequentiā. Cognitio causæ nō inducit necessario cognitionem

eius, cuius cum defectu potest existere causa de potentia Dei absoluta. Sed causa moraliter necessitata ad aliquod extremum potest coniungi cum illius extremi defectu. Ergo cognitio cause non inducit necessario cognitionem effectus moraliter tantum necessarii ex vi cause. Consequentia est bona, & minor continet suppositionem, iuxta quam loquimur. Maior autem facile probatur. Cognitio cause non inducit necessario cognitionem, quæ potest esse falsa. Sed cognitio eius, absque quo potest esse causa, si necessario induceretur, ex vi cognitionis cause, posset esse falsa. Ergo cognitio cause non inducit necessario cognitionem eius, cuius cum defectu potest existere causa. Minor probatur. Cognitio illius, quod potest deficere existente causa, si necessario inducatur ex cognitione cause, potest coniungi cum defectu illius, quod cognoscit. Hoc est falsificari. Ergo cognitio eius, absque quo potest esse causa, si necessario inducatur ex vi cognitionis cause, potest esse falsa. Minor est certa, & Consequentia bona. Maior probatur. Cognitio necessario inducitur, ex vi cognitionis cause, potest, & debet necessario coniungi, cum omnibus, quibus potest coniungi causa cognitio: siquidem existit quoriscumque existit cognitio cause. At cognitio cause potest coniungi cum defectu illius, quod potest deficere existente causa: quandoquidem Divina cognitio cause existit quoriscumque causa cognoscibilis est. Ergo cognitio illius, quod potest deficere existente causa, si necessario inducatur ex cognitione cause, potest coniungi cum defectu illius, quod cognoscit. Ergo & falsificari.

SECT. II.

Recens alia cogitatio proponitur.

14 **R**everendus admodum P. Mag. Fr. Iosephus à Villonouæ Augustinianus opus nuper edidit, cui titulus est: *Proprietariam Divine Providentia*. in quo ad futuri conditionati contingentis infallibilem in Deo cognitionem decreta subiectivè absoluta, & obiectivè conditionata ut otiosa, & superflua canea rejicit: & Scientiam Mediam, ut impossibilem refellit; mediaque incedens via existimat futura contingentia conditionata per Scientiam naturalem, & necessariam, à Deo infallibiliter cognosci. Quam singularem cogitationem (qua nunc putat esse ad Fundatissimam Doctoris Aegyptij Romani mentem) sic explicat.

15. Primo supponit, vel admittit, voluntatem non determinari physice antecedenter ad vnum libertatis extremum, potius quam ad aliud; sed omnia auxilia indifferentia esse ab intrinseco, vt pro sola determinatione creaturæ, vel cum consensu, vel cum dissensu coniungantur.

16. Secundo distinguit in ipsa voluntate quando actu consentit auxilio A. v.g. tria signa. Primum voluntatis secundum se: quod signum vocat, signum voluntatis sine auxilio; & ait tunc esse voluntatē in signo negationis consensus, & eius priuationis: quod quidem intelligendum est (ne in limine implicationi offendamus) in sensu præcisivo, licet aliter verba sonare videantur: hoc est: in primo signo intelligi, voluntatem secundum se, præscindendo ab auxilio, & eius carentia: non quia, in illo signo intelligatur voluntas negata auxilio, & eius carentia, vel negata consensu: sed quia neque auxilium, neque consensus intelliguntur in illo signo. Secundum signum est voluntas, vt auxiliata: hoc est: voluntas proximè indifferens ad consensum, & dissensum. Tertium signum est voluntas actu determinans consensum, reddensque impossibilem consequenter dissensum.

17. Tercio supponit quidquid de facto existit, esse possibile, ea ipsa ratione, quæ existit: consequenterque distinguit in statu possibilitatis alia tria signa. Primum est possibilitas voluntatis secundum se. Secundum possibilitas voluntatis, vt auxiliata, seu vt proximè libera ad consensum, & dissensum. Tertium possibilitas actualis determinationis ad vnum ex extremis libertatis cum necessitate consequente sui, & impossibilitate consequente extremi oppositi.

18. Quarto supponit essentiam Diuinam esse naturaliter, & necessario Idæam omnium factibilium ea ratione, quæ factibilia, & possible sunt. Cum igitur in statu possibilitatis distinguatur tria illa signa: voluntatis secundum se; voluntatis vt auxiliata; & voluntatis se determinantis ad consensum v.g. cum impossibilitate consequenti dissensus: idēo essentia Diuina est necessario, & naturaliter. Idæa trium horum signorum, quæ etiam in statu possibilitatis reperiuntur. Ex his præiactis probat suam sententiam in hunc modum.

19. Omne id, quod reperitur intra statum possibilitatis, ita, vt ad ipsum verificandum, & saluandum, sufficiat status possibilitatis, cognoscit Deus per scientiam naturalem, & necessariam in sua essentia, vt in Idæa omnium factibilium. Sed ad veritatem
de

determinatam futuritionis conditionata contingentis consensus
v.g. sub auxilio A. sufficit status possibilitatis. Ergo Deus cog-
noscit futura contingentia conditionata per Scientiam Natura-
lem, & necessarium in sua essentia, ut in Idea omnium factibilium.
Consequentia est legitima, & maior certam quod non egredi-
tur statum possibilitatis, cadit sub Scientia Naturali, & necessaria.
Minor probatur ex praesuppositis. Consensurum esse Petrum cum
auxilio A. est ipsa determinatio libera ad consensum cum impos-
sibilitate consequente dissentendi. Sed ipsa determinatio actualis
consentendi auxilio A. cum impossibilitate consequente dis-
sentendi, datur, & habet veritatem determinatam in statu possi-
bilitatis pro tertio signo iam commemorato. Ergo futurum con-
tingens, conditionatum in esse talis datur, & habet veritatem de-
terminatam sufficienter in statu possibilitatis.

¶ Hanc vicinam minorem, in qua totum huius sententiae
fundamentum stabilitur, sic mihi videtur probare praedictus Re-
cencior. Pro tertio signo non solum datur quod impossibilitas co-
sequens dissentendi, existens in actuali consentire, sit anteceden-
ter possibilis (nam haec antecedens possibilitas intelligitur in se-
cundo signo, scilicet in signo voluntatis auxiliata, in quo signo da-
tur possibilitas, siue potestas antecedens ad consentire, & dissen-
tire) verum etiam intelligitur in tertio signo impossibilitas conse-
quens dissentendi, excludens ab eo signo possibilitatem conse-
quentem dissentendi. Ergo pro tertio signo status possibilitatis,
ita intelligitur consensus determinate possibilis consequenter, ut
iam dissensus non sit possibilis consequenter. At qui pro signo, pro
quo intelligitur possibilitas consequens consensus, & exclusae pos-
sibilitas consequens dissensus sub auxilio A. intelligitur iam deter-
minatio actualis consentendi praedeterminatione actuali dissen-
tendi esse, & habere determinatam veritatem. Ergo ipsa deter-
minatio actualis consentendi auxilio cum impossibilitate consequen-
te dissentendi, datur, & habet determinatam veritatem, potius quam
actualis determinatio dissentendi, in statu possibilitatis pro ter-
tio signo sepius memorato: quia veritatem determinatam non ha-
bet in illo signo determinatio actualis dissentendi cum impossi-
bilitate consequente consentendi. Cum igitur in hoc consistat con-
sensus esse determinate futurum praedissensu, sub conditione au-
xilij A. dabitur in statu possibilitatis pro tertio signo, & erit de-
terminate verum, quod, si Petrus vocetur auxilio A. determinate
consentiet. Ergo cognoscetur a Deo per scientiam necessariam

non autem per liberam, ut volunt Thomistae, neque per mediam, ut contendimus Iesuitae.

21. Cum de Scientia Dei scribere in animum induxi, tametsi hanc sententiam, & in publicis disputationibus audieram, & in RR. scriptis confutatam legeram: nec refellere, nec referre crederam: videbam enim eam suae difficultatis pondere, haud solido fundamento innitente, nullo impellente cadere: & dum ruina certa est, tormentorum ictus superflui sunt. Alii postquam hic Recentior in hac nostra Vniuersitate Complutensi de hac quaestione iustum iam edidit volumen, non minus in meo visus sum satisfacere, si de hac opinione, tametsi ferè nemini probetur, omnino tacerè. Et forsam mihi vitio verteretur silentiū. Dicā ergo quid sentiam, non omnino per otium, sed solū capita impugnationū breuiter perstringendo.

22. Hæc sententia adeo plenè falsa est, ut duntaxat falsitatis non conuincatur, cum propter implicationem, quam in se continet, aut non constanter explicatur, aut non perfectè intelligitur: totaque eius moles non alio, quam puræ equiuocationis, leuissima cura detegenda, nititur fundamento.

23. Verum ante huius sententiæ impugnationē præmoneo quod cum hic author confundat hæc duo: *ess. possibile consentire si detur auxilium A. & def. ita consentiret sub auxilio A. ex vi possibilitatis præss.* ita ut existimet hanc veritatem, *Possibilis est voluntas actu, & determinatè liberè consentiens virtute huius auxilij in hoc instanti cum impossibilitate consequente dissensus eandem esse cum hac: Si esset voluntas in hoc instanti & sub his auxilijs sub quibus est possibile actu, & determinatè consensus cum impossibilitate consequente dissensus, erit in ea consensus cum impossibilitate consequente dissensus.* Cum, inquam, hic author ex terminorum abusu possibilitatem veritatis conditionatam, siue possibilitatē ipsius impossibilitatis consequentis, confundat cum ipsa impossibilitate consequente: hinc oritur aliquando videri solum admittere scientiam respondentem his terminis, *Possibile est quod si voluntas vocetur auxilio A. in his determinatis circumstantijs sit actu consentiens determinatè cum impossibilitate consequente dissentiendo.* In quo soliti sensu loquuntur Authores, quos adducit hic author ad suā probandā sententiā. Cūq; hæc scientia sit omnino necessaria, non discernens, aut iudicans an Petrus cōsensus foret si vocaretur auxilio A. in talibus circumstantijs: videtur hic author negare scientiam conditionatam: quo etiam (admissa indifferentia auxiliorum) negare viderur Deo Scientiam requisitam ut Deus prædestinet.

Petrum vig. per determinata auxilia. Quando autem hoc illi obij-
citur, recurrit ad scientiam conditionatam, quam putat esse ean-
dem cum scientia de possibilitate consensus conditionari cū im-
possibilitate consequenti dissensus conditionari. Quo sanè conce-
dit scientiam conditionatam de consensu sub auxilio.

24 Si vero illi obijciatur hanc scientiam esse Deo contin-
gentem: quia sicuti modo ab æterno cognoscit quod si Petrus vo-
cetur auxilio A. cōsentiet, quin modo affirmet quod si taliter vo-
cetur, dissentiet: ita potuit Deus, casu quo Petrus esset dissensu-
rus, non affirmare quod modo affirmat, sed oppositum: si, inquam,
hoc illi obijciatur, iterum confugit ad scientiam de possibili-
tate, & ait Petrum consentire auxilio A. licet in se sit contingens;
atramen in statu possibilitatis idæalis contingens non esse: quia
hoc ipsum, quod contingeret datur, posse contingenter dari ne-
cessarium est: quo videtur non admittere scientiam de futuro cō-
ditionato; sed solum de possibilitate futuri conditionati: quo nec
sibi constat, nec se alijs explicat: & quod semel concedit, iterum
videtur in re negare: quodque pluries negavit, pluries etiam sua
impossibilitate consequente delusus re ipsa videtur concedere.

SECT. III.

*Scientiam futurorum contingentium contingentem esse debere,
à priori, & à posteriori probatur.*

25 **P**rimo. Scientia Deo antecedenter defectibilis, est Scientia
Deo antecedenter contingens. Sed scientia de futuro cō-
ditionato. V. g. de consensu Petri sub conditione auxilij A. est
antecedenter Deo defectibilis. Ergo est antecedenter cōtingens.
Probatur minor. Deum non affirmare Petrum consensurum si vo-
cetur, est deficere Deo (intellige quoad denominationem) scienti-
am affirmantem Petrum consensurum auxilio si vocetur. Sed Deus
potest antecedenter non affirmare Petrum consensurum. Ergo da-
tur potestas antecedens in Deo, ut deficiat illi scientia affirmans
Petrum cōsensurum. Probo minorem. Datur in Deo potestas an-
tecedens ad affirmandum Petrum dissensurum pro casu, quo ipse
foret dissensurus, si vocaretur: qui casus possibilis est. Sed hoc af-
firmare est non affirmare oppositum, vel saltem est status, in quo
non affirmabit. Ergo datur in Deo potestas antecedens ad non af-
firman-

firmandum Petrum consenturum, vel (quod idem est) ut sit in statu, in quo non affirmet. Minor est certa, & consequentia legitima. Maior autem mihi de fide. Nā Deus habet potestatem antecedentem cognoscendi omne verum ea ratione, quā verum fuerit, & pro omni casu possibili, quō verū fuerit. Ergo datur in Deo potestas cognoscendi dissensū Petri pro casu, quo Petrus fuerit dissensurus.

26 Vel aliter. Deus habet potestatem antecedentem habendi scientiam conditionatam sibi antecedenter defectibilem. Ergo scientia conditionata, non necessaria, sed antecedenter defectibilis, & contingens Deo, non implicat Deo. Probo antecedens. Deus habet potestatem antecedentem habendi scientiam conditionatam, quam modo non habet, de dissensu conditionato Petri. Ergo potest antecedenter habere scientiam, quam modo non habet. Antecedens probatur. Deus, ut patet lumine rationis, & fidei, habet potestatem antecedentem cognoscendi omne, quod verum fuerit, pro casu, quo verum fuerit. Sed potest esse verum quod Petrus dissentiet, si vocetur: siquidem Petrus est antecedenter potens dissentire, si vocetur. Ergo Deus antecedenter potest cognoscere, & affirmare, dissensum futurum Petri sub conditione auxilij: quam scientiam modo non habet.

27 Vt iterius: si non habet Deus potestatem antecedentem habendi scientiam conditionatam de dissensu. Ergo scientia conditionata de dissensu antecedenter impossibilis est. Ergo chimærica. Sed, quolibet possibili dato, adhuc non datur chimæra. Ergo, adhuc dato dissensu conditionato Petri, non daretur scientia illius. Ergo Deus ignoraret illum.

28 Secundo paulo aliter probatur idem intentum. Qui omnino necessario, & nulla ratione contingenter, affirmat consensum: pro nullo casu possibili potest negare consensum, nisi simul affirmet, & neget eundem consensum. Ergo ab opposito, qui habet potestatem negandi consensum pro aliquo casu possibili, non affirmat consensum omnino necessario, & nulla ratione contingenter. Sed Deus antecedenter potest negare consensum pro casu possibili dissensus. Ergo Deus non affirmat consensum omnino necessario.

29 Vel aliter. Qui affirmat omnino necessario consensum, illū affirmat in omni casu possibili, si detur talis casus. At Deus nequit affirmare consensum in casu possibili dissensus. Ergo Deus non affirmat omnino necessario consensum; sed affirmat contingenter, & defectibiliter antecedenter.

30 Confirmatur, si Petrus foret dissensurus, & nō cōsensurus,

ve potuit: vel in hoc casu Deus affirmaret idē, & eodem modo, ac modo affirmat, vel oppositū. Si primum. Ergo Deus in casu possibili de dissensu Petri, & ignoraret dissensum, & talleretur in affirmando cōsensum. Si secundū. Ergo si daretur ille casus possibilis, Deus nō haberet Scientiā, quā modo habet. Ergo Deo potestate antecedēte potest deficere sciētia, quā modo habet. Probo hāc cōsequētiā. Illud potest antecedēter deficere Deo, quod verē deficeret si poneretur aliqua cōditio, quæ antecedēter ponibilis est. Sed Deo deficeret sciētia de cōsensu Petri sub auxilio A. si exiretur: esset ei⁹ dissensus: quæ cōditio possibilis est. Ergo sciētia de cōsensu Petri sub auxilio A. potest potestate antecedente deficere Deo.

31 Probatur tertio eadem defestibilis scientiæ conditiō: nam ex principiis huius Recentioris distinguētis illa tria signa iam cōmemorata in statu possibilitatis idæalis respondentia tribus signis, quæ inveniuntur in actu exercito consentiendi: nēpe signum voluntatis secundum se: signum libertatis: & signum cōsensu cum impossibilitate consequente dissensus. Tunc sic.

32 In secundo signo possibilitatis idæalis datur potestas antecedens, vt pro tertio signo sit, vel cōsensu cū impossibilitate consequente dissensus: vel dissensus cū impossibilitate cōsequente cōsensu. Ergo, dū datur tertium signū cōsensu, ita est in tertio signo impossibilitas consequens dissensus, vt in secundo signo detur vera potestas antecedēs, vt pro tertio signo deficiat impossibilitas consequens dissensus, & loco illius sit impossibilitas consequens cōsensu. Est euidēs hęc illatio; præter quā quod traditur hęc doctrina ab ipso authore disp. 1. dub. 1. c. 12. n. 117. quia signū libertatis est signū potestatis ad vtrūlibet. Secundū ergo signū, quod est signū libertatis cōsensu, vel dissensus pro tertio, erit signū potestatis antecedentis ad cōsensu pro tertio cōiunctū cū impossibilitate cōsequēte dissensus; & potestatis antecedentis ad dissensu cōiunctū cum impossibilitate cōsequēte cōsensu. Tunc sic.

33 Ea ratione, qua est necessarius in tertio signo possibilitatis idæalis cōsensu præ dissensu: est necessaria sciētia de tali cōsensu. Sed ita est cōsensu pro tertio signo, vt virtute secūdi signi possit esse dissensus, & deficere cōsensu. Ergo ita est sciētia de cōsensu virtute tertij signi necessitate cōsequenti, vt virtute secūdi signi detur vera antecedens potestas, vt ea sciētia deficiat.

34 Quarto ex principiis eiusdē Authoris. Ea ratione, qua fuerit cōtingens futuritio conditionata dissensus in statu possibilitatis idæalis, erit cōtingēs sciētia de eiusmodi futuro in statu possibilitatis.

eris id realis: cū sciētia cōditionata, iuxta hūc authorē, fundetur in illo speciali modo possibilitatis idæalis. Sed, adhuc data impossibilitate cōsequēte dissensus in statu possibilitatis idæalis, datur antecedenter possibilis possibilitas consequens dissensus in statu idæali. Ergo & erit antecedenter possibilis sciētia cōditionata de dissensu. Probat̃ur minor. Adhuc in casu talis impossibilitatis cōsequētis dissensus in statu possibilitatis idæalis, est possibilis antecedenter dissensus cōditionatus exercitē in se ipso: alioquin nō esset vera libertas ad dissensū conditionatū exercitū. Sed hoc arguit̃ esse possibile antecedenter possibilitatē cōsequēte dissensus in statu idæali. Ergo est ita possibilis: minor deniq; ad quā reuocatur difficultas, probatur. Nō potest esse antecedenter possibilis effectus, qui sit possibilis antecedenter causa simpliciter ad illū requisita. Sed dissensus cōditionatus, ut in statu idæali cū impossibilitate cōsequenti cōsensus, est causa simpliciter requisita ad dissensum exercitū, sicut ars in artifice. Ergo, possibilitas antecedens dissensus ut exercitū, arguit̃ possibilitatē antecedentē ipsius ut in statu possibilitatis idæalis. Sed, dato cōsensu cōditionato, adhuc est antecedenter possibilis dissensus cōditionatus exercitē in se ipso. Ergo & est possibilis antecedenter dissensus in esse possibilitatis idæalis: siquidem in esse possibilitatis idæalis est causa simpliciter requisita ad dissensum conditionatum exercitum in se ipso.

35 Quinto. Omne quod est in tertio signo possibilitatis idæalis, cognoscit Deus per Scientiā Naturalem. Sed in tertio signo possibilitatis idæalis non solum est futuritio conditionata; verum, & existentia absoluta omnium creaturarum, quæ à Deo contingenter producantur. Ergo non solum futurum conditionatū; verum etiā omne nonexistentiam absolutam cognoscet Deus per Scientiā Naturalem, & necessariam; quod non est iuxta fidem. Consequentia est bona; & maior doctrina huius Recentioris. Minor vero probatur. Omne, quod est a parte rei, & in actu exercitū, præcedit, iuxta hunc Authorem, in statu possibilitatis idæalis ea ipsa ratio, e, qua est a parte rei. Sed a parte rei in ultimo signo datur existentia absoluta rerum. Ergo etiam in statu possibilitatis datur in ultimo signo existentia absoluta rerum.

36 Vltimus impugnatur hæc sententia rationibus probantibus scientiā futurorum contingentium conditionatorum non cōpeni, nec cū libertate humana, nec cum perfectione Diuina.

37 Sexto igitur argumētō. Sciētia necessaria, & naturalis cōsensus cōditionati sub auxilio A, vel tollit potestātē antecedentē

diffensus sub auxilio A, vel potest coniungi cum diffensu. Ergo, vel tollit libertatem, vel potest falsificari. Antecedens multipliciter, semperque efficaciter, probatur. 1. omnibus argumentis, quibus vtuntur authores Societatis ad probandum quodlibet antecedens connexum cum vno libertatis extremo, in impedibile que à voluntate, esse necessitatem ineluctabilem talis extremi, consequenter, que tollere antecedentem potestatem ad oppositum.

38. 2. Quia hic solutio de sensu cōposito, & diuiso, qua vtuntur Prædeterminantes, & quæ est vnicum quale quale effugium, in præsentia casu locum non habet. Et, vt clarius pateat, sic efformatur argumentum. Posita in Deo scientia naturali cōsensus conditionari, non habet voluntas potestatem ponendi diffensum conditionatum in sensu cōposito talis scientiæ, vt est euidentius: quia diffentire in sensu cōposito scientiæ consensus, esset falsificari Scientiam Diuinam de consensu. Deinde neque habet voluntas potestatem diffentiendi in sensu diuiso talis scientiæ. Ergo nullam habet potestatem diffentiendi. Probo secundam partem antecedentis. Diffentire in sensu diuiso scientiæ naturalis de consensu implicat contradictionem. Ergo nulla datur vera potestas diffentiendi in sensu diuiso scientiæ naturalis de cōsensu. Antecedens probatur. Diffentire in sensu diuiso scientiæ necessariæ de consensu, est existeret diffensum, & deficere scientiam necessariam consensus. Sed hoc implicat, siquidem implicat deficere Scientiam necessariam. Ergo diffentire in sensu diuiso scientiæ necessariæ cōsensus implicatoriu est.

39. 3. Id implicat poni, de quo verificatur quod, si ponere, tur, essent in rerum natura duo contradictoria, Sed, si existeret diffensus, essent in rerum natura duo cōtradictoria. Ergo implicat poni diffensum. Prob. min. Si existeret diffensus: vel deficeret scientia de consensu, vel non deficeret. Vtrūque implicat. Ergo, si existeret diffensus, esset implicatio. Min. prob. Si deficeret scientia de consensu, deficeret quod necessarium est antecedere, nepe scientia de consensu: (si enim nō esset necessaria antecederet, esset antecedenter contingens, & consequenter de fectibilis) & deficere necessarium implicatoriu est. Si nō deficeret, sed potius existeret scientia de cōsensu, adhuc in casu diffensus. Ergo coniungerentur diffensus & scientia consensus, quod etiam est implicatoriu, quia esset Deū falli in sua affirmatione. Ergo, si existat diffensus, tam deficere scientiam consensus, quam non deficere, implicatoriu est.

40. 4. Omne id, cum quo connectitur necessarium, necessarium est, & non contingens. Sed scientia consensus, quæ iuxta hunc
autho

authorem necessaria est, connectitur cum consensu conditionato, ut in se ipso: quia essentialiter est vera, & affirmat consensum exercite potendum esse, si ponatur auxilium. Ergo consensus, ut exercitus conditionatè, est necessarius, & non contingens: & consequenter dissensus non erit contingens, sed impossibilis. Probatur maior, in qua potest obtendi difficultas, licet, ut verum fatear, mihi evidens sit. Id, quod non potest deficere, necessarium est. Sed extremum, cum quo aliquid necessarium essentialiter connectitur, non potest deficere. Ergo necessarium est. Probo minorem. Extremum, cuius defectus implicatorius est, nequit deficere. Sed defectus extremi, cum quo aliquid necessarium intrinsecè connectitur, implicatorius est. Ergo tale extremum nequit deficere. Probatur tandem minor. Quod ab intrinseco connectitur cum chimæra, chimæra est: & ideo nihil contingens potest intrinsecè connecti cum existentia chimære. Sed defectus extremi, cum quo connectitur aliquid necessarium, connectitur cum defectu talis necessarij: & aliunde deficere necessarium est impossibile. Ergo defectus extremi, cum quo extremo connectitur aliquid necessarium, implicatorius, & repugnans est.

41 Confirmatur. Coniunctum modo existens coalescens ex Scientia consensus, & ex consensu, nulla vera ratione, adhuc antecedenter, potest deficere. Ergo nullum extremum ex illis poterit deficere: & consequenter consensus deficere non poterit. Antecedens probatur. Hoc coniunctum non potest deficere per defectum cuiusque extremi: quia hoc modo deficeret Scientia, quæ est necessaria: neque deficiente sola scientia: quia etiam hoc modo deficeret scientia necessaria: nec denique deficiente solo consensu: quia hoc modo esset scientia de consensu deficiente consensu: quod esset falsificari scientiam. Ergo, vel defectibilis non est consensus, vel scientia de consensu erit falsificabilis.

42 Tandem arguo. Omne extremum cōtingens, si existat, coniungetur cum eo, quod non potest deficere quando ipsum existit. Ergo, si existat dissensus, coniungetur cum Scientia, quæ nequit deficere in casu dissensus. Sed Scientia consensus, de qua loquimur, nequit deficere in casu dissensus. Ergo, si existat dissensus, coniungetur cum scientia consensus: ac proinde ea scientia falsificabitur. Minor subsumpta probatur. Scientia consensus est, iuxta hunc authorem, necessaria. Sed quod necessarium est nequit deficere pro villo casu possibili, & aliunde casus dissensus est possibilis. Ergo scientia de consensu nequit deficere pro casu dissensus.

43. Respondebis cum hoc Recentiore consensum cōditionatum, quantumvis cum eo connectatur scientia Dei necessaria, non reddi necessarium in se, & respectu voluntatis creaturæ; esse tamen necessarium respectu Dei: & hoc duntaxat convincere nostra argumenta: quia optimè potest id ipsum, quod respectu vnius necessarium est; respectu alterius liberum esse, & contingens. Hanc doctrinam exemplo confirmat: nam (ait prædictus author) non minus opponatur esse liberum, & non esse liberum, quam esse contingens, & non esse contingens. Sed in sententia Societatis consensus liber sub conditione futurus, est liber in se, & comparatione creaturæ: & non est liber comparatione Dei. Ergo etiam poterit consensus esse contingens in se, & comparatione creaturæ: & nihilominus non esse liber, sed necessarius, comparatione Dei.

44. Solutio est falsa, & exemplum non est ad rem. Est quidē falsa solutio: quia quod necessarium est respectu Dei, non potest non esse necessarium in se, & respectu creaturæ. Quod enim necessarium est respectu Dei, ita est necessarium, ut nequeat Deus coniungi cū illius carentia. Sed id, cuius cum defectu nequit Deus coniungi, necessarium est in se, & nulla prorsus ratione contingens. Ergo quod necessarium est Deo, nequit esse in se, & respectu creaturæ contingens. Consequentia est bona, & maior certa: quia esse necessarium aliquid respectu alicuius extremi, est quod tali extremo necessario conveniat, ita, ut tale extremum nō possit esse sine illo. Id ergo erit necessarium respectu Dei, sine quo Deus existere non valeat.

45. Iam vero esse necessarium in se, & nulla vera ratione contingens, quod est necessarium Deo, evidenter, me iudice, probatur. Id, cuius defectus arguit ab intrinseco defectum Dei, absolute, & simpliciter nequit deficere, consequenterque non est vlla vera ratione contingens, sed simpliciter necessarium: cum simpliciter necessarium sit ne detur aliquid inferens defectum Dei. Sed id, sine quo Deus existere non valet, tale est, ut eius defectus inferat non esse Deum: alioquin posset Deus cum eius defectu existere. Ergo id, sine quo Deus nequit existere, nulla vera ratione, aut in se, aut respectu alicuius creaturæ, est contingens.

46. Hinc inferes: quod est contingens respectu Dei, posse esse necessarium respectu creaturæ: quia necessitas respectu creaturæ, non est necessitas simpliciter; sed necessitas secundum quid, & cōsequens ad esse creaturæ: quod quidem esse non simpliciter; sed contingens est: qua ratione necessarius est homini suus intellectus,

vel quidpiam aliud, cum quo homo habeat connexionem. At vero quod est necessarium Deo, non est necessarium consequenter ad aliquam suppositionem contingentem: siquidem Deus secundum se nullam suppositionem contingentem involuit.

47 Exemplum, quod adducit, ad rem non est: quia esse liberum formaliter creaturæ, & non esse formaliter liberum Deo, solum arguit Deum non determinare extremum, quod creatura determinat, v.g. peccatum. At vero non esse contingens Deo non dicit præcisè non esse à Deo hæc, vel illa ratione; sed positivè dicit esse necessarium Deo. Esse autem necessarium summe necessitati, est quod summa necessitas sit necessitas illius. Id autem, quod est necessarium metaphysicè summa necessitate, absolute, & simpliciter necessarium est.

48 Inter reliqua argumenta iam opposita non possum non proponere etiam aliud argumentum, quod idem Recentior sibi ipsi objicit disp. 1. dub. 9. cap. 3. num. 499. in quodcumq; incidi non potui non mirari quantum homines proprijs adhereant cogitationibus, & quam longe diuersum authores à Lectoribus de suis opinionibus iudicium ferant. Igitur loco citato ita objicit. *Sententia ista facile componitur summa perfectio Dei, & libertas creaturæ: & si sic fieri posset, repertum esset à Theologis, qui hæc de re tanto tempore litigarunt.* Hactenus pervenire potuit propria sententiæ amor, ut eam in difficultatum responsione usque adeo facilem existimet, & expeditam, ut iam sua duntaxat facilitate, expeditioe, & (ut in margine ait) suavitate, laborare posse videatur.

49 Dico ergo hoc solum argumentum ex omnibus, quæ contra hanc sententiam fiunt, facilem, & expeditam habere solutionem. Respondeo igitur negando antecedens: nimirum hac sententia facile componi libertatem humanam, & perfectionem Divinam. Nam potius cum hac sententia libertas humana subducitur: Scientia Divina perit. Deus, vel fallibilis, vel ignorans, constitui debet: necessitas confunditur cum contingentia: contingētia non distinguitur ab impossibilitate: nec possibilitas à futuriōe: & centaque alia absurda sequuntur. Ob quæ censeo hanc sententiam non usque adeo facile, suaviter & expeditè, res cōponere, ut suo Authori hac de causa timorem, vel leuissimum ingerere valeat.

(***)

SECT. IV.

Detegitur equiuocatio, cui hæc sententia nititur.

50 **N**Otandum est pro maiori rei claritate, duplici sensu dici esse aliquid in statu possibilitatis. Primo: se habente statu possibilitatis ut id, quod affirmatur de conceptu, qui in statu possibilitatis dicitur esse, ita ut de toto dicto (ut aiunt dialectici), affirmetur, & sit prædicatum ut quod modus possibilitatis. Secundo: ut ratio qua alicui rei conveniat aliquod prædicatum. V. g. Hæc propositio *Petrum actualiter, & defacto currere, est in statu possibilitatis*: dupliciter potest intelligi. Primo, ita ut possibilitas sit prædicatum quod affirmatur de toto illo subiecto. *Petrum currere actualiter, & defacto*. Et tunc reddet hunc sensum. *Petrum defacto, & actualiter currere*: siue quod *Petrus defacto, & actualiter currat, possibile est*. Et in hoc sensu verissima est: nam verissimum est possibile esse quod Petrus defacto, & actualiter currat.

51 Secundo potest intelligi prædicta propositio ita, ut possibilitas non sit prædicatum affirmatum ut quod de hoc subiecto *Petrum defacto, & actualiter currere*; sed ratio qua prædicatum cursus, actualiter, & defacto conveniat Petro: & tunc sensus erit *sufficit status possibilitatis ut Petrus defacto, & actualiter currat*, vel *Petrus ab statu possibilitatis habet quod defacto, & actualiter currat*. Et in hoc sensu falsissima est propositio prædicta, ut ex terminis patet. Confirmatur hoc in statu mentali. Nam, dum est affirmatio in Ioanne v. g. de cursu Petri, verum est dicere *Petrus in statu mentali currit*: quia totum hoc quod est *Petrum currere* est subiectum de quo prædicatur status mentalis, seu esse cognitum: siquidem *Petrum currere* cognoscitur à Ioanne; non vero quia de Petro ut subiecto affirmetur prædicatum currendi defacto, & actualiter, ratione status mentalis: quasi Petrus currat defacto, & actualiter, quia est cognitum: vel sufficiat status mentalis essendi cognitum, ut currat defacto, & actualiter. Pariter ergo dicendum est de statu possibilitatis.

52 Ex hoc infertur hæc propositionem vniuersalem. *Omne quod est existens in rerum natura, ea ratione, quæ est in rerum natura, procedit in statu possibilitatis*. In uno sensu verissimam, in alio

verò falsissimā esse. Est quidem vera: si possibilitas, seu status possibilitatis se habeat ut prædicatum quod affirmatur de re existentia ratione, qua existit: ita ut *existere rem ea ratione, qua existit* sit subiectum, de quo *esse possibile* affirmetur. Erit autem falsissima propositio, si status possibilitatis non sit prædicatum quod affirmatur, sed ratio qua res, qua existit aliqua ratione, existat ea ratione: seu si affirmetur possibilitas, ut ratio sufficiens, ut res sit ea ratione, qua est. Etenim licet Petrum de facto currere sit possibile: non tamen possibilitas est ratio sufficiens, ut Petrus currat de facto.

53. Secundo noto, & infertur ex dictis, hoc quod est contingentiā habere veritatem determinatam in statu possibilitatis, dupliciter etiam intelligi posse. Primo loquendo de veritate, qua contingentibus conveniat possibilitas. Secundo loquendo de veritate, qua ratione possibilitatis conveniat illis aliqua actualitas. V.g. dupliciter potest intelligi futurum contingens habere veritatem determinatā in statu possibilitatis: vel quia *esse futurum* habeat veritatem essendi possibile: vel quia sufficiat status possibilitatis, ut consensui conveniat esse futurum. In hoc secundo sensu falsum est contingentiā habere veritatem determinatam in statu possibilitatis, secus in primo, ut constat ex dictis. Ulterius: dum dicitur consensus habere in statu possibilitatis veritatem determinatam præ dissensui, *determinatē* debet appellare supra subiectū dicti, respectu prædicati ipsius dicti: quod quidem dictum integre acceptum se habet ut subiectum, de quo possibilitatis modus affirmatur: nō vero se debet tenere *determinatē* ex parte totius dicti respectu modi. Est evidens: quia hæc propositio vera est *consensus esse determinatē futurum præ dissensu, esse possibile*; secus hæc: *Futurem esse consensum possibile est*; secus autem *futurem esse dissensum*; etenim: cum, tam consensum existere, quam existere dissensum, possibile sit, falsum est vni præ altero possibilitatem convenire.

54. Obeandem rationem cautē inspicendum est in propositionibus modalibus quando aliqua particula augens, vel diminuens, se tenet ex parte modi affirmati, quando autem ex parte dicti, de quo modus affirmatur: nam diversissimam propositionē conficiunt. Deserviat explicationi propositio illa, in qua sepe hinc Recentior patitur æquivocationem minimam. *Possibile est volitās actu consentiens cum impossibilitate consequente dissentientiā.* Nam illa particula *cum impossibilitate consequente dissentientiā* Vel

se tenet ex parte dicti: vel si tenet ex parte modi.
 parte dicti, sensus erit: *Voluntatem actu consentire reddendo dis-*
sensum impossibilem consequenter, possibile est: ad cuius propositio-
 nis verificationem sufficit status possibilitatis. Si vero illa parti-
 cula *cum impossibilitate consequente dissentendi* se teneat ex parte
 modi, sensus erit *voluntatem consentire ita est possibile, ut dissentire*
fit impossibile consequenter. Ex his duabus propositionibus prima:
 in qua *ly cum impossibilitate consequente* se tenet ex parte dicti, est
 vera in statu possibilitatis: quia sufficit status possibilitatis, ut co-
 tum hoc subiectum *voluntatem consentire reddendo dissensum impos-*
sibilem consequenter possibile sit. At vero in secundo sensu talis est:
 quia non sufficit status possibilitatis ad actu consentire reddendo
 dissensum impossibilem consequenter: ad hoc enim ultra statum
 possibilitatis requiritur, vel ipsa actualitas consentiendi, vel sal-
 tem aliquid de facto conexum cum actualitate consentiendi ut
 actu aliqui deo exercita. Ex his præsuppositis, quæ à nullo medio-
 criter in dialectica instructo negari possunt, detectæ manent huius
 Recentes aequivocationes.

55 Igitur ad probationem suæ sententiæ: concedo quod
 cum actu voluntas consentit, dantur illa tria signa: nempe signum
 voluntatis secundum se, signum voluntatis ut auxiliata: & signum
 actualis determinationis ad consensum cum impossibilitate con-
 sequente dissentendi. Quam obrem vera est doctrina, quæ conti-
 netur in primo, & secundo præsupposito.

56 Quoad tertium præsuppositum distinguo, iuxta doctri-
 nam datam, illam maiorem propositionem, quæ continet potissimum
 fundamentum huius singularis sententiæ. *Omne quod existit ea ratio-*
ne, qua existit, datur in statu possibilitatis: si possibilitas, seu status
 possibilitatis se habeat ut prædicatum quod affirmatur, & *existere*
rem ea ratione, qua existit sit subiectum de quo *possibilitas*, leve esse
possibile affirmetur: concedo si status possibilitatis affirmetur ve-
 ratio sufficiens ad hoc, quod est existere rem ea ratione qua existit
 siue ad hoc, ut res existat, qua ratione existit nego. Nā ex hoc fie-
 ret quod ut Petrus de facto curreret, sufficeret quod posset currere.

57 Ex quo deduces recte posse in statu possibilitatis distin-
 gui illa tria signa, quæ hic author distinguit, non tamen ea acci-
 piendo modo, quo ab hoc Authore accipiuntur. Etenim si possi-
 bilitas sit intrinseca rebus, consistens in habitudine prædicatorum
 opione possunt in statu possibilitatis distinguere tria signa. Primum
 consistens in habitudine prædicatorum voluntatis. Secundum, aliquo
 modo

modo posterius nostro concipiendi modo ad primū, consistens in habitudine predicatorum, siue in intrinsecis predicatis voluntatis vt auxiliatae, siue libertatis proxima ad consensum, & dissensum. Tertiū denique consistens in predicatis intrinsecis consentiendi. Hoc tertiū signum non est possibilitas consequens consensus, & impossibilitas consequens dissensus; sed possibilitas intrinseca antecedens possibilitatis consequentis consensus, & impossibilitatis consequentis dissensus.

58 Nec obinde confundimus secundū signū cum tertio signo. Nā secundū signū est signum potestatis, siue possibilitatis extrinsecæ consensus, & dissensus; nō autē signum possibilitatis intrinsecæ: libertas enim, siue consideretur vt possibilis, siue consideretur vt existens, nō intrinseca, sed extrinseca dūtaxat possibilitas est extremorum, respectu quorum libertas est, & indifferens potestas.

59 Hinc iā facile respondetur ad argumentū contentū n. 19. & 20. quo hic author suā nititur suadere sententiā. Concedo igitur maiore, & nego minorem, videlicet sufficere statū possibilitatis ad veritatem determinatā futuritionis cōditionatæ consensus sub auxilio A. Ad huius minoris probationem, quæ cōtinetur toto num. 20. nego quod pro tertio signo status possibilitatis, ultra possibilitatem antecedentē impossibilitatis consequentis dissensus, detur etiā ipsa impossibilitas consequens dissensus, excludens possibilitatē consequentē ipsius dissensus: quia pro tertio illo signo solum verificatur quod hoc, quod est: *consentire reddendo impossibile consequenter dissensum* est antecedenter possibile possibilitate intrinseca: minime vero sufficit illud tertium signum, nec illud tertium signum est ratio, vt consensus sit consequenter possibilis, & dissensus sit impossibilis consequenter.

60 Ad probationē insinuatā, videlicet in secūdo signo intelligi iam possibilitatē antecedentē consensus: consequenter quæ in tertio signo aliquid aliud intelligi debere ultra hanc possibilitatē antecedentem: quod nihil aliud potest esse, quam possibilitatē consequentē consensus, & impossibilitatē consequentē dissensus: ad hanc inquam probationē respondeo ex dictis: in secūdo signo intelligi quidem probationē respondeo ex dictis: in secūdo signo intelligi quidem probationē antecedentē extrinsecam consensus, cōsistentem in predicatis intrinsecis libertatis; non autē intelligi in illo signo secūdo possibilitatē intrinsecā, quæ cōsistit in habitudine intrinseca predicatorum consensus: hæc enim habitudine solum intelligitur in tertio signo. Quamobrem non opus est ad distinguendum tertiam signum à secundo quod, dato tertio signo iam

dissensu

disensus sit, absolutè loquendo, impossibilis consequenter: sed quod, dato tertio signo, iam possibilitas consequens consensus, & impossibilitas consequens disensus, sit antecederet possibilis intrinsecè: hoc est: non solum possibilitate fundata in predicatis intrinsecis, & essentialibus libertatis, siue voluntatis ut auxiliata; verum etiam possibilitate fundata in habitudine intrinseca prædicatorum consensus.

61 Ex dictis inferitur æquivocationem, & deceptionem huius Authoris in eo consistere quod id, quod se tenere debet in propositionibus modalibus ex parte dicti, intelligat ex parte modi: cum autem hoc ipsum ex non perfecta distinctione unius ab altera propositione proveniat: hinc fit ab una ad alteram propositionem longe diuersam, facillimè transitum facere, quo utriusque sensus confunditur, & inconstanter in disputationibus proceditur. Fixum ergo sit omne quod est, siue absolute, siue conditionate: ita esse iudicium possibilitatis, ut de eo ipso quod est, ea ratione quæ est, sumpto ut subiecto, vere affirmetur status possibilitatis ut prædicatum: minimè vero sufficere statum possibilitatis ut ad, quod est, sit ea ratione quæ est. Quia propter *actum consentire cum impossibilitate consequente dissentendi* est possibile antecederet possibilitate extrinseca, & intrinseca: At vero nullus status necessarius possibilitatis, pro quocumque signo possibilitatis necessaria consideretur, sufficiens est ut consensus siue absolute, siue conditionate actu sit sub auxilio A. cum impossibilitate consequenti disensus. Quod quidem mihi adeò evidens est, ut opposita sententia, præcendendo ab autoritate huius docti, ingeniosi, & eruditi Magistri, parum, vel nihil probabilitaris mihi habere videatur.

QVÆST. XVI.

De objecto materiali Scientiæ Mediæ.

S Vb nomine objecti materialis Scientiæ Mediæ intelligimus omnem eam veritatem, quæ per Scientiam Mediam affirmabilis est: & ideò idem est querere quod sit objectum materiale Scientiæ Mediæ? Ac investigare quænam veritates per Scientiam Mediam attingantur. Cum autem tria in Scientia conditionata reperiantur: videlicet *hypothesis, conditionatum, & nota illationis*: id circo tria examinabo in hac quaestione: nimirum

rum quid ex parte hypothesis, quid ex parte conditionati, & quid ex parte hypothesis possit attingi? Vbi de conditionalibus disparatis sermo erit.

SECT. I.

Quid ex parte hypothesis possit attingi per Scientiam Mediam.

1 DE pluribus obiectis dubitatur an ex parte hypothesis Scientiae Mediae possint attingi: videlicet de actibus Diuinis; de obiectis necessarijs; & de impossibilibus. Rursus etiam dubitatur de modo, quo haec obiecta ex parte hypothesis attingi valeant. De omnibus seorsim, breuiter tamen agemus.

2 Primo dubitatur: an actus liber Diuinae voluntatis ex parte hypothesis possit attingi? Hic non quaritur in vniuersum an actus Diuini liberi attingantur per Scientiam Mediam? Hoc enim dubium non solum complectitur actus Diuinos prout se tenentes ex parte hypothesis. V.g. *Si Deus decernat auxilium A. Petro, Petrus consentiet.* Verum etiam, & magis principaliter, comprehendit actus Diuinae voluntatis, prout se tenent ex parte conditionati. V.g. *Si Petrus consentiat auxilio, Deus decernet illi gratiam efficacem, qua bene decedat:* nec non complectitur actus Diuinos prout se tenentes tam ex parte conditionis, quam ex parte conditionati. V.g. *Si Deus decerneret aliter quam mundum, decerneret Spiritus Sancti Incarnationem.* Nunc autem sermo est de decreto Diuino tenente se ex parte hypothesis, vt patet in exemplo adducto: videlicet. *Si Deus decernat auxilium A. Petro, Petrus consentiet.*

3 Sit nostra conclusio. Ex parte hypothesis potest se tenere actus Diuini liberi. Probatum haec conclusio eadem ratione, quam supra scientiam conditionatam, in vniuersum probauimus. Posito decreto Diuino de auxilio A. conferendo Petro, Petrus vel consentiet, vel dissentiet, quia sub qualibet conditione quodlibet est, vel non est. Ergo vel est determinate verum quod Petrus, posito decreto auxilij A. consentiet, vel est determinate verum quod, posito decreto auxilij A. non consentiet. Ergo Deus tenetur necessario cognoscere aliquod ex his determinate. Ergo Deus habet Scientiam Mediam, cuius hypothesis est aliquod decretum Diuini.

4 Confirmatur. Deus cognoscit per Scientiam Mediam quid Petrus operabitur, si constituatur liber. Sed unum ex constitutivis libertatis est voluntas Divina indifferenter applicans omnipotentiam. Ergo Deus habet Scientiam Mediam, in cuius hypothesis continetur aliqua libera voluntas Divina.

5 Ob. Si Deus haberet prædictam Scientiam Mediam, illud decretum auxilij A. esset intrinsece connexum cum consensu Petri. Et ipso nequit se tenere ex parte hypothesis Scientiæ Mediæ de consensu: siquidem hypothesis Scientiæ Mediæ debet esse indifferens ad conditionatum, & eius carentiam. Ergo huiusmodi Scientia Media implicat. Maior probatur. Illud decretum necessario connectitur cum Scientia Media enunt ante eventum, qui erit, si existat illud decretum. Sed decretum connexum cum Scientia Media de eventu sub conditione ipsius decreti, connectitur cum eventu absoluto. Ergo illud decretum necessario connecteretur cum eventu futuro sub conditione eius decreti. Cum igitur eventus futurus sit Petri consensus, necessario connectitur cum consensu Petri. Consequentia est bona, & minor certa quia decretum in primis connectitur secum ipso. Deinde connectitur cum Scientia Media de eventu futuro sub conditione decreti. Ergo & cum veritate conditionata affirmata per talem Scientiam. Ergo & connectitur cum veritate conditionata de existentia consensus sub conditione decreti, & cum purificatione hypothesis, quæ est ipsum decretum. Sed quod connectitur cum veritate conditionata, & cum purificatione hypothesis, connectitur cum veritate absoluta. Ergo prædictum decretum, si cum Scientia Media connectatur, perinde connectetur cum consensu absoluto.

6 Jam vero quod illud decretum connectatur cum Scientia Media de consensu sub conditione decreti, quæ erat maior probanda: ostenditur. Illa Scientia Media, si datur, necessario debet esse in signo libertatis Divinæ ad concipiendum illud decretum. Sed decretum Divinum connectitur essentialiter cum libertate, à qua procedit, & præsertim cum scientia illud regulante. Ergo illud decretum Divinum necessario connectitur cum illa Scientia Media. Consequentia est bona. Maior communiter traditur à nostris Doctoribus. Minor vero communis est apud plures Auctores, iuxta quos auctus sunt intrinsece libera ea libertate, quam defacto habent, vel, si id non universaliter admittant, attamen censent decreta Divina intrinsece respicere scientiam à qua regulantur.

7. Hoc argumentum non probat determinate actum Diuinum liberum non posse se tenere ex parte hypothesis; sed probat vagè vnumè duobus: videlicet: vel quod actus Diuinus non cognoscitur ex parte hypothesis, vel quod, si cognoscatur, non possit Scientia Media de euentu futuro sub conditione talis decreti dirigere Deum ad concipendum absolutè decretum.

8. Qui negant actus Diuinos esse intrinsecè liberos ea libertate, quam defecto habent; & in super negant decretum Diuinum respicere intrinsece Scientiam, à qua regulatur, minime hoc præsumunt argumento: nec item qui negant Scientiam Mediam necessario existere in signo indifferentia ad discernendum. Alij vero qui vtrumque affirmant, aliter respondere tenentur. Dico ergo (admisso actus Diuinos esse essentialiter liberos, ea libertate, quā defecto habent) illud principiū de intrinseca libertate actuum Diuinorum intelligendū esse de actibus immediatè liberis; secus de actibus liberis mediatè. Actus ergo Diuinus, qui est immediatè liber, intrinsecè connectitur cum tota libertate, à qua procedit; secus autem actus mediatè duntaxat liber. Hoc igitur decretū ut capax sit constituendi obiectum hypothesis Scientia Media, debet esse mediatè duntaxat liberum, quatenus ab alio actu Diuino imperetur: quod imperium sit immediatè liberum, intrinsecè què connexum cum libertate, à qua procedit, constituta nimirum per Scientiam Mediam de operatione libera. Petri sub conditione decreti de auxilio ex se indifferenti ad hanc, & aliam Scientiam Mediam oppositam, qui potuit ab alio decreto imperari, cuius imperij immediatam libertatem non hæc scientia; sed alia opposita constitueret.

9. Itaque Deus prius habet Scientiam Mediā de eo quod; si concipiat decretum de conferendo auxilio A. Petro (quod decretum essentialiter postulat hoc, vel illud imperium vagè) Petrus consentiet. Deinde Deus hac Scientia Media instructus constituitur immediatè liber ad imperandum hoc decretum, vel aliud. Postea Deus concipit imperium huius decreti intrinsecè connexum cum hac Scientia Media. Petrus vero habens auxilium decretatū per hoc decretum, constituitur liber ad consensendum, & dissensendum, simulque potens per dissentium impedire Scientiam Mediam, & consequenter imperium ab ea dependens. Quo decreto impedito, vel decretum auxilij A. existet ex vi alterius imperij, vel auxilium existet per aliud decretum. Restabit modo examinanda scientia, quæ habet pro hypothesis aliquod decretum Diui-

num, existat propriori libertatis Deo ad tale decretum? Verò de hac difficultate commodius infra agemus, dum etiã examinamus directionem scientiæ conditionate attingentis etiã ex parte conditionati aliquod Divinum decretum.

10 Dubitatur. 2. An hypothesis adæquata Scientiæ Mediæ possit esse aliquid necessarium omnino? V. g. An possit Deus cōcipere hunc actum, *Si ego sim omnipotens, creabo mundum*. Respondeo Deū cognoscere se defacto esse omnipotentem, defactoque creare mundum; non autem habere modum conditionatum tendendi; sed absolutum. Ratio est: quia dedecet Deum cognoscere præscindendo ex parte modi tendendi ab existentia obiecti, de cuius essentia, & quidditati conceptu est existere defacto. Cum igitur de conceptu cuiuslibet prædicati Divini necessarij sit absolute existere, nequit Deus cognoscere prædicatum Divinum præscindendo ex parte modi ab eius existentia. Deinde Scientia Media est, quæ cognoscit obiectum præscindendo ab eo, quod existat conditionatum: qui autem affirmat quod, si Deus sit omnipotens, creabit mundū, æquivalenter saltem affirmat existere absolute mundi creationē, cū asserit eam sub conditione necessario existente, & indifferibili. Quā obrem talis scientia quoad apparētiā erit conditionata, & Media, re tamen vera absoluta, & visionis.

11 Dubitatur. 3. An possit esse hypothesis aliqua chimæra? Affirmando nimirum quod, si talis chimæra daretur, daretur similiter aliud, nō necessario, aut impossibiliter, sed contingenter, semel supposita existentia chimæra sine repugnantia. V. g. an Deus habeat hunc actum scientiæ. *Si lapis esset homo, amaret liberè Deū; vel oppositum. Si lapis esset homo, non amaret liberè Deum?*

12 P. Theophylus Rainaudus in libro, cui titulus est *De libertate Gibræusianæ explicatio* parte. 2. cap. 4. num. 35. non solum adniscit scientiam conditionatam de hypothesis chimæricæ; verum etiam videtur asserere Deum necessario dirigi ex illa, ut providenter auxilia largiatur; asserit enim prædicto loco Deum ad præstandum suam indifferentem concursus, ad constituendam quæ hominem liberum, prius explorare quid homo operaretur, si sibi ipsi soli sine concursu aliquo Dei (quæ suppositio chimærica est) relinqueretur. *Operatio creature* (inquit eruditissimus hic author) *non antecedit actu, & re ipsu concursum Divinum, sed tantū conditionatè, quatenus ante Dei concursum actu exhibitur obijciatur Divino intellectui operantis voluntatis creata, tanquam exortura ab ea supposita voluntas se sola possit agere.*

13 Hæc sunt Theophili verba, in quem acriter inuehuntur Vincentius Baronius lib. de libertate humana, & gratia. Dicit a pag. 122. & 188. & Gonetus disp. 4. de scientia art. 3. §. 7. refertur Baronij verba, quibus Theophilum dire infectatur; vt telis alienis, & propria inuidia Rainaudum configat. Verum poterant Baronius, & Gonetus legere ipsum Rainaudum ipso capite num. 27. & 28. vbi asserit Theophylus Deum per Scientiam Mediam explorare quid voluntas operatura sit, si per Deum non fiet: hoc est: quid voluntas operabitur, dum Deus habeat præparatum suum concursum indifferentem: in quo nulla involuitur chimerica suppositio. Cum autem tota ratio, cur voluntas, vt sit operatura, deponcat Diuinam assistentiam; sic impotentia ne sola operetur: hinc inferitur (iuxta hunc authorem) ex eo, quod voluntas operatura sit assistente Deo: quod, si sola operari posset, etiam defacto operaretur. Nam, si se sola posset operari, haberet se sola eandem omnino potentiam, quam modo habet ad operandum. Ex eo autem quod modo operetur cum hac potentia, non male arguitur operaturam non assistente Deo, dummodo, non assistente Deo, esset eadem potentia: modo quo rectè inferremus Petrus modo amat libere Deum. Ergo, si lapis esset modo Petrus, modo lapis amaret Deum: etenim, si lapis esset Petrus, ageret quod agit Petrus: cumque Petrus amet Deum: si lapis esset Petrus, etiam amaret Deum: quia ageret quod agit modo Petrus.

14 Hanc esse mentem Theophili constat ex eius verbis: ait enim num. 27. Quod enim Deus dicatur ad concursus sui exhibitionem spectare quid voluntas creata faceret si se sola, & absque Dei concursu agere posset, & quod dicatur expectare actionem, quam conditionaliter præsit exorituram à voluntate, & per ipsum non fiet. Hæc, inquam, duo in idem recidunt. Nam, si verum est voluntatem creatam, si non fiet per Deum, sine quo non potest agere, acturam hoc, aut illud. Ergo verum est eandem si absque Deo posset agere id ipsum præstituram in eo euentu quia tota ratio, cur voluntas in eo euentu deponcat Diuinam assistentiam, est impotentia, quæ præpeditur ne sola operetur. Si igitur impotentia agendi absque Deo excluderetur non est dubium quia voluntas esset tunc operatura. Idque tamen si defacto, & absolute est impossibile, tamen sub ea hypothese est plane verum.

15 Dum ergo Baronius in Theophilum quasi chimericæ nouitatis reum exagitat, vel eo est, quia admittit in Deo scientiam de hypotheli chimerica: vel, quia ex vna propositione vera de

subiecto, & predicato reali infert, aliam sub hypothefi chimericâ vel denique quia Deum ad conferenda auxilia, & præparanda auxilia, cogit explorare euentus sub conditione chimerica: nulla alia relicta via ad prouidam mediorum dispositionem. Si primû aut secundum; equo iure posset accusare omnes Theologos afferentes quod, si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, non distingueretur ab illo: similiterque afferentes hanc propositionem inferri ex alia in sensu omnino reali: nimirum: *in diuinis non est distinctio nisi ubi intercedit relationis hypothesis.*

16 Si denique tertium opponat Baronius Rainaudo, aperte fallitur: nam Theophilus, vt ex ipso constat, non concedit eam scientiam de hypothefi chimerica in Deo, quatenus neget aliam scientiam conditionatam de hypothefi reali sufficientem ad dirigendum Deum; sed quatenus iudicat scientiam de hypothefi reali eandem esse cum hac, vel saltem cum hac connexionem habere. Quamobrem, licet assermet hanc scientiam. *Si homo se solo posset agere, eliceret consensum*, dirigere Deum ad præparandum concursum: non ex eo est, quia censet non aliter dirigi Deum; sed quia indicat, & Deum habere hanc scientiam, & eo ipso quod eam habeat, etiam habere scientiam de eo quod homo consentiret, si non desit præparatio concursus Diuini. Et etiam vice versa: si habeat hanc scientiam conditionatam de hypothefi reali, debere etiam habere scientiam de hypothefi chimerica. Numquam tamen asseruit Rainaudus Deum non aliter dirigi ad præparandum concursum, quam per scientiam de hypothefi chimerica.

17 Sed videramus modo breuiter argumenta, quæ contra hanc directionem per scientiam conditionatam de hypothefi chimerica opponunt Baronius & Gonetus.

Primo Baronius querit quid dicturus esset si adhuc viveret ad argumentum de operationibus supernaturalibus? Responderet, ne eas cognosci certo futuras, etiam si fingamus nullo Dei adiutorio egere, quasi se sola, & vlnaturali possit voluntas prorumpere in operationes, cuiuscumque sint generis, etiam supernaturalis?

18 Forsam si Theophilus adhuc viveret, non auderet Baronius tanta verborum animositate eum interrogare: nec dubito quin, si ausus fuisset, responsam ferret, quo illi in postea silentium imponeret: sed mortuo Leoni lepores insulant. Dico ergo facillime posse Theophilum respondere, quod nemo

erit qui non respondeat suæ interrogationi : nimirum operationes supernaturales cognosci certo futuras ex hypothesi chimerica , quod homo sine Dei adiutorio posset operationes supernaturales elicere. Si enim modo verum est quod , si datur principium coalescens ex homine , & adiutorio supernaturali , hoc principium eliciet consensum supernaturalem , verum similiter erit quod , si homo se se solo esset tale principium , easdem eliceret operationes. Hac enim solutio est ipsa sententiæ explicatio.

19 Secundo obiicit Gonetus vbi supra numero 76. voluntas creata, iuxta nos, vt habet adiunctum concursum simultaneum, & vt subest motioni, & gratiæ solum moraliter excitanti, non potest esse medium, in quo Deus certo, & infallibiliter cognoscat eius actus liberos futuros, à fortiori eadem voluntas nudè, & solitarie sumpta, & sine Diuino concursu considerata, nõ poterit habere rationem mediij ducentis incertam, & infallibilem suorum actuum futurorum notitiam.

20 Respondeo hanc obiectionem non aliud, quam puram ignorantiam continere. Non asserit Theophilus voluntatem creatam, adhuc in hypothesi quod se sola posset elicere consensum, esse se sola medium ducens in cognitionem certam consensu futuri : sed asserit Deum cognoscere quod, si se sola posset operari, defacto operaretur : hoc tamen non cognoscere in ipsa sola, sed in operatione ipsa, quæ foret in illo casu : quem admodum cognoscit quod, si voluntas sit indifferens per concursum in actu primo, & auxilia, operabitur, quin hoc cognoscat in indifferentia ; sed in ipsa operatione, vt orta ab ea indifferentia.

21 Tertio obiicit idem Gonetus absurdissimum esse fingere Deum huiusmodi hypothetis impossibilis facere ad dirigenda sua decreta. Porro nos eas facimus ad inferendum vnum absurdum : ex alio nobis notiori Deo autem omnia aequè nota sunt, minimeque vnum ex alio inferit, aut possibilitatem vnius ex alterius impossibilitate deducit.

22 Respondeo Deum non cognoscere quid foret sub hypothesi chimerica, quia ea cognitione omnino indigeat, vt dirigatur. Sed quia talis propositio de hypothesi chimerica habet veritatem determinatam, & Deus non potest non cognoscere omne, quod verum est ea ratione, qua verum est. Deinde

nec Deus prius cognoscit quid operaretur creatura sub hypothese chimærica, ut inde inferat quid operabitur sub statu proxime realis indifferentiæ: sed simul cognoscit quid operaretur creatura sub reali indifferentiâ, & quideriam operaretur casu, quo se sola esset prædicto modo indifferens: quibus cognitionibus sufficienter dirigitur ad constituendam voluntatem indifferentem.

23. Quarto obijcit idem Gonetus. Implicat Deum concipere aliquid possibile independentem ab omnipotentia sua. Ergo cum futura sub conditione æquæ, imò magis, à Deo dependeant, quam merè possibilia, implicabit Deum concipere actum voluntatis creatæ, ut conditionatæ futurum independentem à suo concursu. Distinguo antecedens: implicat Deum concipere aliquid possibile absolutè, independentem ab omnipotentia sua: concedo: sub hypothese aliqua chimærica: nego antecedens. Et distinguo eodem modo consequens. Ergo implicat Deum concipere actum voluntatis creatæ ut futurum conditionatè: sub conditione vera, & reali, independentem à suo concursu: concedo: sub conditione chimærica: nego consequentiam. Vbi obiter aduerto antecedens iuxta sententiam Durandi non ab Ecclesiâ damnatam, distinguì aliter posse: nihil est possibile independentem ab omnipotentia: ut concurrente proximè: nego: ut concurrente remotè: concedo: iuxta quam sententiam non indiget creatura concursu simultaneo ad operandum.

24. Tandem obijcit non posse Deum præiudicare voluntatem se sola potentem operari, elicituram eosdem actus, quos modo elicit: quia actus, quos tunc eliceret, dependerent ex se à voluntate impeccabili, & infinita: quæ voluntas esset Deus: ac proinde essent actus essentialiter Divini. Præter quam quod ridiculum est inquirere quid homo faceret si esset Deus, præsertim in ordine ad providendum homini, qui non Deus, sed homo duntaxat est.

25. Respondeo casu impossibili, quo homo operaretur independentem à Deo, futurum fore hominem, & Deum: sicuti casu, quo equus esset homo, esset equus, & esset homo: esset rationalis, & esset hinnibilis: quia in casu, in quo duo extrema identificantur inter se, vnum quodque, utpotè identificatum cum altero, alterum est, & vice versa. Hoc autem non tollit quod Deus præiudicet quid faceret homo, si operaretur independentem à Deo, nec tollit similiter Deum dirigi ex hac præiudicatione ad hominem gubernandum, exhibendo illi suum concursum indifferentem.

Nam

Nam operationes, quas prævidet Deus tunc hominẽ elicitorũ, essent simul humanæ, & Divinæ: & ad præstandum homini cõcursum, sufficit prævidere quod, si se solo operari posset, operaretur actiones humanas; licet etiã eas prævideat vt Divinas: quia in hoc involuitur quod, si nõ deficiat ex parte Dei, operabitur actiones pure humanas: quod etiã sit ridiculum non esse id Deũ scire; quia ridiculum non est, sed gravissimum Deum scire omne verum; siue omne, quod per veram propositionem affirmabile est.

26 Hæc dixerim: non quia absolute defendam Deum mentaliter facere suppositiones chimericas: pendet enim hoc ex alia questione purẽ philosophica: nimirum: an possit intellectus cognoscere ex parte obiecti aliquid distinctum ab omni possibili: vel an saltem possit extrema idẽtificata, hypotheticẽ distinguere, vel distincta realiter, hypotheticẽ identificare. Sed ideõ hæc scripsi, vt appareat, tum quam absre Theophilus Rainaudus quasi paradoxæ novitatis in simuletur: tum etiã vt constet quã imbecillia sint tela, quæ Barõinis, & Gonetis in Rainaudum insultantes cõtorquent.

27 Dico ergo quod, si semel asseratur Deum posse chimeras attingere, vel identificare hypotheticẽ prædicata realiter in identificabilia, vel identificata distinguere, tenendum est Deũ debere affirmare quod eveniret existente chimera: siue eveniret necessario, siue contingenter: semel enim supposito posse hypotheticẽ attingi identitatem chimericam inter lapidem, & hominem v.g. poterit consequenter enuntiari quid esset data tali hypothese: si quia Deus debet scire quid esset sub qualibet conditione ab eo cognoscibili: cum sub qualibet conditione cognoscibili res erit, vel non erit.

28 Cæterum an dicendum sit: sub conditione chimerica aliquid futurum esse vel necessario, vel repugnanter, vel contingenter: non est huius loci: pertinet enim ad conceptum entis chimerici. Vnde iuxta sententiam admittentem hypotheses chimericas Deus habebit scientiam infinitorum infinities eventuum repugnantium: quando quidem Deus omnes chimericas suppositiones immensa mentis suæ capacitate amplectetur: quidq; foret sub qualibet suppositione eventurum certo, & infallibiliter enuntiabit.

29 Dubitatur 4. An ex parte hypothesis scientiæ cõditio nata non solum se teneat id, quod secundum se exprimitur; verum etiã debeant se tenere causæ, à quibus defacto procedit, vel sal-

tem ea, quæ necessario prærequiruntur ad hypothese[m] expressam
 ut coniungendum cum euentu conditionato: vel, si non omnia; ea
 saltem, quæ requiruntur ad ipsam expressam hypothese[m]. V. g. in
 hac propositione conditionali. *Si existat auxilium A. existet con-*
sensus: an solum sit hypothesis ipsum auxilium secundum se, ut di-
 stinctum à quolibet alio: vel ultra auxilium ingrediantur hypothe-
 sis omnes suæ causæ de facto illud causantes, vel saltem aliqua, &
 quæ sint?

30 Respondeo ex parte hypothesis nihil debere se tenere,
 nisi id, quod exprimitur. Probat. Id constituit hypothesis, cum
 affirmo, si existeret, conditionatum fore coniungendum. Sed per
 hanc propositionem *Si existat auxilium, existet consensus* solum
 affirmo consensum coniungendum fore cum auxilio, si auxilium
 existat, quia affirmo quidpiam aliud. Ergo solum auxilium, & ni-
 hil aliud se tenet ex parte hypothesis. Consequentia est bona, &
 maior ex terminis nota. Minor probatur. Quamvis consensus quã-
 do existat coniungendus sit, non solum cum auxilio; verumetiam
 cum causis de facto ponentibus auxilium; per affirmationem tamẽ
 possunt hæ coniunctiones separari: possum enim affirmare unam
 præscindendo ab altera. Ergo quando affirmo coniunctionem fu-
 turam consensus cum auxilio sub conditione auxilij, non teneor
 ponere sub hypothesis omne id, cum quo coniungeretur consensus;
 sed solum aliquid, cum quo verẽ coniungeretur. Id ergo solum po-
 nitur, quod per actum affirmantem exprimitur ex parte hypothe-
 sis.

31 Ratio à priori huius est: quia de omne eo, quod in sta-
 tu absoluto coniungitur cum aliquo extremo, verificatur in statu
 conditionato fore coniungendum. Cum ergo in statu absoluto
 non solum coniungatur consensus absolutus cum coniuncto om-
 nium requisitorum ad consensum; sed etiam coniungatur cum quo-
 libet ex illis, ita ut non solum verum sit *Consensus coniungitur cum*
omnibus requisitis; sed etiam sit verum loquendo de quolibet re-
 quisito in particulari coniungi consensum cum eo. Ideo in statu
 conditionato non solum verum est quod, si existat illud coniunctum,
 consensus coniungeretur cum eo; verum etiam de quolibet requis-
 ito in singulari verificatur quod, si existat, coniungeretur cum con-
 sensu.

32 Hinc inferitur necessarium non esse ponere ex parte hy-
 pothesis conditionem ut positivẽ habentem omnia requisita ut
 coniungatur cum consensu. Ratio constat ex dictis: siquidem non
 solum

solum est verum in statu absoluto coniungi consensum cum conditione, ut habente positivè omnia requisita ad conjunctionem. Sed etiam verum est coniungi cum conditione, praescindendo per affirmationem absolutam à quolibet alio, quia una conjunctio distinguitur realiter inaequate ab alia. Ergo etiam in statu conditionato verum est non solum coniungendum fore consensum cum conditione, prout includente omnia requisita, ut coniungatur cū consensu; verum etiam conditione, prout distincta à reliquis, praescindendo ab alijs in affirmatione.

33 Sed dices. In hypothese debet poni conditio, ut verè, & modo possibili existens, ut sit apta hypothesis ad illud conditionatum. Sed in hoc conceptu: *conditio verè, & possibili modo existens ut sit apta hypothesis ad consensum conditionatum* involuitur aggregatum omnium necessario requisitorum, tum ut existat conditio, (hoc enim dicit conditio ut existens modo possibili) tum ut coniungatur cum consensu conditionato: nam hoc involuitur in illa conceptu: *modo possibili ut coniungatur cum consensu conditionato*. Ergo in hypothese debet poni conditio secundum totum illud aggregatum.

34 Respondeo in hypothese debere poni conditionatum ut verè, & modo possibili existens, ut sit apta hypothesis ad conditionatum: hoc tamen debere intelligi secundum possibilitatem, aptitudinem intrinsecam; non secundum extrinsecam. Cum igitur auxilium v.g. secundum se, & ut distinctum à quolibet alio, habeat possibilitatem existendi, & etiam existat modo possibili intrinseco ipsi auxilio: necnon auxilium secundum se habeat intrinsecam aptitudinem ut coniungatur cum conditionato, videlicet cū consensu: tunc deducitur auxilium secundum se, & ut distinctum à quolibet alio, esse sub conditione verò, & possibili modo, ut sit apta hypothesis ad consensum.

35 Ex quo etiam inferitur ex parte hypothesis non opus esse intelligi auxilium ut provide formaliter collatum: quia, ut provide formaliter collatum, involvit scientiam dirigentem, quae non necessario intelligitur in hypothese auxilij, nisi ad summum per suppositionem confusam de quo sequente dubio; sed solum intelligi ut radicaliter, & illative provide collatum: hoc est auxilium connexum essentialiter cum eo, quod provide conferatur, inferentique providam, collationem. Qua propter in hypothese solum intelligitur necessario auxilium exigens vagè hanc, vel illam Scientiam Mediam, qua provide conferatur. Ceterum

licet totum hoc verum sit, nullum inconueniens est quod Deus ex parte hypothesis cognoscat auxilium vt dependens formaliter à causis, à quibus essentialiter omnino determinate dependet. Denique in scientia conditionata non disparata, sed strictè conditionata: nempe de hypothese de facto influenti contingenter in conditionatum, debere se tenere ex parte hypothesis carentiam impossibilitatis antecedentis influendi in conditionatum, infra dicemus, dum scientiam conditionalem disparatam examinemus.

36. Dubitatur igitur 5. an possit hypothesis constare pluribus extremis vagè, & cōfusè sumptis? V. g. an Deus habeat scientiam Mediam respondentem his terminis. *Si existat aliquod auxilium, existet auxilium A. Si Deus producat Petrum, producet illum per actionem A.* In quarum prima, *Ly aliquod auxilium* supponit confusè, & in secundà *ly producat* etiam vagè, & confusè accipi debet, vt propositio veritatem habeat contingentem. Nam in hac propositione, *Si existat aliquod auxilium, existet auxilium A.* *ly aliquod* non potest accipi distributivè, quasi sensus sit. *Eo ipso quod existat aliquod auxilium quodcumque illud sit, existet auxilium A.* nam hoc modo esset falsa propositio: siquidem si existeret auxilium B. incomponibile cum A. non existeret A. Deinde neque *ly aliquod* potest sumi determinatè: quasi sensus sit aliquod est auxilium, de quo verificatur quod si existat, existet auxilium A. nam hac ratione propositio non contingenter, sed necessario erit veritas: nam de auxilio A. necessarium est, quod si existat, existat auxilium A. Ergo vt prædictæ propositiones sint contingentes veræ, hypothesis illarum debet accipi, non determinatè, aut distributivè, sed confusè.

37. Pro resolutione huius dubij advertendum est primo de duplici hypothesis constante pluribus extremis confusè acceptis, posse esse questionem: vel de hypothesis, quæ comparatur ad conditionatū inclusum in ipsa hypothesis, vt in hac, *Si existat aliquod auxilium, existet auxilium A.* vel de hypothesis adæquatè distincta à conditionato: v. g. *Si Petrus vocetur aliquo auxilio, consentiet.*

38. Advertendum est secundo duplicem posse hic esse questionem. Prima: an detur aliqua veritas conditionata contingens de hypothesis vagè accepta, distincta omnino à veritatibus absolutis (intelligè verificativè) & veritatibus conditionatis de hypothesis determinata? Secunda est: an id ipsum, quod significamus per propositionem absolutam, vel per propositionem conditionatam

de hypothefi determinata: vel per vnam, & alteram fimul, fignificare poffimus per aliquam propofitionem conditionatam, in cuius hypothefi terminus aliquis communis confufe accipitur, non autem, aut determinate, aut diftributive?

39 Sit 1. noftra conclusio. Nulla eft veritas affirmabilis per propofitionem conditionatam de hypothefi accepta vage, & confufe, quae fignificari non poffit per aliquam, vel per aliquas propofitiones, quae non fint conditionatae de hypothefi confufe accepta. Explicatur, & probatur haec propofitio. Duplex eft propofitio, de qua, vt fupra dixi, dubitari poffit: alia, in qua conditionatum includitur in hypothefi: alia, in qua conditionatum non includitur in hypothefi. De qua lictet ex his probatur conclusio: & primo de propofitione, in cuius hypothefi conditionatum includitur. Haec propofitio: *fi exiftat aliquod auxilium, exiftet auxilium A.* idem fignificat, ac haec. *Non exiftet auxilium diftinctum ab auxilio A.* quae quidem propofitio eft abfolute. Ergo per illam propofitionem modo conditionato acceptam nihil aliud, quam veritatem abfolutam negatiuam affirmat intellectus. Hoc explicatur in propofito conditionato: quo quis proponit quod, fi aliquam religionem ingrediatur, ingreditur Societatem, v.g. per quod propofitum nihil aliud fignificatur, quam non ingrefurum religionem diftinctam à Societate: Id ergo, quod per propofitionem negatiuam de non ingrediendo religionem à Societate diftinctam explicatur, fignificatur per propofitionem conditionalem de ingrediendo Societatem, fi ingreditum fit aliquam religionem. Vbi aduertendum eft quod quando excluduntur aliqua extrema non propter aliquem affectum circa extremum non excludum, fed propter fpecialem auerfionem circa extrema excludia: tunc folet explicari modo negatiuo. V.g. auerfitur quis fpecialiter à dignitate habente animarum curam: tunc praedicta auerfio folet per negationem explicari. V.g. *Si eligerem aliquam dignitatem non eligerem Pontificatum aut Epifcopatum.* Per quae verba non folum excluduntur Epifcopatus, & Pontificatus, verum etiam indicatur fpecialis auerfio ab his dignitatibus. Quando autem fpecialiter quis afficitur erga aliquod extremum. V.g. erga Cardinalitatem dignitatem, tunc per affirmationem folet explicari praedictus affectus. Nempe: *Si eligerem aliquam dignitatem, eligerem Cardinalem.* Hoc igitur, & nihil aliud fignificatur per illum tendendum modum conditionatum.

40 Caterum hoc non tollit quod praedictae propofitiones aliquam

aliquando omnino verè conditionata sint, distinctæque ab absolutis: quando nimirum, licet non expressè, implicite tamen ponitur aliqua conditio, v. g. enuntiat quis, vel decernit hoc modo. Si ingressurus sim religionem, ingrediar Societatem. In hoc casu pro hypothesi forsam ponitur consilium ingrediendi religionem omnino præscindens à religionibus in singulari: hoc est *Si statuum ingredi religionem, & seculo renuntiare, ingrediar Societatem.* Quæ propositio verè est conditionata distincta ab omni absoluta; & habet hypotheseum determinatam: siquidem est hypothesis propositum ingrediendi aliquam religionem distinctum ab ipso ingressu.

41 Pariter in alia propositione. *Si eligerem aliquam dignitatem, Cardinalatum eligerem.* potest contineri, & aliquando cõtinetur hic sensus *si mihi optio inter dignitates daretur, eligerẽ Cardinalatum:* in qua propositione optionis cõcessio se tenet ex parte hypotheseis; electio vero ex parte conditionati.

42 Deinde si loquamur de propositione de hypothesei vaga, in qua conditionatum non includitur in hypothesei; etiam dicendum est prædictam veritatem non esse distinctam ab alijs veritatibus, quæ non sint de hypothesei vaga. V. g. verum est: quod Deus non vocabit Petrum auxilio distincto ab auxilio A. Deinde etiã est verum quod, si vocetur auxilio A, consentiet. In hoc casu verum est quod, si Petrus vocetur aliquo auxilio (ly aliquo vagè accepto) consentiet: non quia hæc veritas sit distincta ab illis duabus veritatibus: sed quia quod significatur illis duabus veritatibus, significatur etiam modo illo conditionaro. Ex quo patet nullam esse veritatem de hypothesei vaga: quæ non continetur in aliqua, vel in alijs propositionibus, quæ de hypothesei vaga non sint.

43 Dico 2. Id, quod significatur per alias propositiones, quæ non sent de hypothesei vaga, recte per propositionem de hypothesei vaga enuntiat, iuxta datam explicationem. Hoc non aliã probationem habet, quam significationem, & acceptionem terminorum iuxta communem loquendi modum. Et in hoc sensu intelligo P. Ribadeneira de scientia disp. 23. cap. 3. num. 32.

44 Ex dictis inferes posse ex parte hypothesis auxilij A. v. g. intelligi Scientiam Mediam vagè acceptam, ita vt hypothesis sit auxilium providẽ formaliter collatum: non *providentia*, vel determinate, vel distributivè accepta, sed confusè: quatenus verum est Deum non collaturum auxilium A. sine providentia constituta per scientiam de eius efficacia, & simul verum est quod auxilium

xilium A. sit efficax. Id enim ipsum, quod verificat illas duas propositiones, verificat hanc tertiam de hypothese vagam: *nam si existat auxilium A. providenter formaliter collatum, existet consensus.*

SECT. II.

Utrum ex parte hypothese Scientiæ Mediæ alia Scientia Mediæ se tenere possit? Sinè an dari possit Scientia Mediæ reflexa?

45 **P**rimo statuendū est Deum habere notitiam, qua prouideat quid operabitur data quacumque Scientia Mediæ. Probatur ratione sapius inculcata: Posita Scientia Mediæ consensus sub auxilio A. Deus, vel confert auxilium, vel non confert auxilium A. quia quodlibet sub qualibet conditione, et est, vel sub ea ipsa conditione nō est. Si confert, verū est quod *si Deus prouidet, confert*. Si nō conferat, verū erit oppositū. Ergo tenetur Deus cognoscere quid erit determinatè posita ea Scientia Mediæ, ne aliquā ignoret veritatē. Præterea, licet daremus Deū non habere scientiam de conditionalibus disparatis, de quo infra id non habet notitiam in presenti casu: quia Scientia Mediæ de efficacia auxilij constituit libertatem Diuinam ad conferendum, vel negandum auxilium: libertas vero respectu aliquorum extremorū non impertinet, sed pertinentissime respectu eorum se debet habere. Ergo, licet Deus non habeat scientiam de conditionatibus disparatis, recte poterit habere scientiam de collatione auxilij sub conditione Scientiæ Mediæ de eius efficacia: quia hæc conditio non impertinet, sed pertinet omnino se habet respectu collationis auxilij.

46 Difficultas præcipua est in quo signo habeat Deus prædictam scientiam reflexam? Hæc comparatio, & potest fieri respectu Scientiæ Mediæ directæ, quæ se tenet ex parte hypothese, & fieri potest respectu collationis auxilij, ut absolutè existentis: quæ auxilij collatio est conditionatum, seu quasi conditionatum scientiæ reflexæ: utrum videlicet priusquam Deus habeat Scientiam Mediā directā de efficacia auxilij A. v. g. cognoscat reflexè quid ipse sit operaturus, si habeat prædictā Scientiam Mediā? Nec non: an prædicta scientia reflexa (quam vniuersaliter loquendo Mediā non voco proppter rationem infra subiiciendam) sit in signo antecedentē ad

ad decretum absolutum de collatione auxilij? Vel quis sit signorum ordo inter hanc scientiam reflexam, & decretum cognitum sub conditione prædictæ scientiæ reflexæ?

47 In primis hæc scientia reflexa non est in signo antecedenti immediatè ad Scientiam Mediam directam de consensu sub conditione auxilij. Ratio est: quia quod nullo modo immediatè iuvat ad aliud, neque in illud aliquem exercet, exercere, vel potest influxum immediatum, nulla ratione præcedit ad illud immediatè. Sed hæc scientia reflexa nullo pacto conducit, aut iuvat immediatè ad Scientiam Mediam directam. Ergo neque ad illam præcedit immediatè. Minor probatur. Hæc scientia reflexa non dirigit ad Scientiam Mediam directam, cum scientia directa non sit opus voluntatis indigens intellectus directione: præsertim cū Scientia Media directa de efficacia auxilij à Deo minimè determinetur. Præterea non est alius modus, quo scientia reflexa possit cōducere immediatè, ad Scientiam Mediam directam. Ergo nulla ratione iuvat immediatè ad scientiam directam. Vtrum vero scientia reflexa præcedat remotè in aliquo casu ad Scientiam Mediam directam, quatenus videlicet scientia reflexa de collatione auxilij sub conditione prævisionis efficaciæ auxilij possit præcedere ad auxilij collationem: collatio vero auxilij ad cōsensum determinantem in casu suæ existentie absolutæ Scientiam Mediam de auxilij efficacia: quo fiat scientiam reflexam præcedere remote ad scientiam directam, pendet ex discussione alterius dubij: vtrum scientia reflexa de collatione auxilij v.g. sub conditione prævisionis de illius efficacia præcedat ad eiusmodi auxilij collationem? Ex hoc inferitur, existente Sciētia Media directa alicuius obiecti v.g. de efficacia auxilij A. Deum non habere scientiam reflexam conditionatam tendentem hoc modo. *Si prævideam auxilium A. esse efficax, conferam, vel nō conferam:* quia hic modus tendendi supponit nondum esse Scientiam Mediam efficaciæ, sed expectari pro sequenti signo. Cum autem scientia directa non sit pro posteriori, nec sit ratio, quare Deus expectet posterius signum ad habendam eam prævisionem directam: ideo non enuntiabit Deus hac ratione: *Si prævidero efficaciam auxilij, dabo, vel non dabo.* Sed hac Prævideo, & conferam, vel nō conferam. Quam obrem in casu scientiæ directæ non habet Deus Scientiam Mediam reflexam; sed scientiam absolutam de sua determinatione sub Scientia Media directa.

xlij sub conditione prauisionis efficaciæ auxilij non præcedere auxilij collationem, siue decretum de huiusmodi auxilij collatione: consequenterque neque præcedere remotè ad Scientiam Mediam directam de eiusmodi auxilij efficacia. Probat. Vel præcederet immediatè, quatenus posita Scientia Media directà simul cum illa iuaret ad decretum. Et hac ratione certum debet esse præcedere non posse: quando quidem coniunctum ex scientia reflexa de collatione auxilij sub conditione scientiæ directæ eius efficaciæ, & ex scientia directà de eius auxilij efficacia conneckeretur cum eius auxilij collatione: & id, quod connequitur cum vno extremo nequit constituere potestatem immediatam illius absque libertatis iactura. Vel præcederet mediatè, quatenus præcederet immediatè ad libertatem Diuinam constitutam per Scientiā Mediam directā: & hac ratione nequit iuare, quia, vt iam diximus, scientia reflexa non potest dirigere immediatè ad Scientiam Mediam directam. Ergo neque mediatè, neque immediatè iuvat ad decretum. Ergo nulla ratione præcedit ad illud.

49 Dicendum igitur est quod scientia reflexa, si existat scientia directà cognita per illam, existit in signo realiter, & formaliter consequente, vel decretum, quod concipit Deus ex directione scientiæ directæ, vel exclusionem liberam talis decreti. Si vero nō detur huiusmodi scientia directà, sed opposita, tunc existit scientia reflexa materialiter, & identicè in signo consequenti, vel decretum, vel eius exclusionem: formaliter vero, & vt præcisè scientia reflexa est, existit in signo disparato ad decretum. Declaratur hac conclusio.

50 Habeat Deus hanc scientiam directam. Si Petrus vocetur auxilio A. consentiet: Deusque hac Scientia Media prælucente decernat Petro auxilium A. In hoc igitur casu duplicem scientiam reflexam habet Deus: & scientiam, qua cognoscit, quid de facto decernat sub conditione, vel in casu scientiæ efficaciæ: & scientiam, qua item præuideat quid ipse foret decreturus, si auxilium A. inefficax prævideretur. Scientia igitur, qua Deus cognoscit quid decernat sub conditione prauisionis efficaciæ, est consequens decretum, quod de facto absolutè existit in Deo: quia cum sit consequens decretum existens conditionatè: & decretum existens conditionatè, si accedat purificatio hypothæsis, sit existens absolutè: ideo consequitur decretum absolutè existens.

51 Præterea cum hæc scientia, vt supra probauimus, non existat in signo aliquo indifferentiæ proxima, vel remota respectu huius

huius decreti: non est cur hoc decretum determinet scientiam præ-
scindentem ex modo tendendi ab absoluta decreti existentia: quia
non est signum, pro quo talis scientia utilis sit. Quia propter in-
prædicto casu per nullam aliam scientiam cognosceret Deus quid
decerneret, si prævidet auxilium efficax, quam per scientiam visio-
nis absolutam, qua cognoscit se de facto decernere auxilium A,
quod prævidet efficax. Ex quo sit in prædicto casu Deum non ha-
bere scientiam reflexam de decreto sub conditione scientiæ dire-
ctæ: quæ scientia reflexa sit media, vel inter scientiam visionis, &
naturalem, vel inter liberam, & necessariam, sed quæ sit scientia
libera, & visionis sui decreti ut absolute existentis sub libertate
constituta per Scientiam Mediæ efficaciam auxilij per huiusmodi
decretum collati.

52 Ceterum quid Deus decerneret casu, quo auxilium in-
efficax prævideretur, cognoscit Deus per scientiam conditiona-
tam: quæ quatenus scientia talis obiecti disparatè se habeat res-
pectu decreti de existentia auxilij prævisi efficacis. Nam hæc sci-
entia non antecedit decretum de existentia auxilij. Deus enim ad
decernendum auxilium prævisum efficax non dirigitur ex Scien-
tia de eo, quod fieret, si inefficax prævideret: præsertim cum,
ut supra probauimus, hæc scientia reflexa non sit in signo indif-
ferentiæ Diuinæ ad decernendum, vel non decernendum auxi-
lium. Neque hæc Scientia, ut præcisè talis consequitur decre-
tum auxilij prævisi efficacis, quando efficax prævidetur: liqui-
dem, ut præcisè talis solum cognoscit quid Deus decerneret sub
hypothesi prævisionis inefficaciæ. Ergo hæc scientia ex se, & ut
præcisè talis disparato modo se habet respectu illius decre-
ti.

53 Hoc tamen non tollit quod per eandem virtualiter
scientiam cognoscat Deus de facto, quid de facto decernat præ-
uidendo efficaciam auxilij, & quid decerneret, si inefficaciam
prævideret: quia ut per eandem scientiam hæc duæ veritates at-
tingantur, sufficit quod una scientia non debeat necessario ha-
bere predicatum alteri scientiæ oppositum. Quem admodum
enim scientia vnius veritatis conditionalis. V. g. *Si Petrus
vocetur, consentiet* non distinguitur virtualiter (ut infra di-
cemus) à Scientia alterius veritatis conditionata disparato
modo se habentis respectu primæ. V. g. *Si Paulus vocetur, dis-
sentiet*: quamvis enim scientia ex conceptu talis tendentiæ dis-
parato modo se habeat respectu alterius scientiæ, quia Dei sum-
ma

in simplicitate exigit identitatem etiam virtualem, ubi non datur prædicatorum oppositio: ita similiter in nostro casu per eandem virtualiter scientiam attinget Deus has duas veritates inter se disparatas: *confero auxilium, quod prævideo efficax, non conferrem, si præviderem inefficax: vel conferrem, si inefficax præviderem.*

54 Dices. 1. hanc scientiam conferrem auxilium si inefficax præviderem independentem esse ab eo, quod Deus cognoscat se conferre auxilium præsum efficax. Ergo non identificatur virtualiter cum illa scientia. Antecedens probatur. Una veritas est independentes ab altera. Ergo Deus unam veritatem cognoscit independentem ab altera. Ergo scientia unius veritatis ab alterius veritatis scientia independentes est.

55 Respondeo scientiam collationis auxilij sub prævisione inefficacie non esse unicam duntaxat scientiam, sed triplicem: aliam, quæ est scientia visionis collationis auxilij prævisi inefficacis; & Scientia Media de eo, quod faceret Deus, si prævideret efficax; aliam, quæ est simul scientia absolutæ collationis auxilij efficacis, & conditionata, siue Media collationis auxilij, si inefficax prævideretur: & aliam etiam, quæ est Scientia absoluta non collationis auxilij prævisi efficacis, & simul scientia conditionata de eo, quod faceret Deus, si prævideret inefficax. Iuxta hanc ergo doctrinam distinguo antecedens. Scientia hæc *conferrem auxilium si præviderem inefficax* est independentes à Scientia collationis auxilij; omnis Scientia tendens prædicto modo est independentes à Scientia collationis auxilij, nego: aliqua determinatè sumpta: concedo antecedens. Et distinguo consequens. Ergo Scientia hæc *conferrem auxilium, si præviderem inefficax* non identificatur cum Scientia visionis collationis auxilij, aliqua Scientia tendens prædicto modo non identificatur, concedo: nulla identificatur: nego consequentiam.

56 Dices. 2. Deus non ponendo auxilium præsum efficax impedit Scientiam visionis de dectero auxilij efficacis. At Deus per non positionem auxilij prævisi efficacis non impedit scientiam de eo, quod poneret auxilium, si prævideret inefficax. Ergo una scientia non identificatur virtualiter cum alia. Minor probatur. Deus non ponendo auxilium efficax non impedit hanc veritatem *Si auxilium prævideretur inefficax, existeret.* Ergo neque impedit Scientiam eiusmodi veritatis. Antecedens est certum, liqui-

deat esse verum Deum collaturum auxilium, si inefficax prouideretur, independens omnino est ab eo, quod Deus conferat, vel non conferat auxilium prauisum efficax. Consequentia vero probatur. Scientia Diuina solum impeditur impediendo obiectum illius: nā dato eius obiecto in esse veri, nequit Deus scientiam illius cohibere. Si igitur Deus conferendo auxilium efficax non impedit veritatem obiectiuam hanc. *Si auxilium prouideatur inefficax, existet, neque impedit illius scientiam.*

57 Respondeo Deum impediendo collationem auxilij efficacis impedire quidem aliquam scientiam conditionatā de existentia auxilij sub conditione prauisionis inefficacia; non tamen impedire omnem scientiam talis veritatis; sed illam duntaxat, quæ simul est scientia conditionata existentia auxilij inefficacis sub conditione prauisionis inefficacia, & scientia absoluta existentia auxilij prauisi efficacis. Quam obrem in illo casu non dicendus est Deus non cognoscere illam veritatem; sed eam nō cognoscere cognoscendo simul per eandem scientiam decretum absolutum de auxilio efficaci, sed per scientiam, quæ exprimat decretum absolutum talis decreti, siue absolutum decretum de nō ponendo auxilio prauiso efficaci.

58 Hinc ad argumentum in forma: concessa maiore; distinguo minorem. Deus impediendo scientiam visionis non impedit scientiam de eo, quod existeret auxilium, si prouideretur inefficax; non in quam impedit omnem scientiam illius veritatis: concedo; non impedit scientiam illius veritatis affirmantem simul existentiam decreti de auxilio prauiso efficaci; nego minorem. Ad probationem huius minoris; concedo antecedens, & distinguo consequens. Ergo neque impedit omnem scientiam eius veritatis: concedo; scientiam affirmantem simul existentiam auxilij prauisi efficacis; nego consequentiam. Ad ultimam huius consequentia probationem; distinguo antecedens scientia Diuina solum impeditur impediendo eius veritatem obiectiuam; quæ sit veritas obiectiua respectu totius scientiæ indiuisim sumpta; concedo: quæ sit veritas obiectiua respectu cuiuslibet expressionis illius scientiæ: nego antecedens. Et distinguo consequens. Ergo si Deus non conferendo auxilium efficax, non impedit hanc veritatem obiectiuam: *si auxilium prouideatur inefficax, existet.* Non impedit eius scientiam: omnem eius scientiam; concedo: eius scientiam affirmantem indiuisibiliter existentiam auxilij prauisi efficacis; nego consequentiam.

59 Dices 3. Ex hac doctrina inferri nullam in Deo esse Scientiam reflexam, quae sit Scientia Media: quod est contra nostram, & contra communem Societatis sententiam. Sequela probatur. Omnis Scientia reflexa, etiam illa, quae est conditionata, est Deo libera. Ergo non Media inter liberam, & necessariam. Antecedens probatur. Omnis scientia reflexa de positione auxilij sub conditione scientiae directae de talis auxilij efficacia est iuxta nos scientia absoluta de positione, aut non positione auxilij. Sed Scientia absoluta de positione, aut non positione auxilij, est Scientia Deo libera. Ergo, & scientia reflexa cum ea identificata erit Scientia libera, & non Media inter liberam, & necessariam.

60 Respondeo ad rationem Scientiae Mediae requiri, quod non sit libera Deo in specie; non vero requiri quod non sit libera in individuo. Etenim, licet haec Scientia Media in individuo sumpta, seu quatenus est simul Scientia visionis alterius obiecti, existat pro libertate Divina, quatenus Deus libere decrevit ponere, vel non ponere auxilium praevisum efficax, cum tamen veritas, de eo, quod existeret, vel non existeret auxilium, si praevideretur inefficax, non dependeat ab eo decreto ponendi auxilium praevisum efficax: hinc fit quod, si Deus haberet decretum oppositum, etiam tunc haberet Scientiam Mediam de eo, quod foret, si auxilium praevideretur inefficax: qua propter haec Scientia Media in individuo, existit pro libertate Divina in actu secundo; non tamen Scientia Media illius veritatis conditionata sumpta in specie: quia, adhuc deficiente illo decreto, maneret Scientia Media illius veritatis conditionata, licet non eadem in individuo, sed diversa: nimirum affirmans indivisibiliter defectum talis decreti.

61 Hinc ad argumentum in forma: nego primum antecedens. Ad eius probationem distinguo antecedens. Omnis scientia reflexa sumpta in individuo est Deo libera: concedo: sumpta in specie est Deo libera: nego antecedens. Ad eius probationem: concessi maiori, & minori: distinguo consequens: Ergo Scientia reflexa erit libera in individuo sumpta, & non Media inter liberam in individuo, & necessariam in individuo: concedo: erit libera in specie, & non Media inter liberam, & necessariam in specie: quae simpliciter, & absolute appellatur Scientia Media: nego consequentiam.

Tertium dubium, quod circa Scientiam reflexam placuit examinare, est: qua ratione Scientia reflexa, qua Deus cognoscit col-

Ec

latu,

laturum, vel non collaturum homini libertatem sub conditione Scientiæ Mediæ directæ de vsu talis libertatis, dependeat à creaturæ libertate? Pro maiore autem decisionis claritate.

62 Primo supponendum est, modo, & non examinandum, Scientiam Mediā directā de actu creato libero impedibilem esse à libertate creata in statu absoluto, sine in casu purificationis hypothesis. V. g. hæc Scientia reflexa. *Si prauidero auxilium A. inefficax, non conferam Petro* habet pro hypothesis Scientiam Mediā inefficiæ auxilij A: quæ quidem tendit hoc modo: *Si Petrus vocetur auxilio A. dissentiet.* Igitur supposito, & modo non disputato, quod hæc Scientia Media directā subijciatur absolute Petro pro casu existentia vocationis A, dubium est: an hoc sufficiat, ut illa Scientia reflexa habens pro hypothesis Scientiam directā subijciatur etiam aliqua ratione libertati Petri pro casu, quo ipsi subijcitur Scientia Media directā?

63 Secundo aduertendum est dupliciter posse considerari potestatem absolutam falsificandi aliquam propositionem conditionalem: vel quatenus, posita conditione, detur potestas ad ponendam carentiam conditionati, vel quatenus, posita carentia conditionati, detur potestas ad ponendam hypothesis. Cum enim cōiunctio hypothesis cum defectu conditionati sit falsificari eam propositionem: non magis falsificabit eam qui, posita hypothesis, determinet carentiam conditionati, quam qui, posita carentia conditionati, determinet existentiam hypothesis.

64 Idem dicendum est de potestate verificandi: non enim minus poterit reddere veram propositionem conditionalem qui, posito conditionato, potest ponere hypothesis, quam qui è conuerso, posita hypothesis, potest ponere conditionatam. Cum enim, quando de facto absolute coniunguntur hypothesis, & conditionatum, existentia vtriusque sit verificatiuum: ita dicetur verificare qui, posito conditionato, ponit hypothesis, quam qui, posita hypothesis, ponit conditionatum, cum tam vnus, quam alter vtriusque extremi determinet coniunctionem.

65 Tertio animaduertendum est tripliciter posse aliquis scientiam humanā subijci libertati. Primo: quatenus humana voluntas possit illam determinare, & impedire. modo, quo scientia visionis de mea operatione libera in instanti A. potest à me determinari, & impediri, quatenus ego libere operando determino Deum, ut id cognoscat, ita, ut, si pro meo libito opus non iussim, Deus illud non affirmaret; sed affirmaret oppositum. ad quam

quā affirmationem carentia libera meæ operationis Deum de-
terminaret.

65 Secundo potest Scientia aliqua subijci alicuius liber-
tati quoad determinationem, licet non quoad impeditionem: po-
test enim aliquis pro sua voluntate ponere verificativum, quin va-
leat verificativum impedire v. g. possum ego constitui proximè
potens ad mouendum lapidem, simulque esse verum quod, si ego
non moueam, Deus pro posteriori natura illum mouebit in eodē
instanti. In hoc casu ego possum mouendo lapidem determinare
Deum ad habendum Scientiam de noua præsentia lapidis; & ta-
men non possum impedire scientiam de eiusmodi noua præsentia:
quia, si ego non moueam lapidem, Deus in eodem instanti illum
mouebit; quia propter erit eadem noua lapidis præsentia, siue ego
moueam illum, siue non moueam: consequenterque non impediam
ego, non mouendo lapidem, quod Deus habeat Scientiam de eius
noua præsentia.

67 Tertio contra potest aliqua scientia subijci alicui vo-
luntati quoad eius impeditionem; non vero quoad determina-
tionem. Hac ratione Scientia, qua Deus cognoscit Prædefinitio-
nem efficacem consensus liberi Petri v. g. potest impediri ab ipso
Petro per dissensum liberè elicitum; non tamen potest determina-
ri. Nequit enim Petrus, quantumvis consentiat, determinare
quod suus consensus efficaciter antecedenter prædefiniatur, licet,
ponendo dissensum, impediat Scientiam Mediam consensus: qua
impedita, per inde impeditur prædefinitio efficax, quæ huiusmodi
Scientiæ debet esse subnixæ, ut iura libertatis seruentur illa sã. Da-
tur ergo scientia, quæ ab humana libertate nequit determinari, li-
cet ab ea valeat impediri. His præsuppositis.

68 Dico I. Scientia reflexa in individuo sumpta pro casu,
quo voluntas creata est absolutè libera ad determinandam, & im-
pediendam Scientiam Mediam directam, semper est impediibilis
ab humana voluntate vi præcisæ suæ libertatis. Explicatur, & si-
mul probatur hæc conclusio. Scientia reflexa de exercitio Diui-
næ libertatis pro casu Scientiæ Mediæ directæ. V. g. Scientiæ de
efficacia auxilij A iuxta doctrinam traditam semper est Scientia
absoluta de eo, quod Deus operatur de facto sub Scientia Medi-
a directæ, quam de facto habet: quia propter Scientia reflexa est etiã
notitia de Scientia Mediæ, quam modo habet Deus de exerci-
tio libero creaturæ sub libertate, quam modo habet. Sed creatu-
ra potest impedire Scientiam Mediam prædictam. Ergo, & Scien-

tiam reflexam attingentem etiam scientiam directam modo existentem. De hac conclusione, suppositis principiis iam statutis, dubitari nequit.

69 Dico secundo loquendo de scientia reflexa in specie sumpta, seu prout est præcisè scientia de operatione libera Dei pro casu Scientiæ Mediæ directæ de efficacia, vel inefficacia auxilij: si hæc Scientia reflexa sit affirmativa libertatis, est determinabilis à creatura per eam libertatem; non tamen impedibilis. Probat. Tunc est determinabilis à creatura aliqua scientia, & non impedibilis, quando creatura potest ponere veritatem illius scientiæ; non tamen potest eam impedire, aut ponere illius falsitatem. Sed creatura pro casu libertatis potest ponere veritatem Scientiæ reflexe affirmatiuæ. V. g. *Si auxilium A. prævideatur efficax, consentietur ipsi*; non autem potest ponere falsitatem eiusmodi Scientiæ. Ergo creatura potest determinare eam Scientiam; non autem eam impedire. Probat. minor per partes. In primis potest ponere veritatem: quia qui, existente conditionato, ponit hypothesein, aut eam determinat, determinat veritatem propositionis conditionatæ. Sed existente libertate, quam intelligimus sub nomine auxilij A, & quæ libertas est conditionatum talis propositionis reflexæ; creatura potest determinare Scientiam efficaciæ auxilij A. quæ Scientia est hypothesis huiusmodi Scientiæ reflexæ. Ergo creatura potest determinare veritatem huiusmodi Scientiæ reflexæ.

70 Secunda pars, videlicet creaturam non posse impedire veritatem illius propositionis, aut illius falsitatem determinare: probatur. Voluntas, dum habet auxilium A. nihil potest ponere incomponibile cum eo, quod verum sit quod *si auxilium A. prævideatur efficax, consentietur*. Ergo non potest determinare falsitatem eiusmodi propositionis. Antecedens probatur. Voluntas cum auxilio A. solum potest facere, & determinare, quod auxilium A. sit efficax in actu secundo, vel quod sit inefficax in actu secundo. Sed neque efficacia in actu secundo opponitur veritati de eo, quod *si prævideatur efficax, existat*: cū potius esse auxilium A. efficax in actu secundo, sit verificari quod existet in casu prævisionis efficaciæ. Nec esse inefficax in actu secundo opponitur cum eo quod *si prævideretur efficax, existeret*: ut est certum. Ergo voluntas, dum habet auxilium A. nihil potest ponere incomponibile cum eo, quod verum sit quod *si auxilium A. prævideretur efficax, existeret*. Etenim, licet voluntas, dum habet potestatem verificandi eam propositionem, habeat etiam potestatem non ponendi tale
veri,

verificativum; cum tamen propositio conditionata non indigeat ut verificetur verificativus, ut absolute existente: hinc deducitur potestatem determinandi existentiam huiusmodi verificativi esse potestatem verificandi; potestatem autem non reddendi existens illud verificativum, non esse potestatem falsificandi eam propositionem; sed potestatem non verificandi eam per verificativum absolute existens.

71 Dico 3. Si scientia reflexa sit negativa libertatis pro casu Scientiæ Mediæ directæ de euentu sub tali libertate creatura per eam libertatem potest impedire eam scientiam reflexam; non autem eam determinare. Probatur. Creatura in tali casu potest determinare falsitatem illius Scientiæ, non autem veritatem. Ergo potest eam scientiam impedire, non autem determinare. Consequentia est bona. Antecedens quoad primam partem probatur. Coniunctum ex defectu conditionati, & existentia hypothesis, est falsitas propositionis conditionatæ, ut est evidens: nam existere conditionem sine conditionato est formalissimè falsum esse extitutum conditionatum sub tali conditione. Sed creatura, dum habet libertatem: potest determinare coniunctum ex carentia conditionati, & existentia hypothesis propositionis conditionatæ reflexæ, de qua loquimur. Ergo creatura, dum habet libertatem, potest determinare falsitatem scientiæ conditionatæ. Minor, in qua potest esse difficultas, probatur. In hac scientia reflexa: *Si auxilium A. praevideatur inefficax, non existet*, cum conditionatum sit carentia existentia auxilij A. defectus talis conditionati erit existentia ipsius auxilij. Ergo coniunctum ex hypothesis, & ex defectu conditionati huiusmodi scientiæ reflexæ erit coniunctum ex Scientia Mediæ directæ inefficaciæ auxilij A. & ex existentia ipsius auxilij A. Tunc sic. Creatura, quæ habens auxilium A. (quod sub nomine libertatis intelligimus) potest determinare Scientiam Mediæ de inefficaciæ auxilij A. potest, dum habet eiusmodi auxilium determinare coniunctum ex auxilio, & ex Scientia Mediæ dissensus. Sed creatura, dum habet auxilium A. potest illi dissentiendo determinare Scientiam de eius inefficaciæ. Ergo creatura dum habet auxilium A. potest determinare coniunctum ex auxilio A. & ex Scientia Mediæ directæ de eius inefficaciæ. Cum igitur in hoc coniuncto consistat falsitas scientiæ reflexæ de non existentia auxilij, sub Scientia Mediæ directæ de eius inefficaciæ: poterit creatura determinare falsitatem illius scientiæ reflexæ: consequenterque eam impedire.

72 Secunda pars illius superioris antecedentis: nimirum non posse creaturam, dum instruitur auxilio A. determinare veritatem de eo, quod non existet auxilium A. pro casu scientiæ directæ de eius inefficacia probatur. i. ex dictis. Nam si creatura posset determinare hanc veritatem: *scilicet auxilium prævideatur inefficax, non existet*: posset impedire veritatem oppositam affirmari: nam: videlicet: *existet auxilium si prævideatur inefficax*. Sed, ut supra probatum est, nequit per voluntatem humanam impediri Scientia reflexa affirmatiua suæ libertatis sub conditione præiudicis euentus sub ea libertate. Ergo ea scientia reflexa negatiua libertatis sub conditione præiudicis euentus sub ea libertate, nequit à voluntate humana determinari.

73 Probatur secundo. Vt creatura posset determinare hanc veritatem. *Si Petrus prævideatur dissensurus auxilio A. non vocabitur illo*, necesse erat vnum è duobus: vel, quod, posita hypothese, nempe scientia inefficaciæ auxilij A. esset in manu Petri auxilium A. non habere: vel, quod,posito conditionato talis scientiæ reflexæ: nempe *non existentia auxilij A. in Petro*: Petrus pro sua libertate posset absolute determinare scientiam directam de inefficacia auxilij A. quæ scientia constituit hypothese. At neutrum ex his potest Petrus. Ergo neque determinare illam scientiam reflexam. Maior est certa: qui enim neque ex suppositione quod existat A. potest facere quod existat B. neque ex suppositione quod existat B. potest facere quod existat A. non determinat, aut determinare potest quod existant simul A. & B. Ergo propter eandem rationem Petrus, qui neque potest ponere conditionatam supposita hypothese, neque hypothese posito conditionato, non potest determinare absolute coniunctionem utriusque: consequenterque neque determinare eam veritatem in statu absoluto. Minor autem etiam est certa: quia Petrus neque, posita scientia inefficaciæ auxilij, potest facere ne ipsi conferatur auxilium A. neque, negato auxilio A. habet potestatem absolutam illud reddendi inefficax absolute. Ergo neque habet potestatem ponendi conditionatum supposita hypothese, neque ponendi hypothese supposito conditionato.

74 Denique probatur: quia cum homo habet auxilium A. vel dissentit: & hoc modo reddit falsam propositionem de eo, quod non existet auxilium A. pro casu scientiæ de eius inefficacia: vel consentit auxilio A. quia inter hæc duo, existente libertate per auxilium A. non est medium. At qui consentire auxilio A. determinare scientiam efficaciæ, nulla ratione verificat, aut determinat,
quid

quid foret pro casu prævisionis inefficaciæ. Ergo creatura cum instruitur auxilio A. non potest determinare veritatē de eo, quod non existeret auxilium A. si prævideatur inefficax.

75 Obijciatur adversus potestatem determinandi scientiā reflexam affirmatiuam, & impediendi negatiuam. Vt Petrus habeat potestatem impediendi hanc scientiā: *Non vocabitur Petrus auxilio A. si prævideatur illi dissensurus*, & determinādi hāc: *Vocabitur Petrus auxilio A. si prævideatur dissensurus*. Debet habere potestatem determinandi vocationem, supposita scientia inefficaciæ vocationis, seu impediendi nō vocationem, quod est omnino idem. Sed Petrus nulla ratione habet in sua potestate, quod vocetur auxilio A. ut est certum. Ergo neque habet in sua potestate impedire primam scientiā, & determinare secundam.

Consequentia est bona, & minor certa. Maior probatur. Verum esse vocandum esse Petrum auxilio A. si prævideatur dissensurus, est quod Petrus vocandus sit, si ita prævideatur. Ergo posse verificare eam propositionem, & verificando eam, determinare Scientiā Mediam reflexam, est posse facere quod Petrus vocandus sit, posita scientia inefficaciæ. Ergo qui nō potest facere quod, posita illa scientia, vocandus sit, neque poterit verificare illā propositionem. Sed hoc est posse, posita illa scientia, facere quod vocetur. Ergo, vel id potest Petrus, vel non potest determinare illam scientiā.

76 Ut huic argumento solutio adhibeatur, observandum est aliud esse Petrū, supposita Scientia inefficaciæ auxilij A. posse facere, quod auxilium A. sit absolutē conferendum: aliud longē diversum Petrū posse facere, quod auxilium conferendum sit ipsi supposita scientia inefficaciæ. Etenim primum ex illis duobus dicit, quod simul cum suppositione scientiæ inefficaciæ detur in Petro potestas ad faciendum, quod auxilium A. sit absolutē conferendum. Secundum vero non dicit potentiam ad collationem futuram coniungi cum suppositione scientiæ conditionatæ; sed quod in Petro detur potestas ad coniungendum *conferendum esse auxilium* cum prævisione eius inefficaciæ modo, quo quod exiēte consensu Petri, detur in Petro potestas ad cōsentium Ioannis diversum quid est ab hoc, quod est Petrū posse facere quod Ioannes consentiat in consortio cōsensus Petri. Ad primum enim nullo pacto potest esse facultas in Petro, secus ad secundum. Nā, intellecto consensu Ioannis, potestas, quæ est in Petro ad consentiendū, est eā potestas ad faciendū quod cōsensus Ioannis sit in cōsortio cō-

sensus Petri: consequenterque ad hoc, * Ioannes consentiat in consortio Petri.

77 Dico igitur ut possit Petrus determinare hanc Scientiam. Si auxilium A. praevideatur inefficax, conferetur Petro opus non esse quod Petrus, supposita praeuisione inefficaciae auxilij A. habeat potestatem faciendi quod auxilium A. sit conferendum; sed sufficere, quod Petrus habeat potestatem faciendi, quod auxilium A. sit conferendum supposita praeuisione inefficaciae talis auxilij. Hoc autem non solum potest contingere faciendi, supposita praeuisione, quod conferatur auxilium; verum etiam faciendi, supposito auxilio, quod detur praeuisio modo, quo datur in Petro, supposito consensu Ioannis, potestas ad hoc, ut existat consensus Ioannis in consortio consensus Petri.

78 Declaratur amplius. Ex supra dictis constat Scientiam Mediam de opere sub auxilio, & collationem auxilij, habere mutuum prioritatem, licet in diuerso genere. Nam collatio auxilij praecedit auxilium: auxilium praecedit opus: opus vero liberum praecedit scientiam, illam obiectum determinando. At vero scientia praecedit collationem auxilij in genere potestatis liberae, quatenus videlicet constituit indifferentiam ad praedictam collationem.

79 Hinc oritur hanc veritatem Si detur Scientia Media inefficaciae auxilij A. auxilium A. existet cum in casu purificationis hypothesis, nempe praeuisionis inefficaciae auxilij A. consistat in aggregato scientiae, & collationis auxilij A. hinc in quam oritur praedictam veritatem determinari, tum a determinante scientia, tum a determinante auxilio: quia ille determinat existentiam alij, cuius aggregati, qui, supposita vna parte, ponit aliam. Sed, quando existit hoc aggregatum, qui determinat scientiam, eam determinat, supposito auxilio, siquidem determinat scientiam per dissensum absolutum: & qui determinat collationem auxilij, eam determinat, supposita scientia: quando quidem ea scientia constituit indifferentiam Diuinam ad collationem auxilij. Hinc ergo deducitur vtrumque determinare eam veritatem, impedireque veritatem oppositam: siquidem vterque, supposita vna parte aggregati, determinat aliam.

80 Hinc ad argumentum propositum num. 75. in forma respondeo: distinguendo maiorem. Ut Petrus habeat potestatem determinandi hanc veritatem: Si auxilium praevideatur inefficax, existet. Debet habere potestatem determinandi vocationem, supposito

fra scientia inefficacia tenente ly *supposita scientia* ex parte termini potestatis: concedo: tenete se ex parte potestatis: nego maiorem. Et concessa minori, vt absolutè proponitur: nego consequentiam: quia vt Petrus possit determinare illam veritatem, requiritur quod possit facere dari auxilium pro casu illius scientiæ: nõ vero quod pro casu illius scientiæ habeat potestatem, vt conferatur auxilium. Deinde ad probationem maioris: concedo totum entimema, & sequentem consequentiam. Deinde distinguo minorem subsumptam. Sed hoc est posse, data illa scientia, facere quod vocetur: tenente se ly *data illa scientia* ex parte termini potestatis: concedo: ex parte ipsius potestatis: nego minorem. Vel aliter: per potentiam ad simultatem: concedo: per simultatè suppositionis scientiæ, & potestatis ad ponendam vocationem: nego minorem: & sub eadem distinctione distinguendum est consequens.

81 Circa hanc Scientiam Mediam reflexam restat inquirendum: an multiplicanda sit virtualiter in infinitum? Verùm de hac difficultate commodius infra tractabimus: vbi de multiplicitate Scientiæ Mediæ sermo erit.

SECT. III.

*Quid possit attingi per Scientiam Mediam ex parte conditionati
nati, vbi præsertim agitur de Scientia Media ætuum Diuini-
notum?*

82 **P**Lura ex his, quæ in dubium vertimus circa hypothesim, citra dubium sunt, si ex parte conditionati considerentur. Certum enim est primo nihil omnino necessariū attingi posset ex parte conditionati per scientiam contingentem: quia quod necessariū simpliciter est, quacumque hypothesi, siuè necessaria, siuè contingente data, necessarium remanet: consequenterque scientiæ contingentis obiectum non est. Certum est secundo obiectum impossibile, vel affirmare non posse sub vlla conditione, vel, si affirmetur sub conditione necessaria, aut contingente impossibile remanere. At vero, si affirmetur sub alia conditione impossibili, quæ possibilis supponatur, tunc aliquando verificabitur, aliquando vero secus, iuxta conditionem hypothesi. De qua difficultate modo non agimus, & quia vniuersaliter censeo propositiones de hypothesi chimærica in sensu obiectiuo repugnantes esse, & quia hæc
quæ.

quæstio, præter quam quod parum utilis, & multum molestus est; potius ad metaphysicâ, quàm ad Theologiam spectat. His positis.

83 Primo dubitari potest: an ex parte conditionati non solum se teneat conditionatum, quod exprimitur; verum etiâ eius causa? Huic dubio facile respondetur ex doctrina tradita circa cognitionem hypothesis. Dico igitur iuxta id, quod ibi decimus, necessarium non esse quod ex parte conditionati se teneat aliqua conditionati causa: quia sicut in statu absoluto non solum est verum coniungi cum hypothesis coniunctum ex conditionato, & eius causis; sed etiam verum est coniungi cum hypothesis conditionatum, prout distinctum à suis causis: ita similiter in statu conditionato non solum verum erit coniungendum esse cum hypothesis coniunctum ex conditionato, & eius causis; verum etiam ipsum conditionatum secundum se, prout distinctum à suis causis.

84 Secundo dubitari potest: an conditionatum possit esse aliquid non determinatè, sed confusè acceptum? V.g. supponamus quod, existente Petro, Deus imponet illi præceptum eliciendi aliquem actum charitatis. In hoc casu verum erit quod *si existat Petrus, hic vel ille actus charitatis*, vagè, & confuse acceptus, erit *illi necessarius ad saluationem*. Ex quo videtur colligi aliquid non determinatè, sed confusè acceptum, esse conditionatam aliquius Scientiæ Mediæ.

85 Dicendum nihilominus est in hoc casu nihil vagè acceptum esse conditionatum in recto; sed aliquid determinatum necessitas vagè ad plura extrema in ordine ad aliquem finem, esse conditionatum in recto; obliquum tamen illius conditionati accipi confusè. Nam, si rectè inspicatur, non est in prædicta propositione conditionatum hic, vel ille actus charitatis secundum se, sed re-duplicatiue vt necessarius: id est necessitas vaga huius, vel illius actus charitatis. Et ita sensus illius propositionis erit: *Si Petrus existat, dabitur necessitas* (determinata quoad entitatem, & vaga quoad modum necessitandi) *alicuius actus charitatis ad salutem æternam obtinendam*. In quo casu *necessitas* est conditionatum in recto; & *hic vel ille actus charitatis* est obliquum huiusmodi conditionati.

86 Dubitatur tertio principaliter: an ex parte conditionati se possit tenere aliquis actus liber Dei? Hoc est: an Deus possit cognoscere per Scientiam Mediâ suos liberos actus, quos cõcipiet, si aliqua ponatur conditio? V.g. an Deus per Scientiam Mediâ cognoscat hoc modo? *Si Petrus operetur bene in instanti A. de-*
nam

nam auxilium efficax ad perseverandum. Si alter mundus existeret, Spiritus Sanctus carnem assumeret. Circa quā quaestionē tria possunt in dubitationē venire. Primum: an Deus habeat scientiā conditionatam circa talia decreta? Secundo: an, data tali scientiā, eā Deus habeat independēter à decreto subiectivē absoluto, & obiectivē conditionato? Tertium denique: an Deus habeat hanc scientiā conditionatā antecederet ad omne decretum absolutū de conditione, & de conditionato? Quod est idē, ac inquirere: an scientiā conditionatā, qua Deus cognoscit suum decretum conditionatē futurum, dirigat Deum, dirigere ve possit ad ponendam hypothēsim, vel ad ponendū conditionatū? Duas priores dubitationes in hac sectione examinabo. Tertiā vero in sequenti discutiam.

87 Circa primum dubium advertendum est hic sub nomine scientiā conditionatā non intelligi scientiā purē omnino cōditionatam: videlicet nihil iudicans absolutē de hypothesi, aut de conditionato, qualis est scientiā, qua antecederet ad omne decretum absolutum indicat Deus: quod si Petrus vocetur auxilio A. consentiet. Sed sub nomine scientiā conditionatā intelligimus notitiā excludentem ignorantiam de eventu, sub aliqua hypothesi: v.g. de Incarnatione Spiritus Sancti sub conditione existētiā alterius mundi. Cum autem hac ignorantia possit excludi, tū per notitiā purē conditionatam de eo, quod existeret Incarnatio Spiritus Sancti, si existeret alter mundus: tum per notitiā absolutam de existētiā absoluta Incarnationis Spiritus Sancti existeret absolute altero mundo. Tum denique per notitiā simul cognoscētem non existere alterum mundum, si tamen existeret, existitum fore Spiritum Sanctum: id ē in presenti sub nomine scientiā cōditionatā quamlibet ex his scientiis intelligimus: quia sub nomine scientiā conditionatā intelligimus scientiā omnem notificantē eventum pro casu hypothesi.

88 Inter praedictas tres scientias hoc versatur discriminē. Prima, quae omnino praescindit ab existētiā absoluta, tū hypothesi, tum cōditionati. est strictē, & purē omnino conditionata: quia ita tendit cōditionatē in consensum sub auxilio, ut nulla ratione tendat absolute neque in cōsensum ut sub auxilio, neque in aliquod extremum ex his seorsim sumptum. Secunda scientia, quae attingit eventum ut absolute existentem v.g. consensum pro casu auxilij, nō est scientia propriē conditionata; sed omnino absoluta: quia auxilium, & consensum attingit omnino absolute. Tertia denique, quae affirmat v. g. non existere defacto auxilium A. si tamen

existeret, extitutum fore consensum, est strictè conditionata; non tamen purè omnino conditionata. Est quidem purè conditionata: quia ad hoc sufficit affirmare aliquid conditionatè, prout affirmare aliquid conditionatè sub aliqua conditione, distinguitur ab affirmatione absoluta eiusdem sub eadem conditione. Cū igitur hæc scientia, *Non existit auxilium; si tamen existeret, existeret etiam consensus*, affirmet consensum conditionatè sub auxilio, prout affirmare conditionatè distinguitur ab affirmare absolute eundè consensum sub eodem auxilio: hinc fit hanc scientiam esse propriè scientiam conditionatam consensus sub auxilio. Non tamè est purè conditionata: quia id ipsum, quod affirmat affirmatione conditionata, negat per negationem absolutam: quia propter non purè conditionatè tendit in hoc, quod est *consensum esse sub auxilio*: si quidem licet non sit affirmatio absoluta eiusdem, est tamen tendentia absoluta, licet negatio modo procedat. Si tamen velis eam tendentiam vocare affirmationem purè conditionatam: quia esse affirmationem purè conditionatam solum videtur excludere affirmationem absolutam eiusdem obiecti, non tamè omnem tendentiam absolutam parum tecum contendam: quia est questio de pura acceptione terminorum. His ad præcauendas æquivocationes observatis.

89 Dico primo. Deus cognoscit certo, & infallibiliter, & determinate sub quâlibet hypothese futurum, vel non futurum determinatè aliquod decretum: consequenterque Deus habet scientiam sui decreti sub aliqua conditione extituri determinatè, vel determinatè non extituri. V.g. Deus scit modo: an si existeret alter mundus, decerneret, vel non decerneret Incarnationem Spiritus Sancti. Hanc sententiam præter alios Societatis Authores tenet etiam P. Molina. Oppositam illi non nulli tribuunt: ipse tamen ab hac impostura se vindicat in cõcordia nona editione Antuerpiensi quæst. 14. art. 13. disp. 52. vers. *Illud hoc loco observandum: ubi concedit Deo hanc noticiam; licet neget eam habere independentèr à decreto conditionato: de quo infra.*

90 Probatum modo hæc conclusio omnibus rationibus, quibus supra probauimus scientiam conditionatam contingentium dependentium à libertate creatæ. Nam nequit Deum vlla veritas latere. Sed verum est, quod posito altero mundo, Deus decerneret Incarnationem Spiritus Sancti: vel est verū oppositum. Ergo Deus vel scit futuram Incarnationem Spiritus Sancti sub conditione alterius mundi: vel scit oppositum.

91 Confirmatur. Quodlibet est, vel non est in qualibet differentia temporis, sub qualibetque conditione. Ergo sub conditione alterius mundi, vel erit Incarnatio Spiritus Sancti, vel non erit. Ergo vnum ex his habet determinatam veritatem. Ergo vnum ex his determinatè acceptum cognoscet Deus.

92 Deinde nequit negari quod Iudæ decerneret Deus gloriam, si decederet in gratia. Et tamē decessus in gratia est ex se indifferens ad decretum gloriae, & ad decretum decessus gloriae. Ergo siue dependenter à decreto id prædecernente, siue independentē ab huiusmodi decreto, tenetur Deus titulo suae infinitae vis cognoscitiae eam veritatem certo, & infallibiliter cognoscere: alioquin aliquam veritatem ignoraret.

93 Dico secundo Deus cognoscit decretum, quod haberet sub aliqua conditione, independentē ab alio decreto antecedente absoluto ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti. Omnes rationes, omniaque argumenta, quibus supra probauimus Deum independentē à decreto absoluto ex parte actus, & conditionato ex parte obiecti, cognoscere futura contingentia creata, probant similiter cognoscere independentē ab alio decreto antecedente decreta, quae forent, si aliqua poneretur conditio, vt ex pendenti facile apparebit. Nam independentē à decreto conditionato, siue non necessario dependenter ab eo, decretum de Incarnatione Spiritus Sancti foret, si existeret alter mundus, vel nō foret, etiam si existeret alter mundus. Ergo independentē à decreto conditionato decretum de Incarnatione Spiritus Sancti foret, vel nō foret. Ergo independentē à decreto conditionato, decretum de Incarnatione Spiritus Sancti habet determinatam veritatem, & cognoscibilitatem.

94 Primum antecedens, à quo tota descendit probatio, ostenditur. Posset Deus, posito altero mundo, ita immediatè libere decernere Incarnationem Spiritus Sancti, vt illam decerneret absque alio decreto, quo per modum imperij, vel alia ratione, decerneret reflexè decretum directum de Incarnatione Spiritus Sancti, vt videtur ex terminis euidentibus. Ergo, vt decernenda esset Incarnatio, posito altero mundo, minimè requiritur aliud decretum conditionatum tendens in decretum Incarnationis Spiritus Sancti. Consequentia est bona: quia id, quod nō requiritur in statu absoluto, non requiritur in statu conditionato, aut absolute, aut conditionatè. Si ergo in statu absoluto, vt decerneretur Incarnatio Spiritus Sancti, non requiritur aliud decretum reflexum ab eo.

absolutè, neque requiretur in statu conditionato siue conditionatè, siue absolutè.

95 Confirmatur. Veritas conditionata non destruitur per veritatem absolutam: imo implicat quod existat aliquod extremum sub aliqua conditione, quin verum sit quod si detur illa conditio, exisset illud extremum. Ergo, si, existente absolutè decreto de Incarnatione Spiritus Sancti, simul cum existentia alterius mundi, nõ datur decretum conditionatum de Incarnatione Spiritus Sancti sub alterius mundi conditione. Ergo absque tali decreto datur veritas conditionata. Ergo de ratione veritatis conditionata non est existentia decreti absoluti ex parte actus, & conditionati ex parte obiecti. Recolantur superius dicta circa decreta conditionata erga veritates creatas, quæ sunt obiectum Scientiæ Mediæ.

96 Obijcies 1. Cũ P. Molina, qui oppositã sententiam defendit, Eatenus Deus potest cognoscere independentè à decreto quid voluntas creata operaretur, posita hac, vel illa conditione, quatenus super comprehendit liberũ arbitriũ creatũ: vtique cognoscendo non solũ quod defacto est, & habet; sed quod illi in alijs circumstantijs eueniret. At qui Deus non super comprehendit suam voluntatem: siquidem super comprehensio dicitur excedi obiectum à vi intellectiua, & voluntas Diuina ab intellectu Diuino non exceditur. Ergo Deus non cognoscit independentè à decreto quid tua voluntas vallet sub hac, vel illa conditione.

97 Resp. ad cognoscendũ independentè à decreto subiectiue absoluto, & obiectiue conditionato, quid voluntas operatura sit sub hac, vel illa conditione, nõ requiri super comprehensionẽ, sed vim cognoscitiuã respõdẽtẽ cognoscibilitati obiectiue. Cũ enim extremũ, quo id foret, habeat in se obiectiue cognoscibilitatẽ, & veritatẽ deo, vt cognoscatur quod foret, nõ requiritur vis supercomprehensiuã; sed vis cognoscitiua equã obiectiue cognoscibilitatẽ.

98 Ob. 2. Attenta præcise Diuina voluntate, & præscindendo ab omni decreto actuali Dei, nulla est ratio, quare potius sit verum Deum decretũ Incarnationem Spiritus Sancti, quam non decretũ. Ergo debet dari aliquod decretum actuale ad talem veritatem. Respondeo; vt supra in simili Thomistis respondibam, ipsum decretum conditionatẽ futurum habere in se ipso sufficientem cognoscibilitatem, & veritatem obiectiuam, quin opus sit ad decretum existens absolute recursum facere: modo, quo supra diximus consensuã conditionatẽ futurum sufficientem in se habere veritatem, & cognoscibilitatem.

99 Ob. 3. Inevitabile est aliquod decretum absolute existens præcedens ad scientiam de Incarnatione Spiritus Sancti sub conditione alterius mundi. Ergo non tenet nostra doctrina. Antecedens probatur. Ut verum sit modo non futurum esse Incarnationem Spiritus Sancti sub conditione alterius mundi, opus est Deum libere non habere decretum conditionatum de decreto Incarnationis Spiritus Sancti. Cum autem iuxta communio sententiam non detur in Deo pura omissio: hoc decretum conditionatum reflexum de decreto directo Incarnationis Spiritus Sancti sub conditione alterius mundi, excludetur per aliam voluntatem positivam oppositam illi decreto. Ergo, ut verum sit futurum esse decretum de Incarnatione Spiritus Sancti sub conditione alterius mundi, non sufficit decretum ipsum de Incarnatione Spiritus Sancti, quod foret, si existeret alter mundus; sed ulterius requiritur decretum, quod de facto sit, de factoque excludat decretum reflexum conditionatum de decreto Incarnationis Spiritus Sancti sub conditione alterius mundi.

100 Respondeo concedendo, vel admittendo ad scientiam de vno decreto sub conditione alterius, requiri decretum absolutum excludens decretum conditionatum reflexum. Verum cum hoc decretum, licet excludat illud decretum reflexum, non determinet an existente vno decreto directo, existitum sit, vel non sit aliud: ideo non sufficit ad cognoscendam unam veritatem conditionatam, potius quam aliam. Nos autem, cum ad cognoscendam futuritatem conditionatam vnius decreti sub conditione alterius, excludimus decretum, solum excludimus decretum, in quo cognoscatur, siue quod fundet eam veritatem, non vero negamus requiri aliquod decretum: dum modo neque fundet veritatem conditionatam, de qua loquimur, neque cum ea connectatur; sed potius, adhuc eo existente, opus sit cognoscere decretum conditionatè futurum in se ipso dumtaxat, excluso quolibet alio medio ducente sufficienter in cognitionem infallibilem talis futuri.

101 Vnum in hac parte negari non potest: videlicet scientiam conditionatam de decretis Divinis, & esse liberam Deo in actu primo, quatenus Deus potest antecedenter decernere reflexe, vel decretum, vel defectum illius, & esse etiam liberam in actu secundo negatiue, quatenus Deus libere cohibuit decretum de veritate opposita. Nam modo, dum Deus habet hanc scientiam conditionatam: *Si existat alter mundus, decernam*

Incarnationem Spiritus Sancti (quæ scientia fundatur in ipso decreto de Incarnatione Spiritus Sancti, quod fateri, si alter mundus existeret) potuit Deus antecedenter decernere oppositum. Quam obrem hæc scientia, licet non libere absolutè positivè determinetur à Deo; libere tamen absolutè permittitur existere, quatenus Deus libere absolutè non habet decretum de nõ decernenda Incarnatione Spiritus Sancti, si existeret alter mundus.

SECT. IV.

De directione scientiæ conditionatæ ad actuum Divinorum.

102 **R** Emisi ad hunc locum agere de præcedentia Scientiæ Mediæ, quæ habet pro hypothese aliquem actum Divinũ. Ideo hic uniiversaliter agam de directione Scientiæ Mediæ ad actum divinorum: tam Scientiæ Mediæ, in qua ex parte hypothesis se tenet actus Divinus, quam Scientiæ Mediæ, in qua actus Divinus se tenet ex parte conditionati.

103 Scientia Mediæ ad actum Divinorum triplex potest distinguui. Prima, in qua tam conditionatum, quàm hypothesis, est aliquis actus Divinus v.g. *Si Deus decernat alterum mundum, decernet Incarnationem Spiritus Sancti.* Secunda: in qua actus Divinus solum se tenet ex parte hypothesis. V.g. *Si Deus decernat libertatem Petro ipse consentiet.* Tertia in qua solum ex parte conditionati actus Divinus se teneat. V.g. *Si Petrus eliciat actum charitatis, Deus decernet illi hoc, vel illud premium.*

104 Iuxta hanc scientiarum distinctionem triplex potest esse principalis questio circa directionem Scientiæ Mediæ ad actum Divinorum: nempe: an scientia de actu Divino se tenente ex parte conditionati, possit dirigere ad conditionem? Deinde: an scientia, quæ habet pro hypothese actum Divinum, ad ipsam hypothesis imponendam dirigere valeat? Et denique an sit specialis difficultas in eo quod dirigat ad decretum hypothesis scientia, quæ tam ex parte hypothesis, quam ex parte conditionati, attingit decretum Divinum? His præmissis.

105 Dico 1. Scientia conditionata de aliquo actu Divino à aliqua conditione, siue hæc conditio sit aliquis actus Divinus, siue non, nequit dirigere, aut de insigno libertatis Divinæ ad concipiendum decretum se tenens ex parte conditionati. V.g. Scientia,

cia, qua Deus cognoscit se collaturum esse Petro auxilium efficax ad pœnitendum, si ei permittatur peccatum; nequit existere in signo libertatis Diuinæ ad conferendum, & non conferendum auxilium efficax ad pœnitendum.

106 Probatur hæc conclusio. In signo libertatis Diuinæ ad conferendum Petro auxilium efficax ad pœnitendum intelligitur scientia absoluta de peccato, de quo futura est pœnitentia. Ergo, si in signo libertatis Diuinæ ad conferendum auxilium efficax ad pœnitentiam intelligeretur scientia conditionata de conferendo auxilio efficaci sub conditione permissionis peccati, signum libertatis Diuinæ ad conferendum auxilium efficax ad pœnitentiam, constitueretur ex Scientia absoluta peccati, & ex scientia conditionata collationis auxilij efficaci ad pœnitendum sub conditione permissionis peccati. Est evidens consequutio. At qui non potest simul ex scientia absoluta peccati, & ex notitia, qua Deus cognoscit decernendum esse auxilium efficax ad pœnitentiam Petri, si ea permittatur peccatum; constitui signum potestatis liberæ in Deo ad collationem auxilij efficaci ad pœnitendum. Ergo scientia de collatione auxilij efficaci ad pœnitendum sub conditione permissionis peccati nequit esse in signo libertatis Diuinæ ad conferendum auxilium efficax ad pœnitendum. Minor subsumpta probatur. Libertas ad aliquod extremum debet esse indifferens ad eius carentiam. Sed complexum ex scientijs, tum permissionis peccati, tum collationis auxilij efficaci ad pœnitendum futuræ sub conditione permissionis peccati, non est indifferens ad carentiam collationis auxilij efficaci ad pœnitendum: quando quidem illud cōplexum connectitur intrinsecè cum collatione auxilij efficaci ad pœnitendum; utpote omne connexum cum veritate conditionata, & cum purificatione conditionis, connectitur cum veritate absoluta. Ergo illud complexum non potest constituere libertatem in Deo ad collationem auxilij efficaci ad pœnitendum.

107 Dico secundo Scientia Media de aliquo euentu sub conditione alienius decreti dirigit Deum, saltem ut in plurimum; ad illud decretum, quod ponitur in hypothesi. V. g. hæc scientia, si permittam peccatum Adamo, conferam illi auxilium efficax ad pœnitendum, est in signo apto, ut Deus moveatur ex illa ad permittendum peccatum. Hæc conclusio probatur.

108 Primo à priori: quia quod est posterius obiectivè (ut late, tum hoc tract. tum tract. de Prædest. probauimus) potest esse prius in genere physico, & directivo, dummodo ostendat rationē

allicitiuam. Ex alla parte hæc Scientia Media de collatione auxilij efficaci ad pœnitendum, quæ obiectivè dumtaxat consequitur ad decretum de auxilio efficaci ad pœnitendum pro casu permissionis peccati, ostendit Deo rationem allicitiuam ad permissionem peccati, saltem quatenus temperat vim retractivam peccati. Ergo potest dirigere Deum ad permissionem peccati: siquidem, & ostendit rationem conducentem, & non obstat quod sit obiectivè posterior ad ipsam permissionem peccati. Recolantur, quæ diximus tract. de Prædestinatione quæst. 2. scilicet 2.

109 Secundo cum P. Aldrete. Scientia de Incarnatione futura sub conditione permissionis peccati Adami potuit esse conditio, sine qua non permetteret peccatum Adami. Ergo scientia de decreto Incarnationis sub conditione voluntaris Divinæ permissionis peccati fuit in signo libertatis Divinæ ad permittendum, vel non permittendum peccatum Adami: quia Deus prævidens tale remedium decernendum fore, si permittatur peccatum, minus retardatur à permissione peccati.

110 Respondebis. Deum pro priori ad permissionem peccati solum cognovisse incarnationem, ut possibile, & ut positam in manu Dei: hocque sufficiens fuisse ut Deus minus retardaretur à permissione: quia, ut Deus non retardetur à permissione peccati sufficit, quod utilitas remedij, & medicinæ peccati, cognoscatur ut plenè constituta in sua potestate: quod constat ab exemplo: nam, ut aliquis moveatur ad subeundum studiorum laborem, non requiritur cognoscere quod: si litterarum cursum cōficiat, ipsi offeretur dignitas, ipseque eam de facto acceptabit. Sed sufficit illi offerendam esse, in ipsiusque potestate fore illam absque ulteriori cura, aut diligentia obtinere. Pariter ergo videtur posse dici in nostro casu.

111 Sed contra: Primo, quia si possibilitas dumtaxat Incarnationis futura potest esse conditio, ut Deus non retardetur à permissione peccati, potiori iure ipsa Incarnatio ut in re futura conditionare poterit esse talis conditio. Ergo, si positivè non probetur Incarnationem, et futuram conditionatam non posse esse conditionem, ut Deus permittat peccatum, absque fundamento, & omnino libere, & voluntarie dicitur possibilitatem dumtaxat; non vero futuritionem Incarnationis, potuisse esse conditionem, sine qua non permitteretur peccatum.

112 Secundo. Negari non potest in sententia de Scientia Media, quod Deus prævidit antecedenter ad creationem Adami quod, si illam crearet, illique imponeret præceptum, Adamus non

Solum posset, sed de facto peccaret: hoc enim futurum conditionatum est de aliquo evento à creatura determinando. Ergo cognouit Deus in illo antecedenti signo, quod, si crearet Adamum, illicque præceptum imposeret, Deus illi cōferret tale auxilium, cui dissensiret. Ergo antecederet ad creationem Adam habuit Deus sciē-
tiam de sua voluntate donandi tale auxilium casu quo illum crea-
ret, ei que præceptum imposeret.

113 Confirmatur. Vt colligitur ex Aug. Hilar. Anselm. & alijs PP. Deus quamvis præuidit Adamum peccaturum, si crearetur, ideo illum creauit, quia præuidit pœniturum de facto. Ergo pro signo priori cognouit Deus quod, si Adamus crearetur, peccaret, & quod, si peccaret, Deus illi praberet de facto pro sua voluntate auxilium ad pœnitendum. Ergo cognouit Deus pro priori suam voluntatem dandi auxilium ad pœnitendum casu, quo homo crearetur, & transgrederetur mandatum Dei. Deinde hæc argumenta non solum probant, ita de facto accidisse, verum etiam ostendunt id necessarium fuisse: quia ideo hæc asseruntur à Patribus, ut ostendatur non absque prudentissima prouidentia in hominis creatione, in impositione præcepti, & in permissione peccati, Deum se gessisse. At quod requiritur ad perfectam Dei prouidentiam, necessarium est indispensabiliter in Deo. Ergo scientia de decretis futuris sub conditione aliorum decretorum requiritur necessario in Deo ad concipiendum decretum, sub cuius conditione alia decreta in posteriori signo concipiet Deus.

114 Aduersus hanc conclusionem ex duplici capite potest argumentum desumi. Primo magis vniuersaliter: nimirum contendendo esse contra rationem decreti Diuini dirigi ex scientia euentus, qui erit sub conditione talis decreti. Secundo peculiariter loquendo de Scientia Diuina vnius decreti sub conditione alterius, intendendo probare sequi destructionem perfectæ libertatis Diuinæ ad decretum, quod se tenet ex parte conditionati: non solum ex eo, quod hæc scientia constituat signum libertatis Diuinæ ad decretum se tenens ex parte conditionati; verum etiam ex eo quod prædicta scientia dirigat ad decretum hypothesis. Ex primo ergo capite.

115 Ob. 1. Scientia, quæ Deum non potest mouere, nequit Deum dirigere. Sed scientia euentus sub conditione decreti alicuius: v.g. Scientia de consensu Petri sub conditione decreti consentis libertatem, nequit Deum mouere ad decretum collatum libertatis. Ergo scientia de consensu Petri sub conditione decreti

conferentis ei libertatem nequit dirigere Deum ad tale decretum concipiendum. Minor probatur. Mouere scientiam prædictam ad decretum collatiuum auxilij præiudicatum in hypothefi est Deum concipere decretum collatiuum libertatis præiudicatum in hypothefi ex fine consensus præiudicatum ex parte conditionati. Sed hoc implicat. Ergo implicat quod moueat illa scientia. Probatur minor. Decretum collatiuum auxilij ex fine consensus intrinsecè respicit finem consensus. Decretum præiudicatum in hypothefi est decretum collatiuum auxilij non respiciens talem finem; siquidem scientia hac non affirmat quod, si Deus conferat auxilium ex fine consensus, erit consensus; sed præiudicat, quod si decernat. Ergo implicat Deum concipere decretum collatiuum auxilij præiudicatum in hypothefi ex fine consensus.

116. Pro plena intelligentia huius difficultatis notandum est diuersimode posse aliquam voluntatem moueri ex aliqua ratione obiectiua intellectui proposita. Primo intrinsecè: quatenus ea voluntas intrinsecè respiciat eam rationem. V.g. ex fine consensus intrinsecè mouetur decretum tendens hoc modo. *Decerno auxilium, quia est efficax ad consensum.* Secundo potest moueri extrinsecè formaliter v.g. si decretum collatiuum auxilij imperetur per actum reflexum; quo dicat voluntas *decerno ex fine consensus habere decretum collatiuum auxilij.* Tertio, iuxta aliquos sufficit, vt actus sit propter finem extrinsecè in actu exercito, licet non sit in actu signato, quod voluntas eliciat talem actum, proposito in signo libertatis tali fine, & non excluso per displicentiam aliquam voluntatis. Præmissa hac motionum diuersitate.

117. Respondeo: iuxta hoc vltimum placitum, de quo modo non disputo (quia pertinet ad alium locum) ipsum decretum collatiuum auxilij habere esse extrinsecè ex fine consensus in actu exercito, quin intrinsecè respiciat consensum: imò quin detur alius actus voluntatis imperans illum: quia sufficit, vt hoc decretum sit extrinsecè propter consensum: quod cognitio consensus futuri sub conditione decreti collatiui auxilij existat priori libertatis, dum modo voluntas positiuè non displiceat in tali fine.

118. Deinde, si asseratur, vt decretum collatiuum auxilij sit ex fine consensus, requiri actum imperantem intrinsecè respicientem consensum vt finem.

Respondeo scientiâ de Incarnatione sub conditione decreti de altero mundo posse mouere Deum ad habendum decretum de altero mundo.

mando ex fine Incarnationis: non quatenus ipsum decretum de altero mundo præsum in hypothesi intrinsecè, sit voluntas sui ipsius ex fine Incarnationis: hoc enim implicat, quia mutaretur eius essentia, & tendentia; sed quatenus hoc decretum de altero mundo non respiciens pro fine Incarnationem, potest à Deo imperari per aliud decretum ex fine Incarnationis: quo sit hanc scientiam, & mouere posse ad hoc decretum de altero mundo, & minimè decretum de altero mundo nouum induere modum intrinsecum tenendi.

119 Sed instabis difficilior. De hoc decreto reflexo imperante ex fine Incarnationis decretum de altero mundo, Deus habet Scientiam Mediam, per quam cognoscat quid erit contingenter sub conditione talis decreti. Vel ergo hæc Scientia Media habens pro hypothese hoc decretum reflexum dirigit Deum pro priori ad hoc decretum reflexum, vel non dirigit. Si non dirigit. Ergo iam scientia de aliquo euentu sub conditione alicuius decreti Diuini nequit dirigere Deum ad tale decretum: quo videtur ruere nostra sententia. Si autem dirigit, videtur sequi processus infinitus: quia poterit mouere, & consequenter imperari per aliud nouum Imperium: & sic de inceptis, in infinitum. Præterquam quod eo ipso, quod sit insigno apto ad mouendum, adhuc si non moueat, debet dari in Deo aliquis actus positivus) supposita in Deo impossibilitate puræ omissionis) per quem Deus nolit se mouere ex hac Scientia: ex quo rursus alia Scientia Media noua con-surgeret de euentu, qui contingenter foret, sub conditione talis actus excludentis motionem: & ex hac Scientia, si dirigeret, alius actus Diuinus inferretur, quo, vel se moueret, vel se nollet mouere. Ergo, vel neganda est hæc directio, vel in infinitum abeundum.

120 Hæc instantia attingit grauem aliam questionem: videlicet: quo pacto non sit in Deo possibilis pura ommissio? Cum quislibet actus Diuinus possit per alium imperari. Si autem non imperetur, & hoc imperium non purè omittatur, excludetur per aliū actum positivum. Et rursus de hoc actu fit idem argumentum: nam vel imperatur, & ita erit alius, & alius actus imperans: vel non imperatur: & ita erit alius actus excludens hoc secundum imperium: & sic in infinitum. Quo videtur ostendi, vel deveniendum esse ad aliquod imperium, quod purè omittatur: vel dandum esse imperium imperij sine termino.

121 Respondeo ergo: quod, si admittatur in Deo pura ommissio, erit in Deo Scientia Media simplex virtualiter ordinum

eventuum contingentium, qui erunt sub conditione cuiuslibet decreti Divini. Posita autem in Deo tali Scientia: poterit magis, & magis reflexe imperare quemlibet adunumita ut nō sit imperium, quod ab alio imperari non possit: ita tamen, ut nunquam actus reflexe imperantes sint infiniti categorematici; sed solum finitae categorematici: quia tandem perveniendum est ad aliquod imperium, cuius reflexum imperium purē omittatur a Deo.

122 Si vero negetur Deo possibilis, pura omissio: aliquis erit actus in Deo, qui ex prädicatis intrinsicis habeat imperari non posse. Supposita ergo essentia talis actus, non erit in Deo scientia de euentu contingente sub conditione talis actus, quæ possit Deum dirigere ad talem actum: nisi fiat recursus ad motionem purē extrinsecam, quam supra explicuimus num. 117.

Ex secundo capite, videlicet ex speciali difficultate, quæ est in eo, quod dirigat ad decretum positum in hypothese scientia, quæ etiam habet decretum pro conditionato.

123 Ob. 2. Loquendo v.g. de hac Scientia, qua Deus dicitur: *S. decernam alterum mundum, decernam Incarnationem Spiritus Sancti*. Deus est liber ad ita decernendam alterius mundi existentiam, ut possit pro illo signo neque formaliter, neque interpretativè se determinare circa decretum de Incarnatione Spiritus Sancti. At eo ipso, quod ita se possit gerere Deus, Scientia de Incarnatione Spiritus Sancti sub conditione alterius mundi non existit in signo indifferentiæ ad decretum, & carentiam decreti existentiae alterius mundi. Ergo illa scientia non se tenet pro eo signo. Consequentia est bona. Maior videtur ex terminis clara: cur enim Deus non poterit pro sua absolutissima voluntate amplecti in vno signo vnum obiectum, & relinquere ad aliud signum amplecti, vel reijcere aliud obiectum distinctum? Minor vero probatur. Qui se determinat ad A. sciens quod, si ita se determinet, ulterius se determinabit ad B. censetur voluntariè amplecti B. Ergo si Deus ita amplectatur A. ut ipsi pro illo signo non sit, adhuc interpretativè voluntarium B. neque eius carentia debet pro signo indifferentiæ ad A. præscindere à notitia de eo quod, si existat A. existet, vel non existet B.

124 Respondeo admittendo maiorem, & negando minorem. Nam ut aliquis effectus sit interpretativè voluntarius, non sufficit ponere aliquod extremum prævuidendo quod, si existat illud extremum, voluntas se determinabit ad effectum: ut patet in homine, qui, quantumvis iudicat quod, si permaneat in seculo, &

Religionem aliquam non ingrediatur, aliquando in decursu vite peccabit mortaliter; non tamen ob inde adhuc interpretatiue se determinat positivè ad peccandum: ad hoc enim, ut effectus sit voluntarius interpretatiue in causa, requiritur, vel quod causa sit ab solutè connexa cum effectu, vel quod qui ponit causam, ex qua non necessario, sed contingenter sequetur effectus, teneatur evitare illum effectum, adhuc per non positionem illius causæ. Cum igitur Deus, dum decerneret alterum mundum, nihil decerneret connexum cum Incarnatione Spiritus Sancti, neque teneretur ad evitandam vlla ratione Incarnationem Spiritus Sancti: ideo decernendo alterum mundum, neque formaliter, neque interpretatiue, aut physicè, aut moraliter positivè censeretur velle Incarnationem Spiritus Sancti: licet permissivè esset tunc illi voluntaria Incarnatio, quatenus noller positivè pro tunc eam impedire.

125 Ob. 3. Deus in aliquo signo est indifferens ad decernendum, vel non decernendum alterum mundum, præscindendo ab Incarnatione Spiritus Sancti, & ad decernendum simul alterum mundum, & Incarnationem Spiritus Sancti, siue per vnum, siue per duo decreta comitanter se habentia: & etiam ad decernendum mundum, & carentiam Incarnationis Spiritus Sancti: ita, ut aliquod sit signum, quod sit indifferentia ad omnia hæc. Ergo neque Scientia Media de Incarnatione Spiritus Sancti, neque scientia opposita, se tenent necessario in signo indifferentiæ ad decernendum alterum mundum. Antecedens videtur certum: potest enim Deus obiecta, quæ ex sola sua libera voluntate pendunt, vel coniunctim, vel diuisim decernere. Consequentia vero probatur. Pro signo indifferentiæ ad aliqua exercitia libertatis nihil debet intelligi oppositum alicui exercitio ex illis. Sed scientia de Incarnatione sub hypothese alterius mundi opponitur exercitio, quo simul decernat mundum, & carentiam Incarnationis: item Scientia Media de carentia Incarnationis sub conditione alterius mundi opponitur exercitio, quo Deus decernat simul mundum, & Incarnationem. Ergo neutra ex his scientijs debet se tenere propriori.

126 Pro responsione noto. Scientiâ Mediâ de decreto Incarnationis Spiritus S. sub conditione decreti de altero mundo habere pro hypothese, non quidem quodlibet decretum de altero mundo, siue sit simul decretum de Incarnatione Spiritus Sancti, siue non sit, sed solum decretum de altero mundo indifferens ut coniungatur cum decreto de Incarnatione, vel cum eius defectu.

127 Deinde non solum debet se tenere in hypothese decre-

tum de altero mundo sumptū secundū se; sed decretum de altero mundo ut existens sine impossibilitate antecedenti præcedendi cōtingenter ad decretum de Incarnatione Spiritus Sanctus: nam, cum per propositionem conditionalem, quæ propriè est conditio nalis, non solum affirmetur conditionatum pro casu hypothesis; verum etiam affirmetur aliqua antecedentia hypothesis ad conditionatum: hinc inferitur ex parte hypothesis non solum se tenere existentiam illius, quod conducit ad conditionatum, verum etiam ita existere, ut non sit antecederet impotens influere in conditionatum. Pater hoc in Scientia Media actus liberi creati: nam huius Scientiæ Media, *Si Petrus vocetur auxilio A. consentiet*, non est hypothesis auxilium A. sumptum secundum se; sed auxilium A, cum præparatione concursus, & carentia prædeterminationis. Ergo hypothesis non solum est id, quod conducit ad conditionatū; sed carentia impossibilitatis antecedentis influendi in conditionatū.

128 Ex hac doctrina (magis explicanda dum de conditionalibus disparatis agamus) inferitur quod, cum Deus possit se determinare ad decretum de Incarnatione, independentem ab eo quod hoc decretum moueatur ex decreto de altero mundo, & in illo casu decretum de altero mundo nullo modo iuuaret antecederet ad decretum de Incarnatione Spiritus Sancti: inferitur, inquam in hac Scientia Media *Si Deus decernat alterum mundum, decernet Incarnationem Spiritus Sancti*, non solum se tenere ex parte hypothesis decretum de altero mundo; verum etiam carentia de eo, quod deur decretum de Incarnatione Spiritus Sancti, vel non Incarnatione illius sine dependentia à decreto de existentia alterius mundi: quia solum hac ratione decretum de altero mundo est hypothesis, & conditio; & non disparato modo se habet ad decretum de Incarnatione Spiritus Sancti.

129 Ex his præmissis respondeo ad argumentum: concedendo antecedens, & negando consequentiam. Ad consequentiæ probationem concessa maiore: nego minorem: nam cum per hanc scientiam de vno decreto sub conditione alterius non affirmetur decretum de Incarnatione Spiritus Sancti, sub conditione decreti de altero mundo: sumpto hoc decreto secundum se; sed sub conditione decreti de altero mundo ut existentis sine impossibilitate antecedenti influendi in decretum de Incarnatione, & existere decretum de Incarnatione sine dependentia à decreto de altero mundo sit impossibilitas antecedens in decreto de altero mundo ad influendum in decretum de Incarnatione: hinc deducitur ex

parte hypotheseos huius Scientiæ *si existat decretum de altero mundo, existet Incarnatio*, intelligi carentiam decreti de Incarnatione, ut existentis sine dependentia à decreto de altero mundo: quod autem Deus per unicum decretum, vel per duo comitanter, & sine dependentia unus ab altero, decernat alterum mundum, & Incarnationem, non opponitur cum eo, quod verum sit quod, si Deus decerneret alterum mundum, quin decerneret comitanter, & independententer à decreto alterius mundi, Incarnationem Spiritus Sancti, decerneret eandem Incarnationem per decretum non comitanter se habens, sed posterius natura ad decretum de altero mundo.

130 Ob. 4. Ratio, quare deberet Scientia decreti futuri sub conditione alterius decreti se tenere in hypothesei, esset quia non perfecte providenter decerneret Deus, nisi prouideret quid, posito tali decreto, ipse Deus pro sua libertate circa alia obiecta fieri decreturus. Sed tota perfecta providentia saluatur, absque præcedentia huius scientiæ. Ergo sine fundamento adstruitur talis præcedentia. Minor, in qua est difficultas, probatur. Saluatur perfecta providentia in Deo, dum nihil existat, quod sibi involuntarium, & casuale sit. Sed, quamvis Scientia de Incarnatione sub conditione alterius mundi non præcedat ad decretum de altero mundo, nihil erit involuntarium, aut casuale Deo. Ergo sine præcedentia talis scientiæ saluatur perfecta providentia in Deo. Hæc ultima minor probatur. Quamvis hæc scientia non præcedat; cum tamen, posito altero mundo, penes Deum sit decernere, vel non decernere Incarnationem Spiritus Sancti: hoc aggregatum ex altero mundo, & Incarnatione, & quodlibet extremum illius erit Deo plenè voluntarium, & liberum. Ergo neque aggregatum neque ali quod illius extremum erit Deo aut involuntarium, aut casuale. Erit ergo perfecta providentia dispositum.

131 Respondeo ad perfectissimam Dei providentiam spectare ante positionem alicuius extremi prouidere omnia, quod ex positione talis extremi quavis ratione sequendum sit: consequenterque ad ultimam Dei perfectionem in sua providentia non sufficere, quod nihil illi sit casuale, aut penitus involuntarium, sed ulterius requiri cognoscere extremum, quod ponit cum omnibus predicatis siue intrinsicis, siue extrinsecis, quæ illi iam conveniunt siue absolute, siue conditionate.

132 Obijcies quinto. Si scientia de decreto Incarnationis Spiritus Sancti sub conditione alterius mundi præcederet de-

etatum de altero mundo, existente altero mundo, Deus non esset indifferens ad Incarnationem Spiritus Sancti. Ergo prædicta scientia non præcedit. Probatur antecedens. Si ea scientia præcederet, in signo potestatis ad decernendam Incarnationem Spiritus S. se teneret scientia visionis, qua Deus cognosceret existere decretum de altero mundo ex vi scientiæ conditionatæ: Sed potestas includens hanc scientiam non est potestas indifferens respectu Incarnationis Spiritus S. utpote involuens scientiam connexam cum incarnatione Spiritus S. ut ex se patet. Ergo si ea scientia præcederet, Deus, existente altero mundo, non esset indifferens ad Incarnationem Spiritus Sancti.

133 Probatur antecedens. In illo signo includitur scientia visionis de decreto alterius mundi: sed hæc scientia eadem virtutaliter debet representare dependentiam, quam actu habet ab illa Scientia Media: Ergo scientia visionis representans decretum alterius mundi, ut dependens ab ea scientia, ingreditur signum potestatis immediatæ ad decernendam Incarnationem Spiritus S. Prima pars antecedentis est certa: quia, decernente Deo existentiam alterius mundi (quod decretum se tenet saltem ut conditio præpriori ad decretum Incarnationis) tenetur Deus cognoscere talem conditionem, qua ad ulterius decretum adiuvatur: imò non facile apparet, qua alia ratione iunetur decreto de mundo ad decretum Incarnationis, nisi quatenus prævidens se mundum decrevisse ex hac scientia ad decernendam Incarnationem dirigatur.

134 Quod autem hæc scientia debeat eadem virtualiter representare Scientiam Mediam, à qua defacto procedit, probatur. Scientia visionis, qua in se ipsa res cognoscitur, debet attingere obiectum, ut defacto existit dependenter à suis causis, seu quasi causis: sed hæc est scientia visionis: ergo debet attingere decretum, ut existens, non secundum se; sed ut defacto dependens ab eo, à quo defacto dependens est.

135 Hoc argumentum non exiguam habet difficultatem, iuxta vulgarem sententiam plurium afferentem, scientiam visionis alicuius obiecti in se ipso non posse præscindere à causis, à quibus defacto dependet prædictum obiectum. Cæterum mihi hoc argumentum exiguam ingert difficultatem, utpote qui censeo Scientiam visionis alicuius obiecti in se ipso posse præscindere à causis, à quibus defacto dependet; quando nimirum tale obiectum, ut cognitum ut, absolute existens potest præcedere obiectivè ad suas causas, ut latius dicam, Deo favente, tractatu de Incarnatione.

Igitur ad argumentum propositum, nego scientiam absolutam, siue visionis vnius decreti debere eandem virtualiter repræsentare Scientiam Mediam dirigentem ad decretum: falsum enim est scientiam visionis, qua res in se ipsa cognoscitur debere necessario attingere obiectum, vt in actu secundo dependens à causis, à quibus de facto dependens est.

SECT. V.

Quid se teneat ex parte notæ illationis, siue quid affirmetur per particulam si: Vbi de conditionalibus disparatis.

136 **N**Oto primo propositionem conditionalem disparatam eam esse, in qua hypothesis, nec connectitur cum conditionato, nec vlla ratione de facto insuit, siue physice, siue moraliter, in conditionatum, neque ad illud de facto iuuat, quamvis in illud influere, vel ad illud iuuare possit. Eam enim vocamus conditionem disparatam, quæ de facto disparato modo se habet. Cum igitur id, quod conducere potest, si de facto non conducatur, de facto disparato modo se habeat: ideo, quod de facto non conducit, hypothesis disparata dicenda est. Hinc inferitur, licet nulla sit entitas, quæ ratione alicuius ordinationis Diuinæ non possit pertinere se habere ad aliam; nihilominus plures propositiones esse de conditione disparata, quia conditio de facto impertinenter se habet ad conditionatum.

137 **N**Oto secundo. Hoc iuuamen conditionis inconditionatum eius debere esse conditionis, vt verè, siue physice, siue moraliter, siue intrinsecè, siue extrinsecè, siue tanquam causa, siue tanquam conditio, insinat hypothesis in conditionatum; alioqui, quævis hypothesis aliquod conditionati impedimentum remoueat, non ad conditionis pertinentis genus accedet.

138 **Q**uæ obrem hæc propositio *Si Turca dormiat, Petrus conuertetur* non extrahitur à ratione conditionalis disparatæ (vt vult P. Ribad.) ex eo quod somnus Turcæ excludat, exclusione inæspōnibilitatis, decretū de de facto somni Turcæ, & carentia cōterfionis Petri, quod decretū de se impedimentum est conuersionis Petri: non inquam sufficit: quia somnus nulla ratione, vt existens pro priori, excludit illud decretum; sed insert à posteriori aliunde

de esse exclusum: quam obrem nullum influxum habet in conuersionem Petri.

139 Noto tertio. Aliquas esse propositiones de hypothefi disparatas in adæquatè: hoc est de hypothefi, quæ respectu vnius partis conditionati pertinetur se habet; impertinetur vero respectu alterius, ut patet in hac propositione, *Si Turca dormiat, & Turca dormiet, & Petrus conuertetur*: quia dormire Turcam pertinentissime se habet ad ipsum dormire Turcam, quæ est vna conditionati pars: impertinetur vero ad conuersionem Petri; quæ est altera pars conditionati: quo fit, ut prædictæ propositiones, nec simpliciter de hypothefi pertinetur, nec simpliciter de impertinente hypothefi dicendæ sint, sed de hypothefi pertinetur in adæquatè sumpta in adæquatione ex parte conditionati.

140 Noto quartò. Conditionem posse concipi in duplici sensu, vel pro conditione præcise in affirmando, vel pro conditione in essendo: conditio in essendo in tota sua latitudine ea est, quæ conducit de facto, de factoque iuuat, vel requiritur ad id, cuius dicitur conditio. Ita applicatio ignis est conditio ad ignem productum ad se ipsam: & ad eius decretum; quia ad ignem concurrat ad se ipsam, & ad sui decretum requiritur. Conditio præcise in affirmando est, quæ præcise limitat, & restringit affirmationem ad casum, quo ipsa sit, ut *si existat Petrus, existet Ioannes*, qui aliquem alium nexum, inter conditionem, & conditionatum enuntiet. De hac igitur dubitamus, an possibilis sit, continetque veritatem: & quid ad prædictam veritatem requiratur? Quod est idem, ac querere, quid affirmetur per notam illationis, siue per particulam, in propositionibus conditionalibus?

141 Omnis ergo varijs Authorum sententijs. Sit prima conclusio. Propositio conditionalis de conditionato contingente non affirmat aliquam illationem, siue intrinsecam, siue extrinsecam, neque huiusmodi illatione ad suam indiget veritatem. Hæc conclusio est contra Thomistas, necnon partim contra Patrem Vazquez. Prima pars huius conclusionis probatur. Potest intellectus affirmare, quod, si existat vnum, coniungeretur cum alio, quin opus sit affirmare hanc conjunctionem necessariam esse ex natura rei, neque fundari in aliquo extrinseco id inferente: ergo necesse non est affirmare aliquam illationem, siue intrinsecam, siue extrinsecam. Probatur antecedens: conjunctio futura, sub aliqua conditione contingente, se ipsa independentem à connexionem intrinsecam, siue extrinsecam conditionis cum conditionato, erit, vel non erit

erit, posita conditione: ergo se ipsa est affirmabilis. Idem suadent omnes probationes scientię Medię, quas supra per otium expendimus.

142. Obijcitur ex P. Vazquez. Propositionem conditionalem nihil aliud affirmare, quam bonitatem illationis. Quod ita confirmat Author Anonimus lib. de ord. prior. & poster. cap. 25. Licet antecedens, & consequens seorsum sumpta sint falsa; si tamen recte vnum inferatur ex alio, conditionata propositio erit vera, vt, si equus volat, habet alas: ergo e contra, licet vtrumque sit verum, si tamen vnum ex alio non sequitur, est falsa, vt: si capra saltat, arbor floret: ergo per propositionem conditionalem affirmatur vnum ex alio inferri.

143. Respondeo negando primam propositionem, quę deducitur ex P. Vazquez. Ad probationem Anonimi respondeo: cedendo antecedens, & negando consequentiam. Ratio est; quia, si ex antecedente inferatur legitime consequens, si existat antecedens, coniungatur necessario cum consequenti: at vero, quamvis non connectatur antecedens cum consequenti, nec coniungatur cum illo necessario, poterit, si existat antecedens, coniungi cum consequenti: quod sufficit ad veritatem propositionis affirmantis coniunctionem futuram conditionatę. Alia argumenta, quę contendunt propositiones omnes indigere aliquo absolute existenti ad sal. veritatem, satis in superioribus dissoluimus.

144. Dico secundo. Propositio conditionalis, vt pręcise affirmans conditionato modo, non affirmat conducentiam a causa conditionis in conditionatum. Probatur. Propositio conditionalis, vt pręcise conditionalis est, solum affirmat, quod, posito vno extremo, erit alterum; sed affirmare hoc, pręscindit ab eo, quod primum conducat de facto ad secundam. Ergo affirmatio conditionata, prout pręcise conditionata, pręscindit ab affirmatione conducentiæ, siue influxus conditionis in conditionatum. Consequentia est bona. Minor certa: siquidem affirmare, quod, posito vno, erit alterum, solum est affirmare id, quod requiritur, vt posito vno, alterum detur. Sed ad hoc non requiritur, quod, posito vno, detur alterum ex vi conducentiæ primi in secundum; sed pręcise, quod detur. Ergo id contaxat affirmatur pręscindendo a conducentia, vel influxu. Iam vero maior probatur. Tum ex eo quod non est ratio cur in affirmatione non posita, affirmando coniunctionem pro casu hypothesis, pręscindere a conducentia; tum etiam, quia possum affirmare, quod, posito vno, dabitur alte-

rum ignorando, an datur, vel non datur talis conducentia, talisve influxus. Ergo, & affirmare præscindendo ab influxu, & conducentia.

145 Hæc tamen conclusio intelligenda est respectu creaturatum, non autem respectu Dei: quia Deus solum affirmat conditionato modo ea, quæ nequeunt affirmari verè modo absoluto. Cum autem ea, quæ disparato modo se habent, v.g. conversio Petri sub conditione somni Turcæ, ex eo veritatem habeant, quia (ut infra dicemus) absolute existit conditionatum: hinc deducitur Deum solum affirmare modo conditionato propositiones de hypothesis pertinenti; non verò, quæ sunt de hypothesis impertinenter se habente respectu conditionati.

146 Ex quo deducitur 1. propositionem strictè conditionalem, prout distinctam à propositione exigente veritate n. absolutam, ex parte conditionati, affirmare aliquem influxum hypothesis in conditionatum: quia propositio, ut strictè conditionata, dicit hypothesis non disparato modo se habere, & consequenter dicit aliquem influxum conditionis in conditionatum.

147 Deducitur 2. propositionem strictè conditionalem contingentem dicere ex parte hypothesis carentiam necessitatis, & impossibilitatis antecedentis ad conditionatum: quia dicit influxum contingentem conditionis in conditionatum: prædictus autem influxus dicit ex parte conditionis carentiam, tum impossibilitatis, tum necessitatis antecedentis ad influendum.

148 Dico tertio. Propositio conditionalis de conditione omnino disparata habet determinata n. veritatem, vel falsitatem. Probat: loquendo v.g. de hac propositione, *Si Turca dormiat Ioannes convertetur*, supposito, quod Deus conversionem nō prius decreverat, aut permittat, se movendo ex somno Turcæ. Converti Ioannem absque eo, quod Deus decreverat prius, vel permittat eius conversionem, sub conditione somni Turcæ, & absque eo, quod Deus moveatur ex somno Turcæ præcognito, ut existente, possibile est. Potest ergo Deus absque his conditionibus tendentibus, & absque tali motione, pro sua duntaxat libera voluntate, præsupposito peccato Ioannis conferre illi auxilium efficax ad conversionem, Tunc sic.

149 Si Turca dormiat, vel erit conversio Ioannis, prædicto modo possibilis, vel non erit. Si erit, propositio erit determinate vera, si non, erit propositio determinate falsa; consequenter, quæ erit vera, quæ enuntiet quod, posito somno Turcæ, erit de-

Quis conuersionis praedicto modo considerata. Ergo una ex illis propositionibus est determinate vera, & altera falsa. Primum antecedens, ex quo tota probatio proficiscitur; probatur ex illo principio toties in hoc tractatu expenso, & inculcato. Quodlibet pro qualibet differentia temporis, pro qualibetque vera suppositione, vel est, vel non est. Ergo, si existat somnus Turca, reuera illa conuersio, vel erit, & coniungetur cum somno Turca: vel si non erit, eibus defectus cum praedicta suppositione somni Turca coniungetur.

150 Obijces aduersum secundam, & tertiam conclusionem. Per propositiones conditionales non affirmatur, ut cumque coniunctio; sed insuper affirmatur conditionatum aliquomodo tribui conditioni. Ergo affirmatur aliqua conducentia conditionis in conditionatum. Antecedens probatur. Haec propositiones ita affirmant, ut modo conditionato affirmandi intendamus exprimeret quod, si detur illa conditio, erit conditionatum, potius quam si non detur, nosque ipso affirmandi modo insinuamus habere aliquod fundamentum, ut affirmemus conditionatum extitum, si detur illa conditio, potius quam si non detur: hoc est asserere conditionem de facto conducere, & iquare in conditionatum. Ergo id affirmamus per propositionem conditionalem.

151 Respondeo negando assumptum. Ad probationem, nego maiorem; quia per modum conditionatum affirmandi non enunciamus dari conditionatum, potius pro casu conditionis, quam pro casu defectus conditionis, ita ut ly *potius pro uno casu, quam pro alio* se teneat ex parte obiecti affirmati, sed nos ita affirmamus conuersionem Petri pro casu somni Turca, ut non affirmemus pro alio, non tamen negamus extituram conuersionem pro alio casu; sed ab hoc omnino praescindimus. Deinde, quando affirmamus conuersionem Petri pro casu somni Turca, ipso modo affirmandi insinuamus habere fundamentum ad id affirmandum, potius quam ad affirmandum oppositum, non tamen insinuamus habere nos fundamentum ad enuntiandum conditionatum potius sub hac hypothesis, quam sub defectu illius: hoc enim absque fundamento dicitur. Cessat igitur contrarium argumentum.

152 Obijces secundo. In rebus existentibus de praesenti non sufficit concomitantia duorum extremorum, ut vnum existat sub conditione alterius: alioqui coexistentibus Petro, & Paulo, uterque existeret sub conditione alterius: ergo neque sufficit concomitantia futura, ut vnum sit extitum sub conditione alterius. Ergo quo-

Eius affirmatur vnum sub conditione alterius, non affirmatur præscindendo à conducentia; sed positive affirmatur conducentia, & iuuamen conditionis in conditionatum.

153 Respondeo in propositione conditionata à nobis concepta, præcise, vt tali, non affirmari vnum sub conditione alterius ex parte obiecti; sed tantum ex parte actus: hoc est hypothesim non esse conditionem in essendo, neque affirmari, vt talem; sed tantum esse conditionem in affirmando: quatenus affirmatur conditionatum præcise pro casu, quo detur hypothesis, & non pro alio. Hinc ad argumentum. Concesso antecedente, & primâ consequentia, distinguo vltimum consequens. Ergo quoties affirmatur vnum sub conditione alterius, affirmatur aliqua conducentia. Si affirmetur sub conditione ex parte obiecti, concedo; si affirmetur sub conditione ex parte actus, nego consequentiam; quia, vt *A* sit conditio in affirmando respectu *B* non requiritur conducentia ex parte obiecti, sed solum quod affirmetur *B*. pro casu duntaxat, quo existat *A*.

154 Restat modo explicare, quid requiratur ad veritatem propositionis conditionalis disparatæ: vtrum videlicet eius veritas dicat existentiam aliquam absolutam, vel potius nullo absolute existente opus habeat, sicut propositio conditionalis de conditione pertinente.

155 Dico ergo ad veritatem propositionis conditionalis disparatæ requiritur absoluta existentia conditionati (licet eius modi propositio ex modo affirmandi ab hoc præscindat) v. g. data hac propositione. *Si Turca dormiat, Petrus conuertetur*, necessarium est, vt vera euadat (supposito quod hypothesis nullatenus infuat in conditionatum) quod Petri conuersio absolute futura sit. Probatur hoc assertum.

156 Esse verum quod, si Turca dormiat, Ioannes conuertetur, habendo se impertinenter Turcam dormire ad Ioannis conuersionem, est quod Ioannes conuertetur, siue Turca dormiat, siue non dormiat. At hoc dicit, quod absolute Ioannes conuertetur. Ergo prædicta veritas involuit quod Ioannes absolute conuertetur. Consequentia est bona. Probo maiorem, postea minorem probaturus. Non impertinenter se haberet *A*. ad *B*. si existente *A*. exiturum esset *B*. & deficiente *A*. defecturum esset *B*. Igitur quod, si existat *A*. existat *B*. habendo se impertinenter *A*. ad *B*. est quod existat *B*. siue existat, siue non existat *A*. Antecedens videtur lumine naturæ clarum, id enim, quo existente, existit *B*, & quo deficiente,

ciente, deficit B. conducit, siue intrinsece, siue extrinsece ad B. ergo quod impertinenter se habet ad B. quando est simul verum quod, si illud existeret, existeret B. ita se habet, vt existeret B. siue illud impertinenter se habens existeret, siue non existeret.

157 Minor autem, nempe verum esse, quod Ioannes conuerteretur, siue Turca dormiat, siue non dormiat, dicere, quod Ioannes absolute conuerteretur: facile videtur probari. Nam Ioannem conuertendum esse, si Turca dormiat, & si Turca non dormiat, excludit hanc veritatem *Ioannes non conuertetur*. Ergo dicit hanc veritatem *Ioannes conuertetur*: consequentia est bona. Antecedens probatur. Si Ioannes non conuertendus esset, vel non esset conuertendus dormiente Turca, vel non esset conuertendus non dormiente Turca: aliter enim esset casus chymaricus: siquidem defectus conuersionis esset futurus, quin Turca somnus existeret, & quin deficeret: sed neque defectus conuersionis Ioannis esset futurus dormiente Turca, aliter enim esset verum, *Si Turca dormiat Ioannes non conuertetur*, neque defectus conuersionis Ioannis esset futurus non dormiente Turca, quia esset verum *si Turca non dormiat Ioannes non conuertetur*. Ergo si verum est Ioannem conuertendum, siue Turca dormiat, siue non dormiat, non erit verum absolute, Ioannem non conuertendum esse: Ergo erit verum oppositum, videlicet Ioannem absolute conuertendum esse.

158 Dices: verum esse quod, si Turca dormiat, Ioannes conuertetur, habendo se impertinenter somnum Turcæ ad conuersionem Ioannis: attamen dari hanc veritatem disparatam, siue disparato modo se habente hypothese respectu conditionati, non esse, quod Ioannes conuerteretur, siue Turca dormiret, siue non dormiret; sed solum quod somnus Turcæ neque conducit ad conuersionem, neque ad carentiam conuersionis vicissimque carentiam somni, neque ad conuersionem, neque ad defectum conuersionis proficiat, quod quidem non arguit conuersionem futuram, siue Turca dormiat, siue non dormiat: quia non videtur repugnare quod somnus Turcæ, neque ad conuersionem, neque ad carentiam conuersionis conducens sit: & tamen verificentur simul hæc duæ propositiones: *Si Turca dormiat Ioannes conuertetur; si Turca non dormiat Ioannes non conuertetur*. Sicut enim verum est quod, si Tur-

ca dormiat, Ioannes conuertetur, quin Turcam dormire inueni defacto ad conuersionem, & similiter potest seorsim ab altera veritate esse verum quod, si Turca non dormiat, Ioannes non conuertetur, quin defectus somni ad defectum conuersionis inueni defacto; cur non poterit vtrumque simul verum esse, quin Turcam dormire, vel non dormire conducat defacto in conuersionem, potius quam in Ioannis non conuersionem?

159 Fateor non facile probari efficaciter repugnare vnum extremum v. g. A, habere se impertinenter respectu alterius extremi v. g. B. nihil inuando ad B. aut ad defectum B, & tamen veras esse has duas propositiones: *Si existat A, existet B. si deficiat A deficiet B.* Caterum existimo difficultatem non ex obscuritate, sed potius ex nimia rei claritate oriri: aliqua enim vsque adeo humano innotescunt intellectui, vt egre admodum clariora alia in eorum valeant reperiri probationem. Huiusmodi arbitror esse hoc principium: *Id, quo existente; existit aliud, & quo deficiente, deficit aliud, non omnino impertinenter se habet respectu illius.* Et similiter hoc: *quod existit omnino independenter ab A. non deficeret, quamvis deficeret A.*

160 Quod iterum declaratur. Hac veritas: *Si existat A, existet B.* nihil prorsus inuante A. importat exiturum esse B. quin ita exiturum fundetur vllomodo in existentia entitatis A: ergo importat exiturum pro casu entitatis A proinde, ac fatalis casus non daretur; hoc autem est formalissime exiturum esse B. siue existat A, siue non existat. Ergo hoc requiritur ad veritatem illius propositionis: *Si existat A, existet B. nihil prorsus inuante A.*

SECT. VI.

Illationes ex dictis.

161 **I**nfertur ex dictis primo. Propositionem conditionalem disparatam non recte explicari per propositionem copulatiuam, ita, vt hæc propositio: *Si Turca dormiat, Ioannes conuertetur:* reddat hunc sensum: *Turca dormiente Ioannes conuertetur, siue in aliqua simul duratione Turca dormiet, & Ioan-*

nes conuertetur. Probatur. Propositio conditionalis ad sui veritatem non requirit, quod conditio existat, sed quod, si conditio existat, detur id, quod affirmatur dari casu, quo detur talis conditio: Ergo propositio conditionalis disparata non affirmat utrumque extremum absolute: Antecedens probatur, & declaratur. Supponamus Ioannem conuertendum, siue Turca dormiat, siue non dormiat, in quo nulla est implicatio. In hoc casu vera est hæc propositio. *Ioannes conuertetur, siue Turca dormiat, siue non dormiat.* Ergo etiam seorsim erit verum *Ioannes conuertetur, si Turca dormiat, & etiam Ioannes conuertetur, si Turca non dormiat.* Ergo hæc propositiones conditionales non affirmant existentiam conditionis: alioqui essent simul veræ hæc duæ propositiones: *Turca dormit, & Ioannes conuertitur, Turca non dormit, & Ioannes conuertitur*, quæ propter conuersio Ioannis coexistere simul de facto duplici contradictione.

162 Inferitur secundo. Neque propositionem conditionalem disparatam sufficienter explicari per propositionem disiunctiuam de carentia conditionis, vel existentia conditionati, siue, quod idem est, per propositionem negantem coexistentiam conditionis cum carentia conditionati v. g. hæc propositio, *Si Turca dormiat, Ioannes conuertetur.* Insufficienter ita exponitur: *Non existent simul Turcam dormire, & Ioannem non conuerti.* Probatur: supponamus, neque Turcam dormire, neque Ioannem conuerti. In hoc casu verum est, vel Turcam non dormire, vel Ioannem conuerti: quia ad veritatem propositionis disiunctiue sufficit aliquod extremum ex disiunctiue affirmatis. At non eo ipso in hoc casu verum est, quod, si Turca dormiat, Ioannes conuertetur: Ergo propositio hæc insufficienter explicatur per illam. Minor probatur. Supposito, quod Turcam dormire impertinenter se habeat ad conuersionem Ioannis, & ad non conuersionem, & supposito, quod Ioannes non conuertatur, carentia conuersionis Ioannis eodem modo existet, siue Turca dormiat, siue non dormiat. Præter quam quod, adhuc in propositione conditionalis de conditione pertinente v. g. *Si existat auxilium existet consensus*, non eo ipso, quod deficient auxilium, & consensus, verum est, quod si existat auxilium, existet consensus: Ergo longe minus in conditionalis disparata, cum conditio nullo modo conducatur in conditionatum, si tamen dicas te in aliquo sensu ex his, quos reieciimus, intellige-

re propositionem conditionatam, facile tibi respondebo perpetuam in hoc sensu intelligi. cum alius reliquus sit, qui magis propositioni conditionatæ congruus sit, iuxta communem verbi conditionati acceptionem.

163 Inferatur tertio: propositionem conditionatam de conditione disparata, quæ non affirmat conditionem disparato modo se habere respectu conditionati, affirmare conditionatum restringendo affirmationem ad casum, quo existat hypothesis, præsciudendo ex modo affirmandi ab eo, quod hypothesis inuenit, vel non inuenit ad conditionatum. Patet ex dictis, quia propositio conditionata præsciudit ex modo affirmandi ab eo, quod sit de conditione disparata, potius quam de conditione pertinente: sed affirmare hoc modo est dumtaxat affirmare conditionatum, restringendo affirmationem ex parte modi casum hypothesis, præsciudendo ab eo, quod inuenit, vel non inuenit: Ergo talem sensum continet propositio conditionalis prædicta. Si vero affirmetur B. ut exiturum sub hypothesis A, ut sub hypothesis disparata, affirmatur, saltem æquiualeuter, ut exiturum absolute, quia affirmatur ut exiturum, siue existat, siue non existat. A. Ex quo inferatur absolute exiturum B. Ergo saltem æquiualeuter affirmatur absolute exiturum B. Ex quadoctrina.

164 Inferatur quarto, Deum propriè loquendo, non habere scientiam conditionatam, seu mediani de euentu sub conditione disparata. Explicatur hæc conclusio. Deus debet cognoscere obiectum, quia perfectione cognoscibile est pro signo, pro quo illud cognoscit: sed pro signo, pro quo est cognoscibilis v. g. conuersio Petri sub hypothesis somni Turcæ, est etiam cognoscibilis, ut absolute futura: ergo Deus non cognoscit hæc veritatem. Si Turca dormiat Petrus conuertetur sub expressione conditionata præsciudente ex suo modo tendendi ab eo, quod conuersio sit, vel non sit absolute futura, sed cognoscit conuersionem, ut absolute futuram, & somnum Turcæ, ut impertinenter se habentem ad prædictam conuersionem. Consequentia est bona, & maior certa: alioqui Deus posset cognoscere imperfecte obiectum. Minor constat ex dictis: quia, ut supra diximus, verum esse conuersionem futuram sub hypothesis aliqua nihil inuante ad conuersionem, infert infallibiliter conuersionem absolute futuram esse. Ergo pro signo, quo datur eiusmodi veritas cognoscibilis est conuersio, ut absolute futura.

165 Inferitur quinto. Propositionem de hypothese in adæquate impertinente, & in adæquate disparata respectu conditionati, exigere ad sui veritatem existentiam absolutam illius partis conditionati, respectu cuius impertinenter se habet. V. g. in hac propositione. *Si Turca dormiat: & Turca dormiet, & Petrus convertetur.* Requiritur ad illius veritatem, quod Petrus absolute conuertendus sit. Facile probatur ex dictis, quia conuersio Petri ita erit pro casu somni Turcæ, vt nullo modo fundetur in tali somno: Ergo per inde erit in tali casu, ac si talis casus non daretur: Et go erit siue Turca dormiat, siue non dormiat: at qui hoc arguit, vt supra probatum est conuersionem Petri absolute futuram esse: Ergo vt sit vera illa propositio requiritur quod absolute sit futura conuersio Petri.

QVÆST. XVII.

De proprietatibus Scientiæ Mediæ.

AD plenam Scientiæ Mediæ intelligentiam eius proprietates oportet inuestigare: plures enim Scientiæ Mediæ proprietates insunt, quæ, & difficultatem continent non exiguam, & quarum exacta discussio plurimum ad prædestinationis perfectiorem notitiam iuuabit.

SECT. I.

De multiplicitate Scientiæ Mediæ.

NOn est nobis sermo de multiplicitate reali, cum inter actus Diuinos toti Trinitati communes nulla sit: nec de multiplicitate dumtaxat mentali, quæ parui momenti est, sed de multiplicitate virtuali, quæ in susceptione duplicis prædicati contradiçtorij consistit. Hoc est: vtrum dentur in Deo cognitiones conditionate contingentes, quibus prædicata conueniant contradiçtoria? Vel potius dicendum sit omnes cognitiones conditionatas contingentes vnam virtualem Scientiam Mediam constituere. Cumque in Deo non solum Scientia Media directa, verum etiam, & reflexa sit: neque solum de actibus humanis, sed de actibus, quo-

que diuinis liberis sit Scientia Media : de omnibus inuestigandum est ; an vnā, vel potius multiplicem virtualiter Scientiam Mediā constituent ?

2 Sit prima conclusio. Inter scientiam directam de consensu v.g. sub hypothesi auxilij, & scientiam reflexam (siue distinguatur, siue non distinguatur, hac, vel illa ratione à scientia absoluta de collatione auxilij, à quō modo præscindo) habentem pro conditione hanc Scientiam Mediā directā, & pro conditionato hypotheseū scientiæ directæ, datur distinctio virtualis. Hoc est: *Scientia Media hæc si existat auxilium existet consensus; distinguatur virtualiter ab hac: Si auxilium præuideatur efficax, existet.* Probatur hæc conclusio. His scientijs conueniunt prædicata contradictoria. Ergo distinguuntur virtualiter. Antecedens probatur. Scientia Media directā constituit, vel saltem constituere potest signum indifferentiæ diuinæ ad decernendum auxilium A. At scientia reflexa nequit tale signum constituere cum scientia directā, ergo conueniunt illius prædicata contradictoria. Maiorem suppono ex principijs in Societate communibus : quandoquidem omnes ferme nostri Doctores asserunt Deum ex notitia conditionatae efficacæ, vel inefficacæ auxilij dirigi, ita, vt ex illa possit, vel ad conferendum moneri, vel retrahi ab eius auxilij collatione. Vt late diximus quæst. 2. de Præd.

3 Minor igitur, in qua potest esse difficultas, ostenditur. In signo indifferentiæ ad collationem, & negationem auxilij, nequit intelligi aliquid connexum cum existentia auxilij. At scientia reflexa, simul cum directā de efficacia auxilij sunt quid connexum cum existentia auxilij : Ergo scientia reflexa simul cum directā non constituit signum indifferentiæ ad collationem, & negationem auxilij. Maior est certa, minor facile probatur. Scientia reflexa verificat hanc propositionem. *Si auxilium præuideatur efficax, existet.* Scientia directā efficacæ verificat hanc *auxilium præuideatur efficax*, at hæc duplex veritas connectitur cum existentia auxilij : Ergo illa duplex scientia connectitur cum existentia auxilij, consequenterque, non existit, vtrique scientia in signo indifferentiæ.

4 Declaratur vterius hæc ratio. Quæ virtualiter, non distinguuntur ita se habent, vt nihil conueniat vni, quod non conueniat realiter vtrique simul, cum neutrum ab altero, aut ab vtroque simul virtualiter distinguatur : Sed Scientiæ Mediæ directæ de consensu sub auxilio conuenit, aliquid, quod non

non conuenit simultati huius scientiæ directæ; & scientiæ reflexæ de collatione auxilij sub conditione scientiæ directæ de illius efficacia: Ergo scientia directæ distinguitur virtualiter, tum à simultate vtriusque scientiæ, tum à scientia reflexa, quandoquidem, si ab ea non distingueretur, neque à simultate vtriusque scientiæ distincta foret. Minor probatur. Scientia directæ de efficacia auxilij potest Deum dirigere ad eius liberam collationem: simultas vtriusque scientiæ, utpote connexa cum existentia auxilij, non potest ita dirigere. Ergo conuenit uni aliquid, quod non conuenit alteri.

5 Aduersus hanc conclusionem vnicum, sed non leue argumentum est: quia nimirum videtur inferri esse infinitas scientias reflexas virtualiter distinctas, quod absurdum est, licet oppositum nonnulli senserint; quibus aliquando accessit Aldrete. Assumptum probatur. Hæc scientia reflexa: Si auxilium prouideatur efficax, existet, distinguitur virtualiter ab alia reflexæ supra reflexam tendente hac ratione: Si Deus cognoscat reflexæ, quod si auxilium prouideatur efficax, conferetur, defecto conferetur. De inde hæc secunda scientia distinguitur virtualiter ab alia tertia reflexa, cuius hypothesis sit, hæc secunda, & sic in infinitum. Ergo sunt infinitæ scientiæ reflexæ virtualiter distinctæ. Primum antecedens probatur: sicut se habet, prima scientia reflexa respectu scientiæ directæ, ita se habet scientia reflexa respectu primæ, & tertia, respectu secundæ, & sic in reliquis: Ergo omnes distinguuntur inter se virtualiter.

6 Respondeo minime ex conclusione nostra inferri infinitudinem scientiarum: quia, licet ob rationem traditam Scientia Media directæ à scientia reflexa distinguenda virtualiter sit, non tamen vna scientia reflexa ab altera scientia reflexa. Ratio huius sumitur ex his, quæ in superioribus diximus: ex eo enim scientia directæ distinguitur à reflexa, quia scientia directæ præcedere debet in signo indifferentiæ ad decretum collatiuum auxilij, quod se tenet ex parte hypothesis; cumque scientia reflexa, ita dirigere non valeat: inferitur illis prædicata contraria conuenire. At inter ipsas scientias reflexas non datur quod vna sit in aliquo priori directionis, & indifferentiæ, in quo altera non sit. Id circo nihil realiter conuenit uni, quod alteri proinde non conueniat. Scientiam reflexam Deum non dirigere, ostendimus supra quest. 16. sect. 3.

7 Sit secunda conclusio. Si verum sit dari aliqua decreta Diuina, quæ ab intrinseco habeant, nec imperari, nec dirigi posse à Scientia de aliquo euentu sub conditione talium decretorum iuxta id, quod supra diximus loquentes de directione Scientiæ Mediæ actuum diuinorum: in hac, inquam, suppositione, à cuius veritate, vel falsitate modo præsciindimus: Scientia Mediæ euentuum, qui contingenter erunt sub conditione talium decretorum, distinguitur virtualiter à Scientia Mediæ de actibus humanis. Probat. tur hæc conclusio eadem ratione, qua præcedentem probauimus. Scientia Mediæ horum actuum diuinorum nequit dirigere Deum ad tales actus, nec se tenere in priori indifferentiæ diuinæ ad tales actus. Sed Scientia Mediæ de obiectis creatis, circa quæ versantur hæc decreta, dirigit Deum ad hæc decreta concipienda, vt late constat ex tota quest. 2. de Prædestinatione. Ergo his Scientiis Mediis conueniunt prædicata contradictoria. Ergo distinguuntur virtualiter.

8 Sit tertia conclusio eidem principio insistendo. Scientia Mediæ habens pro conditionato aliquem actum diuinum pro libertate, & determinatione Diuinæ conceptum distinguitur virtualiter à Scientia Mediæ humanorum actuum. Probat. ur. Scientia Mediæ de aliquo actu Diuino sub aliqua conditione nequit dirigere Deum immediatè, vt supra ostendimus, ad decretum, quod se tenet ex parte conditionati: quia talis scientia, vt coniuncta cum cognitione hypothesis dirigente ad conditionatum connectitur intrinsecè cum decreto tenente se ex parte conditionati. At qui pro signo indifferentiæ diuinæ ad ponendum conditionatum, intellecta iam hypothesis, intelligitur Scientia Mediæ actuum humanorum, & euentuum, qui ex determinatione creaturæ erunt sub conditione talis decreti, vt constat ex dictis tract. de Prædestin. quest. 2. & 3. Ergo Scientiæ Mediæ de actu Diuino, & Scientiæ Mediæ de actu humano conueniunt prædicata contradictoria. Ergo distinguuntur virtualiter.

9 Sit quarta conclusio. Reliqui actus Scientiæ Mediæ inter se virtualiter identificantur, ita vt omnes Scientiæ Mediæ directæ, quæ non sunt de actibus Diuinis; sed de humanis determinationibus, nullam inter se dicant virtualem distinctionem. V.g. Scientia Mediæ de consensu Petri sub vno auxilio, & de dissensu sub altero. Item Scientia Mediæ de operationibus liberis aliorum hominum sub diuersis auxiliis: omnes, inquam, hæc scientiæ vnā, & non plures virtualiter scientias constituunt. Explicatur hæc conclusio.

Deus

Deus modo habet scientiam virtualiter simplicem omnium euentuum futurorum ex determinatione humana sub conditione humana libertatis ad eam determinationem. Quando autem Petrus in instanti præsentis consentit auxilio A. potest dissentire. Si vero dissentiat, non solum non erit Scientia Media, quæ de facto affirmat consensurum; verum etiam deficiet tota Scientia Media, quæ omnes euentus futuros sub conditione enuntiat, & loco illius erit alia scientia, quæ indiuisibiliter affirmet reliquos euentus, quos affirmat altera, & neget consensum, quem altera, si existeret, affirmaret.

10 Potissima huius conclusionis ratio est: quia simplicitas Diuina exigit, vt vbi necessitas non vrget, formaliter Diuina ne virtualiter quidem distinguantur, aut multiplicentur. Sed nulla est vrgens necessitas ad multiplicandas virtualiter præfatas Scientias. Ergo multiplicandæ non sunt. Minor probatur. Rationes, quæ pro multiplicitate, & distinctione aliarum scientiarum militant, in scientijs de conditionatis à libero humano arbitrio dumtaxat determinabilibus, vim non habent. Cum enim nulla ex his scientijs à voluntate Diuina dependeat, possunt omnes ad quamlibet determinationem Diuinam in signo libertatis præcedere: ex eo enim, quod præcedant nulla Diuina libertas minuitur.

11 Ob. 1. Scientia conditionata de consensu Petri præcedit auxilij Petri collationem. At scientia de consensu Pauli non præcedit ad collationem auxilij Petri. Ergo suscipiunt prædicata contradictoria consequenterque virtualiter distinguuntur. Consequentia est bona, & maior certa in nostris principijs. Minor probatur. Notitia de eo, quod impertinenter se habet ad conferendum Petro auxilium, non dirigit Deum ad illud cōferendum. Sed quod consensurus sit, vel non sit Paulus cum alio auxilio impertinenter se habet ad conferendum auxilium Petro. Ergo notitia illius veritatis non dirigit Deum ad vocandum Petrum.

Respondeo negando minorem, videlicet scientiam de consensu Pauli sub auxilio B. non præcedere collationem auxilij Petri. Ad probationem respondeo 1. transmissa maiore, negando minorem: quia notitia de consensu Pauli, sub auxilio B. potest mouere Deum ad conferendum Petro auxilium A. quia potest velle Deus quod Petrus consentiat propter conjunctionem illius veritatis absolutæ cum veritate conditionata de consensu Pauli sub auxilio A.

12 Respondeo 2. distinguendo maiorem. Notitia de eo, quod

quod impertinenter se habet ad auxilium A. non dirigit ad eius collationem: si ea noticia nullum habeat obiectum pertinenter se habens ad auxilium A. concedo. Si habeat aliquod obiectum pertinenter se habens: nego maiorem. Cum autem noticia de efficacia auxilij A. respectu Petri, & de efficacia auxilij B. respectu Pauli repræsentet efficaciam auxilij A. quæ, vt præmissa pertinentissima est ad collationem auxilij A. ideo scientia vnâ, & alteram efficaciam repræsentans dirigere potest ad quodlibet ex his auxilijs.

13 Ob. 2. Connaturalius est, quod in signo libertatis Petri ad consentiendum, & dissentiendum auxilio A. detur in Petro duntaxat libertas ad impediendam Scientiam Mediam de Petro solo, quam ad impediendam omnem Scientiam Mediam, quæ defacto est in Deo. Ergo connaturalius est, quod Scientia Media de consensu Petri non sit virtualiter scientia de consensu reliquorum. Antecedens probatur. Deus potest pro sua libertate prius decernere Petrum, quam Paulum, & non decernere Paulo auxilium quovsq; videat absolute, & in se ipso consensum Petri, vt elicited medio auxilio A. Ex quo inferitur posse Paulum pro sua libertate, & dominio impedire libertatem, quam defacto habet Deus ad conferendum auxilium Petro.

14 Ceterum hoc videtur difficile: quâdo quidem libertas Dei ad decernendum auxilium Petro videtur independens ab eo, quod postquam Petrus habet auxilium, illi que consentit, omnino liberum, & contingens est Deo. Quod autem dependens sit in nostro casu, clarè deducitur ex dictis: quia signum libertatis ad conferendum auxilium Petro constituitur per scientiam simul repræsentantem euentum auxilij A. conferendi Petro, & euentum auxilij B. si conferatur Paulo. Cum igitur pro signo indifferentie Pauli ad consentiendum, & dissentiendum, sit Paulus indifferens ad impediendam Scientiam Mediam, quæ defacto est, erit etiam indifferens, ad impediendam scientiam, per quam constitutum fuit signum libertatis Diuinæ ad conferendum auxilium Petro: quandoquidem inter eas Scientias nulla virtualis distinctio intercedit.

15 Respondeo: inconueniens non esse habere Paulum potestatem impediendi libertatem, quam defacto Deus habuit ad decernendum auxilium Petro: quia hoc solum probat dari mutuâ prioritatem inter consensum Pauli, & Scientiam Mediam ipsius consensus, quatenus Scientia Media consensus Pauli præcedit consensum Petri, & hic præcedit collationem auxilij Pauli, & consequenter consensum eiusdem Pauli: & ex alia parte consensus

Pauli

Pauli præcedit ad Scientiam Mediam, & ratione illius ad consensum Petri. Hæc autem mutua prioritas necessario debet concedi, ut supra, tum hoc tract. tum tract. de Præd. sæpè docuimus.

SECT. II.

De impedibilitate Scientiæ Mediæ

16 **S** Vb præfixo titulo in quæstionem vocamus: an hæc Scientia Media. V. g. Si vocetur Petrus vocatione A (sub cuius vocationis nomine intelligo totam libertatem ad consentiendum, & dissentiendum) *defacto consentiet*: posita in rerum natura libertate, quæ est hypothesis illius propositionis, humana voluntati subijciatur: ita ut sit in potestate, & in manu Petri facere per dissensum ne talis scientia fuerit in Deo: sed potius opposita: *nam: Si Petrus vocetur vocatione A dissentiet illi?* Vel potius dicendum sit, eam Scientiam extra humanam potestatem penitus esse: ita, ut, licet voluntati liberum sit ponere dissensum, ex quo per legitimam illationem infertur præcessisse carentiam scientiæ affirmantis consensum, & scientiam enuntiantem dissensum: minimè tamen dicendum sit voluntatem posse facere quod una de ficiat, & altera existat.

17 Idem dubium est circa decreta omnia, quæ Scientia Media diriguntur, ut est decretum de consensu: decretum de gloria per consensum obtinenda: necnon decretum de ipso auxilio ut efficaci. Cum enim omnia hæc decreta à Scientia Media dirigantur: si Scientia Media absolutè impedibilis sit ab humana libertate per exercitium absolutum, consequenter decreta poterunt impediri, utpote quæ Scientiam Mediam essentialiter supponunt. Scientiam Mediam non posse ab humana libertate per suum exercitium liberum absolutum impediri tenet P. Molina in concord. quæst. 14. art. 13. disp. 49. per totâ. Tenent etiam, licet obscurè aliqui ex antiquioribus Societatis. Ex professio id etiam docent P. Quiædo in manuscriptis, & R.R. quidam Salmaticenses, quos apud alios nostros reperies citatos, & impugnatos.

18 Scientiam Mediâ, necnon decreta omnia, quibus Scientia Media præluceat, per exercitium absolutum humana libertatis posse impediri, constans iam ferè omnium auctorum Societatis sententia est: quam etiam docuere loquentes de Præscientia

absoluta Altissiodorensis, Gilbertus Porretanus, & quidam Angli, vt refert Gregorius in 1. diu. 42. quæst. 1. artic. 2. qui etiam in eorum sententiam propendet. Eandem amplectuntur D. Bonau. in 1. distinct. 40. in secunda part. art. 1. quæst. 1. Ricard. dist. 38. quæst. 6. Scotus distinct. 40. quæst. vnica, Ocham, & Gabriel dist. 38. quæst. 1. & ceteri Nominales communiter. Syluester in confessorio quæst. 22. artic. 5. Driedo de concordia liberi arbitrij, & Prædestinat. part. 2. cap. 2. & 3. Albericus Pighius lib. 8. de libero arbitrio cap. 1. Andreas de Vega lib. 2. in Concil. Trid. cap. 17. in responsione ad 3. obiectionem, & lib. 12. cap. 22. Antonius Cor. dub. lib. 1. quæst. Theolog. quæst. 55. dub. 11. & 12.

19 Huic sententiæ libentissimè subscribo: & eam sic explico. Deus ita præuidet consensum Petri v. g. vt quando iam Petrus liber est ad consentiendum, pro sua libertate possit consentiendo determinare Deum, vt ab æterno habuerit scientiam affirmantem Petrum consensurum, si vocetur auxilio A: & similiter pro sua libertate possit dissentiendo operari, quod Deus ab æterno nullatenus habuerit scientiam affirmantem consensum; sed potius scientiam oppositam, vtique scientiam enuntiantem Petrum dissensurum, si vocetur auxilio A. Hæc sententiæ ita explicata.

20 Probatur. 1. ex Aug. lib. 5. de Ciuit. cap. 10. *Illā necessitas formidanda est, quæ non est in nostra potestate, non tamen in mēda, nec libertatem destruens, quæ est in nostra potestate* Ergo iuxta Augustinum necessitas à nobis inuitabilis libertatem tollit. Ergo coniunctum ex Scientia Media de efficacia auxilij, & ex auxilij existentia (quod quidem coniunctum est necessitas consensus) vt libertatem non tollat, necesse est, quod à nobis possit evitari. At qui auxilium evitare non possumus. Ergo, vel debemus posse evitare Scientiam Mediam, vel funditus erit nostra libertas. Eodem discursu probatur decreta connexa cum ætē, vel ab humana libertate esse impedibili, vel cum libertate minimè coherere.

21 Probatur 2. hæc sententiæ. Scientia Media ideo existit, quia homo consentiet, si vocetur. Ergo homo dissentiendo potest facere quod ea Scientia non extiterit. Probatur hæc consequentia. Qui potest impedire rationē existendi alterum, & à qua essentialiter descendit, cōsequenter potest impedire illud alterum. Sed homo in casu existentie auxilij potest impedire consensum, qui pro illo casu est ratio existendi scientiam. Ergo consequenter potest impedire scientiam. Discursus legitimus est. Maior autem videtur lumine naturæ nota: qui enim potest facere ne existat id, cui

Qui alterum essentialiter nititur, potest facere ne existat illud alterum: sicuti qui ponit rationem determinantem essentialiter alterum, in causa est, ut existat illud alterum. Minor vero constat ex communi consensu PP. assertorium non ideo resesse quia videntur; sed potius ideo videri quia sunt: ut latè probauimus supra quaest. 11. sect. 4.

22 Ex doctrina aliquorum ex nostris RR. posset huic rationi responderi verum esse ex eo Deum cognoscere futurum, quia est futurum. Ceterum esse futurum consensum, seu consensus futuritionem non esse ipsum consentire de facto, quando accedit libertas consentiendi; sed esse quidpiam aliud realiter distinctum ab ipso futuro, videlicet ipsam Scientiam Diuinam, vel aliquam Diuinam formalitatem, sine quidpiam aliud, quod futuritio sit, & à quo consensus *futurus* extrinsecè denominetur. Quare cum non consequatur nostrum liberum consensum futurum, neque ex illo proficiscatur; sed consequatur futuritionem quandam extrinsecam: hinc colligitur potentem consentire, & dissentire, non posse sua libera operatione determinare. Vel impedire Scientiam Diuinam.

23 Hæc solutio specie tenus verbis PP. reuerentiam exhibet, re tamen illis illudat, cum eorum menti planè opponatur. Patrum intentum est humanam libertatem cum præscientia Diuina conciliare; utque hoc præstent, assunt præscientiam Diuinam non esse rationem, quare nos operemur; sed potius e contra, nostram operationem esse rationem, quare Deus id prænoscat. Ergo de ea ipsa operatione, de qua negant à Diuina præscientia ortum ducere, de eadem ipsa statuunt esse rationem Diuinæ prænotionis. Cum igitur PP. negent præscientiam Diuinam causam esse, seu rationem nostri consensus in se ipso, prout noster consensus est verè, intrinsecè, & realiter: de eodem consensu nostro in se ipso intrinsecè, & realiter, affirmant rationem esse Diuinæ prænotionis. Perperam igitur intelliguntur PP. loqui non de ipso consensu in se ipso, sed de futuritione quadam extrinseca, & à consensu distincta.

24 Præterea inepta esset ratio PP. si intelligenda veniret in sensu RR. quod enim Scientia Dei habeat pro ratione, vel se ipsam, vel quidquam aliud realiter distinctum à nostro libero operari, dum hæc ratio non ostendatur à nostro libero operari descendere: quid conferat ad conciliandam libertatem cum Diuina præscientia non video, cum sit necessitas aliunde, quam à nostro

nostro libero consensu proveniens: prædicta enim necessitas non erit consequens nostram liberam operationem. Vbi ergo est vis huius rationis, quæ à PP. tantum estimatur.

25. Deinde, si res sincere examinentur, verba PP. explicatione RR. non tam vim amittunt ad probandam impedibilitatem Scientiæ, quam potius ipsa verba ostendunt sententiam RR. de futuritione extrinseca determinante scientiam, falsam penitus esse: nam PP. asserunt scientiam rei futuræ existere, quia res futura est, & non e contra, ut ita ostendant rationem determinantem ad scientiam, seu rationem, quare scientia existat, in nostram esse libertatem. Si vero *futuram esse rem* ab ipsa re futura distinguatur, ulterius, ne casum reddatur suum argumentum, tenentur probare prædictam extrinsecam futuritionem à nobis dependere. Hoc non probant; sed potius, ut evidens supponunt *rem esse futuram* à nobis dependere. Ergo ideo est, quia sub his terminis *operationem esse futuram* non intelligunt, nisi ipsum exercitium operandi intrinsecè, & in se ipso, & non in alio distincto: de quo distincto reddit eadem difficultas, præsertim si *rem esse futuram* in ipsa scientia constituitur, de qua est difficultas.

26. Probatur 3. nostra sententia ferè eisdem argumentis; quibus tract. de Prædestin. quæst. 6. reiecitur ex capite libertatis omnem prædefinitionem simpliciter antecedentem, & inevitabilem. Quæ probationes ad hunc syllogismum revocantur. Omne conexum cum consensu v.g. & à voluntate inimpedibile, tollit potestatem dissentendi. Sed coniunctum ex Scientia Media consensus, & ex auxilio, connectitur cum consensu, ut est certum: & ex alia parte, si Scientia Media nequeat à voluntate impediri, tale coniunctum inimpedibile est à voluntate: siquidem non potest impediri, quia parte dicit auxilium. Ergo huiusmodi coniunctum tolleret potestatem dissentendi. Maior, in qua est difficultas multipliciter à nobis probatur prædicta quæst. 6. de Prædest. videantur, quæ ibi diximus. Modo tamen capita præcipua probationum, quas ibi latè expendimus, brevissimè perstringemus.

27. Primo, qui habet impedimentum ad operandum à quo non se potest expedire, quodque impedire non potest, nequit operari, ut patet in eo, qui catenis victus est: qui quidem ex eo non potest ambulare, quia patitur impedimentum vinculorum, à quo nequit se expedire. At qui conexum cum consensu inimpedibile à voluntate, est impedimentum dissentendi, à quo nulla
ratio-

ratione se valet voluntas expedire. Ergo tale connexum tollit potestatem dissentendi.

28 Secundo. Ille, qui caret aliquo requisito essentiali ad operandum, nec habet potestatem illud requisitum essentialiter componendi, non habet potestatem operandi. Sed cui inest connexum cum consensu à se inevitabile, deest essentialiter requisitum ad dissentendum: siquidem deest illi carentia talis connexi essentialiter requisita ad dissentium, quam carentiam nequit homo comparare. Ergo tali homini deficit potestas ad dissentium. Maior huius difficultatis adeo est nota, ut nequeat alijs clarioribus terminis ostendi: qui enim, ut emat libros, indiget pecunijs, quas neque habet, neque comparare potest, evidens est non posse libros emere.

29 Tertio. Qui non potest, neque in sua manu habet falsificare aliquam præmissam, ex qua evidenter inferitur conclusio, non potest falsificare consequens. Sed qui habet coniunctum illud connexum cum consensu, à quo coniunctio nequit se expedire, nequit falsificare aliquam ex duabus præmissis, ex quibus legitimè deducitur existere consensum. Ergo nequit falsificare propositionem affirmantem existere consensum. Ergo neque dissentire: quando quidem si dissentiret, falsa redderetur propositio affirmans consensum existere. Minor est cetera: quia, posito tali coniuncto, veræ sunt hæc duæ propositiones. *Si existat coniunctum connexum essentialiter cum consensu, existet consensus. Existit coniunctum connexum essentialiter cum consensu.* Ex quibus legitimè inferitur hoc consequens. *Existit consensus.* Quarum propositionum neutram potest homo falsificare: siquidem maior est necessarii veritatis: & minor, cum fundetur in existentia talis coniuncti, nequit falsificari ab eo, qui coniunctum impedire non potest. Ceterum eum, qui non valet falsificare aliquam præmissam, perinde non posse falsificare conclusionem videtur, evidens: quia veritas conclusionis includitur in veritate præmissarum.

30 Quarto, & præcipue. Qui patitur connexionem cum consensu à se inevitabilem, non potest ponere dissensionem componendo illam cum conexo cum consensu, quia talis compositio implicatoria est. Deinde non potest ponere dissensionem dividendo illam à tali connexionem: siquidem dividere dissensionem à tali connexionem, est facere ne existat ea compositio: voluntas autem nequit facere ne existat compositio, quam impedire non potest. Ergo voluntas nequit ponere dissensionem, aut insensum composito, aut in sensu diviso eius connexionis. Sed existente aliquo extremo incõponibili cum dissensu, nullus est alius modus ponendi

disensum, nisi vel in sensu composito, vel in sensu diuiso talis extremi incomponibilis cum disensu. Ergo existente aliquo connexo cum consensu, quod connexum à libertate humana impediri non potest: nullo modo possibili humana libertas potest ponere disensum. Hæc ipsa argumenta, pluraque alia cum eorum solutionibus confutatis magis ex professo continentur nostro tract. de Prædest. quæst. 6.

31 Argumenta, quæ contra impeditibilitatem Scientiæ Diuinæ per determinationem humanam possunt fieri, soluimus in precedentibus, tum tract. de Prædestinat. vbi de Prædeterminationibus Diuinis egimus, tum etiam hoc tract. quæst. 11. sect. 3. tum pluribus alijs locis. Nihilominus argumentum aliud proponam, quo nostri aduersarij nostræ sententiæ tentant inuidiam conciliare.

32 Arguunt ergo aduersarij. Totum nostræ sententiæ fundamentum est inimpedibile à nobis esse id, quod sequitur necessario ex aliquo nobis inimpedibili. At hoc principium falsum est. Ergo nostræ sententiæ non subsistit, cum eius potissimū fundamentum non subsistat. Consequentia est bona, & maior certa: quando quidem totum nostræ sententiæ fundamentum est, omne connexum necessario cum vno extremo, & à nobis inimpedibile tollere potestatem ad oppositum: quia illud extremū, quod sequitur ex connexione à nobis inimpedibili, inimpedibile à nobis, seu nobis necessarium, & non liberum est. Minor vero probatur ab aduersarijs. Hæc propositio: *Quod ex inimpedibili sequitur per bonam consequentiam, inimpedibile est* damnata fuit à Sixto IV. anno 1476. in Petro de Rino, qui eam iussu Pontificis retractauit. Ergo vt falsa reiicienda est.

33 Prædictam propositionem damnatam fuisse à Pontifice, & à Louaniensibus, scripsit Franciscus Syluius l. p. q. 19. art. Hoc idem asserunt Moderni Dominicani tradentes propositionem damnatam in Petro de Rino fuisse hanc. *Præsupposita aliqua suppositione antecedenti, ex qua infallibile est hominem operari, tollitur liberum arbitrium.* Ex quo occasionem desumunt reprehendendi nostram sententiam circa efficaciam Diuinæ gratiæ. Id opponit nobis Fr. Ioan. à S. Thom. tract. de Scientia Dei disp. 20. art. 6. referens hoc ipsum in disputationibus de auxilijs habitis coram Summo Pontifice Thomam de Lemós nobis obieciisse: pluresque alij Thomistæ idem repetunt, primis, qui hoc dixerunt, siue examine alium credentes.

34 Verum, vt ait P. Aldrete de scientia disp. 23. sect. 2. num. 2. hi omnes egregie sunt decepti: nam potius ea propositio fuit approbata à Louanienſibus, qui Rium impugnabant, & contra ipſum Romæ cauſam agebant. Vt hoc pateat proponenduseſt error Petri de Riuo, cuiusque argumentum, & Louanienſium ſolutio, vt manifeſtum ſit, quam ingentem deceptionem patiantur aduerſarij.

35 Petrus de Riuo, vt conſtat ex cauſa eius non multo pridem Romæ inuenta, vt aſſerit loco iam citato P. Aldrete, negabat Deo ſcientiam futurorum contingentium, & abſolutè aſſerebat nihil præcedere per lineam ſucceſſionis mediā euentum futuri contingentis, quod eiſmodi euentum inferre poſſet per neceſſariam conſequentiam. Specialiterque aſſerebat non eſſe verum dicere modo. *Mortui reſurgent: quod generale iudicium erit: aſſer-mabatque, quod Deus non eſt præſcius futurorum: quod Deus non vult res priuſquam fiant.*

36 Hunc errorem hoc argumento probabat ſub hiſ terminis propoſito. *Ex quo ad præteritum non eſt potentia illud eſſet inimpedibile: nempe Scientia Dei, vel propoſitio Prophetæ. Sed ex inimpedibili per conſequentiam neceſſariam non ſequitur niſi inimpedibile: quare futurus euentus rei eſſet inimpedibilis.* Hoc eſt argumentum Petri de Riuo contra Scientiam inſalabilem Dei de euentu futuro exiſtente ante exiſtentiam rei future. Quafi diceret Riuo. Scientia exiſtens ab æterno non eſt in tempore impedibilis: quia præceſſit ab æterno: & ad præteritum nõ datur potentia. Sed quod inferitur per conſequentiam neceſſariam ex aliquo inimpedibili, inimpedibile eſt. Ergo euentus futurus, qui quidem per legitimam conſequentiam inferitur ex Scientia Dei de ipſo (quæ ſcientia iuxta Rium inimpedibilis eſt ex eo quod ad præteritum non datur potentia) inimpedibilis eſt: & conſequenter non contingens, aut liber.

37 Huic argumento non reſpondent Louanienſes regando minorem illius diſcurſus continentem propoſitionem illam vniuerſalem nempe: *Quod ſequitur neceſſario ex inimpedibili, inimpedibile eſt: ſed concedendo illam, explicant maiorem diſtinguētes duplex præteritum, quorum vnum eſt inimpedibile, aliud vero impedibile. Hæc ſunt eorum verba apud eundem Aldrete ibidem. Pro ſolutione huius rationis diſtinguendum eſt de duplici præterito ſicut diſtinxit Petrus de Tarantasia ſuper 1. ſent. diſt. 38. videlicet, quod quoddam eſt præteritum quod ſignificatur vt*

purè præteritum, ut Adam fuit: quoddam autem præteritum significatur cum connotatione, vel inclusione futuri temporis, & futuri contingentis. Primum est inimpedibile: & eiusmodi sunt omnia præterita, quæ inferunt per consequentiam necessariam euentum futuri contingentis quoad fore. Hucusque Louanienſes.

33 Ex dictis conſtat, nec Sixtum IV. nec Louanienſes damnaſſe noſtram ſententiam: imò tam longe abeſſe ab eius damnatione, ut potiùs eam conceſſerint, & probauerint, & iuxta illius doctrinam argumento Petri de Riua feciſſe ſatis. Quam ob rem pro noſtra ſententia, & pro hac propoſitione proculdubio ſtāt Louanienſes, & Petrus de Tarantasia: imò, & Albertus Magnus quem poſtea Louanienſes pro eadem doctrinā allegarant.

39 Reſtat modo (ſemel ſtabilita impeditibilitate Scientiæ Mediæ) explicare qua ratione ſi debeat habere extremum impeditibile, cum reſpectu poteſtatis impeditiæ, tum reſpectu alterius extremi, ratione cuius impedi ri valet: ut ita tota hæc abſolutatur difficultas.

40 Dico igitur. Ut vnum extremum poſſit impedire alterum, requiritur quod extremum impediens ſit formaliter defectus alicuius, cum quo extremum impeditibile conneſcitur conneſſione non purè poſterioritatis, ſed vel antecedentiæ, vel comitantæ. Explicatur.

41 Extremum, quod impeditur, eatenus per aliud impeditur, quatenus ex vi alterius deficit illi aliquid neceſſariū. Hoc igitur, cuius defectu deficit extremum impeditum v. g. A. debet non ſe habere purè pro poſteriori ad A. ſed vel antecedenter ad A. vel comitanter. Hac ratione ex defectu obiecti deficit in Deo cognitio: quia obiectum non ſe habet purè pro poſteriori ad eius ſcientiam; ſed pro priori in genere determinatiuo: quando quidem quia datur obiectum, ideo cognoscitur. Similiter ideo per defectum Scientiæ Mediæ impedi ri poſſunt decreta prædeſinitiuæ Scientiæ ſubnixæ, quia ſcientia in genere directiuo præcedit ea decreta: debet enim Deo præluceſſe ſcientia, cui decretum inniſcitur. Præterea, ſemel admiſſa (quod mihi falſum penitus eſt) duplici libertate inter ſe mutuo comitanter, quoad exercitium conneſſa, quælibet aliam per ſuum exercitium determinare valebit: quia earum exercitia comitanter inter ſe conneſcuntur. Deinde ideo decretum prædeſinitiuum Thomiſticum impedi ri non valet per diſſenſum, quia ita purè ad decretum prædeſinitiuum præcedit, ut illud nec ſubſequatur, nec comitetur.

42 Ratio huius est : quia si A, purè præcedit ad B. liber-
tas ad A. plenè exercet suum dominium antequam intelligatur
B. Vel ergo A. connectitur essentialiter cum B. vel non connecti-
tur. Si non connectitur, quamvis deficiat B. non deficiet A. cum
ad A. non requiratur necessario B. Si connectitur. Ergo intelle-
cto A. intelligitur necessitas omnino antecedens entitatis B. Er-
go ponetur B. absque libertate immediata: quare non solum non
erit libertas ad impediendum B. medio A. Verum neque erit li-
bertas immediata ad B. Ex quo iterum infertur potestatem ad
B. vel includere A. videlicet quando necessario ponitur, vel in-
cludere carentiam entitatis A. nimirum quando ponitur libere.
Nunquam ergo potestas ad B. erit potestas ad impediendum A.

SECT. III.

De prioritare Scientiæ Mediæ respectu actuum Divinæ Voluntatis.

43 DE hac prioritare late egi tract. de Prædestinat. quaest.
2. per totam : ideo hic non prioritatem Scientiæ Me-
diæ strictè discutiam; sed solum eam ob oculos absque disputa-
tione proponam, ut Scientiæ Mediæ cum Prædestinatione nexum
patefaciam: simulque Scientiæ Mediæ ad Prædestinationem cū
libertate conciliandam indicetur utilitas.

44 Intellecta Scientia Media de determinatione libera
creaturæ (de qua modo loquimur : nam quid speciale habeat
Scientia Media actuum divinorum iam supra diximus) v. g. Si Pe-
trus vocetur auxilio A. consentiet triplex decretum possumus in
Deo distinguere, prout ad nostrum attinet institutum. Aliud cir-
ca auxilium, quod est hypothesis illius scientiæ; aliud circa con-
ditionatum, nempe consensum; & aliud circa id, quod supponit
consensum, siue conditionatum illius scientiæ: v. g. gratiam, &
gloriam. Ad hæc tria decreta tum provide, & prudenter conci-
piendi, tum cum humana libertate concilianda, deseruit Scien-
tia Media de consensu sub auxilio A.

45 Deseruit ad decretum de auxilio : quia Deus in signo
indifferentiæ ad conferendum, vel negandum Petro auxilium
A. cognoscit quem sortietur eventum auxilium A. si conferatur.

alioquin Deus eodem modo in auxiliorum collatione procederet, ut patet ostendi tract. de Prædestinat. Hæc igitur prælocutio Scientiæ Mediæ ad decretum de collatione auxilij sit, tum quod providet illud Deus conferat, siquidem illud confert sciens quem effectum sit habiturum: tum, quod Deus ob altissimos fines nostræ cognitioni impervios, quem vult vocet ea vocatone, qua scit ei congruere, & alium pulset eo auxilio, cui scit fore dissenturum. Quia propter neque unius consensus, neque dissensus alterius respectu Dei sint casuales. Fit etiam illa sam humanam conservari libertatem. Cui enim non ideo Petrus sit consenturus, quia Deus prævidet; sed potius Deus prævideat; quia ipse consenturus est: hinc deducitur Petrum vocatum auxilio A. posse dissentire, & hac ratione impedire, quod Deus prævideat fore consenturum si vocetur: consequenterque rectè coherere in auxiliorum collatione Deum providentissimè operari absque humana libertatis dispendio.

46 Ex his principijs deducitur quando Deus prævidens de efficaciam, vel inefficaciam auxilij illud confert per decretum essentialiter connexum cum Scientia Mediæ consensus v. g. posse Petrum per dissensum impediendo eam Scientiam Mediæ impedire decretum illud connexum cum consensu, determinando Deum ad decretum auxilij componibile cum dissensu, modo quo diximus tract. de Prædestinat. tota quest. 3.

47 Deservit etiam Scientia Mediæ ad decretum de consensu (qui consensus est conditionatum Scientiæ Mediæ) quod est Prædefinitio nostri actus liberi. Deus enim intractus Scientiæ Mediæ, tam de consensu Petri futuro, si ei conferatur auxilium A. tum de dissensu, si conferatur auxilium B. potest prudenter decreto intentivo, & non exequuntivo velle efficaciter consensum Petri. Cum enim per Scientiam Mediæ certo cognoscat habere media, quibus obtineat à Petro consensum liberum, nempe auxilia efficacia: potest decernere consensum liberum, quo decreto necessitetur ad decernendum in alio signo auxilium prævisum efficax.

48 Ex hac doctrina deducitur Deum, tum decernere prudenter, & non temerè consensum, cum illi ratione Scientiæ Mediæ certo constet de medio efficaci ad obtinendum consensum: tum habere notitiam ad eligenda media, ne imprudenter in finis assequutione segerat: tum denique hominis libertatem non ladi. Cum enim hæc prædefinitio actus liberi supponat Scientiam Mediæ

Sciētia, & Sciētia Media impedibilis sit à voluntate humana: plar-
nè sit hominem posse suo dissenſu impedire huiusmodi prædeſi-
gnationem: consequenterque facere, ne auxilium sit collatum illi
ex intentione efficaci sui consensus. Ex quo iterum deducitur
prædeſignationem non esse necessitatem consensus antecedentem,
& inēvitabilem; sed potius esse hominis arbitrio subiectam.

49 Vtilis est etiam Sciētia Media ad decreta de alijs re-
bus consequentibus consensum liberum. V. g. ad decretum de
gloria, vt corona: quia Deus prouidens hominem consenturum
ultimo instanti vitæ, si vocetur auxilio A. potest illi decernere in-
tentiue gloriam vt coronam: videt enim illi suppetere media effi-
cacia ad id obtinendum. Similiterque instructus huiusmodi sciē-
tia ſeligit auxilium efficax præ inefficaci, vt benè decedat, & ita
illi gloriam vt coronam exequitiue decernat. Hæc prædeſignatio
intentiua gloriæ, cum Sciētia Media consensus finalis dirigat-
ur, erit impedibilis per ſinalem diſſenſum, modo quo prædeſigni-
ficatio consensus est impedibilis per diſſenſum.

50 Eadem ratione vtiliserit Sciētia Media, si ex alijs ca-
pitibus diſtinctis à libertate non repugnet, de qua non repugnan-
tia latè egi tract. de Prædeſignat. quaest. 12. per totam, ad præde-
ſignationem pœnitentiæ: ad prædeſignationem Christi, vt Redemp-
toris, & ad alia decreta huiusmodi: siquidem Deus per Sciētiā
Mediam prouidet habere in ſua manu media efficacia ex homi-
nis libertate, vt id obtineat: & poſtea eadem ſciētia instructus
poterit media vtilia ab inutilibus ſecernere. Deinde cum talis vo-
luntas efficax pœnitentiæ v. g. inuitatur Sciētia Media, tum
peccati futuri, de quo futura est pœnitentiā, tum ipſius pœnitentia
futura ſub conditione talis auxilij: homo potest impediendo
eam Sciētiā Mediam impedire prædeſignationem pœnitentiæ
huiusmodi ſciētiæ ſubnixam.

51 Ex dictis colligitur 1. duplicem prioritatem habere
Sciētiā Mediam reſpectu actuum diuinæ voluntatis: aliam pu-
ra directionis: aliam directionis, & motionis. Reſpectu decreti,
quod non mouetur ex obiecto per Sciētiā Mediam præ cog-
nito, ſe habet Sciētia Media in priori directionis dumtaxat, ſi-
ue in priori indiſſerentiæ. V. g. Deus prouidens auxilium eſſe in-
efficax, conſert illud ita, vt cognitio illius veritatis conditiona-
ta de inſufficientia auxilij ſe habeat in ſigno libertatis, quatenus
eſt in ſigno apto ad retrahendum Deum ab eius auxilij collatio-
ne. In prædicto caſu hæc ſciētia præcedit ad collationem auxi-

lij dirigendo, & illustrando Deum: siquidem constituit immediatam libertatem Diuinam ad illud conferendum. Et vt tract. de Prædestinat. quest. 2. sect. 5. & 6. probaui, sufficit hæc directio vt præcedere natura ad collationem auxilij dicatur: quandoquidem tota libertas immediata præcedit ad opus liberum.

52. Idem dicendum est de Scientia Media, quæ est in signo apto ad positiuè mouendum; defacto vero non mouet, quia Deus pro suo libito potest moneri adæquatè ex vno motiuo, nulloatenus se mouendo ex alio. Ratio est: quia etiam in hoc casu constituit ea scientia signum indifferentiæ immediata: cumque tota libertas immediata præcedat ad opus, respectu cuius libertas est: ideo hæc scientia præcedere debet decretum, cuius immediatam libertatem constituit.

53. Caterum respectu decreti, quod mouetur ex obiecto Scientia Media proposito, præcedit scientia, non solum directiuè, sed etiam motiuè: quæ est strictior, & perfectior præcedentiæ. Quando enim confert Deus auxilium, quia efficax est, mouetur ex efficacia auxilij: & ideo scientia eam efficaciam Deo representans se habet pro priori, modo quo bonitas, vt cognita, præcedit eius amorem.

54. Ex dictis colliges, iuxta sententiam constituentem in Deo decretum comitans Scientia Media non regulatum, minime necessariam esse Scientiam Mediam ad distributionem auxiliorum, vt Deus conferat potius efficax, quam inefficax. Cum enim Deus quodlibet auxilium possit reddere efficax suo comitante decreto, quo liberè determet creaturam ad liberè consentiendum: pariterque, suspendente Deo suum decretum comitans, quodlibet auxilium inefficax reddatur: non opus est Deo Scientia Media, vt conferat auxilium efficax præ inefficaci: quandoquidem suo decreto comitanti pro suo arbitrio potest reddere efficax quodlibet auxilium. Hæc satis. Diæta cedant in laudem, & gloriam Dei, Beatissimæque Virginis Mariæ absque culpa originali in suæ primo conceptionis instanti: D. Aurelij

Augustini: Sanctorum Ignatij de Loyola, & Francisci Xauerij, & omnium Sanctorum.

FINIS.

